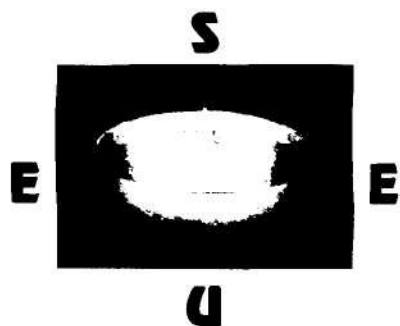


MIHAI URZICĂ

biserica și viermii cei neadormiți

sau

cum lucrează în lume « taina fărădelegii »



TEOLOGIC

MIHAI URZICĂ

biserica

și viermii
cei neadormiți

sau

cum lucrează
în lume «taina fărădelegii»



Coperta și viziunea grafică: Doina
DUMITRESCU

Sigla colecției: "Candela" de Sorin
DUMITRESCU

©Anastasia 1998
Str. Venerei 13, sector 2, București
Tel./fax: 2116745

ISBN 973-9239-96-x

Cuprins

| | |
|---|-----|
| <i>Cuvânt de bună întâmpinare</i> | 1 |
| <i>Partea întâi</i> | |
| Capitolul 1. Răzvrătirea îngerilor | 13 |
| Capitolul 2. Căderea omului din nemurire | 21 |
| Capitolul 3. Căile dreptății divine | 34 |
| Capitolul 4. Începuturile neamului omenesc și transcendența lui în spiritualitate | 40 |
| Capitolul 5. Rugul cel nears | 56 |
| Capitolul 6. Noul Adam | 60 |
| Capitolul 7. Infruntarea dintre Hristos și Întâi Stătătorul puterilor Iadului | 69 |
| Capitolul 8. Corabia de mântuire a lumii | 75 |
| Capitolul 9. Fiara care se ridică din Adânc | 80 |
| <i>Partea a doua</i> | |
| Capitolul 10. Sub semnele stăpânirii demonice | 103 |
| Capitolul 11. Biserica și viermii cei neadormiți | 116 |
| Capitolul 12. Psihoze colective | 123 |
| Capitolul 13. Naționalismul și Biserica | 126 |
| Capitolul 14. Uneltiri și urziri demonice | 129 |
| Capitolul 15. False teofanii și angelofanii | 134 |
| Capitolul 16. Existențe extraterestre în viziuni eschatologice | 152 |
| Capitolul 17. Divagări și orientări în haos | 168 |
| Capitolul 18. Autocefaliile Bisericilor Ortodoxe și unitatea lor în ecumenicitate | 179 |
| Capitolul 19. Pietre de poticnire pentru cler | 186 |
| <i>Partea a treia</i> | |
| Capitolul 20. Criza Bisericii Catolice | 193 |
| Capitolul 21. Renașterea Ortodoxiei | 204 |
| Capitolul 22. Iconomia lui Dumnezeu în istoria lumii | 219 |
| Capitolul 23. Ortodoxia și Ecumenismul | 224 |
| Capitolul 24. Ecumenismul și devierile lui | 238 |
| Capitolul 25. Semnele vremurilor de apoi | 247 |
| Capitolul 26. Preludiul sfârșitului și domnia Antihristului | 262 |
| Capitolul 27. Parusia | 279 |
| <i>Note</i> | 291 |

*Inchin această smerită lucrare
lui Hristos, biruitorul Morții și al Iadului,
spre preamărirea numelui Său.*

Cuvânt de bună întâmpinare

Lucrarea de față își propune să urmărească acțiunea Răului în lume de la răzvrătirea Satanei împotriva Divinității, de la crearea omului și răscumpărarea lui din robia păcatului și până la vremurile de apoi, ale sfârșitului, când mărturisitorii mari ai lui Hristos îi vor înfrunța și birui pe Antihrist și pe Satana, cu toate puterile-i demonice, deschizând astfel calea Parusiei.

Se va încheia atunci epopeea creștină și va începe Judecata.

Ciocnirea cerească dintre Luceafărul tenebrelor și Divinitate a antrenat tot mai aprige urmări în raporturile antagoniste dintre spiritul teist - și, mai ales, creștin-ortodox - și cel ateu și sectar, între lumea spiritualistă și cea materialistă, între omul îndumnezeit și cel satanizat.

Această scriere se întemeiază pe Sfânta Scriptură, pe Predania Bisericii Ortodoxe, pe anumite descoperiri dumnezeiești ale unor Sfinți Părinți, pe vechi tipărituri atonite și pe numeroase documentări informative.

Față de subiectul tratat, care se pierde în nemărginirea vremurilor și în adâncul atâtor taine, anumite considerații din această scriere ar putea fi privite de pe poziții diferite, dând loc la păreri controversate. Dar de dorit ar fi ca esențialul celor pomenite să primeze și să dea de gândit asupra gravelor rătăcirii și aberații spirituale care bântuie omenirea, ca și asupra tuturor consecințelor care decurg de aici. Concepția liber-cugetătoare, libertină și materialistă care domină gândirea contemporană, ca și mirajul a tot felul de seducții înșelătoare, prin care Ispititorul învăluie conștiința umanității, au făcut ca omul de azi să piardă sensul adevărat al vieții și al morții, al destinului său în fața veșniciei.

Secolul nostru - cel al unei civilizații sumbre, fără Dumnezeu, cu o lume în derivă, coruptă, îmbătrânită în rele și dezaxată de la credința creștină - și-a lăsat amprenta hâdă peste chipul desfigurat de minciună și de păcate al celor mai mulți dintre oameni.

Cei sceptici și necredincioși care, în fața orizontului mărginit al gândirii lor profane, privesc totul numai prin prisma materiei, a tot ceea ce pot vedea și pipăi, atacă credința în Dumnezeu și adevărurile sacre ale Sfintei Scripturi - dar fără nici un temei. În acest scop, ei folosesc argumente științifice mistificate, fără să țină seama de relativismul științei și de numeroasele-i necunoscute.

În realitate, în afara marilor realizări, mai ales în domeniul tehnicii și al tehnologiei, știința se dezice de multe ori de atâtea din afirmațiile, ipotezele și teoriile pe care le elaborează și care sunt susținute, cu toată emfaza, de iluștri savanți, dar care, ulterior, sunt infirmate și abandonate ca nefondate. În contrast cu marile ei descoperiri, știința rămâne neputincioasă în rezolvarea atâtor probleme complexe, în dezlegarea atâtor enigme de nedezlegat și în fața atâtor întrebări.

Neavând o viziune spirituală, raționaliștii nu ajung să înțeleagă existența, în cuprinsul creației universale, și a altor realități, diferite de fenomenele strict materiale; ei nu pot deci înțelege și accepta existența unei alte lumi, aceea a ființelor netrupești și nevăzute, care nu se pot percepe cu simțurile obișnuite, ci numai pe o cale supranaturală, suprasensibilă și spirituală. Din păcate, cei mai mulți contemporani sunt, spiritual, ca și trestia bătută de vânt: ea se înclină când într-o parte, când într-alta, fără să aibă reperul Adevărului permanent; și dacă unii dintre ei mai au o licărire de credință, nici măcar aceștia nu mai înțeleg misterul Sfintelor Taine și mai ales cel al Sfintei Euharistii.

În așteptarea mării apostazii, prevestite de Mântuitorul și care va veni pe neașteptate, se profilează, pe ecranul istoriei, un tăvălug înfricoșător al morții și al iadului, care va trece peste toată umanitatea, peste fiecare om în parte și, mai ales, peste toată creștinătatea. Atunci, ca să-și mai prelungească zilele în trupul pângărit de păcate și ca să evite o moarte martirică, cei mai mulți se vor lepăda de Hristos și se vor închina Antihristului și Satanei, pentru a putea primi o bucată de pâine. În starea de descompunere duhovnicească în care ne aflăm există însă și o elită de vrednici trăitori creștini care nu și-au plecat genunchii în fața lui Baal - ca și cei șapte mii din vremea proorocului Ilie - și pentru care Dumnezeu mai cruță încă lumea de la dezlănțuirea mâniei Sale.

În vederea apropierii zilelor de sfârșit, când va veni încercarea cea mare, diavolul își intensifică activitatea nefastă și furibundă de ură împotriva tuturor creștinilor și, mai ales, a celor de dreaptă credință, ca să prăbușească omenirea în haos, ca să distrugă Biserica - deținătoarea cheilor împărăției cerești - și ca să îngenuncheze pe cât mai mulți și, dacă va putea, chiar pe cei care-i vor sta împotriva dintre cei aleși. Cu motivări raționaliste și cu argumentări dialectice, el îi îndepărtează pe unii de la Dumnezeu, ca să-i aducă la necredință; iar cu viziuni și cu proorocii înșelătoare, îi cheamă pe alții la pocăință, ca să-i ademenească spre o evlavie diabolică. Din tiran prigonitor și ucigaș de credință, diavolul se preface în arhanghel de lumină, în

cucernic și bun sfătuitor. Dărâma altare sau le profanează, după cum zidește biserici și le târnosește, ca apoi, într-un fel sau altul, să surpe credința: dacă nu prin apostazie, atunci prin erezii și prin magie. Și, dacă nu izbutește să provoace în totul surparea, se mulțumește și cu mai puțin, ca din puțin să obțină după aceea mai mult. În atacurile lui viclene - uneltiri ascunse sau lovituri fățișe, neașteptate -, el nu se dă în lături de la nimic și nu ocolește pe nimeni: nici pe cel ce-l tăgăduiește, nici pe cel ce-l sfidează. Căci vrăjmașul cel temut se insinuează cu îndrăzneală, întinde curse și atacă în ascuns pe oricine și cu orice mijloace. Nepregetând, el se substituie Adevărului prin înșelăciuni subtile și prin sofisme seducătoare, devine convingător și folosește, cu aceeași dezinvoltură, metode pe cât de diferite, pe atât de derutante.

În lumea de azi, abaterile de la adevărata spiritualitate variază de la apatia și indiferentismul religios al unora, până la fanatismul conflictelor sângeroase al altora; de la cele mai variate ideologii anticreștine ale hulitorilor, până la aberațiile teosofice, spiritiste, antroposofice ale falșilor mistici; de la puritanismul ipocrit al sectanților, până la feluritele încălcări canonice ale unora dintre cei dedicați altarului.

Ironizând credința și învățăturile Bisericii, liber-cugetătorii le socotesc pe acestea perimate și retrograde; ei judecă ceea ce nu înțeleg, tăgăduiesc ceea ce nu cunosc și măsoară Dumnezeu după propria lor mărginire. Pentru ei, orice progres al științelor este o lovitură dată credinței, orice nouă ipoteză științifică, în dezacord aparent cu vreo afirmație biblică, este o confirmare a inexistenței lui Dumnezeu.

Față de această dramatică stare, creștinii de pretutindeni ar trebui să se trezească din indolență, să fie cât mai conștienți și mai vigilenți, să aibă o trezvie cât mai mare față de primejdiile ce-i înconjoară, pentru a se întări în credință și a ține piept înfruntărilor ce-i așteaptă. Dar, stăpâniți de cele pământești, ei nu le mai deslușesc pe cele cerești și, umblând după cele ale minții, nu le mai regăsesc pe cele ale duhului. Iată de ce, pe un asemenea povârniș, ei pierd sensul adevărat al tainelor și nu mai înțeleg nici rostul vieții.

În calea credinței, cei mai mulți se poticnesc de neînțelegerea existenței Răului în lume și de rațiunea justificării lui; iar la întrebările pe care și le pun în acest sens, nu găsesc un răspuns și de aceea torul li se pare absurd. Dacă Dumnezeu este atotputernic și nemărginit de bun - spun ei -, de ce a îngăduit apariția Răului în lume? De ce, în preștiința Lui, n-a căutat să împiedice ivirea Răului? Sau să-l zădărnicească din timp? Sau să-l anihileze? De ce l-a lăsat să se extindă într-o măsură atât de mare? Pentru ce îl tolerează încă? De ce acceptă

El - impasibil - ca atâta lume să fie în suferință și ca atâtea suflete deznădăjduite să se piardă? De ce l-a mai creat Dumnezeu pe om, dacă știa bine că cei mai mulți oameni vor fi osândiți și vor avea parte de muncile veșnice și de scrâsnirea dinților? De ce numai unora le este dat să intre pe *ușa strâmtă* în împărăția cerurilor, cei mai mulți rămânând în întunericul cel dinafară? Și pentru ce Dumnezeu Cel Atotputernic continuă să Se lase hulit și batjocorit de atâția prigonitori și nu intervine, arătându-Și puterea?

In presupunerea că Dumnezeu a creat lumea, spunea Schopen-hauer, eu n-aș vrea să fiu acest Dumnezeu, deoarece mizeria lumii îmi sfâșie inima.

Acestor nelămuriri și confuzii, care s-au strecurat în conștiința

veacului nostru ca o negură deasă ce acoperă vederea, este necesar să

li se dea un răspuns. În acest sens a luat naștere și lucrarea de față.

Șerpii veninoși s-au înmulțit și și-au făcut culcuș pretutindeni. Dar ei

trebuie zdrobiți și cuiburile lor strivite, deși nu cu ușurință poate fi

alungat Necuratul din inima omului. El se ascunde și fuge ca să re

vină iar; sau simulează că este inofensiv, precum acele animale de

pradă care se prefac moarte, dar care apoi te atacă pe neașteptate,

cu și mai multă îndrăzneală. În lumea noastră contemporană, afundată

în necredință și pentru care dracii și strigoii au rămas închipuiri ob

scurantiste, primejdiile ce decurg din activitatea Răului sunt și mai

mari, iar omul este și mai vulnerabil la atacul acestui vrăjmaș atât de

temut și de viclean.

Căci am ajuns azi ca și în zilele lui Noe: *Mâncau, beau, se însurau, se măritau, până în ziua când a intrat Noe în corabie și a venit potopul și i-a nimicit pe toți (Le. 17, 27).*

Fiți gata, spune Domnul Puterilor, ca în ceasul în care nu gândiți, Fiul Omului va veni (Mt. 24, 44). Căci iată, vremurile își vestesc semnele lor: Mlădițele smochinului au înverzit și vara este aproape.

Autorul

*Partea
întâi*

Capitolul 1

Răzvrătirea îngerilor

Din relatările *Genezei*, Dumnezeu a făcut la început cerurile și pământul; după aceea a făcut lumea **văzută, cu toți luminătorii cerului**. Timpul creării făpturilor spirituale **nemateriale, Sfinții Părinți îl fixează înainte de crearea lumii văzute. *Intâi*, spune Sfântul Grigorie de Nazianz, a cugetat Dumnezeu asupra puterilor îngerești și gândirea a devenit fapta împlinită de Cuvânt și desăvârșita de Sfântul Duh** (Cuv. 38, 9; Migne, 36, 320). **Tot așa învață și Sfântul Ioan Da-maschinul, care întărește părerea Sfântului Grigorie Teologul, susținând că *trebuia să fie mai întâi zidită ființa spirituală (a îngerilor), apoi cea sensibilă și, în urmă, din cele doua, insuși omul.*(1) Lumina ha-rică a luminat astfel lumea ființelor îngerești înainte ca astrul zilei să lumineze pământul și ca stelele să licărească pe bolta cerească. Ingerii îl preamăreau pe Dumnezeu și I se supuneau. In mod **curent, sub denumirea de îngeri s-au înțeles, întotdeauna, făpturile spirituale nentrupate, constituite în diferite cete sau clase și aflate în împărăția cerească. Ingerii sunt duhuri****

slujitoare făcut după chipul Său(2), din **căldura Duhului Sfânt, cu o**
re lui **fire netrupească**, rațională și liberă, slobozi în acțiunile lor.
Dumn **îngerii au primit în firea lor nemurirea**, ca un dar al
ezeu și Creatorului, **fără să fie însă** nemuritori prin natura lor,
au fost **asa cum numai Dumnezeu este. îngerii au** fost creați
creați într-o stare **de sfințenie, ca să lucreze după cuvântul lui**
cu o **Dumnezeu și să aducă la** îndeplinire orânduirile Lui, în
înfățișa tot cuprinsul creației. îngerii au fost hărăziți pentru o stare
re și un de contemplare și de beatitudine, iar pentru fericirea lor,
specifi **supranaturală și veșnică, li s-a dat** posibilitatea să-și
c bine asigure, **sub** oblăduirea lui Dumnezeu, un progres spiritual
definit, continuu. Prin **vrednicia** și silința lor liber-rațională, ei își
propriu pot desăvârși personalitatea, **iar între ei își pot împărtăși**
fiecare **gândurile pe cale intuitivă. Fiind duhuri fără trup,**
i cete. **îngerii sunt** mai apti decât oamenii în a-și dezvolta
Dum- **lăuntric natura lor; ei au o minte mai ascuțită și mai**
nezeu **cuprinzătoare, un simț mai adânc și o voință mai**
i-a **puternică. (3)**
adus **Natura ființelor spirituale este aceeași pentru toate**
din cetele îngeresti, dar însușirile și darurile cu care au fost
neființezstrate, ca și funcțiunile corespunzătoare, sunt
ă în diferite pentru fiecare ceată. După **cum sufletele**
ființă omenesti au o natură bine definită, proprie omului,
și i-a deose-

bindu-se între ele după facultățile spirituale și după felul manifestărilor, tot astfel se întâmplă și cu diferitele ființe liber-raționale cerești. Dintru început, îngerii au fost creați într-un număr necuprins de mare, cât a binevoit Creatorul. Într-un același număr au rămas de arunci și vor rămâne și de aici înainte, indiferent de starea lor actuală, ca îngeri sau demoni.

Sfântul Ioan Evanghelistul spune: *Și am văzut și am auzit glas de îngeri mulți, de jur împrejurul Tronului (...) și era numărul lor zeci de mii de zeci de mii și mii și mii (Apoc. 5, 11)*. În același sens, Vechiul Testament îl numește pe Dumnezeu *Dumnezeul oștirilor*. Sfântul Dionisie Areopagitul arată, la rândul său, că sunt nouă cete îngerești, împărțite în trei ierarhii: Serafimi, Heruvimi și Tronuri; Stăpâniri, Virtuți și Puteri; Principate, Arhangheli și îngeri⁴. În această ordine ierarhică, *îngerii reprezintă ultima treaptă, cea dintâi de la noi în sus, iar de la Tronul cel neapmptat, a noua*, spune Petru Damaschinul în *învățături duhovnicești*. Deopotrivă cu Arhanghelii, ei fac legătura între Dumnezeu și om. În mod obișnuit însă, prin denumirea de îngeri se înțeleg toate puterile cerești. Ingerii sunt ocrotitori și păzitori de popoare, de cetăți și orașe, de oameni și de viețuitoare precum și de toată lucrarea lui Dumnezeu; ei pot lua diferite chipuri, se pot înfățișa ca oameni, când sunt trimiși ca vestitori, pot imita glasul omenesc și pot străbate spațiul și materia fără nici o opreliște.

În *Cartea lui Tobit* îngerul trimis de Dumnezeu mânca și bea deopotrivă cu oamenii, însă tot acest înger, adresându-se lui Tobit și fiului acestuia, a spus despre sine: *în toate zilele am fost văzut de voi, dar eu n-am mâncat nici n-am băut, ci numai ochilor voștri s-a părut aceasta (Tob. 12, 19)*. Despre cei trei îngeri de la stejarul Mam-vri, înfățișați ca niște bărbați care au mâncat cu Avraam și au primit aceeași hrană ca și el, Sfântul Iustin spunea: *Mâncarea lor le-a fost ca focul care mistuie totul.*(5)

Intrucât spiritele netrupești sunt ființe limitate în manifestările lor și circumscrise în spațiu, neputând exista în mai multe locuri în același timp, este de presupus că, pentru dezvoltarea lor spiritual-morală, li s-au destinat, conform cu tăria puterii lor naturale, anumite zone de acțiune și anumite activități. Apostolul Iuda amintește despre *îngerii care nu și-au păzit vrednicia, ci au părăsit lăcașul lor (Iuda 1, 6)*. Iar Sfântul Ioan Damaschin spune: *Tot ceea ce este creat este schimbător și tot ce este rațional este liber; pentru că îngerul are o fire rațională și spirituală, este liber; și pentru că este creat și schimbător, are facultatea de a rămâne și a progresa în bine sau de a se îndrepta spre rău.*(6)

Dumnezeu Tatăl, punând moștenitor pe Fiul peste toate câte s-au făcut, a spus: *Eu îi voi fi Tată și El îmi va fi Fiu și mila Mea nu o voi lua de la El (I Parai. 17, 13)*. Iar apoi l-a spus: *Scaunul Tău, Dumnezeule, în veacul veacului; toiag de dreptate, toiagul împărăției Tale. Iubit-ai dreptatea și ai urât nelegiuirea: pentru aceasta Te-a uns pe Tine, Dumnezeul Tău, cu untdelemnul bucuriei, mai mult decât pe părtașii Tai (Ps. 44, 8-9; Evr. 1, 8-9)*. Și iar, față de Cel întâi născut a spus: *Și să se închină Lui toți îngerii lui Dumnezeu (Evr. 1, 6)*. Din cauza acestor cuvinte ale Tatălui, este de presupus că Lucifer, căpetenie îngerească de mare cinste, s-ar fi aprins de un duh de piz-muire asupra Fiului. În cuvinte învăluite, proorocul David spune: *Pentru ce, munți cu piscuri, pizmuiți muntele în care a binevoit Dumnezeu să locuiască în el, pentru că va locui în el până la sfârșit? (Ps. 67, 17)*. Căci hotărât este: înainte de a fi fost creat omul, Răul apăruse și exista în locurile cele de slavă. Din măreția cerului serafic și din mijlocul imnurilor de preamărire pe care îngerii I le ridicau lui Dumnezeu, o neașteptată tulburare s-a ivit printre cetele făpturilor spirituale.

Lucifer, împodobit cu strălucitoare podoabe cerești, a fost fără prihană în căile lui, din ziua în care a fost creat și până s-a încuibat într-însul nelegiuirea; orbindu-se de frumusețea lui, s-a îngâmfat și și-a pierdut înțelepciunea, cutezând să nu se mai supună Creatorului, ci să-L înfrunte. Din arhanghel de lumină el a devenit diavol, Potrivnicul lui Dumnezeu. Și astfel a purces Răul în lume. Mulțime nenumărată de îngeri, aflați sub oblăduirea întâiului lor stătător răzvrătit, au înțeles atunci să-l urmeze, voind să-și asigure fericirea singuri, fără ajutorul Făcătorului. Prin ieșirea din ascultare și falsa independență, aceste făpturi cerești au devenit, din îngeri luminați, demoni, și și-au atribuit privilegiile divine fără să mai vrea să știe de Dumnezeu. De la starea lor naturală au trecut la o stare contra naturii lor și s-au lăsat stăpâniți de păcatul trufiei, pierzându-și dreapta judecată. Căderea în nesupunere a unei părți din îngeri s-a petrecut în mod liber și conștient, fără vreo ispitire provenită din afară, ci prin păcat personal, din proprie voie și cu toată răspunderea care le-a revenit tuturor și fiecăruia în parte.

Răul apărut în lume și-a aflat deci originea numai în acțiunea liberă, conștientă și vinovată a acestor creaturi, iară să-L angajeze cu ceva pe Cel ce le-a creat; aceasta înseamnă că nu există un principiu al Răului, așa cum este acela, binestătător, al Binelui. În răzvrătirea care a tulburat pacea și ordinea cerească, Dumnezeu nu a intervenit cu nimic. El a lăsat tuturor cetelor îngerești, tuturor făpturilor Sale

spirituale o deplină libertate, pentru ca acestea să-și aleagă singure calea.

Tatăl ceresc nu a pronunțat nici o osândă împotriva semețului Luceafăr și a îngerilor răzvrățiți, lăsând ca acțiunea lor trufașă să se năruie în neputință și rușine față de Atotputerea Aceluia Care pe toate le-a creat și Care pe toate le stăpânește, pentru ca la urmă să le vină osânda. În spiritul nepărtinitor al dreptății divine, numai așa se va putea dovedi cu obiectivitate, până la urmă, nebunia Fărădelegii Potrivnicului și sfidarea pe care și-a îngăduit-o, înfruntând pe Creatorul lumii. Vor înțelege atunci toate faptele raționale create și toți demonii răzvrățiți, în frunte cu căpetenia lor, că numai lui Dumnezeu I se cuvin, de drept, toată supunerea, preamărirea și adorarea și că numai Lui I se cade să se plece tot genunchiul - din cer, de pe pământ și de sub pământ - într-o smerită închinare.

Despre starea demonilor înainte de cădere, pe când mai erau îngeri luminați, Sfântul Ioan Damaschin spune: *Dintre puterile îngeresti, înaintestătătorul cetelor terestre, căruia Dumnezeu i-a încredințat păzi/ea pământului, nu a fost făcut rău prin natură, ci a fost bun; a fost făcut pentru bine și nu avea în el, de la Creator, nici o urmă de răutate; cu toate acestea, n-a suferit luminarea și cinstea.*(7)

Dar acest arhistrateg încrezut, împreună cu demonii care l-au urmat, voind să-și asigure o stare de autonomie, și-au părăsit ascultarea și încrederea care li se acordase și au devenit răi și plini de pizmă. Cât despre numărul lor, Sfântul Chirii al Ierusalimului spune că *depășește orice numărătoare*. Dintr-o ambiție nesăbuită, aceste făpturi luminate au abuzat de libertatea și de darurile lor și s-au ridicat cu uzurpare împotriva împărăției cerești, pierzându-și vrednicia și cazând din harul lui Dumnezeu, întunecându-se din ce în ce mai mult, până la ura împotriva Creatorului. Din mijlocul răscoalei, Arhanghelul Mihail, *apărătorul legii și al dreptății*, a ridicat glas cu putere mare care a răsunit în tot cerul: *Să stăm bine, să stăm cu frica*. Iar apoi *s-a făcut război în cer: Mihail și îngerii lui au pornit război cu balaurul. Și se războia balaurul și îngerii lui. Și n-a izbutit el* (Apoc. 12, 7-8).

Ruptura era iremediabilă. De o parte, cele nouă cete îngeresti, credincioase și supuse lui Dumnezeu, preamărindu-L cu laude și cântări, de cealaltă parte, mulțimea întunecată a îngerilor căzuți din har și deveniți draci, care tulburau pacea cerească și care, inițial, reprezentau a zecea ceată. Ceea ce moartea este pentru oameni, este căderea din har pentru îngeri; prin cădere, nu mai au posibilitatea pocăinței, după cum nici oamenii nu o mai au după moarte. Prin mijlocirea celor vii și a Bisericii, celor răposați li se mai poate veni

în ajutor; demonii însă, continuând să uneltească împotriva lui Dumnezeu, își agravează și mai mult starea. Părinții Bisericii nu au lămurit problema dacă Dumnezeu l-a prevenit pe Lucifer despre consecințele răzvrătirii lui. Dar pentru că omul a fost avertizat de urmările neascultării, se poate deduce că și lui Lucifer i s-a atras atenția.

După ce Arhanghelul Mihail a stăvilit răzvrătirea demonilor în locurile cerești, iar omul a fost creat ca o cunună a creației, pizma Vrăjmașului a devenit și mai mare, îndreptându-se, de astă dată, atât împotriva lui Dumnezeu cât și a omului, făptura măreață a Creatorului, căreia i s-a pregătit fericirea paradisiacă pe care Diavolul o pierduse. Conflictul ivit în sferele îngerești și-a urmat de atunci cursul vijelios între diavol și om, lupta demonului devenind vicleană.

Impotrivindu-se omului pentru a-l îndepărta de Dumnezeu, demonul și-a manifestat ura față de toată creația, căutând să batjocorească totul în jurul lui. După cum susține teologul Magenot (8), *Moise a tăcut intenționat asupra existenței ființelor spirituale căzute, pentru a menține mai ușor ideea monoteismului în spiritul poporului care, amăgit de popoarele vecine, ar fi ajuns la adorarea spiritelor rele. Din același motiv, cărțile Vechiului Testament vorbesc rar despre demoni.*

În acțiunile lor, demonii se pot deplasa fără măsură de timp, peste tot locul, dar nu sunt liberi să facă tot ce vor, ci numai atât cât le îngăduie Dumnezeu și cât este rânduit fiecărui om să fie ispitit, după puterile lui și după cumpăna dreptății divine. Este însă imposibil ca omul să nu fie ispitit de diavol, căci nu se poate dobândi mântuirea și nu se poate intra în împărăția cerească fără lupta pe care Satana o impune omului pentru a-l atrage de partea lui, fără ca omul să reziste și să-i țină piept până la ultima-i suflare. Este un examen de la care nu se poate sustrage nimeni. *Si o zis Domnul: Simone, Simone, iată satana v-a cerut să vă cearnă ca pe grâu (Le. 22, 31).*

În scopul pedepsirii, ispășirii sau ispitirii, pentru a pune la încercare credința oamenilor, Dumnezeu permite uneori spiritelor rele să pună stăpânire chiar și pe trupurile unor oameni, prin tot felul de suferințe fizice, deoarece *îndrăcirea nu poate strica sufletul, dacă omul nu consimte cu diavolul (9).* Așa s-a întâmplat cu Iov. Îngerii buni, ramași credincioși lui Dumnezeu, se bucură, după cum se și întristează, de starea spirituală a oamenilor, față de vredniciile sau de căderile lor în păcat, datorate acțiunilor diavolului, întrucât și ei, care au rămas în ascultarea lui Dumnezeu, sunt direct angajați în lupta împotriva Răului, pentru ca Binele să fie biruitor. Iar această luptă se dă pe cuprinsul întregii creații. Cauza omului, în procesul de mântuire, a devenit și cauza îngerilor, aceștia fiind deplin solidari cu omul, având

un același țel: biruința deplină a lui Hristos și a Evangheliei Lui, împlinirea dreptății divine în lupta cu Stăpâni torul întunericului.

Nemai aflându-și locul în cer, demonii au fost izgoniți pe pământ, unde l-au înfruntat pe om. Și astfel, *balaurul cel mare, șarpele cel de demult, care se cheamă diavol și satana, cel ce înșală toată lumea, aruncat a fost pe pământ și îngerii lui au fost aruncați cu el (Apoc. 12,9)*. După cuvintele Sfântului Anastasie, Patriarhul Antiohiei, și după cele ale Sfântului Grigorie Teologul, locurile pierdute ale demonilor din împărăția cerească le-a hotărât Dumnezeu să fie ocupate de toți sfinții și dreptii neamului omenesc. *Iar când se va întregi numărul lor față de numărul îngerilor căzuți, atunci va fi sfârșitul lumii*".

De la izgonirea lor din cer, demonii nu se mai războiesc cu îngerii, care și-au fixat definitiv și imutabil poziția față de Dumnezeu, ci numai cu oamenii, pe care-i pizmuesc deoarece știu că le vor ocupa locurile pierdute. Demonii caută să-l îndepărteze pe om de Dumnezeu, să-i pervertească sufletul și trupul, să-i desfigureze chipul lăuntric, să-l întineze cu tot felul de păcate. În uneltirile lor, spiritele rele se folosesc de orice mijloace: întind curse, provoacă rătăcirii și îndoieli de credință, întunecă rațiunea și conștiința, falsifică adevărul. Cu predilecție, demonii fac și preziceri, folosindu-se de facultățile lor de duhuri. Prezicerile lor decurg fie din faptul că știu ce se petrece și ce se pune la cale în tot locul și în toată vremea, fie din deducții, cunoscând înclinările, slăbiciunile și năzuințele fiecărui om, precum și consecințele anumitor acțiuni. Alteori, prevestirile se bazează pe relațiile, de ei provocate, între oameni, aceasta întâmplându-se mai ales persoanelor aflate sub influența demonilor, persoanelor superstițioase sau stăpânite de păcate grele și nemărturisite, de orgoliu și de altele asemenea.

Cu ajutorul puterilor drăcești, Simon Magul făcea preziceri și chiar *minuni*, prin care rătăcea sufletele multor oameni (*Fapt. 8, 9-11*). De multe ori prezicerile transmise prin vise, chiromanție sau false vedenii se pot împlini; dar tot de multe ori se dovedesc mincinoase și totdeauna sunt tendențioase. Ele au ca scop să câștige încrederea omului și apoi să-i aducă o rătăcire de credință, să-i tulbure mintea și pacea, să-i trezească un duh de mândrie, să-l îndemne spre o acțiune nesăbuită sau să-l atragă pe o cale vătămătoare atât pentru suflet, cât și pentru trup.

Nici îngerii și nici demonii nu pot cunoaște însă cugetele ascunse ale omului". Căci dacă ar fi cunoscut demonul gândurile tainice ale omului, nu l-ar fi ispitit pe Iov și nici pe Iisus sau pe atâția drepti și sfinți care i s-au împotrivit, el rămânând apoi rușinat și alungat. În

uneltirile lui împotriva omului, demonul nu poate folosi forța, ci numai viclenia. Puterea malefică a dracilor nu este aceeași pentru toți demonii. Anumite duhuri rele nu i-au luat în seamă nici pe Apostoli, după cum s-a întâmplat cu *băiatul lunatic*, pe care un duh mut îl trântea la pământ, iar copilul făcea spume la gură, scrâșnea din dinți și rămânea țeapăn, fără ca ucenicii să-l fi putut izbăvi. Ei L-au întrebat atunci pe Iisus: *De ce noi n-am putut să-l scoatem?* (Mt. 17, 19). Iar El le-a spus: *Acest neam de demoni nu iese decât numai cu rugăciune și cu post* (Mt. 17,21). Sunt cunoscute asemenea cazuri și în istoria Bisericii, când anumiți posedați, cu toate exorcismele care li s-au făcut, nu au putut fi izbăviți de duhurile necurate care îi stăpâneau decât atunci când mari cuvioși și asceți cu viață sfântă s-au rugat pentru ei.

După căderea lor din har, demonii au continuat, inevitabil, să decadă și să se înrăiască, urând făptura omenească până la distrugerea ei și deplina-i nefericire. Din acest punct de vedere, dracii sunt ca și acei oameni deznădăjduiți care și-au pierdut credința și care, în nenorocirea lor, îl hulesc pe Dumnezeu. *Demonii văd și simt încontinuu nefericirea în care se afla. Ei știu că mulțumirea pe care o râvnesc nu o vor atinge niciodată, știu că osânda lor e veșnică. Și de aici ei ajung la disperare*(12). *În schimb îngerii, care l-au rămas credincioși lui Dumnezeu, și-au păstrat sfințenia naturală și s-au desăvârșit într-o măsură și mai mare prin harul dumnezeiesc, progresând spre o și mai ridicată perfecțiune morală, astfel că ei nu mai pot fi mișcați prin păcat* (13).

Prin statornicia și credincioșia Arhanghelului Mihail, apărătorul Legii și al Cerului, *firea îngerilor s-a întărit și Satana s-a surpat* (Acatistul Sfinților Arhangheli, Icos 1). În urma conflictul care s-a petrecut în cer, cu implicații universale, puterile îngerești au fost puse la încercare în a-și hotărî soarta, într-o deplină libertate de conștiință și de acțiune. Nouă cete îngerești au rămas credincioase lui Dumnezeu și s-au întărit în credință și în virtute, în timp ce ceilalți îngeri, răzvrățiții din ceata a zecea, s-au alăturat Satanei pe povârnișul unei false independențe, urmând un drum al blestemului. Din susținerea marelui cuvios Petru Damaschinul rezultă că *Luceafărul, devenit diavol, a fost cel dintâi din ceata cea mai de jos a puterilor înțelegătoare, adică din ceata a zecea a îngerilor, socotita de la cea mai de sus, care stă înaintea Scaunului înfricoșat, și cea dintâi de la pământ* (14). Numărul 9 (al celor nouă cete îngerești care au rămas credincioase Creatorului) - ca și atâtea alte numere care se întâlnesc de-a lungul istoriei biblice - are semnificații simbolice și înțelesuri tainice; de

exemplu, perioada de plămădire a omului în viscerele materne este de nouă luni.

Prin ruperea unității puterilor cerești, o răspântie de drumuri s-a profilat în existența universală. Dar *Domnul în cer a gătit scaunul Său și împărăția Lui peste toți stăpânește* (Ps. 102, 19). Prin cuvinte înaripate, psalmistul ridică imn de preamărire Atotfăcătorului, spunând: *Binecuvântați pe Domnul toți îngerii Lui, cei tari la virtute, care faceți cuvântul Lui fi auziți glasul cuvintelor Lui. Binecuvântați pe Domnul toate puterile Lui, slugile Lui, care faceți voia Lui. Binecuvântați pe Domnul toate lucrurile Lui; în tot locul stăpânirii Lui* (Ps. 102,20-22).

Binecuvântându-L pe Dumnezeu și preamărind opera Lui cu închinarea smerită, cuvenită atotputerniciei, stăpânirii și slavei Lui, ne lepădăm de Satana, de orice părtășie cu el și de toate câte sunt ale lui. Față de misterul celor create, lumea sensibilă, care a fost adusă din neființă în ființă după răzvrătirea lui Lucifer, este, într-un anumit sens, o imagine a antagonismului care s-a produs în sferile cerești: lumea nevăzută, străbătută de îngeri și demoni, de duhuri luminate și întunecate, își reflectă chipul în lumea văzută, prin toate câte au fost create, prin toate câte le vedem.

În această viziune, creând lumea, Dumnezeu le-a făcut pe unele cu fața frumoasă și luminoasă, iar pe altele, cu fața posomorâtă și întunecată. Alături de crinii împodobiți cu slavă încolțește mătrăguna și măcăcinele își întinde spinii; alături de grâul auriu, din care se frământă pâinea vieții, crește neghina mohorâtă a morții. Dar, pe măsură ce Duhul Sfânt a învăluit lumea, au dispărut, rând pe rând, balaurii și monștrii preistoriei, care prefigurau duhurile rele, iar omul s-a străduit - și se străduiește - cu multă silință să regăsească drumul Edenului. Și până la urmă vor dispărea măcăcinele, mătrăguna și neghina, pe care le va înghiți focul nestins, pentru ca toată fața lumii să strălucească în lumina dumnezeiască și pentru ca toată limba- celor văzute și nevăzute - să proslăvească numele Domnului.

Capitolul 2

Căderea omului din nemurire

La început, când Dumnezeu pe toate le-a făcut, omul participa la viața divină, auzea glasul Domnului, *Care umbla prin rai în răcoarea zilei*, și avea împărtășire din cuvântul și din afecțiunea Părintelui Ceresc. După cum i se rânduse, omul *lucra și păzea grădina care i se sădise în Eden*, înspre părțile Răsăritului, și trăia în contemplare. Prin *grădina* se înțelegea inima lui, pe care trebuia s-o păzească în neprihănire și s-o cultive, pentru desăvârșirea spirituală. În mijlocul Raiului se înălța un pom aparte, *pomul cunoștinței binelui și răului*, care își întindea falnic ramurile încărcate cu roade frumoase la vedere, împodobind tot acel loc. În apropiere era sădit și un alt pom minunat, *pomul vieții*.

Relatarea *Genezei*, cu tainicele ei înțelesuri, reprezintă nu numai o imagine alegorică, ci și un fapt concret, care trebuie înțeles în sensul său real, nu numai simbolic. Acel pom deosebit și arătos, al *cunoștinței binelui și răului*, a fost denumit cu acest epitet pentru semnificația spirituală care i s-a dat, urmând ca Adam să nu mănânce din el, după porunca primită de la Dumnezeu, ba nici chiar să se atingă de el. Ca și atunci, așa și totdeauna: orice atingere, din curiozitate, a ceea ce este neîngăduit, stârnește pofta; iar pofta zămislește păcatul.

Prin rațiunea cu care omul era înzestrat, ca și prin libertatea de care se bucura, el era stăpân pe acțiunile lui, fără să fie supus la nici o constrângere; el putea să se supună sau nu voii lui Dumnezeu. Prin ascultare, omul își asigura nemurirea, hrănindu-se din *pomul vieții*, care îi întreținea nevătămarea și vitalitatea. Pomul vieții l-a preînchi-puit pe Mântuitorul Hristos răstignit pe lemnul Crucii, dătător al vieții veșnice prin împărtășirea cu Sfânta Euharistie, după cuvântul Domnului: *Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică, și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi* (In. 6, 54).

Fiind omul creat după chipul lui Dumnezeu, a fost rânduit să fie domn al Pământului și al tuturor viețuitoarelor de pe el. Caracterul împărătesc, de stăpânire, al firii omenești înfățișează o trăsătură a chipului lui Dumnezeu care se reflectă în om și care, într-un anumit raport, îl apropie de Ființa divină și îl face asemenea lui Dumnezeu. În măsura în care omul împărătește asupra a tot ceea ce este pământesc și material, el poate folosi, prin facultățile și darurile cu care a fost înzestrat, puterile Naturii, dar fără să li se subordoneze. În alternativa

dintre bunurile spirituale și cele pământești, omul avea libertatea să aleagă și să-și hotărască soarta; el putea deci să tindă către cele de sus, spre bucuriile harice, ca om ceresc, în împărțășire cu Dumnezeu și cu îngerii, sau să se tragă spre cele de jos, spre cele terestre, într-o înrobire a trupului spre cele materiale și vremelnice.

O singură poruncă îi fusese dată și, ca în oricare decretare de lege, o dată cu promulgarea ei i s-a fixat și consecința încălcării ei, care prevedea moartea. În conflictul dintre Bine și Rău, care se ivise între Puterile cerești și în care era antrenat acum și omul, moartea, ca o consecință a neascultării, nu a însemnat o penalizare, ci prevenirea unui rău ce urma să decurgă prin încălcarea poruncii date. A fost aceeași grijă prevenitoare pe care o au părinții față de copiii lor, când le spun acestora să nu atingă focul, pentru că se vor arde.

Prin nesocotirea poruncii, omul trecea de la o stare generală privilegiată la o stare spirituală decăzută și la o stare naturală viciată. Adam și Eva erau deci preveniți. Prin comportarea lor față de cuvântul lui Dumnezeu, ei își hotărâu nu numai propria soartă, ci și pe cea a întregii umanități, ba chiar a întregii lumi cosmice, întrucât porunca includea și materia, prin pomul care se vătăma și el ca urmare a păcatului, virusul morții. Puterile îngerești și duhurile răzvrătite urmăreau îndeaproape desfășurarea celor ce urmau să se întâmple: unii, cu îngrijorare pentru căderea omului dar și cu încredere în rațiunea lui; ceilalți, cu nestăpânită răutate, cu ură și dorindu-i înfrângerea.

În această confruntare, făptura cea nou creată, omul liber și rațional, trebuia să se pronunțe și să-și arate înclinarea. El se afla în fața unei probe decisive și eliminatorii. Elementele încercării erau pregătite și în așteptare. Pacea și fericirea domneau atunci în Eden fără ca ni-mic să le tulbure și toate viețuitoarele se supuneau omului. Întreaga zidire își desfășura cursul în rânduiala ce-i fusese statornicită. Prin porunca ce fusese dată, Dumnezeu voia ca Adam să dea nu numai o dovadă de ascultare, ci și de înțelegere conștientă față de rostul ei, deoarece pentru binele lui i s-a cerut supunerea. Căci ascultarea devenise cu atât mai mult un comandament imperios, cu cât neascultarea produsese deja tulburare în lumea cerească, ceea ce dusesse la căderea îngerilor răzvrățiți.

În plus, ținând seama de inexperiența primilor înaintași ai neamului omenesc, Dumnezeu a voit să-i ferească de înșelăciunea Ispititorului, întrucât ei se aflau încă într-o stare de pruncie duhovnicească și nu aveau un discernământ format în ordinea spirituală. De aceea soarta lor depindea numai de supunerea și ascultarea ce le fuseseră cerute. Dumnezeu nu le dăduse o poruncă grea, ci dinadins una ușoară, pen-

tru ca ei s-o poată împlini. Câtă deosebire între porunca dată **lui** Adam și aceea pe care Tatăl cerea a dat-o Fiului, ca prin ascultare să primească umilința, batjocura, pătımirea și moartea pe Cruce, dând astfel suprema dovadă de supunere față de voia Tatălui.

Cât despre pomul *cunoștinței binelui și răului*, el nu conținea nimic vătămător prin natura lui, dar servea ca mijloc de confruntare între Creator și creatura Sa, în măsura în care nesupunerea urma să antreneze consecințele Răului, prin împărțirea omului din roadele acelui pom dându-se izbândă Răzvrătitului. Deci Adam.cunoscând urmările ce decurgeau din neascultare, trebuia să aleagă singur calea. Omul, spre deosebire de făpturile îngerești, este o ființă înzestrată nu numai cu o suflare de viață emanată din Dumnezeu, dar și cu un trup pământesc; rezultă că porunca dată a vizat deopotrivă toată ființa umană, atât pe cea spirituală cât și pe cea materială. Porunca trebuia să-l angajeze pe om la o îndoită supunere: o subordonare spirituală și o înfrânare pământească. Numai așa sfințenia se putea menține integrală pentru întreaga făptură umană: duhovnicească și corporală. Mâncând din roadele acelui pom, omul își semna singur sentința la moarte. Înrobindu-se materiei, el se reîntorcea în pământul din care fusese luat. Drumul materialismului se deschidea astfel omenirii. Dacă neascultarea s-ar fi datorat încălcării unei condiții exclusiv spirituale, atunci s-ar fi produs un antagonism în ființa omului, prin care numai partea lui spirituală ar fi fost vătămată, dar nu și partea lui corporală, care ar fi rămas în neprihănire.

Ascultând de porunca dată, omul ar fi putut rămâne în sfințenie și în nemurire; călcând porunca, el accepta de bunăvoie ispita și implicit se supunea Ispititorului, intrând în sfera lui de acțiune. *Adam, fiind din fire bun, trebuia să devină și prin dispoziție voluntară și conștiința bun, promovând curățenia și nevinovăția lui naturală la desăvârșirea morală și la atașarea lui liberă și persistentă pentru bine. (...) Dar calea pe care avea să treacă de la o stare în alta trebuia să fie calea încercării".* Și a venit astfel ziua și ceasul înfrigurat al verificării. Ziua mării înfruntări. Iar rezultatul a însemnat o înfrângere: căderea în păcat, dispariția nevinovăției și a purității, sentimentul rușinii și al fricii, pierderea privilegiilor acordate de Tatăl Ceresc și izgonirea din Rai.

Din Scriptură reiese că ispitirea femeii s-a făcut de către șarpe, care *era cel mai șiret dintre toate fiarele câmpului* și care, fiind în primejdie, își pune în primul rând la adăpost capul. Urmărind Satana să-l surpe pe om, s-a prefăcut într-un șarpe, simbol al șireteniei și al prudenței - Hristos ne-a îndemnat să fim *înțelepți ca șerpii și blânzi ca*

porumbeii. Prin această înfățișare, Ispititorul a putut mai ușor să câștige încrederea primilor oameni, înlăturându-le bănuiala primejdiei.

Mulți comentatori biblici consideră că diavolul s-a servit de un șarpe real, ca mijlocitor. Alții cred, dimpotrivă, că Satana a luat el însuși înfățișarea unui șarpe, pentru a produce ispitirea. Pentru a rătăci lumea, diavolul se poate preface în tot felul de arătări. Prin exorcismele (Sfântului Vasile cel Mare, diavolul este muștrat și alungat, ca să se de-părteze de făpturile lui Dumnezeu, în orice chip s-ar travesti.

Autorul *Genezei* arată că, inițial, șarpele nu se țara pe pânțele, cta umbla ridicat, având picioare. De altfel, în vechiul Orient, șarpele era adeseori reprezentat ridicat. Așadar Adam, care intuitiv cunoștea firea fiecărei viețuitoare, știa, ca și Eva, cât era șarpele de precaut și de iscoditor, și tocmai de aceea putea fi demn de crezare. Este deci probabil ca diavolul, încolăcit pe *pomul cunoștinței* și mușcând din fructul oprit, să fi adresat femeii, prin gura șarpelui, cuvintele lui ademenitoare și astfel, în aceste condiții, să fi avut loc dialogul de răscruce al lumii. Cât despre faptul neobișnuit prin care șarpele a putut vorbi, istoria biblică pomenește și de cazul suprafiresc în care o măgăriță a vorbit cu glas omenesc, prin mijlocirea Duhului Sfânt, mus-trându-1 pe Valaam vrăjitorul pentru călcarea lui de lege, când acesta a voit să blesteme pe Israel, poporul lui Dumnezeu (*Num. 22, 28-30; 2 Petr. 2, 16*).

Când a ispitit-o pe Eva, demonul a căutat, în primul rând, s-o asigure că nu va muri dacă va mânca din pomul oprit, încercând astfel să îndepărteze de la dânsa teama unei pedepse. În al doilea rând, el a căutat să-i aprindă imaginația și curiozitatea, ca mâncând din acele roade să li se deschidă ochii și să fie și ei ca Dumnezeu. Femeia nu a rezistat acestei tentații, socotind că rodul pomului era bun de mâncat și *vrednic de dorit, pentru că dă știința* (*Fac. 3, 6*). Curiozitatea faptului magic se împlinea prin trezirea acestei poște, cu tendința unei false independențe, ceea ce i-a asociat și pe străbunii neamului omenesc la păcatul mândriei, prin care și Satana a căzut. Este fără îndoială că, în situația în care se ajunsese, atât Eva cât și Adam și-au încetat rugăciunea neîntreruptă a inimii - pe care mai târziu, în Creștinism, au rcluat-o călugării isihastri din Athos - și astfel ei au devenit mai vulnerabili la căderea în ispită. Căci atâta timp cât credinciosul se roagă. Dumnezeu este de față și el rămâne sub aripa Lui protectoare, căci *de rugăciune și de smerențe șe împiedică dracii* (*Patericul*).

Ispitindu-se deci Adam și Eva de dorința pe care le-a stârnit-o șarpele, ca să li se deschidă mintea spre cunoștința a ceea ce nu cunoșteau și să se inițieze în tainele lumii, ei au ieșit de sub oblăduirea

lui Dumnezeu, mușcați fiind de veninul de moarte al lui Lucifer. In-depărtându-se ei de la Părintele lor ceresc, diavolul a putut dobândi de atunci o influență și mai mare în acțiunile-i nefaste asupra oamenilor. Ajungând omul la cunoștința, Răului, a ceea ce nu-i fusese atunci îngăduit să cunoască, față de stadiul spiritual în care se afla în acel început de viață, el s-a lăsat înrobite simțurilor, dezlănțuindu-se în el aprinderile instinctelor și ale tuturor patimilor. Urmările prihănite ale tentației nu au întârziat să se ivească din chiar clipa în care s-a comis neascultarea, prin trezirea senzualității.

În scurtul timp cât a durat dialogul dintre șarpe și Eva, Adam era lângă femeia lui, dar a rămas pasiv; el nu a intervenit cu nimic, s-a dovedit lipsit de orice atitudine și nu și-a făcut nici o problemă de conștiință. Dreapta judecată s-a lăsat stăpânită de imboldurile inimii, de afectele sufletului. În naivitatea lor, ei s-au arătat iară discernământ și nu au izbutit să coreleze inteligența cu intuiția și prudența cu simțul răspunderii, ca să opună rezistență Vrajmașului, care prin viclenie a reușit să-i înșele. Când a început să li se deschidă mintea față de actualul făptuit, s-au rușinat, au fugit, s-au ascuns și au evitat să mai dea ochii cu Făcătorul lor firesc. Iar când au fost descoperiți și cercetați despre cele ce făcuseră, au dat vina unul pe altul, n-au avut curajul răspunderii, nu și-au arătat căința, nu s-au pocăit și nu și-au cerut iertare. În această situație a urmat izgonirea lor din Rai, cu plânsul și lacrimile care de atunci au însoțit toată posteritatea lor. Izgonirea din Rai a reprezentat însă mijlocul prin care au fost feriți de o urmare și mai gravă, care putea deveni iremediabilă, atât pentru ei cât și pentru întreaga omenire, în cazul în care omul ar fi mâncat și din pomul vieții, care dădea nemurirea, iar Răul s-ar fi sălășuit veșnic în om. *Indepărtarea din rai și de la pomul vieții s-a făcut din grija lui Dumnezeu, ca omul să nu-și asigure nemurirea, pe care n-ar fi putut s-o îndure în condițiile de după cădere (16).* Pentru acest motiv, la rugăciunea cea mare de dezlegare a morților, de la slujba înmormântării ortodoxe, se spune: *Și ca să nu rămână fără moarte răutatea omenească, a hotărât Dumnezeu să se desfacă omul și să se risipească în pământul din care a fost luat.* Porunca dată de Dumnezeu, ca omul să nu mănânce din pomul cunoștinței, dacă ar fi fost respectată, nu ar fi rămas definitivă, ci putea fi revocată cu vremea. Ea putea fi numai temporară, după cum spunea Sfântul Grigorie Teologul, până când omul ar fi ajuns la o maturitate spirituală, până când el s-ar fi îndumnezeit prin cunoașterea lui Dumnezeu și a virtuților Lui, con-templându-L și conlucrând cu El la împlinirea planului Său de înnobilitate a creației, fără primejdia de a mai fi înșelat de duhul cel rău.

Acesta este și cazul sfinților care îl pot înfrunța pe Ispititorul fără vătămare, atunci când sunt ispitiți, deoarece ei îl cunosc pe Dumnezeu și pot reacționa împotriva demonului în deplină cunoștință și stăpânire de sine, împlinind voia lui Dumnezeu.

Despre Adam, Sfântul Ioan Damaschinul spune în *Dogmatica*, în capitolul 11 din cartea a II-a, că nu era încă vremea pentru el să porceadă la contemplarea celor sensibile. Dar, în fața ispitei, strămoșii noștri nu au rezistat. Și după cum Răul a luat naștere dintr-o atitudine de împotrivire față de Bine, tot astfel păcatul a luat naștere dintr-un abuz de libertate. După cuvântul Patericului, *slobozenia simțurilor ucide sufletul*. Orice libertate necontrolată și nestăpânită denaturează ființa noastră spirituală printr-o postură falsă față de chipul adevăratei asemănări cu Dumnezeu.

În ceea ce privește drama la care au ajuns strămoșii noștri, trăgând după ei toată umanitatea, Dumnezeu ar fi putut să împiedice acest deznodământ. El ar fi putut să nu atribuie nici o particularitate spirituală pomului din mijlocul Raiului, cel care *dădea cunoștința*, și să nu fixeze nici o consecință legată de acest pom, dacă diavolul, potrivnicul lui Dumnezeu, n-ar fi cerut ca omul să fie pus la încercare, așa după cum a făcut-o mai târziu și cu Iov și cu toți dreptii, și după cum o face și acum cu toți credincioșii creștini. Într-o asemenea eventualitate, nu ar mai fi avut loc nici episodul din Rai, cu pomul și cu șarpele. *Pentru că Dumnezeu nu este ispitit de rele și El însuși nu ispitește pe nimeni. Ci fiecare este ispitit când este tras și momit de însăși pofta sa. Apoi pofta, zămislind, naște păcat, iar păcatul, odată săvârșit aduce moarte (Iac. 1, 13-14).*

Dacă Dumnezeu nu l-a ispitit pe om, totuși de ispitire omul nu a putut fi cruțat, pentru că Răul se ivise în lume. Evoluția spirituală a omului trebuia să ia o altă cale și ea nu s-ar mai fi putut împlini fără ca omul să nu dea piept cu Potrivnicul lui Dumnezeu. Și astfel, pentru ca dreptatea lui Dumnezeu să fie împlinită față de încercarea la care Adam urma să fie supus prin sfruntarea și sfidarea Satanei, el a fost lăsat în voia lui ca să-și decidă singur soarta, după liberul său arbitru, fără nici o constrângere sau intervenție din afară. Împlinind voința divină sau, dimpotrivă, propria sa voie, omul își putea lua aureola sfințeniei sau oprobiul rușinii. Între ascultare și împotrivire, omul s-a lăsat biruit de propria voie și a căzut. Pacea și fericirea edenică au luat sfârșit, iar lupta omului cu Răul a început, necruțătoare, cu toate suferințele și adversitățile ei. Stigmatul păcatului s-a transmis de atunci tuturor descendenților protopărinților, o dată cu scăderea

facultăților spirituale, cu încetarea vieții paradisiace și cu sancțiunea morții pentru fiecare.

Căderea în păcat a omului a umplut de întristare tot cerul. Dumnezeu, care știa din preștiința lui că omul va cădea în neascultare, a prevăzut și mijloacele sfințitoare prin care acesta urma să se poată ridica din cădere și să nu rămână veșnic căzut. Sub îndrumarea Domnului, i s-a asigurat omului puțința să propășească din nou pe calea Binelui, să se reîntoarcă la ascultare, iar prin încercări să ajungă la desăvârșire. Și astfel, *pomul cunoștinței Binelui și Râului* și-a adevărit sensul și adevărata lui semnificație, prin efectele pe care le-a produs în mod inevitabil asupra umanității, cu o influență crescândă atât în acțiunea Binelui cât și în cea a Râului. Iar această influență urmează să se resimtă neîntrerupt, până la sfârșitul lumii, până se va ajunge la *vremea secerișului*, când se va alege grâul de neghină.

Două căi s-au deschis omului: una urcătoare, spre sfințenie, până la unirea cu Divinitatea; iar cealaltă coborâtoare, până în fundul tar-tarului, în abisul tuturor nelegiuirilor și al posesiunilor demonice, în chip mistic, sămânța roadelor acestui pom, a germinat prin Hristos, în bine, iar prin Lucifer, în rău - acesta fiind, de altfel, destinul întretesut al omului: de o parte, bunurile spirituale ale lumii contemplative, cu adorarea lui Dumnezeu și cu o continuă năzuire spre cele cerești; de altă parte, înrobirea față de simțuri, spre satisfacerea poftelor trupești și spre iubirea de sine, cu o întoarcere de la spirit la materie și cu o cădere de la Dumnezeu la Satana. Dacă lăcomia l-a adus pe om în păcat și i-a ucis trupul, infranarea și postul îl ajută acum să se întoarcă, să revină la starea în care trebuia să rămână, cea dinainte de cădere; și dacă neascultarea l-a îndepărtat de Dumnezeu, supunerea și ascultarea îl pot reapropia de Dumnezeu. Continuând însă omul și acum să-și întindă mâna spre fructul oprit, prin tot ce nu-i este îngăduit, își primejduiește iar viața veșnică prin moartea cea de-a doua, care este aceea a sufletului.

Despre *taina Fărădelegii* - răzvrătirea îngerilor și uneltirile lor vrăjmașe - Creatorul nu a voit să-i descopere nimic lui Adam. Dimpotrivă, El a voit să-l lase în nevinovăție, netulburat de impietatea care s-a produs, și să nu-l influențeze cu nimic. Căci dacă omul ar fi fost înștiințat de toate acestea, nu s-ar mai fi păstrat cumpăna dreptății divine față de încercarea la care urma să fie supus, în alternativa dintre Bine și Rău. I s-a asigurat astfel omului o libertate obiectivă și deplină în acțiunile lui, dar pe care el nu a știut s-o utilizeze cu pricepere și luare aminte. Prin cursa care i s-a întins, Vrăjmașul lui Dumnezeu a devenit și vrăjmașul omului, al întregului neam omenesc,

27

iar lucrarea lui Dumnezeu a fost pângărită. Împlinindu-și Diavolul urzirea de surprare a omului, Domnul Dumnezeu a spus șarpelui: *Pentru că ai făcut aceasta, blestemat Să fii între toate animalele și între toate fiarele câmpului; pe pântecul tău să te târăști și țărână să mănânci în toate zilele vieții tale!* (Fac. 3, 14). Acest

verdict s-a îndreptat nu numai împotriva șarpelui, ci și împotriva aceluia care s-a măsluit în acest chip. Prin aceste cuvinte, Dumnezeu a rânduit ca și diavolul - care a dezvăluit lui Adam și Evei cunoștința lumii materiale, trăgându-i de la sfințenia în care se aflau spre împătımirea cu cele ale materiei - să aibă parte de consecințele aceluiași blestem. Și Dumnezeu a mai spus șarpelui: *Dușmănie voi pune între tine și între femeie, între sămânța ta și sămânța ei; aceasta îți va zdrobi capul, iar tu îi vei înțepa călcâiul (Fac. 3, 15)*. Din aceste cuvinte adresate Satanei se profilează, în perspectiva vremurilor, chipul biruitor al Fecioarei Măria, Născătoarea de Dumnezeu, prin care urma să vină mântuirea lumii, căci ei i s-a dat făgăduința că va zdrobi pe Vrăjmașul prin sămânța ei.

Supunându-l pe om, Satana a devenit stăpânitorul lumii acesteia, perturbată de uneltirile lui. Diavolul a făcut din materie scopul vieții omului și a căutat ca sufletul să-i fie subjugat de trup și credința, de ocultism. Stricând chipul făpturii cu asemănare divină, chip cu care Dumnezeu l-a creat pe om, îi imprima acestuia asemănarea cu propriul chip, cu care el s-a pângărit.

Întruchiparea Satanei în chipul șarpelui și blestemarea acestuia din urmă de către Dumnezeu a dus la repulsia pe care întreaga omenire o are față de această reptilă. La anumite triburi sălbatice, șarpele este socotit animal sacru, datorită vrăjilor pe care unii demoniaci le fac sub semnul șarpelui și cu puterea Satanei. Ca urmare, la diferite triburi idolatre, șarpele este venerat drept animalul care-i poate da omului ocrotire și o știință supra-umană. În China, dragonul a avut aceeași semnificație. Dar pentru alte neamuri vechi (caldeeni, asirieni, egipteni, fenicieni, persani și evrei, precum și pentru vechii scandinavi), șarpele a însemnat mereu adevăratul vrăjmaș al omenirii și a fost socotit simbolul întruchipării Răului, al ispititorului, al potrivnicului lui Dumnezeu, care pândește din umbră și muscă.

În multe situații prezentate în Vechiului Testament, Dumnezeu a pedepsit nu numai făptașii vinovați de săvârșirea unor nelegiuiri, ci a cerut să se treacă prin foc și animalele, lucrurile și bogățiile care au aparținut acelor nelegiuitori, pentru a se smulge cu totul rădăcina răului din mijlocul poporului și pentru a-l feri pe acesta de orice influență nefastă ce ar fi putut decurge din folosirea bunurilor nelegiuitorilor.

Prin canoanele Sfinților Părinți s-a cerut ca și *altarele ridicare prin înșelătoare descoperiri ale oamenilor, ori prin vise, să fie stricate cu orice pret* (Sinodul de la Cartagena, canonul 91).

Nu este deci de mirare că șarpele unealta Satanei, a fost blestemat să se târască veșnic pe pământ, ca să rămână pentru totdeauna vie în amintirea omului legătura dintre acesta și păcatul neascultării. Prin căderea în neascultare a strămoșilor, Satana a voit să zădărnicească lucrarea Făcătorului și să arate că omul - făptura rațională insuflată de Dumnezeu și cu deplină libertate de acțiune, încununare a creației - nu pe Dumnezeu L-a ascultat, ci lui i s-a supus. Trufia își arăta roadele. Intregul neam omenesc îi rămăsese ostatic. A fost o biruință a morții asupra vieții.

Și a zis Dumnezeu: *Iată, Adam s-a făcut ca unul dintre Noi, cunoscând binele și răul* (Fac. 3, 22). Sub aceste semne și auspicii a intrat omul în viață și i s-a deschis drumul în istorie. Sămânța Răului fusese semănată, iar consecințele rodirii lui nu mai puteau fi împiedicate până la *vremea secerișului*, când se va alege neghina din grâu și i se va da foc.

Sub aspect metafizic, responsabilitatea pentru comiterea Răului ca și pentru introducerea lui în lume diferă în mod fundamental -prin chiar esența Răului - în cazul răzvrătirii demonului, care a zămislit Răul și deci îi este cauză, și în cazul neascultării omului, care doar a aderat la Rău și i-a căzut victimă prin ispitire. Păcatul diavolului - care a premeditat și a comis Răul - este deci mult mai mare decât al omului, căruia, o dată cu pierderea nemuririi și cu izgonirea din Rai, i s-a dat și făgăduința reabilitării.

Când Dumnezeu l-a creat pe om, bărbat și femeie, el a spus: *Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l supuneți* (Fac. 1,28). Intrucât această binecuvântare, după cum apare din relatarea biblică, a fost dată înainte de căderea în păcat, s-ar putea presupune că Eva ar fi putut da naștere primului ei fiu chiar în Eden. Dar acest fapt nu rezultă din Scriptură. Dimpotrivă, atâta timp cât părinții au trăit în Eden. Ei au rămas în inocență și, ca urmare, nu s-au cunoscut ca bărbat și femeie. Dar în rânduielile lui **Dumnezeu**, pentru care toate sunt cu putință, nașterea de fii ar fi putut avea loc și în Eden, în starea lor de inocență, printr-o lucrare tainică a Duhului Sfânt (așa cum, mai târziu, din Fecioara Maria s-a născut Iisus), iar nu ca urmare a legilor firii pământești.

Protopărinții nu au născut însă fii în Eden, ci pe cale naturală, în dureri și în adversitatea pământului blestemat. Primul lor născut, Cain, ucigașul de mai târziu al fratelui său, Abel, și rod al păcatului

29

neascultării, a fost zămislit și născut după izgonirea străbunilor din Rai. S-ar putea deci deduce că trăirea în Eden a lui Adam și a Evei nu a fost de lungă durată sau că binecuvântarea care li s-a dat - *Creșteți și vă înmulțiți* - a avut loc după căderea în păcat, și anume atunci când Adam a pus *femeii sale numele Eva, adică viață, pentru că ea era să fie mama tuturor celor vii* (Fac. 3, 20).

Se știe, de altfel, că episoadele biblice nu sunt prezentate totdeauna în ordine cronologică, ceea ce îndeobște este cunoscut pentru *Evanghelia după Matei*. Despre timpul petrecerii strămoșilor în Eden, de exemplu, nu se știe cât de lungă a fost această ședere și nici nu se poate face o deducție întemeiată. Potrivit unei tradiții apocrife ebraice, pomenită printr-un vechi hronograf (*Chedrin*), această durată a fost de șapte zile, șaptezeci de zile, sau poate șapte ani. Prin păcatul originar s-au răsturnat însă toate rânduielele stabilite de Dumnezeu.

Instinctele senzuale, care existau doar virtual în natura creată a omului, s-au trezit *după* cădere, adică după ce Adam a intrat sub stăpânirea materiei. Prin săvârșirea păcatului, el s-a întors de la Dumnezeu la creatură și, în loc să mai asculte de voința dumnezeiască, asculta acum de propria-i voință. Prin rostul care i se hărăzise, omul ar fi trebuit să păstreze totdeauna acea deplină armonie între spirit și trup, care alcătuiește adevăratul echilibru al ființei omenești, prin supunerea de bună voie față de Creator și printr-o libertate rațională față de natura sa. *Când omul și-a violat libertatea personală și a dat întâietate înclinației sale spre independență, el și-a transformat libertatea în arbitraj, a deschis calea pentru intrarea Râului în natura sa morală ca și în toată lumea. (...) Dar pentru că primul om nu era o simplă persoană în rândul altora multe, ci un punct de plecare pentru dezvoltarea întregii omeniri, înseamnă cu Râul a intrat întâmplător în lume prin primul om, ci ca un principiu real care și-a întins influența distrugătoare peste toată dezvoltarea — ca un izvor care otrăvește râul pe tot cursul său*".

La început, toate câte Dumnezeu le-a făcut erau *bune foarte*; aceasta înseamnă că moartea a fost o consecință a păcatului care s-a răpândit apoi peste toată creația văzută. O dată cu căderea în păcat, a început și procesul de alterare a lumii materiale, a întregului cosmos. Și dacă Adam poartă vina păcatului, suferința neamului omenesc este consecința căderii lui Adam în păcat.

Potrivit punctului de vedere unanim recunoscut de teologii ortodocși și romano-catolici, urmările păcatului originar sunt de mai multe feluri: *Cu privire la suflet: prin pierderea harului dumnezeiesc, prin nimicirea armoniei dintre suflet și trup și prin alterarea chipu-*

lui lui Dumnezeu in om; cu privire la trup: prin tot felul de suferințe **fizice** si prin moarte; cu privire la starea externa: prin alungarea din Eden, prin mărginirea stăpânirii omului asupra animalelor și a **naturii înconjurătoare (18)**.

Prin cădere, Adam a pierdut și privilegiul științei intuitive, care nu provenea din învățătură și nici din experiență, ci dintr-o înzestrare a harului divin, exilul omului a început astfel sub apăsarea unei poveri spirituale și a numeroase adversități materiale. *Darurile cu care au fost înzestrați primii oameni nu le-au fost date ca unor persoane individuale, ci ca protopărinților neamului omenesc; ele au fost date naturii omenești. Păcătuiind, oamenii le-au pierdut nu numai pentru ei înșiși ci și pentru întreaga lor posteritate. Adevărat este că protopărinții s-au pocăit; dar prin pocăința lor nu au putut redobândi pentru natura omenească darurile pierdute, pentru că acestea fuseseră date condiționat. (...) Prin pocăința lor, ca persoane individuale, protopărinții au câștigat harul sfințitor, dar numai pentru ei înșiși, în virtutea credinței că va veni Răscumpărătorul pe care Dumnezeu îl făgăduise îndată după căderea în păcat¹⁹.*

Consecințele derivate din păcatul originar alcătuiesc infirmitățile spirituale și fizice care s-au accentuat pe măsură ce omul s-a îndepărtat de Dumnezeu. Ca urmare, chipul sufletesc al omului, nemaifiind involburat din căldura Duhului Sfânt, se deformează și se întunecă prin porniri pătimășe: prin trufie, prin lipsa dragostei, a blândeții și a milei, prin aprinderea senzualității. Dezarmonia dintre spirit și trup se accentuează progresiv atunci când înclinările trupesti au întâietate față de cele spirituale, subjugându-l pe om pasiunilor carnale, lăcomiei și pervertirilor inimii, slăbindu-i voința de a se împotrivi acestor impulsuri. Din punct de vedere fizic, omul devine din ce în ce mai receptiv față de factorii externi care îl pot uza, vătăma, îmbolnăvi și răpune. Natura, cu toate elementele ei pământene, din ape și din cosmos, își arată și ea, prin tot felul de cataclisme, adversitatea față de om. Căci Dumnezeu i-a spus lui Adam: *Blestemat este acum pământul din pricina ta*. Și acest blestem nu s-a abătut doar asupra țarinei pe care o lucra omul, ci s-a extins asupra Pământului, a materiei și a întregului cosmos. Prin păcat s-a pierdut deci și legătura mistică, armonioasă, care a existat de la început între om și pământ, între om și cosmos, între făptură și întreaga creație, în raporturile paradisiace lăsate de Dumnezeu. Prin păcatul săvârșit, întreaga Natură s-a prihănit, iar consecințele păcatului au fost resimțite nu numai de om, ci și de toate făpturile necuvântătoare, precum și de toată viața neînsuflețită. Atingându-se Adam de pomul de care nu

trebuia să se atingă și mâncând din fructul de la care fusese oprit, s-a pângărit deopotrivă și pomul cu roadele lui, prin încălcarea de către om a voinței divine; și, de atunci, viermele îi roade mereu rădăcina și omida îi ofilește frunza și rodul.

Comentând aspectul actual al universului, misticii ortodocși consideră că el n-ar fi fost cum este acum, dacă voința divină n-ar fi fost călcată. *Noi nu putem presupune cum ar fi fost lumea dacă n-ar fi avut loc căderea. Dar putem spune că ea ar fi fost cu totul diferită. Astăzi totul este adaptat la starea de pedeapsă care trebuie suportată. Altfel, totul ar fi fost adaptat la starea de ascultare fața de voia lui Dumnezeu. Noi nu vedem universul decât printr-o viziune coruptă prin păcatul săvârșit și care ne scufundă în întuneric; universul adevărat este, de fapt, altul. Lumea adevărată este, de fapt, aceea care se deschide ochilor duhovnicești și credinței, prin influența harului revărsat în noi cu plinătate. Atunci începem sau, mai degrabă, reîncepem să o înțelegem după Dumnezeu, și nu după noi. Atunci supranaturalul devine natural, iar naturalul de aici, de jos, devine ireal.*

Prin răzvrătirea omului, Natura i-a devenit potrivnică și toate stihiiile s-au ridicat împotriva lui. Pământul, blestemat fiind din pricina celui care din pământ era și și-a trădat Făcătorul, a început să-i dea omului spini și pălămidă; animalele s-au sălbăticit și toate și-au pierdut strălucirea cu care fuseseră împodobite; iar fenomenele firii -frigul, arșița, vântul sau seceta - i-au devenit vrăjmași. Cu anevoie trebuie acum omul să le înfrunte pe toate, pentru că în loc să fie cu vrednicie în unire cu Dumnezeu, peste toate câte i s-au dat, el s-a arătat nevrednic de cinstirea pe care a avut-o și s-a înrobit materiei. Răspunzător a devenit omul de căderea lui, ca și de căderea tuturor viețuitoarelor pământului într-o stare potrivnică aceleia ce trebuia să fie. Și din pricina păcatului omului - a stăpânitorului lor - animalele, de atunci, au suferit dimpreună cu tot universul material.

Marii asceți și pustnici, prin înfrângerea patimilor și prin viața în mare sfințenie, au izbutit să redobândească o parte din darurile spirituale și fizice cu care fusese înzestrat omul înainte de cădere. Ca urmare, marii cuvioși au devenit clar-văzători, iluminați de Duhul Sfânt și făcători de minuni, prin tot felul de harisme. Ei și-au biruit trebuințele firii, iar fiarele sălbatice li s-au supus; frigul și arșița nu i-a mai influențat și nici un rău nu s-a mai putut atinge de ei.

Va veni însă o zi când omul și toată Natura, cu toate fapăturile ei și cu întregul cosmos, vor fi iar aduse la starea paradisiacă în care au fost create. Atunci toate se vor preschimba în haină nouă. În așteptarea acestei renașteri universale este angajată întreaga creație, cu toate cele văzute, pentru mântuirea lumii. Și, în această stare, cele de sus participă la cele de jos și cele de jos la cele de sus.

Cu solie de bucurie s-a arătat steaua pe cer la Nașterea Domnului și cu laude de preamărire au cântat îngerii și păstorii la ieslea Pruncului, după cum cu întristare s-a întunecat soarele la Răstignirea Domnului, cu durere s-a cutremurat pământul când Hristos Și-a dat duhul pe Cruce.

Prin biruința finală a lui Hristos asupra Potrivnicului și prin mântuirea lumii va veni vremea când *lupul va locui laolaltă cu mielul și leopardul se va culca lângă căprioară; și vițelul și puiul de leu vor mânca împreună și un copil îi va paște* (Is. 11, 6). Atunci întreaga Natură, cu toată lumea văzută, se va veseli. *Făptura (Natura)* - spune Apostolul Pavel - *așteaptă cu nerăbdare descoperirea fiilor lui Dumnezeu. Căci făptura a fost supusă deșertăciunii - nu de voia ei, ci din cauza aceluia care a supus-o - cu nădejde, pentru că și făptura însăși se va izbăvi din robia stricăciunii, ca să fie părtașă la libertatea mării fiilor lui Dumnezeu. Căci știm că toată făptura împreună suspină și împreună are dureri până acum* (Rom. 8, 19-22).

Capitolul 3

Căile dreptății divine

Dumnezeu a creat lumea văzută și cea nevăzută din nemărginița Sa dragoste pentru fericirea făpturilor Sale cerești și pământești și pentru ca toate ființele cugetătoare să răspundă cu aceeași dragoste bunătații Sale, în armonie și în pace deplină, și să participe la viața divină. Și totuși El știa bine că o parte din îngeri se vor răscula împotriva Lui, iar omul se va arăta neascultător față de El. Cât despre mântuirea lumii decăzute prin păcat, Dumnezeu a prevăzut din veșnicie, înainte de facerea lumii, în ce chip urma, la vremea cuvenită, să asigure reșezarea ordinii divine în tot cuprinsul creației. Iar această lucrare de resfințire a lumii, El a înțeles s-o îndeplinească și cu participarea omului.

Atât îngerii cât și oamenii au fost hărăziți să participe la întreaga operă a Creatorului, fiecare înmulțindu-și *talanții* primiți printr-o cât mai mare *vrednicie* și nu printr-o atitudine pasivă față de Făcătorul lor și de lucrările Lui. În măsura în care oamenii, ca și îngerii, au ajuns la cunoștința Binelui și a Răului, precum și a consecințelor care decurg din neascultarea voii Domnului, ei au datoriat să vegheze cu conștiința lucidă asupra felului în care își folosesc darurile primite de la Dumnezeu. Pentru că orice abuz - față de libertatea și de darurile primite - sădește moartea în suflete.

Aducerea din neființă în ființă a primilor oameni a reprezentat pentru Adam și Eva un singur destin uman, în măsura în care nu numai unul s-a lăsat ispitit iar celălalt nu, ceea ce ar fi însemnat o stare spirituală de neconceput; ei s-au făcut amândoi părtași aceleiași fapte, și amândoi și-au pierdut nemurirea, suportând consecințele. La păcatul original s-au adăugat, de atunci, toate păcatele săvârșite, în decursul timpului, de toată omenirea. Forța negativă a Răului, desprinsă din cumulul nelegiuirilor, se dezlănțuie astfel cu o crescândă putere în lume. Și, pe măsură ce ne apropiem de sfârșitul vremurilor, toate se vor destrăma. În agonia pământului și a omenirii, așezările lumii se vor clătina din temelii și întreaga ordine lăsată de Dumnezeu se va zdruncina. *Taina Fărădelegii*, care și-a avut începutul în

cer și care a cuprins apoi și Pământul, își dezvăluie din ce în ce mai mult fața.

Ca urmare a îndrăzelii nepermise de care Diavolul a dat dovadă, complotând împotriva ordinii divine și împotriva celui făcut după chipul și

asemănarea Creatorului, Atotputernicul ar fi putut să-l anihileze, dimpreună cu toți demonii lui, printr-un simplu act al voinței Sale, iar pe om să-l elibereze de sub stăpânirea cea rea; cerul și pământul s-ar fi liniștit, vrăjmașul nemairulburându-le, și pacea s-ar fi restabilit peste tot, fără ca întruparea și Răstignirea Domnului să mai fi avut loc pentru mântuirea lumii.

Prin anihilarea îngerilor răzvrățiți, cauza Răului ar fi fost stârpită - dar nu și sămânța lui. Dumnezeu Și-ar fi distrus creaturile răzvrătite, dar omul ar fi ieșit și mai păgubit din încercarea ce-i fusese dată. Deci nu așa a înțeles Creatorul să procedeze, după cum ar fi fost firesc pentru înțeleșul obișnuit omenesc. El nu a recurs la forță și la violență, pentru ca nu forța să primeze peste divinele Sale virtuți și nu frica să ia locul dragostei și adorării. El a vrut ca toată împărăția cerească a îngerilor dimpreună cu toată umanitatea - și, până la urmă, și cu toți demonii - să ajungă la cunoașterea obiectivă că numai lui Dumnezeu I se cuvin, de drept, toată supunerea și toată preamărirea, și că din dragoste - și numai din dragoste - El trebuie să fie slăvit și ascultat. Prin folosirea unor mijloace coercitive, de reprimare, nu s-ar mai fi șters ofensa adusă maiestății divinității de Arhanghelul de Lumină, devenit Demonul întunericului și având pretenția ab-surdă de a-L egala pe Cel Atotputernic. Deci altele au fost judecățile și căile Domnului.

Dumnezeu, în dreptatea Sa, nu a voit să-l osândească pe Satana fără o judecată dreaptă și nici înainte ca Potrivnicul să-și îplinească, până la capăt, lucrarea fărădelegii sale. Judecata și dreptatea lui Dumnezeu se cereau împlinite după măsura Dumnezeirii Lui, printr-o altă înțelegere decât cea subiectivă, omenească. Pe trufașul arhanghel, care a provocat neorânduială în sferele cerești, precum și căderea omului, Cel Atotputernic nu l-a pierdut, după cum putea s-o facă, ci l-a lăsat să-și consume tot veninul potrivniciei lui. El l-a lăsat în nebunia cutezanței sale, pentru ca zădărnicia neputinței să-i fie deplin dovedită. Și astfel năruirea să-i vină de la sine, iar osândirea să i se facă în deplină dreptate și să rămână, neștearsă, în amintirea tuturor.

Satana și demonii lui nu au fost nimiciți și pentru ca toți oamenii să fie ispitiți, cunoscându-li-se astfel înclinarea sufletească în alegerea dintre Bine și Rău, după cum s-a întâmplat și cu îngerii din cer. Despre slobozenia pe care Dumnezeu a lăsat-o, în acest scop, Satanei,

Sfântul Anastasie al Antiohiei spune: *De nu s-ar arăta Vrăjmașul, nici iscusii ostași și viteji și prieteni ai împăratului nu s-ar vedea și nici nu s-ar face luptă și război și nici cununi și plata nu s-ar face. Drept aceea, Hristos a slobozit pe satana ca un vrăjmaș și începător de război ca să se bată și să se lupte în toate zilele cu creștinii, iar ei să-l biruiască pe diavol, să-l pună jos la picioarele lor și să calce peste șerpi și peste scorpii, adică peste meșteșugurile diavolului și peste toată puterea lui* {Pravilele împărătești de la Vasile, domn al Moldovei, Iași, 1646. Glava 40, p. 446).

Intrucât diavolul nu a fost încă judecat, el continuă să-și desfășoare acțiunile nelegiuite, până la împlinirea vremurilor de apoi. Și după ce s-a războit în cer, ca să atragă de partea sa toate puterile îngerești, dar n-a izbutit, el a continuat apoi - și continuă - să se războiască pe pământ, cu toată umanitatea, pe care vrea s-o atragă sub ascultarea lui. Din această cauză, lupta cu demonul nu a încetat și nu a fost oprită; ea continuă cu și mai mare violență, fiind îngăduită de Dumnezeu, pentru ca înfrângerea demonului să fie totală și dovedită. Adică așa precum a fost în cer, tot așa să fie și pe pământ.

Numai atunci când diavolul va fi nevoit să-și recunoască propria neputință și își va vedea înfrângerea definitivă pecetluită, numai atunci el va fi chemat la judecată. Ca urmare, Răul nu a reprezentat un principiu ca acela al Binelui, el nu a fost o necesitate și deci nu a figurat în planul creației, deși Creatorul, prin prestanța Lui din veșnicie, avea cunoștința de apariția acestuia în lume. Răul a obligat toate făpturile raționale - trupești sau netrupești - să ia atitudine față de el și să nu rămână pasive.

În procesul de mântuire a lumii, fiecărui om îi este dat - după cum s-a întâmplat și cu îngerii - ca în dezlănțuirea forțelor Răului să-și delimiteze poziția, în deplină libertate de conștiință: prin supunerea față de Dumnezeu sau prin neascultare față de El. Din acest război se vor putea alege până la urmă cei buni, prietenii lui Dumnezeu, de cei înrăiți, potrivnicii Lui. Căci numai cei care nu vor da ascultare șarpelui vor avea deschise porțile cerului. Prin confruntarea cu Răul, de la care nimeni nu poate fi absolvit, se vor alege cei biruitori, care se vor putea număra printre fiii lui Dumnezeu. De aceea Dumnezeu îngăduie acțiunea Răului în lume: pentru separarea celor credincioși de cei necredincioși, rămași în păcat.

Recunoscându-și înfrângerea, Satana și toți demonii lui, vinovați și răspunzători de acțiunile lor nelegiuite, vor trebui să-și primească dreapta judecată și osânda ce le-a fost pregătită. Atunci se vor bucura, cu sfântă bucurie, de împlinirea dreptății lui Dumnezeu, cele

noua cete îngeresti, care nu l-au urmat pe trufașul arhanghel, și toți dreptii, mărturisitorii lui Hristos, care l-au slujit cu credință și nu s-au plecat Satanei, ci s-au lepădat de el. Pentru toată tulburarea pe care a provocat-o Potrivnicul asupra ordinii divine. Fiul lui Dumnezeu s-a învoit, cu voia Tatălui și prin mijlocirea Duhului Sfânt, să se întrupeze și să răscumpere astfel omenirea din legăturile Satanei. Iar această hotărâre a luat-o Domnul încă dinainte de căderea omului în păcat și înainte de facerea lumii, cunoscând El toate câte urmau să fie prin preștiința Lui. Spune astfel papa Leon cel Mare: *Hristos s-a învoit să lupte împotriva Diavolului ca om și nu ca Dumnezeu, pentru ca omul a fost cel biruit de Satana.*

Așa după cum Adam, făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, căzând în neascultare, a atras după sine întreaga umanitate, tot astfel Fiul lui Dumnezeu, prin împlinirea unei dreptăți divine, înțelegea la rândul Său să Se întrupeze și să ia chipul și asemănarea făpturii create de El, pentru a atrage la Sine tot neamul omenesc decăzut, spre a-l îndumnezei. În opoziție cu neascultarea lui Adam, Fiul Omului, într-o deplină ascultare față de voia Tatălui, a întors calea de la ceea ce a însemnat păcatul originar. El trebuia să rămână - ca om -neclintit față de toate ispitirile prin care Satana avea să-L ademenească; să i se împotrivescă în totală sfințenie, să-l biruiască și să-i răscumpere astfel pe Adam și pe Eva, precum și toată umanitatea, din legăturile Vrăjmașului. Numai aceasta era calea prin care porțile -împărăției cerești puteau fi redeschise, iar cel căzut - ridicat și readus la Tatăl.

În perspectiva acestei împliniri, Dumnezeu nu l-a părăsit pe om, ci l-a călăuzit și l-a pregătit mereu pentru lucrarea mesianică ce trebuia să se săvârșească în lume. De altfel, căderea în păcat nu a produs o schimbare în natura spirituală a omului, întrucât în ființa lui s-a păstrat un principiu bun, care se opune răului atâta timp cât omul se păstrează în comunicare cu Dumnezeu.

În lupta cu Vrăjmașul, care se duce necontenit și care se va încheia cu înfrângerea definitivă a Antihristului și a Satanei, dreptatea lui Dumnezeu va fi împlinită și El va fi preamărit cu toată cinstirea, fără ca El să fi recurs la forță, la constrângere și la violență. Întruparea Fiului lui Dumnezeu, supunerea Lui desăvârșită față de voința Tatălui, trăirea Lui fără de prihană și patimile pe care le-a primit de bună voie, au asigurat nu numai răscumpărarea și învierea omului, ci au servit și ca pildă vie de viață, călăuză spre desăvârșire, în ascensiunea spirituală spre Dumnezeu; această pildă, Fiul Omului a dat-o întregului neam omenesc și tuturor făpturilor cerești.

La plinirea vremurilor, când se va ajunge la resfintirea universală a lumii sensibile și materiale, când se va restabili întreaga ordine divină pentru toată lumea, *cu cer și cu pământ nou*, atunci omul mântuit va deveni moștenitor al împărăției cerești, prin lucrarea pe care i-a făgăduit-o Atotfăcătorul. Atunci se va împlini dreptatea dumnezeiască pentru toată firea, nu numai pentru umanitatea răscumpărată care a păzit Legea. Atunci se vor bucura și toate făpturile sensibile, toate viețuitoarele pământului care au suferit de pe urma stăpânului lor, înrobit păcatului. Căci și viețuitoarele au primit o binecuvântare de la Tatăl Ceresc atunci când au fost aduse pe lume. Dintru început, în planul creației nu a fost lăsată nici o suferință pentru nici o vietate, deoarece *toate (...) erau bune foarte (Fac. 1,31)*; atunci omul și toate fiarele și păsările cerului aveau ca hrană numai *iarba ce face sămânță (...) și tot pomul ce are rod cu sămânță în el (Fac. 1, 29)*. Abia mai târziu, după ce ordinea divină a fost perturbată, o parte din animale s-au sălbăticit. Ar fi fost nedrept ca o ființă sensibilă să fie adusă la viață, iar apoi, fără vină, aceasta să fie supusă pătimirii, căsăpirii sau oricărei forme de distrugere, fără a i se rezerva o dreptate finală. *Că drept este Domnul Dumnezeu nostru în toate faptele pe care le-a făcut (Dan. 9, 14)*. Când Făcătorul a toate a încheiat legământul cu Noe, cu fiii lui și cu toată descendența lor, a cuprins în acel legământ și toate viețuitoarele de pe pământ, făgăduind tuturor că apele nu se vor mai face potop ca să nimicească orice făptură (Fac. 9, 8-17). Tot astfel, prin Legea dată lui Moise, Domnul a poruncit ca Sabatul să fie zi de odihnă nu numai pentru oameni, dar și pentru animalele care slujesc omului (Ieș. 20, 10; 23, 12). De asemenea, în vremea Exodului, Domnul a cruțat atât primii născuți ai lui Israel cât și întâii născuți ai dobitoacelor lor. Dumnezeu a făcut distincție între animale, stabilind întâietatea celor domestice față de cele sălbatice, după cum apare și din cuvântul biblic (Fac. 7, 2). Față de unele viețuitoare, Mântuitorul își arată dragostea părintească: *Nu se vând oare cinci vrăbii cu doi bani? Și nici una dintre ele nu este uitată înaintea lui Dumnezeu. Iar mai departe adaugă: Voi sunteți mai de preț decât multe vrăbii (Lc. 12, 6-7)*.

Deci chiar și cea mai umilă făptură își are prețul ei înaintea Celui Care a creat-o, precum și un rost în tainele Veșniciei. Îngerii păzitori veghează nu numai asupra oamenilor, ci și asupra tuturor viețuitoarelor, căci demonii nu se pot înstăpâni cu de la sine putere nici în

oameni și nici în vreo vietate, oricare ar fi aceasta. La cuvântul Mântuitorului, demonii au ieșit din cei doi îndrăciți din ținutul Gadarenilor, dar nu au putut intra în turma de porci care păștea pe râpă decât după ce Domnul le-a îngăduit aceasta, iar turma s-a înecat apoi în mare.

Alături de faptele necuvântătoare s-a născut Mesia, pentru ca și acestea - dimpreună cu toată creația, cu păstorii care au venit să I se închine și cu corul îngerilor care L-au preaslăvit - să ia parte și să se bucure de răsăritul mântuirii lumii. Animalele au fost acelea care au privit mai întâi la nașterea Fiului lui Dumnezeu și ele L-au încălzit cu suflarea gurii lor. Iar la celălalt capăt al vieții pământești a lui Iisus, pe mânzul asinei a intrat împăratul slavei în Ierusalim și ca un miel S-a preînchipuit Fiul lui Dumnezeu când S-a dus la junghiere.

În toate viziunile profetice și apocaliptice, ca și în iconografia tradițională, animalele apar sugestiv, întărind, prin simbolurile pe care le înfățișează, semnificația anumitor descoperiri profetice sau evocând episoade din viața Mântuitorului și a sfinților. La slujbele religioase din Vechiul Testament, sângele taurilor, al țapilor și al vițelilor se aducea, de marele preot, pe altarul din locul preasfânt, ca jertfă pentru sine și pentru iertarea păcatelor din neștiință ale poporului.

Fiind fără rațiune, având doar instinctele cu care au fost înzestrate, dar și simțăminte de afecțiune, animalele sunt fără păcat și deci nici la Judecată nu vor veni. La restaurarea universală, toată creația se va îmbrăca în haină nouă, nestricătoare, prin sângele Domnului vărsat pe Cruce, împlinindu-se dreptatea divină pentru toată creația, totul va intra în pacea Domnului, în bucuria fără sfârșit a celor cerești și pământești, cu cer nou și pământ nou, când se va auzi, de pretutindeni, ca un ecou prelungit și repetat: *Aleluia, Aleluia, Aleluia...*

Capitolul 4

Inceputurile neamului omenesc și transcendența lui în spiritualitate

De la facerea omului și până în vremea actuală, Biserica Creștină socotește că au trecut aproape 7500 de ani sau, mai precis, 7506 ani, până în anul 2000. Vechimea omului, stabilită după datele biblice, rezultă din succesiunea și vârsta fiecărei generații de la Aduni și până la Avraam, iar de la Avraam și până la Hristos numai după succesiunea generațiilor, fără indicarea vârstei lor. Dar vârsta străbunilor ar fi putut însemna și un număr simbolic de ani.

În ceea ce privește calculul anilor din perioada antediluviană, privind viața celor zece patriarhi, de la Adam și până în anul potopului din timpul lui Noe, există deosebiri între cele trei texte cu mai mare autoritate ale cronicii biblice, și anume: în versiunea ebraică, această perioadă reprezintă 1656 de ani; în versiunea samariteană, 1307 ani; iar în cea greacă, a Bisericii Ortodoxe, 2262 de ani. Cronologia este unul din punctele cele mai controversate din istoria biblică, din cauza unei insuficiente precizii în stabilirea ordinii filiațiilor, a modului de calculare a anilor, precum și a unor erori de transcriere a cifrelor din cărțile sfinte.

Cronologiile nefiind urmărite după o succesiune absolută, indicarea unei filiații nu reprezintă întotdeauna, în Biblie, descendența de la o generație la alta, ci uneori referirea este făcută la un urmaș îndepărtat, deoarece cuvântul fiu este folosit și pentru noțiunea de *descendent*. Așa de pildă, în genealogia patriarhilor de după potop este omis numele lui Căinam din textul ebraic, menționându-se doar că *Ar-faxad a născut pe Sala*, în timp ce în textul grec al *Septuagintei* și după mărturia Evanghelistului Luca (3, 36), Sala a fost nepotul lui Arfaxad și fiul lui Căinam. Tot astfel, Ozia nu a fost fiul lui Ioram, ci strănepotul lui. Adeseori, succesiunile genealogiilor biblice s-au aplicat pentru urmașii foarte îndepărtați ai unor personaje mai deosebite, cum ar fi cazul lui Șebuel (*Parai. 26, 24*), denumit *fiul lui Gherșon.*, *fiul lui Moise*, deși el a trăit cu câteva secole mai târziu decât Gherșon. Tot astfel Hristos, denumit *fiul lui David*, s-a născut cu o mie de ani după împăratul David. Numărul anilor care indică vechimea omenirii de la Adam și până în zilele noastre urcă, după Tradiția Ortodoxă, la 7500 de ani; în schimb, după alte aprecieri, cum ar fi acelea ale calendarelor criptice, vârsta omenirii atinge valori cu mult mai mari.

Astfel, piatra-monolit a calendarului de la Tical, conform textului maya din *Codex Troanus*, înregistrează cronologia anilor începând cu data corespunzătoare anului 12.042 î.H.; după înregistrările calendarului din *Codex Vaticanus*, potopul ar fi avut loc în anul 13.102 î.H.; iar după alte calendare rituale, acest cataclism ar trebui plasat cu aproximativ 12.000 de ani î.H. La Jerihon s-au descoperit, de curând, morminte despre care se pretinde că ar avea zece mii de ani vechime. După cele mai recente teorii arheologice, *vârsta agricolă* a omenirii coboară până la al XI-lea mileniu dinaintea erei creștine, iar teritoriul pe care s-au făcut cele mai vechi descoperiri se extinde spre părțile de est ale Mediteranei. Cât despre *vârsta olăritului*, cele mai vechi fragmente ceramice descoperite în Thailanda, la Non-Nok-Tha, datează de la jumătatea celui de-al treilea mileniu dinaintea erei creștine, iar în China, din al cincilea mileniu î.H.

Relativitatea cronologiei anilor, care rezultă din diversele calendare ale antichității, depinde de durata etalonului avut în vedere: anul solar, anul lunar sau anul raportat la durata orbitală, de 260 de zile pământeste, al planetei Venus, după care s-a orientat calendarul maya și care corespundea mișcării de revoluție a acestei planete²¹.

Prin analogie cu aprecierile făcute de geologi asupra vechimii straturilor scoarței pământului, antropologii, arheologii și paleontologii deduc vârsta unor fosile sau a unor obiecte descoperite în săpături, variind însă în aprecierile lor. De multe ori asemenea aprecieri sunt ipotetice și nu se pot confirma. Așa se întâmplă și cu stabilirea vechimii preistoriei.

După datele științei, preistoria coboară din mezolitic - 10.000-5500 î.H. - pierzându-se apoi în cele mai îndepărtate milenii ale paleoliticului superior și mijlociu, până spre anii 45.000 î. H și, respectiv, 100.000 î.H. În realitate, existența omului în preistorie a fost legată și de circumstanțele geologice prin care a trecut Pământul. Astfel, din cauza glaciațiunii prin care a trecut continentul european septentrional, omul a fost obligat să trăiască un oarecare timp în caverne. Asupra perioadelor foarte îndelungate, cât se crede că a trăit omul în peșteri, trebuie păstrate unele rezerve. Pentru că viața de troglodit - trăită în umezeala și întunericul unor peșteri, la un loc cu atâtea jivine - nu era potrivită pentru *homo sapiens*. Căci dacă păsările cerului știau a-și face cuiburi în care să-și crească puii, oare tocmai omul, o ființă superioară, nu era în stare să-și făurească un adăpost mai adecvat lui decât putea fi o peșteră?

De fapt, omul preistoric cunoștea focul și prelucra unelte primitive din os și piatră. El întocmea și lucrări remarcabile de artă, repre-

zentând fauna epocii - reni, bizoni, maimuțe, urși și cai sălbatici. El începuse să fasoneze piatra pe care apoi o folosea la diverse construcții, iar mai târziu a utilizat și culorile pentru diferite decorațiuni pe care le făcea pe piatră. Sub acest aspect, *homo sapiens*, inteligent și înzestrat cu deosebite însușiri, deși era încă la începutul existenței sale, n-ar putea fi asemănat cu sălbaticii antropomorfi și nici cu boșimanii decăzuți până la un nivel animalic. Deducția prin care se pretinde că preistoria s-ar fi prelungit în beznă, peste sute de mii de ani, apare într-un constrașt izbitor și neverosimil cu explozia neașteptată de trezire a omenirii, printr-un salt uriaș și paradoxal, produs din supermilenara perioadă arhaică, spre realizarea atâtor civilizații fecunde și concomitente în atâtea părți ale lumii, excelând în știință, în artă și în tehnică.

Istoria universală a lumii, ca și istoria biblică, numără numai 7500 de ani, adică perioada infimă în care omul a pășit pe Lună, a înființat stații orbitale științifice în cosmos, a coborât în abisurile oceanelor, pentru a le cunoaște tainele, a dezlântuit forța energiilor atomice și a făcut, în atâtea domenii, cele mai spectaculoase descoperiri. Prin comparație cu acest interval de timp, scurt, dar atât de bogat în roadele minții umane, nu se poate justifica în nici un fel considerabila perioadă de sute de mii de ani a preistoriei, în care omul a rămas cufundat într-o totală stare de inerție față de orice fel de progres.

Cu o pretenție de postulat, știința susține că Natura nu face salturi; și totuși adepții evoluționismului admit că *homo sapiens* reprezintă un salt *inexplicabil* față de presupusele lui trepte anterioare de dezvoltare.

Din punct de vedere biblic, nu-și găsește nici o rațiune presupunerea că Dumnezeu ar fi lăsat omenirea în robia păcatului și a diavolului sute de mii de ani, de la căderea lui Adam și până la venirea în lume a Răscumpărătorului. Prin trecerea a sute de milenii, făgăduința dată pentru răscumpărare s-ar fi pierdut cu totul din amintirea oamenilor, ca și tradiția vieții spirituale. Răstimpul lăsat de Dumnezeu de la izgonirea strămoșilor din Rai și până la întruparea Mântuitorului nu ar fi avut nici un sens să se prelungească mai mult decât era necesar pentru pregătirea spirituală a neamului celor aleși și a purificării credinței lor prin revelațiile primite, netezindu-se astfel calea Domnului în așteptarea mântuirii. Omenirea trebuia adusă, din starea de pruncie spirituală, la o stare mai evoluată, pentru a înțelege chemarea mesianică și a nu fi lăsată în descompunere morală și spirituală.

Din punct de vedere al extinderii în timp, istoria este foarte redusă chiar și pentru cele mai vechi populații ale antichității, cum sunt cea

indiană și cea chineza. Supraevaluată a fost și vechimea, imemorială, a civilizației egiptene, vechime controversată chiar și de savanți cu reputație internațională, prin numeroase reveniri asupra unor date istorice ce păreau bine stabilite. Acesta este cazul perioadei de domnie a lui Menes, regele Egiptului care a fondat Memfisul, perioadă situată astfel: de egiptologul german Beck, în jurul anului 5700 î.H.; de Unger, în jurul anului 5613; de Lenormand, în 5004; de Maspero, în 4500; de Brugsch, în 4455; de Lepsius și Ebers, în 3892; de Bunsen, în 3059; de englezul Bercy, în 3000; de Stuart Powell, în 2718; de Wilkinson, în 2690. Succesivele reveniri cu privire la stabilirea unor date istorice, cu o variație de 3000 de ani, ilustrează nu numai relativitatea întâlnită în acest domeniu științific, dar și faptul că trecutul cunoscut al omenirii este redus ca întindere în timp și că ideea acreditată despre durata preistoriei apare ca dubioasă.

Timide dovezi ale unor începuturi de istorie se cunosc prin unele lucrări de artă din Egeea și Mycene, prin marile piramide și reprezentări statuare din Egipt, prin mormintele princiare sumeriene din Ur, prin statuile din Gudeia, în Mesopotamia, sau prin străvechile așezări locuite, Mohenjo-Daro și Harapa, din India. Dintre aceste vestigii, unele au o vechime care coboară până prin al cincilea mileniu î.H. Alte date *documentare* atestă că perioada istorică a lumii este și mai redusă, ea coborând, cu oarecare certitudine, până spre anul 3300 î.H., când se crede că a început dinastia thinită a Egiptului. Prin dovezi scrise, debutul istoric al Egiptului a început însă în jurul anului 3300 î.H. Istoria se pierde astfel degrabă în preistorie și se estompează într-o perioadă arhaică, ce reprezintă începutul omenirii.

În ceea ce privește punctul de vedere al oamenilor de știință, care emit *acte de naștere* despre vechimea omului și a unor fosile de animale dispărute, jonglând cu aprecieri spectaculos de mari asupra vârstei lor, sunt demne de pomenit unele cazuri curioase care au dat loc la alte aspecte decât cele stabilite inițial. Cu ocazia unor săpături în Egipt, au fost descoperite câteva resturi de vase de lut - semnul existenței omului - a căror vechime s-a apreciat a fi de câteva zeci de mii de ani înainte de Adam, fiind denumite *preadamice*. Dar, continuându-se săpăturile la adâncimi mai mari, s-a găsit un ciob cu un desen grecesc din timpul cuceririi Egiptului de către Alexandru Macedon, adică numai cu trei secole înainte de Hristos. Tot în Egipt, Stephenson a efectuat săpături în cele mai adânci mături ale Nilului, apreciind vechimea stratificațiilor cu aceeași generozitate, dar apoi s-au găsit cărămizi care purtau sigiliul lui Mohamet Ali, adică din timpul stăpânirii mahomedane asupra Egiptului.

Nu este, de altfel, fără semnificație nici concluzia greșită la care a ajuns Duphy, autorul cărții despre *Originea tuturor religiilor*, atunci când afirma, cu deplină siguranță, că figurile hieroglifice ale zodiacului, pe care grecii le-au primit de la egipteni și caldei, ar avea o vechime de 14.000-15.000 de ani. Această apreciere a fost infirmată de Champollion, cel care a descoperit cheia citirii hieroglifelor, reieșind că zodiacele aparțineau epocii romane și cuprindeau numele primilor împărați romani, Augustus și Tiberius.

Concludent - în privința erorilor izbitoare care se pot face asupra vechimii unor mărturii ale preistoriei - este și cazul descoperirii, în 1971, în Africa de Sud, a unor obiecte ciudate din oase și coarne de animale, prezentând forme de unelte primitive, cărora urma să li se stabilească vechimea. Dar, în urma studiului paleontologului Anthony Sutcliffe de la British Museum, s-a putut demonstra că aceste obiecte nu erau unelte primitive ale unor oameni preistorici, întrucât fasonarea lor se datora unor fiare sălbatice, în special hienelor, care, pentru nevoia lor de calciu, lungeau oasele și coarnele animalelor până la șlefuirea acestora în forme variate de spirale, sfredele și furculițe.

Iată deci cum, pe baza unor aprecieri subiective, se pot face afirmații cu caracter științific și se pot țese teorii care, până la urmă, sunt infirmate și date uitării. Determinarea vechimii unor corpuri, a unor materii organice sau a straturilor din trecutul geofizic al Pământului, efectuată cu izotopul C14, dă rezultate relative pentru perioadele mai mari de 8.000 de ani. În prezent există și metode mai sigure pentru stabilirea, în timp nelimitat, a vechimii materiei. Însă aprecierile de milioane și de sute de milioane de ani care se fac în laborator asupra unor roci sau fosile se bazează pe condiții geofizice și pe fenomene naturale obișnuite, pe comportamentul materiei în condiții normale de îmbătrânire, fără să se poată ține seama de fenomenele naturale anormale care s-au putut petrece în trecutul milioanei de ani și care au putut avea influențe nebănuite asupra materiei.

Dacă omenirea are o vârstă cu mult mai mare decât s-a crezut până în prezent și dacă Sfânta Scriptură ascunde dinadins anumite taine, fie ele și calendaristice, înseamnă că Dumnezeu a voit așa, din motive îndreptățite și binecuvântate. Și dacă descendența omenirii de la Adam ar avea o vechime cu mult mai mare decât s-a crezut până acum, acest fapt nu poate avea nici o implicație asupra adevărurilor fundamentale ale Bibliei, întrucât elementul timp nu este esențial; vârsta omenirii este controversată chiar în Sfânta Scriptură, pentru motive dinadins tănuite de Dumnezeu. De fapt, atât pentru știința pozitivă cât și pentru interpretările deducțiilor biblice, trecutul în-

depărtat al omenirii, cel care coboară până la originea acesteia, pre-întă o mare enigmă și ascunde multe întrebări fără răspuns. Și dacă, pentru durata preistoriei, aprecierile științei și deducțiile biblice sunt discordante, nu același lucru se întâmplă, între datele istoriei și cele ale Bibliei, pentru perioada de început a omenirii.

Autorul *Facerii* nu spune la ce vârstă a lui Adam s-au născut Cain și Abel, deși pentru toți descendenții acestor spițe ale neamului omenesc, din perioada antediluviană, se arată întotdeauna vârsta pe care a avut-o fiecare părinte, în ordine genealogică, la nașterea urmașului de parte bărbătească. Potrivit celor relatate în anumite apocrife, după izgonirea din Rai, protopărintele Adam și-a impus o îndelungată pocăință; dar după ce a cunoscut-o pe Eva, ea l-a născut pe Cain și pe sora lui gemă, Calmana, iar apoi pe Abel și pe sora lui gemă, Debora.

Intrucât Scriptura nu a voit să dezvăluie oamenilor vârsta pe care a avut-o Adam la nașterea lui Cain, nu există posibilitatea aprecierii intervalului de timp trăit de protopărinți în Rai. Pentru Set, textul biblic precizează că, la nașterea acestuia, Adam avea 130 de ani. Tot în legătură cu Set, Adam spune: *Mi-a dat Dumnezeu alt fiu în locul lui Abel pe care l-a ucis Cain (Fac. 4, 25). Așadar Adam a cunoscut iarăși pe Eva, femeia sa, și ea, zămislind, a născut un fiu și i-a pus numele Set (Fac. 4, 25).* Mai este de relevat că de la nașterea lui Cain și Abel și până la nașterea lui Set au trecut zeci de ani, timp în care este de presupus că Adam și Eva au mai avut mulți alți copii, născuți tot gemeni, pentru înmulțirea neamului omenesc.

În aceea vreme, ținutul de la răsărit de grădina Edenului a început să fie, puțin câte puțin, populat, astfel încât primii oameni își zidiseră și cetate. Așa s-a ridicat cetatea Enoh, zidită de Cain pentru fiul său Enoh. Rezultă deci că un interval lung a trebuit să treacă de la izgonirea din Rai a protopărinții lor - aproape o sută de ani - și până la nașterea lui Set, pentru ca ei să fi ajuns a avea destui urmași. Acest fapt este adevărat și de Cain în tânguirea către Domnul, în care se teme să nu fie omorât, din răzbunare, de unul din urmașii lui Abel. *De mă izgonești acum din pământul acesta, mă voi ascunde de la fața Ta și voi fi zbuciumat și fugăr pe pământ, și oricine mă va întâlni, mă va ucide (Fac. 4, 14).* Așadar, în vremea în care Adam și Eva împliniseră 130 de ani, ei aveau o descendență destul de numeroasă, de care Cain se putea teme, ceea ce explică și faptul că petrecerea în Eden a biblicului cuplu omenesc a fost relativ de scurtă durată, deoarece nu în Rai au avut copii. Cu toate acestea, amintirea

paradisului pierdut a rămas neștearsă pentru posteritate, iar remușcarea pentru păcatul săvârșit s-a întipărit în conștiința oamenilor.

Privitor la începuturile neamului omenesc, Scriptura nu pomenește câți fii a avut Adam, ci se ocupă numai de descendența lui Cain și a lui Set. Scriptura se ocupă de Cain pentru că acesta a fost primul născut, iar de Set, înlocuitorul lui Abel, pentru că a fost plăcut lui Dumnezeu care i-a primit jertfa de laudă și de mulțumire.

Aceste descendențe reprezintă cele două mari tulpini omenesti, cu toate semnificațiile lor, proiectate peste toată perioada antediluviană și retransmise apoi peste toată istoria: o tulpină în care au dominat tendințele materialiste - coborâtorii din *Cain, fiii oamenilor; făuritorii de unelte de aramă și de fier; cântăreții din chitară și din cimpoi*, avându-l ca urmaș pe Lameh (*Fac. 4, 19-24*), un nou ucigaș de oameni, stră-strănepot al lui Cain, care a introdus poligamia, înjosirea femeii și viața nomadă; și o a doua tulpină, duhovnicească - descendența lui Set, *fiii lui Dumnezeu*, care purtau făgăduințele mesianice. Din mijlocul urmașilor lui Set s-au ridicat patriarhii, dintre care și Enoh, *plăcutul lui Dumnezeu*, Matusalem și dreptul Noe, prin care neamul omenesc s-a reînnoit. Încă din zorii vieții, prin descoperire dumnezeiască, s-a instituit în omenire taina jertfelor de animale, preînchipuind astfel jertfirea de mai târziu a Mielului lui Dumnezeu, Răscumpărătorul păcatului omenesc.

Străbătând secolele care s-au scurs de la Adam și până la Noe, instituirea sacrificiilor s-a dezvoltat prin apariția altarului ca masă de jertfă și prin diferențierea animalelor *curate* de cele *necurate*. Concepția religioasă se reducea pe atunci la o religie naturală a conștiinței, fondată doar pe impulsurile inimii și ale rațiunii. În acele vremuri ale începutului, oamenii aveau o longevitate neobișnuită, fiind urmașii apropiați ai primilor înaintași, care fuseseră rânduți pentru nemurire". De altfel, vârste neobișnuite au, în situația actuală, și diferite animale cum ar fi broasca țestoasă și crocodilul care trăiesc peste 500 de ani.

Vârsta matusalemică la care ajungeau patriarhii antediluvieni a descrescut, după potopul lui Noe, de la o generație la alta, în scopul înmulțirii mai rapide a oamenilor și al transmiterii cât mai exacte, prin viu grai, a amintirii despre fericirea paradisiacă, despre ispitirea omului și despre căderea lui în neascultare, despre consecințele ce au urmat, precum și despre făgăduielile făcute pentru posteritatea cuplului biblic. Căci mărturia prin viu grai pătrunde mai adânc în sufletul omului decât cea scrisă.

Iată de ce în tradițiile mitologice ale diverselor popoare arhaice răspândite pe toată fața pământului, s-au păstrat elemente și evocări

comune, datorate amintirilor ancestrale, care aveau aceeași origine. Asemenea mărturii referitoare la episoadele de început ale omenirii apar, sub diferite forme, în artele primitive (în basoreliefuri și desene), în epopei și legende care vorbesc despre crearea primilor oameni plămădiți din lut și aduși la **viață (23)**, despre ispitirea străbunilor de un șarpe încolăcit pe un pom (o femeie își întinde mâna spre roadele pomului, iar alături de ea stă un bărbat, ambii fiind goi)²⁴ sau despre venerarea pomului vieții, păzit de două genii înaripate, preînchipuind doi heruvimi (25).

În mileniile îndepărtate ale omenirii au apărut și uriașii. Existența lor este confirmată nu numai de textele biblice și de toate tradițiile lumii, dar și de unele descoperiri științifice. Din anumite relatări rezultă că în vechiul Egipt trăiseră, înainte vreme, uriași care atingeau înălțimi de peste patru metri, iar unele legende peruviene pomenesc despre uriașii *Huaris*, care au ridicat numeroase construcții ciclopice în toată regiunea Anzilor. În urma unor săpături arheologice, s-au descoperit în Siria și Moravia unelte de granit în lungime de trei-patru metri, care nu ar fi putut fi utilizate decât de uriași. Oseminte neobișnuite au fost găsite în Java, în Transvaal și în China meridională, după cum relatează paleontologul Dr. Wen Chung în studiile sale. La Gargayan, în nordul Filipinelor, s-a descoperit un schelet de 5,18 metri înălțime, iar într-o grotă dintr-un sat situat în sudul insulei Celebes, din Indonezia, s-au găsit niște oseminte umane gigantice, craniul având orbite în care putea intra ușor pumnul, cu o distanță de douăzeci de centimetri între ele.

În Sfânta Carte scrie: *In vremea aceea s-au ivit pe pământ uriași, mai cu seama de când fiii lui Dumnezeu începuseră a intra la fiicele oamenilor și acestea începuseră a le naște fii: aceștia sunt vestiții viteji din vechime (Fac. 6,4)*. Din relatările Vechiului Testament rezultă că și după potop mai trăiau, pe alocuri, uriași. Când iscoadele trimise de Moise și de Aaron s-au reîntors din ținuturile Hebronu-lui, pe care le cercetaseră în vederea cuceririi lor de către Israel, acestea au povestit în fața adunării: *Pământul pe care l-am străbătut noi, ca să-l vedem, este un pământ care mănâncă pe cei ce locuiesc în el și tot poporul, pe care l-am văzut acolo, sunt oameni foarte mari. Acolo am văzut noi și uriași, pe fiii lui Enac, din neamul uriașilor; și nouă ni se părea că suntem față de ei ca niște lăcuste și tot așa le păream și noi lor (Num. 13, 33-34)*. Chiar și mai târziu, în timpul lui David, în jurul anului 1000 î.H., când dispăruseră aproape cu totul uriașii, încă se mai ivea câte unul, cum a fost Goliat care avea o înălțime de *șase coți plus o palmă*, adică 3,20 metri, și purta

zale de aramă în greutate de 5000 de sicli, adică 72 de kilograme, plus un scut de aramă, un coif mare și o sulită grea de fier (7 Reg. 17 4-7). Despre patul de fier al lui Og, regele Vasanului, se spune că avea o lungime de 9 coți, adică 4,50 metri (Deut. 3, 11).

Ca mărturie a trecerii prin lume a acestor uriași, au rămas diferite monumente megalitice și unele construcții ciclopice, parte din ele aparținând, probabil, perioadei antediluviene. Asemenea înfăptuiri gigantice impresionează prin imensitatea blocurilor de piatră folosite - în greutate de zeci de tone, așa cum sunt cele aparținând monumentelor din Mexic, Guatemala, Peru sau Însula Paștelui, din Liban, Egipt sau din alte părți - și dovedesc forța fizică titanică, dar și măiestria de care dădeau dovadă uriașii în executarea lucrărilor. În textele biblice nu se spune că omul ar fi fost creat cu o statură uriașă. Această dezvoltare neobișnuită a intervenit ulterior, când Răul a început să se răspândească în lume, din cauza amestecării fiilor lui Dumnezeu, descendenții dreptului Set, cu fetele oamenilor, urmașii lui Cain, care nu erau decât carne păcătoasă. Din contopirea lor a rezultat o generație de oameni fără credință în Dumnezeu, încrezători numai în propriile lor puteri, viciați și corupți, și care au ajuns, în vremea lui Noe, pe cea mai de jos treaptă a decăderii morale.

Voind Dumnezeu să stârpească starea de păcat în care se cufundase lumea, a nimicit El prin potop toată ființa vie ce era pe pământ, în afară de Noe și de cei ce erau cu el în corabie: *Și a murit tot trupul ce se mișca pe pământ: păsările, animalele, fiarele, toate vietățile ce mișunau pe pământ și toți oamenii* (Fac. 7, 21). De aici ar rezulta că potopul a avut un caracter planetar sau că s-a extins numai pe acele părți ale pământului care atunci erau populate de oameni - ceea ce este mai plauzibil.

Printr-o descriere foarte asemănătoare cu cea din *Facerea*, Potopul este relatat atât în textul sumerian din epopeea lui Ghilgameș, cât și într-o versiune mai veche, descoperită recent la Nippur, pe niște tăblițe de lut. În ceea ce privește data la care a avut loc potopul și extinderea acestuia, profesorul Andre Copart, de la Institutul de Științe Naturale din Bruxelles, a ajuns la concluzia că este vorba de aproximativ anul 8500 înainte de Hristos și că au fost afectate, la scară planetară, în special toate zonele întinse ale coastelor. După cronologiile biblice, potopul a avut loc în anul 3310 î.H.

Noe, ca moștenitor al credinței și ca purtător al făgăduinței mesianice, devenise un nou precursor al omenirii; de aceea Dumnezeu l-a binecuvântat pe el și pe fiii lui cu aceeași binecuvântare pe care o dăduse altădată protopărinților: *Nașteți și vă înmulțiți și umpleți pământul*

tul si-l stăpâniți {*Fac.* 9, 1). Fiii lui Noe erau Sem, Ham și Iafet. **Inaintașii** neamului omenesc au înțeles să se conformeze cu toată **exigența** binecuvântării date lor de Dumnezeu, înmulțindu-se și **raspândindu-se** pe tot pământul. Din datele biblice reiese că dezvoltarea neamului omenesc a început din vestul Asiei, iar urmașii fiilor lui Noe formau pe atunci un singur popor și aveau o singură limbă. Acest fapt este întărit și de cercetările filologice, cu ajutorul metodei comparate istorice, care au ajuns la concluzia că prin mileniul al III-lea î.H. toate popoarele din sud-vestul Asiei și din Europa vorbeau o singură limbă, denumită *indo-europeană*.

După două-trei generații de la potop, o parte din triburile acelor populații s-au strămutat spre răsărit, în *ținutul Senaar* {*Fac.* 10, 10-11). Pe pământul Senaarului, Nimrod al doilea, descendent din Ham, a înființat cetatea Babel (*Bab-ilu* = poarta divinității), unde a domnit la început, iar apoi, pe la anii 3000 î.H., a întemeiat cetățile Calah și Ninive din Asiria.

Din datele istoriei rezultă că prima dinastie din Mesopotamia apare în Ur, după anul 3000 î.H., și că fondarea Babilonului a avut loc pe la anul 2300, în timp ce la sfârșitul mileniului al III-lea a luat ființă statul Asiriei - ceea ce este în concordanță cu datele biblice. Conform unor aprecieri cronologice relative, tot în mileniul al III-lea î.H., în timpul lui Eber al III-lea, coborât din Sem, pământul a fost împărțit între toți descendenții lui Sem. Ham și Iafet. Și tot în acea vreme, după ce s-au încurcat lucrările de la Turnul Babei, s-au diferențiat și limbile între toți locuitorii neamului omenesc {*Fac.* 11). Pe familii și triburi, oamenii au început de atunci să se împrăștie care încotro, de-a lungul și de-a latul pământului. Așa se explică și anumite analogii de rasă, de tradiții și de cultură, constatate în ultima vreme în urma studiului vestigiilor civilizațiilor preincașe, maya și a vechilor egipteni. Cât despre enigmatică emigrare a băștinașilor din **vechiul Orient spre coastele Americii**, expediția lui Thor Heyerdahl, din 1970, a adus dovezi clare că această ipoteză poate fi justă. S-ar mai putea presupune că răspândirea oamenilor până pe coastele continentului american ar fi putut avea loc înainte de scufundarea Atlantidei, dar acest fapt nu este demonstrat.

Orientul ca obârșie a lumii și unitatea spiței umane rezultă nu numai din anumite legende comune, dar, după cum s-a văzut, și din unele dovezi lingvistice. Remarcabil în această privință este faptul că străvechile limbi cuprindeau cuvinte de origine net aramaică și feniciană și prezentau analogii cu idiomurile sinotice și polineziene.

Când o viață nouă a început pe pământ după potop, câteva legi morale au fost date de Dumnezeu lui Noe și urmașilor lui: să nu seucidă oamenii între ei, aceștia fiind frați, și pentru orice omor să fie omorât ucigașul; omul să nu mănânce carne cu sângele în ca, iar căsătoria să fie consfințită ca și ziua a șaptea, ziua *sabatului*, ziua în care porumbelul s-a întors pe corabie cu ramura verde de măslin în cioc.

Genealogia noii umanități, în care își au originea toate popoarele pământului, are ca punct de plecare pe cei trei fii ai lui Noe, fiecare reprezentând o ramură diferită.

Semiții, urmașii lui Sem, s-au așezat în Orientul Apropiat și ulterior în Mesopotamia, iar prin anumite ramificații ale lor s-au răspândit mai târziu în diferite părți ale Europei. Din istorie se știe că triburile indo-europene au migrat din Asia Centrală, spre sfârșitul mileniului al III-lea, spre vest și sud-vest.

Hamitii, descendenții lui Ham, s-au stabilit în Egipt și apoi s-au extins, prin anumite seminții ale lor, în restul continentului african.

Iafetii, urmașii lui Iafet, au ocupat, în cea mai mare parte, Extremul Orient și au format toate neamurile mongolice.

Cu privire la descălecarea acestor neamuri în părțile de lume enunțate, există referințe istorice atestate documentar, care corespund și datelor biblice. Descendența târzie a lui Sem este formată din neamurile indo-europene care au populat Europa. Cele trei ramuri ale neamului omenesc au primit, de la început, trei destine diferite, prin cuvintele profetice rostite de patriarhul Noe. Pe Sem l-a binecuvântat și i-a încredințat moștenirea duhovnicească a credinței, sub aripa ocrotitoare a Duhului Sfânt, spunându-i: *Binecuvântat sa fie Domnul Dumnezeu lui Sem; iar Canaan (fiul lui Ham) să-i fie slugă (Fac. 9, 26)*. Canaan a fost blestemat din pricina păcatului pe care Ham, tatăl lui, l-a făcut față de Noe. Întrucât Ham fusese și el binecuvântat de Dumnezeu, dimpreună cu ceilalți frați ai lui, blestemat a fost Canaan, fiul lui Ham. Iar lui Iafet, Noe i-a spus: *Să înmulțească Dumnezeu pe Iafet și să se sălășluiască acesta în corturile lui Sem, iar Canaan să-i fie slugă (Fac. 9, 27)*. Cu timpul, urmașii celor trei ramuri s-au răspândit, potrivit cu îndemnul Domnului, pe tot pământul, dezvoltându-și fiecare viața după aptitudinile specifice.

Din referirile Bibliei rezultă că starea primitivă a omului nu corespundea unei stări de sălbăticie, ci de trezire începătoare spre civilizație, în sprijinul acestei susțineri, eminentul geolog Lyell spunea: *Geologia nu poate aduce o dovada solidă care să întărească acele ipoteze prin care așa-numitele rase inferioare ale omenirii au precedat, în ordine cronologică, raselor superioare (26)*. Arheologii englezi

Stewert Pickert și Alexander Tom, care au făcut ample și îndelungi cercetări asupra vestigiilor megalitice hiperboreene din Anglia, au ajuns la concluzia că oamenii din epoca de piatră nu erau primitivi și sălbatici, după cum s-a crezut, ci aveau o civilizație și o cultură proprie trăiau într-o societate organizată, aveau cunoștințe matematice și astronomice, un calendar care împărțea anul în 16 luni și foloseau o unitate de măsură pe care arheologii englezi au denumit-o *iardul megalitic*. Rezultă că actuala stare de sălbăticie, care se întâlnește la unele populații izolate din Africa, din Matto Grosso sau din Arhipelagul Polineziei, se datorează unei degenerări a rasei și nu faptului că acești indivizi s-ar afla pe o treaptă inferioară de dezvoltare bio-, logică, după cum pretind evoluționiștii. Anumite cataclisme sau calamități naturale ar fi putut contribui și ele la decăderea unor grupuri de oameni spre o formă de viață rudimentară, fără nici o urmă de civilizație. Ajungerea la o astfel de stare de sălbăticie, care se întâlnește la asemenea triburi, are însă, în primul rând, cauze de ordin spiritual. Este probabil că aceste grupuri de oameni descind dintr-o spiță care nu a primit nici o binecuvântare de la Dumnezeu; de aceea au căzut în idolatrie, slujindu-l pe Satana, iar de atunci au rămas cufundați în întunericul în care se mai află și azi.

Concepția monoteistă a reprezentat, de la începuturile omenirii, adevărata credință a omului în Dumnezeu. Dar cu trecerea vremii și cu ispitirile Diavolului, popoarele au alunecat spre credințe po-liteiste și chiar spre adorarea spiritelor rele. Într-o asemenea lume rătăcită, a subzistat totuși o minoritate binecredincioasă, coborâtoare din Sem.

Din această ramură semitică, ce fusese izgonită de canaaneeni din pământul originii ei, și care trăia în Ur, în ținutul de miazăzi al Cal-deei, Dumnezeu l-a ales pe Avram - om drept și credincios, al optsprezecelea descendent în linie directă din Adam și al nouălea din Sem-pentru ca din el să-și tragă Mesia obârșia umanității Sale. Pentru neșovăita lui credință - datorită căreia nu s-a îndoit de făgăduința dumnezeiască, aceea că va avea un fiu, deși atât el cât și femeia lui, Sarra (care nu purtase copii în toată viața ei de până atunci), erau de aproape o sută de ani - Dumnezeu l-a socotit pe Avram neprihănit și a încheiat cu el un legământ cu caracter mesianic: *Voi ridica din tine un popor mare, te voi binecuvânta, voi mari numele tau și vei fi izvor de binecuvântare (Fac. 12,2)*.

Și așa după cum Avram a fost atunci socotit neprihănit pentru credința lui în Cuvântul Domnului, la fel se socotesc acum neprihăniți toți acei care cred în Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, întrupat

și înviat din morți pentru răscumpărarea păcatelor noastre. Tot atunci, o dată cu binecuvântarea pe care Dumnezeu i-a dat-o lui Avram statornicit, pentru el și pentru toți urmașii lui, ritualul circumciziunii ca semn deosebit față de celelalte neamuri politeiste și idolai mai ales ca semn de aducere aminte pentru legământul de credincioșie pe care l-a făcut Dumnezeu cu el.

Prin circumcizia lui Avram, căruia i s-a schimbat numele în Avraam, și a urmașilor lui, s-a întărit făgăduința că Mântuitorul lumii, Cel fără de început și fără de sfârșit, va fi odrăslit trupește din aceasta rădăcină. Binecuvântându-l ca din el să se ridice un popor mare și ca numele să-i fie mărit, el însuși urmând să fie izvor de binecuvântări, Dumnezeu l-a scos pe Avraam din neamul și din obârșia lui și l-a îndrumat, împreună cu Sarra și cu Lot, nepotul lui, spre țara Canaanului, în Sichem. Din bătrânul patriarh, pe care Domnul l-a ales pentru credința lui, a luat apoi ființă poporul evreu, *poporul ales*, ales ca din el să se nască Hristosul, Răscumpărătorul și tot din el să se nască și Antihristul, Potrivnicul.

În inevitabilul conflict profilat între Hristos și Antihrist, născuți cu trup, și unul și altul, din sânul aceluiași neam, urmează ca acest popor *ales* să servească drept cumpănă în înfruntarea finală dintre Bine și Rău.

După diferite revelații și minuni, lui Avraam i s-au născut doi fii: Ismael, din roaba Agar, iar după 14 ani, Isaac din Sarra, soția lui legiuită. Agar și Sarra preînchipuie astfel cele două Testamente ale Bibliei. La rugămintea lui Avraam, Dumnezeu l-a binecuvântat și pe Ismael, *asin sălbatic între oameni*, ca din el să se nască *un popor mare cu doisprezece voievozi*. Din această descendență au apărut ismailitenii de mai târziu, neamurile arabe de azi, devenite musulmane. Descendenții născuți din Agar, dar dintr-un alt tată canaanit, cu care s-a însoțit Agar după izgonirea ei din casa lui Avraam, au rămas fără nici o binecuvântare de la Dumnezeu și au dat naștere la diferite neamuri idolatre.

Cu Isaac, coborâtorul legitim al lui Avraam, Dumnezeu a încheiat un nou legământ și i-a dat binecuvântarea ca prin el să se transmită mai departe făgăduințele mesianice. Isaac a avut doi fii gemeni, dintre care Ișay, primul născut, și-a vândut dreptul de întâi născut fratelui său. Iacov. Primind numele de Israel, Iacov a avut doisprezece fii, începătorii celor douăsprezece seminții ale poporului israelit.

În toată această succesiune se ascund diferite preînchipuiri: Avraam, Isaac și Iacov prefigurează Sfânta Treime: Avraam îl reprezintă pe Tatăl Cereșc, ce-și dă Fiul spre junghiere - pe Isaac: iar Ia-

cov îl închipuie pe Duhul Sfânt care a înmulțit aluatul credinței prin nașterea celor doisprezece fii - ele douăsprezece seminții. Isav, care si-a vândut dreptul de întâi născut și implicit, binecuvântarea. **prefigurează** acea parte a poporului evreu care nu s-a învrednicit să preia misiunea mesianică la care era chemat și-a vândut acest drept pe treizeci de arginți, lepădându-se de Mesia. Cât despre Iacov care și-a cumpărat dreptul de întâi născut, el reprezintă neamurile care au venit la nunta *fiului de imparat* (Mt. 22, 2-14), la cina euharistică, în locul celor chemați și îndreptățiți să vină, dar care n-au

venit și care nu l-au recunoscut pe Iisus ca Fiu al lui Dumnezeu. Cei doisprezece **fii** ai lui Iacov, întemeietorii celor douăsprezece seminții ale lui Israel, prefigurează plinătatea creației, integritatea împărăției cerești, coroana anului cu cele douăsprezece zodii, soborul Sfinților Apostoli care au semănat în toată lumea cuvântul Domnului. Strămutarea de mai târziu a poporului evreu în Egipt ca și robia lui sub stăpânirea faraonului a preînchipuit robia omenirii, din cauza păcatul strămoșesc, sub stăpânirea Satanei, iar eliberarea poporului evreu din robia Egiptului a prefigurat eliberarea omenirii din păcatul ada-mic. În sfârșit, Pastele Vechiului Testament, instituit pentru ziua izbăvirii de sub jugul faraonului, a preînchipuit ziua învierii lui Hris-tos, Pastele Creștinătății, biruința Domnului asupra Satanei.

Prin proorocul și patriarhul Moise, care a scos poporul evreu din Egipt pe la anii 1400 înainte de Hristos, Dumnezeu, prin cele zece porunci, a dat poporului său Legea. De la o unică poruncă dată în Rai și care a reprezentat o singură interdicție impusă strămoșilor, s-a trecut acum la o lege mai cuprinzătoare, cu un conținut lărgit de viață spirituală și morală, care privea comportamentul omului față de Dumnezeu, în familie și în societate. Prin acest act solemn, omul devenea mai precis subordonat în raport cu Dumnezeu și mai conștient de chemarea care i se făcea.

Omenirea a intrat astfel într-o nouă etapă: de la legea naturală a conștiinței, care a stăpânit lumea de la Adam până la Moise, s-a trecut la legea decalogului, reprezentând perioada de la Moise până la Hristos. Pentru ca de la Mântuitorul să înceapă o a treia etapă, aceea a harului, a Duhului Sfânt. Epoca Patriarhilor, cu Avraam, Isaac și Iacov, cu cei doisprezece fii ai lui Iacov, **premerge** istoria poporului evreu și se situează la începutul celui de-al doilea mileniu, înainte de era creștină. După perioada robiei poporului evreu în Egipt (secolele XIX-XV î.H.) și după ce Legea a fost dată prin proorocul Moise, poporul evreu a trăit în pământul Canaanului, unde a întemeiat un stai teocratic.

Epocile cele mai de seamă din cursul acestei istorii sunt două: prima se extinde de la Moise până în timpul domniei primilor trei regi, Saul, David și Solomon (secolele XV-X î.H.); a doua, de la împărțirea țării în două regate, sub domnia lui Roboam, fiul lui Solomon, până la reîntoarcerea din robia babiloniană (secolele X-VI î.H.). Epoca următoare exilului babilonian, care se caracterizează prin reclădirea templului și a Ierusalimului precum și prin reorganizarea unui nou stat teocratic, nu se mai referă la istoria evreilor, ci la cea a iudeilor și nu mai afectează Vechiul Testament, ci iudaismul.

În toată perioada Vechiului Testament, Dumnezeu a căutat să întărească credința poporului ales prin tot felul de descoperiri și minuni, pentru a întreține credința curată într-un singur Dumnezeu, precum și speranța neclintită în făgăduința răscumpărării, făcută strămoșilor. Prin semne supranaturale, El a scos poporul evreu din Egipt și l-a hrănit în pustie cu mană cerească - preînchipuire a Sfintei împărășanii - și atâtea neamuri puternice au fost zdrobite din calea lui, sub semnul puterii Domnului. I s-a asigurat Israelului și o țară binecuvântată, *Canaanul, unde curge lapte și miere*, unde a fost organizat statul.

Dar grosul poporului și cărmuitorii acestuia s-au arătat de cele mai multe ori îndărătnici și n-au păzit Legea. În numeroase rânduri, poporul evreu - și mai ales partea din el care mai târziu a locuit în Regatul de Nord al Israelului - s-a lăsat stăpânit de influențele idolatre ale neamurilor vecine cu care venea în contact prin căsătorii și țuitoare, prin schimburi comerciale și prin robii luați în urma războaielor purtate. Uitând de Dumnezeul cel Atotputernic, unii regi trufași, căzuți în necredință, au ridicat stâlpi Astarteei și jertfelnice lui Baal, antrenând apoi tot poporul spre idolatrie. Într-o asemenea stare, proorocii cu har de la Domnul au înfruntat mereu pe cărmuitorii pângăritori, muștrându-i pentru aceste nelegiuiri și vestindu-le mânia lui Dumnezeu. Dar proorocii au fost prigoniți iar unii dintre ei chiar omorâți. Atunci Dumnezeu a îngăduit diferite pedepse asupra poporului.

Astfel, în anul 721 î.H., Regatul de Nord al Israelului, Samaria, a fost desființat de Sargon al II-lea, regele Asiriei, care l-a cucerit și a dus în robie tot norodul. În această robie, majoritatea celor zece seminții din Samaria s-au pierdut printre neamurile idolatre. Regatul de Sud, de la Ierusalim, al lui Iuda, care a rezistat în timp mai mult decât cel de Nord, a trebuit să sufere înjosirea captivității Babilonului (595-533), precum și dărâmarea marelui templu de la Ierusalim.

Nu va fi însă de mirare dacă, în conformitate cu planurile tainice ale lui Dumnezeu, urmașii celor zece seminții risipite printre neamurile păgâne ale Asiei, dar încă iubiți de Dumnezeu pentru obârșia

lor din Avraam, deși nu mai au conștiința originii lor, se vor trezi, la vreme cuvenită, din somnul atât de lung al rătăcirii lor și vor reveni la adevărata credință - Creștinismul - antrenându-le și pe acele popoare păgâne din care fac acum parte.

Dacă idolatria a fost de multe ori pricină de poticnire pentru poporul evreu, o altă rătăcire a fost magia, pe care uneori o practica dimpreună cu reîntorcea la Dumnezeu. Din cele mai vechi timpuri, Satana a căutat să substituie credinței revelate, magia - vorbirea cu morții. farmece, ghicitori, precum și toate celelalte practici care țin de ocultism și de vrăjitorii, și care, din păcate, sunt folosite și azi într-o atât de mare măsură. De-a lungul întregii istorii umane, au existat asemenea manifestări ale întunericului, prin care demonul, prin înșelăciuni, a căutat să-l îndepărteze pe om de Dumnezeu și să-l atragă de partea sa, reușind uneori să-l aibă în deplină posesiune și să fie chiar adorat de unii reprezentanți ai speței umane. Anumite religii au fost chiar stăpânite de duhul Necuratului. Se cunosc, astfel, magia egipteană și magia caldeeană, cu toate aspectele pe care le-au îmbrăcat aceste false spiritualități. De un asemenea rău au fost cuprinși și evreii, ca popor ales, în timpul Vechiului Testament, fără însă a se ajunge la o magie israelită, existând doar influențele - nefaste -venite din exterior.

Pentru lămurirea poporului, toți proorocii au combătut permanent orice manifestări ale magiei, după cum mărturisesc și textele Scripturii: *Isaia*, 26; *Deuteronomul*, 18, 11; *Ieremia*, 21,9; *Miheia*, 5, 11; *Numerii*, 24 etc. Oricât de mare ar fi fost însă decăderea spirituală, în anumite perioade, la evrei, ea nu a cuprins niciodată largi mase ale poporului, nici măcar în vremurile de mare rătăcire ale regelui Ahab, când proorocului Ilie i s-a revelat că *șapte mii de bărbați nu și-au plecat genunchiul în fața lui Baal*. A existat astfel, dintotdeauna, o minoritate neprihănită de oameni dreți și temători de Dumnezeu, care au respectat Legea și care au transmis, din generație în generație, conștiința unei adevărate credințe, precum și făgăduința, făcută lor de Dumnezeu, de mântuire a lumii prin Răscumpărătorul care urma să vină. Și așa se pregătea calea Domnului, Mântuitorul lumii.

Capitolul 5

Rugul cel nars

Dintr-o tulpină de neam neprihănit, care își avea rădăcinile în-fipte în vrednicia proorocului și împăratului David, s-au născut, după o mie de ani de la domnia acestuia, dreptii și Sfinții Părinți Ioachim și Ana. Și precum Avraam și Sarra, la adânci bătrânețe, l-au născut, prin minune, pe Isaac, tot astfel și dreptii Ioachim și Ana, printr-o aceeași minune, au născut pe Sfânta Fecioară Măria, astrul sfințeniei, care a apărut pe firmamentul lumii pentru a deschide calea mântuirii.

Pe drumul întortocheat și cu multe poticniri de credință, înregistrate în cursul istoriei biblice de poporul ales, omenirea s-a învrednicit să dea naștere celei mai desăvârșite făpturi, *Maica Luminei*, care a înnobilat toată creația, fiind *mai cinstita decât heruvimii și mai slăvită, fără de asemănare, decât serafimii*. Numai un asemenea vas curat putea să servească de sălaș pentru a primi pe Mântuitorul lumii.

Spre împlinirea celor proorocite, îngerul Domnului s-a înfățișat Sfintei Fecioare la vatra sa din Nazaret, cu solia Bunei Vestiri a nașterii lui Mesia, ea urmând să fie preacurata maică a Fiului Celui Preaînalt. Puritatea sfințeniei dumnezeiești se unea astfel cu puritatea fapturii omenești. Iar întruparea nu s-a făcut numai prin dispoziția unică a Voinței lui Dumnezeu, ci deopotrivă și prin voința și credința Fecioarei, prevenită de misiunea care i se încredințase și pe care ea a acceptat-o de bună voie. Numai după ce Fecioara și-a rostit răspunsul afirmativ, *Fie mie după cuvântul Tău*, Duhul Sfânt a umbrit-o și a curățit-o de păcatul strămoșesc, și numai după aceea ea a zămislit pe Hristos. Prin această statornicire teologică a Ortodoxiei se combate greșita dogmă romano-catolică a *imaculatei concepți-uni* sau a *neprihănitei zămisliri*, prin care se pretinde că Fecioara s-a născut fără păcatul protopărinților. Presupunerea că Fecioara s-a născut fără păcatul original conduce, în mod inevitabil, la concluzia eronată că ea a fost obligată, indiferent de dispoziția personală, deci că i s-a impus să primească misiunea care i s-a vestit, adică să devină vasul zămislirii Celui ce S-a întrupat.

În măsura în care Fecioara ar fi fost curățită de păcatul original încă de la conceperea ei, ca o condiție anticipată a calității ei viitoare de Născătoare de Dumnezeu, atunci liberul său consimțământ, prin răspunsul pe care urma să-l dea Arhanghelului vestitor, ar fi venit formal și inutil. Dar o asemenea procedură ar fi contrazis în

mod brutal facultatea, esențială omului, de a alege liber, dată acestuia încă de la **Creație**, ceea ce nu putea fi nici în spiritul și nici în intenția lui Dumnezeu.

Fecioarei i s-a lăsat deci deplină libertate în a se pronunța după **voia** ei. Și hotărârea sa a fost afirmativă, Măria acceptând cuvântul soliei, neavând vreo îndoială asupra caracterului suprafiresc al unei asemenea nașteri. În legătură cu acest răspuns de răscruce, de care depindea soarta mântuirii lumii, s-ar putea pune întrebarea: oare ce s-ar fi întâmplat dacă, prin absurd, răspunsul Măriei ar fi fost altul decât cel cunoscut? Care ar fi fost posibilitatea întrupării dacă fiica bătrânilor Ioachim și Ana s-ar fi arătat șovăielnică, dacă s-ar fi sfiit în fața unei asemenea misiuni sau dacă s-ar fi îndoit în inima ei de adevărul celor prezise? Într-o asemenea eventualitate, voința divină ar fi fost zădărnicită, pentru a doua oară, de împotrivirea făpturii omenești față de voia Creatorului. Într-un asemenea caz, omenirea s-ar fi afundat și mai mult în moartea păcatului, iar neprihănită zămislire, care i-ar fi fost acordată Fecioarei ca un avans și ca un privilegiu pentru a-L purta în pântecul său pe Mesia, ar fi rămas fără obiect.

O asemenea cale nu putea însă corespunde cu adâncul judecăților lui Dumnezeu, cu dreptatea Lui dumnezeiască și cu înțelegerea tainică a lucrării de răscumpărare a lumii. Eventualitatea unei șovăiri sau a unei îndoieli a Fecioarei era însă exclusă, deoarece Dumnezeu nu ar fi întreprins o asemenea acțiune dacă, din preștiința Lui, n-ar fi știut că o va duce la bună îndeplinire. Aceasta nu înseamnă însă că libertatea de acțiune a Mariei a fost cu ceva influențată sau că hotărârea ei liber consimțită nu a reprezentat un act absolut obiectiv și deliberat.

După sfânta Predanie a Bisericii Ortodoxe, Fecioara Măria a fost zămislită cu păcatul originar, precum toți oamenii de la Adam în-coace. Dar, trăind ea într-o curățenie sufletească și trupească îngerească, într-o sfințenie desăvârșită, ca nimeni altcineva din tot neamul omenesc, s-a învrednicit de alegerea care i s-a făcut. Apoi ea a acceptat

voia Domnului, conlucrând cu El la opera de mântuire a lumii și nu s-a îndoit că va zămisli ca fecioară și că-L va naște pe însuși Fiul lui Dumnezeu - lipsa îndoielii fiind dovada necesară a credinței sale pentru ca întruparea să poată avea loc. De-abia atunci, și numai pentru acest motiv. *Duhul Sfânt a umbrat-o și a curățit-o* de păcatul strămoșesc, iar *Hristos S-a întrupat în pantecele ei. Fără consimțământul Preacuratei și fără mijlocirea credinței ei, Întruparea ar fi fost la fel de nerealizabilă ca și fără intervenția celor Trei Persoane divine*. Soarta întregii omeniri, a tuturor ființelor pământului și a întregului univers material a depins de relația spirituală care trebuia să se sta-

bilească între Dumnezeu și umanitate, de răspunsul pe care urma să-l dea Fecioara mesagerului ceresc. Răspunsul ei simplu, limpede și lucid, pornit dintr-o supunere liber consimțită și asumată, era hotărâtor, întrucât Născătoarea Răscumpărătorului nu putea fi constrânsă la această lucrare prin voința unilaterală a lui Dumnezeu și nici nu putea fi aleasă din mijlocul oricăror fecioare; din prestabilirea Părintelui Ceresc, ea era unica prevăzută a fi *vasul ales, Biserica Facătorului, ușa cerului și rugul cel nears*.

Rugul cel nears, de care nu s-a atins focul coborât din cer, care a mistuit jertfa adusă ca ardere-de-tot, preînchipuie Fecioara, care și după naștere fecioară a rămas, fără să i se strice pecetea fecioriei. *Neprihănirea Maicii Domnului în sens ortodox reprezintă lipsa ei de păcate personale prin efort voluntar* (pr. prof. D. Stăniloae). Fecioara, care fusese aleasă să-L nască pe Mesia, trebuia să întruchipeze plinătatea sfințeniei, a tuturor virtuților și, mai presus de toate, a credinței, a smereniei și a curăției. într-însa trebuiau să fie convergente toate condițiile - spirituale, mistice, naturale, ontologice și simbolice - pentru împlinirea Tainei întrupării. Prin originea părinților ei, Născătoarea de Dumnezeu trebuia să prezinte și o îndoită spiță de neam: *regească*, prin Ioachim, descendent din împăratul David, și *preotească*, prin Ana, descendentă din Aaron. Rege și Preot de drept trebuia deci să fie și Mântuitorul Hristos, nu numai prin natura Sa dumnezeiască, ci și prin neamul Lui după trup. Aur, tămâie și smirnă I s-au adus Lui la naștere, în același înțeles simbolic, de către închinătorii Magi, ca soli ai întregii umanități, ai celor trei obârșii omenești - de la Sem, de la Ham și de la Iafet, fiii lui Noe.

Prin nașterea lui Iisus din Maria, Dumnezeu și-a împlinit făgăduința făcută lui Avraam, aceea ca toate neamurile pământului să fie binecuvântate în sămânța lui. Iar prin ritualul circumciziei, a voit Dumnezeu să se pecetluiască prin sânge legământul încheiat cu Avraam și transmis urmașilor lui până la Hristos. Deci prin alegere-și făgăduință s-a pornit de la Avraam genealogia Fiului Omului, iar întruparea și nașterea Sa s-au împlinit după cum fusese vestit prin prooroci. *Prin întrupare - spune Maxim Mărturisitorul - s-a realizat dragostea din veșnicie a Făcătorului în vederea unirii depline a Divinității cu umanitatea, a Celui necreat cu cel creat*.

În procesul mântuirii omului, dreptatea lui Dumnezeu a fost împlinită, iar acțiunea Satanei, înfierată. Căci dacă prin femeie a venit căderea, tot prin femeie a venit și mântuirea. Prin Eva s-a insinuat duhul mândriei și s-a săvârșit neascultarea, iar prin Fecioara din Na-zaret a strălucit smerenia și desăvârșita ascultare față de voința

Tatălui. Răspunsul de supunere al Evei față de îngerul pierzaniei și-a găsit replica în răspunsul de supunere al Mariei față de Dumnezeu, prin cuvântul Fecioarei, care s-a supus voii Domnului, pentru omenire a început o nouă eră, în care a răsărit *Soarele Dreptății*.

Făptura, prin Fecioara Măria, și-a dăruit sângele Făcătorului, pentru ca Făcătorul să-Și verse sângele Lui pe lemnul Crucii, spălând prin aceasta umanitatea de blestemul păcatului în care se osândise. Și astfel, prin cuvintele icosului. Biserica aduce laude preacinstitei Fecioare - Maica Domnului și Maica tuturor creștinilor, cea care a devenit *poarta de mântuire, scara cereasca pe care S-a pogorât Dumnezeu și podul care trece la cer pe cei de pe pământ* - cântându-i cântare de fericită mărire:

*Bucură-te, chemarea lui Adam celui căzut,
Bucură-te, izbăvirea lacrimilor Evei,
Bucură-te, cea care ai unit cu Domnul pe cei
credincioși, Bucură-te, Mireasă pururea
Fecioară!*

Capitolul 6

Noul Adam

Din vremea în care Dumnezeu a încheiat, în scop mesianic, legământul cu Avraam, iar prin el, cu neamul ales. au trecut, până la Mântuitorul Hristos, patruzeci și două de generații, după genealogia legală, aceea a lui

Iosif. si saizeci și **patru** de **generații** de patriarhi, profeți si oameni drepti, de la Adam, după genealogia **materna** a **Maicii** Domnului. Pentru **resfințirea** creației, vătămată prin pacat avut loc în lume venirea Mântuitorului **Hristos**, după trecerea a sase perioade de la **Avraam**, fiecare a câte **șapte** generații, adică 42 de neamuri sau șase săptămâni de neamuri.

Nașterea lui Hrisios a însemnat începutul de **resfințire** a lumii, **pentru** ca aceasta să intre în pacea Domnului, sub oblăduirea Duhului Sfânt, ca neam fără sfârșit al harului. în legătură eu împlinirea vremii la **care** trebuia sa se nască Mesia, a fost dată o prevestire **prin profetul** Daniel, în timpul **captivității** lui în **Babilon**; de când profetul a înălțat rugăciuni Domnului, pentru ca El sa-si **întoarcă** mânia de la cetatea **Ierusalimului**, și până **când** păcatul **urma** să fie pecetluit prin Mesia, trebuiau să treacă **șaptezeci de săptămâni de ani (Dan. 9. 24-25)**.

La împlinirea vremii, când toate semnele **prezise** s-au arătat, s-a **întrupat** Hristos. El s-a născut la șase luni după nașterea **inainte-mergătorului** Ioan **Botezătorul**. În simbolismul numerelor **se** ascund diferite taine. Astfel, de **numărul sase** sunt legate cele **șase zile ale Facerii** ca și ziua a **șasea** a săptămânii biblice, zi în care a fost făcut Adam.

La nașterea lui **Iisus** a luat parte, simbolic, toată Creația **lui Dumnezeu, reprezentată** de corul **îngeresc (făpturile cerești)**, de păstori (neamul **omenesc**), de animalele **din** iesle (**necuvântătoarele**), **care** cu suflarea lor au **încălzit** pruncul în răceala nopții, de steaua care lumina **cerul cosmic**.

În primii ani după **nașterea** lui Iisus, când **Irod** a început **prigoana** împotriva **dumnezeiescului Prunc**. Sfânta **Familie** nu **s-a** refugiat în ținuturi **apropiate**, dar **sigure**, ci, în **chip mistic, în Egipt**. Egiptul era țara lui Ham cel **dezmoștenit** de **Dumnezeu**, țara în care poporul **se închina** bouului **Apis** și în care cu aproape **două mii de ani în urma, isi gasisera adapost**,

la vreme de foamete, începătorii celor douasprezece semintii ale lui Israel. În același pamant, ramas în bezna pacatului, după patru sute de ani s-a născut proorocul Mose, și tot acolo randuit

a fost sa se refugieze si Iisus, prin care s-au ivit zorii adevăratei credințe în Dumnezeu cel Atotputernic, iar idolii s-au prăbușit din capitele lor.

Tot din părțile de miazănoapte ale Galileei si Samariei, cu populații amestecate și idolatre, unde se așezaseră zece din semințiile lui Israel, trebuia să înceapă Lumina să lumineze lumea. Căci în acea provincie năpăstuită, poporul se închina lui Baal Peor și-i sacrifică acelei zeități pe fiii și fiicele lui, aruncându-i de vii în foc, în zgomot asurzitor de trompele și de tobe și în țipetele disperate ale mamelor. Din acea lume descompusă, a păcatului, care a influențat în rău și parte din semințiile lui Israel, a trebuit Hristos să-și înceapă misiunea de evanghelizare, făcând atâtea minuni pentru trezirea și mântuirea lumii. Infiltrându-se păcatul în omenire, cele șase zile biblice ale *Facerii* nu au mai reprezentat zidirea neprihănită a lumii, ci creația întinată prin omul care, deși sfințit ca legatar testamentar al pământului, s-a împotrivit voinței lui Dumnezeu și a căzut din nemurire.

Cu jertfa de pe Cruce, Hristos a pus o piatră de hotar între Vechiul Testament și Noul Testament, între lumea apusă, subjucată păcatului, și cea resimțită, a harului. Și astfel, răsărind soarele dreptății, un început de viață nouă s-a pornit lumii prin învierea Domnului. Ca urmare, ziua a șasea a săptămânii evocă acum ziua în care a trebuit să aibă loc sacrilegiul de pe Golgota, ziua în care Făcătorul cerului și al pământului a fost batjocorit, scuipat în față și pironit pe lemnul Crucii de stăpânitorul lumii acesteia, ziua în care întunericul a cuprins pământul și întreaga creație. Dar această zi reprezintă și sfințirea lumii și a celor șase zile biblice care fuseseră întinate.

În rânduiala harică a lumii creștine, ziua a șasea a rămas legată de omul cel vechi, de omul neascultării, de moartea Fiului Omului și de plângerea Fecioarei la Cruce. Omul cel de început, al păcatului, a fost resimțit de noul Adam cel înviat din morți, în ziua de după Sabat, în ziua a opta. a Invierii, când s-au redeschis porțile cerului. Preînchi-puirea zilei a opta. a invierii, cu înțelesul ei mesianic, se întâlnește, în istoria biblica, începând cu cei opt patriarhi antediluvieni, ca și cu cei opt supraviețuitori ai potopului: tot conform Vechiului Testament, ritualul circumciziunii avea loc prin legământul tăcut de Dumnezeu cu Avraam, în ziua a opta de la nasterea fiecărui prunc de parte barbateasca (Fac. 17, 9-12), așa cum s-a întâmplat și cu Iisus, spre împlinirea Legii.

Ziua a opta era socotită în Vechiul Testament și ca jertfă
de ispășire
și ardere-de-tot pentru păcatul nazareului. De
asemenea, în a doua zi
după sabbat, adică în ziua a opta. preotul legăna înaintea
Domnului

un snop de semănături din pârgha secerișului și tot atunci se aducea ca ardere-de-tot un miel fără cusur (*Lev. 23, 10-12*). O aceeași semnificație prefigurativă - pe care o avea în Vechiul Testament legănarea prinoaselor, simbolizând coborârea Duhului Sfânt asupra aceloră - o are în Biserica Ortodoxă legănarea colivelor la parastase, în credința învierii morților, precum și legănarea discului cu sfintele daruri, pe care o face preotul liturghisitor în față altarului, la epicleză.

O dată cu începutul erei mesianice, ziua a opta, a Duminicii, a fost ziua în care a avut loc învierea Domnului și ziua în care va avea, probabil, loc cea de-a doua venire a Mântuitorului, ca Judecător al lumii la învierea morților. Răscumpărat fiind omul de către Hristos, el nu mai poate aparține, în sens spiritual, de ziua a șasea, a patimilor și a înmormântării, ci de ziua a opta, a învierii, a Duminicii neînserate și luminate de Duhul Sfânt, în care se oglindește chipul veacului ce va să fie, ziua în care s-au redeschis porțile cerului, în care s-a pus temelie noua Universului și s-a resfințit toată Creația. Ziua a opta din Vechiul Testament corespunde acum cu prima zi din veacul harului, în care omul, care fusese creat în ultima zi a săptămânii, a murit, născându-se din nou, din apă și din Duh, odată cu Duminica învierii întru Hristos.

Rămânerea omului în starea spirituală a zilei a șasea ar însemna oprirea acestuia pe treapta pe care s-a aflat Adam după cădere, ar însemna neridicarea lui la omul hristic, cel înfiat de Dumnezeu și moștenitor al împărăției cerești.

În epopeea biblică, numărul șase închipuie ziua în care a fost creat omul; dar acest om a fost pângărit de Satana și de aceea ziua a șasea este acum începutul de la care Creștinismul pornește spre dobândirea mântuirii, a cuceririi Raiului pierdut. Iată de ce Biserica socotește Bobotează - marele praznic care amintește de zorii zilei acestui început de viață duhovnicească - ziua în care Hristos își începe opera mântuitoare, în a șasea zi de la praznicul circumciziei.

Prin Hristos, o viață nouă a răsărit pentru lume. Întru împlinirea misiunii Sale divine, din iesle și până la Golgota, viața lui Iisus a fost o pildă vie. Trăirea Lui în lume este icoana desăvârșirii și a sfințeniei depline. Iisus ne arată chipul adevăratei viețuiri - pentru toată lumea și pentru fiecare om în parte. Viața Lui este simplă și poate fi cea a oricărui om, întrucât Hristos nu Și-a dorit o existență neobișnuită. Trăind în lume, S-a amestecat cu aceasta, dar nu a făcut totuși parte din ea. Până la treizeci de ani, Și-a dus viața în familie; a fost dulgher, ca și bătrânul Iosif, de la care deprinsese meșteșugul, agonisindu-Și pâinea zilnică prin lucrul mâinilor. A suferit alături de oa-

meni, le-a alinat durerile, le-a luat apărarea și a plâns împreună cu ei. După împrejurări, lua parte la diferite adunări, la nuntă sau la înmormântare, stătea la masa vameșilor sau la cea a bogaților farisei. Pretutindeni însă El mărturisea Adevărul și Dreptatea, tâlcuia Scripturile sau muștra ipocrizia și fariseismul cărturarilor. Avea prieteni dragi, în casele cărora se ducea și le purta de grijă. Cu cei de jos, cu cei apăsați de nevoi și de nedreptăți, era blând și iertător; cu cei mari, cu cei vicleni și cei răi, era necruțător.

Cu îndrăzneală înfrunța și muștra pe toți cei care nesocoteau voia Tatălui. *Serpi și pui de năpârci* erau pentru El fariseii cei îngâmfați și cărturarii sterpi la suflet; *morminte văruite pe dinafară și pline de necurații pe dinăuntru* erau îndrumătorii fățarnici ai poporului. Pentru vindecările miraculoase și pentru izbăvirile de draci pe care le făcea, El nu-și atribuia nici o cinste și nici o vrednicie, ci pe Tatăl Ceresc îl preamărea. Neascultarea fiind pricina de cădere a omului, numai printr-o supunere desăvârșită față de Tatăl a înțeles Iisus să-și ducă viața pământească, pentru a-l putea reabilita pe Adam cel neascultător. Supus a fost El față de Lege, față de Sfânta Sa Maică și față de bătrânul Iosif, protectorul lui legal; supus a fost și față de stăpânirea silnică a timpului Său, în măsura în care această supunere nu intra în conflict cu voia Tatălui Ceresc.

Dacă Fiul a trebuit să Se întrupeze, iar prin jertfa Lui să izbăvească omenirea din stăpânirea Satanei, El a voit ca întruparea și patimile Lui de bună voie să fie o pildă vie de supremă ascultare față de Părintele Ceresc, în opoziție cu neascultarea protopărinților și a îngerilor răzvrățiți.

Numai printr-o asemenea ascultare, neabătută, de la rânduielile statornicite de Dumnezeu, se putea șterge neascultarea primilor oameni și numai printr-o asemenea smerenie desăvârșită se putea șterge urma trufiei pe care a adus-o păcatul în lume.

Intr-o sărăcie deplină S-a născut Iisus și într-o sărăcie deplină a trăit El. Păsările cerului aveau culcușuri și vulpile vizuini, dar Fiul Omului nu avea unde să-și plece capul. Nimic din cele pământești nu L-a atras, pentru ca toate cu Duhul să le stăpânească.

Desăvârșita Lui morală a fost mereu aceeași, neforțată, liniștită și senină. Ea a întruchipat toate puterile spirituale și a dominat toate impulsurile firii prin puterea supremă a supunerii față de Tatăl Ceresc, a smereniei depline față de mulțimile admirative, cucerite de minunile și cuvântările Lui, a înfruntării tuturor poftelor pământești, a propovăduirii neobosite a Evangheliei, a încrederii neclintite în misiunea Lui, a răbdării necârtitoare în suferințe, a înfrângerii de Sine față de

toate injuriile primite de la mai marii preoților și de la bătrânii poporului, a bărbăției Lui neînfricate de a înfrunta moartea pe Cruce, cu toate umilințele, a iubirii nețărmurite de vrăjmași, precum și a neclintitei stăpâniri tic Sine în a nu recurge la mijloace supranaturale în lupta cu prigonitorii Săi și cu Satana.

Personalitatea Lui era universală: ca a fost mai presus de epoca istorică în care a trăit și mai presus de țară și de **neamul** din care a tăcut parte ca și de condițiile în care a viețuit. Trăirea Lui în lume nu s-a **mărginit** în timp și spațiu decât aparent, pentru că existența Sa se îngloba în **veșnicie**. **El fiind** începutul și **sfârșitul**. Prin puterea și frumusețea Lui morală, a început să înalte omenirea, s-o lumineze, să-i lege rănile, să-i dea **sensul** adevăratului ei destin și să **întroneze împărăția dragostei** în **sufletele** tuturor ucenicilor Săi și ale nenumăraților **mărturisitori** creștini de mai târziu, care nu au încetat să-L iubească nici atunci când, unii dintre ei, au suferit martiriul. La împlinirea **vârstei** de **treizeci** de ani - **vârsta** plinătății, după simbolul **trinitar**-El Și-a început **activitatea** publică, pentru lucrarea de mântuire a lumii, printr-un post de patruzeci de zile și de **nopti**, retras în pustie.

Patruzeci de zile durase și potopul prin care a fost curățat pământul de fărădelegile lumii antediluviene: patruzeci de ani rătăcise în pustie poporul lui Israel, până ce s-a lepădat de deprinderile idolatre și s-a **învrednicit** să intre în pământul făgăduinței: patruzeci de zile a rămas Moise pe muntele Sinai pentru primirea Legii: patruzeci de zile a umblat prorocul Ilie în pustie până la muntele Horeb. unde urma să i se arate Domnul și tot atâtea sunt zilele de curățire, după Legea lui Moise. pentru părinții care își aduceau pruncii la templu ca să-i **înfățișeze** înaintea Domnului, sau zilele în care a rămas Domnul pe pământ, de la înviere până la înălțare.

Numărul **40 reflecta** înțelesul de curățire și pregătire duhovnicească pentru a trece de la o stare la alta și de la o anumită treaptă spirituală la alta. mai înaltă. În vederea unei chemări pe care o **face** Dumnezeu. Iată de ce și răscumpărarea lumii din robia păcatului începea acum printr-un post neîntrerupt de patruzeci de zile. după cum **patruzeci** au trebuit să fie și **flagelările de la urmă**, pe care le-a pățimit Domnul înaintea Calvarului, la încheierea activității Lui pământești.

în **legătură** cu înțelesul tainic al acestui număr. Biserica a instituit patru posturi într-un an. ca mijloc de pocăință și de curățire, din care un post de patruzeci de zile înaintea întrupării și un altul, tot de atâtea zile, înaintea patimilor Domnului. În contrast cu trăirea tihnită și fericită din rai, pe care au avut-o începătorii omenirii, dar pe care n-au știut s-o păstreze, trebuia acum ca pustia și înfometarea, frigul

și **arșița**, în singurătate cu fiarele sălbatice, să compenseze, prin Fiul Omului, neascultarea și lăcomia. Dar iată că Vrajmașul cel înrăit nu a întârziat să-și facă apariția și aici. În pustie, după cum prezent fusese altădată în Eden. În trei rânduri a încercat Satana să-L ispitească pe Fiul Omului: întâi L-a îndemnat să prefacă pietrele în pâini, adică să-Și astâmpere foamea prin mijloace supranaturale, ispitindu-L spre o poftă materială, asemănătoare celei care l-a surpat pe Adam; apoi L-a îmboldit spre o faptă ce desconsidera legile firii; și, în cele din urmă, l-a cerut să Se răzvrătească față de Dumnezeu și lui să i se închine, în schimbul tuturor măririlor și bogățiilor lumii acesteia. Dar șarpele cel veninos a fost alungat, îndepărtat și rușinat, noul Adam **reușind să-l** înfrunte și deplin ascultându-L pe **Tatăl** Cerească, neclintit rămânând la toate ademenirile ce l-au făcut. În pustie, *diavolul, sfârșind toată ispita, s-a îndepărtat de la El până la o vreme* (Lc. 4; 13). Iisus a văzut mai apoi pe Satana căzând din cer ca un fulger, căci acolo nu și-a mai găsit locul (Lc. 10; 18). Acest fapt rezultă și din **rugăciunea** domnească pe care ne-a dat-o Mântuitorul spre închinarea **Tatălui**: *Facă-se voia Ta, precum în cer așa și pe pământ*. S-a confirmat astfel în chip nedezmințit că în cer nu se mai făcea decât voia **Tatălui**, întrucât cel Potrivnic, dimpreună cu demonii lui, care tulburaseră împărăția cerească, fuseseră alungați.

Activitatea publică a vestirii Cuvântului lui Dumnezeu și-a început-o Iisus binecuvântând nunta din Cana, care nu putea fi decât o nuntă de însoțire între doi tineri feciorelnici și credincioși. Și nu a fost deloc întâmplător că Iisus și-a început opera mesianică a vestirii împărăției lui Dumnezeu tocmai la o asemenea adunare de bucurie. Prin această nuntă, Iisus a pus o temelie nouă umanității și familiei, **bărbatului** și femeii, după cum tăcuse altădată Dumnezeu cu primii oameni din Rai, începătorii neamului omenesc. Cu înțelegere tainică i-a binecuvântat arunci pe protopărinți pentru însoțirea și înmulțirea lor. nu numai în chip trupeșe ci și duhovnicesc, dar ei nu s-au învrednicit de harul Domnului.

Sub o formă mistică, s-a **restatomicit** și s-a binecuvântat acum din nou întocmirea unei noi umanități, renăscută în Duhul. în acest înțeles încununează Biserica Ortodoxă cu cununi împărătești pe mirele și pe mireasa care se unesc prin taina nunții, reasezându-i în starea de început, în curățenie și sfințenie, precum trebuiau să crească

și să se înmulțească. Insoțindu-se bărbatul cu femeia printr-o contopire întregită ca ființă umană, ei sunt binecuvântați de Biserică, uniți întru Hristos și repuși în cinstea pe care au primit-o Adam și Eva ca domni ai Pământului, împărțind peste toate câte Dumnezeu le-a dat în stăpânirea lor. Prin această tainică unire în Hristos, Mântuitorul consfințește căsătoria, întărind-o printr-o Sfântă Taină, dar și printr-un legământ de statornicie, ca *omul sa nu despartă ceea ce Dumnezeu a unit*. Iar dăinuirea până la moarte a legăturii dintre cei doi soți apare simbolic și în partea de ritual a nunții în care Isaia dănuiește, ocolind de trei ori în cerc Sfânta Evanghelie, cercul simbolizând veșnicia, prin revenirea mereu întru sine, fără oprire. Cât despre cele șase vase cu apă, transformate în vin, de la aceeași nuntă, ele ilustrează resfințirea lumii create în cele șase zile biblice. Iar vinul de la urmă, care mai bun era decât cel dintâi, a închipuit învățătura nouă față de cea veche, Testamentul Nou față de cel Vechi.

Pentru a-și împlini lucrarea de mântuire a lumii, Iisus și-a ales doisprezece ucenici, după numărul celor douăsprezece seminții ale lui Israel, prefigurând cetatea cea sfântă a slavei lui Dumnezeu, a *Ierusalimului de sus cu cele douăsprezece temelii* și cu cei o sută patruzeci și patru de mii de slujitori ai lui Dumnezeu Cel veșnic viu, câte douăsprezece mii din fiecare seminție, care vor fi pecetluiți de îngerul Domnului înainte de sfârșitul lumii (*Apoc. 7, 4-8*), în afară de toți ceilalți mărturisitori și martiri, din fiecare neam și popor, care îl vor rușina pe Antihrist. Alegându-Și Apostolii, Mântuitorul le-a dat acestora puterea de a tămădui bolnavi și de a scoate duhurile necurate din oamenii îndrăciți. Ei mergeau doi câte doi și pregăteau calea pe unde urma să treacă Iisus.

Când duhurile necurate din anumiți îndrăciți îl vedeau pe Iisus, îi strigau: *Tu ești Fiul lui Dumnezeu. Si El le certa mult ca să nu-L dea pe față (Mc. 3, 11-12)*. Tot astfel, duhul necurat din omul care era în sinagoga din Capernaum, la apariția Mântuitorului a strigat: *Ce ai cu noi, Iisuse Nazarinene? Ai venit ca să ne pierzi? Te știm cine ești: Sfântul lui Dumnezeu. Si Iisus l-a certat, zicând: Taci și ieși din el. Si scuturându-l duhul cel necurat și strigând cu glas mare, a ieșit din el (Mc. 1, 24-25)*. La fel s-a întâmplat și cu îndrăcitul din ținutul Gherghesenilor: *Si văzând pe Iisus, strigând, a căzut înaintea Lui și cu glas mare a zis: Ce ai cu mine, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu Celui Preaînalt? Rogu-Te, nu mu chinui! Cad porunca duhului necurat sa iasă din om, pentru ca de mulți ani îl stăpânea (Le. 8, 28-29)*.

După cum se vede, demonii se temeau de Iisus, întrucât știau că vor fi judecați și osândiți pentru că au urmat pe răzvrătitul și tru-

fașul Lucifer, și ca atare se rugau să nu fie chinuiți înainte de vreme. Dar demonii se temeau de Iisus și pentru că fuseseră biruiți de El prin cele patruzeci de zile de post ca și prin rușinarea pe care a suferit-o Satana când, după vane ispitiri, a fost alungat de la El. Același lucru se întâmplă cu orice creștin cuvios, de care Diavolul se ferește, pentru a nu fi batjocorit, ispitindu-l în zadar și izgonit fiind, cu puterea Sfintei Cruci, în numele Celui Răstignit.

În fața cuvântului lui Iisus, demonii se supuneau, ieșind din cei posedați, deoarece ei nu se pot înstăpâni în fapăturile lui Dumnezeu decât dacă li se îngăduie aceasta din motive determinate de economia și dreptatea lui Dumnezeu. Într-o situație fără ieșire pentru ei, demonii perseverează totuși în lucrarea fărădelegilor lor cu și mai mare înverșunare, din îndemnul Tartorului celui mare, începătorul răutății, închipuindu-și, prin absurd, că până la urmă vor atrage de partea lor omenirea și că își vor asigura biruința, zădărnici și nimicind lucrarea lui Dumnezeu.

Mântuitorul Hristos s-a folosit în cuvântările lui de parabole. El și-a făcut cunoscute învățăturile prin mici povestiri simple care cuprind fapte obișnuite din viața zilnică, povestiri rodnice însă în taine, potrivit specificului meditativ oriental, lăsând ca înțelesul cuvântării Lui să fie numai întrezărit, pentru ca fiecare, cugetând cu sârguință la cele spuse, să descopere adevărul cu judecata și conștiința trează. Așa apar toate istorisirile și parabolele despre împărăția lui Dumnezeu, cu *grăunțele de muștar* sau cu *drojdia care dospește aluatul*, parabolele despre cei păcătoși și pocăința acestora, cu *drahma pierdută și regăsită* sau cu *fiul risipitor*, parabolele despre pedepsirea celor cu inima învârtoșată, cu *bogatul nemilostiv* sau cu *datornicul necruțător*, parabolele referitoare la Biserică, cu *neghina semănată de Vrăjmașul în ogorul unde s-a semănat grâu* sau cu *secerișul și secerătorii*. Atunci însă când ucenicii îl rugau să le deslușească unele parabole, Mântuitorul îi lua de-o parte și le tâlcuia înțelesul, ca să li se întipărească bine în minte învățătura ce li se dădea.

Tămăduirile miraculoase pe care le săvârșea Iisus aveau întotdeauna, în afară de încărcătura supranaturală și caritabilă, și adânci înțelesuri mistice. Sensuri tainice au avut și învierile din morți, aceea a fiului văduvei din Nain, a copilei de 12 ani a marelui sinagogii sau a lui Lazăr, fratele Măriei și al Martei, înviat a patra zi.

Dar minuni făcute de Iisus nu s-au împlinit pentru aceia care se credeau îndreptățiți să le obțină și nici pentru cei cu inima îndoită în credință, ci numai pentru cei smeriți, care nu se socoteau vrednici să-și ridice ochii spre Domnul și să-L primească sub acoperământul casei

lor, care se tânguiau pentru păcatele lor, precum vameșul cel pocăit, femeia cananeeianca, sutașul din Capernaum sau mulțimile îngenuncheate de pe malurile Ghenizaretului care, însetate de Adevăr, ascultau, în uitare de sine, vestirile evanghelice ale împărăției cerurilor. Despre învățăturile Sale, Mântuitorul nu a lăsat nimic scris; ci a **voit să** rămână viu Cuvântul purces din Veșnicie, pentru ca înaripat să străbată cu puterea Duhului Sfânt până la marginile lumii, în adâncul inimilor oamenilor. într-o singură împrejurare Si-a așternut El un gând scris, pentru ca cele așternute acolo să se șteargă în veșnicie, ca și păcatele mărturisite. A scris El atunci cu degetul în nisip învinuirea pe care pârașii i-au adus-o femeii adultere pe care voiau s-o lapideze, dar, îngreunați de propriile păcate, s-au retras și El a iertat-o.

Capitolul 7

Infruntarea dintre Hristos și întâi Stătătorul puterilor Iadului

Când s-a apropiat momentul suprem al Răscumpărării lumii, a reapărut din nou Vrajmașul, cu toată furia și viclenia lui, gata să atace, își închipuia Ispititorul că tocmai acum - în aceste clipe atât de grele pentru Fiul Omului, în care El trebuia să soarbă până la ultima picătură paharul amar pe care Tatăl i-L dăduse să-1 bea - va putea izbândi asupra Lui. Hristos a încălecat pe mânzul asinei, care prefigura potrivnicia Israelului, și a intrat astfel în cetate ca să dezrobească pe Israel din stăpânirea celui Potrivnic, așa după cum, prin Legea lui Moise, Israelul trebuia să răscumpere cu un miel pe orice întâi născut din asină (*Ieș. 13, 13*). Era momentul culminant al înfruntării dintre Hristos și Belzebut, Luceafărul tenebrelor.

Impărtășindu-se Iuda cu nevredinicie din sfintele și dumnezeieștile taine de la masa Domnului, a intrat Satana în acest fiu al pierzării și i-a aprins duhul spre marele sacrilegiu. Și astfel, Sfântul lui Dumnezeu a trebuit să fie vândut, ca să fie Răscumpărător, iar prețul vânzării a fost de treizeci de arginți, ca mărturie a răscumpărării celor trei ipos-tasuri ale Divinității. Momentele cele mai tragice din toată istoria omenirii și a universului au urmat după această vânzare. Diavolul s-a năpustit atunci cu întreaga lui ură și putere asupra Domnului. Pe *locul Căpuțanii*, unde, conform tradiției, era îngropat Adam, se înălța acum *pomul vieții*, după cum, pe alăturata colină Moria, era înălțat mărețul templu al lui Solomon, unde Avraam îl duse spre junghiere pe Isaac. Acolo, pe *locul Capătanii*, a fost pironit pe lemn Fiul Omului, fiul teslarului, într-o înfățișare și comuniune cu toată Natura, cu cele create de El, pentru ca pomul vieții să-și întindă acum largi ramurile sale, într-o cuprindere a toată lumea, și să-și dăruiască tuturor roadele. Lemnul - cel de altădată din Eden, dătător de viață, ca și lemnul din care era făcută arca lui Noe și care l-a izbăvit din apele potopului, ca și lemnul din Chivotul Legii, ca și toiagul uscat, care a înflorit, al lui Aaron - a odrăslit acum nemurirea pentru tot neamul omenesc. Cei doi tâlhari, răstigniți unul de-a dreapta și altul de-a stânga Mântuitorului, au prefigurat întreaga omenire la Judecata de Apoi; iar Iisus Nazarineanul, Regele Iudeilor și Stăpânul a toate, l-a prefigurat de Judecătorul cel Drept, pe Tronul său de Judecător. Tâlharul din dreapta, prin puținele cuvinte de pocăință pe care le-a spus, s-a mântuit și a fost primul în Rai; tâlharul din stânga a hulit și a ră-

mas în întunericul cel de afară, soartă care va fi și aceea a lepădaților celor din urmă. Această judecată apare, simbolic, și în iconografia ortodoxă, prin crucea specific rusească la care traversa de lemn de la picioarele Mântuitorului este îndreptată în sus, spre tâlharul care s-a mântuit, și este înclinată în jos, spre tâlharul care s-a osândit - ceea ce prefigurează Raiul și Iadul.

Cu patru cuie mari a fost pironit Hristos pe lemnul Crucii și patru brațe avea Crucea care a unit Cerul cu Pământul și Răsăritul cu Apusul, simbolizând universalitatea actului de mântuire a lumii prin Hristos. Patru erau și râurile din *Facerea*, care curgeau dintr-un singur izvor, închipuind cele patru forme ale harului, după cum patru sunt elementele universului; patru sunt Evangheliile care mărturisesc despre Iisus; patru, anotimpurile anului. Numărul 4 reprezintă nu numai simbolul universalității, dar și pe acela al echilibrului spiritual care stă la baza întregii Creații. Și tot numărul 4 ne vorbește despre ispășirea păcatelor. În acest sens, vameșul din Evanghelie a înțeles să întoarcă împătrit celor de el nedreptățiți.

În a șasea zi a ultimei săptămâni din Legea Veche, Mântuitorul a fost ridicat pe Cruce, între pământ și cer, pentru a le împăca pe cele de sus cu cele de jos; și era tot în ziua în care, altădată, Iisus a pomenit despre Sine pentru prima oară că El era Mesia; această mărturisire a făcut-o, la puțul lui Iacov, unei femei samarince care cinci bărbați avusese și al șaselea pe care îl avea nu-i era bărbat legiuit.

În Eden, când soarele strălucea la aceeași oră, la amiaza zilei biblice, femeia, cea dintâi, mușca din roadă pomului oprit, iar moartea se strecura atunci în neamul omenesc. De astă dată, *Apa vie* își croia făgaș spre viața veșnică, în aceeași zi a săptămânii și la aceeași oră a zilei la care s-a pus hotar între cele două Testamente. Răstignit și gol, pironit pe Cruce, cu fața scuipată și cu capul însângerat de cununa de spini ce-I fusese înfiptă în frunte, supus la toate umilințele și suferințele, părăsit de ucenicii Lui și privind la sfâșierea inimii maicii Sale care, de la picioarele Crucii, lua parte la această agonie, El își dădea acum seama că și Tatăl îl părăsise, pentru ca să-Și poarte calvarul până la ultima Lui suflare, doar cu propriile-I puteri omenești. Numai așa se putea ispăși nelegiuirea săvârșită prin îndrăzneala lui Adam în Rai și numai așa se putea pecetlui păcatul pe Cruce, după cum se preînchipuise prin șarpele de aramă ridicat de Moise pe lemnul din pustie.

În această încheștare cu moartea, prin care Fiul Omului trebuia să-și înfrângă ultima voie omenească și să uite de atotputerea Lui dumnezeiască, s-a auzit cuvântul Satanei prin glasul batjocoritor al farise-

ilor și cărturarilor care, veniți să-și facă priveliște din Cel Răstignit, îi strigau: *Pe alții i-a mântuit, iar pe Sine nu poate să Se mântuiască! Dacă este regele lui Israel, să Se pogoare acum de pe cruce și vom crede în El. S-a încrezut în Dumnezeu: să-L scape acum, dacă-L vrea pe El! Căci a zis: Sunt Fiul lui Dumnezeu. în același chip îl ocărau și tâlharii cei împreună-răstigniți cu El (A/f. 27, 42-44).*

În urma acestei obraznice sfidări, Mântuitorul ar fi putut să-I ceară Tatălui ceresc să deschidă pântecul pământului și să-i înghită pe toți aceia de vii, ca altădată pe Dan și Aviron, sau ar fi putut să umple văzduhul cu douăsprezece legiuni de îngeri, după cum ar fi putut-o face și în grădina Ghetsimani, când au năvălit slugile Satanei să-L prindă. Prin intervenție supranaturală, Răstignitul S-ar fi putut da jos de pe Cruce, în încremenirea tuturor celor de față, și Și-ar fi putut răpune vrăjmașii chiar în acea clipă, încheștându-le gura bârfitoare și îngenunchindu-i la picioarele Lui. Dar aceasta ar fi însemnat surparea întregii lucrări a mântuirii, compromiterea răscumpărării și triumful Satanei, de astă dată nu asupra făpturii, ca prima oară, ci asupra Aceluia prin care toate s-au creat. Suferințele lui Iisus au continuat însă pe Cruce, până la capăt; până ce I s-a dat să bea fiere; până la cea din urmă clipă a sfârșitului, când pământul s-a cutremurat, când soarele s-a întunecat și când perdeaua din interiorul templului s-a despiciat în două, lăsând pentru totdeauna descoperit și gol altarul pe care se aduceau sacrificiile de animale. Ca un testament, rostit pentru toată omenirea, înaintea sfârșitului Său, Domnul a spus Maicii Sale: *Femeie, iată fiul tău! Apoi a zis ucenicului: Iată mama ta! (In. 19, 26-27)*. Și astfel *Femeia*, Născătoarea de Dumnezeu, ca o nouă Maică a Vieții, a devenit Maica Duhovnicească a tuturor celor înfiați de Tatăl, prin Fiul - primul ei născut.

Implinindu-se cele din Scriptură pentru El vestite, Iisus a mai spus: *Săvârșitu-S-a. Si plecându-Si capul, Si-a dat duhul (In. 19, 30)*. Atârând încă Trupul Lui mort pe Cruce, a fost străpuns cu sulița în coastă, în coasta stângă (cea din care Eva a fost creată din Adam, ca maică, după trup, a omenirii). Și a curs sânge și apă din coasta Lui, apă vie, curgătoare de viață veșnică, semn de resfântire a izvorului vieții care s-a scurs în stihiele morților, botezându-i astfel pe toți patriarhii, proorocii și dreptii lumii". Și așa a fost zdrobit capul șarpelui și toate profetiile împlinite. Hristos Biruitorul a deschis lumii o eră nouă. Lucefărul cel trufaș, Diavolul qel ucigaș a fost înfrânt, dovedindu-i-se neputința, iar răscumpărarea omului din păcatul strămoșesc s-a putut împlini, spre slava lui Dumnezeu și bucuria întregii împărății cerești.

Jertfa de pe Cruce l-a resfințit pe om. Omul hristic a redevenit astfel Adam cel dinaintea căderii. Dar, de astă dată, el nu era numai un suflet viu, curat de întinarea păcatului, ci și un om duhovnicesc, luminat de cunoștința Adevărului și a Binelui, întărit în credință și devenit moștenitor al împărăției cerești. Și cum păcatul a venit prin femeie, care a fost cauza pierderii fericirii paradisiace, mântuirea a venit tot prin femeie și astfel s-a redeschis calea spre Raiul ceresc.

Dreptatea lui Dumnezeu a fost împlinită și satisfăcută. Cutremu-rându-se lăcașul morților și zdrobindu-se porțile iadului, toți dreptii Vechiului Testament, de la începuturile lumii, au fost descătușați din legăturile lor și readuși la bucuria vieții veșnice. Adam și Eva puteau acum să-L proslăvească pe Făcătorul lor, să I se închine cu lacrimi fierbinți, cu nemărginită recunoștință, și să-L iubească cum niciodată până atunci nu L-au iubit.

Dacă, la Cana Galileii, Iisus Și-a început misiunea cu prima Sa minune, prefăcând apa în vin, la Cina cea de Taină, la încheierea misiunii Lui pământești, vinul s-a prefăcut în sânge, în viață veșnică. Iar de arunci, din potirul Bisericii, sângele Lui curge mereu, neîncetat, ca un izvor de mântuire a lumii. Un potop al sângelui. Înviind Hristos, *cu moartea pre moarte călcând*, El Și-a reiuat locul de slavă pe care l-a avut de la întemeierea lumii, de-a dreapta Tatălui, în lauda tuturor îngerilor. Dar întruparea, Răstignirea și învierea Domnului nu au însemnat doar slăvirea Fiului pentru răscumpărarea omului, ci și preamărirea Tatălui, prin Fiul. Cât despre Diavol, cutezătorul Luci-fer care a îndrăznit să se socotească deopotrivă cu Dumnezeu și să-L înfrunte, el s-a dovedit până la urmă neputincios, iar hula i s-a întors peste creștet. În zvârcoliri neputincioase, el s-a prăbușit în adâncul Tartarului. Căci Fiul Tatălui, în încleștarea cu Răul, prin suprema Sa jertfă, l-a răpus pe Satana și i-a smuls stăpânirea neamului omenesc. În acest fel, căderea îngâmfatului înger a fost mai înjositoare decât ar fi fost aceea prin osândirea lui de către Dumnezeu sau prin nimicirea lui și a tuturor demonilor lui din chiar clipa răzvrătirii. Cu toate acestea, înfrângerea diavolului nu este încă deplină și definitivă. Căci dacă Iisus Mântuitorul l-a biruit și l-a îngenuncheat pe diavol, va trebui ca și omul hristic, la vremea de apoi, să-l înfrângă pe Antihristul în care se va fi sălășluit Satana cu toată puterea lui. Atunci, la Parusie, când va fi a doua venire a lui Hristos - ca Judecător - își vor primi osânda finală Satana, Antihrist și toți cei care acestora au slujit.

Prin sfintele patimi ale Domnului a fost răscumpărat fiecare om din moartea păcatului, deoarece jertfa Mântuitorului a fost pentru toată lumea, El dăruindu-Șe integral fiecărui om în parte, pentru ca

fiecare să fie dezrobit în egală măsură. Calvarul îndurat de Fiul Omului a fost împlinit cu aceeași dăruire de Sine, pentru fiecare suflet în parte, ca și pentru toată umanitatea. Pentru păcatele unui singur om sau pentru cele ale întregii omeniri, jertfa lui Hristos pe Cruce ar fi fost aceeași; aceleași ar fi fost flagerările de El îndurate; același, drumul însingurat pe care l-a urmat spre Golgota; aceleași, piroanele care l-au străpuns mâinile și picioarele; aceeași, batjocura. Și așa după cum prin Sfânta Euharistie îl primim întreg pe Hristos, și nu numai o părticică din El, tot astfel întreagă a fost și pătimirea Lui pentru fiecare dintre noi, ca întreagă să ne fie nouă mântuirea pe care tuturor ne-a dat-o.

De puterea răbdării neșovăielnice cu care Iisus a îndurat înfricoșatele pătimiri ale Calvarului Său, de fiecare clipă în care Hristos a răbdat umiliri și suferințe, au depins atât răscumpărarea lumii din osânda păcatului, cât și slava numelui lui Dumnezeu. Prin toate acestea, un legământ tainic s-a pecetluit între Hristos și fiecare om răscumpărat, un legământ prin care fiecare creștin, unit cu Hristos, este gata, la nevoie, să-i răspundă Răstignitului prin orice jertfă de sânge, mărturisindu-L cu îndrăzneală în fața oricărui prigonitor. În nesfârșita Lui dragoste pentru omenire, Mântuitorul Hristos ne-a dăruit Crucea Sa, pe care a sfințit-o prin sângele Lui, ca semn al biruinței împotriva Celui Rău. Este semnul apoteozei Domnului, semn care, în ziua cea de apoi, la învierea morților, va străfulgera cerul de la o margine la alta. Prin semnul Crucii ne unim mistic cu Biruitorul Morții și al Iadului, ne facem părtași patimilor Lui, dar și învierii Lui. Prin închinare ne mărturisim Creștinătatea, îl preamărim pe Hristos și dobândim ocrotirea Lui împotriva Puterilor Răului, dracii alungați fiind de la fața închinătorilor *precum piere fumul și se topește ceara de la fața focului*.

În Eden, pomul vieții avea darul să întrețină viața, nemurirea trupească, și preînchipuia lemnul de viață dătător pe care a atârnat Hristos, rod de mântuire și de viață veșnică duhovnicească pentru cei care se împărtășesc din Trupul și din Sângele Lui. Prin Crucea Domnului s-a dezrobit omenirea din temnițele Iadului și s-au deschis porțile Cerului. Prin Cruce se va vesti Parusia, a doua venire a lui Hristos, ca Judecător înconjurat de toate Puterile îngerești. Și astfel Crucea, în loc să fi fost pricină de poticnire pentru Hristos, după cum a voit Vrajmașul, a ajuns simbolul biruinței asupra Răului și pricină de poticnire pentru Satana, de care se rușinează toți dracii. *Cuvântul Crucii, pentru cei ce pier, este nebunie; iar pentru noi, cei ce ne mântuim, este puterea lui Dumnezeu (I Cor. 1, 18)*. Sfânta Biserică

Apostolească și Sobornicească înalță cântări de laudă, imnuri de preamărire, cinstitei și de viață dătătoarei, Sfintei Cruci: *Cruce cinstita, lauda credincioșilor, întărirea ostenitorilor, frumusețea apostolilor, biruința dreptilor, mântuirea tuturor creștinilor, înălțată vdându-te, făptura se veselește și prăznuiește, slăvindu-Lpe Hristos, Cel Care prin tine a adunat cele risipite, cu bunătatea Sa preainaltă. Astăzi Crucea se înalță și dracii fugi Astăzi toată făptura din stricăciune s-a slobozit, că toate darurile prin Cruce ne-au strălucit nouă! Pentru aceasta ne bucurăm toți, către Tine zicând: Cât s-au mărit lucrările Tale, Doamne! Mărire Ție!*

Capitolul 8

Corabia de mântuire a lumii

Prin jertfa Mântuitorului au fost izbăvite locurile cerești de duhurile răzvrătite, iar Satana și-a pierdut gajul pe care și-l asigurase asupra umanității, prin căderea lui Adam. Cu toate acestea, puterile Răului nu erau încă anihilate.

Lucrarea de mântuire a lumii nu a luat sfârșit. În această situație, jertfa lui Hristos n-a putut rămâne fără urmare, limitându-se doar la actul săvârșit pe Golgota, deoarece ea trebuia să rodească și să se îplinească, pentru fiecare suflet în parte, prin moartea omului vechi și prin nașterea omului nou, întru Hristos. Dacă păcatul originar este șters prin botez, aceasta nu înseamnă că el nu lasă urme în natura omenească, predispunând-o la o ușoară alunecare în ispite și în păcate. Și prin recăderea omului din ascultarea sfințelor porunci, el se îndepărtează iar de Dumnezeu și este atras din nou în stăpânirea Satanei. Prin orice abatere de la voia Domnului, lăsam drum deschis Ispititorului, care caută să pătrundă prin porțile neferecate ale sufletului și să ne stăpânească prin propriile noastre pasiuni, până la înrobire.

Fiecare păcat săvârșit cu bună știință înseamnă o repetare a neascultării din Rai, o recădere, un alt ghimpe înfipt în tâmpilele Mântuitorului. Prin fiecare păcat ne agravăm osânda cu care vistiernicul cel rău ne va putea acuza. *Pentru că cine va păzi toată legea, dar va greși într-o singură poruncă, s-a făcut vinovat față de toate poruncile (Iac. 2, 10).* Dacă un lanț se rupe, spune un gânditor, este din pricina unei singure verigi care cedează. *Cel ce își oprește urechea de la ascultarea legii, chiar rugăciunea lui e urâciune (Pild. 28, 9).*

Din prisosul jertfei Sale, Mântuitorul Hristos ne-a lăsat mijloacele necesare pentru ca zăpădul păcatelor noastre, oricât ar fi de încărcat, să se șteargă și să nu apară la Judecată ca un act de acuzare. Față de patimile Răstignitului, care ne-au deschis cerul, creștinul nu poate rămâne un simplu spectator, un spectator înduișat care așteaptă pasiv să fie iertat de păcate și să dobândească astfel fericirea vieții veșnice, fără să participe activ și neobosit atât la lucrarea propriei mântuiri cât și la cea a mântuirii lumii. Cine nu-și ia crucea ca să-L urmeze pe Fiul lui Dumnezeu nu este vrednic de El! Pentru că *Nu este sluga mai mare decât stăpânul său (In. 13, 16).*

O lucrare conștientă între om și Hristos a trebuit deci să înceapă chiar de la începutul vieții creștine. În acest scop, Hristos a înteme-

iat Biserica Sa, cu Tainele ei sfintitoare. Ea este poarta de intrare spre Dumnezeu, spre împărăția Lui. Prin Biserică, creștinul intră în viață; și tot prin Biserică o părăsește, pentru cele veșnice. Biserica este izvorul neîntrerupt de *apă vie*, darul supranatural și necurmat al unei lucrări sfintitoare, de la originea ei, de când a luat ființă, la Duminica Mare a pogorării Duhului Sfânt asupra Apostolilor și până la vremea sfârșitului, la încheierea epopeii creștine, când vor fi zdrobite pentru totdeauna puterile Răului. Biserica este universală și suprafirească, ea îi unește pe cei de jos cu cei de sus sub aceeași oblăduire harică. Ea reprezintă comunitatea credincioșilor din toate neamurile, din toate locurile și din toate timpurile. Biserica îi unește într-o singură obște pe toți aceia care, fără abateri, cred în adevărata învățătură, cea revelată de Dumnezeu, și care Lui I se supun, recunoscând ierarhia consfințită de Iisus Hristos, de la Care primesc darul simțitor al Sfintelor Taine, precum și tâlcurile Sfintei Scripturi.

Învățătura dreptei credințe este cuprinsă în Sfânta Scriptură a Vechiului și Noului Testament, păstrată în decursul veacurilor și ferită de orice influențe exterioare care, prin adăugiri sau suprimări, i-ar fi putut altera adevărul. Stâlpii pe care se sprijină Biserica sunt cele două Testamente, precum și Sfânta Tradiție. Tradiția lămurește și completează Scriptura prin insuflarea Duhului Sfânt; ea este dogmatică, liturgică, canonică și iconografică. Tradiția este reprezentată de tezaurul Predaniilor retransmise de Sfinții Părinți și învățători ai Bisericii, prin care ni se descoperă Adevărul cunoașterii de Dumnezeu și care ne luminează calea spre porțile împărăției cerești.

Biserica Ortodoxă mărturisește credința veche a Creștinismului, statornicită în cele dintâi secole; ea este întemeiată pe canoanele celor șapte sinoade ecumenice care au lămurit definitiv și pentru totdeauna dogmele drepte credințe și au condamnat toate ereziile acelor vremuri. Și pentru că dogmele Bisericii Ortodoxe nu sunt de factură umană și deci nu sunt un produs al intelectului, ele nu se modelează după vremuri. Ele sunt luminate și insuflate de Duhul Sfânt și sunt neschimbătoare. Căci Biserica Sacramentală își poartă aureola sfințeniei sale de la *Cincizecime* și a fost întemeiată pe cale supranaturală, și nu omenească. Ar fi deci o greșeală foarte gravă să se creadă că învățătura Ortodoxiei, în anumite momente istorice ale lumii, s-ar putea abate, prin compromisuri, renunțări sau adaptări, de la milenara ei Tradiție. De aici pleacă și marea eroare a protestantismului și a neoprotentismului, precum și a tuturor sectelor pe care le-au generat, deoarece adepții acestor religii au rupt, în mare măsură, legătura lor cu Sfântul Duh, prin iscodirile subiective ale intelectului

mijlocul preferat prin care Lucifer deformează Adevărul revelat, rătăcind lumea de la adevărata Biserică și de la mântuire.

Așadar, nu Sfânta Scriptură și dogmele Bisericii Dreptmăritoare se conduc după aprecierile subiective ale lumii, ci lumea schimbătoare trebuie să se orienteze după Adevărul sacru și veșnic al dreptei credințe. Ocârmuirea Bisericii este încredințată unei ierarhii alese prin har și care lucrează bine numai dacă mărturisește drept credința Bisericii Sobornicești, numai dacă săvârșește și administrează Tainele Sfinte potrivit cu hotărârile ecumenice și numai dacă păstrează nealterate ierurgiile. Adevărata trăire ortodoxă se împlinește în eclesio-logie, iar dogma centrală a credinței creștine este dogma Sfintei Treimi. Aspectul sacramental și cel harismatic al Bisericii reflectă sensul teologiei trinitare ortodoxe și își găsește expresia deplină în Liturghie.

Prin marea jertfă de la fiecare sfântă liturghie, Mântuitorul Iisus Hristos se face victimă de ispășire pentru păcatele noastre, iar prin Sfânta Euharistie noi îl primim întreg pe altarul sufletului nostru, în inima noastră și în toată ființa noastră. A crede în Hristos fără a ne uni cu El prin Sfânta Taină a împărtășaniei înseamnă a ajunge până pe pragul mântuirii, fără a-l depăși. Mântuitorul o spune răspicat și fără ocol: *Adevărat, adevărat zic vouă, dacă nu veți mânca trupul Fiului Omului și nu veți bea sângele Lui, nu veți avea viață în voi. Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi (In. 6, 53-54).*

Liturghia reprezintă pentru Biserica Sacramentală cea mai înaltă manifestare a evlaviei, cea mai vie realitate religioasă. *Liturghia sfințește toate facultățile omului, le face capabile să întrevadă nepătrunsul prin cele văzute, împărăția prin taine. Tocmai de aceea liturghia bizantină pretinde o oficiere solemnă, în care semnul crucii, cuvintele Scripturii, tămâierile, cântările, icoanele reprezintă, în sensul cel mai înalt și realist, simboluri ale lumii ce va să fie. Experiența liturgică este o experiență de o sfântă frumusețe care ne soarbe tainic simțurile în pace²⁹.* Pe Apostoli și pe preoții Bisericii i-a investit Hristos cu putere sfințitoare, ca prin ei să se dobândească mijloacele de mântuire. Prin Botez ne încreștinăm și ne izbăvim de păcatul adamic; prin Mirungere ne facem părtași darului Duhului Sfânt; prin Spovedanie ne pocăim și redevenim neprihăniți în toată ființa noastră; prin Sfânta împărtășanie ne unim cu Stăpânul cerului și al pământului, prin Sângele și Trupul Lui. Zadarnică este însă credința acelor care cred că Sfânta Euharistie reprezintă doar simbolic, și nu efectiv, Sângele și Trupul Domnului, fără să priceapă că prin transsubstanțierea materiei, de la epicleză, când se invocă Duhul Sfânt, însuși Hristos

coboară, în chip mistic, în sfântul potir. Prin împărtașania cu Sfintele Taine ne îndumnezeim și devenim trup din trupul lui Hristos, după cum și pomul sălbatic, prin altoire se înobilează și face roade bune.

În continuarea Sfintelor Taine ale Botezului, ale Mirungerii, ale Spovedaniei și ale Euharistiei se mai adaugă și Taina Nuntii, a Preoției și a Maslului, fiecare cu semnificația ei deosebită, lămurită prin dogmatica Ortodoxiei, toate laolaltă reprezentând *Calea, Adevărul și Viața!*

Mântuirea care ne este făgăduită desăvârșește planul creației, iar prin mântuirea lumii se va arăta *cetatea cea sfântă a noului Ierusalim, luminată de slava lui Dumnezeu și clădită pe douăsprezece temelii și cu douăsprezece porți; și nimic întinat nu va intra în ea, nici unul din cei care trăiesc în spurcăciune și în minciună, ci numai cei scriși în Cartea vieții Mielului (Apoc, cap. 21).*

Resfințirea universală pe care o așteptăm a început prin învierea lui Hristos și continuă să se împlinească prin lucrarea Duhului Sfânt în Biserică, în vederea mântuirii lumii. Invierea Domnului este fundamentul spiritualității creștine; ea pecetluiește întreaga gândire și viață a Bisericii Ortodoxe prin conținutul ei teologic și liturgic. *In fața Invierii Domnului, toate simbolurile Scripturii iau ființă, se luminează, iar prin Inviere se împlinesc mântuirea noastră. (...) Hristos a murit pentru a învia. Pentru Ortodoxie, o semnificație majoră o îmbracă și Nașterea. între aceste două evenimente principale ale iconomiei divine, există, din punctul nostru de vedere, o legătură: ambele au avut loc în peșteri. Dintr-o peșteră, aceea din Betleem, Fiul lui Dumnezeu a venit în lume, apărând sub chipul unui rob, ca Fiu al Omului. Dintr-alta, Fiul Omului, desăvârșind chipul omenesc și îndumnezeind umanitatea, a ieșit din lume ca Fiu al lui Dumnezeu. (...) învelit era acolo în scutece și într-un giulgiu aici înfășurat; acolo, îngerii cântau Nașterea; aici, îngerii vesteau învierea; acolo, veniseră magii cu daruri; aici, femeii cu miruri. (...) Din peștera de la Betleem, Cerul ni l-a dăruit pe Dumnezeu ca Om; din cealaltă peșteră, pământul l-a restituit ca Om-Dumnezeu, în trup incoruptibil și duhovnicesc (30).* Acestor corespondențe li s-ar mai putea adăuga și similitudinea care există între nestrucarea pecetilor fecioriei (la venirea pe lume a lui Hristos) și nedesfacerea giulgiurilor îngropării și a pecetilor mormântului (la înviere).

Cu privire la sensul adevărat al spiritualității ortodoxe, sunt demne de amintit cugetările cunoscutului teolog catolic Daniel Rops, care spune, admirativ: *Ortodoxia este credința care pune accentul pe speranța supranaturală a viziunii lumii viitoare, pe acțiunea Cu-*

vântului și pe mărirea lui Dumnezeu. Este credința Părinților greci, a căror gândire nu a încetat să hrănească sufletul ortodox până în zilele noastre, credința Sfântului Atanasie, a Sfântului Epifanie, a marilor Capadocieni, a Sfântului Ioan Hrisostomul. (...) Patimile, obiect al atâtor meditații ale occidentalilor din marele secol, inspiră și la ortodocși icoane de o negrăită blândețe, dar care, probabil, sunt mai puțin contemplate decât învierea. „Credința Paștelui”, după cum spunea Karl Adam, „este opusă credinței Vinerii Mari”. (...) Această credință mai comportă și o altă trăsătură, nu mai puțin fundamentală. Sfântul Duh are, în Ortodoxie, un loc pe care nu-l ocupă nici pe departe în Occidentul creștin. (...) Sfântul Vasile, marele capadocian, repetă în mai multe rânduri: „Duhul este în întregime prezent în fiecare om și pretutindeni”. (...) Orice creștin este purtător al Duhului, depozitar al unei părți a puterii divine, al cărui gardian este Biserica. (...) Ideea că Duhul Sfânt acționează fără întrerupere, că îi vorbește mereu omului, este fundamentală în Ortodoxie. (...) Dar trebuie subliniat că această acțiune nu se face simțită și că acest cuvânt nu se face auzit în orice condiții; iar libertatea nu este lăsată omului pentru ca acesta să interpreteze Scripturile conform părerilor sale. Si tocmai în aceasta constă cea mai marcantă deosebire între Ortodoxie și Protestantism”.

Ca o încununare a operei Sale, Domnul Puterilor, Biruitorul Morții și al Iadului, a înființat Biserica. Ea este mireasa incoruptibilă a Domnului, ea ne conduce de la moarte la viață, din temnița Diavolului în lăcașurile Raiului. Biserica este indivizibilă în unitatea ei de dreaptă credință; ea străjuiește peste marginile spațiului și ale timpului, unește pe cele de jos cu cele de sus, iar prin cultul ei sacramental, simbolizează ordinea, pacea și frumusețea creației reînnoite.

Biserica are șapte Sfinte Taine și ea este, așa cum a fost numită din cele mai vechi timpuri, *corabia de mântuire a lumii*. În afara Bisericii nu există mântuire și nici vreo altă cale care să ne ducă la Hristos; iar fără Hristos nu este binecuvântare și nici viață veșnică, ci doar plângere și deznădejde și duhuri necurate. Prin Biserică dobândim împărăția cerului, căci numai Biserica este deținătoarea cheilor de la porțile ferecate ale împărăției.

Capitolul 9

Fiara care se ridică din Adânc

În măsura în care Biserica, instituită de Mântuitorul, a fost prevăzută cu toate mijloacele de a asigura mântuirea lumii, Satana a deschis război și împotriva Bisericii, din chiar primul ceas al instituirii acesteia. De atunci, Vrajmașul a căutat, prin toate modalitățile, să-l îndepărteze pe om de acest izvor al mântuirii, pentru a-l reține în stăpânirea lui. *Iar când a văzut balaurul că a fost aruncat pe pământ, a prigonit pe femeia care născuse pruncul (Apoc. 12, 13).*

Femeia închipuie nu numai pe Maica Domnului, dar și Biserica, iar copilul, nu numai pe pruncul Iisus, ci și Sfânta Taină a Euharistiei, Trupul și Sângele Lui. În chip mistic, Biserica prefigurează împărăția cerească și reprezintă lucrarea sfințitoare a Duhului Sfânt, care se săvârșește în lume. Misiunea Bisericii este una harică, primită de ea la coborârea Duhului Sfânt asupra Apostolilor, și tocmai de aceea Satana urmărește necurmat să-i zădărnicească lucrarea, să-i provoace rătăcirii și s-o reducă la un simulacru de credință, fără puterea lucrătoare a Sfințelor Taine, pentru a o distruge, în cele din urmă, cu desăvârșire.

Ducând război cu Biserica, diavolul duce în realitate război cu însuși Duhul Sfânt, atacând astfel cel de-al treilea ipostas al Dum-nezeirii, după cum altădată l-a înfruntat în cer pe Stăpânitorul îngerilor, iar pe pământ, pe Fiul Celui Preaînalt. La vremea sfârșitului, când va domni Antihristul, demonul va căuta cu îndrăzneală și mai mare să provoace nu numai lepădarea de credință a lumii, dar și pecetluirea oamenilor cu *semnul fiarei*, pângărind astfel consfințirea primită de creștini la botez, prin darul Duhului Sfânt.

Începând cu Iuda Iscarioteanul, *taina Fărădelegii* și-a redeschis drumul cu și mai multă înverșunare decât atunci, în Eden, la pomul cunoștinței. Încă din începuturile sale, Biserica a fost lovită fără cruțare, din afară și dinăuntru, de toți vrăjmașii ei, cunoscând adversitățile provocate de prigonirile sinagogii, de stăpânirile idolatriei, de năvălirile barbare și păgâne, de curentele subversive ale tuturor ereziilor, precum și de cele mai neașteptate și perfide mijloace de subminare a credinței din partea Stăpânitorului lumii acesteia, însă primejdioase cu adevărat pentru unitatea Bisericii nu au fost nici persecuțiile și nici mucenicia provocată de dușmanii fățiși ai Creștinismului, ci marile rătăcirii, ereziile apărute în chiar sânul co-

munității creștine: arianismul (secolul al IV-lea), iconoclaștii (secolul al VIII-lea), marea schismă (1054) dintre Occident și Orient, iar mai târziu, reforma lui Luther (începutul secolului al XVI-lea), cu toate necurmatele lupte ce i-au urmat.

La rândul său și Catholicismul a suferit înfrângeri lăuntrice de ordin spiritual, prin însușirea unor dogme neconforme cu Tradiția, prin schimbări aduse în practica liturgică, în cult și în ritual, îndepărtându-se din ce în ce mai mult de adevărata doctrină ecumenică și de Predaniile Bisericii Dreptmăritoare. Datorită gravelor tulburări spirituale din lumea creștină occidentală, rând pe rând, zeci, sute de secte derivate din protestantism au împânzit omenirea până la ultima periferie a credinței creștine. Confesiunile protestante au pierdut legătura de har cu anumite Sfinte Taine, între care Mirungerea, Spovedania și împărtășania, adică tocmai cu acele mijloace sfințitoare care ne pot asigura mântuirea și care dau credinței seva Duhului Sfânt. Aceste confesiuni au renunțat la cultul Maicii Domnului, al sfinților și al morților, la cinstirea Crucii și a icoanelor și s-au înstrăinat de atâtea acte simțitoare, căzând din ce în ce mai jos pe tărâmul spiritual-creștin. Iar dacă în bisericile luterană, evanghelică sau baptistă se mai păstrează ideea de comuniune, aceasta nu se mai bazează pe epicleză, pe prefacerea pâinii și a vinului, prin transsubstanțiere, în Sângele și în Trupul Domnului, ci pe o simplă conveniență, formală, simbolică, aceste biserici nemaiaivând nici preoție legiuită.

Sfântul Apostol Pavel spune: *Căci nimeni nu poate pune altă temelie, decât cea pusă, care este Iisus Hristos. far de zidește cineva pe această temelie: aur, argint, pietre scumpe, lemne, fân, trestie, lucrul fiecăruia se va face cunoscut; îl va vădi ziua (Domnului). Pentru că în foc se descoperă, și focul însuși va lămuri ce fel este lucrul fiecăruia (1 Cor. 3, 11-13).* Dacă acest adevăr reflectă în ce măsură se poate realiza viața fiecărui creștin, potrivit cu îndemnul Evangheliei, el reflectă deopotrivă și valoarea harică și spirituală pe care o reprezintă fiecare Biserică și confesiune creștină.

În toată istoria bisericească a Creștinismului, numai Biserica Ortodoxă a rămas credincioasă trecutului, fiind întemeiată pe adevărata Tradiție, nevătămată de nici o inovație și de nici o reformă omenească. Numai această Biserică a păstrat curată învățătura patristică a credinței nealterate, Sfintele Taine precum și cultul liturgic, după cum au fost ștatornicite de la început, prin așezămintele apostolice și prin sinoadele ecumenice ale Sfinților Părinți. Rupându-se însă multe ramuri din trunchiul Bisericii Dreptmăritoare, unitatea

Creștinătății s-a fărâmițat mereu. Și dacă Biserica Sacramentală își duce mai departe lupta biruitoare împotriva tuturor vicisitudinilor, este totuși de constatat că un mare rău roade conștiința creștină a multora dintre credincioși.

Indepărtându-se omul de spiritualitatea Evului Mediu, i s-a descoperit mirajul unui alt orizont, mai ușor accesibil, mai colorat și mai ademenitor. Ca urmare, el a părăsit cărarea îngustă a renunțării pentru a se avânta pe calea largă a tuturor bunurilor imediate, înfruptându-se astfel din rodul din care a mâncat și Adam. Într-o lume desacralizată și într-o civilizație în dezagregare, credința religioasă apare, pentru mentalitatea progresistă a lumii moderne, ca un lucru demodat, ca o experiență trecută și depășită, ca o reminiscență a unui stadiu infantil al omenirii. Cu o asemenea înțelegere, lumea *evoluata* preamărește materia și tămâiază tehnica. De la filosofia carteziană și de la umanismul și naturalismul enciclopediștilor s-a ajuns la revoluția franceză care a decretat înlocuirea cultului creștin prin cultul Rațiunii și al Naturii".

Raționalismul, devenit factor arbitrar în gândirea lumii moderne, conduce, inevitabil, la abrogarea fără temei a adevărilor consacrate, la tăgăduirea supranaturalului și la renegarea lui Dumnezeu.

Stabilirea, ca principiu, a unei libertăți de gândire neîngrădite, a determinat o neîngrădire a libertății de conștiință, iar aceasta a condus la laicizarea lumii și la ateism. Printr-o asemenea înțelegere, fiecare ajunge să creadă că el personifică adevărul și, ca urmare, fiecare își făurește o lege proprie. Tendința de a se încredința numai rațiunii personale, de a se devota unor abstracții cerebrale și unei concepții materialiste despre viață, fără a lua în considerare și existența altor căi care ne pot lărgi viziunea asupra vieții, duce la dezechilibru spiritual. Refuzând să accepte revelația și supraconștientul contemplativ, omul nu mai poate să atingă transcendentul; iar Dumnezeu nu este prezent la suprafața spiritului și a conștiinței.

De la marea Revoluție franceza - scria Engels, înainte de a fi aderat la doctrina comunistă - un spirit diabolic, cu totul nou, a pătruns, într-o mare măsură, în omenire; iar ateismul își ridică amenințător capul, într-o formă subtilă și nerușinată (după Schelling, The philosopher in Christ).

Analizând societatea contemporană, filosoful francez Gustave Thibon, autorul scrierii *L'ignorance etoilee*, constată cu amărăciune: *Ce qui est grave, ce qui est terrible, c'est la remise en question du transcendent qui tend à se diluer dans le sexuel, le social, le temporel.*

Pe povârnișul gândirii progresiste, principiile ademenitoare de *libertate*, *egalitate* și *fraternitate*, fluturate de revoluția din 1789, au căpătat - și ele - un alt înțeles decât cel desprins din spiritualitatea creștină. S-a rupt astfel din înțelesul acestor cuvinte sensul lor spiritual în relația dintre om și lume, dintre Dumnezeu și om, dintre Dumnezeu și națiune. Prin semnificația nou acordată, *libertatea* se tâl-cuiește, impetuos, prin respingerea tradițiilor și a comandamentelor divine, prin manifestarea unei independențe prost înțelese care, din începutul începutului, n-a însemnat decât tentația omului de a se măsura cu Dumnezeu, de a deveni egalul Divinității în cunoaștere. Spiritul de independență conduce, în cele din urmă, la o atitudine de reacțiune, de revoltă, la pasiuni nestăpânite, prin care Satana urmărește să strice chipul lăuntric al omului, creat după chipul lui Dumnezeu, imprimându-i propria-i hâdă înfățișare.

În spiritul Creștinismului, conceptul de *libertate* presupune dezrobirea omului din păcatul adamic și din legăturile Satanei și, în același timp, aspirația spre împărăția cerească; în sens reacționar, *libertatea* devine o pervertire a spiritualității, fiecare înțelegând să-și dea frâu liber patimilor, să acționeze după bunul plac. *Libertatea* lăsată de Dumnezeu este o libertate conștientă, care știe să pună hotar între Bine și Rău. În viața modernă, ideea de libertate a pierdut sensul păcatului, nemaștiind sau nemaidorind să facă diferență între cele ce sunt îngăduite și cele ce nu sunt. *Libertatea* nesăbuită deschide drumul tuturor poftelor și tentațiilor; și făgăduințele diavolului pentru satisfacerea acestora nu aduc, în final, decât amărăciune și decepții, pentru că diavolul este tatăl Minciunii, negația Binelui și întunecatul Neant; căci el nimic bun nu posedă și deci nimic bun nu poate da; Vrajmașul nu oferă decât prilejul de a păcătui. Așa se întâmplă și cu *libertatea* socială, principiu care în țările democratice conduce la dezordini colective, la greve, la sabotaje și la legalizarea imoralității, iar în statele cu un regim totalitar, la parodierea acestui principiu, fluturat pe un port-drapel, dar îndărătul căruia se sugrumă *libertatea*. Căci *liber*, într-un asemenea regim, nu este decât cetățeanul care primește fără murmur, ba chiar cu ovații, cele impuse de totalitarism. Iar cei care nu strigă la fel cu toată gloata sau spun *nu* când trebuie să spună *da* riscă - în numele libertății - să nu se mai întoarcă acasă, să-și piardă mijloacele de existență, să fie aruncați în închisori sau chiar arși în crematorii. Și o asemenea *libertate demonica*, prin care una se spune și alta se face, nu se poate menține decât prin teroare.

Precum se întâmplă cu *libertatea*, tot astfel se întâmplă și cu *egalitatea* care, în noua accepțiune, aplatizează valorile spirituale și devine

un simulacru de egalitate, pentru că din ea lipsește dreptatea. În cartea *La philosophie de l'inegalite*, apărută în 1918, Berdiaev scria, printre altele: *Egalitatea devorează libertatea. Orice egalitarism este antipersonalist, iar puterea nelimitată a maselor ajunge la tirania unuia singur, iar tendința egalitară conduce la totalitarism.*

O asemenea egalitate ipocrită este îngrădită de bariere convenționale, politice, oportuniste și demagogice, din care dispare spiritul evanghelic, prin care, întru Hristos, toți una sunt, uniți în dragoste și în adevăr. Iar când egalitatea este dirijată și controlată, ea tinde spre uniformizarea personalității umane și spre îngrădirea manifestărilor sale liber consimțite, deoarece, într-un stat totalitar, individul, prin opinia lui separată, nu înseamnă nimic, importantă fiind doar voința dictatorului.

Cât despre *fraternitate*, noțiune enunțată de aceeași revoluție de la 1789, ea nu reprezintă o adevărată frăție, o comuniune a inimilor, prin care toți frații se socotesc copii ai aceluiași Tată ceresc, ci doar o tovărășie în care membrii unei aceleiași societăți profane sunt legați prin aceleași interese sociale și economice, ca și printr-un același crez politic, ce-i separă de ceilalți conviețuitori, de altă apartenență.

Realitățile istorice ne arată că în decursul timpului s-a trecut de la o viață nomadă la o viață socială organizată și de la formațiuni tribale la state naționale. Acum lumea tinde spre o federalizare a statelor, iar în final spre o singură organizație mondială politică, ce nu va putea fi condusă decât de un regim totalitar. Într-o asemenea așezare politică, cu aparență democratică, Satana, ca mare maestru al tuturor uneltirilor, va strânge în mâinile lui toate frâiele conducerii, iar teroarea va ajunge la paroxism și va fi generală. Va fi atunci domnia Antihristului! În vederea atingerii acestui scop, diavolul urmărește prăbușirea umanității și stingerea credinței în Dumnezeu; pentru aceasta, el folosește diferite căi și mai multe etape:

- fărâmițarea Creștinismului în sute de secte și erezii, prin subminarea și prin compromiterea clerului;
- dezorientarea generală a lumii, ca rezultat a tot felul de rătăcirii, diversiuni și erori în gândirea spirituală, ceea ce conduce - sub apanajul ideilor progresiste și al materialismului - la indiferentismul religios;
- aservirea Bisericii și a Statului, prin propagarea și întronarea ateismului, în vederea distrugerii Creștinismului;
- federalizarea politică a lumii într-un organism aconfesional, antinațional și autocrat;
- realizarea unui fals ecumenism al tuturor Bisericilor, sectelor și confesiunilor, indiferent de credință și religie, într-o biserică uni-

versală din care să dispară Hristos, golită deci de orice lucrare sfinți-toare și de orice taină, având doar o misiune socială și vehiculând pretinse idei de înfrățire și de pace, dar prigonind prin silnicie pe toți cei care s-ar manifesta ca adepți ai vechilor religii și mai ales ai Creștinismului;

- atragerea omenirii spre misticismul magic și luciferic, spre cultul Satanei care, în timpul domniei Antihristului, va conduce la lepădarea de Hristos, act final al rătăcirii celei de pe urmă, premergătoare sfârșitului lumii și Judecării de apoi.

Pe un drum al pierzării, omul progresist se consideră un supra-om și nu mai vrea să știe de Dumnezeu. Smuls din rădăcinile lui firești, ale existenței spirituale, el ajunge să fie o țintă ușoară și sigură în fața diavolului. În acest fel, nu numai demonul, dar și omul poate deveni o entitate a Răului, deoarece, ca și demonul, dispune de o libertate deplină, iar în măsura în care îl reneagă pe Dumnezeu, ajunge să-l hulească și să-i devină vrăjmaș, contopindu-se cu Potrivnicul și cu acțiunea lui ucigașă. Căci așa cum Satana L-a ispitit pe Hristos cu bogățiile și cu slava lumii acesteia, cerându-I să i se închine lui, la fel procedează demonul cu toată umanitatea. După ce o atrage cu mirajul binefacerilor materiale, îi cere lepădarea de credință și unirea cu el.

Dezorientarea spirituală care s-a produs în mentalitatea lumii moderne este alimentată, într-o foarte mare măsură, de toate ideologicele dizolvantă a Francmasoneriei. Această organizație ocultă, care provine din confreria de altădată a masonilor - zidarii-constructori de biserici și de catedrale, în Evul Mediu - organizată în castă secretă în secolul al VIII-lea, și-a pierdut, cu timpul, caracterul ei inițial și scopul care o călăuzea. Odată cu începutul umanismului, în această organizație au intrat tot felul de elemente străine de breasla respectivă și de spiritualitatea ei creștină. Cointeresată, la început, prin câștiguri materiale, casta masonilor a fost acaparată, încetul cu încetul, de evreimea internațională, în frunte cu bancherii evrei. Aceștia au împrumutat cu bani, în diferite rânduri, nu numai principate și monarhii, dar chiar și statul Vaticanului, cerând, în schimbul serviciilor lor, avantaje politice.

Astăzi Francmasoneria este instrument antihristic și are ca scop îndepărtarea lumii de la tradițiile ei autentice și de la credința creștină. Pretextând urmărirea unui țel filosofic și umanist, organizația secretă a francmasonilor este constituită în *loji* de diferite *rituri*, răspândite în toată lumea, și ea caută să coopteze persoanele cele mai

valoroase din mijlocul tuturor națiunilor, sprijinindu-le în ascensiunea lor, pentru ca apoi să le aservească intereselor sale.

Conform statutelor acestei organizații, *oricărui rit i-ar aparține un mason, el este frate cu toți masonii de pe glob* (art. 5, p. 4). Iar la punctul 75 se spune că *trebuie să preferi pe un francmason oricărui alt om*. În felul acesta, orice considerație de ordin spiritual, religios sau național, care cimentează legăturile cele mai firești dintre oameni, este subordonată Masoneriei. *Informa ei actuală, (Francmasoneria) exista din anul 1717, când s-a înființat Marea Lojă a Angliei*". Gradele înalte - și mai ales cele invizibile - sunt cele care conduc în mod ocult și unitar toată Masoneria mondială. în vârful organizației se află *împăratul neîncoronat al lumii*".

Admiterea în orice grad al Masoneriei se face printr-o inițiere și printr-un jurământ, păstrând aparențe înșelătoare care amintesc de Ordinul Vechilor Templieri. Evreii dețin funcțiile cheie în toată Masoneria, *întemeietorii Francmasoneriei din Franța și America au fost, toți, evrei (35)*. *Sinagoga este aliatul nostru firesc, ea ne sprijină și o mulțime de iudei sunt în rândurile noastre (36)*. în Italia, șeful Francmasoneriei a fost evreul Ernesto Nathan, care a ajuns primarul Romei, iar în Franța, Masoneria a fost condusă de evreii Cremieux și Gam-betta. Această organizație mondială se află sub comanda Ordinului francmasonic, exclusiv evreiesc, *B'nai B'rith*, al cărui comitet executiv se află la Chicago.

Rabinul dr. M. Wise, un conducător de vază al evreilor din secolul al XIX-lea, declara: *Francmasoneria este o organizație iudaică ale cărei istorie, misiune, semne și interpretări sunt, de la un capăt la altul, iudaice, cu excepția unui singur grad și a unor cuvinte din formula jurământului (37)*. În revista francmasonică *Symbolisme* (iulie, 1928), se spune: *Misiunea cea mai importantă a Francmasoneriei este să glorifice iudaismul*. Dintr-un alt autor aflăm că *Francmasoneria oficiază anumite rituri mistagogice cu caracter satanic, precum ceremonia învierii în chip de lup, botezul masonic, inaugurarea templului masonic, etc*".

Una dintre cele mai periculoase secte ale Masoneriei este aceea a *iluminațiilor anglo-saxoni*, întemeiată de Weishapt în secolul al XVIII-lea și care a avut un amestec direct în hotărârea de asasinare a lui Ludovic al XVI-lea, a lui Gustav, regele Suediei, și a altor capi de state.

La congresul de la Frankfurt, din 1785, această organizație și-a precizat următoarele puncte de vedere: *...proprietatea și organizațiile politice sau guvernele statelor nu au alt sprijin în favoarea existenței lor*

decât legile religioase și civile. Deci pentru restabilirea omului în drepturile sale primitive (corespunzând cu perfecțiunea sa originară, primită de la Natura), trebuie să se înceapă cu distrugerea religiei, a societății civile și a proprietății". Sub masca unui fals umanism, organizațiile secrete francmasonice reprezintă o conjurație anticreștină. În numele urii ancestrale pe care iudaismul rabinic o poartă Creștinismului, acțiunile de pângărire a Bisericii și a creștinilor sunt recomandate, cerute de Talmud: *Pe cel mai bun dintre creștini, ucide-l (Tob toif șebegoim harog).*

Pentru distrugerea Bisericii, Francmasoneria și-a propus să atace mai întâi unitatea națională și etnică a națiunilor, să răstoarne monarhiile sau să le anihileze puterea, să torpileze ordinea statelor, să domine viața politică, să întrețină un spirit de nemulțumire și de revoltă în mulțimile populare și să deschidă astfel drumul spre un proletariat internațional revoluționar. În acest scop, Francmasoneria a pus la cale și a condus revoluțiile din 1789, din 1830, din 1848, folosin-du-se de indivizi vanitoși, dornici de putere, cooptați în această organizație și aserviți scopurilor ei. Dintre masonii epocilor anterioare îi putem cita pe Mirabeau, Robespierre, Pieton, Talleyrand, Fouché, Napoleon al III-lea, Giuseppe Mazini, Gambetta, Stressman și lista ar putea continua cu atâtea alte personalități din diverse țări - președinți ai consiliilor de miniștri, mari demnitari, șefi de state, oameni de cultură etc.

Prin propagarea ideilor lansate de cercurile anticreștine franc-masonice și strecurate în societatea contemporană, pentru slăbirea Bisericii, principiul de libertate a deschis calea fraternizării cultelor interconfesionale, a acceptării oricărui compromis în ceea ce privește credința, a desființării oricărei îngrădiri a moravurilor, a promovării libertinajului. După aceeași mentalitate, în plan politic, libertatea corespunde cu tendințele de răsturnare a orânduirilor naționaliste, cu întemeierea unor state atee, precum și cu înlocuirea noțiunii de neam, prin aceea de popor pentru ca, în acest fel, în cadrul unei națiuni, toți conlocuitorii, inclusiv veneticii, neasimilați în acele neamuri, să aibă drepturi civile egale cu cele ale autohtonilor, fără nici o discernere față de veleitățile și tendințele lor adevărate în raport cu destinele spirituale și naționale ale acelor neamuri. Asemenea cetățeni nu se integrează și nu se împământenesesc în mod sincer în comunitatea țării în care s-au născut sau la care vor să se afilieze și nu se confundă cu aspirațiile și cu sufletul aceluia neam care îi primește și care îi socotește drept fii ai săi. Revelatorii în acest sens sunt cele petrecute la Paris, în 1978, când, cu ocazia sărbătoririi a treizeci de ani de la înfi-

înțarea statului Israel, *in fața reprezentanților republicii și ai guvernului francez, sute de tineri evrei au fluierat scandând: „Nu vrem asimilare! Trăiască Israelul”, atunci când megafoanele, după imnul național israelian, au difuzat Marsilieza (Le Monde, 9 mai, 1978, p. 3).*

Prin influența politică a unor asemenea elemente, care ajung să ocupe, atât în Franța cât și în alte țări, cele mai înalte demnități oficiale, este de la sine înțeles că se alterează, în bună parte, conștiința unei întregi națiuni. De aceea cercurile oculte ale Masoneriei urmăresc cu consecvență suprimarea hotarelor istorice ale țărilor, desființarea națiunilor și anihilarea conștiinței etnice, pentru contopirea tuturor într-un singur stat mondial, condus și șablonat de o unică și rigidă guvernare, fără coloratură națională și religioasă. Realizarea acestui deziderat ar duce la secătuirea patrimoniului spiritual al omenirii și la abrutizarea omului, lipsit de sentimentul religios și de cel național. Pe drept cuvânt, Soljenițin a spus: *Disparitia națiunilor ne-ar sărăci într-o măsură egală cu aceea prin care toți oamenii ar deveni la fel, având o singură personalitate și un singur chip. (...) Națiunile sunt bogăția umanității, personalitățile sale colective; cea mai mică dintre ele are trăsăturile ei specifice și poartă în sine reflexul particular al intenției divine. Și adaugă în continuare, în legătură cu restrângerea dreptului la libera expresie a năzuințelor unei națiuni: Vai de țara în care literatura este amenințată cu intervenția forței! Căci în acest caz nu mai este vorba doar de o violare a dreptului de a scrie, ci de sufocarea inimii unei națiuni, de distrugerea memoriei sale istorice. În acest caz, națiunea încetează de a mai lua seama asupra sa, fiind deposedată de unitatea ei spirituală (40).*

Prin uneltirile aceleiași Masonerii, care vrea să desființeze ființa națională a neamurilor, s-a ajuns la laicizarea învățământului, la refuzul echivalării certificatelor de studii obținute la absolvirea școlilor confesionale creștine, la limitarea numărului acestor școli sau la desființarea lor, la promulgarea de legi contrarii comandamentelor divine, prin nerecunoașterea sărbătorilor religioase ca zile legale de odihnă, prin favorizarea divorțului, a concubinajului, a avortului, a publicațiilor pornografice și a spectacolelor de același gen, ba chiar și la legalizarea căsătoriilor între homosexuali.

După Franța, progresistă și revoluționară, după țările din nordul Europei, după Statele Unite ale Americii, iată că și Italia, bastionul Catolicismului, a deschis calea unor asemenea măsuri și legiferări. După ce, în 1974, s-a legiferat divorțul și s-au decretat și alte legi care vexează Creștinismul, s-a trecut ulterior și la revizuirea concordatului dintre statul italian și statul Vatican, hotărându-se, printre altele:

abrogarea religiei catolice ca religie de stat, eliminarea oricărui vestigiu confesional din alcătuirea statului, cu implicații de ordin juridic, precum și laicizarea învățământului, anularea facilităților fiscale de care beneficiau toate organele Vaticanului precum și alte măsuri de acest fel. Iar în 1978, în Italia s-a legiferat și avortul, care se putea face la cerere și era gratuit, asupra acestui decret revenindu-se însă în urma unui plebiscit, sub papa Ioan Paul al II-lea.

Cu aceleași consecințe pentru credință și pentru morala creștină, a evoluat și situația politică din Spania, prin constituția din 1978 hotărându-se separarea Bisericii de stat, cu toate consecințele profane care decurg dintr-o astfel de prevedere. La această stare de fapt se adaugă și criza din episcopatul spaniol, divizat din cauza elementelor sale progresiste.

După cuvântul Sfintei Scripturi, *toate stăpânirile - bune sau rele - sunt de la Dumnezeu*, iar creștinul dator este să dea lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu și Cezarului ce este al Cezarului. În acest fel, demarcația dintre cele două stăpâniri va fi bine delimitată. În realitate însă, în vremurile noastre s-a creat confuzia amestecării celor datorate lui Dumnezeu cu cele datorate Cezarului, astfel încât stăpânirea lumească să vină înaintea celei divine.

Din pricina faptului că atâtea păcate grele sunt tolerate și legiferate de stat prin legi care conduc la o falsă psihologie a conștiinței omului, și că se consideră legiuite atâtea încălcări evanghelice, s-a ajuns la situația în care nu se mai deosebește Binele de Rău. Pretutindeni, lupta împotriva credinței își răspândește veninul și se intensifică prin acțiuni perfide, infiltrate în societatea modernă. Se încurajează înființarea și recunoașterea a tot felul de secte, al căror număr a ajuns, în toată lumea, la peste o mie. Ca niște microbi ai Creștinismului, virușii acestor rătăcirii îi atacă pe credincioșii Bisericii Sacramentale prin agitatori inconștienți sau prin agenți rău intenționați, care difuzează, fără nici o opreliște, broșuri tipărite din fonduri și stipendii dubioase, însă tolerate de autoritățile legale. Si dușmanii Bisericii nu se opresc aici; ei nu se dau în lături de la nici un fel de mijloace pentru a perverti conștiința creștină. Iar acțiunile prin care se manifestă o asemenea tendință sunt - tacit - încurajate.

În scopul pângăririi Bisericii, marea ocultă a Francmasoneriei și-a întins păienjenişul satanic peste toată fața pământului, căutând, din toate infemalele-i puteri, să submineze neamurile creștine în tradiția lor religioasă, istorică și etnică. Desfășurându-și acțiunea pe plan mondial, iudaismul talmudic - sprijinit, inconștient, și de anumite elemente venale din rândurile creștinilor - urmărește, cu ajutorul

Francmasoneriei, să extermine spiritualitatea creștină prin destrămarea unității sale dogmatice și eclesiastice, prin luarea în răs a celor sfinte, prin atacuri anticlericale și prin slăbirea autorității bisericesti, ipotecând uneori conștiința anumitor clerici și ierarhi doritori a-și menține o anumită poziție sau a urca, pe căi politice sau oculte, pe trepte mai înalte, sau, alteori, pentru a evita compromisuri nedorite ori scandaluri.

Cu multe decenii în urmă, Francmasoneria a hotărât subminarea Creștinismului, până la distrugerea lui, folosind pentru aceasta nu numai mijloace oculte, dar și forța revoluționară. Astfel, la 8 decembrie 1869, șapte sute de delegați ai lojilor masonice din toată lumea au ținut, la Neapole, un consiliu al *liber-cugetării*, votând o rezoluție cu substrat anticreștin și stabilind, printre altele, următoarele măsuri: *Liber-cugetătorii reclamă ca învățământul de toate gradele să fie gratuit, obligatoriu, exclusiv laic și materialist. În ceea ce privește problema filosofică și religioasă, se consideră că ideea de Dumnezeu este cauza și sprijinul oricărui despotism și a oricărei nedreptăți; în consecința, liber-cugetătorii își asumă obligația de a purcede la desființarea cât mai neîntârziată și radicală a catolicismului, la anihilarea acestuia pe orice căi, inclusiv prin forța revoluționară (41).*

În România, ca și în celelalte țări balcanice, după secularizarea averilor mănăstirești, imixtiunea politicianismului - aservit lojilor masonice occidentale - în Biserică a imprimat un caracter profan vieții religioase. Mitropoliții și episcopii nu mai puteau fi aleși decât cu acordul partidului politic la putere, iar numeroși preoți s-au lăsat seduși și au intrat în viața politică, făcând astfel jocul acelor partide. Până și numirea preoților în parohii se făcea, de multe ori, după criterii profane și după apartenența lor politică. Tot de atunci, statul a transformat abuziv, în scopuri sociale, o serie de importante așezăminte monahale: în București, mănăstirea Pantelimon era prefăcută în spital T.B.C.; mănăstirea Măicuța, în ospiciu; mănăstirea Văcărești, în pușcărie; mănăstirea Mihai Vodă, în sediul Arhivelor Statului. Aceeași soartă au avut-o și mănăstirile Socola și Golia din Iași. În mod ostentativ, guvernările din România de după primul război mondial și-au arătat toată vitregia față de redeșteptarea națională a țării și față de Biserica Ortodoxă. Epoca domniei regelui Carol al H-lea a fost

și mai marcată de această tendință; în bugetul statului de atunci, s-a prevăzut ca alocația de cult pe cap de locuitor să fie de 167 de lei pentru unitarieni maghiari și doar de 67 de lei pentru ortodocși, ceea ce însemna cu 60% mai puțin decât pentru primii și cu circa 20% sub cota acordată musulmanilor", în aceeași măsură s-a redus fondul destinat, din buget, Bisericii Ortodoxe, pentru numărul organelor de control.

Prin măsuri nocive, tineretul și muncitorimea de la țară au fost îndepărtați de viața religioasă. S-a înființat o organizație școlară, *străjeria*, la ale cărei activități - adunări, excursii, conferințe, spectacole, jocuri sportive etc. - erau obligați să participe toți elevii, în dimineața de duminică. Tot ca activitate extrașcolară, elevii erau obligați să ia parte la diferite munci manuale: sădirea pomilor, grădinărit etc. Prin străjerie se ataca, perfid, sufletul tineretului. În cadrul *săptămânii străjerului*, fusese ridicată la rang de cult *ziua Naturii*, iar ziua de 8 iunie - data revenirii pe tron, în 1930, a lui Carol al II-lea - era declarată *sărbătoarea cea mai sfântă a străjerilor, închinată Marelui Străjer*. În centrele de inițiere străjerească din toate școlile din țară, se desfășura, în mod obișnuit, solemnitatea ridicării și coborârii pavilionului, în prezența profesorilor și a elevilor, adunați în careu în curtea școlii, adunare la care asista uneori și preotul care preda religia; toți participanții salutau cu mâna dreaptă în sus, în momentul solemn în care, cu drapelul ridicat, se spunea *Crezul stră-gerului*. Iar acest crez mărturisea, între altele: *Cred în Regele țării, Marele nostru Străjer. Cred în muncă și jertfă. Cred în straja țării, chezașia unității, a hotarelor și a sufletului românesc*.

De fapt, Crezul este unul singur, al Bisericii Dreptmăritoare, iar cu credința nu se poate face parodie de mărturisire. Crezul presupune recunoașterea unui singur Dumnezeu atotputernic, după dogma adevărată a Sfintei Treimi; Crezul nu se adresează unei fapte mărginite și vremelnice; și dacă totuși acest lucru se întâmplă, aceasta nu este decât închinare la idoli.

Tot pe atunci, ca o altă diversiune de la viața religioasă, a apărut, în 1939, un decret în vederea măririi producției agricole, cu obligația ca muncile câmpului să aibă loc și în zilele sărbătorilor religioase, exceptând duminicile și câte două zile la Crăciun și la Paște. Iar după un an, în iulie 1940, tot în timpul domniei lui Carol al II-lea, s-a hotărât, printr-o altă lege, ca muncile câmpului să aibă loc și duminica. În vederea acestei dispoziții, presa se silea, prin articole și argumentări sofisticate, să justifice măsura. Astfel, în articolul de fond, din 21 iulie 1940, al ziarului de mare tiraj *Universul*, munca era

considerată ca *un scop al vieții, ca un principiu de nouă morală, o morală a muncii.*

Și dacă la sate sărbătorile religioase deveneau zile de lucru, în orașe toate sălile de spectacol - cinematografe, teatre - erau deschise în diminețile de duminică și de sărbători; în vederea atragerii unui public cât mai numeros, reprezentațiile de la matineu aveau prețuri simțitor mai reduse. În aceleași dimineți de sărbători religioase, erau puse la dispoziția *creștinilor* toate cârciumile și berăriile, de la orașe și sate, pentru ca aceia care nu erau angrenați în muncă să aibă parte de destindere și de reculegere...

Ca urmare, în această țară cu adânci tradiții ortodoxe, în timp ce la praznicele creștinești se oficia sfânta liturghie, iar pe altare se săvârșea Sfânta Jertfă, pe scenele teatrelor și pe ecranele cinematografelor se derulau spectacole vesele, care, adesea, defăimau credința⁴³, iar în cârciumi cântau lăutarii și chiuiau „dreptcredincioșii”.

Dar conducerea statului din acea epocă nu s-a mulțumit să denatureze, pe atâtea căi, viața religioasă, ci a înțeles să se amestece direct chiar și în ritualul bisericesc. Printr-un ordin, din 1940, al Ministerului Sănătății (nr. 128.149/1940), adresat inspectoratelor sanitare, se hotăra: *La împărtășanie, în biserică, preoții să dispună de un număr mai mare de lingurițe, ținute tot timpul într-un pahar cu alcool, iar după fiecare întrebuințare să fie puse din nou în paharul cu alcool. Pentru împărtășania unor persoane bolnave, indiferent de natura bolii, lingurița să fie dezinfectată atât înainte, cât și - mai ales - după, fiind lăsată cinci minute într-un pahar cu alcool sau flambată.* Rătăcirea acestei inovații - care se înscăunase, din păcate, în unele biserici încă din anul 1937 - a fost condamnată într-o mică broșură apărută în 1938 și difuzată în rândul clerului". Prin această scriere au fost combătute tendințele modernizatoare ale acelor preoți care, prin asemenea practici vinovate, nu mai acordau Sfintelor Taine adevărata lor semnificație spirituală, ba chiar introduceau în Biserică un duh profan. Dar oficial nu s-a luat nici o atitudine. Semnalul tras de acea broșură a condus totuși la trezirea conștiinței sacerdotale a multor preoți. Reactualizându-se însă dispoziția Ministerului Sănătății și făcându-și apoi drum mai adânc această practică în Biserică, ea a fost combătută, în 1940, printr-un referat al consilierului Arhiepiscopiei, preotul Moisiu, referat apărut în *Apostolul Circularelor* și în care se spunea: *Preoții care îngăduie asemenea pretenții, defăimători ai Sfintelor Taine se socotesc. (...) Iată că roadele unei civilizații fără Dumnezeu au pătruns până în fundul Sfântului Altar. (...) învăluind ne-*

credița în năframa grijii pentru sănătatea mulțimii, autoritatea laică a început să se amestece până și în chivemisirea Sfintelor Taine.

Cu toate acestea, preoții cu înclinații novatoare nu au înțeles să se integreze în Tradiția Bisericii. Ceva mai mult, prin ordinul din 23 iunie 1941, al protoereilor din cuprinsul Olteniei, se impunea preoților din acea eparhie să țină seama cu *strictețe de condițiunile impuse cu privire la împărtășirea credincioșilor. (...) Lingurița trebuie să fie dezinfectată atât înainte că și după împărtășire, fiind lăsată cinci minute într-un pahar cu alcool sau chiar trecută prin flacără.*

Karl Marx se putea felicita. Prin lingurița rituală, Iisus Hristos trebuia flambat și dezinfectat, folosindu-se în acest scop un pahar cu alcool sau flacăra unei mașinuțe de spirt, instalată pe sfintele jertfelnice după toate regulile antiseptice.

În aceea vreme s-au găsit unii membri ai clerului care au ținut cuvântări omagiale la adresa regelui Carol al I Mea și a străjeriei. În librării a apărut volumul de poezii *închinare smerită regelui Carol al II-lea*, cu subtitlul *în genunchi, înaintea tronului*. În poeziile autorului - pr. Gh.C. - apar sintagme de felul: *Marelui nostru Străjer; Rex in aeternum; înțelept ca un sobor de sfinți; Venit pe unde din cer / Ca să ne mântuiești*. Dar prin voința Domnului, care pe toate le stăpânește și pe toate le rânduiește, în ziua comemorării reîntoarcerii pe tron a lui Carol al II-lea, la defilarea care a avut loc în 1937, tribuna cea mai mare s-a prăbușit, provocând o mie de victime și pre-făcând festivitatea *Marelui Străjer* în plângere și jale. Și nu după-multă vreme, regele a trebuit să părăsească tronul și țara, spre satisfacția tuturor. Însă întinarea din inimile tinerilor și ale atâtor altor creștini, îndepărtați de Biserică, nu se putea înlătura la fel de ușor.

Prin detronarea regelui Carol al II-lea, căruia nu-i mai lipsea decât să fie tămâiat ca o zeităte, s-a spulberat în neant și străjeria, și crezul străjerului. O dată cu îndepărtarea de la tron a regelui Carol și cu instituirea conducerii generalului Antonescu, manifestări ciudate au apărut în legătură cu Biserica și cu viața religioasă. Astfel, în ziua de 8 septembrie 1940, sărbătoarea Nașterii Fecioarei Măria (care, în acel an, a însemnat și urcarea pe tron a regelui Mihai I), conform dispoziției autorității de stat, după sfânta liturghie din acea zi, întreaga asistență din biserică a fost invitată să cânte imnul regal, *Trăiască regele*, salutând prin aceasta istoricul eveniment. Iar cu ocazia preluării puterii de stat de către generalul Antonescu, s-a dat un ordin al președinției Consiliului de Miniștri care hotăra: *Duminică, 15 septembrie, la ora 11,45, populația va îngenunchea, în semn de rugăciune, oriunde s-ar afla, pe tot timpul cât se va citi în biserici „ Chema-*

rea generalului Ion Antonescu către țară ", care va fi radiodifuzată prin megafoane pe străzi. Toate clopotele bisericilor vor suna. Deci peste capul Bisericii, în acea zi, după săvârșirea sfintei liturghii, întreaga populație din Biserici, de pe străzi și de pretutindeni, *a trebuit* să îngenuncheze la semnul poliției și al jandarmeriei.

Potrivit sfintelor canoane ale Bisericii Ortodoxe, în ziua Duminicii, care amintește de luminata zi a învierii Domnului, nu se cuvine credincioșilor să îngenuncheze nici la citirea Evangheliei, nici la celelalte momente ale sfintei liturghii; iată însă că de astă dată tot poporul *trebuia* să îngenuncheze, prosternându-se fiecare pe locul unde se afla, la *chemarea generalului către țară*. S-au mai ordonat asemenea îngenuncheri la 19 iulie 1941, cu ocazia eliberării Basarabiei și Bucovinei, precum și de *Ziua Eroilor*, în anul 1943.

Sub auspiciile dictaturii generalului Antonescu s-au reactualizat și măsurile pentru mărirea producției agricole, cu obligația ca muncile câmpului să aibă loc atât în zilele de sărbători religioase cât și duminicile. Dar dispozițiile din 1939, din timpul lui Carol al II-lea, date în acest sens prefecturilor de județe și primăriilor rurale, n-au dus la rezultatele scontate, deși în unele județe, ca de exemplu în Mehedinți, apelul respectiv a fost semnat nu numai de prefect dar și de protoereul județului. Tot pentru mărirea producției agricole, în perioada antonesciană s-au făcut intervenții pe lângă patriarhul Nicodim, pentru ca acesta să dea dezlegarea necesară. Dar patriarhul nu și-a dat acordul decât pentru câteva sărbători, nu însă și pentru duminici și praznicele mari. Urmarea a fost că, fără să se țină seama de rezoluția Bisericii, guvernul a dat dispoziții drastice prin decretul din 11 aprilie 1941: câmpul trebuia lucrat și duminica, și de sărbătorile religioase, în presă și la radio se făcea o susținută propagandă a punctului de vedere oficial, din care nu lipseau lozinci politizate și nesăbuite: *Cea mai bună prăznuire a sărbătorilor este munca; Rodul pământului crește și în zilele de sărbătoare; să le sfințim prin munca noastră; Mai degrabă mulțumește pe Dumnezeu omul nevoiaș care lucrează în sfânta duminică, decât cel care lasă să se irosească lucrul său și stă cu brațele încrucișate fiindcă e ziua Domnului.*

Cu greutate, cu opoziții și cu conflicte, ordinul statului a fost adus la îndeplinire. Numai că, pe neașteptate, toate acele holde lucrate în zi de sărbătoare au fost culcate la pământ de potopul apelor care au acoperit toate câmpiile. Domnul cel atotputernic, pentru încălcarea poruncii Lui și pentru neascultarea de Biserică, a lovit țara cu inundații catastrofale, iar apoi cu repetate și prelungite secete, care au dus la foametea din acei ani. Dar și alte păcate grele se adunaseră atunci

pe capul țării, care până la urmă au dus la pierderea unui război greu și la îngenuncherea neamului.

În afară de acțiunile de subminare a vieții creștine prin ruperea legăturilor spirituale tradiționale, prin denaturarea unor concepte religioase, prin devierea educației tineretului spre necredință și prin imixtiunea statului în cele mai tainice rosturi ale Bisericii, Masoneria a înțeles să-și exercite influențele nefaste, atât la noi cât și în toată lumea, și prin alte mijloace perfide.

Din cauza acțiunilor anticreștine, gândirea contemporană s-a lăsat copleșită de o concepție materialistă, atee și libertină, asemenea tendințe reflectându-se din ce în ce mai mult în toate domeniile: politică, literatura suprarealistă, teatrul de avangardă, presa progresistă, arta *abstracționistă*, muzica pop, moda libertină a minijupelor, a nudis-mului și a homosexualității. Unele talente valoroase - ca și unele mediocre - au fost captivate de manifestele curentelor *futuriste*, *dadaiste* și *cubiste* încă de prin anii '20, și astfel rupeau orice legătură cu trecutul, lăsându-se antrenate fie de snobismul unei lumi dezaxate, fie de mirajul *noutății*, fie de critici părtinitoare care le făceau reclamă doar ca să le asigure succesul.

În goana după originalitate, asemenea elemente naive nu au înțeles - și nu înțeleg nici acum - substratul adevărat al acestor curente fără Dumnezeu și fără tradiție, care desconsideră spiritualitatea creștină și specificul etnic; din presupunerea absurdă că numai așa s-ar putea afirma ca deschizători de drumuri noi în artă și în literatură, reprezentanții acestor curente încalcă orice regulă a bunului simț.

Printre mijloacele folosite cu precădere de Masonerie pentru a destrăma morala creștină, figurează, în primul rând, propagarea des-frâului în masă. Sunt revelatoare instrucțiunile masonice din mai 1928, adresate lojilor din toată lumea, care precizau, printre altele: *Religia nu se teme de vârful pumnalului, dar ea poate să se surpe sub greutatea corupției. (...) Să nu pregetăm niciodată în a corupe. (...) Să ne servim ca pretext de sport, de igienă sau de cura climaterică.* Un alt text, aparținând sectei *Theorie de la Haute Vente*, menționează: *S-a hotărât în consiliile noastre să nu mai avem creștini; să popularizăm deci viciul în mulțimi; să fie respirat prin cele cinci simțuri și să se îmbete cu el. (...) Viciați inimile și nu veți mai avea catolici!* Asemenea directive sunt inspirate de oculta iudaică. Este veche poziția Sinagogii care acționează cu obsesie satanică împotriva Creștinismului, prin orice mijloace.

În opoziție cu sionismul social și pacifist al multor evrei onorabili, care-și găsește sensul biblic în planul divin pentru mântuirea Is-

raelului, există și un sionism instigator și terorist - iudaismul talmudic și antihristic -, inspiratorul Masoneriei, șarpele veninos care, prin tot felul de acțiuni demonice, își varsă veninul asupra lumii creștine. În articolul *Terorismul și evreii*, apărut în *Neamul evreiesc* (nr. 12, din 3 septembrie 1946), fostul șef rabin dr. David Safran, din România, scria, printre altele: *Singura etică ce stă în picioare pentru a ne păstra o constituie Biblia practică, adică terorismul. Și încheie ritos: Evreul și terorismul constituie un rezultat logic al moralei contemporane.*

Faptul că toate cercurile tradiționaliste iudaice întrețin o atitudine de dușmănie și ură față de Creștinism și caută, în toate chipurile, să submineze Biserica Creștină, își găsește explicația în Fărădelegea ancestrală a uciderii Mântuitorului, precum și în marea rătăcire care este așteptarea și preamărirea Antihristului, pe care ei îl consideră a fi adevăratul Mesia. Prinuciderea-sacrilegiu a Mântuitorului, pe care au săvârșit-o evreii, duhul Răului s-a înstăpânit asupra tuturor acelor care s-au legat cu înfricoșatul blestem ca sângele Neprihănitului să cadă asupra lor și asupra urmașilor lor. Ca urmare, sinagoga a rămas de atunci un locaș pustiu, o capiște a Satanei. Rupându-se catapeteasma templului, preoția, la evrei, a încetat să mai existe, iar rabinul a căzut sub influența luciferică a magiei.

În vederea distrugerii Bisericii lui Hristos, numeroase forțe materiale și financiare ale iudaismului s-au unit într-o legătură solidară pentru a acționa, pe căi oculte, în acest sens. Decretând corupția și viciul ca mijloace de dezagregare a societății creștine, Masoneria a ajuns să provoace o extrem de gravă criză a moralității. Invasia erotismului, val libertin și impudic, a dus la un fenomen de masă, o revoluție a moravurilor cu nebănuite consecințe psihologice, spirituale și sociale. Diverși psihologi, sociologi, sexologi și erotologi se întrec în a găsi explicații adecvate și în a susține *liberalizarea moravurilor și demistificarea sexului*. Publicațiile erotice și pornografice abundă în Occident și nu mai pot fi stăvilite. Revista americană *Playboy*, cu un conținut scandalos chiar pentru acest gen, are un tiraj de 5.500.000 de exemplare, din care 700.000 în afara SUA; în Franța, revista similară, *Lui*, 550.000 de exemplare, imită fidel modelul american. Încă din primul semestru al anului 1969, în librăriile din Franța au apărut opt dicționare și enciclopedii ale amorului, sexului și erotismului. Sexualitatea a invadat literatura, revistele, reclamele, filmele și teatrul". La rândul ei, moda a ajuns, prin 1975, o cinică provocare sexuală; adăugați la toate acestea și drogurile, și tabloul este complet.

În epoca actuală, totul poate fi spus, totul poate fi scris și totul poate fi reprodus în imagini; orice îndemn la viciu a devenit îngăduit. Propagarea viciului a luat, în unele state, un aspect de-a dreptul nebănuit: în Danemarca și în Anglia a fost abolită orice cenzură asupra moralei publice; în majoritatea celorlalte țări occidentale, legislația moravurilor, cu privire la controlul publicațiilor, al filmelor și al celorlalte producții, nu se mai aplică decât într-o foarte redusă măsură sau aproape deloc".

În Olanda, inundată și ea de valul erotic, presa săptămânală specializată în anunțuri care înlesnesc *contacte erotice* între necunoscuți, a atins un tiraj de 600.000 de exemplare. În ianuarie 1970 existau în Olanda 15 sexomagazine, iar la sfârșitul aceluiași an acestea ajunseseră la 740. În cursul anului 1976 au fost vândute în Suedia aproape 30 de milioane de publicații și cărți pornografice, reprezentând enorme cifre de afaceri pentru exploatarea viciului. În SUA există 7000 de librării care desfac anual 130 de milioane de exemplare ale unor reviste pornografice, care conțin imagini de nuduri solo, în cuplu sau în grupuri care se dedau la tot felul de orgii. În SUA, industria sexului - cărți, reviste, filme, ilustrații, discuri, elixiruri, pomezi afrodisiace, pilule, cluburi etc. - a avut, în 1970, o cifră de afaceri de circa 2.250.000.000 de dolari, fapt pentru care această industrie este tolerată. În Danemarca existau, în 1970, circa 5000 de centre de desfacere a publicațiilor și articolelor pornografice, neîngrădite de vreo cenzură, precum și 22 de cluburi unde toate viciile erau autorizate. Târgul Internațional al Pornografiei, de la Copenhaga, atrage zeci de mii de vizitatori, dintre care unii veniți special din străinătate⁴⁷.

La toate aceste înclinații spre viciu, a căror simplă înșiruire provoacă scârbă, s-a adăugat, în ultimii ani, și fenomenul *hippy*, rezultat al descompunerii morale spre care este împinsă omenirea, în întregul ei, și tineretul, în special. Un exemplu al epocii tineretului dezaxat l-a oferit John Lennon, animatorul și *ideologul* grupului celor patru *Beatles* din Liverpool - *eroii generației hippy*; aceștia și-au construit o filosofie anticonformistă, libertină și cinică, desconsiderând orice convenție socială. John Lennon a transpus ideile în cuplete, în circa 70 de cântece, cu care grupul *Beatles* a realizat un total de 220 de milioane de discuri vândute. Milionarul discului nu s-a sfiit să strige cu sarcasm, de pe diferite estrade celebre, între două cântecele frivole, *Noi suntem cei patru Beatles, mai populari decât Iisus Hristos*, sau să plătească o pagină în marele cotidian *Times* pentru a cere *legalizarea consumului de marijuana*. Primit și onorat ca un șef de stat și acordând ample interviuri presei, John Lennon s-a declarat

adept al budismului Zen, afirmând că *revoluția creștina s-a pierdut*. Decorat de regina Elisabeta a Angliei cu Ordinul Imperiului Britanic, pentru importanța venitului adus țării prin vânzarea discurilor, filmelor și celorlalte producții ale sale, Lennon nu a acceptat acest *compromis* și a restituit înaltul ordin, sfidând astfel toată societatea contemporană" (48).

Pentru ilustrarea decăderii morale a acestei epoci sunt revelatoare și datele oficiale care prezintă gradul alarmant în care a crescut delincvența în rândul minorilor. Uneori chiar și fetele instigă la acte colective de vandalism sau la jafuri. Dintr-un raport din 1977 al Institutului de Criminologie din Paris, rezultă că în ultimii zece ani numărul crimelor comise în Franța s-a dublat, cel al furturilor calificate a crescut de cinci ori, iar cel al jafurilor, de douăzeci de ori.

La rândul său, Jean Pinatel, președintele Institutului Internațional de Criminologie, declara, în 1976, că în SUA se comit 16 crime sau tentative de omor pe minut, un asasinat la 27 de minute și un furt de automobil la 34 de secunde. Și toate aceste cifre statistice au crescut, de atunci. Publicația *News and World Report*, din iulie 1982, menționa că în anul 1981 s-au înregistrat în SUA un milion de incidente datorate armelor: 13.530 de omucideri, 15.000 de sinucideri, 157.000 de atacuri, 221.000 de jafuri și 200.500 de răniri.

Consumul de droguri s-a răspândit în tot Occidentul precum o epidemie. *Este fără îndoială faptul* - declara doctorul psihiatru Densen-Gerber de la *Chief Medical Examiner* din New York - *că școlile au devenit o piață uriașă pentru plasarea hașișului, a marijuana-nei, a benzedrinei și mai ales a heroinei. (...) Astăzi sunt școli în care, la 12-14 ani, a nu fuma sau a nu-ți injecta droguri este un act de nonconformism* (49). Din datele publicate de ONU în 1977, a rezultat că la o populație de 211 milioane de locuitori, 20 de milioane erau toxicomani obișnuiți, iar 400.000, consumatori de stupefiante tari.

Descompunerea morală a tineretului este agravată în ultima vreme și de unele legi care subminează și compromit instituția familiei, precum și relațiile afective dintre părinți și copii. Astfel, în Germania Federală, prin legea din 1979 privind reforma autorității părintești asupra copiilor, s-a prevăzut dreptul minorilor de a se adresa arbitrajului unui tribunal pentru nemulțumirile pe care le-ar avea din partea părinților, precum și pentru dispozițiile părintești cu care copiii nu ar fi de acord. O decizie similară există și în Suedia, decizie care, în numele *democrației*, îi autorizează pe copiii mai mari de zece ani să-și acționeze părinții în justiție pentru cea mai mică bătaie primită. În acest sens s-au înființat servicii speciale sociale de teren care urmăresc astfel de cazuri. Episcopatul catolic german a luat poziție îm-

potriva unor asemenea dispoziții - denunțând și faptul inadmisibil că se distribuie cărți școlare în care se discreditează și se pângărește familia, ca fiind o instituție perimată față de alte forme preferabile de viață comună - dar fără rezultat.

Dezagregarea familiei are drept cauză și starea de imoralitate a societății moderne, în care numărul divorțurilor și al cuplurilor care trăiesc în concubinaj a crescut. În Franța, numărul căsătoriilor este într-o continuă descreștere. În ceea ce privește natalitatea, în urma unui sondaj de opinie, efectuat în 1978, a rezultat că femeile care se hotărăsc să devină mame, fără să se mărite, formează un procent de 8%.

Decadența morală a luat asemenea proporții, încât în diferite țări occidentale au apărut mișcări care revendică legiferarea căsătoriilor între homosexuali. În anul 1969 s-a prezentat o moțiune în parlamentul danez, iar Anglia a fost prima țară care a legalizat sodomia. Un an mai târziu, în 1970, a luat ființă în SUA *Frontul eliberării pederăștilor (Gay Liberation Front)*, precum și *Liga femeilor homosexuale*, ambele dispunând de mai multe publicații proprii. Și revendicările acestor *comunități sexuale*, care cer deplina eliberare, sunt prezentate la televiziune!

Asemenea comunități de pervertiți și posedați s-au înființat în cursul anilor trecuți și în Occidentul european⁵⁰. La 15 septembrie 1972 a avut loc la Aarhus, în Danemarca, un mare *Sex-festival* al in-vertiților din diferite Ligi și Cluburi internaționale. În același an a luat ființă în Franța mișcarea *Christianisme et Homophilie*, devenită ulterior *David et Jonathan*, care avea scopul declarat al integrării homosexualilor în Biserică, fără nici un fel de discriminări. Această mișcare, din care fac parte, după propriile informații, și 123 de clerici, susține *ci preceptele deduse din Scriptura nu mai servesc spre a lumina numeroase situații sau probleme actuale și, ca urmare, este necesar să se recurgă la o morală contextuală (51)*. Printre susținătorii acestei mișcări s-a aflat și abatele Max Lionnet, iar monseniorul Henri l'Heureux, episcopul catolic din Perpignan, s-a pronunțat în 1974, la o emisiune radio, în favoarea unei pastorale a Bisericii Catolice pentru sprijinirea homosexualilor, pentru ca aceștia să nu mai fie blamați de societate și nici îndepărtați de la Sfânta Euharistie⁵².

Dacă homosexualitatea s-a practicat, izolat, din vechime, când cei care se dovedeau vinovați de această nelegiuire erau lapidați sau arși pe rug, azi acest păcat de moarte se trâmbițează în public, la radio și în presă, ba i se dă și consfințirea de către fețe bisericești. În legătură cu starea de adâncă decădere în care s-a lăsat antrenată lumea, apare din ce în ce mai izbitoare hotărârea din 1869 a celor șapte

sute de delegați ai lojilor masonice din toată lumea, întruniți la Nea-pole, care și-au luat obligația *de a precede la desființarea cât mai neîntârziată și radicală a catolicismului, la anihilarea acestuia pe orice căi*. Și propagarea desfrâului este una dintre armele folosite de această ocultă în scopul mai sus enunțat.

Proiectele de legi pentru avortul liber și pentru divorțul obținut în urma simplului consimțământ mutual, sau chiar printr-o decizie unilaterală, au fost legalizate în diferite țări. Dar și mai uimitor apare faptul că în 1972, la alegerile prezidențiale din SUA, contra-candidatul lui Nixon, *McGovern, investit ca ales al Partidului Democrat, și-a înscris, printre diferitele puncte de guvernare, legalizarea căsătoriilor între homosexuali și a consumului de marijuana*".

Asemenea manifestări psihopatrice, care în țările democratice cu regimuri masonice au devenit curente, sunt nu numai tolerate, dar chiar susținute de la cele mai înalte tribune, sunt admise de legi și se bucură de o largă publicitate, ca și de ospitalitatea binevoitoare a posturilor de radio și televiziune.

Descompunerea morală a lumii atrage după sine și urgia lui Dumnezeu, care oricând se poate dezlănțui peste toată fața pământului, ca și atunci când au fost acoperite, pentru totdeauna, cu pucioasă aprinsă, vechile cetăți ale Sodomei și Gomorei. În secolul dezagregării materiei, secol în care s-a dezagregat și sufletul omului, nu se mai poate reveni la o viață nouă, purificată, decât prin foc - precum altă dată prin potop - printr-un diluviu al focului, în care se va mistui răutatea lumii, așa cum în furnalele aprinse metalele se topesc, pentru a fi apoi turnate în forme noi.

În starea în care a ajuns pământul, infectat în întregime de morbul păcatului, nu mai rămâne decât să se apese pe un declanșator... Va fi momentul cel din urmă al răbdării lui Dumnezeu, supuse la o prea mare încercare.

*Partea a
doua*

Capitolul 10

Sub semnele stăpânirii demonice

Prin corupție și viciu, ca și prin tot felul de mijloace venale, propagate fățiș sau subversiv, iudaismul internațional urmărește, prin Masonerie, descompunerea morală a societății și distrugerea Bisericii Creștine. Pentru a îngenunchea Creștinătatea și conștiința națională a neamurilor, aceste puteri ale întunericului uzează și de forța agresivă în vederea atingerii acestui scop, ele acționează și pe plan politic și economic, folosind ca instrument preferat *revoluția*. Cât despre condițiile sociale caracteristice epocii noastre, niciodată nu au fost altele mai propice manevrării și stăpânirii maselor, în vederea dezlănțuirii unor revoluții.

Expansiunea forțelor materiale și complexitatea crescândă a problemelor sociale, tehnice și organizatorice, care impuneau noi raporturi umane în vederea unor noi mijloace de redistribuire a bunurilor, a dus la nașterea comunismului - din mucegaiul necredinței hulitorilor de Dumnezeu. Promotorul acestei mișcări a fost Karl Marx. El a întemeiat în Germania anulului 1846 primul partid comunist din lume și a transformat principiile anterior teoretizate ale comunismului într-o doctrină social-revoluționară.

Pentru Karl Marx, procesul economic al materialismului reprezintă singurul factor care poate explica istoria lumii și a sufletului omenesc. În mod greșit, el consideră că dorința nestăpânită a omului de a avea cât mai multe posesiuni și un cât mai mare profit este o realitate naturală a sufletului și nu o patimă care a desfigurat ființa umană și i-a deformat facultățile spirituale inițiale. Împreună cu Engels, el a concretizat punctele mai importante ale *Crezului comunist*, iar în 1848 a dat la iveală *Manifestul Partidului Comunist* care a luat aspectul unei doctrine religioase. În realitate, doctrina comunistă a fost dinainte pregătită în lojile masonice, iar majoritatea căpeteniilor care au deschis drumul revoluției erau evrei francmasoni. În anul 1849, ziarul francmason *Latomia* scria: *Socialismul și Masoneria, împreună cu comunismul, au purces din același izvor*". Max Scheler, filosof evreu, pomenea cu și mai multă precizie despre aceeași origine a comunismului: *Marxismul este, de fapt, o formă raționalizată a ancestralului mesianism și a speranței seculare a împărăției lui Dumnezeu*".

Karl Marx, animatorul acestei doctrine, provenea și el dintr-o familie de rabini, dar era încreștinat; în tinerețe a debutat printr-o scriere de spiritualitate creștină: *Union du fidele au Christ*. Dar el a devenit, în scurtă vreme, un pătimăș vrăjmaș al lui Hristos - ca și Iuda - intrând în legătură cu riturile de inițiere ale cultului satanic. Prin influența covârșitoare pe care a avut-o mai târziu asupra lor evreul Mozes Hess - un alt blasfemator al celor sfinte - atât Marx cât și Engels au fost captivați de ideile socialismului. Însă pentru Marx, socialismul și umanismul nu au fost decât pretextul speculativ pentru atragerea, pe baza ideologiei materialiste, a proletarilor și a intelectualilor pe un făgaș demonic, în scopul desprinderii acestora de Dumnezeu, al distrugerii Creștinismului și al prăvălirii umanității în neant. Sunt semnificative în această privință multe din mărturisirile lui, întâlnite în corespondența și în poemele sale: *In curând voi profera asupra umanității groaznice blesteme;* sau: *Vreau să mă răzbun asupra Aceluia care domnește sus* (cf. Robert Payne, *The Unknown Karl Marx*, New York University Press, 1971). *Vreau să-mi zidesc un tron în înălțimi. Vârful lui va fi glacial și gigantic și va avea ca zid de apărare teroarea* (poemul *Invocația unui disperai*). Sau: *Sufletul meu nu are nici o credință în Dumnezeu. El a fost pecetluit pentru infern* (poemul *La vierge pale*). Ori: *în existență totul merită supus distrugerii* (poemul *Le 18 Brumaire* (56)).

Pentru a-l cunoaște pe Marx, sunt interesante nu numai poemele sale, dar și caracterizările pe care i le-au făcut prietenii și colaboratorii. Georg Jung spune: *Marx îl va izgoni cu siguranță din cer pe Dumnezeu și îi va face procesul* (Georg Jung, *Conversations avec Marx et Engels*, Insei Ed. 1973, Germania); sau: *Marx va da religiei o lovitură de picior fatală* (Mozes Hess); ori: *Marx are un spirit distructiv, iar din inima lui se revarsă mai multă ură decât dragoste pentru oameni* (Mazzini); *Ambiția personală a făcut să dispară din el orice urmă de bine* (Ivan Cekov). (Citate extrase de Fritz Rad-datz, Ed. Hoffman et comp., 1975, Germania).

Cu toate că a combătut credința în Dumnezeu, Marx credea într-o viață viitoare și nu contesta existența lui Dumnezeu; el îi contesta doar supremația, așa cum făceau și adepții cultului satanic. Comunismul actual este însă ateu. După cum afirmă, pe bază documentară, pastorul Richard Wurmbrand, în lucrarea sa *Marx et Satan*⁵¹, *marxismul satanic este fundat pe o filosofie materialistă care îi face pe adepții lui să fie orbi față de realitățile spirituale*.

Atât Marx cât și prietenii și colaboratorii lui erau stăpâniți de un același duh antihristic, ei fiind slăvitori ai Satanei. Bakunin, de pildă,

membru în prima internațională, sintetiza aceste idei în modul cel mai fățiș: *Satana este primul liber-cugetător și mântuitor al lumii. El l-a eliberat pe Adam și i-a imprimat pe frunte pecetea umanității și a libertății prin nesupunere.* (*Dieu et l'Etat, citations des anarchistes*, edite par Paul Berman, Prăger edit., N.Y., 1972). Și tot Bakunin declara: *în revoluție trebuie să-l năpustim pe diavol asupra poporului, ca să dezlănțuie în el cele mai josnice patimi* (Citat în *Dzerjinski*, de R. Gul, Most pub. House, New York).

Proudhon, un alt mare socialist și prieten al lui Marx, care - după spusele lui Bakunin - era și el adorator al Satanei, declara, în lucrarea *Sur la Justice dans la Revolution et dans l'Eglise*, că *Dumnezeu este rău pentru că omul, creatura Lui, este rău.* Iar comunardul Flourens, tovarăș de idei cu Marx, cu ocazia insurecției Comunei din Paris, declara: *Dușmanul nostru este Dumnezeu, iar ura împotriva lui Dumnezeu este începutul înțelepciunii* (*Philosophie du Commu-nisme*. Introduction par Charles Boyer, Fordham University Press, N.Y.). Mai este de amintit și ginerele preferat al lui Marx, Edward Aveling, unul din principalii conferențieri ai mișcării lui Marx și un convins adept al satanismului care, în poemul *The Prince of Darkness*, aduce o înfocată slăvire Satanei, *adevăratul Dumnezeu.*

Promotorii acestei doctrine demonice au servit în mod conștient sau inconștient cauza iudaismului talmudic, a sionismului iudaic șovin și anticreștin. În acest sens, în *Catehismul roșu pentru poporul german*, Mozes Hess susținea că revoluția mondială a socialismului va reprezenta împlinirea erei mesianice.

Ca urmare, de la începutul existenței lui, comunismul a fost însușit și susținut de Masonerie, ca o etapă a luptei împotriva Creștinismului. La congresul mondial al Francmasoneriei, ținut la Paris în 1900, principalul obiectiv care s-a urmărit a fost *întemeierea republicii mondiale sub stăpânirea Francmasoneriei, pentru a asigura dominația lui Israel asupra întregii lumi*".

Revoluția dezlănțuită în Rusia a fost alimentată și susținută într-o mare măsură prin influențe evreiești și finanțată de mari bancheri evrei. Un document al Serviciului Secret al Armatei Americane, din 1916, transmis aliaților și reprodus apoi în publicația *Documenta-tion catholique*, din 6 martie 1920, referindu-se la aceste influențe, menționează numele bancherilor Jacob Schiff, Max Varburg, Otto Kahn, Martiner Schiff, Jerome Hanauer, Guggenheim și Marx Bre-ting, ultimii doi de la banca Kun, Lob et Comp. Fonduri importante au fost acordate bolșevicilor, în 1917, de Banca din Paris, precum și de Banca Gunsburg din Sankt Petersburg. Cât despre Jacob Schiff-

protagonist al iudaismului internațional și membru marcant, alături de rabinul Judas Magnes, în comitetul de conducere al Kabalei din New York - el nu s-a sfiit să declare public că revoluția rusă a reușit datorită ajutorului financiar pe care i l-a dat lui Troțki (59). Este de menționat că Troțki, el însuși evreu, era căsătorit cu fiica financiarului evreu Jivotobsky. Iar J.Ousset, în lucrarea *Le marxisme-leninisme* (p. 363), spune: *Un aport însemnat la cauza comunistă a fost și adeziunea unui grup de bancheri americano-anglo-germani, care au acționat sub titulatura de financieri internaționali, pentru a masca adevăratele lor acțiuni. Bancherul cel mai de seamă al acestui grup din Germania a transmis, de altfel, dispoziții asociaților săi, pentru ca toți să lucreze în favoarea recunoașterii sovietelor.*

Războiul civil din Spania (1936-1939) a fost pus la cale tot de Francmasonerie în scopul instaurării, în acea țară, a unui regim comunist, fiind sprijinit tot din fonduri evreiești. În numărul din 15 octombrie 1936 al ziarului comunist *El Dia Gráfico*, care apărea, în timpul Revoluției, la Barcelona, se scria: *Masonii au fost aceia care au intervenit pentru ca cea mai mare parte din flota de război să se pună în serviciul frontului popular și pentru ca ofițerii care s-ar împotrivi să fie închiși. (...) Masoni au fost și aviatorii care s-au așezat în fruntea fiolei noastre aviatice. Comandanții celor mai multe din secțiunile armatei noastre sunt masoni. (...) Masonii sunt aceia care au susținut focul în suflete, în presă, la tribune și la microfon.*

Faptul că Masoneria este inspirată de oculta iudaică și că acțiunea ei este antihristică, poartă în sine un sens adânc; căci din mijlocul poporului evreu, sortit a fi poporul ales pentru marea confruntare dintre Hristos și Satana, s-a născut Fiul Omului, Mântuitorul lumii; și tot din acest popor, la vremea cuvenită, se va naște și *omul Fărădelegii*, Potrivnicul, Antihristul. Și dacă din mijlocul poporului iudeu s-au ridicat și se vor ridica, până la sfârșitul vremurilor, tot felul de prigonitori sacrilegi și blasfematori ai lui Hristos, ai Bisericii Lui și ai creștinilor, din mijlocul aceluiași popor se ridică și se vor ridica mereu și vrednici credincioși creștini, suflete arzătoare pentru Hristos. Fiecare evreu care se trezește la credință și vine la Hristos este prilej de adevărată sărbătoare pentru orice creștin conștient și de mare bucurie în cer. Dar drumul spre mântuire - al evreilor și al întregii lumi - devine din ce în ce mai anevoios și mai dramatic, cu adversități din ce în ce mai mari, care urmăresc surparea tuturor creștinilor. Dramatismul prin care trece lumea ține și de faptul că, așa după cum venirea în lume a lui Hristos a fost îndelung pregătită, prin toți dreptii și proorocii care L-au vestit și I-au deschis calea, tot astfel și An-

tihristul își are înaintașii săi care îi pregătesc venirea și încununarea infernală, prin tot felul de rătăcirii, prigoniri și grele pătimiri.

Marxismul și materialismul dialectic au exercitat asupra „maselor largi populare” din toată lumea, ca și asupra multor intelectuali de bună-credință, o puternică atracție, constituind, prin dogma înșelătoare a dreptății sociale și a egalității în drepturi, un adevărat miraj. Dar această mișcare revoluționară a condus, în realitate, la luptă și la ura de clasă, la *dictatura proletariatului*, la parodiarea libertății cuvântului, la exploatarea sălbatică a muncii, la ruină economică, la privarea de drepturi a cetățenilor și la tot felul de mistificări pentru ascunderea insucceselor sau pentru falsificarea realităților acestui regim care, pentru orice împotrivire, recurgea la teroare.

Odată cu instaurarea comunismului în Rusia, iar apoi și în celelalte țări răsăritene, s-a trecut de la diferitele reforme anticreștine la cea mai violentă formă de persecuție religioasă. Și nu este de mirare că stăpânirea atee a comunismului s-a înscăunat tocmai în această parte a lumii ortodoxe, unde se păstrează integritatea Bisericii. Caracterul antireligios al marxismului a fost exprimat de Lenin în termeni categorici: *Marxismul este doctrina materialismului și ca atare se ridică, cu înverșunare, împotriva religiei. Lupta antireligioasă nu se poate mângâia la predici abstracte; ea trebuie să fie strâns legată de practica concretă a mișcării de clasă care trebuie să suprime rădăcinile sociale ale religiei? (60).*

Ateismul, concretizat ca doctrină în *filosofia marxistă*, se situează pe cea mai de jos treaptă a spiritualității, adică mai jos decât orice formă de idolatrie, întrucât idolatrul crede totuși în supranatural; el se închină soarelui sau altui element al Naturii, ori născocesc zeii -buni sau răi - admitând o existență spirituală superioară omului, care guvernează lumea și căreia și omul îi este subordonat. Implicit, el crede într-o lume viitoare, a spiritelor, indiferent de forma pe care o îmbracă aceasta, fie ea și întunecată, în timp ce marxistul tăgăduiește supranaturalul din orice concepție mistică. El reneagă existența unui creator și se autodivinizează; dar prin hula astfel adusă Duhului Sfânt și în conformitate cu cuvintele Domnului, el *nu are iertare în veac, ci este vinovat de osânda veșnică (Mc. 3, 29).*

Consecințele principiilor anticreștine ale revoluției comuniste nu au întârziat să se ivească. În 1917, Lenin a instituit *Ceka*, poliția secretă care, în primii ani ai bolșevismului, a executat 14.612.000 oameni din toate clasele sociale, între care 34 de episcopi și 1500 de preoți, conform datelor și listelor nominale ale celor care aparțineau clerului, remise, în acea vreme, de Comitetul Nansen, arhiepiscopului

de York. Cu ocazia colectivizării agricole, între 1932-1935, Stalin a suprimat 9 milioane de țărani, după propria-i mărturisire, făcută în fața lui Churchill (61). Apoi, până în 1941, teroarea s-a intensificat în urma execuțiilor, arestărilor, suferințelor și lipsurilor de tot felul din lagărele de concentrare, numărul victimelor s-a ridicat la alte zeci de milioane de oameni. În același răstimp (1917-1941), din rândurile clerului au fost asasinați 100 de episcopi și mitropoliți, în timp ce peste 15.000 de preoți și călugări au fost executați sau trimiși la muncă forțată în lagărele de concentrare, unde cei mai mulți au murit într-o mizerie neagră. Numărul total al victimelor regimului sovietic se cifra, în 1976, la circa 60 de milioane".

Aplicând preceptul lui Marx, prin care *violența este moașa care ajută noua societate să se nască din cea veche*, Stalin a provocat, în numele umanismului, cea mai mare căsăpire de oameni din istoria omenirii, ca și confratele lui din China, Mao, care nu s-a lăsat mai prejos, ordonând alte milioane de execuții. Deci nu este de mirare că primul pseudonim al lui Stalin a fost, în limba georgiană, *Besoshvili*, adică *demonicul*.

Pentru consolidarea situației înteme, în timpul și după al doilea război mondial, între 1941 și 1958, Biserica Rusă a cunoscut o oarecare renaștere - de altfel, temporară - numărul parohiilor ridicându-se la aproape 20.000. În același timp însă, regimul sovietic întreținea teroarea în 175 de lagăre de muncă forțată. În 1958 a reînceput prigoana religioasă. Numeroase biserici au fost închise, profanate sau dărâmate cu buldozerul, altele au fost prefăcute în silozuri, depozite, săli de spectacole, restaurante și chiar menajerii, cum s-a întâmplat cu catedrala din Rostov.

Sub regimul lui Hrusciiov, a continuat închiderea sau distrugerea bisericilor, numărul acestora ridicându-se la 10.000, dintre care unele erau monumente istorice, cum ar fi catedrala Kosmodenskaia, ridicată spre pomenirea biruinței asupra tătarilor, din a cărei piatră, după dărâmarea sfântului lăcaș, s-a construit combinatul porcilor din Mur-mansk. În aceeași perioadă au fost desființate 5 seminarii și 80 de mănăstiri, precum și jumătate din totalul caselor de cult ale altor confesiuni. Din datele publicate în revista *Le Messenger Orthodoxe russo-americain* (nr. 4, 1972), rezultă că în 1971 nu mai existau, în Rusia, decât 4000 de biserici deschise cultului; iar de atunci au mai fost închise și alte biserici, după cum mărturisește Soljenițin.

Pentru a ilustra starea dezastruoasă reprezentată de această situație, se poate cita cazul orașului Leningrad, în care, dintr-un total de 3.573.000 locuitori recenzați în 1970, circa 2.090.000 se considerau

credincioși, dar aveau la dispoziție numai 14 biserici, adică o biserică pentru 149.286 de credincioși(63).

Din cele 53.902 biserici parohiale, cu 57.000 preoți, și 1.005 mănăstiri existente în Rusia, în 1913, conform raportului de atunci al procurorului Sfântului Sinod de la Moscova, nu mai rămăseseră, în 1973, decât cel mult 3.000 de biserici deschise, precum și câteva mănăstiri (în toată Rusia centrală exista o singură mănăstire, *Sfântul Serghie al Sfintei Treimi*). Dar persecuția religioasă nu s-a oprit aici, ci s-a răsfrânt fără încetare și asupra credincioșilor. Au fost intensificate măsurile represive contra oricăror manifestări religioase (botezuri, cununii, activitate misionară), numai în primăvara anului 1971 operându-se circa 35.000 de arestări și condamnări pe baza delictului de propagandă religioasă, în afară de multele internări în ospicii, din aceleași motive⁶⁴.

În mod sângeros, în anii războiului civil din Spania (1936-1939), *Frontul Popular* înființat de *Komintern* a masacrat mai multe mii de preoți și călugări, dintre care și 11 episcopi - acțiune a Francmasoneriei, mascată în spatele comunismului. Necruțătoare s-au dovedit, după al doilea război mondial, și persecuțiile religioase din Albania, China, Cuba și Bulgaria, iar într-o măsură mai redusă, cele din Iugoslavia și Cehoslovacia.

În România, ca și în celelalte țări comuniste, o mare parte a burgheziei și a chiaburimii a fost distrusă în primele două decenii ale revoluției comuniste. Este totuși de semnalat că România nu a cunoscut persecuții religioase de aceeași intensitate ca în celelalte țări marxiste, deși, sub influența politicii sovietice, în decembrie 1958 au fost executați 200 de clerici, în majoritate foști legionari, iar în 1960 au fost arestați și condamnați la închisoare circa 300 de preoți și călugări, pentru activități misionare și atitudini reacționare. Prin legi represive, unele mănăstiri au fost depopulate, iar altele au fost închise. Opreliști greu de biruit s-au instituit pentru intrarea în monahism, urmărindu-se desființarea acestuia (65). Sub diferite presiuni, s-au interzis catehizările copiilor și nu s-a mai încuviințat tipărirea publicațiilor religioase, cu excepția cărților de cult și a celor dogmatice. Ca urmare, misionarismul și colportajul au încetat, fiind considerate conspirații împotriva Statului.

Statul comunist a înțeles să se amestece și în programul analitic al seminariilor și al institutelor teologice, suprimând, printre altele, cursurile de Apologetică și impunând, în schimb, ca material obligatoriu, un curs de politică și de doctrină comunistă.

În urma declanșării *Revoluției culturale* din 1971, prin ședința Comitetului Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, din 6 iulie 1971, s-a hotărât să fie lărgită și intensificată propaganda ateistă, organizarea acțiunilor de masă pentru combaterea misticismului și a concepțiilor retrograde, pentru educarea tineretului în spiritul filosofiei marxist-dialectice. Cele mai mari sărbători creștinești au devenit simple zile de lucru sau *zile de muncă patriotică*, adică de muncă obligatorie. Participarea la sfintele slujbe a fost interzisă tuturor salariaților și tuturor tinerilor școlari și studenți care, dacă nu respectau *indicația*, se expuneau la tot felul de ostracizări; aceasta se întâmpla mai ales în localitățile mici și la sate, unde urmărirea și depistarea era mai ușoară. La situație despre care vorbim a contribuit însă, din păcate, și lașitatea multor creștini în a-și mărturisi credința, chiar și atunci când nu exista riscul unei primejdii. Din lipsă de preoți, multe biserici de la țară au rămas închise, iar în noile cartiere orașenești și în noile centre muncitorești nu s-a îngăduit ridicarea de noi biserici.

În fața adversităților la care a fost supusă Biserica, Patriarhul Iustinian s-a dovedit un abil diplomat și a căutat să țină piept, pe cât a putut, atacurilor îndreptate împotriva Casei Domnului. El a menținut strâns unite rândurile clerului, a sprijinit pe condamnații politici dintre preoții și călugării eliberați din pușcării și a restaurat multe biserici și mănăstiri, înfruntând sancțiunile, amenințările și chiar domiciliul forțat la care, pentru o vreme, a fost supus.

Conducerea partidului a mărit presiunea asupra activității administrative a Bisericii și a mănăstirilor, printr-un riguros control din partea securității statului. Din anul 1980 s-au suprimat cursurile fără frecvență de la Institutul Teologic și s-a limitat numărul locurilor pentru candidații la cursurile de zi. Orice inițiative ale Bisericii, pornind de la numirea unor paracliseri și până la editarea pastoralelor arhieresti, nu se mai puteau transpune în practică decât cu aprobarea și cenzurarea organelor de partid.

Prin izgonirea din mănăstiri a călugărițelor valide sub 55 de ani și a bărbaților sub 60, numărul cadrelor monahale a scăzut de la circa 12.000, cât erau până la al doilea război mondial, la aproximativ 1.400 în 1978, dintre care numai vreo 200 de călugări, iar restul monahii și surori. Cu toate restricțiile impuse, în unele mănăstiri s-au camuflat călugări, frați și surori, sub forma unor lucrători zilieri, angajați pentru treburile gospodărești ale acestor chinovii.

Persecuțiile împotriva credinței și a Bisericii s-au accentuat progresiv. Astfel, în anul 1985, sărbătorile sfinte au început să fie și mai

pângărite: de exemplu, în Vinerea Mare și în Sâmbăta Paștelui din acel an, toți salariații au fost obligați să lucreze ore suplimentare sau să participe la ședințe prelungite, pentru a nu putea lua parte la slujba prohodului și a nu se pregăti în vederea marelui Praznic. La Înviere, agenți provocatori au perturbat sfânta slujbă prin râsete, fluierături și cântece deșucheate, după cum s-a întâmplat și la Patriarhie. În ziua de Paști, toți salariații au trebuit să măture străzile sau să se prezinte la serviciu, indiferent dacă aveau sau nu de lucru.

Dacă, în România, sfintele lăcașuri de închinare nu au fost folosite în scopuri profane - silozuri, cinematografe, localuri de băutură sau cluburi, după cum s-a întâmplat în URSS, în Bulgaria sau în Albania - s-a recurs însă la alte soluții perfide, bisericile fiind ascunse în dosul unor edificii noi construite, sau chiar dărâmate, sub pretextul unor sistematizări, în vederea modernizării orașelor, dar fără nici o justificare urbanistică. Cartiere întregi s-au distrus doar în scopul unor noi trasee stradale care treceau, dinadins, peste biserici, acestea fiind dărâmate, indiferent de valoarea lor istorică, arheologică sau arhitecturală. Cartiere cu sute de mii de locuitori au rămas fără nici o biserică, pentru nici un sfânt lăcaș dărâmat nealocându-se vreo despăgubire și neprevăzându-se vreun amplasament pentru zidirea altei biserici.

În ciuda acestei situații, cu ocazia Consiliului al III-lea al Frontului Democrației și Unității Socialiste, Patriarhul Justin, în cuvântarea ținută în fața acestui for, a lăudat libertatea de care se bucurau Cultele, precum și prietenia care exista între Biserică și regimul comunist. Iar în calendarul bisericesc - din același an, 1985 - al Arhiepiscopiei Bucureștilor, la împlinirea a douăzeci de ani de la instalarea lui Ceaușescu la putere, se menționa: *Două decenii de ani lumină. Epoca Ceaușescu*. Tristă epocă aceea în care tamăcoapele loveau adânc în ctitoriile Văcăreștilor, Brâncovenilor și Știrbeilor!

Și dacă Biserica ortodoxă, oprimată, ajunsese într-o stare de plâns, nu același lucru s-a întâmplat cu Sinagoga și cu religia mozaică. Dimpotrivă, prin intermediul elementelor de conducere iudeo-masonice din partid, Sinagoga s-a bucurat de un sprijin nelimitat, fapt recunoscut și de cercurile conducătoare ale comunităților evreiești. Iată ce spunea, printre altele, șeful rabin dr. Moses Rosen, în declarația făcută cu ocazia discursului rostit la sesiunea comitetului executiv al Congresului Mondial Evreiesc de la Strasbourg, din 12 iulie 1965: *Nu există nevoie religioasă pe care un evreu credincios din România să nu aibă posibilitatea să si-o împlinească. De-ar da Dumnezeu ca atâția evrei să consume carne cușer câte posibilități de procu-*

rare a acestui aliment există, ca atâția elevi să frecventeze Talmud To-ra câte posibilități oferă cursurile create de noi sub actualul regim, ca atâția coreligionari să frecventeze sute de sinagogi câtă capacitate au aceste instituții care funcționează zilnic în cele aproape o sută de comunități (66).

În Apus, papa Pius al XI-lea a condamnat oficial comunismul ateu prin enciclica *Divini Redemptoris* din 19 martie 1937. Pentru a preîntâmpina primejdia răspândirii acestei doctrine, papa Ioan al XXIII-lea a făcut o declarație și mai categorică prin enciclica *Ad Petri Cathedram* din 29 iunie 1959: *Aceia care vor să-și păstreze cu adevărat numele de creștin au datoria foarte gravă de conștiința de a rămâne cu totul în afara acestor doctrine înșelătoare pe care le condamnăm.* La fel și avertismentul din 1976, dat de cardinalul Antonio Poma, președintele episcopilor italieni, cu ocazia alegerilor legislative din Italia: *Credința creștină este incompatibilă cu orice sprijin care s-ar acorda vreunei mișcări marxiste, chiar dacă s-ar pretinde că, în pofida acestui sprijin, nu s-ar adera la această ideologie.*

În ciuda avertismentelor celor doi pontifi și cu toate că realitățile din țările răsăritene, cotropite de dominația comunistă, puteau fi bine cunoscute în tot restul lumii, milioane de oameni din Apus au continuat să adere, de bună voie, la ideile marxiste și s-au lăsat infectați de această cangrenă. Din păcate, și o parte a clerului catolic a manifestat tendințe de conciliere cu comunismul, în speranța, este adevărat, de a nu pierde lăgăturile cu persoanele de credință catolică aflate în țările comuniste, crezând, în mod naiv, că prin asemenea complimentări vor putea slăbi intoleranța marxismului față de religie, ceea ce ar fi echivalat însă cu o convertire a Satanei.

În mod paradoxal, s-a ajuns și la situația neașteptată în care Vaticanul și-a întins mâna pentru a conviețui în pace cu Masoneria și cu iudaismul rabinic devenit, de la o vreme, și mai periculos în atacurile sale perfide împotriva Creștinismului. Prin extinderea comunismului și a ideologiei sale ateiste, ca și prin consolidarea poziției unității evreiești, ca stat și influență politică în lume, iudaismul și-a organizat mai bine forțele de luptă, în vederea supremației mondiale la care râvnește, pregătind astfel calea dominației antihristice.

Prin acțiunile, desfășurate la scară planetară, de distrugere a Bisericii și de anihilare a conștiinței creștine a lumii, Satana urmărește, prin Masoneria iudaică, să instituie o biserică proprie, o biserică anti-hristică, în care să i se aducă cinstire și adorație numai lui, prin marea rătăcire finală în care vor cădea evreii. Realizarea acestei biserici luciferice, în care Antihristul se va înfățișa drept Dumnezeu, pre-

supune însă dominația Satanei în toată lumea, dominație ce presupune o stăpânire politică unică, generală. Iată ce declara senatorul francmason american Warburg, în 1950, în fața Senatului: *Vom avea, cu siguranță, un guvern mondial. Singura chestiune care se poate ridica este dacă acest guvern va fi instituit prin forță sau prin recunoaștere.*

O stăpânire politică unică a întregii omeniri, cu înglobarea tuturor statelor sub o singură cărmuire, și-a avut începutul atât prin înființarea Organizației Națiunilor Unite (ONU), instituție, deocamdată, cu un caracter oarecum simbolic, cât și, mai ales, prin constituirea Pieței Comune a tuturor statelor europene occidentale care, în anul 1979, și-a ales primul parlament european și care are un guvern propriu cu sediul la Strasbourg. Făcând pași mari spre realizarea scopurilor Masoneriei, în anul 1984 Parlamentul european a elaborat un proiect pentru întocmirea Uniunii Europene, organizație bazată nu numai pe comunitarismul economic, dar și pe cel politic, militar și cultural, având o legislație proprie, pe care au obligația s-o respecte toate statele membre. În legătură cu punerea în aplicare a acestui proiect, dat spre ratificare tuturor statelor europene occidentale, revista *Bulletin european*, care apare în mai multe limbi, scria în articolul *L'Europe d'aujourd'hui et de demain* (aprilie 1984): *în vederea unei mai durabile consolidări și uniri a tuturor statelor, va fi necesar să dispară din conștiința popoarelor ideea de naționalism, care a asmuțit dintotdeauna națiunile unele împotriva altora și care a dus la războaie de cucerire sau la războaie economice și ideologice.*

Concomitent cu urmărirea scopului de dominație a întregii lumi, condusă de un singur guvern, se dorește și instituirea unei singure biserici universale, prin desființarea religiilor existente. În acest sens, *Protocoalele înțelepților Sionului*, devenite publice în timpul primului război mondial, cuprind următoarele declarații: *Nu ar fi de dorit, pentru noi, să mai dăinuiască și vreo altă religie în afară de religia noastră, (...) noi fiind poporul ales al lui Dumnezeu. De aceea, trebuie să ne străduim să ștergem de pe fața pământului toate celelalte religii. Dacă eforturile noastre în acest scop vor face să se nască atei, aceștia nu vor servi decât ca element de tranziție spre religia noastră care va reprezenta un exemplu pentru generațiile viitoare, cărora le vom predica religia lui Moise. (...) Vom insista asupra adevărului mistic al acestei religii care s-a dovedit atât de puternică încât a putut să aducă, de-a lungul secolelor, toate popoarele sub dominația noastră (Ședința 18). Regele eveilor va fi ceea ce până de curând va*

fi fost papa. El va deveni Patriarhul universal al Bisericii internaționale instituite de noi.

Misiunea de a conduce lumea spre scopurile propuse de *Protocoalele înțelepților Sionului* este încredințată Francmasoneriei, care operează din umbră. Redăm mai jos câteva din propriile declarații. *Francmasoneria, așa după cum noi o concepem, urmează să depășească atât Biserica Catolică cât și comunismul (Buletinul Marelui Orient, nr. 43). Frații mei, nu lăsați să se spună că Francmasoneria este „anti-Biserică”; aceasta nu a fost decât o sintagmă de circumstanță; Francmasoneria, în esența ei, este Super-Biserică, este Biserica ce le va reuni pe toate celelalte (Buletinul Marelui Orient, nr. 37). Masoneria este în măsură să anunțe lumii noua evanghelie (Riandey: *Le Temple*, 1946).*

În 1871, generalul Albert Pike, suveran francmason, mare comandor al Consiliului suprem al jurisdicției de sud din SUA, într-o scrisoare adresată revoluționarului Giuseppe Maz/ini, director al acțiunii politice a *iluminaților*, scria: *Noi (iluminații) vom provoca un formidabil cataclism social care, în toată oroarea sa, va arăta lămurit națiunilor efectele ateismului absolut — originea sălbăticiiei și a celor mai mari vărsări de sânge. (...) Spiritele teiste vor rămâne fără busolă, în neliniștea căutării unui ideal, fără să știe către cine să-și îndrepte adorația; ele vor primi în cele din urmă adevărata lumină prin manifestarea universală a doctrinei luciferiene expusă public; aceasta manifestare va rezulta din mișcarea reacționară generală care va urma după distrugerea creștinismului și a ateismului, ambele cucerite și exterminate deodată (67).* Același Albert Pike, intrând în legătură cu Moses Holbrook, adept al sectei luciferiene, suveran-co-mandor al supremului consiliu din Charleston, a întocmit împreună cu acesta versiunea modernizată a *Liturghiei Negre luciferiene*, bazată pe îndrumările Kabalei. *Pike a dat apoi această „Liturghie adonai-cidă” spre folosință acelor „iluminați” care sunt posesorii „secretului complet” precum și gradelor supreme din „Noile rituri paladiste” (68).*

Din unele date documentare prezentate de cunoscutul teolog francez Roger Rebut, rezultă că actualmente, în paralel cu acțiunea comunismului, este în curs de realizare un plan de cucerire a puterii mondiale prin ceea ce s-a denumit *Synarhia*. Acest cuvânt ascunde sau indică o organizație secretă în ceea ce privește deciziile pe care le iau membrii ei, recrutați prin cooperare, și al cărui plan a fost descoperit la Lyon, pe 25 septembrie 1941, într-o lojă a Ordinului Martinist. Dacă ar trebui definit ce reprezintă *Synarhia*, s-ar putea spune că este o regrupare de puteri ale mării finanțe internaționale, afiliate la

cele mai secrete secte ale Francmasoneriei si care se folosește, de preferință, de tehnocrați pentru a stabili un anumit socialism mondial. Infiltrată în diferite state, Synarhia, fără să țină seama de ființa umană, tinde spre cea mai teribilă exploatare a omului de către om. Aspirația ei este nivelarea tuturor valorilor spirituale și intelectuale într-un sincretism, în scopul de a impune tuturor acea religie universală al cărui Dumnezeu nu va fi Acela al Bibliei, ci adversarul Lui, adică Satana (69).

In pactul synarhic, descoperit la Lyon, se precizează, pe puncte, activitatea pe care această organizație demonică își propune s-o des-fașoare în întreaga lume, pentru cucerirea puterii: *Socialismul se instalează în cadențe variabile, sub diferite forme, în Occidentul european și în restul lumii (punctul 106). Prin Synarhie, în curs de realizare mondială și de adaptare națională, începe era synarhică imperială, întâi în Franța, inițiativa Revoluției Timpurilor Moderne. și apoi, prin Franța, în toată lumea (punctul 107).*

Intr-o asemenea perspectivă, forțele infernale înțeleg să întemeieze Regatul luciferic și Biserica universală în care Antihristul se va da pe sine drept Dumnezeu și va obliga lumea să i se închine. Si atunci se va arăta cel fără de lege, pe care Domnul Iisus îl va ucide cu suflarea gurii Sale și-l va nimici cu strălucirea venirii Sale (2 Tes. 2, 8).

Capitolul 11

Biserica și viermii cei neadormiți

In plan filosofic, ideologic și propagandistic, se pregătește în toată lumea, pe nesimțite, terenul psihologic în vederea promovării unei urziri infernale anticreștine. Tactica aplicată este aceea prin care, după ce ai distrus o cetate și ai ocupat-o, o fortifici din nou, sub un alt stindard, îndreptând toate forțele din cuprinsul ei pentru distrugerea celui învins.

De la faza nihilismului creștin al lui Nietzsche se trece acum la faza reconsiderării spiritualității omului, dar nu a spiritualității creștine, subminate de diferitele ei crize, ci a unei concepții religioase in-vertite, prin care se caută să se înlocuiască Evanghelia împărăției printr-o *evanghelie* antihristică.

In afară de răvășirea care tulbură creștinătatea din cauza influențelor nocive din exterior, dușmanii lui Hristos urmăresc distrugerea Bisericii din interiorul ei. Astfel, în sfera lumii protestante se vântură o *nouă teologie*, conform căreia înțelesul religiei creștine nu mai corespunde cu vederile și mentalitatea *omului nou*. Acești falși teologi acuză Biserica de faptul că la problemele noi ale contemporaneității nu are decât răspunsuri învechite, că ea nu se preocupă, după cum ar trebui, de nevoile efective ale oamenilor. Pe aceste considerații se propagă ideea secularizării sacralului, prin care *societatea și cultura să fie eliberate de sub tutela controlului religios și de concepțiile metafizice despre lume* (Harvey Cox, *The Semlar City*, p. 32).

Lovind în esența credinței și voind să răstoarne toate adevărurile fundamentale ale Creștinismului, *teologul* Paul

Tillich declară: *Dumnezeu nu este un Dumnezeu al revelației creștine și Iisus nu este Dumnezeu întrupat (70)*. La rândul său, pastorul Dietrich Bonhoeffer se întreabă: *Ce este, în realitate, astăzi, creștinismul? Și apoi spune: Creștinismul trebuie să descopere o modalitate de a exista fără să poarte semnele unei religii. (...) înaintăm spre o epocă fără nici o religie*". O mișcare protestantă americană, cu concepții și mai radicale, s-a concretizat în curentul cunoscut sub numele de *moartea lui Dumnezeu*. Cu aceleași vederi, Arthur Walmsley, comentându-l pe D. Bonhoeffer, conchide: *Se face astfel dovada zdrobitoare că Biserica trebuie să-și îngroape iluziile cu privire la locul ei în societate (72)*.

Conform acestor tendințe, cei mai mulți dintre reformatorii credinței ar voi ca Biserica să renunțe la viziunea ei eschatologică și la

misiunea ei spirituală de slujitoare a lui Dumnezeu, limitându-se doar la o acțiune *realista* de filantropie și de opere sociale, militând pentru ocrotirea celor oprimați, iar în problemele politice să ia o atitudine procomunistă. Actualii progresiști și reformatori urmăresc să arunce peste bord toată spiritualitatea Bisericii, *eliberând-o de învechitele ei concepții*.

În criza spirituală prin care trece omenirea, dacă o confruntare a Bisericii cu lumea modernă este necesară, pentru a nu se menține o stare de izolare între Instituția divină și cei chemați la *cina Domnului*, nu înseamnă că Biserica, pe care nici porțile Iadului nu o vor putea dărâma, ar fi dispusă să cedeze ceva din învățătura sa, din revelațiile sale, din cultul său sau din tot patrimoniul ei sacrosanct, pecetluit cu sângele tuturor martirilor, pentru a complăcea liber-cugetătorilor acestui veac înșelător. Pentru această Biserică, *omul nou* este cel pe care Hristos l-a înnoit prin cuvântul și prin învierea Lui, iar nu omul care a zidit altar Mamonei.

În gândirea contemporană mondială s-a acreditat, din ce în ce mai mult, ideea că toate religiile, inclusiv cea creștină (socotită de o aceeași valoare cu celelalte), s-au învechit și sunt depășite. Cu o participare mai mult sau mai puțin lucidă și conștientă la o asemenea teză tendențioasă, se consideră, în mod curent, că *ne aflăm la capătul unui ciclu, în care toate ideologiile și religiile și-au epuizat posibilitățile*, încât doar prin eliberarea de ele lumea se va putea restructura sub o nouă formă spirituală care să deschidă umanității un nou orizont. Diferiți autori occidentali, care se pretind credincioși, consideră că *Biserica bate pasul pe loc* și că *Lumea secolului al XXI-lea va evolua spre o noua cercetare metafizic* (73).

Dacă budismul, brahmanismul sau islamismul s-au învechit și sunt depășite, nu același lucru se poate spune despre Creștinism care este religia integral revelată și care arată umanității adevăratul drum spre porțile împărăției cerești. Această religie este iluminată de Duhul Sfânt, deci ea nu poate fi învechită sau depășită ci dimpotrivă, ea se regenerează mereu din izvorul apei vii, dând omului posibilitatea de a se realiza atât în vremelnicie cât și, mai ales, în veșnicie.

Dar pentru cei ce s-au lepădat de Hristos, ca și pentru cei care n-au crezut niciodată în El, ci I-au fost totdeauna potrivnici, L-au hulit, L-au scuipat și L-au răstignit și continuă, cu și mai multă ură, să-L hulească, pentru toți aceștia Creștinismul constituie o mare piedică ce stă în calea luciferianismului lor, întrucât Satana cu Hristos se războiește, și nu cu Buda sau cu Mohamed. În lumea păgână, ca și la popoarele de orice altă apartenență religioasă în afara celei

creștine, rar s-au produs prigoniri religioase, tocmai pentru faptul că tot ceea ce nu este în Hristos, ci în afara Creștinismului, este de mai înainte pângărit de diavol și deci nu constituie un obiectiv pentru el. Ne aflăm într-un secol în care se vântură mereu ideea umanismului și a pacifismului, ca precept religios, dar fără Dumnezeu.

Cu pretenția de a lărgi orizontul spiritualității dincolo de *țarcurile strâmte ale trecutului*, se pretinde, după cum susține și Mircea Eliade, *să se lichideze toate ortodoxiile care au supraviețuit din alte secole*. Cu prestigiul pe care îl are în lumea occidentală, ca un mare mentor al tuturor religiilor, Mircea Eliade afirmă, cu aplombul și rătăcirea pe care o poate produce: *creștinismul și islamismul sunt fosilizate, desuete și goale de sens (74)*.

Prin această tenebroasă înțelegere de a *lichida* orice credință religioasă tradițională, în frunte cu Creștinismul, și a reconsidera spiritualitatea omului, se adoptă o concepție aparent metafizică, dar în realitate demonică. Ea schimbă axa de orientare de pe cadranul spiritualității, rotindu-se de la un pol la altul, de la Hristos la Mamona. Ea lasă vacant tronul Celui Prea înalt, pentru a fi ocupat de un alt dumnezeu, de cel potrivit, atunci *când veți vedea urâciunea pustirii ce s-a zis prin Daniel proorocul, stând în locul cel sfânt (Mt. 24, 15)*. Spre un asemenea țel și cu intenția de a infiltra marxismul în sânul Bisericii, o acțiune diabolică a fost întreprinsă, prin organizațiile comuniste, pentru a distruge Creștinismul din interiorul lui, după strategia *calului troian*. Tolerând existența provizorie și limitată a Bisericilor, dar într-o mare măsură tutelându-le, comunismul a înțeles să-i folosească pe creștini pentru ca *ei însisi să-si sape propriile gropi*. Ca urmare, pentru a produce dezorientare și a devia Creștinismul de la linia lui spirituală, au fost inițiate, încă din primii ani de după al doilea război mondial, diferite congrese religioase pentru *pacificarea Cultelor și Confesiunilor*, ca cele de la Praga și București, ordonate de serviciile politice ale Kremlinului. Au luat apoi ființă felurite organizații internaționale, între care *Consiliul Mondial pentru Pace*, cu girul a numeroase Biserici, precum și *Consiliul Federal al Bisericilor*, transformat ulterior în *Consiliul Național al Bisericilor*, înființat de un grup de marxști în sutană, în frunte cu Reverendul Harry Hard, identificat de *Comitetul pentru Activitățile Americane* ca membru al partidului comunist și *organizator principal al infiltrației comuniste și a subversiunii în domeniul religios*. Tot el a fost și unul din cofondatorii *Federației Metodiste din America pentru Acțiunile Sociale*, care avea drept scop transformarea Bisericii Metodiste din America într-un instrument al realizării socialismului".

Potrivit planului Francmasoneriei, se urmărește organizarea Bisericii sub îndrumarea unică a unei conduceri politice mondiale, prin contopirea tuturor confesiunilor într-o așa zisă *Biserica Ecumenică*. Asigurându-se apoi recunoașterea oficială a unei asemenea unice Biserici cu caracter universal și cu exclusivitate de drepturi față de toate credințele tradiționale abrogate, ar urma ca orice act de preaslăvire sau de devoțiune, precum și orice altă activitate religioasă, în afara acestei unice și *legale biserici*, să fie interzise și aspru pedepsite de lege⁷⁶.

În ceea ce privește America, *negrii - ca dușmani recunoscuți ai creștinilor - au fost desemnați să elibereze Bisericile în măsura în care ei ar urma să ocupe posturile de comandă din Noua Biserică (77)*. Ecu-menismul a devenit astfel o momeală, pentru a face din Biserici un instrument al marxismului, care să contribuie la constituirea unei *Noi Ordini Sociale*. Această nouă organizare a lumii ar urma să fie exclusiv materialistă, constituind Synarhia unor mari ansambluri economice, culturale, sociale și politice, conduse de tehnocrați.

Intr-un studiu bine documentat al publicistului francez Pierre de Villemarest s-au arătat, pe baza unor date revelatoare, aspectele unor asemenea acțiuni: *Bisericile din țările comuniste se văd din ce în ce mai expuse la a fi invadate și trădate, din interior, de elemente sistematic formate în spiritul marxist, pentru a putea fi apoi deviate de la adevărata lor misiune spirituală. (...) în acest sens, au fost deschise școli pentru pregătirea unor agenți în vederea pătrunderii lor în lumea necomunistă și care, din interior și în haină sacerdotală, să poată submina Bisericile respective. (...) În aceste școli au fost admiși pastori și preoți de diferite confesiuni creștine, muftii și budiști care au acceptat să servească comunismul, sub acoperământul credinței lor, precum și comuniști care s-au învoit să devină clerici, urmând să lucreze în același scop. Asemenea agenți au fost inițiați pentru diferite destinații: în Letonia, la Sigulda, a fost înființată o asemenea școală pentru lumea protestantă scandinavă, germanică și anglo-americană; în Crimeea, la Teodosia, pentru lumea romano-catolică; în România, la Constanța, pentru musulmani; în Siberia, la Kita și Basnaul, pentru cei din Asia; la periferia Moscovei, pentru Bisericile și sectele din SUA și Canada. (...)*

În toamna anului 1949, aproximativ 3000 de agenți au terminat primul lor an de studiu și, după alți câțiva ani, s-au răspândit în toate părțile lumii: unii s-au strecurat în grupuri de evadați și refugiați, alții au fost transplantați, sub false identități, ca în orice acțiuni clasice de spionaj. Timp de trei până la cinci ani, după caz, ei au func-

tionat în sânul Bisericilor respective ca pastori sau preoți, printre ceilalți clerici autohtoni, fără nici o activitate politică. în cuprinsul anilor care au urmat (1955-1959), ei au început să se amestece, în mod progresiv, în diferite asociații, comitete, cercuri culturale și sociale de origine creștină sau laică, militând „pentru mai multă justiție (78).

Concomitent cu infiltrările unor elemente dubioase, strecurate în corabia de mântuire a Bisericii creștine, aceleași cercuri obscure caută să fie atrase, alături de Bisericile apusene, și acelea din dosul *cortinei de fier*, stimulându-le în ideea ecumenismului, pentru a realiza o contopire a tuturor confesiunilor. Prin această acțiune nefastă, care urmărește răsturnarea orânduirilor lumii creștine, Biserica este martirizată de puterile infernale ale iudaismului.

Dar în ciuda adversităților pe care le întâmpină în încleștarea ei cu fiara care s-a ridicat din Adânc, spre a o pierde, Biserica va supraviețui până la sfârșit, când va apărea Judecătorul, când se va cutremura cerul și pământul și se va arăta gheena, cu focul ei nestins, pentru blas-fematorii lui Dumnezeu. Biserica Răsăritului a fost nevoită să se resemneze și să se închidă în tăcere, mai ales acolo unde silnicia și primejdia uneltirilor au fost mai mari, credincioșii ei fiind puși în situații deosebit de grele, trebuind să-și ducă viața religioasă în ascuns.

Mijloacele de distrugere a Bisericii și de pervertire a credinței au devenit din ce în ce mai viclene și mai periculoase; de aceea, fiecărui creștin îi revine o mărită răspundere înaintea lui Dumnezeu - față de sufletul lui, de neamul din care face parte și de întreaga Creștinătate - cu privire la felul în care va ști să înfrunte Răul, pentru a se ține drept și neclătinat până la sfârșit.

După zeci de ani de regim comunist, multă lume din țările aflate sub această stăpânire s-a înstrăinat de Biserică, fie din cauza persecuțiilor, fie din cauza grelelor condiții de muncă și de viață care i-au fost impuse. Prin orânduirile sociale în care a fost încătușat, omul a fost obligat să-și ducă zilele într-o continuă neliniște și teamă, mereu cu capul plecat și amenințat. Într-un asemenea regim, toate drepturile cetățenești au devenit îngrădite și nesigure: proprietatea, valoarea monetară, spațiul locuibil, locul de muncă, dreptul de strămutare în alt oraș, unitatea familiei, libertatea personală și chiar viața. Mărin-du-se dezorientarea și slăbind evlavia, iar creștinii fiind mereu expuși la felurite compromisuri de conștiință, mulți nu au înțeles căile Domnului și s-au clătinat în credință, văzând că Biserica este batjocorită, iar numele lui Dumnezeu hulit mereu, fără ca Atotputernicul să intervină vizibil pentru a-i pedepsi și rușina pe vrăjmașii Săi.

Un vânt pustiitor s-a dezlănțuit, de pretutindeni, împotriva umanității și a Creștinismului. Învăluind totul. Zis-a cel nebun, în inima sa: „Nu este Dumnezeu!” (Ps. 13, 1). Din adâncul veacurilor străbate glasul proorocului care își strigă durerea: *Pentru ce m-ai lepădat, Dumnezeule, până în sfârșit? Aprinsu-s-a inima Tă peste oile pășunii Tale. (...) Și s-au fâlit cei ce Te urăsc pe Tine în mijlocul locului de prăznuire al Tău, pus-au semnele lor drept semne; sfărâmat-au intrarea cea de deasupra. Ca în codru cu topoarele au tăiat ușile locașului Tău, cu topoare și ciocane l-au sfărâmat. Ars-au cu foc locașul cel sfânt al Tău, până la pământ* (Ps. 73, 1; 5-8).

Dar nu după voia necredincioșilor va fi, ci după voia Domnului. Căci credința va dăinui și peste toate zădărniciile care-i stau împotriva. Dintr-o anchetă a ziarului *Borba*, din 1969, rezultă că în Iugoslavia numai 30% dintre adulți și-au părăsit credința; iar *Sovietkaia Rusia*, din același an, declara că în URSS, cu toată propaganda atee care se făcea de 50 de ani, 20% dintre tineri se mai mărturiseau a fi credincioși, în timp ce *Komsomolskaia Pravda* relatează că, deși bisericile parohiale au fost închise, ateismul nu i-a transformat încă pe cei care erau credincioși.

Asemenea constatări l-au determinat pe filosoful francez Francois Mauriac să declare: *Faptul că, după 50 de ani de ateism militant și de materialism, comunismul nu a reușit, în Rusia, să pecetluiască cuvintele lui Hristos, este un eveniment de necrezut. Creștinismul reappare în rândurile intelectualilor și este un semn pentru mine. În acest univers înnebunit, în care totul ajunge să se confunde, am impresia că Dumnezeu spune: „Iată-mă, nu vă tulburați”^{1<79}.*

Din umbra morții care s-a așternut peste împărăția celor fără Dumnezeu, s-au auzit, în anii care au urmat, mărturiile de credință și strigătul de libertate al unor vajnici mărturisitori ai lui Hristos, care au străpuns zidurile temnițelor și ale lagărelor, ajungând până departe, spre toate marginile pământului, cutremurându-i pe toți cei care și-au păstrat discernământului și credința în El. Așa au fost glasurile lui Amalrik, Soljenițin, Zaharov, Cihanovici sau Bukovski, glasuri care, din umbra captivității lor, au răsunit cu putere neînfricată împotriva comunismului ateu, luptând pentru libertate și proslăvind credința în Dumnezeu.

Dramatismul înclășării cu puterile Iadului, prin care Răsăritul își plămădește o lume reîncreștinată, se concretizează cel mai bine în întâmplarea petrecută pe scena marelui teatru din Moscova, în 1969, când artistul poporului Alexandr Rostovtșev, jucând rolul principal din piesa *Iisus în frac*, în loc să pronunțe sacrilegiile ironiei ale mono-

logului pe care trebuia să-l susțină, a rămas imobil pe scenă, în uimirea sălii; apoi, după lungi și grele momente, și-a făcut semnul crucii, s-a prăbușit în genunchi și a rostit: *Doamne, iisuse Hristoase, miluiește-mă pe mine, păcătosul, și mă pomenește în împărăția Ta.*

Capitolul 12

Psihoze colective

Cu o viziune profetică, Soren Kierkegaard, asistând la tulburările revoluționare care au cuprins Europa în 1848, spunea: *în opoziție cu ceea ce se întâmplă în Evul Mediu sau în alte epoci, când se discuta la nesfârșit despre unele cazuri de persoane posedate de diavol, și care erau deci dăruite Răului, acum, în aceste timpuri moderne, se poate vorbi despre colectivități întregi posedate de diavol, în măsura în care omenirea - în masă - se dăruiește diavolului. Ca urmare, oamenii se adună în turme, pentru ca isteria naturală și animală să-i stăpânească și astfel ei să se simtă stimulați și înflăcărați, ca ieșiți din minți. Scenele lui Blocksberg sunt pandantul fidel al acestor delectări demonice, care constau într-o pierdere a sinelui, oamenii lăsându-se parcă volatilizați de o putere superioară în care își pierd propriul eu, nemaiștiind nici ce fac, nici ce spun și nici cine vorbește prin ei, în timp ce sângele circula mai repede, ochii strălucesc mai tare și pasiunile fierb (80).*

Văzându-l pe diavol folosind asemenea strategii, Denis de Rouge-mont spunea sugestiv: *Mai bine decât oricine, Kierkegaard a înțeles principiul diabolic, creator de mase: depărtarea de propria persoană, lipsa răspunderii, absența sentimentului de culpabilitate, par-liciparea la puterea divinizată a Anonimatului. (...) Aici recunoaștem tactica de totdeauna a Satanei. De la prima tentație în Eden, el a recurs la același unic artificiu: să-l facă pe om să creadă că nu este răspunzător, că nu există Judecător, că Legea e dubitabilă, că nu se va ști ce face și că, o dată reușită lovitură, el va ajunge să fie Dumnezeu, deci stăpân, hotărând asupra Binelui și Răului, după propria-i voie⁸¹.*

Ca să înșele mai bine, diavolul are tot interesul să nu atragă atenția asupra lui; de aceea se ascunde de persoana care îl tăgăduiește, pentru ca insinuările și sugerările pe care i le aduce în minte să fie socotite drept convingeri proprii. Cu o figură de stil, Baudelaire, spunea: *La plus belle ruse du Diable est de nous persuader qu 'ii n 'existe pas (Pe-tits poemes en prose).*

Pornind război cu toată Biserica și cu rămășița seminției ei, cu toți aceia care păzesc poruncile lui Dumnezeu și țin mărturia lui Iisus Hristos, s-a ridicat în acest veac, din întunericul infernului, alături de comunismul ateu, o altă fiară apocaliptică: nazismul german.

Comunismul, izvorât din influente demonice, a ridicat altar materialismului împotriva spiritualității și a Creștinismului; neopăgânismul nazist a revenit la păgânitate, a retrezit vechiul cult al lui Thor și Wotan, a promovat forța, spiritul de rasă superioară, precum și disprețul față de mila creștină și față de iertare, socotite a fi manifestări psihologice ale inferiorității și lașității evreiești. Aceste concepții au dus la lagărele de exterminare în masă, la cele mai demente cruzimi.

În cartea *Mitul veacului al XX-lea*, a doctrinarului hitlerist Al-fred Rosenberg, se spune: *Mitul crucii creștine este mort; mitul svas-ticii, al rasei și al sângeului îl înlocuiește* (p. 680). O asemenea doctrină păgână socotea Biserica Creștină o piedică în calea afirmării noului regim; ca urmare, Biserica a fost supusă unei aprige persecuții, dimpreună cu slujitorii ei care *în adunarea păcătoșilor n-au umblat și pe scaunul hulitorilor n-au șezut* (Ps. 1, 1). Și astfel, așa cum *Cugetările lui Mao* au devenit mai târziu *sacre*, având putere de mit pentru comuniștii chinezi, la fel *Mein Kampf*, cartea doctrinară a lui Hitler, a devenit catehismul fiecărui nazist, gata de orice jertfă pentru cauza hitlerismului.

Sub aspect spiritual, nazismul a cunoscut și alte rătăcirii demonice în afară de wotanism. Himmler, ministrul de interne al Germaniei hitleriste, credea că este reîncarnarea regelui Henric Păsărarul, iar alți șefi naziști, influențați de magia neagră, credeau în posibilitatea antrenării puterilor oculte în sprijinul biruinței armatei germane. Rezultatele s-au văzut.

În organizarea modernă a lumii, statele totalitare - de *stânga* sau de *dreapta* - au înțeles să cuprindă totul și să reprezinte totul. Prin voința stăpânitorului, investit cu o putere absolută, statul totalitar îl subjugă pe om sub toate formele, îl învăluie într-un păienjenis de ițe legislative, îi leagă existența prin tot felul de restricții sociale și economice și îi pretinde o atașare totală și oarbă în numele unui *crez* național sau internațional.

Și astfel, sub diferite stindarde și lozinci ademenitoare, omenirea a alunecat din ce în ce mai jos spre o demență colectivă, în care cu greu își mai poate cinea păstra mintea întreagă și limpede. Într-o alternanță antagonistă, oscilând omenirea veacului nostru între extrema stângă și cea dreaptă, s-au ridicat la putere cele două fiare apocaliptice: comunismul și nazismul. Infruntându-se una cu alta într-o luptă pe viață și pe moarte, spre satisfacția Satanei și pentru plângerea și căsăpirea umanității, ele și-au purtat război sub semnul unei cruci pervertite: una înfățișând svastica, iar cealaltă - secera și ciocanul.

In conflictul care a urmat, ca o adevărată crucificare a lumii, au intervenit, în apărarea comunismului, toate puterile masonice, pentru ca fiara roșie să fie întru totul biruitoare asupra țărilor răsăritene, dar amenințând cu primejdie mare întreaga omenire. Și astfel bezna s-a întins pe toată fața pământului, zdruncinând peste tot credința creștină.

Capitolul 13

Naționalismul și Biserica

Dacă naționalismul agresiv și rasist de tipul nazist reprezintă o gravă eroare spirituală, se constată că, de la o vreme, se incriminează, fără nici o deosebire, orice naționalism, chiar și acela luminat și cu dragoste de Hristos, de Biserică și de Neam.

De asemenea incriminări dau dovadă tot felul de oameni de cultură, filosofi creștini, precum și unii teologi. Ei consideră că există un antagonism între spiritualitatea creștină, fără frontiere pământești, în ansamblul umanității, și naționalismul circumscris la dragostea pentru un neam.

Astfel, episcopul Jean de Saint-Denis, al Bisericii Catolice ortodoxe din Franța, în cartea sa *Initiation à la Genese*, într-un capitol despre *devierile imaginii trinitate*, scrie: *Naționalismul și toate grupările de oameni sunt erzațuri ale unității umane, dând loc la războaie, împiedicând schimbul fratern. Ele sunt produsele păcatului originar* (p. 92). Episcopul condamnă în aceeași măsură și bisericile autocefale. Dacă bogăția este pricină de poticnire când devine un scop în sine și închide porțile împărăției cerești, ea le poate deschide atunci când lucrează pentru binele umanității. La fel și naționalismul! Căci totul depinde de sensul acordat acestei noțiuni.

Masoneria caută, prin toate mijloacele, să denigreze și să compromită ideea de naționalism, smulgând din conștiința națiunilor legătura acestora cu credința, tradiția și cultura proprie, pentru a le putea stăpâni mai ușor. Dar nu aceeași este atitudinea spiritului iudaic atunci când este vorba despre Israel, care desfășoară cel mai aprig și șovin fanatism. Întrucât neamurile au apărut în istorie ca rezultat al păcatului, încă de la începutul încurcării limbilor, lumea s-a diferențiat în triburi și, mai târziu, în națiuni; iar neamurile, ca entități istorice și spirituale, au căpătat un rost înaintea lui Dumnezeu, fiecare având personalitate și caracteristici bine definite și o misiune tainică în lucrarea de mântuire a lumii.

Neamurile, prin specificul și prin tradițiile lor - și mai ales neamurile creștine, prin aportul lor spiritual, cultural și artistic, de mărturisire întru Hristos - îmbogățesc zestrea și patrimoniul umanității, spre slava lui Dumnezeu. A nesocoti acest adevăr și a privi neamurile doar ca pe niște grupări biologice, etnice și politice, fără a le acorda semnificație spirituală, a face din toate o apă și un pământ, ar

însemna vitregirea lor de tot ceea ce au creat mai valoros prin personalitatea, genialitatea și strădania lor.

Dacă o diferențiere afectivă există între oameni, și aceasta a existat și la Hristos față de Apostoli, ca și în cadrul Israelului, între cele 12 seminții, ea este explicabilă ca o diferențiere afectivă care există și între diferitele naționalități, din motive de origine, de tradiție, de limbă, de credință religioasă și de împrejurări istorice. Cât despre dorința de a vedea neamul din care faci parte sau în care te-ai integrat, ca și familia căreia îi aparții, propășind cât mai mult pe calea binecuvântată de Dumnezeu, aceasta este cu totul legiuită și - în relația noastră cu alte neamuri sau, în general, cu aproapele - nu contravine cu nimic spiritului evanghelic. În grija pe care trebuie s-o avem față de toți semenii noștri, Apostolul Pavel face o demarcație netă, începând chiar cu cei apropiați, cu cei din casa noastră, căci nu pe toți oamenii îi privea la fel. El spune: *Dacă însă cineva nu poartă grijă de ai săi și mai ales de casnicii săi, s-a lepădat de credință și este mai rău decât un necredincios* (1 Tim. 5, 8). Iar în alt loc spune: *Până când avem vreme, să facem binele către toți, dar mai ales către cei de o credință cu noi* (Gal. 6, 10). Pentru propriul neam, Sfântul Pavel era gata să se dea pe sine și anatemei, cu blestemul despărțirii de Hristos, pentru a-i vedea pe conaționali săi mântuiți. De fapt și Biserica, prin ecteniile sale, se roagă în mod deosebit pentru binele neamului din care face parte, pentru toate cetățile și orașele acelei țări și pentru suitorii bisericii respective, ba și pentru ostașii căzuți pe câmpurile de luptă, pentru apărarea țării și a credinței strămoșești. Dar, în aceeași măsură, Biserica se roagă pentru toți oamenii de pretutindeni.

Pentru fiecare creștin conștient, este o datorie sfântă să-și apere neamul din care face parte sau în care s-a integrat, ferindu-l de influențele vătămătoare, din afară sau dinăuntru, care i-ar afecta credința în Hristos, moravurile și cultura; fiecare creștin conștient trebuie să contribuie, după puterile sale, la ridicarea nivelului spiritual și a vredniciei neamului în care trăiește. Dator devine astfel fiecare creștin să-și dea și viața pentru apărarea țării sale, atunci când aceasta este în primejdie. Un asemenea exemplu măreț a dat neamul românesc de-a lungul atâtor secole, în luptele de apărare împotriva barbarilor și a păgânilor, păstrându-și existența și credința curată. Pe Ștefan cel Mare, care a zăgăzuit înaintarea otomanilor spre Apus, papalitatea l-a recunoscut a fi un *atlet al Creștinătății*.

Despre rostul și mântuirea neamurilor prin credința în Dumnezeu vestesc atâtea locuri din Sfintele Scripturi. În psaltire citim: *Să se întoarcă păcătoșii în iad; toate neamurile care uită pe Dumnezeu*

(Ps. 9, 17). *Veselească-se și să se bucure neamurile, că vei judeca popoarele cu dreptate (Ps. 66, 4).*

Multă grijă trebuie să aibă fiecare creștin să trezească în jurul lui credința în Dumnezeu, ca să se bucure atât el cât și neamul lui de răsplătirile cerești: *Fericit este poporul acela care-L are pe Domnul ca Dumnezeu al său (Ps. 143, 15).* Căci toate neamurile vor veni la judecată. Fiecare neam își poate avea vredniciile sau nevredniciile sale, și după cum se vor împlini, vor fi și judecate, încununate sau osândite, iar de această stare vor răspunde toți fiii săi.

În acest înțeles trebuie considerat adevăratul naționalism, cu iubire în Hristos față de neamul său, neamul fiind o verigă în dragostea creștină față de toată umanitatea. Regretabil este însă faptul că atâția oameni de bună-credință se lasă înșelați de cei rău-voitori care, cu idei pretins umaniste, vor să smulgă din sufletul omenesc orice sentiment de neam și de țară, socotindu-l o eroare spirituală. Profesând un duh de internațională platitudine, golit de orice semnificație spirituală, aceștia îndeamnă spre lepădarea de orice apartenență afectivă față de neamul în care te-ai născut și în care trăiești, ajungând să te asemeni cu un copil bastard care nu și-a cunoscut părinții și care a crescut fără oblăduirea lor.

Creștinul este integrat în familia și în neamul din care face parte; de acestea este legat mai mult în grija lui duhovnicească, de acestea va răspunde în primul rând; dar el aparține și întregii umanități, pentru a cărei mântuire, în dragostea de Hristos, trebuie să năzuiască.

Capitolul 14

Uneltiri si urziri demonice

Diavolul acționează pe multiple planuri - propagandistice, sociale, politice, ideologice și filosofice - pentru a-l îndepărta pe om de la credință și a-l înstrăina de Dumnezeu; el întreprinde diversiuni de credință pentru a exalta sufletele spre o falsă evlavie, ca să scufunde și pe această cale corabia de mântuire a lumii.

Din răzvrătit și revoluționar, diavolul devine, rând pe rând, teolog, reformator de credință, predicator și înger de lumină. Cu viclenie el deturneză mintea de la cele esențiale spre cele superficiale, iar prin impresii emotive, caută să câștige afectivul. El ne întâmpină binevoitor, ne adulmecă și priveghează alături de noi în post și reculegeri, pentru a ne pândi mai bine și a ști cum să ne atace. Ca să ne risipească orice îndoială, ne apare sub înfățișări demne de credință adâncă, luând uneori chip de sfânt, de înger luminos și chiar pe cel al lui Hristos. Iată de ce pentru cei neinițiați nu este ușor să deosebească duhurile bune de cele rele.

Folosindu-se de mijloace viclene, Satana caută să denatureze credința prin false revelații, prin false minuni și teofanii, prin vedenii și vise înșelătoare, ca și prin strecurarea, în mintea credincioșilor evlavioși, de îndemnuri insinuante, rătăcirii, superstiții, patimi și, mai ales, a duhului mândriei. Pentru ca vestirile să pară cât mai veridice, ele sunt îmbrăcate în haină mistică și au coloratură evanghelică sau profetică, aceasta fiind momeala pentru câștigarea încrederii celor de bună credință, dar neavizați. În același scop, diavolul dă credinciosului și un imbold ascetic, de sporită credință și de fapte bune, înfăptuind astfel o evlavie demonică în care își ascunde otrava și prin care reușește să-i înșele chiar și pe unii aleși. Uneori Satana își însoțește aparițiile înșelătoare prin semne neobișnuite, vindecări de boli sau orice alte *minuni*, care nu sunt însă adevărate, ci doar meșteșuguri viclene prin care prinde, în păienjeniișul ițelor sale demonice, sufletele prea lesne crezătoare în manifestări cu aspect supranatural.

Dar dacă asemenea cazuri se produc, ele apar numai cu îngăduința lui Dumnezeu, din pricina păcatelor multe care stăpânesc lumea și din cauza unor slujitori ai altarului care s-au îndepărtat de calea adevăratei credințe, lăsându-se mult prea ușor ademiniți de glasul Ispititorului. Căci ne-am apropiat de acele vremuri despre care s-a scris: *Dumnezeu din cer a privit peste fiii oamenilor, să vadă*

de este cel ce înțelege, sau cel ce caută pe Dumnezeu. Toti s-au abătut, împreună netrebnici s-au făcut; nu este cel ce face bine, nu este până la unul (Ps. 52, 3-4).

Există oameni infirmi, bolnavi sau cu diferite beteșuguri, care nu întotdeauna își datorează această stare unor cauze fizice naturale, de ordin medical, ci înstăpânirii unor duhuri rele care, din motive pe care Domnul le știe, îi țin legați trupește. Din Evanghelii se cunosc atâtea cazuri în care Mântuitorul a *dezlegat* astfel de oameni din *legăturile* cu care Satana îi legase, poruncind acelor duhuri rele să iasă afară. Așa s-a întâmplat cu tânărul epileptic, cu surdomutul din naștere, cu omul cu brațul uscat, cu femeia gârbovă de 18 ani, cu posedatul din ținutul Gadarenilor și cu atâția alții.

Asemenea paralitici, gârbovi, surdo-muți, ologi sau suferinzi de alte metehne fizice sau psihice, ale căror infirmități provin, uneori, din-tr-o legătură demonică, pot ajunge să-și îndrepte trupul gârbovit, spre uimirea multora, printr-o lucrare de diversiune pe care o face Ispititorul și care este considerată minune, dar al cărui scop este rătăcirea; natura unor astfel de *tămăduiri* este întru totul deosebită de cea a unei adevărate minuni.

Când Mântuitorul a certat demonii și i-a silit să iasă din făpturile pe care le stăpâneau, cei tămăduiți se izbăveau nu numai de infirmitățile lor corporale dar și de anumite tare spirituale, câștigând har de la Dumnezeu printr-o sfântă și luminată credință. Pilduitor este cazul paralticului din Evanghelie, căruia Iisus i-a iertat mai întâi păcatele și apoi i-a spus să-și ia patul și să umble. Cu aceeași înțelegere, la Taina Sfântului Maslu, bolnavii își cer iertare pentru păcatele lor, ca să poată dobândi vindecarea trupească.

Nu aceeași este însă starea spirituală pe care o provoacă falsele vindecări ale diavolului, întrucât cel *vindecat* trupește pe o asemenea cale, mai rău se îmbolnăvește cu sufletul, rătăcindu-se cu mintea și devenind o pradă ușoară în mâna Celui Rău. Parodiindu-L pe Mântuitorul și imitându-L printr-un simulacru de vindecări, diavolul poate elibera pe unii oameni de anumite împătımiri trupești, dar în același timp le învâluie sufletul în mrejele lui și le zădărnicește mântuirea. Pretinse vindecări se pot obține uneori și prin descântece. Dar tămăduirile obținute prin asemenea mijloace sunt vrăjitorii, iar cei care se învoiesc să-și lege sufletele de astfel de practici drăcești cad sub anatema Bisericii, rămânând despărțiți de Hristos.

Despre falsele vindecări cu care Satana îi înșală pe oameni, Sfântul Ioan Hrisostom spune: *Deși vindecă, diavolul însă mai mare vătămare face. Si măcar că poate folosi trupul, care puțin mai pe urmă*

tot va muri și va putrezi, vatămd sufletul cel nemuritor (în Cuvântul 5 către cei ce iudaicesc). Iar marele dascăl al Răsăritului, Cuviosul Nicodim Aghioritul, întărește același cuvânt, spunând: Fiindcă diavolul, fraților, este pescar prea viclean, pierde puțină momeală ca să prindă un pește mare, adică se mulțumește să vă dea o sănătate de nimic, numai ca să vă lipsească apoi de Rai. Vă lungește viața cu puțin, ca să vă muncească veșnic (în Hristoitia, pp. 324-325).

Pe căi obscure, diavolul poate induce în eroare pe mulți oameni de bună credință, folosind, prin acțiuni magice, puterile ascunse ale sufletului omenesc. Așa sunt fenomenele parapsihice care se produc prin hipnotism, sugestie, telepatie, psihochinezie sau levitație, și care, conștient sau inconștient, declanșează, din partea acelor persoane, acțiuni demonice. Reîncarnarea spiritului sau existențele astrale sunt rătăcirii izvorâte din aceeași sursă otrăvită. În acest scop, demonul se servește de persoane cu calități mediumnice și care, inconștient, sunt stăpânite de un duh vrăjmaș. Într-o asemenea stare, ele descriu locuri pe care nu le-au văzut niciodată, relatează fapte pe care le-ar fi trăit într-o altă existență și care se dovedesc, de cele mai multe ori, exacte; rezolvă prin răspunsuri prompte probleme și operațiuni grele de matematică, de care în realitate nu au nici o cunoștință; iar uneori vorbesc, în transă, în limbi arhaice neînțelese, de care nu-și mai aduc aminte, pentru a dovedi că au preexistat într-o altă existență.

Akila, ucenicul Sfântului Apostol Petru, spunea despre Simon Magul: *Pentru ca să amăgească mulțimea, el face năluciri și minuni mincinoase; în foc nu arde, se strămută prin văzduh dintr-un loc în altul, face din pietre pâini și le mănâncă, deschide uși încuiate, topește fierul ca pe ceară și multe altele (Cazania pentru ziua de 25 noiembrie, p. 481).* Iar Sfântul Clement, episcopul Romei, într-o scrisoare trimisă Sfântului Apostol Iacob, pomenind de tatăl său, care urma să fie botezat de Sfântul Apostol Petru și care a întâmpinat multe necazuri de la Simon Magul, spune: *Simon, dacă văzu pe tatăl meu că-l înfrunta înaintea poporului ca pe un amăgitor și fermecător, s-a mâniat și l-a schimbat după chipul său, așa că cine îl vedea pe tatăl meu zicea că este Simon. Aceasta o făcuse spurcatul pentru că trimisese împăratul oameni ca să-l omoare ca pe un amăgitor. Și pentru aceasta își mutase obrazul pe tatăl meu ca să-l piardă, iar el a fugit în țara jidovească de s-a ascuns (ibid. p. 490).* Vraja schimbării aceluși chip de pe fața bătrânului s-a putut curma o dată-cu botezul pe care l-a primit din partea Sfântului Apostol Petru.

Pentru a devia lumea de la credința mântuitoare, demonul recurge la un fals misticism. Prin vise și prin vedenii cu aspecte angelice.

prin semne și descoperiri cu aparențe suprafirești, prin comunicări spiritiste, prin voci care glăsuiesc uneori din necunoscut sau chiar din unele icoane, el își seamănă neghina. Ispititorul se poate preface în toate felurile. El poate simula chipul Maicii Domnului, al Mântuitorului, al unor arhangheli sau al unor spirite bune, ademenindu-ne cu îndemnuri morale și cu citate biblice, însoțite uneori și de prevestirea unor tămăduiri sau a tot felul de întâmplări, care se pot apoi adeveri. Servindu-se de astfel de mijloace, prin care caută să deruteze sufletele, el poate îndemna și la post, la rugăciune și chiar la împărtășirea cu Sfintele Taine, pentru a da o chezășie cât mai mare că acele *minuni și descoperiri* sunt de la Dumnezeu. Căci cel care se încrede în Ispititorul și dă ascultare ademenirilor lui, rămâne legat de Vrăjmașul, chiar dacă ține posturi și se împărtășește cu Sfintele Taine, atâta timp cât nu se va lămuri că este înșelat de duhul trufiei. Căci Vrăjmașul vrea să fie slujit *chiar și prin cele bune, ca un amăgitor, viclean și uneltitor ce este. Pentru că adeseori și cele bune se pot săvârși pentru slava deșartă. Și atunci sunt socotite de Dumnezeu la fel ca și furtul, nedreptatea sau ca și celelalte mari păcate* (82).

Dar rătăcirea pe care diavolul urmărește s-o infiltreze *în sufletele oamenilor*; el nu o dezvăluie de la început, ci după ce a câștigat încrederea victimelor lui, pentru ca, în cele din urmă, acestea să fie atrase la o apă mai adâncă și înecate duhovnicește.

Iată de ce oricine iese de sub ascultarea Bisericii și părăsește *corabia de mântuire a lumii*, însușindu-și noi învățături de credință sau alte practici religioase decât cele ale Bisericii Dreptmăritoare, rămasă de la Apostoli și de la Sfinții Părinți, își primejduiește mântuirea sufletului.

Pentru ca înșelăciunea diavolului să pară veridică, el spune uneori și adevărul; dar, prin felul în care îl spune, îi denaturează sensul. Citind textele sfinte, rupte din contextul lor și din spiritul în care au fost spuse, el caută să inducă în eroare și să provoace rătăcirii. Așa se petrece și cu sectanții. Așa a început demonul să-l ispitească și pe Mântuitorul când era în pustie, pomenindu-I, cu insinuări, diferite versete biblice. Așa sunt și falsele interpretări ale diferitelor citate evanghelice, cum ar fi acelea despre *frații lui Iisus*, despre *Fiul Fecioarei, cel întâi născut*, despre *Ioan Botezătorul care a venit în duhul lui Ilie* etc. Așa se ajunge la pângărirea cultului Pururea Fecioarei Măria, socotind că ea a mai avut și alte nașteri, sau la erezia teosofilor și a spiritiștilor care-l consideră pe Ioan Botezătorul ca o reîncarnare a lui Ilie. La fel sunt rătălmăcirile care se fac

în legătură cu femeia desfrânatei din Evanghelie, despre care Iisus a spus: *Iertate sunt păcatele ei cele multe, căci mult a iubit (Le. 7,47)*.

Din asemenea greșite înțelegeri, strecurate cu viclenie de diavol, s-a născut, între altele, și secta inochentiștilor care, confundând iubirea de Hristos cu iubirea patimei trupești, a ajuns la îngăduința desfrânării, pentru ca astfel mai bine să fie primită pocăința.

Din cauza acestor false revelații, vedenii mincinoase și greșite răstălmăciri evanghelice, Biserica, prin reprezentanții ei, poartă, o dată în plus, răspunderea de a veghea, de a lumina și a arăta adevărata cale spre Hristos și spre porțile împărăției, pentru ca lumea să nu se rătăcească și să ajungă la porțile Iadului. Din păcate însă, mulți dintre cei care ar trebui să fie îndrumători, sunt ei înșiși înșelați. Fiind orbi, ei rătăcesc și pe alții de la credință, iar cazurile de demonizări produse pe asemenea căi se înmulțesc mereu, spre păgubirea atâtor suflete.

Capitolul 15

False teofanii și angelofanii

Diavolul, în atacurile sale împotriva umanității și a Bisericii, caută să-i înșele pe cei binecredincioși prin credință, după cum a încercat cu însuși Mântuitorul Hristos în pustie.

Fecioara Măria este cea care a deschis drumul mântuirii și al res-tlntirii universale. De aceea diavolul i-a purtat, dintru început, toată ura, căci lui i-a rostit Domnul: *Dușmănie voi pune între tine și între femeie, între sămânța ta și sămânța ei; aceasta îți va zdrobi capul, iar tu îi vei înțepa călcâiul* {Fac. 3, 15).

Față de darurile mântuitoare care se obțin prin rugăciunile Sfintei Fecioare către Fiul Său și Dumnezeu nostru, ca mijlocitoare milostivă pentru toți credincioșii care o preamăresc, Satana a căutat, în felurite chipuri, să-i hulească numele și să șteargă din conștiința creștinilor prezența ei spirituală. Ca urmare, cultul Fecioarei a încetat să mai existe în toată lumea protestantă, iar dintre creștinii de pretutindeni, care aparțin Bisericilor Sacramentale, numeroși sunt aceia care nu mai cred în întreita ei feciorie, atribuindu-i și alte nașteri sau contestând nașterea, mai presus de fire, a Mântuitorului. În unele țări din Apus, i se profanează numele cu expresii sacrilege. Iar acolo unde i se păstrează cultul, intervin mistificări ale Satanei și apar prooroci mincinoși care, în numele Maicii Domnului, răspândesc rătăcirii.

Întâmplări neobișnuite, cu aspecte suprafirești și cu chemarea la pocăință, au fost de la început primite ca o descoperire dumnezeiască, fără să fie sesizată înșelăciunea diavolului, prin atâtea nepotriviri față de adevărata credință și tradiție ortodoxă. Din această cauză, rătăcirea a luat proporții, antrenând cea mai mare parte din clerul Bisericii. Dar și mai grav apare faptul că asemenea manifestări au fost uneori oficializate de ierarhia bisericească.

Așa s-a întâmplat cu înșelătoarele vedenii ale *Maicii Domnului*. pe care, în România anului 1937, le-a avut o fată de la țară, Vasilica Barbu, din comuna Vladimirești-Tecuci. Relatările despre aparițiile care au avut loc au stârnit multă vâlvă, captivând mulțimile, prin cuvântările pe care această vizionară le ținea în biserici și la adunări populare. Ea mărturisea că *Maica Domnului* s-a arătat într-o bună zi pe câmp și i-a dat poruncă să meargă în lume, să propovăduiască pocăința și să vestească faptul că *vor veni vremuri grele, ani ai durerilor, foc și nenorociri asupra pământului, din pricina păcatelor*

in care a ajuns lumea, ceea ce s-a și întâmplat. În urma poruncii din aceste viziuni, pe colina Gurgueta din acea comună s-a ridicat o cruce mare de marmură neagră pe care, din aceeași poruncă, s-a săpat condacul Maicii Domnului.

Dând ascultare îndemnurilor din vedenii, vizionara a intrat în monahism la data de 15 august 1940, de Adormirea Maicii Domnului, dată ce i s-a fixat pe aceeași cale, și a primit numele de Veroni-ca. Prin porunca ce i se dase, ea a pornit zidirea unui paraclis și a unei biserici, înconjurată de o incintă cu 23 de chilii și cu alte clădiri ce i s-au anexat ulterior, prin daniile credincioșilor. Și așa a luat naștere o mănăstire care a fost închinată Sfintei Fecioare, după cum i s-a cerut, iar monahia Veronica a devenit stareța acestei chinovii, cu o obște de 82 de surori care au ajuns, cu timpul, până la aproape 300. Dintre aceste surori, o parte s-au călugărit tot acolo. Misticismul poporului a acordat o credință nelimitată acestor neobișnuite întâmplări, atribuindu-le o origine dumnezeiască, pentru că le-a socotit numai după aparența lor și nu după esența lor. Pe asemenea temeuri superficiale a luat ființă mănăstirea respectivă, cu toate învoirile și aprobările oficiale, precum și cu binecuvântările ierarhiei bisericești.

Deși chiar de la primele manifestări din Vladimirești au apărut semne dubioase, care dovedeau sursa necurată, semnalată, de altfel, și în scris, încă din 1940", totuși rătăcirile nu au fost sesizate de către cei în drept pentru a fi condamnate, ci dimpotrivă, ele s-au bucurat de o și mai largă susținere și recunoaștere. Ca urmare, în 1943 a fost terminată și târnosită această *mănăstire numai de fecioare*, după cum a fost cerută *de sus*, nesocotindu-se, prin această inovație, tradiția monahismului ortodox, care nu face asemenea deosebiri fiziologice. *Minunile de la Vladimirești* au fost tipărite de tipografia Mănăstirii Cernica, iar apoi, cu aprobarea Sfintei Episcopii a Romanului, au fost retipărite, sub același titlu, în mai multe ediții, completate cu noi *minuni*. A fost o aprobare dată cu pripire și superficialitate, prin care s-a acordat un gir de autoritate ecleziastică unei rătăcirii.

În această mănăstire *numai de fecioare*, înființată pe un temei străin de adevărata noastră spiritualitate, nu ar fi avut ce căuta nici Măria Magdalena, nici Maria Egipteanca și nici Evdochia, desfrânata din Samaria, care au îmbogățit Sinaxarul ortodox, străjuind ca sfinte în Biserică și la care se închină credincioșii cu^vlavie. În schimb, fecioarele de la Vladimirești își afixau această virtute și se socoteau mai de cinste decât oricare alte monahii din aceeași tagmă; ele erau primite în mănăstire ca surori, iar unele din ele au fost călugărite

printr-o alegere care se făcea peste orice rânduieli canonice, numai prin ceea ce vedenia vestea stareței, pentru fiecare caz în parte, ca și pentru orice alt lucru care urma să se desăvârșească în mănăstire. Ca urmare, aparițiile erau frecvente și totul se subordona indicațiilor acestor vedenii. Surorile care, printr-o asemenea mijlocire *cerească*, erau rânduite să devină rasofore sau monahii, se considerau privilegiate de un dar deosebit, ca alese ale *Maicii Domnului*. Și iată cum duhul trufiei nu a întârziat să se ivească și să pună stăpânire pe toată acea obște.

Din același izvor necurat, rătăcirii grave s-au răspândit și asupra închinătorilor care veneau în pelerinaj la această mănăstire. Astfel, într-o zi de vineri, în timpul unei slujbe religioase care s-a săvârșit pe locul arătărilor, vizionara a avut vedenia *Mântuitorului* care a apărut pe un nor și care i-a spus să cheme din mulțime pe *Dumitru de la Cahul, pe Marifa de la Siliștea și pe Domnica de la Slobozia-Conachi, (primul, surdo-mut; a doua, stăpânită de duhuri rele; iar a treia, greu bolnava) și să întindă mâna asupra-le, spunându-te că datorita credinței lor s-au vindecat*. După ce tămăduirile acelor prin lucrare drăcească s-au întâmplat, apariția presupusă a *Mântuitorului* a înconjurat toată adunarea care era de față și a revărsat în urma lui niște fulgi ca de zăpadă, iar apoi, îndreptându-se spre stareță, i-a spus: *Iată aceste suflete, le-am spălat cu Duh Sfânt; spune-le ca de acum să nu mai greșescă* (84). Ca urmare, toți cei prezenți au rămas convinși că, printr-un har deosebit, s-au învrednicit ca însuși *Mântuitorul* să vină la ei și să-i spele pe toți de păcate *cu Duh Sfânt*.

Într-o altă împrejurare, vedenia *Sfintei Fecioare* a oprit să se mai facă rugăciuni pentru *toți pruncii și fecioarele care au murit în suferință, deoarece nu mai au nevoie de rugăciune, fiind hărăziți sa-L întâmpine pe Mântuitorul la a două Lui venire* (85). Altă dată, aceeași vedenie a asigurat-o pe stareță că *două din surorile mănăstirii se vor bucura de o mare trecere înaintea lui Dumnezeu*. Timp de aproape doisprezece ani de atunci, multă lume - din toate părțile țării și din toate straturile sociale - s-a perindat în pelerinaj pe la locul arătărilor și pe la mănăstirea de la Vladimirești, cucemicindu-se față de toate acele povestiri ale vizionarei, față de vindecările care se produceau și față de buna rânduială care domnea acolo, într-o atmosferă de mare pietism. Cu timpul însă, crescând buruiana Satanei, ea și-a arătat și mai bine spinii, încât, în urma acelor vedenii care continuau să apară, au urmat și mai grosolane rătăcirii.

În această mănăstire nimic nu se îndeplinea, duhovnicește sau materialmente, decât cu voia și din porunca *Prea Sfintei Fecioara Ma-*

ria (86). Vizionara împreună cu toată obștea ei călugărească și cu răs-popitul preot Ioan, duhovnicul și slujitorul acestei mănăstiri, n-au mai voit să știe și să asculte de autoritatea bisericească (episcopală), ci s-au subjugat ascultării exclusive a vedeniilor, adică a Ispititorului. S-au produs astfel vinovate abateri în felul de administrare a Sfintele Taine, prin propagarea unor credințe superstițioase și printr-un duh de magie după care se călăuzea vizionara, dimpreună cu toți adepții acestor false teofanii. Spovedania nu se mai făcea individual, potrivit cu această Sfântă Taină, ci colectiv și fără o mărturisire efectivă, ci printr-o recunoaștere în gând a păcatelor fiecăruia din cei prezenți, iar preotul Ioan, răs-popit ulterior, citea apoi o rugăciune de dezlegare generală. Multor credincioși socotiți neprihăniți li se dădea Sfânta Impărtășanie s-o păstreze în casele lor sau chiar s-o poarte asupra lor.

Când s-a constatat câte neorânduiri se produceau față de Preda-niile Bisericii și câte rătăcirile se răspândeau în popor, s-a căutat să se combată rătăcirile, dar fără rezultat. Stareța ieșise cu totul de sub ascultarea Bisericii. S-a urmărit atunci ca mănăstirea Vladimirești să fie desființată și toată obștea împrăștiată. Această hotărâre a fost dusă mai târziu la îndeplinire prin intervenția forțelor publice, din motive politice, după ce Patriarhul Iustinian a încercat, cu răbdare și tact, dar zadarnic, să aducă la ascultare pe vizionara rătăcită.

Și astfel, din fericire pentru sfânta și dreapta credință, ca și pentru prestigiul Bisericii Ortodoxe Române, s-a spulberat acest centru de pelerinaj și de fals misticism, deși în sufletele multora dăinuie încă mitul și otrava acelor apariții. În cele din urmă, în batjocura Vrajmașului, maica Veronica, întemeietoarea și stareța acelei mănăstiri *numai de fecioare*, a părăsit calea călugăriei și s-a măritat, prin alesul inimii ei devenind o adeptă a teosofiei.

Printre numeroasele cazuri similare din ultimele decenii, se numără și acelea, mai cunoscute, cu ciobanul Petrache Lupu de la Ma-glavit, cu Ion Popa Gheorghe de la Cuca-Argeș, sau cu Bănică De-leanu de la Cașota-Buzău.

Rătăcirile de credință s-au produs în toți acești ani și prin răspândirea diferitelor cărți apocrife, condamnate de Biserică. Mai cunoscută, între acestea, este cârticica de rugăciuni *Visul Maicii Domnului*, retipărită de nenumărate ori de diferite edituri, dar și de unele parohii, acordându-i-se chiar și o aprobare arhierescă. În toate edițiile apărute, publicația respectivă are la bază, în afară de câteva rugăciuni obișnuite ale Bisericii, o pretinsă revelație, care însă nu este recunoscută de Biserică, deși, din păcate, a fost și a rămas încă tole-

rată în mod tacit, considerându-se că ea ar putea întreține un sentiment de evlavie, trezindu-i pe mulți la credință. Cârticica ademenește însă sufletele pietiste spre o credință deșartă și superstițioasă.

Pentru a câștiga încrederea credincioșilor, se pomenește în acele pagini despre o *descoperire* pe care ar fi avut-o Maica Domnului într-un vis miraculos, vestindu-i-se dinainte toate patimile Domnului. Vestirea aceasta a constituit paravanul îndărătul căruia s-a ascuns Satana. Iar pe acest temei, apocrifa susține că *dormind Prea Sfânta Fecioară în muntele Eleonului, când a fost în cetatea Betlee-mului, a venit acolo și Domnul nostru Iisus Hristos care i-a spus: Maica Mea prea sfântă, adevărat vis ai visat. Iar de va scrie cineva visul tău, și-l va purta cu sine și în casă îl va păstra, de acea casă vrăjmașul nu se va apropia și pe duhul cel necurat îl va goni. Arhanghelul Mihail va fi lângă dânsul, îndreptând calea lui, iar la dreapta judecata va afla milă și va fi primit în împărăția cerurilor* (87).

Pentru asemenea cazuri de falsa credință, Pravila Bisericeasca vestește cu luminat adevăr: *Dumnezeu nu voiește să fie slujit prin minciună, căci ceea ce astăzi minciuna pare că zidește, mâine va distruge împătrit mai rău. Siguranța mântuirii este o gravă ispită; ea este momeala trufiei prin care Satana prăbușește sufletele de la mântuire. Chiar și unii dintre cei mai încercați nevoitori creștini s-au poticnit în felul acesta, primind minciuna drept adevăr. Când în ordinea spirituală lipsește discernământul de a alege Binele de Rău, omul poate cădea mai ușor în rătăcirii, întrucât nu mai ajunge să desprindă eroarea din tot ceea ce alterează integritatea Adevărului, iar conștiința păcatului i se întunecă și ochiul duhovnicesc își pierde lumina, în cuvântul *despre vorbele care aduc pierzare sufletelor*; Sfântul Teodor Studitul spune: *Nu cu ușurință poate săvârși omul calea și nu poate scăpa ușor de meșteșugurile diavolului, de care trebuie să se îngrijoreze până în ceasul morții. Tot astfel povestește și Patericul despre un bătrân cuvios căruia, ajungând la vremea sfârșitului, diavolul i-a spus: Acum ai scăpat de mine. Dar sfântul i-a răspuns: încă nu știu bine.**

Deci cum ar fi să credem că duhul cel necurat nu se va mai atinge de noi, că el va fi gonit, că Arhanghelul Mihail ne va ocroti de orice rele și că la dreapta judecată vom afla milă și vom fi primiți în împărăția lui Dumnezeu, numai pentru faptul că am transcris și am ținut asupra noastră această cârtică magică! Cât de grosolană apare înșelăciunea Vrăjmașului pentru ademenirea celor simpli și de bună credință, spre asemenea rătăcirii prin care vrea să le lege sufletele; și

cât de mare este cutezanța și obrăznicia lui ca să se folosească în acest scop de numele Maicii Domnului și al Arhanghelului Mihail!

Din cauza urii nestăvilite pe care o poartă Arhanghelului Mihail (care i s-a împotrivit în împărăția cerească) și Sfintei Fecioare (care i-a *zdrobit capul*), diavolul caută să provoace în rândul creștinilor tot felul de diversiuni și abateri de la dreapta credință, folosindu-se tocmai de numele Arhanghelului Mihail și al Maicii Domnului.

Apariții spectaculoase atribuite Maicii Domnului, de pe urma cărora au apărut grave rătăcirii, s-au petrecut, în repetate rânduri, în special în Occidentul catolic, afectând în cea mai mare măsură acea Biserică. Asemenea preținse teofanii au fost însoțite uneori și de vindecări neobișnuite precum și de alte semne cu aparențe suprafirești, pentru a câștiga astfel nu numai încrederea lumii, dar mai ales a autorității eclesiastice. Pe locurile acelor arătări s-au ridicat biserici și așezăminte religioase, devenind centre de mare faimă și pelerinaj, cunoscute în toată lumea.

Mulți credincioși, în curățenia inimii lor, dau crezare acestor apariții dubioase, considerându-le, cu toată evlavia, ca fiind adevărate revelații, iar aceasta cu atât mai mult cu cât, pentru unii dintre ei, s-au produs și vindecări senzaționale. Ca urmare a diferitelor apariții cu aspect miraculoas, însușite de Biserica Romano-Catolică, s-au răspândit, în decursul timpului, devoțiuni păgubitoare și dogme greșite care s-au menținut până în ziua de azi, aducând tot felul de rătăcirii Bisericii Catolice și credincioșilor ei. Așa este, de pildă, credința deșartă legată de *gajul mântuirii* sau de *privilegiul sabbatin*, oficializat prin decretul din 20 ianuarie 1613 de către papa Paul al V-lea prin *Sacra Congregație a Sfintei Inchiziției*, pe baza dubioasei vedenii a Maicii Domnului, pe care a avut-o conducătorul Ordinului Carmel, Simon Stock, trecut apoi în rândul sfinților catolici.

Documentele arată că *Prea Fericita Fecioară i s-a arătat* carmeli-tului Simon *însoțita de o mulțime de îngeri și, ținând în mână scapu-lariul ordinului (un mic pieptăraș care acoperă umerii), i-a spus abatelui: Iată privilegiul pe care ți-l dau ție și tuturor fraților și surorilor **carmeliți**. Oricine va muri purtând acest veșmânt nu va fi în suferința **focului** veșnic, adică va fi mântuit (88).*

Această făgăduință a fost ulterior prezentată sub denumirea de *privilegiul sabbatin*, prin decretul papei Paul al V-lea, care hotărâ: *Se permite preoților carmeliți să predice că Prea Fericita Fecioară **Măria** va ajuta sufletele confrăților și surorilor (din arhiepiscopia **Notre Dame du Mont Carmel**) decedați în credință, care în timpul vieții lor au purtat veșmântul său, printr-o protecție specială ce le va*

acorda-o după moartea lor, cu deosebire dacă au murit sâmbăta (privilegiul sabbatin) (89).

Gajul mântuirii sau al privilegiului sabbatin, făgăduit Sfântului Simon pentru devotiunea purtării scapulariului, a fost reamintit și prin apariția din 1857, de la Lourdes.

Estelle Faguette, vizionara de la Pellevoisin, a întărit, prin mesajul pe care l-a primit în 1876, pe o aceeași cale, de la pretinsa vedenie a *Maicii Domnului*, devotiunea legată de *scapulariu*. Mesajul era: *Iată darurile pe care le voi revărsa asupra acelora care îl vor purta cu încredere și care vor ajuta la răspândirea acestui veșmânt: înțelepciune, pietate, convertire, voință (90).* În vârstă de 33 de ani, Estelle era bolnavă de presupusă peritonită tuberculoasă și, în această stare, a avut vedenia *Maicii Domnului*, care i-a făgăduit vindecarea deplină; lucru care s-a și întâmplat după cinci zile, pentru a dovedi originea sfântă a arățărilor.

Obiectivul principal urmărit de apariția respectivă a fost întărirea devoțiunii scapulariului și a *sfintei inimi carnale* a lui Iisus, imagine reprodusă pe unul din colțurile acelei mici bucați de stofă albă a veșmântului pe care îl purta apariția. *Nimic nu-mi va fi mai plăcut, s-a pronunțat vedenia, decât să văd acest veșmânt pe fiecare din copiii mei. Te-am ales pe tine să publici slava mea și să răspândești această devoțiune.* Apoi a adăugat: *Vei merge la preot și-i vei spune să te ajute cu toată puterea lui (91).*

Este de remarcat că, în timpul primelor cinci apariții (în total au fost cinsprezece), Estelle a avut, concomitent cu vedenia *Fecioarei*, și pe cea a diavolului, care o înfricoșă; închipuita arătare a *Maicii Domnului* o apăra și îl muștra pe Cel Rău, spunându-i să se depărteze de patul bolnavei. Printre înșelăciunile cu care Satana încearcă să deruteze pe credincioși, pentru a le câștiga încrederea și a le infiltra credința vătămătoare și superstițioasă, pot figura uneori și asemenea dedublări.

Este ușor de presupus că, datorită înșelăciunii atât de meșteșugite, Estelle nu a avut nici o îndoială că *Maica Domnului* i s-a arătat cu adevărat și a izbăvit-o de înfricoșările diavolului; ca urmare, cele spuse și cerute de vedenia *Sfintei Fecioare* nu puteau fi decât comandamente sacrosancte. La rândul său, papa Leon al XII-lea, care și-a manifestat fără rezerve încrederea față de aparițiile *Maicii Domnului* de la Pellevoisin, a acordat, în anul 1892, o indulgență plenară pentru pelerinajul la locul arătării, care a avut loc la 9 septembrie în același an.

Pentru a atenua gravitatea superstitiei - deja înrădăcinată în lumea catolică - referitoare la purtarea scapulariului, așa după cum se vestise încă din 1613, papa Pius al XI-lea a făcut cunoscut prin scrisoarea sa *Petis in quidem*, din 18 martie 1922, că *Fecioara iubeste într-adevăr pe cei care o iubesc, dar nimeni nu poate spera că Preacurata îl va sprijini în ceasul moar/ii. dacă în timpul vieții nu a meritat aceasta grație, fie prin îndepărtarea de păcat, fie prin practicarea Cultului Maicii Domnului. Insa această revenire făcută de papa Pius al XI-lea asupra textului original al mesajului ceresc nu a putut șterge rătăcirea propagată timp de trei secole de vizionara de la Pellevoisin și nici nu s-a putut schimba originea tenebroasă a mesajului care trezea duhul mândriei în sufletele tuturor acelor credincioși.*

O altă gravă superstiție bazată pe o credință talismanică s-a răspândit și s-a statornicit în Catholicism prin Catherine Laboure, sanctificată în 1947. În anii 1830-1831, în urma a cinci apariții a *Sfintei Fecioare*, Catherine a primit solia să introducă în lume *medalia cu monograma Mariei (M), încadrată de douăsprezece stele și având reprezentate două inimi alăturate: una a lui Iisus, înconjurată cu o cunună de spini, și alta a Fecioarei - co-mântuitoarea - străpunsă de o sabie.*

Medalia miraculoasă, după cum a fost denumită, poartă și o invocare: *O, Marie, conceputa fără de păcat, roaga-te pentru noi, cei care recurgem la tine!* Prin această rugăciune, condiționată de o credință eretică, s-a propagat și s-a admis de către Biserica Catolică dogma rătăcită a imaculatei concepțiuni, iar prin medalia respectivă s-a întărit și *cultul sfintei inimi a lui Iisus și a inimii Mariei*, o altă devoțiune cu totul străină de Sfânta Tradiție și de sensul adevărat al spiritualității creștine.

Din relatarea vizionarei Catherine Laboure reiese că *Maica Domnului a asigurat-o că toate persoanele care vor purta la gâtul lor, cu devotament, această medalie și care vor face această scurta rugăciune, vor primi mari daruri (92).* Numai că orice rugăciune care, prin conținutul ei, cuprinde o rătăcire de credință, cum este și cea a imaculatei concepțiuni, strecurată cu subtilitate de tatăl minciunii în acea invocare, atrage după sine și prezența demonului, inspiratorul acelei rătăcirii.

Superstiția înscăunată prin medalia cu monograma *Mariei* amintește și de superstiția transmisă, pe aceeași cale ocultă, vizionarei de la Vladimirești. Acesteia, pretinsa vedenie a *Maicii Domnului* i-a spus: *Niciodată să nu ieși din mănăstire până nu te vei ruga în fața icoanei mele, iar când vei vedea litera „M” să știi că este semn de plecare; altfel să nu ieși; și tot așa și pentru celelate surori, același*

semn (93). In acest fel, diavolul a adus în subordonarea lui întreaga obște a acelei mănăstiri, care nu mai acționa decât sub această ascultare ocultă.

Din îndemnul Vicleanului, prin care credincioșii catolici au fost încurajați să poarte la gât *medalia miraculoasă*, încredințați că vor primi prin aceasta mari harisme, s-a ajuns la falsă evlavie, ca în numeroase cazuri în care acest semn talismanic a fost preferat sau a înlocuit Sfânta Cruce.

Prin bula *Miserentissimus Redemptor*, papa Pius al XI-lea a prezentat creștinilor *devoțiunea către sfânta inimă, ca o dovadă de cucernicie către inima carnală a lui Iisus, simbol al dragostei Lui jignite (prin păcatele oamenilor) și care pretinde o devoțiune reparatorie*.

În linia aceluiași apariții dubioase care duc la credințe rătăcite și care stabilesc, prin invizibile fire, o legătura cu demonul, a fost cazul petrecut la Lourdes, în anul 1858. Fetița Bernadette a avut în total optsprezece viziuni. În ziua de Buna Vestire 1858, vedenia *Fecioarei Maria* a întâmpinat-o cu cuvintele: *Eu sunt imaculata concepțiune*. Această repetată și accentuată mărturisire, prin care s-a confirmat încă o dată, pe aceeași cale, aparent miraculoasă, noua dogmă promulgată de Biserica Romano-Catolică, a contribuit și mai mult la răspândirea și înrădăcinarea rătăcirii respective în sufletele credincioșilor catolici. La vedenii s-a adăugat și faptul că la locul respectiv s-au petrecut multe vindecări neobișnuite, în special de paralizii, care i-au impresionat pe pelerini.

O altă apariție a *Maicii Domnului* a fost semnalată în 1917, la Fatima, în Spania; acea vedenie cerea *să se instituie în toată lumea devoțiunea către inima imaculată a Fecioarei*. Celor ce vor să primească acest cult *le făgăduiesc mântuirea, iar aceste suflete vor fi iubite de Dumnezeu, ca niște flori cu care va împodobi Tronul Său*⁹⁴.

Ca și în celelalte rătăcirii pomenite, și în făgăduințele aparițiilor de la Fatima se ascunde, subtil, duhul trufiei. Neînțelegând acest lucru, Biserica Romano-Catolică a introdus erezia imaculatei concepțiuni (lansată și răspândită de diavol) chiar și în exorcismele contra Satanei: *Puternica Maică a Domnului, Fecioara Măria a imaculatei concepțiuni, îți poruncește ție, diavole*.

În cultul Bisericii Ortodoxe, Dumnezeu Tatăl este invocat pentru a-l certa pe diavol, ca să iasă din făpturile Lui, prin moliftele Sfântului Vasile. În Biserica Romano-Catolică este invocată Maica Domnului ca să-l alunge pe diavol, iar exorcismele care se fac - cuprinzând erezia „Imaculatei Concepțiuni”, condamnată față de dreapta credință - zădărnicesc lucrarea de izbăvire.

Cultul Sfintei Inimi a lui Iisus, susținut și propagat prin vedeniile avute de Catherine Laboure în 1831, își are originea într-un alt caz de presupusă teofanie, petrecut în Franța anulului 1674, la Paray-le-Monial, cu Marguerite Marie, canonizată ulterior ca sfântă. Această vizionară a avut apariția materializată a Mântuitorului: *El i-a încredințat misiunea de a face cunoscut oamenilor să i se cinstească inima, înfățișând-o pe pieptul său printr-o inimă carnală a cărei icoană să fie expusă chiar pe partea inimii... Și oriunde va fi expusă această imagine pentru a fi venerată, El va răspândi daruri și binecuvântări* (95). Ispita subtilă strecurată prin această cerință a rămas neobservată și, ca urmare, Biserica Romano-Catolică și-a însușit fără rezerve cultul Sfintei Inimi, ca pe o nouă devoțiune. Astfel, în anul 1854, sub pontificatul lui Pius al II-lea, s-a proclamat, pe baza aparițiilor pe care le-a avut Catherine Laboure, această dogmă rătăcită a imaculatei concepțiuni, condamnată de Biserica Ortodoxă ca și de mării înaintași ai teologiei catolice. Sub același pontificat, în anul 1870, s-a decretat și greșita dogmă a infailibilității papale.

Neprihănită zămislire sau imaculata concepțiune a reprezentat o părere veche, reactualizată în Biserica Apuseană încă din secolul al VIII-lea, prin care s-a susținut că Fecioara Măria s-a născut fără păcatul strămoșesc. Această învățătura contrazice dogma consacrată a transiterii, fără excepție, a păcatului protopărinților întregului neam omenesc. Susținerea punctului de vedere al imaculatei concepțiuni nu-și găsește nici o recunoaștere, nici în Sfânta Scriptură și nici în Sfânta Tradiție. Dimpotrivă, textele Scripturii precizează categoric că toți oamenii moștenesc păcatul strămoșesc, afară numai de Fiul lui Dumnezeu, care s-a născut din Tatăl, fără mamă, și din mamă, fără tată. Imaculata concepțiune a fost respinsă și de cei mai reputați scolastici ca Toma d'Aquino și Bernard. Nici unul din Sfinții Părinți nu a apărat această susținere, iar fericitul Augustin, marele teolog al Occidentului, chiar a condamnat-o (în *Op. imperf.* IV, 122).

Propagarea unor credințe deșarte, provenite prin intermediul unor apariții neobișnuite, cu aspecte suprafirești, dovedesc originea lor necurată. Apostolul Iacov se întreabă: *Oare din aceeași vână a izvorului poate să țâșnească și apă dulce și amară?* (Iac. 3, 11). Iar Mântuitorul atrage atenția: *Se vor ridica hristoși mincinoși și prooroci mincinoși și vor da semne mari și chiar minuni, ca să amăgească, de va fi cu puțință, și pe cei aleși* (Mt. 24, 24).

În cazul falselor teofanii pomenite, apariția tuturor vedeniilor a fost precedată de fenomene fizice spectaculoase: rafale de vânt, fulgere,

tunete, siluete de *îngeri*, fascicule luminoase care iradiau căldură în jurul aparițiilor.

Semne și minuni materializate s-au produs uneori și în văzul unor mulțimi numeroase, adunate cu pietism pe locurile în care apăruseră viziuni. În Spania, și anume la Fatima, *în amiaza zilei de 13 septembrie 1917, în fata unei mulțimi de peste douăzeci de mii de oameni, soarele strălucea pe un cer senin, când, deodată, a început să-și piardă puțin câte puțin strălucirea, iar atmosfera a căpătat o tentă gălbui-aurie. Era ziua celei de-a cincea apariții a Maicii Domnului în acele locuri. Cu toți aveau privirile ațintite spre cer. Un glob luminos se deplasa de la Răsărit spre Apus și aluneca încet și maiestuos, străbătând spațiul; globul degaja o lumină strălucitoare, dar plăcută la vedere; când dispăru această apariție, începură să cadă din cer un fel de flori albe sau de fulgi de zăpada care nu atingeau pământul, ci se spulberau la o oarecare înălțime. Un nor alb învăluia stejarul verde (pe care apărea în mod obișnuit vedenia Maicii Domnului) iar apoi se risipea în înălțime, în volute, până dispărea*⁹⁶. La 13 septembrie 1917 s-a produs, în același loc, a șasea apariție, în fața unei asistențe tot atât de numeroase: în jurul soarelui a apărut chipul *Sfintei Fecioare și al bătrânului Iosif, cu pruncul în brațe. Din cele scrise de sora Lucia, viziunara acestui ultim caz, reiese că minunea anunțată de Fecioara Măria se produse în fața tuturor. Imensa mulțime contemplă un semn nemaiauzit. Ploaia care cădea a încetat, norii s-au răspândit și soarele, care apăru la orizont, era asemănător unui disc de argint. După puțin, soarele începu să salte, să se balanseze, să se rotească în jurul lui ca o roata de foc și să împrăștie în toate direcțiile jerbe de lumină. Timp de patru minute, luminozitatea lui a devenit, succesiv, galbenă, verde, albastră, violeta... După o bruscă oprire, și-a reluat dansul fantastic. Martorii erau încremeniți, uluiți. Soarele s-a desprins apoi din cer, a coborât spre mulțime și căldura lui a devenit din ce în ce mai mare. Poporul stătea în genunchi, în noroi, și se auzeau strigăte din toate piepturile: Minune! Minune!, în timp ce alții spuneau crezul. Apoi soarele și-a reluat locul obișnuit pe cer...*⁹⁷.

Cu aceeași viclenie s-a travestit diavolul în chipul *Maicii Domnului* și la Vladimirești, când Veronica, fosta stareță a acelei mănăstiri, a văzut-o pe *Sfânta Fecioară* pe un nor, în haine aurii, cu o coroană pe cap, de o frumusețe ce nu se poate spune, și cu brațele cruce pe piept (98).

Prin aparițiile de la Salette, din 1846, vedenia cu chipul *Maicii Domnului* i-a încredințat fetiței Melanie Cavat o taină prin care

dezvăluia decăderea și perversitatea clerului, precum și nelegiuirile și lepădarea de credință a lumii contemporane, făcând totodată și o serie de preziceri despre sfârșitul lumii, dintre care unele neîntemeiate, putând să zdruncine încrederea credincioșilor față de proorocirile autentice.

Astfel, pentru multele păcate ale omenirii, apariția a vestit că în anul 1864, *Lucifer împreună cu un număr de demoni vor fi eliberați din iad*, iar în anul 1865 se va vedea urâciunea ("l'abomination ") în toate locurile sfinte". În continuarea aceluiași mesaj, presupusa apariție a *Maicii Domnului* a mai spus: *în mănăstiri, florile Bisericii vor fi putregăite și demonul se va înscăuna ca stăpânul al inimilor (100)*. Apariția a mai vestit și că *în aceeași vreme se va naște Antihristul (101)*.

Iată însă că de atunci a trecut mai bine de un secol și încă nu sunt semne că Antihristul s-ar fi născut. Pe de altă parte, nu s-a pomenit niciodată, în toată tradiția Vechiului și Noului Testament, ca dezvăluirile cerești, sau proorocirile, sau prezicerile să cuprindă date calendaristice. Totodată, dacă mulți membri ai clerului s-au năimit cu tot felul de păcate, atât în Occident cât și în Orient, nu înseamnă că acest oprobiu poate fi aruncat peste tot clerul și nici că *abominațiunea* s-ar fi înscăunat încă din anul 1865 în mănăstiri și în toate locurile sfinte. Pare de asemenea ciudat că, vorbindu-se despre nașterea Antihristului, nu s-a pomenit nici un cuvânt despre venirea lui Hristos ca Judecător.

Presupusele teofanii și anghelofanii, în urma cărora au apărut rătăcirii, dintre care și cele pomenite, s-au petrecut, în general, cu copii sau cu adolescenți, dinadins aleși de Ispititor, pentru ca nevinovăția lor să servească drept garanție a sfințeniei acelor apariții. Alteori au fost folosite în aceleași scopuri persoane în vârstă, foarte credincioase, dar ușor influențabile, înclinate a crede tot ceea ce era învăluit în suprafiresc. În toate cazurile menționate, nălucirile diferitelor întrupări cerești, și în special ale *Maicii Domnului*, urmăreau să câștige încrederea vizionarilor prin tot felul de promisiuni, recompense și aprecieri măgulitoare, flatându-le amorul propriu și stârnind în sufletul lor un duh de mândrie și de slavă deșartă. Vedeniile au comunicat și *secrete*, pe care vizionarii nu aveau voie să le spună nimănui, ceea ce îi subordona și mai mult nălucirii respective. Asemenea atitudini sunt însă potrivnice spiritului autenticelor teofanii, cunoscute din tradiția Bisericii și din viețile sfinților.

Ca să întărească Diavolul și mai mult convingerea lumii că arătările și vestirile pe care le difuzează sunt de la Dumnezeu, și deci nu au o origine dubioasă, el se servește uneori și de închipuirea crucii.

Căci nu îi este greu să înșele prin semnul biruinței Mântuitorului, dacă înșală prin chiar chipul Biruitorului.

În sens tradițional, o viziune poate fi obiectivă când provine de la o percepere exterioară (vizuală sau auditivă) sau poate fi subiectivă când provine de la perceperea unei imagini interioare (prin imaginație și rațiune). De cele mai multe ori, profeții au avut - pe cât se pare - viziuni interioare precum și viziuni pur intelectuale, prin care Dumnezeu le-a făcut anumite comunicări, fără imagini materializate, iar aceasta mai ales atunci când profetul își anunța mesajul prin cuvintele: *Asa grăiește Domnul*. Dar niciodată o descoperire de la Dumnezeu nu a fost făcută unui profet prin măguliri, prin promisiuni de binefaceri cerești și printr-o tendință de a-i trezi mândria, lăsându-l să creadă că este neprihănit și că i se va rezerva un loc de mare cinste în cer.

Apariții dubioase ale *Maicii Domnului*, cu un caracter *miraculos* și cu răsunet mondial au mai fost semnalate în Franța, la Salette, cu Melanie și Maximin, în 1846; la Pontmain, în 1871; la Fatima, în Spania, în 1917 (cu reveniri în 1921 și 1943); apoi la Bauvaing și la Kerezineu în Bretania, cu 71 de pretinse teofanii și anghelofanii, din 1936 și până în 1965.

Uneori ademeniri s-au făcut și unor înalți pontifi, prin mesajele transmise de unii vizionari. Este astfel revelatoriu cazul petrecut în timpul războiului civil din Spania, în 1936, cu o femeie paralizată, din Portugalia, Alexandrina Maria da Costa, din satul Balazas, la nord de Porto, căreia i s-a arătat închipuirea materializată a *Mântuitorului* care-i spunea: *Altădată am cerut consacrarea neamului omenesc divinei mele inimi. Acum o cer pentru inima imaculată a prea Sfintei Mele Maici. (...) Lq Roma, Sfântul Părinte îi va consacra lumea și o va invoca sub denumirea de Regina Lumii, Maica noastră a biruințelor. Cum acestui mesaj nu i s-a dat curs, aceeași apariție a revenit după un an și a ordonat să i se comunice papei că *daca nu se va împlini voința Sa, flagelul Spaniei se va întinde peste toată lumea (102)*. Dar nici de astă dată apelului nu i s-a dat curs. După un an, la 3 octombrie 1938, aceeași vedenie a *Mântuitorului* a făgăduit că *va conduce pe Sfântul Părinte de-a dreptul în cer, fără să mai treacă prin purgatoriu, dacă va face consacrarea lumii, imaculatei inimi a Mariei (103)*.*

Într-un asemenea apel se vedea deslușit nu numai momeala întinsă Pontifului, dar și propagarea acelei devoțiuni a *imaculatei inimi*, precum și confirmarea dogmei purgatoriului, osândită de Sfânta Tradiție a Bisericii Dreptmăritoare.

În urma acestor viziuni și a unor noi reveniri de același fel, la 24 iunie 1941 și la 29 mai 1942, Papa Pius al XII-lea, devenit din anul 1939 succesorul lui Pius al XI-lea, s-a decis și a promulgat în ziua de 8 decembrie 1942, în bazilica vaticană, în prezența unei mulțimi de circa 80.000 de persoane, actul solemn de consacrare a întregii lumi *imaculatei inimi a Măriei*, pe temeiul repetatelor cereri adresate de vedeniile *Maicii Domnului* și ale *Mântuitorului*. În acest scop a spus: *Am voit ca de sărbătoarea Imaculatei Concepțiuni a Prea Fericitei Fecioare Măria, din anul 1942, să fie consacrat tot neamul omenesc Imaculatei inimi*. Iar la 7 iulie 1952, același papă a consacrat, **într-un mod cu totul special**, toate popoarele Rusiei, *Imaculatei inimi a Maicii Domnului*, ca urmare a faptului că, în 1929, presupusa *Sfânta Fecioara* ceruse această consacrare și promisese că va împiedica **prin acest mijloc propagarea erorilor acestei țări și va asigura convertirea ei**.

Prin această *consacrare specială* s-a urmărit să se ajungă la convertirea Rusiei, adică *nu numai la îndepărtarea comunismului, ci, în realitate, la integrarea Rusiei în sânul Bisericii Catolice (104)*.

Nălucirile dracilor au cerut ca Ortodoxia să revină la *unitatea catolică* și la supunerea și ascultarea față de pontiful roman, adică oia să se pocăiască pentru că lupul a voit s-o mănânce, iar acum să se bucure pentru că o cheamă la el.

De altfel, această concepție eretică se desprinde în mod vădit și din actul solemn de consacrare a cultului inimii imaculate a Măriei, pro-nunțat la 31 octombrie 1942 de papa Pius al XII-lea, în mesajul adresat națiunii portugheze cu ocazia împlinirii a 25 de ani de la aparițiile de la Fatima. Prin acest solemn act s-a făcut, între altele, și următoarea suplică, adresată Sfintei Fecioare: *Popoarelor separate, datorita rătăcirii sau discordiei, și în special acelor care nutresc pentru Tine (Prea Sfântă Fecioară) un anumit cult (...), dă-le lor pacea și întoarce-i pe ei la staulul unic al lui Christ, sub unicul și veritabilul Păstor*.

Din câte se vede, pravoslavnică Rusie și celelalte țări ortodoxe au fost acuzate pentru *rătăcirea și discordia* de a se fi separat de *unicul staul al lui Christ*, de la Roma, cerându-se ca aceste popoare separate să se reîntoarcă *sub unicul și veritabilul Păstor*. Totodată, consacrarea întregii lumii și, în mod cu totul special, a Rusiei la cultul imaculatei inimi a Măriei reprezintă o practică inovatorie a Bisericii Catolice, care contravine spiritului evanghelic și Sfintei Tradiții. Căci ce poate însemna, în realitate, să i se consacre Mântuitorului Hristos sau Maicii Domnului *întregul neam omenesc*, deci inclusiv și credin-

cioșii altor Biserici creștine, dimpreună cu mozaicii, cu musulmanii și cu toți păgânii, dar fără participarea liber-consimțită?

Orice abatere de la dreapta credință și de la adevăr este o rătăcire; și orice rătăcire are o origine tenebroasă, indiferent de mijloacele și de căile prin care a provenit. Prin orice credință greșită pe care Ispititorul o provoacă, el urmărește să câștige încrederea credinciosului, a unor întregi comunități creștine, pentru a le compromite mântuirea sufletelor. Și astfel, atât credinciosul care s-a înșelat cât și clerul Bisericii care a girat asemenea cazuri dubioase și obscure, ajung în cele din urmă să poarte stigmatul Satanei.

O rătăcire acceptată pe o astfel de cale și strecurată în obștea credincioșilor cu binecuvântări sacerdotale, antrenează apoi și alte rătăciri mai mari, în măsura în care Dumnezeu îngăduie asemenea uneltiri ale Satanei, din pricina stării de păcat în care se află lumea. Dumnezeu pune astfel la încercare evlavia creștinilor și înțelegerea duhovnicească a purtătorilor de grijă ai Bisericii, cu privire la păstrarea nealterată a credinței precum și a bunei îndrumări pe care ei trebuie să le-o dea credincioșilor. Dar, din păcate, multe se poticnesc, iar unii dintre cărmuitorii turmei lui Hristos lasă să intre în staul lupi răpitori în blană de oaie. Va veni totuși o zi - cândva - când atât ei cât și toți cei însetați de false teofanii vor vedea, cu alți ochi, că arătările din care s-au împărtășit aveau, de fapt, coame și coadă de capră.

Biserica Romano-Catolică și-a dat girul cu multă ușurință și fără nici o rezervă nenumăratelor apariții care au dus la noi dogme și de-voțiuni, iar vizionarii respectivi au fost canonizați în rândul sfinților. Totuși, în ultima vreme s-a produs o divergență față de autenticitatea acestor cazuri. Este concludentă în acest sens cartea lui Raul Au-clair, *Kerezinen - Apparitions en Bretagne (105)*.

◆ *

S-ar putea naște întrebarea: dacă așa de multe sunt înșelăciunile diavolului, prin care înșelătorul caută să rătăcească lumea, și dacă atâtea întâmplări, cu aparențe miraculoase, nu sunt minuni, ci rătăciri, atunci care sunt adevăratele minuni și în ce măsură se mai pot ele produce și recunoaște?

Este fără îndoială că intervenția Duhului Sfânt a rămas mereu prezentă în lume și se poate oricând manifesta sub orice formă, în orice împrejurări și peste orice legi ale naturii, cu putere mai presus de rânduielile firii. Dar minunile s-au rărit din ce în ce mai mult, iar

unele harisme, ca darul proorocirilor, al vindecărilor, al vorbirii în limbi, al învierii morților, au încetat. Și dacă în zilele de azi sfinții s-au rărit și, o dată cu ei, darul facerii de minuni, este de remarcat un alt aspect, esențial și revelatoriu, care explică rarele minuni sau chiar absența intervențiilor supranaturale provenite de la Dumnezeu. Nenumăratele minuni pe care le făcea Mântuitorul sau Sfinții Apostoli, sau alți sfinți și mari cuvioși în primele secole ale Creștinismului, au fost necesare atunci ca să întărească noua credință și să-i dea chezașia originii ei divine. Dar credința o dată statornicită prin dogmele ei, ca și prin Sfintele și Mântuitoarele Taine ale Bisericii, nu mai are nevoie să fie susținută prin mijloace suprafirești, după cum nici pomul care a crescut mare nu mai are nevoie de tutori care să-l proptească.

Și totuși! Ce minune mai mare s-ar putea petrece în realitate, pentru cine are credință, decât aceea a prefacerii Sfintelor Taine de la fiecare Sfântă Liturghie, prin transsubstanțierea pâinii și a vinului în Sângele și Trupul Mântuitorului, sau aceea a aghiasmei nestricate, sau a flăcării cerești care aprinde lumina, la învierea Domnului, pe altarul Sfântului Mormânt de la Ierusalim?

Credința pe care o vrea Dumnezeu de la oameni trebuie să fie curată, neșovăitoare, izvorâtă dintr-o neprecupețită adorare față de Cel Autoputernic și fără nevoia de a vedea mereu minuni. Printr-o difuzare continuă de minuni, credința ar înceta și, ca urmare, ni s-ar primejdi și puțința de mântuire a sufletelor. De altfel, însuși Hristos Domnul o spune: *Dacă nu veți vedea semne și minuni, nu veți crede* (In. 4,48). Iar pe Sfântul Toma și mai categoric l-a apostrofat Mântuitorul: *Pentru că M-ai văzut, ai crezut. Fericiți cei ce n-au văzut și au crezut!* (In. 20, 29). Dumnezeu vrea să fie căutat și descoperit în duh și în adevăr, și numai astfel să vină și El în întâmpinarea noastră. Căci *cel ce caută găsește, și celui care bate i se va deschide* (Le. 11, 10). Ce credință ar mai fi aceea care tot timpul ar trebui condiționată de semne și minuni, pentru a ne face să recunoaștem existența și atotputernicia Lui Dumnezeu!?

De fapt, tot ceea ce este necesar pentru mântuirea noastră s-a spus și s-a consfințit și toate mijloacele mântuitoare pentru dobândirea vieții veșnice ni s-au pus la dispoziție prin Biserică, iar Domnul ne-a prevestit prin viziuni eschatologice semnele vremurilor de apoi, precum și uneltirile de la sfârșit ale diavolului. Nimic în plus nu mai este deci necesar pentru desăvârșirea credinței noastre și nici vreo nouă dogmă sau inovație de credință nu mai este de așteptat, prin revelații sau apariții suprafirești, pentru mântuirea noastră.

Adevărate minuni se pot totuși împlini și în zilele de azi. În viața fiecărui om, prin intervenția Proniei cerești. Dar nu toți ajung să vadă și să înțeleagă tâlcul unor asemenea intervenții deoarece. În cele mai multe cazuri, ele sunt atribuite hazardului sau norocului și nu lui Dumnezeu. Iar dacă ar fi să se mai petreacă și azi teofanii, ele s-ar deosebi prin esența și prin țelul lor față de contrafacerile Ispititorului, întrucât s-ar integra cu totul în Adevărul și în Predani-ile consacrate ale Bisericii Dreptmăritoare, fără nici un fel de devieri, de inovații și de aspecte stranii ori spectaculoase, și nici cu ademeniri spre gânduri de slavă deșartă.

Falsele minuni și teofanii, ca și sugerările unor mistificări demonice, receptate pe cale mintală, poartă cu sine pecetea nedezmintită a unui spirit luciferic. Prin seducțiile cu care diavolul ne ademenește, el caută, prin orice mijloace, să ne întineze credința. Asemenea mistificări se pot recunoaște prin faptul că nu prezintă o elevație spirituală, nu-l mărturisesc pe Hristos ca Fiul al lui Dumnezeu și ca Răscumpărător al lumii și sunt întotdeauna secundate de apariții cerești sau de alte fenomene vizuale, auditive și senzoriale care trădează originea lor necurată.

Dacă minunile adevărate, cu înfățișări supranaturale, s-au rărit cu totul, în schimb, pe măsură ce înaintăm în vreme și ne apropiem de deznodământul sfârșitului, Dumnezeu va îngădui să se întetească și mai mult tot felul de arătări demonice, precum și înșelătoare semne naturale fizice neobișnuite, atât în văzduh cât și pe pământ, din cauza înmulțirii păcatului, deoarece păcatul pe toate le destramă și pe toate le strică față de rânduiala și rostul pentru care au fost create și binecuvântate de Dumnezeu.

Falsele minuni ale înșelătorului, numai smerenia, rugăciunea cu credință și puterea sfintei cruci, cu invocarea numelui lui Hristos, le pot spulbera pe toate, *risipindu-le ca fumul și topindu-le ca ceara de la fața focului*, spre rușinarea și alungarea diavolului și a minci-noaselor lui vedenii. Căci *Jertfa lui Dumnezeu* (este) *duhul umilit; inima înfrântă și smerita Dumnezeu nu o va urgisi* (Ps. 50, 18).

Prin smerenie, sfinții l-au rușinat pe diavol și l-au îndepărtat ori de câte ori a căutat să-i înșele. Se cunoaște astfel, din *Pateric*, cazul unui pustnic căruia i s-a arătat diavolul în strălucirea cerească, sub înfățișarea Mântuitorului, spunându-i: *Eu sunt Hristosul*, dar bătrânul, văzându-l, și-a închis ochii. Și când diavolul l-a întrebat: *Pentru ce închizi ochii, căci eu sunt Hristos?*, pustnicul i-a răspuns: *Anatema ție, căci Hristosului meu eu îi cred, care a spus că de va zice cineva: iată aici e Hristos, să nu credeți!* Și demonul, auzind acestea, s-a

făcut nevăzut. Mai pomenește *Patericul* și despre un frate căruia diavolul i s-a arătat în chip de înger luminat și i-a spus: *Eu sunt Ga-vriil și sunt trimis la tine ca să-ți aduc o veste bună.* Dar fratele cu smerenie i-a răspuns: *Caută că vei fi trimis la alții, că eu sunt păcătos și nu sunt vrednic să văd un înger.* Aceasta zicând fratele, a pierit diavolul dinaintea lui și s-a făcut nevăzut.

Dacă văzătorii de vedenii, atunci când au loc mincinoasele apariții, l-ar conjura pe diavol în numele lui Hristos sau al Sfintei Treimi prin semnul Sfintei Cruci, Vrajmașul ar dispărea din fața lor, ar pieri fără urmă și s-ar cufunda în adâncurile tartarului.

Dar, din păcate, credincioșii și numeroși slujitori ai Bisericii nu mai știu să aleagă adevărul, lipsindu-le înțelegerea mistică a marilor cu-vioși și sihastri de altădată, care știau să deslușească ceea ce era fals, **fapt** care uneori a făcut ca ei să fie bătuți de duhurile necurate. Iată deci pentru care motive, în aceste vremuri tulburi, Satana își poate semăna cu mai multă slobozenie neghina, iar lumea îi acordă cu mai multă ușurință girul. îndepărtându-se tot mai mult de adevărata cale spre Dumnezeu.

Capitolul 16

Existențe extraterestre în viziuni eschatologice

De la o vreme se susține, cu tot mai multă insistență, ideea existenței în Univers a unor alte lumi cu ființe raționale și cu *suprafiin-te* care ar popula alte corpuri cerești decât acela al bieților pământeni. Această susținere, pe care o fac în special astronomii, exobiologii, geneticienii și filosofii materialişti, pune în discuție, pe primul plan, punctul de vedere biblic, în sensul importanței pe care ar mai putea-o avea credința religioasă în actuala viziune cosmică.

Presupunerea existenței altor lumi cu civilizații extraterestre se spi-jină pe deducții astronomice, pe aparițiile unor obiecte zburătoare neidentificate (OZN-uri), pe enigmaticele monumente megalitice ale preistoriei și, pentru unii, pe răstălmăcirea unor texte biblice; dar nici una din aceste susțineri nu trece de pragul unor simple presupuneri sau ipoteze, care uneori cad în absurd.

Este sigur că în urma expedițiilor cosmice - omul a pășit pe Lună, se explorează alți aștri - concepția generală despre relația Pământ-Univers s-a modificat. Scrutându-se adâncurile siderale ale cerului, cu miliardele lui de aștri și de galaxii, pentru majoritatea lumii contemporane apare azi cu totul depășită credința înaintașilor că numai planeta noastră infimă este locuită, în timp ce toate celelalte corpuri cerești ar fi pustii și n-ar servi decât la luminarea cerului nocturn. O nouă viziune cosmică se profilează în lume.

Din punct de vedere astronomic, se afirmă că și pe alte multe planete ar exista condiții favorabile dezvoltării vieții, asemănătoare celei de pe Pământ, iar aceasta cu atât mai mult cu cât, din totalitatea stelelor din Calea Lactee, circa 10% aparțin clasei spectrale G, fiind deci asemănătoare Soarelui nostru și reprezentând cel puțin 10 miliarde de posibile sisteme planetare.

O conferință de specialitate despre *existența inteligențelor extraterestre* a avut loc, încă din noiembrie 1961, la National Astronomy Observatory din Green-Bank (Virginia de Vest), la care au participat 11 savanți, apreciind că în galaxia noastră ar exista un minimum de corpuri cerești, cu ființe inteligente și cu civilizații dezvoltate, dar că numărul lor s-ar putea ridica și la... milioane. Ipotezele acestor oameni de știință despre alte civilizații cosmice sau despre existența altor ființe superioare, mai evolute ca structură biologică decât pământeni, sunt argumentate logic și convingător. Dar, oricât de fascinante ar fi

aceste considerente, oricât de logice și plauzibile ar părea, ele nu sunt decât simple presupuneri, cu nimic verificate. Și orice raționament care pornește de la o premisă falsă, sau doar aparent întemeiată, ajunge la o concluzie eronată.

Este de necontestat că structura materiei - atât în microcosmos, cât și în macrocosmos - prezintă un principiu unitar în alcătuirea ei, având o aceeași identitate, o aceeași diviziune celulară, precum și o perfectă unitate a particulelor ei elementare. Legile care guvernează energia internă a materiei și care îi asigură existența și dezvoltarea sunt, de asemenea, aceleași în tot Universul. Cu toate acestea, cercetările științifice, întreprinse până în prezent, în legătură cu descoperirea unei activități biologice și pe celelalte planete ale sistemului nostru solar, nu au descoperit nici o urmă de viață.

După părerea majorității savanților, oricare ar fi forma de viață extraterestră, ea nu ar putea apărea decât pe o planetă sau pe un satelit și nicidecum în moleculele care plutesc în cosmos sau în nucleele stelelor. Dar despre existența identificată în câmpul telescopic și, mai ales, despre structura altor planete din afara sistemului nostru solar, știința nu are decât cunoștințe foarte reduse. Pe de altă parte, prezumția sau convingerea neconfirmată a acelor oameni de știință care susțin că și pe alte planete ar exista condiții naturale de viață, asemănătoare sau egale cu cele ale Pământului, nu implică și ideea că acolo ar exista efectiv viață, ba încă sub forma unor inteligențe superioare.

Luând în considerare teoria evoluției speciilor, care susține că, în condițiile naturale ale Pământului, la un moment dat ar fi apărut și s-ar fi dezvoltat viața, se afirmă, pe baza unui alt punct de vedere, tot neconfirmat, că, existând planete în condiții naturale egale cu ale Terrei, acolo trebuie să existe în mod sigur viață. Cât despre aceste condiții, dacă ele ar exista cu adevărat, ele ar apărea ca și condițiile necesare unei teoreme, dar insuficiente. Deci ipoteza unei gândiri științifice, oricât de logică ar părea, nu poate da cheazășie justității unei concluzii, fără să se expună și la dezaprobare.

Convingerile adeptilor unor asemenea prezumții se bazează și pe observații de alt ordin, și anume pe speculațiile care se fac în legătură cu fenomenul OZN, care tulbură mintea multora, dând loc la felurite explicații fantastico-științifice.

Nave cosmice stranii, sub forma unor corpuri luminoase necunoscute, au brăzdat în ultimele decenii bolta cerească a diferitelor continente și țări, lăsând în urma lor o dără de mister. Din câte se știe, ele își schimbă cu ușurință direcția de zbor, fac viraje în unghi

drept, se opresc, planând imobile în văzduh, se ridică brusc pe verticală și zboară cu viteze fantastice. Uneori, ele au aterizat fără veste în locuri retrase, după cum au și dispărut pe neașteptate la apropierea persoanelor curioase, în general, aceste obiecte apar ca discuri bi-convexe, cu un diametru variind între 5 și 30 de metri, emit lumini intermitente albastre, verzui sau portocalii, localizate în vârful cupolelor și la bază.

În diferite rânduri, au fost semnalate OZN-uri care au însoțit, pe anumite distanțe, avioane de pasageri, avioane militare și chiar as-tronavale *Gemini 4* și *Gemini 7*, în zborurile lor orbitale în jurul pământului.

OZN-uri au fost observate și confirmate în diferite țări, de nenumărați martori oculari. Încă mai importante s-au dovedit rapoartele, în acest sens, făcute de numeroși piloți, operatori radar, ofițeri de nave militare și de transport, meteorologi, astronomi profesioniști și chiar astrofizicieni. Mărturiile despre apariția unor corpuri zburătoare misterioase există și în trecut, chiar din antichitate, după cum rezultă din vechi manuscrise sau din unele indicii arheologice.

Dintre cazurile mai deosebite, sunt cunoscute câteva, din secolul al XIX-lea, cu aspecte din ce în ce mai complexe și mai tulburătoare, în noiembrie 1885, a apărut la Adrianopol un obiect roșu strălucitor, de formă alungită, de o luminozitate intensă, planând în aer, iar după doi ani, revista franceză *L'Astronomie*, relatează cele petrecute în largul Capului Race, Noua Scoție, unde un imens obiect strălucitor s-a înălțat din ocean.

De elucidarea cazurilor enigmaticelor nave zburătoare, s-a ocupat, cu toată seriozitatea, Comisia științifică de cercetare instituită în SUA, prin colaborarea dintre *Air Force* și Universitatea din Colorado, sub conducerea profesorului astrofizician Edward Condon. După cercetarea fenomenelor indirecte, atribuite OZN-urilor, Raportul Oficial Condon acordă însemnătatea numai fenomenului de blocare a motoarelor mașinilor aflate în raza de influență a acestor obiecte necunoscute: *Blocarea temporară a motoarelor de automobile, de către OZN-uri, constituie unul dintre cele mai deconcertante aspecte ale mărturiilor consemnate. Se relatează invariabil că automobilele pot reacționa normal, fără avarii permanente ale sistemelor de aprindere sau de luminat, numai după ce OZN-urile s-au îndepărtat (106).*

Printre efectele fizice indirecte provocate de OZN-uri se numără perturbările electromagnetice și radiațiile termice intense, fenomenele cele mai caracteristice produse de farfuriile zburătoare. Dereglări temporare au resimțit și avioanele în timpul zborului, și anume în-

treruperi în funcționarea radio-receptoarelor. Prezența OZN-urilor mai duce la interferențe radio și la întreruperi în producerea energiei electrice.

Conform declarației șefului serviciilor *Air France* din Madagascar. Ed Champagnac. *In luna august 1954, o sferă luminoasă a străbătut orașul Tananarive (capitala Madagascarului), deplasându-se fără nici un zgomot, în timp ce luminile s-au stins în tot orașul, dar nu deodată, ci gradat, urmând parcă înaintarea aparatului*(107). Aceiași fenomen s-a petrecut la Roma, la 3 august 1958, la Salta, în Argentina, și la Gerais, în Brazilia, în noaptea de 17 august 1959.

În 1965 - an record pentru apariția de OZN-uri - s-au produs în Statele Unite numeroase pene de curent în sistemele de distribuție electrică, datorate aceluiași cauze, iar pe șosele au rămas imobilizate mașini, prin stagnarea motoarelor. În cartea *The UFO evidence* (108), de Frank Edwards, se menționează că din cauza OZN-urilor lor s-au semnalat afecțiuni ale ochilor, efecte radioactive, paralizii parțiale temporare și diferite forme de tulburări fiziologice. Martori din diverse locuri au relatat că animalele devin nervoase în cazul apropierii unor asemenea obiecte, semnalându-le prezența înaintea oamenilor. În apropierea locurilor unde planau sau aterizau aceste obiecte ciudate, copacii erau pârjoliți, iarba și tufișurile, făcute scrum.

Apariția OZN-urilor a întărit convingerea despre existența unor lumi extraterestre, locuite de oameni sau de alte ființe superioare. Această presupunere și-a câștigat mulți adepți și și-a făcut drum în gândirea contemporană. Combătând *concepția antropocentrică medievală*, diferiți oameni de știință, între care James McDonald, Clyde Tombaugh, Fred Hoyle, Robert Hali și alții, sunt înclinați să creadă că *Pământul s-ar găsi în prezent sub observația altor ființe superioare, din spațiul cosmic*.

La cel de-al VII-lea Congres Internațional de Ufologie (*Unidentified Flying Objects* - Obiecte Zburătoare Neidentificate), savantul Herman Oberth, considerat părintele navigației spațiale, a făcut afirmația rezervată că OZN-urile nu constituie încă o problemă științifică, dar există probabilitatea că nave spațiale au venit din alte lumi.

Alți oameni de știință au opinat cu tărie că asemenea nave ar proveni chiar de pe planeta muribundă Marte, unde atmosfera, oxigenul și apa sunt pe cale de dispariție, și că ființe raționale, rămase acolo în viață, ar voi să se salveze. Dar aceste afirmații s-au dovedit nefondate. Spre decepția multora, în urma cercetărilor întreprinse de sondele spațiale Wiking I și II, în 1976, nu s-au găsit pe Marte nici canalele descoperite la sfârșitul secolului trecut de Schiaparelli și

acceptate teoretic de centrul astronomic Flagstaff din Arizona (SUA), nici martieni, nici urmele unei supercivilizații, nici măcar niște cât de reduse microorganisme. Alți savanți cu renume, între care cercetătorii centrului spațial NASA, au continuat să creadă că navele zburătoare neidentificate ar proveni totuși din alte sisteme solare.

La polul opus se află savanții acuzați de *provincialism*, dar cu o reputație la fel de proeminentă; aceștia contestă posibilitatea zborurilor pe distanțe de mulți ani lumină. Cu o autoritate recunoscută, astrofizicianul Iosif Sklovski a susținut, în revista Institutului de Filosofie al Academiei de Științe a URSS (*Probleme filosofice*, oct. 1976) că *doar singur omul exista în Univers*. După ce analizează teoriile despre *pluralitatea lumilor locuite în lumina celor mai noi date ale Științei cosmice*, Sklovski afirmă că *civilizația noastră este singura existentă, dacă nu din întregul Univers, cel puțin din sistemul galaxiilor din marea nebuloasă Andromeda*. El respinge ca nefondată părerea că extrapământeni ar vizita Terra cu nave zburătoare și afirmă că *nu exista nici o bază științifică în sprijinul unor asemenea ipoteze*.

Știința nu și-a putut deci spune ultimul cuvânt în această chestiune. Si pentru că fenomenele semnalate se petrec totuși în realitate, problema OZN-urilor rămâne deschisă.

Originea OZN-urilor va trebui căutată nu numai în zone extraterestre din necuprinsul galaxiilor, populate de presupuse superființe, ci mai curând în sferele extraspirituale ale puterilor demonice care, pentru a înșela lumea, folosesc orice mijloace care duc la fel de fel de rătăcirii, tocmai în aceste vremuri de derută spirituală.

În măsura în care, în demonologie, se cunosc mistificări atât de nebănuite, produse prin mijlocirea ocultismelor și a vrăjilor, nu poate fi de mirare faptul că fenomene de felul celor arătate mai sus pot avea aceeași origine. Asemenea apariții pot fi nu numai vizuale, ci pot fi însoțite și de efecte fizice provocate tot prin meșteșugiri drăcești. Năluciri spectaculoase, cu dezlănțuiri de fenomene luminoase, sonore, cu radiații termice, efecte fiziologice, meteorologice și altele, s-au petrecut în atâtea alte împrejurări, ca în cazul falselor teofanii și anghe- lofanii produse în prezența unor întregi mulțimi.

Chiar și relatările biblice pot face mărturie despre lucrările Satanei. Atunci când proorocul Moise, prin puterea supranaturală care i-a fost dată, a făcut atâtea minuni pentru a-l convinge pe faraon că Dumnezeu cerea să fie eliberat poporul evreu din robie, multe din acele semne le-au făcut și vrăjitorii aduși de faraon, cu ajutorul Satanei. Se știe și că, pe măsură ce ne apropiem de sfârșitul lumii, Satana se eliberează din ce în ce mai mult din legăturile în care a fost

pus la căderea lui, pentru a-și împlini, până la capăt, lucrarea nelegiuită și pentru a se consuma toată *taina Fărădelegii*. Apostolul Pavel ne atrage luarea-aminte: *îmbracati-vă cu toate armele lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotriva uneltirilor diavolului* (Ef. 6, 11). Iar în alt loc spune că arătarea Antihristului va fi însoțită de *tot felul de puteri și de semne și de minuni mincinoase* (2 Tes. 2, 9).

A sosit vremea ca diavolul să-și facă simțită prezența în lume prin tot felul de mijloace: falși exegeți și prooroci mincinoși, falși făcători de minuni și tot felul de apariții stranie înșelătoare, care pot fi văzute, auzite și simțite, ba chiar înregistrate de aparate de mare precizie, inducând și mai mult lumea în eroare. Prin toate aceste manifestări, Duhul Răului își dovedește marea putere asupra Naturii, precum și ce forțe nebănuite poate desfășura. Căci dacă Satana cu puțin izbutește să ne înșele, cu mult sigur va reuși, ducându-ne de la o rătăcire mică la una mai mare, spre păgubirea mântuirii noastre.

Dar să nu fie așa!

În sprijinul pluralității lumilor și civilizațiilor cosmice, se ridică, alături de numeroși astronomi și OZN-iști, și o pleiadă de pasionați publiciști și autori de cărți de mare tiraj care, sub alte forme, aduc argumente favorabile aceleiași teze. Cu o vădită dorință de senzational și de răstălmăcire, ei interpretează cu ușurință și nepricepere anumite texte biblice și relatări mitologice, precum și unele aspecte legate de originea unor monumente preistorice, cu pretenția de a vorbi, autorizat, în numele științei, și de a întări, prin teoriile lor, convingerea în *existența unor civilizații superioare celei pământene, civilizații care, din cele mai vechi timpuri, ar fi întreținut legături cu Pământul, prin anumite personaje ale Vechiului Testament* (109).

În acest sens, cu o siguranță care nu admite replică, Frank Edwards face o serie de afirmații cu totul gratuite (110). El spune că *îngerii* - care s-au arătat în atâtea împrejurări, unor oameni aleși și sfinți, aducând diferite vestiri și prevestiri de la Dumnezeu - ar fi fost, de fapt, ființe trupești venite din alte constelații și nu făpturi cerești nemateriale, care au luat aparent formă umană, pentru a se putea face cunoscuți oamenilor și de aceștia înțeleși. Se mai susține și că ridicarea la cer, prin puterea Duhului Sfânt, a lui Enoh - al șaptelea patriarh antediluvian - și a proorocului Ilie, din secolul al VII-lea î.H., despre care pomenește Sfânta Scriptură (*Fac. 5, 24; 2 Reg.*), reprezintă cea mai

concludentă dovadă că cei doi prooroci au fost luați de nave cosmice pe o altă planetă, de către cosmonauți veniți din alte civilizații.

După Tradiția Bisericii, urmează ca martorii cei doi ai lui Dumnezeu să revină vii pe pământ. În același chip în care au fost ridicați la cer, pentru a-l mărturisi pe Hristos în timpul sfârșitului, când va domni Antihristul și va avea loc marea lepădare de credință. Misiunea harică, pe care urmează s-o aibă cei doi reprezentanți biblici la vremea de apoi, își va avea un rost mare și tainic pentru mântuirea lumii. Și tocmai din această cauză, misiunea lor divină este de pe acum contracarată de Satana, prin apologetii civilizațiilor extraterestre care acreditează versiunea că Enoh și Ilie n-au fost decât exponenții experiențelor unor fapte din cosmos și nicidecum proorocii investiți cu putere dumnezeiască. Susțineri asemănătoare se fac și despre Mântuitorul, spunându-se că El ar fi fost *reprezentantul unei civilizații extraterestre (111)*. În mod eronat se mai susține și că distrugerea prin foc și pucioasă a Sodomei și a Gomorei, prevestită lui Avraam, s-a datorat unei explozii atomice, provocate de ființe coborâte din cosmos(112). Atunci când se răstălmăcesc înțelesurile biblice și intervențiile miraculoase ale Proniei cerești, se ajunge la concluzii și mai absurde. Așa este cazul cu chivotul legii, îmbrăcat în aramă și prevăzut cu doi heruvimi de aur, așezați față față pe capacul chivotului, despre care se spune că a reprezentat, în realitate, un conductor electric de înaltă tensiune, întocmit după indicații primite dintr-o altă lume (113). Asemenea răstălmăciri hazardate se fac fie din neștiință, fie din necredință, fie din rea credință.

Se mai afirmă, cu aceeași ușurință, că enigmele preistoriei nu-și găsesc altă explicație decât aceea că *pământul ar fi fost vizitat în trecut de ființe cosmice evolute, pentru a deschide drumul civilizației pământenilor (114)*. Acest punct de vedere se sprijină, într-o mare măsură, pe greșita interpretare a legendelor și miturilor popoarelor arhaice.

Pentru neoraționaliștii acestui sfârșit de secol și de mileniu, atât miturile cât și Biblia constituie un variat și bogat material speculativ, cu ajutorul căruia pot formula cele mai nebănuite explicații și ipoteze în legătură cu tot trecutul fizic și metafizic al omenirii. Pe un același plan ei așază cărțile sacre budiste *Visuddhi-Magga*, *Avesta*, *Mahabha-rata* și *Ramayana* (tradiția brahmană), miturile sud-americe cuprinse în culegerea *Popol-Vuh*, apocriifa coptă a cărții lui Enoh, cartea ebraică *Zohar*, *Facerea* din Vechiul Testament, *Poemul lui Ghilga-mes*, versiunea sumeriană, teofaniile profeților Isaia și Iezechiel, *Apocalipsa* Sfântului Ioan Evanghelistul, *Teogonia* lui Hesiod, precum și diferite basme folclorice.

Prin prisma cunoștințelor actuale despre natura lucrurilor și a Universului, mitul nu mai este privit ca o ficțiune metaforică, ci ca o reprezentare figurativă a memoriei ancestrale. Din legendele pre-incașilor sau din texte mitologice originare din Sumer, Asiria, Babilon și Egipt, sau chiar din *Facerea*, s-a tras concluzia că populații cosmice s-au strămutat cândva pe pământ, *ca să fraternizeze cu fetele oamenilor, care au dat naștere unor uriași (115)*.

Autorii unor asemenea teorii răstălmăcesc nu numai vechile mituri dar și toată Sfânta Scriptură, tăgăduind sacralitatea cărților sfinte, divinitatea Mântuitorului și existența fapturilor netrupești ale îngerilor. Prin asemenea mijloace, demonul a izbutit - în trecut ca și în prezent - să-i înșele pe cât mai mulți, trăgându-i în întuneric. În trecut, prin credințe cu născociri de zei veniți din cer, ca la străbunii mayașilor, la care s-a născut cultul misteriosului *șarpe zburător*, iar în prezent, prin diversiuni de credință cu aspecte științifice și cu o risipire a minții în neant. Căci neantul este împărăția demonului și în neant vrea Cel Rău să-i tragă pe toți.

În sprijinul relației care ar fi existat, din cele mai vechi timpuri, între Pământ și unele civilizații extraterestre, se aduce și argumentul ciudatelor înfăptuiri ale popoarelor preistorice. Așa sunt enigmaticele monumente megalitice și construcțiile ciclopice din diferite părți ale lumii, care se consideră realizate cu ajutor extraterestru.

Aceste înfăptuiri gigantice - cum sunt unele construcții și monumente din Mexic, Peru, insula Paștelui, Liban, Egipt și din alte părți ale lumii - impresionează, fără îndoială, prin mărimea neobișnuită a blocurilor de piatră folosite. Cu privire la modalitățile de execuție a acestor colosale opere de piatră, care și în zilele noastre ar prezenta imense dificultăți de realizare, nu se pot da explicații plauzibile în toate cazurile, deoarece multe experiențe ale trecutului îndepărtat s-au pierdut și nu se mai cunosc. Cunoștințele despre civilizațiile străvechi, și mai ales despre mijloacelor tehnice pe care le foloseau, sunt încă foarte limitate sau incerte, așa cum și unele clasificări istorice sunt controversate încă. Iată de ce enigmele preistoriei devin și mai enigmatice. Pentru descifrarea lor, arheologia nu se poate limita la săpături, clasificarea obiectelor și fosilelor dezgropate și la emiterea ipotezelor; pentru verificarea acestora din urmă, arheologia trebuie să fie secundată și de alte științe.

Construcțiile de proporții neobișnuite, la care au fost folosite imense blocuri de piatră de, uneori, milioane de metri cubi, ca și monumentele monolitice de zeci sau sute de tone, ar părea poate mai puțin curioase și de neînțeles, dacă nu s-ar pierde din vedere că,

în unele din aceste cazuri, excavarea, fasonarea și manipularea acelor blocuri gigantice nu au fost făcute de oameni obișnuiți, ci de uriași, de acei *titani* care au populat altădată Pământul și care au rămas pomeniți în Biblie și în mituri ca *vestiții viteji din vechime* (*Fac. 6, 4*). Din cercetările efectuate asupra uneltelor de piatră folosite și a posibilității lor de mânăuire, reiese că omul preistoric din neolitic avea o putere - potrivit afirmațiilor arheologului sovietic Serghei Simionov - de opt ori mai mare decât a omului contemporan. Mai cred și că se subestimează faptul că aceste impunătoare edificii din preistorie, ca și altele de mai târziu, au fost executate în mulți ani, folosindu-se zeci și sute de mii de oameni care lucrau într-o organizare desăvârșită. Din Bibliei rezultă că pentru construirea templului din Ierusalim și a palatului lui Solomon s-au folosit 80.000 de pietrari la cariere, 70.000 de salahori la transporturi, 3.600 de supraveghetori, zeci de mii de cioplitori și dulgheri pentru procurarea și fasonarea materialului lemnos din Tir și Sidon, precum și un număr nedefinit de meșteri și lucrători, constructori, sculptori, cizelori, aurari, argintari și vopsitori de purpură și țesături de in, pentru împodobirile interioare (*2 Paral. 2, 1-10*).

Faptul că multe enigme ale trecutului sunt încă pecetluite în tainele lor, nu înseamnă că ele nu și-ar putea găsi alte explicații, mai plauzibile sau mai excentrice, decât aceea cosmică. Nefondată apare părerea că imensa platformă de piatră de la Baalbek, din Liban, ar fi fost o pistă de aterizare pentru navele cosmice care veneau din alte lumi. Această ipoteză se infirmă chiar prin faptul că straniile nave zburătoare, așa cum rezultă din toate mărturiile, aterizează oriunde, fără piste, pe orice teren, și apoi se pot înălța pe verticală, fără dificultate.

Apologetii civilizațiilor cosmice afirmă, cu aceeași convingere, că și unele cunoștințe științifice, de mare precizie, din matematică, astronomie și geofizică au fost dobândite de la ființe superioare, provenite de pe alte corpuri cerești. O asemenea ipoteză nesocotește realitatea faptului că acele popoare au putut ajunge, prin propriile strădanii, la un grad mult mai înalt de progres științific decât s-a crezut până acum. Ele au putut poseda, în diferite domenii, foarte prețioase cunoștințe, ulterior pierdute și rămase de atunci ne-redescoperite, cu atât mai mult cu cât bibliotecile mari ale antichității au fost distruse. Printre aceste cunoștințe s-ar putea număra mijloacele de execuție a construcțiilor și monumentelor, prelucrarea minereurilor, bronzului și cuprului, topirea platinei la peste 1800°C, aliajul din care este făcută coloana de fier din Delhi, care nu prinde

rugină și nu este atacată de sulf, îmbălsămarea mumiilor și câte altele, care constituie încă enigme.

Popoarele preistoriei și-au putut dobândi anumite cunoștințe și pe o cale suprafirească, nu însă extraterestră. Este aici locul de a reaminti că printr-o descoperire dumnezeiască i s-au revelat lui Noe dimensiunile și compartimentările corăbiei, precum și esența lemnului din care trebuia lucrată. Tot astfel i s-au descoperit prorocului Moise dimensiunile și alcătuirea pe care urmau s-o aibă *cortul întâlnirii* și *chivotul legii*, iar mai apoi, pe o aceeași cale, i s-au transmis și împăratului David măsurătorile și planul templului din Ierusalim, dimpreună cu toate odoarele lui, în care totul era învăluit în atâtea simboluri și înțelesuri tainice (1 *Paral.* 28, 11-20). Deci tot printr-o revelație ar fi putut fi cunoscute și dimensiunile mării piramide a lui Kheops, în care se ascund atâtea date științifice, de mare precizie, descoperite abia în vremurile noastre. În favoarea acestei susțineri pledează și faptul că atât în cazul acestui monument al misterului cât și în cazul unor construcții sacre ebraice, s-ar fi folosit aceeași unitate de măsură: *cotul piramidelor* sau *cotul sacru ebraic*. Această unitate de măsură de 63,56 cm (în vechime, în Moldova, de 64 cm) se deosebea de cotul obișnuit egiptean, caldeean, asirian și de cel obișnuit ebraic și este posibil să fi ajuns în Egipt prin tradiție, de la urmașii lui Noe, iar apoi readus în țara sfântă, în urma exodului evreilor. *Cotul sacru*, pe care evreii îl considerau un dar al Divinității, a fost utilizat pentru anumite folosiri sfinte ca și pentru contruirea unor monumente de un mare simbolism.

În ceea ce privește piramida lui Kheops, din toate timpurile s-a constatat că ea cuprinde multe și mari taine. În manuscrisul denumit *Akbar-Ezzeman*, aflat la Oxford, scriitorul copt Masudi (mort în 957 d.H.) spune: *în piramida orientala - a lui Kheops - au fost înscrise sferele cerești și reprezentările stelelor și ale planetelor, ciclurile lor, precum și cronica timpurilor trecute și viitoare*. Din cercetările întreprinse de William Petrie, Ernest Wallis Budge, Piazzzi Smith, Gaston Maspero, Charles Lagrange, Marsham Adams și, mai ales, de Davidson și Aldersmith, s-a ajuns la concluzia că *sub forma unor dimensiuni precise, piramida ascunde soluții ale unora dintre cele mai mari probleme astronomice, geometrice și geofizice ale tuturor timpurilor*, în urma constatărilor făcute de conducătorul Observatorului astronomic Bouges, a rezultat că unitatea dejnăsură care a stat la baza construirii mării piramide a fost *cotul piramidei*, care are 0.635660m, reprezentând, cu o extremă precizie, a zecea milioanea parte din raza polară a Pământului. Ca subunitate se folosea *palicele*

piramidei, care are 25,4264mm și reprezintă, cu o aceeași precizie, a suta miliarda parte din lungimea pe care o parcurge Pământul, pe orbita sa, în 24 de ore.

În legătură cu dimensiunile piramidei, s-a observat că între înălțimea, baza și latura ei se pot stabili o serie de corelații uimitoare, care corespund unor date și valori științifice de mare precizie, cum ar fi distanța de la Pământ la Soare sau alte date astronomice și geodezice. O strânsă corelație există și între dimensiunile exterioare și cele interioare, între gradul de înclinare al galeriilor și al distanței dintre pragurile lor respective, toate acestea dezvoltându-se, după cum se pare, în sens profetic, o cronologie geometrică ale celor mai reprezentative date ale marilor întâmplări din istoria umanității, reflectate în desfășurarea vremurilor (116).

Cele constatate sunt în favoarea presupunerii că toate neobișnuitele aspecte ale înaltelor cunoștințe științifice au fost dezvoltate unor mari inițiați. Iar scopul acestor dezvoltări ar fi fost acela de a atrage atenția lumii, în apropierea vremurilor de pe urmă, asupra înțeleșuri tainice înscrise în piatra piramidei. După cum susține Georges Barbarin (117), piramida lui Kheops nu a fost construită pentru a adăposti mormântul vreunui faraon, precum celelalte piramide, ci pentru a ilustra în piatră drumul spiritual al umanității, în ascensiunea ei spre mântuire.

Tainele pe care le cuprinde marea piramidă străjuită de sfinxul enigmatic, precum și sensul ei mistic față de vremurile noastre își găsesc anumite înțeleșuri și în istoria neamului omenesc. După cum se știe, Ham, al doilea fiu al lui Noe, rămas fără nici o binecuvântare, s-a strămutat dincolo de hotarele Gazei și ale Gherar-ului, în Egiptul de mai târziu, *tara lui Ham*, după cum o pomenesc psalmii. Și nu este fără semnificație că în Egipt, unde trăiau urmașii lui Ham, s-a plămădit poporul evreu și că din casa faraonului s-a ridicat proorocul și patriarhul Moise. Tot în Egipt s-a refugiat și pruncul Iisus; deci tot din Egipt, din mijlocul celor dezmoșteniți, a venit Lumina. Mai târziu, din Galileea neamurilor, din țara lui Zabulon și Neftali, unde norodul zăcea în întuneric, și-a început lucrarea de mântuire a lumii Mântuitorul Hristos, așa după cum fusese vestit prin prooroci. Deci nu trebuie să ne mire că tocmai în Egipt s-a ridicat acest monument al misterului și că tocmai în aceste vremuri își dezvoltă el sensul adevărat, trezind conștiințele adormite ale multora spre o cugetare mai profundă.

A crede însă că ființe superioare omului, străbătând spații siderale de zeci de ani lumină, au putut veni pe Pământ, din alte constelații,

ca să ia parte activă la execuția mausoleelor unor faraoni sau să ajute la presupuse excavări și transportări de monoliți giganti sau să topească platină și să modeleze giuvaeruri, este cu totul absurd.

Omului modern, format într-o concepție materialistă, îi este mai ușor să explice anumite enigme printr-o neverosimilă și absurdă ipoteză de ordin materialist, decât să accepte posibilitatea unei intervenții supranaturale, din voință divină. Pătrunderea omului în cosmos, ca și descoperirea (?) unei molecule organice (methilomina) în Calea Lactee, care face probabilă existența unor civilizații în cuprinsul Universului, îi fac pe mulți să afirme că religia a ajuns la asfințitul ei.

Acest punct de vedere este însă pe cât de fals, pe atât de lipsit de orice sens. Dacă s-ar accepta ideea că și pe alte corpuri cerești ar exista viață, indiferent de structura formelor biologice ale acelor ființe, o asemenea eventualitate nu ar putea infirma cu nimic concepția teistă și genetică despre crearea Universului și despre un Creator. Iar dacă nu toate tainele Creației ni le-a descoperit Dumnezeu, înseamnă că nu pe toate ar fi avut rost să le cunoaștem și nici pe toate le-am fi putut cuprinde cu mintea. Nimic din ceea ce este sau din ceea ce a fost nu s-a făcut de la sine și nici nu s-a adus la viață fără mijlocirea Aceluia Care pe toate le-a făcut și Care pe toate le rânduiește, după un plan al Său și după o finalitate bine determinată.

La actuala scară cosmică, la care omul începe să pătrundă în misterele vieții, devin firești și alte modalități de a privi cerul și destinele lumii, decât acelea care ne-au fost cunoscute până acum în ordinea lor spirituală. În acest caz s-ar putea pune întrebarea: *Ce va mai rămâne din tot ceea ce am crezut că știm și ce va mai fi cu tot ceea ce ne-am deprins să credem?* Pornind de la această răspântie a gândirii, adevărurile sacre ale credinței și ale religiei ajung să se estompeze și să fie reinventariate și reconsiderate, după alte criterii -ceea ce tocmai urmărește Satana.

În perspectiva putinței stabilirii de contacte cu lumea de pe alte corpuri cerești, totul pare să îmbrace o altă logică; iată de ce se consideră o *naivitate* să mai crezi în tot ceea ce au crezut bunicii și străbunicii noștri sau în tot ceea ce se pomenește în cele două Testamente. Statornicirile de credință, socotite inviolabile și intangibile, cu dogme pentru care s-a vărsat atâta sânge, devin astfel efemere relativități în hăul cosmic, pentru toți cei care și-au pierdut credința. Și adevărurile sacre care ajung să fie nesocotite sunt ca semințele evanghelice căzute la marginea drumului și mâncate de păsările cerului, sau căzute pe piatră, fără putința de a prinde rădăcină.

Judecățile și căile Domnului nu au nimic de-a face cu logica și cu gândirea profană a lumii. Pentru binecredincioși - care nu se îndoiesc de autenticitatea textelor revelate ale Vechiului și Noului Testament, inspirate de Duhul Sfânt - cuvântul Domnului reprezintă chezașia Adevărului nedezmintit, cu valabilitate veșnică, prin care Creatorul i-a descoperit omului cunoștințele necesare cu privire la facerea lumii și la mântuirea sufletului. Faptul că mai există viață și pe alte corpuri cerești nu poate cu nimic exclude ideea unui Creator și a unei lumi create, precum și a unui rost pentru care toate au fost făcute. O asemenea premisă implică și ideea că Dumnezeu nu și-a părăsit creația, ci El o desăvârșește mereu. În acest scop suprem S-a revelat El oamenilor prin cele două Testamente și prin însăși prezența Sa, în persoana Fiului, descoperindu-ne Calea, Adevărul și Viața.

Despre existența sau inexistența unor lumi extraterestre, Sfânta Scriptură nu face nici o pomenire concretă. Nici Sfinții Părinți și nici Tradiția Bisericii nu relevă nimic în acest sens. Din punct de vedere biblic există destule temeieri pentru combaterea, pe plan spiritual, a convingerilor despre existența altor ființe raționale corporale. pe alte corpuri cerești. În mod obișnuit, în concepția de totdeauna a lumii creștine și necreștine, a existat convingerea că numai pe scoarța acestui pământ s-a desfășurat viața și că numai aici trăiesc oameni, în sensul acesta, se știe din Sfânta Carte că Dumnezeu i-a hărăzit omului Pământul - ca singurul loc în care să trăiască. *Cerul cerului este al Domnului, iar pământul l-a dat fiilor oamenilor (Ps. 113, 24; Fac. 1, 28-29).*

Crearea Universului nu reprezintă decât dovada forței evocatoare și generatoare a unei energii infinite a Atotputerniciei lui Dumnezeu, cu un scop încă nedeslușit pentru cei muritori.

Așadar omul, ca ființă rațională întrupată și ca factor central al vieții spirituale, nu a fost creat, după afirmațiile Bibliei, decât pe acest Pământ și nu și pe celelalte corpuri cerești. Ca urmare, o ființă asemănătoare sau superioară omului, alcătuită din spirit și trup, nu rezultă că ar mai exista în vreo altă parte a lumii cosmice. Prin puține și expresive cuvinte, *Facerea* spune cum a fost creat întregul Univers, nu numai Pământul, încât din cuprinsul Creației sensibile se deduce că omul reprezintă încheierea tuturor celor create, ființa superioară în trup pământesc, după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. În ordinea făcerii lumii, a cerului și a pământului, ultima etapă cosmogonică a fost a șasea zi biblică, în care i s-a dat viață omului, cununa creației. Cu tina luată de pe acest Pământ a fost făcut omul și de aici a pornit dezvoltarea neamului omenesc. Aici a fost ispitit omul,

și tot pe acest Pământ s-a localizat conflictul spiritual, rezultat în urma responsabilității omului față de păcat. Și tot aici s-a înfruntat Satana cu Hristos. În situația de mai târziu, arena pe care a continuat să se dea lupta cu stăpânitorul întunericului nu s-a aflat în alte locuri ale **spațiului** cosmic, ci a rămas tot pe acest Pământ.

Spune Scriptura: *Și s-a făcut război în cer: Mihail și îngerii lui au pornit război cu balaurul. Și se războia și balaurul și îngerii lui. Și n-a izbutit el, nici nu s-a mai găsit pentru ei loc în cer. Și a fost arun-i ut balaurul cel mare, șarpele cel de demult care se cheamă diavol și satana, cel ce înșală toată lumea, aruncat a fost pe pământ și îngerii lui au fost aruncați cu el (Apoc. 12; 7-9).* Iar când cei șaptezeci de ucenici ai Domnului s-au întors cu bucurie din propovăduirea lor. Iisus le-a spus: *Am văzut pe satana ca un fulger căzând din cer (Lc. 10, 18).*

Aici pe pământ s-a întrupat Fiul lui Dumnezeu, iar El ca om S-a întrupat, și nu în chipul vreunei alte făpturi necunoscute, din altă lume. Aici S-a dus la Calvar, aici a înviat și aici a fost zdrobit capul șarpelui. În disputa dintre forțele Binelui și cele ale Răului, ia parte atât Fiul lui Dumnezeu cu îngerii Lui, cu toți sfinții și martirii Creștinătății, cât și Satana cu toate legiunile lui demonice, iar la sfârșit și cu Antihristul, *omul Fărădelegii*, prin care diavolul își va dezlănțui toate puterile infernale. Și abia după această ultimă înfruntare - în care mărturisitorii lui Hristos vor sluji, prin jertfa lor, drept mărturie Răstignitului - va urma Judecata.

În înclăștarea finală a forțelor spirituale și a celor infernale, rezultate din lumină și din întuneric, nu va fi cu putință ca cineva, din orice parte a lumii ar fi, să rămână pe dinafară, ca spectator pasiv, fără să fie angrenat *direct* în această ciocnire. Lupta dezlănțuită de diavol se duce pe un front total. El a pornit război cu puterile îngerești în cer, cu Hristos, Mântuitorul lumii, și apoi, în final, cu omul, făptura îndumnezeită, cea după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Și dacă oameni sau alte ființe cugetătoare corporale ar exista și prin alte locuri ale universului, ele nu ar putea fi absolvite de participarea la acest conflict universal, ci ar trebui să-și fixeze poziția: alături de Dumnezeu sau împotriva Lui. Dintr-o ispită, omul a căzut și a trebuit să fie răscumpărat prin întruparea, patimile și moartea Domnului, care a reprezentat singurul mijloc de a satisface dreptatea lui Dumnezeu pentru salvarea omului. Dar dacă prin alte porțiuni galaxiilor siderale ar fi creat Dumnezeu ființe întrupate superioare omului, ceea ce ar contrazice relatarea din cartea *Facerii*, este de la sine înțeles că tocmai acolo s-ar fi năpustit Potrivnicul să-și săvârșească lucrarea de sur-

pare, întrucât acele ființe ar fi fost mai de preț înaintea lui Dumnezeu decât oamenii. Iar într-o asemenea eventualitate și Fiul lui Dumnezeu, care nu și-ar fi părăsit făpturile lui, ori de unde ar fi fost, pe acele corpuri cerești s-ar fi întrupat, pentru a le răscumpăra din stăpânirea diavolului. Dar acest lucru nu s-a întâmplat, deoarece nici oameni asemenea nouă, nici alte făpturi superioare omului nu se spune în Sfânta Scriptură că ar mai exista prin alte părți ale Universului. Hristos pe Pământ s-a întrupat și cu acest trup transfigurat a rămas. Cu omul s-a încheiat creația lui Dumnezeu; pe Pământ a fost făcut omul și tot aici a fost localizat să trăiască.

Judecata cea de pe urmă se va ține tot pe Pământ, unde a fost judecat și Hristos, unde a fost răstignit și unde a înviat, aici, unde va apărea și Antihristul. Căci nu ar avea nici un sens ca judecarea lumii și osândirea celor vinovați să aibă loc în altă parte a Universului, atâta timp cât delictul marelui sacrilegiu s-a săvârșit pe Pământ! Păstrându-și chipul Său de om, atât după înviere, cât și după înălțarea Sa la cer, cu această înfățișare sfântită va apărea Mântuitorul de-a pururi: ca Dumnezeu adevărat și om adevărat. Întrupat ca om, El l-a înfrânt ca om pe Satana și astfel a răscumpărat omenirea. Cu acest chip sfântit prin patimile și jertfa Sa, El Și-a mărit slava și mai mult decât a avut-o de la întemeierea lumii, și întru această mărire va reveni din nou la Parusie, la Arătare, la a doua venire, când va apărea ca Drept Judecător. Iar în preajma Tatălui ceresc, acolo unde nici heruvimii și nici serafimii nu se pot ridica, va străluci în veci chipul smerit al Fecioarei, Născătoarea de Dumnezeu, și nicidecum vreo altă super-ființă dintr-o alta lume. Căci Sfânta Fecioară Mana una este și una va fi pururea. Plămădită a fost ca Maică a Fiului lui Dumnezeu, pentru ca Fiul lui Dumnezeu ca Om să se nască și ca Dumne-zeu-Om să strălucească în toată slava Lui, de-a dreapta Tatălui ceresc.

Cum s-ar mai putea crede atunci că ar mai fi vreo altă ființă corporală superioară omului, care ar putea sta alături de Acela Care a luat chip de om și Care pe toate le-a făcut și pe toate le stăpânește? De la Facere, omul a fost hărăzit să reprezinte centrul spiritual al lumii sensibile, împărățind pe această fărâma de univers unde Iisus, ipostas al Dumnezeirii, a luat același chip și nu acela al unei alte presupuse ființe superioare omului, dacă o asemenea ființă ar fi existat.

Între marile înșelăciuni pe care Satana le speculează ca să îndepărteze lumea de la credință este și aceasta, a convingerii existenței unor alte lumi, cu civilizații mai evoluat, cu ființe superioare omului și care au un alt destin decât al pământenilor. În acest fel, orice credință religioasă și-ar pierde cu totul sensul și semnificația.

Pasul omului pe Lună ca și dorința lui de a se ridica tot mai sus, spre înălțimile necunoscute ale cerului cosmic, reprezintă, fără îndoială, un triumfal tehnicii, al geniului creator al omului, dar amintește și de Babel, când - la fel - oamenii voiau să-și ridice turnul cât mai sus, cât mai aproape de cer; și tocmai atunci li s-au încurcat limbile și totul s-a prăbușit...

Cât despre apariția străniilor nave care brăzdează cerul lumii, știința a rămas neputincioasă în a da vreo explicație. Atâta timp cât astrofizicienii și astronomii vor continua să privească aceste corpuri zburătoare, dimpreună cu fenomenele care le însoțesc, cu ochi profani, ele nu-și vor dezvălui taina, rămânând învăluite în mister.

Prin cele care acum se săvârșesc, oamenii vor să tragă vâlul tainelor lui Dumnezeu. Numai că ispitându-L, ei riscă să-și încurce mințile.

Capitolul 17

Divagări și orientări în haos

Ca urmare a haoticelor stări revoluționare care au clătinat evul modern, ca și a înălțimilor din ce în ce mai amețitoare spre care se avântă știința, societatea contemporană a plăsmuit *un om nou*, dez-umanizându-l pe cel vechi și stricând chipul omului ceresc. S-a ajuns astfel la un mod nou de a privi viața, fără viziune spirituală, omul *eliberându-se de cătușele* religiei.

Secolul nostru a voit să întemeieze o nouă ordine socială, în afara ordinii dumnezeiești. În țările cu regimuri totalitare, cu economie planificată, cu muncă normată, cu libertate ținută sub reflectorul securității și cu ideologie dirijată, s-au creat cetățeni roboți, uniformi și fără personalitate, oameni în afara liniei adevăratului destin omenesc, variind între prototipul *nazist* și cel *marxist*. În *lumea democrată*, socotită *libera*, a pătruns un alt diavol, mai snob, mai gomos și mai rafinat, degajat de orice convenții morale și având ca precept că *totul este îngăduit*; omul occidental a devenit adulatorul propriei sale persoane.

Și astfel, sub o formă sau alta, oamenii de pretutindeni, voind să se elibereze de Dumnezeu, de care se simțeau incomodați, s-au robit naturii lor, decăzând în angrenajul unei societăți tehnocrate. Ca urmare, civilizația veacului al XX-lea a produs oameni psihici și nu spiritualizați, oameni care au pierdut legătura cea de har cu cerul serafic și heruvimic și care se exaltă spre cerul cosmic, material și glacial, care i-a obligat să se izoleze și să se refugieze în ei înșiși, fără o țintă și un liman spre cele veșnice; oameni care de la cele spirituale nu au ce înțelege iar de la cele ale nemuririi nu au ce aștepta. Fiind lipsiți de sensul vieții și de orizontul veșniciei, ei sunt preocupați numai de podoaba cea din afară și nu de cea dinăuntru. Pentru creștinii căldicei, înțelegerea adevărată a dumnezeieștilor Taine ale întrupării, ale Răscumpărării și ale învierii și-a pierdut sensul. Fecioria Maicii Domnului este discutată și tăgăduită, iar Sfânta Euharistie este privită simbolic și nu efectiv ca Sângele și Trupul Domnului.

Civilizația tehnică a timpurilor noastre reprezintă o civilizație fără suflet, iar cultura modernă, o cultură fără o viziune religioasă. Prin slăbirea mărturisirii creștine, a slăbit și trăirea credincioșilor prin Biserică. Pentru mulți, credința s-a stins sau este privită fără nici un interes; pentru alții, nu a mai rămas decât amintirea unei datini din anii

copilăriei, o provocare a unui trecut nostalgic, ca și acele romane care **mai** amintesc de sentimente apuse. Și dacă se mai trag clopotele pe la sfintele lăcașuri și se mai bate toaca pe la mănăstiri, demult ele nu se mai aud...

Ca o imagine tristă a spiritualității acestui sfârșit de veac, apar simbolic acele icoane din bătrâni, afumate de candelă și lumânări aprinse cu evlavie, dar golite acum de duh. Așa sunt și acele epitafe din fir de aur și mătase, țesute de cucernice mâini, la care se prosternaseră altădată închinătorii bătând metanii, dar care acum sunt roase de vreme, devenind simple obiecte numerotate de muzeu, pe lângă care trec distrați turiștii, privindu-le ca pe niște curiozități exotice.

Așa le-a ajuns și credința...

Inchipuindu-și în felul lor înțelesul religiei și al credinței, *ei li atribuie lui Dumnezeu propriul lor chip; L-au acoperit cu mărginirile și îngustimile lor, cu prejudecățile și interesele lor, sau L-au modelat după nevoile lor, făcând din El o ființă asemănătoare nouă* (118).

Erezii de toate felurile mistifică dogmele adevărate. Falese teo-fanii vatămă comunitatea creștină și o abat de la dreapta credință. Teosofia, antroposofia, spiritismul ca și celelalte practice ocultiste și parapsihice cresc ca paraziții pe trupul Bisericii și creează o falsă spiritualitate. Astrologia s-a extins în toată lumea occidentală, într-o măsură necunoscută până acum. Publicarea de horoscoape a devenit curentă pentru majoritatea ziarelor și revistelor din Occident. În SUA, dintr-un total de 1750 cotidiene, circa 1200 publică cu regu-laritate horoscoape. Chiromanția, magia, căderile în transă au cuprins cele mai largi pături ale lumii apusene. După statisticile oficiale, în anul 1970 erau înregistrate în Statele Unite circa 5000 de firme de astrologi, dispunând de o rețea întinsă de filiale; în Franța erau înregistrați la administrațiile fiscale 40.000 de ghicitori; în Italia, numai la Neapole practicau chiromanția 8.000 de ghicitori. O situație asemănătoare există în Germania Federală și în Marea Britanic.

Dacă vrăjitori au existat din toate timpurile, dacă în vechime erau uciși, iar în Evul Mediu arși pe Rug, în zilele noastre ei au firme înregistrate, fac publicitate, răspândesc formule magice și se bucură de cea mai mare audiență în marele public, format din atâția oameni dezaxați și dezorientați, aflați sub influență luciferică (119).

În lumea modernă s-a pierdut conștiința realității veșnice și sensul simbolurilor. Chiar și arta și arhitectura, care altădată erau spiritualizate și învăluite în simboluri, exprimând o gândire și un sentiment cu adânci sensuri religioase, străbătând cu un suflu de viață materia pe care o lucrau, au devenit acum abstracții neînțelese. Trăim

într-o lume care s-a încâlcit în cifre, prescripții și ordonanțe, în statistici și formule convenționale, într-o standardizare a vieții în care nu mai pulsează nici o trăire lăuntrică. Totul pare turnat în șabloane uniforme, iar singurul țel al omului de azi este cum să-și materializeze în condiții mai bune viața, indiferent de mijloacele pe care le folosește. El nu mai știe să descifreze înțelesurile adevărate ale existenței și nu mai are o înțelegere intuitivă a naturii, o comuniune cu toată creația. Omul a devenit și el un produs industrial de serie: uniform, tipizat, convențional și impersonal.

Asemenea oameni se simt stingheriți să-și facă cruce, să se mai numească creștini sau să-și mărturisească credința în Dumnezeu ca și *babele sau maniacii religioși*. Ca să nu pară desueți, sunt gata să cedeze în fața primei înfruntări, să abdice de la credință și să-l trădeze pe Stăpânul cel veșnic. Absența Creștinismului din viața atâtor creștini constituie marea dramă a secolului nostru. Afișând o atitudine superioară, mulți vor să pară evoluți în comportament și în gândire; și pentru aceasta, la credință renunță în primul rând.

La adăpostul materialismului, Satana îl ademenește pe om printr-o risipire a duhului spre tot felul de diversiuni. Ca urmare, omul își pierde identitatea spirituală și devine un receptacul a tot ceea ce i se servește, gata amestecat, la radio, la televizor, în presă, la cinematograful. Omul trăiește mereu în afara lui, prin ceea ce alții gândesc pentru el; și așa nu mai ajunge să se întrebe asupra rostului adevărat. Nu se mai privește lăuntric, nu se mai regăsește pe sine și nu-l mai regăsește nici pe Dumnezeu.

Voind să țină pasul vremii, omul modern vrea să se elibereze de *prejudecăți* ca să nu mai fie *retrograd*. El își face o falsă concepție de viață și se complăce să rămână indiferent față de credință sau chiar să-i devină ostil, pentru a se număra în rândul celor cu vederi *avansate*. Din orice uscătură sau putregai al clerului, el își face un argument împotriva Bisericii și a credinței. Păstrarea tradițiilor religioase este socotită lipsită de sens; Biserica, o instituție perimată; monahismul și mănăstirile, un refugiu al trândăviei pentru niște declasați ai societății!

Dintre cei care se pretind credincioși, mulți au pierdut sensul adevărat al misterului. Chiar și săvârșirea unor Sfinte Taine, ca botezul și cununia, se practică de cele mai multe ori fără să li se atribuie adevărata semnificație. În Franța, dintre catolicii care iau parte cu regularitate la slujbele liturgice, un sfert nu mai cred sau nu sunt convinși că Hristos a fost și este Dumnezeu (120). Credincioșii care iau parte cu regularitatea la sfintele slujbe alcătuiesc un procent

neînsemnat din numărul celor care se declară catolici, dintre care însă unii nici n-au fost botezați. În Germania Federală, în urma unei anchete publicate în săptămânalul *Der Spiegel*, a rezultat că 94% dintre cei interogați s-au mărturisit a fi catolici sau protestanți, dintre aceștia 68% au declarat că sunt credincioși și numai 48% și-au afirmat credința într-o viață viitoare. Ancheta revistei s-a oprit totuși aici și nu a făcut un sondaj și asupra celor 48% pentru a ști dacă ei cred că Hristos este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu, întrupat din Fecioară și înviat din morți. La Londra, dintre parohienii care frecventează slujbele și care se consideră credincioși, 40% refuză să creadă într-o viață viitoare. Dintr-un sondaj efectuat în Franța, în 1970, de către *Institutul Francez de Opinie Publică* (IFOP), a rezultat că 34% din francezii adulți considerau ca sigură existența lui Dumnezeu, iar circa 46%, ca probabilă.

Credința în existența lui Dumnezeu, printre aceia care se mărturisesc a fi credincioși, nu îmbracă, în majoritatea cazurilor, concepția spiritualității și a crezului creștin, ci numai o convingere teistă. Pentru mulți dintre ei, Creștinismul este considerat doar un îndrumător de precepte moralizatoare, *un cod de morală*, față de care îmbiserizarea nu este necesară. Și din moment ce Creștinismul ajunge sinonim doar cu un comportament moral, Dumnezeu devine o ficțiune, consi-derându-se că se poate duce o viață morală și fără noțiunea de Dumnezeu. Și după cum sunt mai multe feluri de a crede, tot așa sunt și mai multe feluri de a nu crede!

Atitudinea de tăgăduire a existenței lui Dumnezeu a evoluat în cursul vremii, trecând de la o formă pasivă la una activă și agresivă. Dezvoltându-și ideile despre *ateism*, Voltaire scria în articolul respectiv din *Enciclopedie: pentru susținerea neexistenței lui Dumnezeu, ci trebuie trebuie să aducă probe. Căci este de datoria aceluia care neagă să facă dovada motivelor sale de tăgăduire*.

Dar de la păreri izolate și oarecum rezervate ale enciclopediștilor despre nerecunoașterea existenței lui Dumnezeu, ateismul a ajuns acum să cuprindă lumea, luând tot felul de forme bătaioase, până la persecuția Bisericii și a credincioșilor. Filosofii materialști, ca toți necredincioșii, de altfel, consideră acum credința în Dumnezeu ca o opinie care necesită justificări, dar mai serioase decât ale unor sentimente sau ale unor simple afirmații. Spre deosebire de ateismul lui Voltaire, acum nu necredinciosul trebuie să aducă dovezi, ci credinciosul trebuie să prezinte probe despre existența lui Dumnezeu, întocmai ca în justiție, când acuzatul trebuie să se dezvinovățească prin probe care să-i dovedească nevinovăția.

Tăgăduind revelația, ateii pretind dovezi concrete. Numai după prezentarea acestora ar fi dispuși să creadă și ei. Acești liber-cuge-tători și atei consideră Creștinismul ca pe o utopie eșuată. Domnul este tăgăduit și luat în răs ca și atunci când fariseii și cărturarii de altădată strigau batjocoritor Răstignitului să se dea jos de pe Cruce, pentru a-L crede că este Fiul lui Dumnezeu. Ca și atunci, nici acum acestor tăgăduitori de credință Dumnezeu nu le dă nici un răspuns. Iar dacă ar fi să le dea unul, printr-o dovadă a Atoputemiciei Lui, le-ar fi spre veșnică nefericire, întrucât prin înfricoșare ar ajunge să-L cunoască pe Dumnezeu și li s-ar închide ușa pentru totdeauna spre adevărata credință, spre pocăință și spre mântuire. Măcar în ceasul al unsprezecelea ar putea ei să se trezească din orbirea lor! Căci nu prin mijlocirea unei silnicii de conștiință Dumnezeu vrea să fie cunoscut și adorat. Cu îndelungă răbdare, El îi așteaptă pe toți să vină la El. Și este gata să răspundă oricărei tresăriri de conștiință, oricărei străfulgerări a duhului, când prin semerenie și dragoste de adevăr este căutat.

Păcate s-au săvârșit de când lumea; dar dacă omul de altădată cădea într-o nelegiuire, el se caia cu plângere mare și căuta cu tot dinadinsul să se ridice. Acum însă, dacă omul cade în păcat, el rămâne, de cele mai multe ori, definitiv căzut. În Evul Mediu, pentru ispășirea unor păcate mai grele, pocăința era mare și canonisirile aspre, iar creștinul pe toate le împlinea cu duh smerit și resemnat, cu dorința sfântă de a nu fi despărțit de Hristos. În lumea de azi, impudicitatea, desfrânarea, adulterul, avortul, ca și alte păcate de moarte, se săvârșesc pe față, fără reținere de conștiință și se repetă cu cugetul împăcat și cu seninătate, pentru că au intrat în uzul curent al conviețuirii generale, în spiritul vremii. Căci ceea ce este însușit de mulțime, nu se mai socotește păcat, ci fapt firesc, după cum au fost și măsurile inumane dictate în numele unor doctrine totalitare și orbește executate de toți adepții acelor regimuri, pentru că îmbrăcau aspectul unor legi, erau deci *legale*. Sufletul omului modern s-a pervertit, ca și viața lui, ca și concepția lui despre lume și despre credință, pentru că s-a dereglat și s-a întinat cugetarea lui.

Una din trăsăturile specifice ale profilului moral al acestei epoci este tocmai amoralitatea. Asupra omului modern și-a lăsat stigmatul duhul perversității și al rafinementelor diabolice care i-au viciat mintea, inima și trupul, spre deosebire de creștinul de altădată care, atunci când săvârșea un păcat, se rușina de cele făptuite, stătea la ușa bisericii, unde își făcea metaniile ca să ispășească, știind că numai prin pocăință va putea reveni la Hristos și va putea fi reprimat ca *și fiul pierdut (121)*. În acele vremuri, creștinii primeau canoane de po-

căință de la duhovnicii lor, potrivit cu pravila bisericească a Sfinților Părinți. Astăzi, majoritatea creștinilor nu se mai pocăiesc pentru că, într-o anumită măsură, nici nu mai au conștiința păcatelor și nu mai înțeleg sensul adevărat al pocăinței și al mărturisirii.

Cât despre acei credincioși care duc totuși o viață în comuniune cu Biserica, dar uneori cu păcate tănuite, ei atrag asupra lor canonisiri de la Dumnezeu - tot felul de încercări și suferințe. Tot astfel se întâmplă și cu unele popoare în istorie, care se fac vinovate de păcate grele, prin războaie nedrepte de agresiune, prin asupriri, prin decădere în imoralitate și viciu, prin lepădare de credință și altele, atragându-și astfel mânia lui Dumnezeu - suferințe și felurite urgii.

Influențele nefaste ale civilizației contemporane au atins adânc spiritualitatea creștină a maselor și mai ales a intelectualității. Ateismul unei culturi care s-a lepădat de Dumnezeu atacă de pretutindeni și suflă pustiitor, ca un vânt vestitor al morții. El hulește numele Domnului și își răspândește veninul peste toată creștinătatea. Dar la vreme de furtună se scutură toate poamele găunoase, ca să rămână numai cele bune. Și astfel, din iconomia lui Dumnezeu se va curați și așezarea pe care a fost zidită *Via Domnului*, purificându-se de necurățiile și compromisurile care au vătămat credința creștină. În locul unei religiozități ipocrite, se văd acum zările unei treziri de conștiință creștină, vie și luminată, străbătută de Duhul Sfânt, întocmai după cum pe locul unei clădiri insalubre se ridică o zidire nouă, trainică și frumoasă, spre cinstea Stăpânului, sau ca și ghiociei care apar de sub zăpadă.

Spre binecuvântarea Domnului, există în lume și o categorie de oameni suprasaturați de propria persoană și ajunși la dezgustul de sine. Sunt oameni apăsați de individualismul fără suflet al lumii contemporane și decepționați de experiențele sociale colective, de minciunile sociale colective. Ei simt nevoia să evadeze, să se elibereze din îngrădirea fără orizont în care și-au închis viața, pentru a respira un aer curat și proaspăt, râvnind, în subconștient, la o lume mai bună, în care viața să aibă un sens de care să-și ancoreze sufletul. Iar în această căutare a adevărului și a luminii, nu poate fi găsit decât Hristos.

Filosoful german Max Norkheimer, de orientare marxistă, într-un interviu acordat la începutul anului 1970, declara revistei *Spiegel* că *lumea a ajuns într-un stadiu în care ar trebui să se îndrepte spre Dumnezeu și spre teologie, pentru a contrabalansa condițiunile unei societăți complet planificate.*

În SUA, unde criminalitatea, gangsterismul, consumul de droguri și toate celelalte aberații - curentul *hippy* tocmai acolo s-a născut - au atins cote îngrijorătoare, apare acum mai pregnantă și deșteptarea

religioasă a multora. În urma unei anchete făcută de săptămânalul *Time*, 80% din studenții universităților americane s-au declarat partizanii necesității unei credințe religioase. Și este semnificativ că tocmai în această țară, cu precădere protestantă, marile evenimente științifice sunt însoțite de slujbe religioase, așa cum s-a întâmplat și în cazul explorărilor cosmice, al expedițiilor spre Lună.

Însă această trezire a conștiinței umane spre Dumnezeu, prin care omul își ridică privirea și mâinile spre cer, este pândită de diavol, care se prezintă sub diferite identități și travestiri. El poate fi oricine și orice: arătare înfricoșătoare sau arhanghel de lumină; revoluționar sângeros sau umanist pacifist; tiran sau seducător captivant; om de știință sau filosof pozitivist; freudist, literat suprarealist sau simplu *hippy*. îl putem întâlni îmbrăcat în sutană, misionar, cu Biblia în mână. Din orice postură, el poate denatura totul și poate să-și desfășoare activitatea malefică, pe față sau în ascuns, chiar și de la o catedră de teologie sau de la amvonul unei biserici. *„Și cât sunt de sarcastice râsul și privirea lui! (...) Se sustrage după cum minte; nu așteaptă niciodată, nu se oprește nicăieri. El este în privirea care îl bravează, în gura care îl neagă. El este în neliniștea mistică, în siguranța și seninătatea prostului. (...) Între duhovnic și penitent el apare întotdeauna ca un al treilea personaj, invizibil, care uneori tace, uneori murmură, iar alteori vorbește ca stăpân (122).* îl gonești, dar el revine fără rușine, ca acele păsări de pradă pe care le alungi, dar reapar pe același loc de unde cu puțin înainte au fost gonite.

Arena în care se dă lupta cu Stăpânitorul întunericului este chiar în inima noastră. Prin ispite, omul credincios poate învăța răbdarea iscusită și dreapta socoteală; prin încercări, el poate cunoaște vicleșugul și meșteșugul diavolului, ca să nu asculte și să nu se supună cu ușurință impulsurilor și gândurilor sale, care pot fi amăgitoare și rele. Tocmai de aceea Mântuitorul Hristos ne îndeamnă să ne rugăm neîncetat, ca să ne împotrivim ademenirilor și ispitelor diavolului. Când omul este ispitit și se roagă, este cu neputință să nu se afle de față și îngerul lui păzitor, ca să-l ajute. *Căci de rugăciune și de smerenie se împiedică dracii (Patericul).*

După cuvântul *Patericului*, multe sunt vicleșugurile diavolului. *Dacă prin sărăcie nu a clintit sufletul ca să-l întristeze și astfel să cârtească sau săpizmuiascăpe alții, îi dă ca amăgire bogăția, caprin ea să-l piardă în desfătărilor lumești. Dacă prin ocări și defăimări nu izbutește să producă tulburare, atunci îi pune dinainte laudă și slavă, ca să cadă în ispita truției. Iar dacă prin sănătate este biruit, face trupul bolnav, ca să aducă descurajare și pierderea răbdării. Dacă*

nu reușește să amăgească prin dezmierdări, prin osteneli fără voie încercă să facă surparea. Dar prin foc se leapădă rugina.

Dacă Satana a cutezat să-L înfrunte pe Mântuitorul, dar cu zadarnică încercare, cu atât mai mult el caută să-l înfrunte pe om, prin uneltiri felurite, ca să-i provoace căderea și să-l despartă de *staulul oilor*. Domnul ne pune în gardă: *Simone, Simone, iată satana v-a cerut să vă cearnă ca pe grâu (Lc. 22,31)*. Este un strigăt de trezire pentru omul din toate veacurile și locurile, ca să vegheze asupra sufletului său și să cunoască pe ce cale își duce zilele precum și felul cum și le duce. Căci vrednic lucru este nu numai ca omul să creadă în Cel Atoputernic, ci să fie străbătut și de o credință curată și involburată, iar aceasta să dea roade cât mai bogate.

Trăim o epocă în care poziția dintre Bine și Rău, poziția comodă a celor *căldicei* trebuie să dispară. Și va dispărea chiar în istorie, până la Judecată, căci cei căldicei nu-și vor mai găsi locul și vor trebui să-și aleagă starea: ori arzând ca focul, ori reci ca sloiul de gheață. Pentru că la Judecată nu vor fi trei stări, ci numai două; ori de-a dreapta lui Hristos, cu binecuvântații Tatălui, ori de-a stânga Lui, cu blestemații focului veșnic. Căci așa a fost și pe Golgota cu cei doi tâlhari; unul care L-a slăvit și altul care L-a hulit!

În nepăsarea religioasă care ne caracterizează veacul, este nevoie ca Hristos să fie cu tărie mărturisit, *cu vreme și fără vreme*, și la toate răspântiile pământului. Creștinismul nu trebuie să reprezinte privilegiul unei caste de inițiați și de puritani, care se izolează, îndărătul unor îngrădiri protecționiste, de restul lumii păcătoase, de *vameși* și de *curvari*, de cei care L-au uitat sau îl reneagă pe Dumnezeu. Fiecărui creștin îi revine sarcina de a fi vestitorul învierii și de a duce mai departe solia Evangheliei. Căci este inadmisibil, acum mai mult ca oricând, să-ți constitui o existență făcând abstracție de mediul în care trăiești, de omul cu care vii în contact în fiecare zi, fără să-ți pese dacă îl vezi rătăcindu-se sau nu. Orice creștin purtător de Hristos, peste care s-a pogorât Duhul Sfânt prin ungerea cu Sfântul Mir, a fost investit cu pecetea împărătească a harului și a devenit, implicit, un mărturisitor al lui Hristos. El este ucenic al lui Hristos și trebuie să contribuie la opera de mântuire a lumii, după cum spune atât de frumos Clement Olivier: *Preoția împărătească și profetică a laicului îl fac coliturghisitor și păzitor-răspunzător al Adevărului (123)*.

Intrucât am fost răscumpărați prin jertfa Fiului lui Dumnezeu, orice absență față de Hristos ar însemna o dezertare de la un post de veghe, prin care lăsăm o poartă deschisă Stăpânitorului întunericului. Când omul este bine intenționat față de împlinirea misiunii lui

creștine, atunci și Duhul Sfânt îl ajută. Prin cele mai imperceptibile impulsuri, El ne inspiră să facem voia Domnului. El ne îndeamnă când spre o faptă generoasă, când spre o mărturisire de credință sau spre o înfrângere a iubirii noastre de sine. Și cu cât omul ajunge mai spiritualizat, mai desprins de cele pământești și mai mortificat, cu atât mai mult el poate percepe, cu o mai ascuțită sensibilitate intuitivă, glasul Duhului Sfânt, pentru a-i da ascultare și a-i urma îndemnul. De atitudine pe care înțelegem s-o avem față de aceste impulsuri, putem avea parte de multe și mari daruri măntuitoare sau, dimpotrivă, de nebanuite păgubiri duhovnicești. Uneori, tot rostul și viitorul vieții noastre pământești și veșnice atârnă de o singură clipă, de felul în care am înțeles să răspundem la o anumită chemare, prin care ni se poate hotărî mântuirea sau pierzarea în eternitatea. Căci Adam, printr-o neascultare, și-a pierdut nemurirea; Iuda, prin prețul vânzării, și-a pierdut sufletul; iar tâlharul de pe cruce, prin trei cuvinte de pocăință, a dobândit împărăția cerească.

Însă, de cele mai multe ori, preferăm să dăm ascultare ademenirilor Ispititorului și nu chemării Duhului Sfânt. Și astfel, *povestea vieții noastre se rezuma adeseori la o istorie cu perpetue infidelități. (...) Dacă Dumnezeu are față de noi planuri mărețe, noi îi forțăm mereu să le modifice, dar în detrimentul nostru. Un anumit har pe care ar voi să ni-l dea, El trebuie apoi să-l suprimă pentru că noi nu ne-am învrednicit să-l merităm. (...) Și rețusdrile se adaugă la alte re-tusări. (...) Așa că, până la urmă, nici nu se mai știe ce-a mai rămas din intențiile inițiale (124).*

Atâtea suflete se pierd pentru că nu au înțeles să dea ascultare unui îndemn divin! Căci a se împotrivi unei acțiuni pe care Dumnezeu o voiește, înseamnă a-i contrazice voia și planurile și a-i arăta ingratitude, printr-un refuz nesocotit. Iar această atitudine devine cu atât mai vinovată cu cât, prin înfierie, am devenit fiii Lui, moștenitorii împărăției. Pe cât de rodnică în daruri ar putea fi lucrarea Duhului Sfânt față de cine ar vrea să-i audă glasul, pe atât de temută ar putea fi și căderea, pentru cine i-ar arăta nepăsare. *Puterile vrăjmașe sunt în noi într-o măsură mult mai mare decât în afara noastră. Orice creștin poartă pe buzele sale sărutul lui Iuda, cu posibilitatea ca și el să-l dea într-o zi. Oare cine nu i-a cutremurat, surprinzând într-însul această stranie facultate de a spune NU lui Dumnezeu, când El pretinde DA ?¹²⁵.*

Dacă la Judecata de apoi se vor afla mulți semeni de-ai noștri apăsați de păcate grele și vor aștepta cu înfrigurare sentința, ei vor putea acuza, la rândul lor, pe toți acei *credincioși* care, în viața lor

împăcată cu cugetul, au trecut nepăsători pe lângă ei, nu i-au mângâ-iat în durerile și în deznădejdea lor, nu i-au strâns la piept cu dragoste în încercările lor, nu i-au ferit de căderea în ispite, nu le-au trezit conștiința și nu le-au arătat calea spre împărăția lui Dumnezeu! Înaintea Dreptului Judecător, când se vor îndrepta acele priviri acuzatoare spre cei care au trecut pe lângă ei fără să-i vadă, cum se vor dezvinovăți aceștia din urmă? *Căci sufletul nemuritor al omului este ceva care depășește tot restul universului creat. Și un singur suflet valorează mai mult decât toate galaxiile laolaltă (124).*

Lipsa de atitudine creștină dospește răul din lume și germinează în sufletele oamenilor toate necurățiile. *Vai tie, spune cuvântul, de vezi pe fratele tău greșind și nu-i vei zice să-și cunoască greșeala, căci din mâinile tale se va căuta sângele lui. În acest ceas al istoriei, mai mult ca oricând, creștinul trebuie să fie conștient că are de îndeplinit o permanentă și sfântă misiune față de toți semenii lui, față de toată lumea, căci toată lumea ne-a fost încredințată de Dumnezeu fiecăruia dintre noi, în măsura în care am primit cuvântul Evangheliei, vestirea divină și consfințirea de creștin în Cartea Vieții. Cu această înțelegere, omul hristic trebuie să fie un mărturisitor al lui Hristos și să conlucreze la planul lui Dumnezeu pentru desăvârșirea Creației. însuși Mântuitorul ne îndeamnă în acest sens, aceasta fiind o condiție obligatorie a mântuirii noastre: *Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, și Fiul Omului va mărturisi pentru el înaintea îngerilor lui Dumnezeu. Iar cel ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor, lepădat va fi înaintea îngerilor lui Dumnezeu (Lc. 12, 8-9).**

Ca fii ai Tatălui Ceresc, nu ne este îngăduit să fim și cu Hristos și cu Mamona. Lumea este plină de tot felul de idoli, iar în acest veac în care atâta omenire este târâtă spre fundul Gheenei, este nevoie de o reîncreștinare generală. *Este nevoie de sfinți pretutindeni, în toate domeniile de activitate; sfinți în sutană și sfinți în haină de miner (...), sfinți în orice compartiment al vieții sociale (127).*

Dumnezeu este Dumnezeul Adevărului, al Dreptății și al Sfințeniei și, ca atare, El pretinde omului, făptura Lui, pe care a îndumnezeit-o și a înfiat-o prin Hristos, să fie vrednic de darurile primite, printr-o trăire în deplină sfințenie. De aceea fiecare creștin este dator să îndeplinească voința divină. În acest sens, în duh smerit, se tânguia Leon Bloy, spunând: *Cât este de trist să-ți dai seama că nu suntem sfinți (128).*

În evoluția istorică a omenirii, noi nu pășim spre un nou ev, după cum se crede, ci spre sfârșitul apropiat al lumii. De pe acest prag al

existenței umane, creștinul trebuie să-și revizuiască conștiința și să-și regăsească adevărata lui identitate spirituală pentru a-și cunoaște rostul și finalitatea pentru care a fost creat, răscumpărat și înfiat de Tatăl ceresc, prin Iisus Hristos.

Acum este vremea când pământul stăpânit și neroditor al credinței germinează din nou, când spiritul va străpunge materia și se va trezi în căutarea lui Dumnezeu, când toate neamurile creștine se vor uni în dragoste frățească, în numele lui Hristos. După un lung răstimp de hibernare spirituală, o dorință nestăpânită de Adevăr și Lumină, ca o adiere răcoroasă a zorilor, încolțește nostalgic în sufletele acelor care îl cheamă pe Domnul. O elită aleasă din toate neamurile se re-deșteaptă la credință, la o credință reîmprospătată, curată, conștientă și luminată de Duhul Sfânt. Iată zilele când mărturisitorii cei de pe urmă vor trebui să se alinieze în rânduri strânse, pentru a-l înfrunța, în lupta finală, pe Stăpânitorul întinericului, pentru preaslăvirea lui Hristos, Domnul și Stăpânul nostru.

Vânturându-se lumea ca pleava în vânt, se cuvine *să stăm bine, să stăm cu frică*, iar strigătul Arhanghelului Mihail, care a răsunat cândva înaintea tuturor oștilor îngerești, cutremurându-se tot cerul, să se audă acum și în sufletele tuturor creștinilor care se împotrivesc înfruntărilor, din ce în ce mai primejdioase, ale Satanei. Ca un strigăt pentru trezirea conștiinței tuturor creștinilor, Apostolul Pavel spune: *Căci vouă vi s-a dăruit, pentru Hristos, nu numai să credeți în El, ci să și pătimiți pentru El (Fil. 1, 29)*. Mai presus de propria noastră mântuire trebuie să primeze datoria sfântă de a lupta pentru Hristos, pentru Evanghelia Lui, pentru apoteoza măririi Lui și pentru înfrângerea finală a Vrăjmașului lui Dumnezeu. Și astfel va veni ziua mult așteptată de toată Creștinătatea, de toți cei care nu au rupt legătura cu harul, ziua binecuvântată în care moartea va muri, în care se va face cer nou și pământ nou, ziua în care nu va mai fi nici tânguire, nici durere, pentru că toate câte vor fi fost vor fi atunci trecute și nimic întinat nu va mai fi.

Și Cel ce ședea pe tron a grăit: Iată, noi le facem pe toate. (...) Eu sunt Alfa și Omega, începutul și sfârșitul (Apoc. 21, 5-6).

Capitolul 18

Autocefaliile Bisericilor Ortodoxe și unitatea lor în ecumenicitate

Ideea de sobomicitate și de ecumenicitate a stat totdeauna la baza Bisericii Ortodoxe și i-a menținut unitatea sub acoperământul Duhului Sfânt, Care i-a dat cheazășia Adevărului. O asemenea năzuință a mărturisit-o Iisus Hristos în rugăciunea Sa de pe urmă; în preștiința Sa, El a prezis că unitatea Bisericii va fi periclitată și că lupi răpitori vor intra în staulul oilor. *Mă rog (...) ca toți să fie una, după cum Tu, Părinte, întru Mine și Eu întru Tine, așa și aceștia în Noi să fie una, ca lumea să creadă că Tu m-ai trimis (In. 17, 20-21)*. Iar ca simbol al acestei legături în unitate, a fost țesută, de Sfânta Fecioară, cămașa fără nici o cusătură a lui Iisus.

Din păcate, creștinătatea nu și-a păstrat unitatea dorită de Mântuitorul, ci s-a dezmembrat în atâtea confesiuni, cu diferite mărturisiri de credință, variind de la Biserica dreptei slăviri a Ortodoxiei până la cele mai îndepărtate secte care tăgăduiesc dumnezeirea Mântuitorului și fecioria Maicii Domnului.

De la o vreme însă, chiar legăturile sinodale dintre Bisericile Ortodoxe autocefale și locale au lăsat mult de dorit, iar această stare s-a agravat și mai mult în timpul regimului marxist din țările respective.

Un contrast neașteptat s-a petrecut în acțiunea de mărturisire a Bisericii Răsăritului. Astfel, în măsura în care teologi și misionari ortodocși aflați în exil au izbutit, în ultimele decenii, să trezească atenția Occidentului asupra *Bisericii celor șapte sinoade ecumenice* și să înființeze, până departe, în lume, seminarii și centre parohiale ortodoxe, Bisericile respective autocefale, cu ierarhiile lor, și-au închistat viața religioasă îndărătul hotarelor lor, fără nici o strălucire. Din cauza tutelării acestor Biserci de către stăpânirile atee care le-au subjugat, ele n-au mai putut acționa în mod liber, unitar și sobornicesc în cazurile unor consultări, dialoguri și inițiative care se puteau lua în cadrul lor, precum și în relațiile cu celelalte Biserici heterodoxe.

O asemenea situație vitregă, în care nimic nu se mai putea întreprinde fără prezența și amestecul factorului politic, a celor fără Dumnezeu, a condus la anumite hotărâri unilaterale, provocând divergențe în sânul Ortodoxiei, cu consecințe defavorabile pentru unitatea ei.

Este tipic cazul unei decizii arbitrare, luate de Patriarhul Moscovei, în legătură cu intercomuniunea decretată de catolici prin documentele Conciliului Vatican II. Printr-un ordin de zi (nr. 42, din 16 decembrie 1969) al Sfantului Sinod al Bisericii Ruse, s-a hotărât să fie primiți și să li dea Sfânta împărtășanie nu numai rascolnicilor ci și catolicilor. Această decretare a antrenat dezaprobarea categorică a Sfântului Sinod al Greciei. Printr-un comunicat oficial, publicat în presa greacă, Sinodul Bisericii Greciei a dezaprobat în unanimitate această acțiune, pe motivul că o asemenea hotărâre nu putea fi luată decât de toate Bisericile Ortodoxe locale, printr-o decizie unanimă și după un studiu amănunțit. În continuarea aceluiași comunicat, Sinodul a pus întrebarea: pe ce baze dogmatice, canonice și istorice a putut ajunge Biserica Rusă la această decizie? *Am fost afectați - se spune în comunicat - de o asemenea prapire în a realiza uniunea Bisericii Ortodoxe cu heterodocșii, ceea ce conduce la ruptura Ortodoxiei, mai ales într-un moment în care toată Creștinătatea încearcă nevoia absolută a contribuției sale lucide, întemeiate pe Adevărul veșnic, definit de către Părinții Bisericii (129).* Pe de altă parte, se constată că tocmai Biserica Greacă, în mod obișnuit intransigentă față de Tradiție, a luat, în 1971, hotărârea unilaterală de a scurta slujba liturghiei, ceea ce a produs o vie reacție în rândurile credincioșilor și a ridicat critici și proteste din partea unor cercuri clericale și a unor publicații religioase ateniene.

Dacă există, de la o vreme, o dorință din ce în ce mai manifestă pentru unirea Bisericilor Creștine, iar curentul ecumenismului a antrenat și Biserica Ortodoxă, se impune ca, înainte de toate, să se pună ordine și să se stabilească o unitate de vederi între toate Bisericile Ortodoxe locale, pentru a nu provoca spărturi în blocul Ortodoxiei și în unitatea ei.

Dacă în catolicism s-au produs multe fisuri datorate unor tendințe concesionante față de luteranism, de comunism și de mozaism, este regretabil că și în anumite cercuri teologice ortodoxe din România s-a strecurat o concepție foarte liberă în felul de privi *erezia* în raport cu celelalte confesiuni creștine. Se consideră astfel că *erezia nu-și mai poate găsi o justificare într-un veac ecumenic*. Iar o asemenea afirmație devine cu atât mai gravă cu cât a apărut în revista oficială a Arhiepiscopiei Timișoarei, Caransebeșului și Aradului¹³⁰. Cu drept cuvânt, filosoful francez Gustave Thibon spune: *L'Eglise est une boussole, clic n'est pas une girouette. Pauvres cures qui veulent se mettre à la mode! Ils sont completement deposes et ils trahissent l'Eternel (131).*

Printre diferitele probleme cu caracter interconfesional care s-au discutat în cursul anilor trecuți în cadrul Bisericilor Creștine, dar fără girul întregii Ortodoxii, și de pe poziții diferite, figurează și stabilirea unei date unice și fixe pentru serbarea Paștilor de către toți creștinii. Serbarea Învierii Domnului într-o aceeași zi pentru toată lumea creștină reprezintă o veche dorință a credincioșilor creștini de pretutindeni, pentru a evita anomalia ca în timp ce unii credincioși se află în postul mare și deplâng Patimile Domnului, alții se veselesc și serbează învierea Celui răstignit. În scopul reglementării acestei chestiuni, din inițiativa Consiliului Ecumenic al Bisericilor, în colaborare cu Secretariatul Vaticanului pentru Unitatea Creștinilor și cu Centrul Ortodox al Patriarhatului Ecumenic, s-a ținut la Geneva, în martie 1970, un colocviu cu o largă participare de delegați, la care a luat parte și un reprezentant al Bisericii Ortodoxe Române. Dezideratul pentru unificarea datei Paștelui fusese exprimat și în documentele Conciliului Vatican II din 1964, cu mențiunea: *Sărbătoarea Paștelui să fie fixată într-o duminică determinată din calendarul gregorian, cu asentimentul acelorora cărora le revine această chestiune, mai ales a fraților separați de comuniunea cu Scaunul apostolic*¹³².

Din sondajele preliminare ale Consiliului Ecumenic al Bisericilor, făcute pe lângă 74 de Biserici și comuniuni creștine, ca și din atmosfera desprinsă de la colocviul de la Geneva, din 1970, cu privire la propunerile pentru stabilirea datei Paștelui, a rezultat o lipsă de orientare în găsirea unei soluții potrivite, care să satisfacă semnificațiile mistice legate de sensul învierii Domnului. În general, s-a opinat ca Pastele să fie sărbătorit în prima sau a doua duminică din aprilie. Această prevedere, propusă și de Patriarhatul Constantinopolului (133), și privită cu simpatie și de unii delegați ortodocși de la consfătuirea de la Geneva, nu a ținut seama de o inadvertență față de Tradiția Răsăriteană, deoarece nu în toate cazurile ziua învierii ar mai putea avea loc după Pastele mozaic. După unii comentatori ai canonului 7 apostolic, privind stabilirea datei Paștelui, rezultă că n-ar fi nici un impediment ca Pastele creștin să corespundă cu Pastele mozaic, dacă s-ar respecta însă condițiile canonice ca această dată să aibă loc după echinocțiul de primăvară și după prima Lună plină de la data echinocțiului.

Conform Tradiției, Sfânta sărbătoare a Paștelui s-a prăznuit la ortodocși, din cele mai îndepărtate secole, după Pastele mozaic, care era rânduit să se țină cu azime, *pâinea nedospită a durerii*, pentru aducerea aminte a dezrobirii din pământul Egiptului. Prin sărbătorirea învierii la o dată ulterioară față de Pastele mozaic, s-a marcat

în mod definitiv trăsătura de despărțire între Vechiul și Noul Testament, lăsându-se în umbră Vechea Lege, cu toate datinile și semnificațiile ei, după cum și duminica a lăsat în umbră ziua sabatului, față de zorile unei lumi reînnoite prin har și care începea cu ziua învierii, ziua a opta. Mielul pascal pe care îl jertfeau evreii a rămas astfel prefiguratia Jertfei Mielului dumnezeiesc, iar azima, pe re închipuirea aluatului dospit al trupului Domnului.

Biserica Catolica - spune canonistul-preot C. Dron - *n-a socotit necesar să înlătore coincidența cu pasteles evreilor, în anii în care aceasta ar avea loc. Dar această coincidență este potrivnică spiritului care a domnit la Sinodul de la Niceea (134).* Acest spirit nu rezultă însă din vreo dispoziție scrisă a Sinodului, ci din scrisoarea împăratului Constantin, care a condus lucrările acelu Sinod și a redat, prin acel document, punctul de vedere pe care l-au avut în această privință reprezentanții acelu Sfânt Sinod. Întrucât condiția respectivă era esențială și se înscăunase pe atunci în Tradiția Bisericii, nu s-a crezut că este necesar să fie prevăzută în canonul apostolic.

Occidentalii s-au limitat, greșit, numai la respectarea condițiilor astronomice și nu și la cele tradiționale, prin care ziua învierii - triumful vieții asupra morții - trebuia să aibă loc după Pastele mozaic. Pastele mozaic comemorează ieșirea din robia Egiptului, el are deci numai o semnificație de preînchipuire a Paștelui creștin care reprezintă răscumpărarea umanității din robia păcatului originar prin învierea Domnului. În consecință, este normal și logic ca tot ceea ce prefigurează ceva să și anticipeze ceea ce a prefigurat. Iar Iisus Hristos este începutul și sfârșitul. Așadar, prin semnificația pe care o are praznicul Paștelui, rezultă că nu în mod întâmplător și fără sens a avut loc învierea Domnului după Pastele mozaic.

Stabilirea, prin Tradiție, a acestei condiții pentru prăznuirea învierii s-a înscăunat în tot Orientul Creștin de mai bine de 17 secole, iar de atunci s-a înrădăcinat în toată lumea ortodoxă și s-a păstrat necurmat. A trece cu vederea peste această considerație, care a fost însușită de Sfinții Părinți, și a o socoti acum perimată, ar fi cam tot așa ca și cum, pentru anumite motive, s-ar transfera ziua Domnului de duminica, sâmbăta. Și astfel, bucuria învierii s-ar înlocui cu plângerea din ziua sâmbetei, când Iisus zăcea în mormânt. În acest fel, ziua Domnului ar ajunge să fie serbată nu numai cu adventiștii dar și cu mozaicii, revenindu-se astfel la sabatul Vechiului Testament.

Căci care ar putea fi adevărata rațiune că Pastele trebuie să aibă loc după echinocțiul de primăvară și după prima Lună plină, decât aceea că învierea Domnului corespunde biruinței Luminii asupra întune-

ricului, când lumina crește spre apogeul ei și când astrul schimbător al nopții, care închipuie duhul nestatornic al lunii și psihicul, descrește.

Dacă data Paștelui se fixează într-o zi anumită - în a doua duminică din aprilie - uneori praznicul învierii Domnului va putea chiar precede Pastele mozaic. O asemenea situație ar impieta nu numai asupra unor adânci sensuri spirituale, dar nu ar fi conformă nici cu realitățile istorice în care s-au petrecut Patimile și învierea Domnului. O decizie care s-ar lua în această chestiune de Bisericile Ortodoxe sau, unilateral, numai de unele din acestea, pe o altă bază decât cea mistică tradițională, ar putea provoca o gravă schismă în sânul Ortodoxiei.

Prin aceleași considerații ușuratice cu care se procedează actualmente pentru stabilirea datei Paștelui, s-a procedat și în anul 1924 când, la sugestiile și presiunea Masoneriei internaționale, s-a schimbat calendarul iulian în cel gregorian, dar numai de o parte a Bisericilor Ortodoxe, ceea ce a provocat schisma stilistă. Datorită felului greșit în care a fost privită această problemă, s-au desprins din rândurile credincioșilor ortodocși din România circa 300.000 de stiliști. Ulterior, în timpul regimului comunist, această comunitate a fost recunoscută oficial de stat, cu scopul de a lovi adevărata Biserică. Cât despre stiliștii din Grecia, numărul lor a crescut până la un milion.

Data fiind situație nefirească, în care în lumea bisericească ortodoxă se aplică două calendare diferite și care antrenează în cadrul Bisericilor Ortodoxe o decalare de 13 zile în prăznuirea sărbătorilor religioase, ce sens ar mai avea să se recurgă și la compromisuri cu heterodocșii, pentru stabilirea unei date fixe a Paștelui, cu riscul unor și mai grave dezbinări în Ortodoxie și al alterării unor semnificații mistice ale Creștinismului? În împrejurările actuale, atât de tulburi, când în toate chipurile se urmărește să se provoace spărturi în Biserică, problema unificării datei Paștelui nu este deloc atât de presantă pentru ca ea să fie fixată oricum, trecând peste Tradiția Ortodoxă. Iar invocarea motivului că, peste nenumărate secole, pasteles mozaic, calculat după calendarul lunar, se va deplasa către lunile de vară, antrenând o aceeași deplasare și a Paștelui Ortodox, nu constituie pentru moment o problemă care trebuie să fie luată în seamă. Dar după cum s-a mai întâmplat și în trecut, anomaliile calendarului lunar se corectează chiar de evrei, atunci când este cazul, pentru a evita ca pasteles lor să ajungă în vară. Deci nici sub acest aspect motivele arătate nu sunt convingătoare.

Atunci când, în 1924, s-a adoptat, de către o parte a Bisericilor Ortodoxe, calendarul gregorian, *îmbunătățit*, deși această problemă nu era esențială și nu prezenta nici o urgență în secolul nostru atât de

tulburat sub toate aspectele, nu s-a ținut seama cât de inoportună era această măsură pentru Biserica pravoslavnică Rusă. Căci orice schimbări s-ar fi produs în cadrul Bisericii Ruse, în condițiile de prigoană în care ea se afla, i-ar fi agravat și mai mult starea, printr-o schismă de mari proporții care ar fi măcinat-o, spre satisfacția hulitorilor ei. Din aceste motive, Biserica Rusă - cea mai importantă reprezentantă a Ortodoxiei - prigonită și martirizată, pentru a evita noi primejdii, și-a menținut vechiul calendar, ca și Patriarhia Ierusalimului, Biserica Sârbă și Muntele Athos.

Orice schismă care se produce în sânul unei Biserici are tendința, prin chiar faptul nesubordonării ei față de autoritatea recunoscută a acelei Biserici, să alunece spre noi abateri de cult sau de credință. Așa s-a întâmplat cu diferitele Biserici stiliste care au ajuns să reboteze și să recunune pe cei proveniți din rândurile Bisericii Ortodoxe oficiale, ceea ce reprezintă o cât se poate de gravă desconsiderare a celor sfinte. Schimbarea, în mod unilateral, a calendarului, a dus la dezarmonia care există și astăzi în viața credincioșilor de aceeași credință în ceea ce privește posturile și sărbătorile de peste an, care nu mai pot fi ținute împreună de către toți, ci separat, cu o decalare de 13 zile.

Bisericile autocefale care au adoptat *stilul nou* sunt nevoite să adopte, alături de calendarul gregorian, pentru data Paștelui, vechea pascalie! Astfel, se întâmplă ca, în anumiți ani, lăsata secului pentru postul Sfântului Petru să cadă, ca în anul 1983, cu 5 zile după praznicul Sfinților Apostoli. Pentru a corecta această anomalie, se recurge atunci la compromisul de a fixa un post convențional, redus doar la 2-3 zile, pentru acest praznic, respectivele zile de post introducându-se chiar în săptămâna luminată a Rusaliilor, când toate zilele sunt de harți. Asemenea cazuri s-au întâlnit și în anii 1945 și 1964, când Pastele a fost pe 6 mai. O altă anomalie care decurge din adaptarea pascaliei vechi la calendarul gregorian este și aceea când data Paștelui cade după a doua Lună plină de la echinocțiul de primăvară, ca în 1975, încălcându-se astfel prevederile canonului 7 al Sinodului apostolic.

Dacă și calendarul iulian dădea loc la asemenea anomalii, din cauza rămânerii lui în urmă cu 13 zile, el asigura totuși împlinirea rânduielii slujbelor conform cu Tradiția. Prin contopirea celor două calendare însă, ca în situația actuală, slujbele religioase sunt perturbate pe toată perioada celor zece săptămâni de la Duminica Vameșului și până la Paști, precum și în cele șapte săptămâni de la Paști și până la Rusalii.

Consecințele survenite în urma modificărilor calendarului și, mai cu seamă, cele apărute în urma schismei stiliste care s-a produs, ar fi putut fi evitate dacă s-ar fi menținut calendarul vechi bisericesc, pentru toate Bisericile Ortodoxe, până la ivirea unei situații politice mai favorabile; dar și atunci această modificare ar fi trebuit să se facă după o prealabilă și temeinică pregătire a credincioșilor, pentru a se evita schisma și recurgerea la două calendare diferite.

În conjunctura anormală prin care trece omenirea și, în special, majoritatea țărilor ortodoxe unde, o dată cu instaurarea comunismului, a încetat exprimarea liberă a cuvântului, credința fiind oprimată, iar sinodaliile demiși sau aleși după bunul plac al organelor de partid, orice modificări s-ar aduce în viața religioasă și orice hotărâri izolate s-ar lua în legătură cu Tradiția recunoscută de toată sobornicitatea, ar fi vătămătoare și ar slăbi Biserica. Iată de ce și schimbarea datei Paștelui, care s-ar face în condiții vitrege istorice, față de posibilitatea unei manifestări libere a unității ecumenice a Bisericii Ortodoxe, ar prezenta riscul unor implicații foarte grave pentru credincioșii ei, față de care ierarhia poartă răspunderea hotărârilor ei.

Anumite tendințe centrifuge de la spiritul ecumenic al Ortodoxiei s-au ivit, de la un timp, în cadrul Bisericilor autocefale, tendințe care îi slăbesc unitatea. De aceea se simte din ce în ce mai mult nevoia ca Biserica Ortodoxă să-și reconsolideze poziția, cu autoritatea ce-i revine, pentru a face față tuturor cerințelor care i se impun și mai ales influențelor nefaste care o subminează.

De altfel, vine vremea - și s-a și apropiat - când în cronică marilor evenimente ale lumii se va putea înscrie un nou capitol al istoriei despre anii grei care au tulburat omenirea din cauza celor fără Dumnezeu. Se va putea atunci, în deplină libertate de exprimare și sub lumina Duhului Sfânt, ca cei hărăziți de Dumnezeu să ia parte la marele Sinod panortodox, punând astfel rânduială, cu dreaptă socoteală, în toate treburile Bisericii Ortodoxe, spre preamărirea lui Iisus Hristos.

este preot, încheie astfel: *Trebuie să recunoaștem și spirit ist Hor un merit incontestabil. în intenția lor sinceră de a apăra religia (?) și, evident, pe cea creștină în special, ei cred că, luptând împotriva materialismului ateu prin definiție și uzând de procedee mai mult sau mai puțin științifice, vor putea să facă din creștinism o religie-științifică, prin strădania de a prezenta toate tainele și minunile în lumina unor adevăruri demonstrabile. Și, mai departe: Din preocupările spiritiste s-a născut noua știință metapsihică a lui Richet, care caută să interpreteze la justa valoare fenomenele supra- sau para-normale ale sufletului omenesc. Este cel mai de seamă merit al spiritismului. Prin dezvoltarea acestei științe, religia va avea de câștigat. (...) Religia nu va avea decât să se bucure când va vedea că cei cu calități de medium-fiii săi (?), au ajuns la puterea să vindece orice boală fără medicamente, să cunoască gândurile rele, spre a le putea împiedica înfăptuirea, să contribuie la alinarea suferințelor omenești și la înălțarea (?) sufletelor către Dumnezeu (136). Și o asemenea sminteală, a unui slujitor al Bisericii Ortodoxe care promovează spiritismul, nu a fost înfierată, ci a continuat să se manifeste în toată libertatea, fără nici o opreliște. Astfel, în anii care au precedat al doilea război mondial, unul din cele mai cunoscute cercuri spiritiste din București a fondat societate de binefacere, *Bunătatea Samariteană*. Acesta organizație întreprindea, respectând comunicările spiritiste, diferite opere de binefacere, recruta membrii pe care îi socotea aleși ai Domnului și *reîncarnări ale unor personaje biblice*, strângea fonduri, organiza expoziții, ținea conferințe. A înființat apoi și un așezământ cu capelă, un azil și o cantină pentru săraci, sub aceleași auspicii, la inaugurare luând parte diferite notabilități; s-au dat chiar binecuvântări arhieresti și s-au ținut cuvântări omagiale, în prezența a numeroși preoți. În scopul de a difuza cât mai mult *revelația spiritista*, comitetul de conducere al acestei societăți a organizat, cu multă publicitate și afișaj, o conferință cu subiectul *Biserica și spiritismul*. Conferința a avut loc în 26 mai 1941, în sala Dalles din București, cu participarea unui mare număr de preoți, dimpreună cu directorul Sinodului de atunci. Vice-președinta societății, prof. Constanța Enigărescu, și-a dezvoltat subiectul, făcând o înflăcărată apologie spiritismului, explicând dogma reîncarnării potrivit cu *Evangelia spiritistă* și afirmând, împotriva ideii de mântuire și a adevărilor revelate, că ispășirea păcatelor, până la deplina mântuire a sufletului, nu se poate face decât printr-o serie de succesive reîntrupări ale omului. A definit apoi *karma* și alte precepte spiritiste și teosofice. Propovăduind o evanghelie, alta decât cea adevărată, conferințara a adresat în final un apel Bisericii,*

cerându-i să urmeze fără preget preceptele spiritiste și să-și însușească aceste *revelații* obținute, conform spuselor sale, pe calea comunicării cu însuși Mântuitorul Hristos.

Iar cei în drept de a apăra Biserica nu au luat nici o atitudine împotriva acestor prooroci mincinoși, apăruiți din mijlocul creștinilor ortodocși. Ba dimpotrivă, ulterior și-a făcut apariția printre tipăriturile misionare care s-au răspândit în popor, o mică scriere, *Karma*, tradusă din rusește de o înaltă față bisericească și care cuprindea rătăcirea teosofică a reîncarnării.

Iată că, din păcate, se întâlnesc membri ai clerului care nu condamnă aceste credințe antihristice, ci le tolerează sau le trec cu vederea, deși ele sunt osândite prin chiar cuvântul Domnului (137). Și dacă mulți din fiii Bisericii se vor pierde de la Hristos prin asemenea practici ocultiste sau prin alte rătăcirii de la credință, de care n-au fost preveniți, din mâinile cui se va cere sângele lor în ziua Judecății? Căci *trei lucruri cere Dumnezeu de la tot omul care a primit sfântul botez*, spune Sfântul Grigorie Teologul, *credința curată de la suflet, adevărul de la limbă și înfrânarea patimilor de la trup*.

Pe cei care nu vor să primească învățătura curată a Bisericii, Sfânta Scriptură îi socotește păgâni și vameși, despărțiți prin anatema de Hristos! Dureros este însă faptul că cel ce trebuie să fie călăuză îi rătăcește pe alții, ba îi face să cadă și în prăpastie!

Partea a treia

Capitolul 20

Criza Bisericii Catolice

Prin poticniri provenite-din afară și dinăuntru, Biserica Catolică străbate astăzi cea mai sumbră perioadă din istoria sa. Această criză, care s-a tot accentuat din deceniile trecute, este determinată acum de tendințe moderniste și de insubordonarea unei însemnate părți a clerului, de apatia religioasă a multor credincioși ai săi, de practici religioase dubioase, însușite în unele cazuri de autoritățile eclesias-tice, de manifestări și compromisuri ale unor ierarhi față de Masonerie și de iudaism, ca și de alte acțiuni condamnabile.

În anii din urmă mii de preoți au părăsit clerul catolic pentru a se căsători, iar alții refuză să mai asculte de autoritatea ierarhică¹³⁸. Cu deosebire în țările nordice, un număr din ce în ce mai mare de slujitori ai altarului se agită în favoarea reformei care le-ar permite, în același timp, să rămână în cler ca preoți deservenți și să se căsătorească, ceea ce contravine principiului de a nu se administra taina cununiei după hirotonia preoților. Pe de altă parte, din lipsa de vocație a credincioșilor pentru consacrarea lor în clerul de mir și din ordinele monahale, s-a ajuns la o situație alarmantă în majoritatea țărilor catolice din Occident. Din cauza necredinței și a indiferentismului religios care s-au abătut peste lumea occidentală, Biserica catolică recurge la tot felul de inițiative și acțiuni rău inspirate care, în loc să combată fără cruțare răul care o macină, o povărnesc tot mai mult pe panta compromisurilor.

S-a recurs astfel la introducerea muzicii de jazz în unele biserici din Olanda și din America Latină, pentru a atrage lumea. De asemenea, după modelul cinematografele americane în aer liber, *drive-in-movies*, pentru automobiliștii care vor să vizioneze filme fără să-și părăsească volanul și canapeaua confortabilă, s-a inițiat în Buffalo, în suburbia orașului New York, ținerea unor liturghii *drive-in*. O fotografie din revista *National Catholic Reporter*, din septembrie 1969, prezintă o asemenea imagine. Pe o estradă, apare, dintr-un grup de turisme, un fel de baracă purtând inscripția: *Altar exterior al Parohiei Sfântului Leon. Liturghie duminicală*. Îndărătul unei vitrine care protejează o încăpere transportabilă, un preot în odăjdii slujește sfânta liturghie, care se amplifică prin megafoane. Potrivit relatării din revista catolică menționată, participanții la aceste *liturghii de consumație* stau relaxați în interiorul turismelor, iar când preotul exclamă *Go*

in peace! (Mergeți în pace!), ei întorc cheile în contact și pacea este salvată în huruitul tuturor motoarelor!

Pe aceeași linie înnoitoare de atitudini eclesiastice, cardinalul Sue-nens, primatul Belgiei, a declarat, într-un interviu la Ottawa, că *admiterea femeilor în clerul catolic* - idee care se vântură în multe cercuri și care s-a admis de o parte a Bisericii anglicane - *ar trebui să facă obiectul unui studiu serios (139)*.

Vaticanul a dezlegat lumea credincioșilor de ținerea posturilor de peste an, considerând că asemenea acte de înfrânai e reprezintă constrângeri care, din cauza mentalității veacului nostru, îi îndepărtează pe oameni de la credință. În actuala criză a Bisericii catolice, un fapt semnificativ îl constituie și tendința multor credincioși de a se disocia de autoritatea bisericască. *Exista azi - spunea reverendul Thomas Stansky, membru în Secretariatul pentru Unitatea Creștinilor din Roma - o schismă tacită a unor rebeli care rămân catolici doar cu numele, dar care, în realitate, se îndepărtează din ce în ce mai mult de Biserica constituțională.* Iar un episcop american declara: *în ultima vreme, s-au conturat doua biserici catolice: o biserică oficială, a papei și a ierarhiei, și o biserică liberă, care atrage un număr tot mai mare de laici și preoți.* În acest sens, ziarul *Time* (22 noiembrie 1968) menționa: *în ajunul conferinței semestriale din Washington, din anul 1968, a celor 238 de episcopi catolici din Statele Unite, 3500 de credincioși s-au pronunțat în sprijinul celor 40 de preoți locali, sancționați de cardinalul Patrick O 'Boyle pentru că au criticat enciclica papei Paul al VI-lea, „Humane Vitae”. A doua zi însă, un grup de 150 de preoți au năvălit în sala unde se făcea conferința episco-pilor și și-au manifestat solidaritatea cu preoții sancționați. Catolici proeminenți din Washington au acordat apoi sprijin unui nou centru bisericesc, grupat în jurul unor preoți sancționați, unde s-a organizat un fel de cartier general al protestatarilor catolici.*

Un alt fapt neașteptat s-a petrecut în Franța, sub pontificatul lui Paul al VI-lea, prin apariția unui antipapă, Clement al XV-lea, care a grupat în jurul lui zeci de mii de credincioși de pretutindeni - din Germania, Elveția și chiar din Canada - veniți să i se prosterneze. Prin mistificările lui, acest caz scandalos a provocat o nouă schismă în Biserica Romei. Astfel, uzurpatorul papei Paul al VI-lea, Michel Cot-ten, fost preot în congregația Sacre-Coeur, în urma unei viziuni pe care pretinde că a avut-o în Biserica din Sarrebourg, la 7 octombrie 1950, s-a văzut încoronat ca papă de însuși Hristos (?), cu numele de Clement al XV-lea! În 1960 s-a instalat la Clemery (Meurthe-et-Moselle), unde și-a alcătuit un *mic Vatican*, cu cincizeci de cardinali și episcopi

de *ambele sexe* și cu o grupare de călugărițe, excomunicându-l chiar pe papa Paul al VI-lea, sub învinuirea de imoralitate¹⁴⁰. Deși unui asemenea caz nu i se poate acorda o importanță prea mare, el urmând să se stingă de la sine, acest fapt a provocat tulburare printre atâția credincioși, mărin și mai mult confuzia din sânul Bisericii Catolice.

O altă schismă, de altă natură, s-a produs tot sub pontificatul lui Paul al VI-lea, din partea episcopului Marcel Lefebre, fost arhiepiscop de Dakar și fondator al *Fraternității Sacerdotale Sfântul Pius al X-lea*, care l-a acuzat pe Paul al VI-lea de împăciuitorism cu comuniștii și de concesi vinovate față de Tradiția Bisericii Catolice, intervenite prin hotărârile Conciliului Vatican II. Episcopului rebel i s-au alăturat tradiționaliștii catolici, benedictinii disidenți, precum și o fracțiune a Ordinului Carmelit.

Monseniorul Lefebre a vizitat diferite țări catolice unde a ținut conferințe împotriva reformelor Conciliului Vatican II și unde, tot fără a cere consimțământul episcopilor diocezelor respective, a hirotonit preoți în cadrul *Fraternității Sacerdotale* pe care a fondat-o, și a condus trei seminarii: la Econ (Elveția), la Armanda (Michigan, SUA) și la Zeitskop (Germania)¹⁴¹. În anii care au urmat, schisma s-a aplanat, întrucât nu avea un fundament dogmatic, iar atitudinea episcopului a fost mult criticată.

O situație mai gravă și de o întindere mai mare zdruncină Biserica Catolică din cauza unei credințe îndoielnice pe care o manifestă o parte a clerului, care lasă să planeze asupra credincioșilor tot felul de dubii față de adevărurile fundamentale ale credinței creștine: păcatul originar este contestat; descendența neamului omenesc dintr-un singur cuplu este pusă la îndoială; la fel, fecioria Mariei ca Născătoare de Dumnezeu; ridicarea la cer a Mântuitorului este privită ca o *image* și nu ca o realitate; Iisus este considerat doar un *profet* etc.

Asemenea grave abateri au fost consemnate într-un amplu document al tradiționalilor catolici francezi, constituiți în asociația religioasă *Credo*, prezentat adunării plenare a episcopilor francezi în 1976 și publicat ulterior în lucrarea *Les Fumees de Satan*. Din același document reiese și felul delăsător în care se săvârșește liturghia și modul scandalos în care se administrează Euharistia, oferită celor nespovediți, celor de alte confesiuni sau celor bolnavi, prin expedierea Sfintei împărtășanii prin ramburs poștal.

Din cauza îndepărtării Bisericii Catolice de la adevărata tradiție și spiritualitate a drepte credințe, au apărut în această Biserică și mari anomalii față de Sfânta Taină a spovedaniei. În anumite cazuri, se dau, în masă, dezlegări depline de păcate sau se pronunță, tot în

masă, excomunicări din motive politice, încălcându-se adevăratele orânduiri bisericești. Așa s-a întâmplat sub pontificatul papei Pius al XII-lea, când cetatea Vaticanului a anunțat că slujba de Paști a acelui an va fi radiodifuzată, iar papa va da binecuvântarea *Urbi et Orbi* de la balconul bazilicii Sf. Petru, cu proclamarea iertării depline a păcatelor tuturor aceluia care vor asculta, în acea piață sau la posturile de radio, cuvântarea din acea zi de Paști. În acest fel, zeci de milioane de ascultători ale acelei emisiuni se puteau considera absolviți de toate păcatele, fără nici o prealabilă cercetare a cugetului, fără nici o rugăciune de pocăință, fără o mărturisire de păcate și fără nici un eventual canon. Taina spovedaniei era cu totul abolită!

Cu o aceeași greșită înțelegere a duhovniciei s-a dat și decretul papal din 13 iulie 1940, când același papă, Pius al XII-lea, a aprobat hotărârea Congregației Sfântului Oficiu de a *excomunica ipso facto din sânul Bisericii Catolice orice persoana care ar face parte din partidele comuniste și muncitorești sau care le-ar arata acestora simpatie*. Această hotărâre drastică pare aparent justificată, în măsura în care se referă la persoane care își însușesc o ideologie care îl re-neagă pe Dumnezeu. Însă în realitate există mulți comuniști care nu sunt *comuniști* de fapt. Mulți din aceștia s-au pomenit a fi membri de partid fără să li se ceară adeziunea. Așa s-a întâmplat, în țările răsăritene subjugate comunismului, cu toți socialiștii vărsați din oficiu în rândurile partidului marxist.

Ca urmare, dacă comunismul este ateu, nu înseamnă că toți comuniștii sunt atei. Și dacă sunt comuniști necredincioși, nu înseamnă că sunt și lepădați de Dumnezeu. Căci nu aceeași vină o poartă necredinciosul care nu l-a cunoscut pe Dumnezeu, și credinciosul care, cu bună știință, s-a lepădat de Hristos! Proorocul David, insuflat de Duhul Sfânt, spune: *Domnul cercetează pe cel drept și pe cel necredincios; iar pe cel ce iubește nedreptatea îl urăște sufletul Sau* (Ps. 10, 5). Necredincioșii pot deveni credincioși, ba chiar credincioși fervenți, dar iubitorii de fărădelege sunt izgoniți de Dumnezeu pe drumul pierzaniei, indiferent dacă sunt sau nu comuniști.

Din anul 1970, un fenomen religios, cu milioane de adepți, se manifestă în cadrul Bisericii Catolice prin mișcarea de *reînnoire harismatică*. Sub aparențele unei religiozități de mare spiritualitate creștină, această mișcare reprezintă, în realitate, o gravă abatere de

credință. Inspirată din secta pentecostalilor americani, cu manifestări de pretinse harisme, această nouă sectă este constituită în frății de câte zece persoane, înglobate la rândul lor în formații mai mari de sute de membri, fiecare frăție sau formație purtând câte o denumire biblică. Frățiile sunt organizate din mireni, pe un principiu de autonomie, dar se alcătuiesc și în comunități monastice cu celibatari, bărbați și femei, precum și din persoane căsătorite, care au deci familie și copii. Este de menționat că asemenea organizații - mai ales comunitățile monastice cu bărbați și femei în comun, și cu familia întregi - nu au existat niciodată în Creștinism, ele fiind experiențe noi care aduc o inevitabilă sminteală.

Această mișcare se subordonează episcopatelor catolice, căutând să reediteze viața primilor creștini, dar sub o cu totul altă formă. Toate veniturile, salariile, bunurile și proprietățile harismaticilor se administrează în comun, ei ducând o viață de obște. În mod deosebit, mișcarea înțelege să reînvie harismele de altădată, de care pomenește Apostolul Pavel: darul vindecărilor, al proorociei, al discernământului și al glosolaliei (facultatea de a vorbi în limbi necunoscute).

Despre această acțiune religioasă, anchetată de benedictinul Man-teau-Boramy, doctor în teologie și expert la Vatican II, și de cardinalul Suenens, primatul Belgiei, papa Paul al VI-lea s-a pronunțat că în perioada critică prin care trece Catolicismul, o asemenea mișcare reprezintă *la chance de l'Eglise* (142).

Dată fiind amploarea mișcării, în 1975 s-a ținut la Roma un congres al harismaticilor, cu 10.000 de reprezentanți, care au primit binecuvântarea papei, în bazilica Sf. Petru. În 1978, harismaticii au ținut la Dublin un congres și mai mare, la care au luat parte 2 cardinali, 38 de episcopi, 1500 de preoți și 30.000 de credincioși din 75 de țări¹⁴⁶.

Acești credincioși se adună periodic în biserici și în capele, mai cu seamă prin bisericile fără preoți, din cauza lipsei de slujitori, dar și în casele lor. În aceste adunări ei citesc și comentează Biblia, se roagă, legănându-se cu mâinile ridicate, și apoi, în mod spontan, articulează sunete armonizate, pronunțate monoton sau cântate la unison, într-o manieră medievală. În pauzele dintre aceste manifestări, cântă cântece moderne, bat din palme, dansează și se îmbrățișează, soco-tindu-se frați și surori (144). Sunt frecvente cazurile când unii din acești *harismatici* vorbesc în limbi arhaice sau moderne, necunoscute lor. Se citează astfel cazul unui francez care a vorbit în limba chineză; sau al unui irlandez care a vorbit unui rabin în ebraică, dezvăluindu-i taine din viața lui trecută, ca și din cea a tatălui lui (145). Alteori s-au produs vindecări neașteptate de paralizii, verificate și de medici¹⁴⁶.

Aceste fenomene de vorbiri în limbi, de vindecări spectaculoase sau de preziceri sunt cât se poate de dubioase și trădează prezenta demonului. Având în vedere originea acestei mișcări religioase, generată de secta Penticostalilor, rezultă că ea poartă din capul locului o pecete dubioasă. Pastorul metodist Charles Parham, întemeietorul sectei Penticostalilor, în intenția de a reînvia harismele, a stabilit *condiția* prin care Duhul Sfânt poate coborî asupra unei persoane, învrednicind-o cu anumite harisme, și anume atunci când mai mulți credincioși își pun mâinile pe capul acelei persoane și fac o anumită invocare. Deci pe măsură ce harismele s-au tot rărit în cursul timpului, din motive binecuvântate de Dumnezeu, iată că acum adepții reînnoirii cred că Duhul Sfânt vine la cerere, în urma unor manifestări neobișnuite, dar exhibiționiste și lipsite de orice înălțime spirituală.

Dacă Apostolii, printr-o lucrare a Duhului Sfânt, au primit darul de a face minuni și de a vorbi în limbi, în scopul de a propovădui Evanghelia în rândul atâtor neamuri păgâne, aceasta a avut o rațiune a momentului - începutul Creștinismului. Iar Apostolii predicau în diferitele limbi ale timpului într-o deplină înțelegere a celor ce spuneau, și nu prin cuvinte bolborosite și neînțelese, cum se întâmplă *ha-rismaticilor*.

Cât despre prezicerile pe care unii din acești credincioși le fac în adunările lor, ele nu se deosebesc cu nimic de acelea ale chiro-manților sau a oricăruia medium care cade în transă, întrucât sursa inspirațiilor este aceeași, dubioasă și necurată, și numai modalitatea manifestărilor diferă de la unii la alții. Adevăratele preziceri aveau un scop duhovnicesc, și nu ținte banale, cu demonstrații publice.

Felul straniu de manifestare, practica rugăciunilor, faptul că se socotesc vrednici a avea pretinse daruri de la Duhul Sfânt, arată că această mișcare este o sectă, chiar dacă ea s-a constituit ca o bisericuță în sânul Bisericii Catolice. Adepții acestei mișcări religioase se află în primejdia de a aluneca din ce în ce mai jos în rătăcirea lor, în măsura în care se socotesc aleși și au o încredere nelimitată în duhul care îi inspiră. A forța voința divină să trimită Duhul Sfânt pentru a împlini *minuni*, a folosi în acest scop practici necunoscute, neobișnuite și în contradicție cu toată Tradiția Bisericii și cu adevărata spiritualitate creștină, înseamnă nu numai o mare eroare de credință, ci o alunecare în vrăjitorie, sub un impuls demonic.

În ceea ce privește împărțirea și folosirea în comun a bunurilor, aceasta a reprezentat o experiență trecătoare în primii ani ai Creștinismului, dar care nu a dăinuit din pricina condițiilor în care s-a desfășurat viața. Cât despre strădania acestor *harismatici* de a duce o via-

ță după Evanghelie, ea este sinceră și vrednică de laudă, dacă acest imbold nu ar fi o momeală a celui vicelan. -

Cu toate acestea, înaltul Pontif și sftetnicii săi au girat mișcarea harismatică, au binecuvântat-o, au încurajat-o și au considerat-o *un noroc al Bisericii*.

Fapte tulburătoare, de altă natură, se petrec în sânul Bisericii Catolice și ca urmare a unor ciudate inițiative ale Vaticanului față de lumea protestantă. Astfel, pentru a complăce protestantismului în scop propagandistic, Biserica Romano-Catolică a ridicat problema eventualei reconsiderări a lui Martin Luther. În același sens, cardinalul Willebrands, președintele Secretariatului pentru Unitatea Creștinilor de pe lângă Vatican, cu prilejul adunării protestante din anul 1970, de la Evian, a făcut chiar elogiul marelui reformator. Această neașteptată ieșire din partea unei asemenea marcante autorități catolice a produs o vie reacție în unele cercuri clericale romane care, în frunte cu monseniorul Francesco Spadaforo, l-au calificat pe ilustrul cardinal drept eretic.

Ațiuni misionare de o orientare spirituală cu totul greșită s-au manifestat, în ultima vreme, în Catholicism, și față de mozaism, în vederea convertirii evreilor la Creștinism. În acest scop, căutând să li se niveleze drumul pentru a-i apropia de Biserică și a le ușura - după părerea Vaticanului - accesul la botez, s-a mers cu cedările până la măsluirea unor adevăruri evanghelice și istorice (147). Ca urmare, s-a înțeles să se atenueze cât mai mult răspunderea pe care o poartă evreii, ca neam și ca indivizi, pentru răstignirea Mântuitorului, păcat pe care Hristos nu l-a iertat, ci mai greu l-a acuzat. Aceasta nu înseamnă însă că o discriminare cu caracter antisemit ar fi cât de puțin justificată, ci dimpotrivă, ar fi foarte reprobabilă. Căci fiecare om este o parte din umanitatea în care se reflectă Divinitatea, și el trebuie iubit cu dragostea cu care Hristos S-a jertfit pentru el. Dar de la această atitudine creștină, față de care se cuvine toată înțelegerea evanghelică, și până la a se arăta îngăduință față de spiritul antihris-tic al iudaismului sau până la a minimaliza uciderea sacrilegă, săvârșită în numele întregului neam evreiesc și al urmașilor săi, este o distanță enormă. Căci blestemul cu care au fost blestemați preoții și poporul apasă și azi pe fiecare evreu care continuă să se lepede de Hristos și să-I hulească numele.

Un asemenea punct de vedere, cu care Biserica Ortodoxă nu va putea fi niciodată de acord, este pe cât de greșit, pe atât de primejdios, prin capitularea în fața iudaismului, ca rezultat al infiltrațiilor masonice în mijlocul ierarhiei catolice. O asemenea atitudine lasă ușa deschisă

și altor posibile concesii care se vor face Masoneriei și angajează la răspunderi foarte grave ierarhia Bisericii Catolice.

Pretenția ca evreii să fie absolviți de învinuirea uciderii lui Hris-tos a fost ridicată, în mai multe rânduri, chiar din mijlocul cercurilor iudaice¹⁴⁸. În anii din urmă, șeful rabin din România spunea: *în loc de a îmbrățișa cu dragoste și recunoștință poporul care păstrează curat și nealterat străvechiul Legământ, s-a șoptit mereu, fie cavalerilor îmbrăcați în armură de cruciați, fie monahilor înveșmântați în sutană, fie țaranului neștiutor, că acest popor e vinovat de deicid. Răuri de sânge au curs de pe urma acestei absurde îmbinări de noțiuni, care admite că Dumnezeu poate fi ucis și dezmente însăși versiunea faptelor, așa cum este ea narata de Scriptura cea nouă. (...) Trebuie să răsune un zguduitor și universal Pecavi care să pună capăt absurdelor născociri ale unui dramatic trecut și să pună bazele unei **înfrățiri**¹⁴⁹.*

Deci conform acestui punct de vedere, propriu iudaismului, nu evreii ar trebui să se pocăiască pentru nelegiuitul lor sacrilegiu, ci creștinii ar trebui să recunoască păcatul, printr-un zguduitor și universal Pecavi. Ca un ecou întârziat de acum două mii de ani, al învinuirilor aduse de *marele preot* de atunci împotriva lui Hristos, pătrunde acum glasul șefului rabin Moses Rosen împotriva creștinilor care nu s-au pocăit pentru *absurdele lor născociri* despre cei care L-au răstignit pe Domnul.

Când Iisus a fost dus spre judecată în fața lui Pilat, *arhieriei și bătrânii au ațâțat mulțimile ca să ceară pe Baraba, iar pe Iisus să-L piardă. (...) Toți au răspuns: Să fie răstignit! A zis iarăși Pilat: Dar ce rău a făcut? (...) Nevinovat sunt de sângele Dreptului acestuia. Voi veți vedea. Iar tot poporul a răspuns și a zis: Sângele Lui asupra noastră și asupra copiilor noștri! (Mt. 27, 20-25)*. Iar când, la locul numit *Capățana*, Iisus a zis: *Tată, iartă-i, că nu știu ce fac*, El se referea la ostașii romani - păgâni și inconștienți, care împlineau ordinul execuției, fără să-și dea seama de cele ce făceau - iar nu la acei care i-au cerut răstignirea și și-au luat asupra lor și a copiilor lor Fărădelegea acestui sacrilegiu. *De n-aș fi venit și nu le-aș fi vorbit, păcat nu ar avea; dar acum n-au cuvânt de dezvinovățire pentru păcatul lor (In. 15, 22). De nu aș fi făcut între ei lucrări pe care nimeni altul nu le-a făcut, păcat nu ar avea; dar acum M-au și văzut și M-au urât și pe Mine și pe Tatăl Meu (In. 15, 24)*. Iar lui Pilat, Iisus i-a răspuns: *De aceea cel ce M-a predat ție mai mare păcat are (In. 19, 11)*.

Iisus nu i-a iertat. Dar Vaticanul a căutat să circumscrie răspunderea sacrilegiului comis numai la

acuzatorii lui direcți de atunci,

absolvind tot restul Israelului de implicațiile acestei Fărădelegi. Dar pentru că blestemul cu care s-a blestemat norodul a fost rostit de bătrânii sinedriului, de preoți și de mai marele preot, el a căzut asupra întregului popor și nu numai a celor de față. Iar dacă ar fi să se facă azi un sondaj printre rabinii, cărturarii și bătrânii acestui popor, cu privire la hotărârea luată de înaintașii lor față de Iisus, crede oare Conciliul Vaticanului că s-ar desolidariza ei de acea hotărâre sau că ar contesta consecințele aceluia blestem arhieresc?

Iată de ce, evreilor care vor să primească botezul credinței ortodoxe, Biserica le cere, pe temeiul Tradiției, ca la prima cateheză să se facă, între altele, următoarele lepădări, cuprinse în Evhologhiu: *Mă lepăd de toată credința iudaică și blestem toată hula lor pe care o au asupra Domnului Iisus Hristos, asupra Preacuratei Maicii Sale, asupra tuturor Sfinților și asupra tuturor creștinilor. Mă lepăd de cele ale legii vechi, ca de cele ce acum au trecut, și de alte obiceiuri evreiești, cele de Dumnezeu hulitoare, și de blestemata lor carte, Talmudul, precum și de toate tâlmăcirile acestuia și le blestem pe ele.*

În afara absolvirilor pe care Catolicismul le-a acordat evreilor pentru starea de păcat în care se află față de Hristos, Biserica Romei a întreprins și alte acțiuni deosebit de vinovate, ca orientare spirituală și canonică, privind relațiile dintre Creștinism și iudaism.

În luna august 1968, a avut loc în America Latină, la Bogota, prima reuniune la scară continentală între catolici și evrei, cu participarea a 27 de personalități, printre care și cardinalul Răul Silva Henriquez de Santiago de Chile, dimpreună cu mai mulți episcopi. Cu această ocazie s-au formulat o serie de concluzii mai importante. În ceea ce privește comunitățile religioase, reuniunea a recomandat o colaborare cât mai strânsă între organizațiile evreiești și cele creștine, hotărând, între altele: *Să se desfășoare o lucrare comună, pe cât posibil mai extinsă și unitară, a celor două confesiuni religioase fală de necesitățile umane; să se încurajeze ținerea reciprocă de cursuri, de seminarii și conferințe, pe tot cuprinsul continentului latino-ame-rican, pe teme specifice, susținute de teologi evrei și creștini, care să-și expună propria religie și cultură etc.*

Între temele propuse figurează: *Israelul și locul său în teologia evreiască; Mântuirea în creștinism și în iudaism; Ateismul etc.*

Dar reuniunea de la Bogota a mai hotărât: *Revizuirea cărților de texte ale catehismelor, ale manualelor de rugăciuni, ale dicționarelor și enciclopediilor pentru a elimina orice formă de prejudiciere reciprocă; promovarea, în ambele comunități, a cunoașterii liturghiilor respective; participarea evreilor și a creștinilor la rugăciuni în comun,*

servindu-se de Tanas (Vechiul Testament). In acest scop, textele biblice si de rugăciuni vor fi alese cu grijă pentru a se elimina pasajele care se pot preta la controverse, iar pentru rugăciunile în comun va fi preferabil să se utilizeze alte formulări decât acelea pe care le comportă în mod obișnuit liturghia (150).

Prin asemenea inițiative, devenite acte normative pentru Biserica Catolică, se nesocotesc cu totul canoanele apostolice care interzic, sub pedeapsa caterisirii și a afurisirii, pe acei clerici sau laici care ar face rugăciuni împreună cu ereticii sau cu cei înlăturați din obștea creștinilor¹⁵¹.

Dacă această acțiune este oprită și condamnată de Biserică, cu cât mai grav este faptul că asemenea rugăciuni și formulări din Vechiul Testament se oficiază nu cu ereticii, care sunt totuși creștini, ci cu evreii talmudiști, desconsiderând canoanelor ecumenice și, mai mult, cu binecuvântarea oficială a Bisericii! Cât despre revizuirea cărților de texte ale catehismelor, manualelor de rugăciuni etc, în vederea eliminării oricărei forme de prejudiciere reciprocă, aceasta înseamnă shimonosirea credinței creștine în scopul de a fi pe placul mozaismului, adică al „Sinagogii Satanei”, înseamnă a răstălmăci Predaniile Sfinților Părinți și a perverti duhul credinței creștine!

În urma inițiativelor luate în America Latină, se constată că relațiile dintre Biserica Catolică și iudaism au devenit, între timp, mai strânse și mai organizate. În decembrie 1970, a avut loc la Vatican o primă întâlnire între reprezentanții Comitetului Internațional Evreiesc pentru Consultări Interreligioase, membrii Secretariatului pentru Unitate și alți delegați ai Bisericii Catolice. Reuniunea, care a fost inaugurată de cardinalul Willebrands, a studiat un proiect de organizare a raporturilor dintre Biserica Catolică și iudaism. A fost instituit un *Comitet de legătură*, cu câte 5 membri, ca reprezentanți pentru fiecare din parteneri. De atunci există o strânsă colaborare între cele două organisme, deși chiar de la bun început reprezentanța evreiască a precizat că *toate chestiunile care îi privesc pe evrei și iudaismul au un aspect religios, și deci tradițional iudaic (152)*. A șaptea reuniune a Comitetului de legătură dintre reprezentanța catolică și cea evreiască s-a ținut la Madrid, în 1978, unde s-a discutat legea pentru prozelitismul misionar, votată de Knesset, la Ierusalim, în același an.

Dar ce legătură poate avea Hristos cu Antihristul? Căci atitudinea iudaizantă, adoptată de Biserica Romei, pune din nou în actualitate câteva puncte fundamentale programate de Francmasonerie: *Misiunea cea mai importantă a Francmasoneriei este să glorifice iudaismul (revista francmasonică Symbolisme, iulie 1928); Francmasoneria vrea să fie Super-Biserică, Biserica aceea care le va reuni pe toate {Bul-*

letin du grand Orient, nr. 37); *Scopul nostru final este distrugerea pentru totdeauna a catolicismului și chiar a ideii creștine* (citată din *La revelation*, Mgr. de Segur). În vederea distrugerii Catolicismului, gruparea secretă *Haute Vente* urmărește dispariția puterii temporale a papilor și coruperea Bisericii Catolice (153).

În afara multiplelor răstălmăciri dogmatice, cultice, canonice și eclesiastice, care au dus la divergențe între Biserica Ortodoxă și cea Romano-Catolică, în ultima vreme s-au ivit altele noi, grave, care s-au adăugat la cele existente, adâncind și mai mult hotarul despărțitor dintre cele două Biserici Creștine.

În situația tulbură existentă, s-a mers atât de departe cu neînțelegerile și cu opacitatea, încât s-a ridicat și anatema care fusese pronunțată altădată asupra Francmasoneriei. În noaptea de 22 iunie 1971, Biserica Catolică și Marea Lojă a Franței au pus capăt unui secol și jumătate de interdicții, condamnări și excomunicări. Opt sute de frați evrei, creștini, musulmani și atei, în frunte cu marele maestru al Marii Loji, serenissimul Pierre Simon, l-au primit cu mare alai, în templul lor de la Paris (Rue de Puteaux), pe monseniorul Daniel Pezeril, consilierul arhiepiscopului de Paris, cardinalul Francois Mar-ty, care a făcut împăcarea Bisericii catolice cu Masoneria Marii Loji a Franței. Iar în 1986, în mod surprinzător, papa Ioan Paul al II-lea s-a dus la sinagoga mare din Roma, într-o vizită oficială, închipuindu-și că astfel va putea capta bunăvoința talmudică. Marele rabin și asistența l-au primit protocolar, dar rece.

Deci ce garanție spirituală ar mai putea oferi Biserica Catolică, în condițiile gravei crize care o frământă, pentru deschiderea unui drum luminos, de împăcare în duh și în adevăr, cu pravoslavnică Biserică Ortodoxă, în vederea unirii lor?

Cunoscutul teolog elvețian Hans Kung, având dese confruntări cu Vaticanul, declară că *marile răspunderi ale crizei Bisericii Catolice sunt datorate Romei, cu toate ereziile comise, de la condamnarea lui Galilei și până la scandalurile financiare ale Vaticanului*. Cât despre pontificatul lui Ioan Paul al II-lea, el reprezintă până în prezent *un sold negativ, ce frânează mișcarea conciliară și reforma Bisericii*.

Numai atunci când se va smeri trufia papală și a conclavului său ambițios, numai atunci se va putea netezi drumul anevoios al împăcării celor două Biserici sub lumina Duhului Sfânt. Numai atunci vor putea privi și frații apuseni cu ochi curați și inima fără viclesug, ca și Nathanael din Evanghelie, spre frații orientali caire, cu brațele deschise, îi așteaptă de o mie de ani cu nelipsită răbdare, pentru ca în aceeași credință și în aceeași dragoste să înalțe rugăciuni de preamărire lui Dumnezeu, pentru regăsirea lor în Duh și în Adevăr.

Capitolul 21

Renașterea Ortodoxiei

Pentru cine nu a cunoscut adâncurile spiritualității creștine a Ortodoxiei, această Biserică, ce a rămas deoparte, în umbra vremii, pare lipsită de strălucirea Creștinismului apusean.

Prin suferințele și grelele încercări prin care a trecut Orientul -prigoniri păgâne, nelegiuiri, masacre - li s-a rânduit neamurilor creștine din această parte a lumii să cunoască, încă de la începutul în-creștinării lor, precum și în tot cursul Evului Mediu, o cale a lacrimilor. Această cale spinoasă, de care lumea Răsăritului a avut parte în istoria sa frământată, i-a fost dată ca un dar deosebit de mântuire și de sfințire, înobilându-i credința *printr-un dar al lacrimilor, un botez al lacrimilor, o sfântă tristețe sau o teologie a lacrimilor*; după cum cu dreptate spunea misticul Karl Hell, un dar care stă în fruntea celorlalte vocații, ca postirea, fecioria, sărăcia, pustnicia...

Inima Ortodoxiei nu este un chivot în care să se săvârșească o ierurgie esoterică, sau vreo speculație subtilă de alt ordin, ci este *un har al Duhului Sfânt*, al dragostei, al isihasmului și al contemplării.

Din ziua în care femeia păcătoasă a îngenuncheat la picioarele lui Iisus și l-a spălat cu lacrimile ei, calea lacrimilor creștine ni s-a deschis și nouă. Este privilegiul Răsăritului creștin - atât de sărac, atât de slab, atât de lipsit de ajutor și atât de păcătos -de a fi înțeles și iubit aceasta cale și de a o fi păstrat deschisă (154).

În trecutul istoric al Orientului, în primele veacuri ale erei noastre, credința creștină a fost propovăduită în vechi centre de civilizație, bogate în tradiții culturale. Acolo s-au combătut ereziile care duceau în rătăcire Biserica; acolo s-au concretizat și s-au canonizat dogmele sub lucrarea Duhului Sfânt; acolo s-a încheiat definitiv dreapta credință care s-a păstrat de atunci nealterată. Ortodoxia a avut marele merit de a rezista în fața tuturor condițiilor vitrege ale istoriei, înfrutând, prin Bisericile sale locale, atâtea opreliști și dominații vrăjmașe intereselor lor.

Această situație a zădărnicit posibilitatea unor mai strânse legături de conlucrare și de afirmare în cadrul Patriarhatului ecumenic. Din păcate, sub apăsarea, de-a lungul veacurilor, a multor potrivnicii, Biserica și Teologia Ortodoxă, mângâindu-se cu laurii adunați de Sfinții Părinți, s-au izolat de restul Creștinătății și al lumii, fără să se mai integreze în ritmul și în cerințele vremii. Si astfel, făclia dreptei

credițe nu s-a mai ridicat spre luminarea tuturor, până la marginile pământului, ca în vremurile de strălucire ale primelor secole sau ale Bizanțului. Dar pentru că fiecare Biserică și fiecare creștin vor da socoteală de talanții primiți, se impune ca acum - ca și atunci, când Răsăritul Ortodox se lupta cu toate ereziile, spre a le birui - Biserica să-și înalțe din nou glasul misiunii apostolice și să mărturisească tuturor, cu putere mare, credința cea adevărată. După o reflecție a Mitropolitului Melitin al Calcedoniei, *teologia, în lumea aceasta ortodoxă de azi, a rămas, din păcate, statică, fără nici un efort de reînnoire și de adaptare la capacitatea de înțelegere a Creștinismului contemporan. Gândirea teologică ortodoxă va trebui deci scoasă din hibernare, redându-i-se trăsătura principală și esențială care îi este proprie, dinamismul, după exemplul Părinților, pentru a avea din nou o teologie dinamică neopatristică, eliberată de cătușele neo-tradiționale ale cugetării teologice și juridice occidentale. Ea trebuie să dea dimensiunea libertății și a teologiei mistice și apofatice (155).*

În trecut, Biserica Ortodoxă nu a dat dovada unor inițiative stăruitoare pentru o apropiere de occidentali și nici măcar de orientali mai apropiați de Ortodoxie, ci s-a menținut în izolare și în imobilitate. Abia către sfârșitul secolului al XVIII-lea, o înviore a Ortodoxiei a început să se resimtă, mai mult din mijlocul monahismului. Și astfel, în timp ce, în Occident, scepticismul ajunsese, în secolul al XIX-lea, până la desființarea concepției de religie și de Dumnezeu, în timp ce catolicismul decreta noi dogme arbitrare sau consacra teofanii dubioase și căuta să-și facă prozeliți printre binecredincioșii țărilor ortodoxe, iar blocul protestant se măcina prin apariția sectelor, în Răsăritul Ortodox se iveau zorile unei renașteri religioase.

Athosul, farul și cetatea Ortodoxiei, republica monahală a Maicii Domnului, fără de care Biserica Ortodoxă nu și-ar fi aflat mireasma ei duhovnicească și nu și-ar fi găsit impulsul evlaviei, s-a trezit din declinul în care se afla și a reînceput să se repopuleze și să se revigoreze la lumina harului. Vechile manuscrise, uitate de vremuri prin ungherele bibliotecilor din Marea Lavră de la Rusicon sau de la Vatoped și Prodromu, au început să fie scoase la lumină, citite, comentate și difuzate.

Un vestit călugăr atonit, pe cât de ascet pe atât de iscusit scriitor bisericesc, Nicodim Aghioritul (t 1804), a dat la iveală o serie de scrieri originale, variate și de mare adâncime mistică, ce au pătruns cu timpul până în cele mai îndepărtate centre ale Ortodoxiei. Același călugăr a grupat, într-o bogată culegere, un număr mare de texte patristice, sub denumirea *Filocalia*, lucrare editată în grecește, la 1782,

cu sprijinul învățatului episcop de Corint, Macarie. La scurtă vreme, *Filocalia* a fost tradusă și tipărită în rusește, cu completarea unor valoroase texte ale Sfântului Palama, de către un alt mare atonit, Paisie Velicikovski (+1794), ctitorul marelui centru monahal rusesc al Sfântului Prooroc Ilie, apoi reorganizatorul monahismului moldovenesc și stareț al Mănăstirii Neamț.

Un curent sănătos de reînnoire spirituală începuse să primească atmosfera religioasă a Orientului Ortodox, datorită legăturilor foarte strânse pe care le avea Sfântul Munte cu monahismul din toate țările ortodoxe, precum și datorită atâtor pelerini care veneau să se închine în aceste locuri. Isihasmul, rugăciunea neîntreruptă a inimii, câștiga din ce în ce mai mulți adepți, atât la Athos cât și în numeroase mănăstiri, ba chiar și în rândul mirenilor mai evlavioși.

În Rusia pravoslavnică, unde se produsese schima rascalnicilor și unde se cuibăriseră diferite secte și credințe superstițioase, Biserica era încă aservită cu totul statului. Clerul se reducea la un simplu aparat administrativ, preoții fiind considerați funcționari informatori ai poliției secrete, care trebuiau să denunțe orice manifestări subversive care s-ar fi semnalat în popor; pentru orice act de nesupunere erau sancționați cu bătaia cu cnutul, pedeapsă aplicată în mod oficial până în 1801, dar suprimată efectiv abia în 1862, când s-a abrogat serbia.

Cu toate acestea, semnele unei renașteri se făceau simțite în toată Rusia, iar o dată cu începutul secolului al XIX-lea, o trăire nouă de viață religioasă se pornea de pretutindeni. Acest veac de înflorire pentru Ortodoxia rusă a fost dominat de mari figuri de sfinți, ca Serafim de Sarov, Teofan Schimnicul, Ioan din Kronstadt, precum și de nenumărați asceți, pustnici, pelerini ai clerului, nebuni pentru Hris-tos precum și de teologi de seamă ca: mitropolitul Macarie¹⁵⁶, mitropolitul-arhiepiscop de Cemikov, Filaret¹⁵⁷, arhiepiscopul Serghie de Vladimir și alții, iar dintre mireni, Homiakov sau Lopuhin¹⁵¹. În toată această perioadă a strălucit și monahismul misionar, care s-a desfășurat cu rezultate vrednice de cinste, până departe, în extremul Orientul, în China, în Japonia și chiar în zonele arctice.

Un balsam de credință a fost în Rusia apariția *Filocaliei*, retipărită în mai multe ediții și devenită cartea de căpătâi a tuturor credincioșilor, pentru desăvârșirea vieții lor și pentru practicarea rugăciunii ini-

mii. în acea vreme a fost câștigată la credință o mare parte din clasa cultă, desprinsă prin influențele enciclopediștilor și ale pozitivismului de care se lăsase captată, reintegrându-se în aspirațiile profunde de sfințenie ale poporului rus, în mitul Sfintei Rusii, *moștenitoarea Bizanțului, a treia Romă*.

Așa s-a născut, din reacțiunea împotriva ideilor Revoluției franceze, mișcarea slavofilă creștin-ortodoxă, inițiată de Ivan Kirievski. Pe aceste temeuri, atât gândirea filosofică cât și literatura rusă a acestei epoci au fost străbătute de o manifestare spirituală inspirată din credința ortodoxă, excelând cu gânditori și scriitori de mare adâncime, dintre care amintim câțiva.

Alexei Homiakov (1804-1863), teolog al mișcării slavofile și adversar neînduplecat al catolicismului și al protestantismului, care cu tărie spunea: *Catolicismul reprezintă o unitate fără libertate, Protestantismul o libertate fără unitate, iar Ortodoxia o unitate și o libertate în dragoste*.

F.M. Dostoievski (1821-1881), marele frământat al geniului rus, care a exaltat spiritualitatea creștină până la cel mai înalt grad, prin ciocnirea de cremene dintre credință și ateism.

Constantin Leontiev (1831-1891), natură de foc, a întruchipat tradiția absolută a Ortodoxiei și a combătut cu îndârjire umanismul, modernismul și inovațiile aduse credinței și sfintelor rânduieli; și-a încheiat viața în Mănăstirea Optina, ca ultimul dintre monahi.

Vladimir Soloviov (1853-1900), dialectician și poet, și-a mărturisit credința într-o lucrare de mare răsunet, *Fundamentele spirituale ale vieții*, militând pentru unitatea Bisericii creștine.

De mare strălucire pentru renașterea Ortodoxiei, din secolul al XIX-lea și până la revoluția din 1917, a fost evlavia care iradia de la Mănăstirea Optina, cel mai viu centru de spiritualitate al Rusiei, datorită marilor cuvioși care au stărețit-o, dintre care a excelat în mod deosebit ieroschimonahul Ambrozie, marele cuvios și duhovnic plin de har care l-a înduhovnicit pe Gogol, pe marele duce Constantin, pe Homiakov, pe Leontiev, pe Dostoievski și pe alți bărbați de seamă ai acelei epoci, ca și poporul obidit care venea din toate depărtările împărăției ca să-i ceară binecuvântare sau o povață și o dezlegare de păcate.

Propășirea pe căile Domnului a atâtor manifestări de credință s-a trunchiat însă brusc prin *marea revoluție din octombrie*. Peste pravoslavnică Rusia s-a înfipt, în locul crucii, drapelul roșu cu secera și ciocanul. Dar religia nu a slăbit din cauza urii dezlănțuite împotriva-i;

rată în mod tacit, considerându-se că ea ar putea întreține un sentiment de evlavie, trezindu-i pe mulți la credință. Cărticica ademenește însă sufletele pietiste spre o credință deșartă și superstițioasă.

Pentru a câștiga încrederea credincioșilor, se pomenește în acele pagini despre o *descoperire*

pe care ar fi avut-o Maica Domnului într-un vis miraculos, vestindu-i-se dinainte toate patimile Domnului. Vestirea aceasta a constituit paravanul îndărățul căruia s-a ascuns Satana. Iar pe acest temei, apocrifa susține că *dormind Prea Sfânta Fecioară în muntele Eleonului, când a fost în cetatea Betlee-mului, a venit acolo și Domnul nostru Iisus Hristos care i-a spus: Maica Mea prea sfântă, adevărat vis ai visat. Iar de va scrie cineva visul tău, și-l va purta cu sine și în casă îl va păstra, de acea casă vrăjmașul nu se va apropia și pe duhul cel necurat îl va goni. Arhanghelul Mihail va fi lângă dânsul, îndreptând calea lui, iar la dreapta judecata va afla milă și va fi primit în împărăția cerurilor* (87).

Pentru asemenea cazuri de falsa credință, Pravila Bisericeasca vestește cu luminat adevăr: *Dumnezeu nu voiește să fie slujit prin minciună, căci ceea ce astăzi minciuna pare că zidește, mâine va distruge împătrit mai rău.* Siguranța mântuirii este o gravă ispită; ea este momeala trufiei prin care Satana prăbușește sufletele de la mântuire. Chiar și unii dintre cei mai încercați nevoitori creștini s-au poticnit în felul acesta, primind minciuna drept adevăr. Când în ordinea spirituală lipsește discernământul de a alege Binele de Rău, omul poate cădea mai ușor în rătăcirii, întrucât nu mai ajunge să desprindă eroarea din tot ceea ce alterează integritatea Adevărului, iar conștiința păcatului i se întunecă și ochiul duhovnicesc își pierde lumina, în cuvântul *despre vorbele care aduc pierzare sufletelor*, Sfântul Teodor Studitul spune: *Nu cu ușurință poate săvârși omul calea și nu poate scăpa ușor de meșteșugurile diavolului, de care trebuie să se îngrijoreze până în ceasul morții.* Tot astfel povestește și *Patericul* despre un bătrân cuvios căruia, ajungând la vremea sfârșitului, diavolul i-a spus: *Acum ai scăpat de mine.* Dar sfântul i-a răspuns: *încă nu știu bine.*

Deci cum ar fi să credem că duhul cel necurat nu se va mai atinge de noi, că el va fi gonit, că Arhanghelul Mihail ne va ocroti de orice rele și că la dreapta judecată vom afla milă și vom fi primiți în împărăția lui Dumnezeu, numai pentru faptul că am transcris și am ținut asupra noastră această cărticică magică! Cât de grosolană apare înșelăciunea Vrăjmașului pentru ademenirea celor simpli și de bună credință, spre asemenea rătăcirii prin care vrea să le lege sufletele; și

cât de mare este cutezanța și obrăznicia lui ca să se folosească în acest scop de numele Maicii Domnului și al Arhanghelului Mihail!

Din cauza urii nestăvilite pe care o poartă Arhanghelului Mihail (care i s-a împotrivit în împărăția cerească) și Sfintei Fecioare (care i-a *zdrobit capul*), diavolul caută să provoace în rândul creștinilor tot felul de diversiuni și abateri de la dreapta credință, folosindu-se tocmai de numele Arhanghelului Mihail și al Maicii Domnului.

Apariții spectaculoase atribuite Maicii Domnului, de pe urma cărora au apărut grave rătăcirii, s-au petrecut, în repetate rânduri, în special în Occidentul catolic, afectând în cea mai mare măsură acea Biserică. Asemenea preținse teofanii au fost însoțite uneori și de vindecări neobișnuite precum și de alte semne cu aparențe suprafirești, pentru a câștiga astfel nu numai încrederea lumii, dar mai ales a autorității eclesiastice. Pe locurile acelor arătări s-au ridicat biserici și așezăminte religioase, devenind centre de mare faimă și pelerinaj, cunoscute în toată lumea.

Mulți credincioși, în curățenia inimii lor, dau crezare acestor apariții dubioase, considerându-le, cu toată evlavia, ca fiind adevărate revelații, iar aceasta cu atât mai mult cu cât, pentru unii dintre ei, s-au produs și vindecări senzaționale. Ca urmare a diferitelor apariții cu aspect miraculoas, însușite de Biserica Romano-Catolică, s-au răspândit, în decursul timpului, devoțiuni păgubitoare și dogme greșite care s-au menținut până în ziua de azi, aducând tot felul de rătăcirii Bisericii Catolice și credincioșilor ei. Așa este, de pildă, credința deșartă legată de *gajul mântuirii* sau de *privilegiul sabbatin*, oficializat prin decretul din 20 ianuarie 1613 de către papa Paul al V-lea prin *Sacra Congregație a Sfintei Inchiziției*, pe baza dubioasei vedenii a Maicii Domnului, pe care a avut-o conducătorul Ordinului Carmel, Simon Stock, trecut apoi în rândul sfinților catolici.

Documentele arată că *Prea Fericita Fecioară i s-a arătat* carmeli-tului Simon *însoțita de o mulțime de îngeri și, ținând în mână scapu-lariul ordinului (un mic pieptăraș care acoperă umerii), i-a spus abatelui: Iată privilegiul pe care ți-l dau ție și tuturor fraților și surorilor **carmeliți**. Oricine va muri purtând acest veșmânt nu va fi în suferința **focului** veșnic, adică va fi mântuit (88).*

Această făgăduință a fost ulterior prezentată sub denumirea de *privilegiul sabbatin*, prin decretul papei Paul al V-lea, care hotărâ: *Se permite preoților carmeliți să predice că Prea Fericita Fecioară **Măria** va ajuta sufletele confrăților și surorilor (din arhiepiscopia **Notre Dame du Mont Carmel**) decedați în credință, care în timpul vieții lor au purtat veșmântul său, printr-o protecție specială ce le va*

acorda-o după moartea lor, cu deosebire dacă au murit sâmbăta (privilegiul sabbatin) (89).

Gajul mântuirii sau al privilegiului sabbatin, făgăduit Sfântului Simon pentru devotiunea purtării scapulariului, a fost reamintit și prin apariția din 1857, de la Lourdes.

Estelle Faguette, vizionara de la Pellevoisin, a întărit, prin mesajul pe care l-a primit în 1876, pe o aceeași cale, de la pretinsa vedenie a *Maicii Domnului*, devotiunea legată de *scapulariu*. Mesajul era: *Iată darurile pe care le voi revărsa asupra acelor care îl vor purta cu încredere și care vor ajuta la răspândirea acestui veșmânt: înțelepciune, pietate, convertire, voință (90).* În vârstă de 33 de ani, Estelle era bolnavă de presupusă peritonită tuberculoasă și, în această stare, a avut vedenia *Maicii Domnului*, care i-a făgăduit vindecarea deplină; lucru care s-a și întâmplat după cinci zile, pentru a dovedi originea sfântă a arățărilor.

Obiectivul principal urmărit de apariția respectivă a fost întărirea devoțiunii scapulariului și a *sfintei inimi carnale* a lui Iisus, imagine reprodusă pe unul din colțurile acelei mici bucați de stofă albă a veșmântului pe care îl purta apariția. *Nimic nu-mi va fi mai plăcut, s-a pronunțat vedenia, decât să văd acest veșmânt pe fiecare din copiii mei. Te-am ales pe tine să publici slava mea și să răspândești această devoțiune.* Apoi a adăugat: *Vei merge la preot și-i vei spune să te ajute cu toată puterea lui (91).*

Este de remarcat că, în timpul primelor cinci apariții (în total au fost cinsprezece), Estelle a avut, concomitent cu vedenia *Fecioarei*, și pe cea a diavolului, care o înfricoșă; închipuita arătare a *Maicii Domnului* o apăra și îl muștra pe Cel Rău, spunându-i să se depărteze de patul bolnavei. Printre înșelăciunile cu care Satana încearcă să deruteze pe credincioși, pentru a le câștiga încrederea și a le infiltra credința vătămătoare și superstițioasă, pot figura uneori și asemenea dedublări.

Este ușor de presupus că, datorită înșelăciunii atât de meșteșugite, Estelle nu a avut nici o îndoială că *Maica Domnului* i s-a arătat cu adevărat și a izbăvit-o de înfricoșările diavolului; ca urmare, cele spuse și cerute de vedenia *Sfintei Fecioare* nu puteau fi decât comandamente sacrosancte. La rândul său, papa Leon al XII-lea, care și-a manifestat fără rezerve încrederea față de aparițiile *Maicii Domnului* de la Pellevoisin, a acordat, în anul 1892, o indulgență plenară pentru pelerinajul la locul arătării, care a avut loc la 9 septembrie în același an.

Pentru a atenua gravitatea superstitiei - deja înrădăcinată în lumea catolică - referitoare la purtarea scapulariului, așa după cum se vestise încă din 1613, papa Pius al XI-lea a făcut cunoscut prin scrisoarea sa *Petis in quidem*, din 18 martie 1922, că *Fecioara iubeste într-adevăr pe cei care o iubesc, dar nimeni nu poate spera că Preacurata îl va sprijini în ceasul moar/ii. dacă în timpul vieții nu a meritat aceasta grație, fie prin îndepărtarea de păcat, fie prin practicarea Cultului Maicii Domnului. Inșă această revenire făcută de papa Pius al XI-lea asupra textului original al mesajului ceresc nu a putut șterge rătăcirea propagată timp de trei secole de vizionara de la Pellevoisin și nici nu s-a putut schimba originea tenebroasă a mesajului care trezea duhul mândriei în sufletele tuturor acelor credincioși.*

O altă gravă superstiție bazată pe o credință talismanică s-a răspândit și s-a statornicit în Catholicism prin Catherine Laboure, sanctificată în 1947. În anii 1830-1831, în urma a cinci apariții a *Sfintei Fecioare*, Catherine a primit solia să introducă în lume *medalia cu monograma Mariei (M), încadrată de douăsprezece stele și având reprezentate două inimi alăturate: una a lui Iisus, înconjurată cu o cunună de spini, și alta a Fecioarei - co-mântuitoarea - străpunsă de o sabie.*

Medalia miraculoasă, după cum a fost denumită, poartă și o invocare: *O, Marie, conceputa fără de păcat, roaga-te pentru noi, cei care recurgem la tine!* Prin această rugăciune, condiționată de o credință eretică, s-a propagat și s-a admis de către Biserica Catolică dogma rătăcită a imaculatei concepțiuni, iar prin medalia respectivă s-a întărit și *cultul sfintei inimi a lui Iisus și a inimii Mariei*, o altă devoțiune cu totul străină de Sfânta Tradiție și de sensul adevărat al spiritualității creștine.

Din relatarea vizionarei Catherine Laboure reiese că *Maica Domnului a asigurat-o că toate persoanele care vor purta la gâtul lor, cu devotament, această medalie și care vor face această scurta rugăciune, vor primi mari daruri (92).* Numai că orice rugăciune care, prin conținutul ei, cuprinde o rătăcire de credință, cum este și cea a imaculatei concepțiuni, strecurată cu subtilitate de tatăl minciunii în acea invocare, atrage după sine și prezența demonului, inspiratorul acelei rătăcirii.

Superstiția înscăunată prin medalia cu monograma *Mariei* amintește și de superstiția transmisă, pe aceeași cale ocultă, vizionarei de la Vladimirești. Acesteia, pretinsa vedenie a *Maicii Domnului* i-a spus: *Niciodată să nu ieși din mănăstire până nu te vei ruga în fața icoanei mele, iar când vei vedea litera „M” să știi că este semn de plecare; altfel să nu ieși; și tot așa și pentru celelate surori, același*

semn (93). În acest fel, diavolul a adus în subordonarea lui întreaga obște a acelei mănăstiri, care nu mai acționa decât sub această ascultare ocultă.

Din îndemnul Vicleanului, prin care credincioșii catolici au fost încurajați să poarte la gât *medalia miraculoasă*, încredințați că vor primi prin aceasta mari harisme, s-a ajuns la falsă evlavie, ca în numeroase cazuri în care acest semn talismanic a fost preferat sau a înlocuit Sfânta Cruce.

Prin bula *Miserentissimus Redemptor*, papa Pius al XI-lea a prezentat creștinilor *devoțiunea către sfânta inimă, ca o dovadă de cucernicie către inima carnală a lui Iisus, simbol al dragostei Lui jignite (prin păcatele oamenilor) și care pretinde o devoțiune reparatorie*.

În linia aceluiași apariții dubioase care duc la credințe rătăcite și care stabilesc, prin invizibile fire, o legătura cu demonul, a fost cazul petrecut la Lourdes, în anul 1858. Fetița Bernadette a avut în total optsprezece viziuni. În ziua de Buna Vestire 1858, vedenia *Fecioarei Maria* a întâmpinat-o cu cuvintele: *Eu sunt imaculata concepțiune*. Această repetată și accentuată mărturisire, prin care s-a confirmat încă o dată, pe aceeași cale, aparent miraculoasă, noua dogmă promulgată de Biserica Romano-Catolică, a contribuit și mai mult la răspândirea și înrădăcinarea rătăcirii respective în sufletele credincioșilor catolici. La vedenii s-a adăugat și faptul că la locul respectiv s-au petrecut multe vindecări neobișnuite, în special de paralizii, care i-au impresionat pe pelerini.

O altă apariție a *Maicii Domnului* a fost semnalată în 1917, la Fatima, în Spania; acea vedenie cerea *să se instituie în toată lumea devoțiunea către inima imaculată a Fecioarei*. Celor ce vor să primească acest cult *le făgăduiesc mântuirea, iar aceste suflete vor fi iubite de Dumnezeu, ca niște flori cu care va împodobi Tronul Său*⁹⁴.

Ca și în celelalte rătăcirii pomenite, și în făgăduințele aparițiilor de la Fatima se ascunde, subtil, duhul trufiei. Neînțelegând acest lucru, Biserica Romano-Catolică a introdus erezia imaculatei concepțiuni (lansată și răspândită de diavol) chiar și în exorcismele contra Satanei: *Puternica Maică a Domnului, Fecioara Măria a imaculatei concepțiuni, îți poruncește ție, diavole*.

În cultul Bisericii Ortodoxe, Dumnezeu Tatăl este invocat pentru a-l certa pe diavol, ca să iasă din făpturile Lui, prin moliftele Sfântului Vasile. În Biserica Romano-Catolică este invocată Maica Domnului ca să-l alunge pe diavol, iar exorcismele care se fac - cuprinzând erezia „Imaculatei Concepțiuni”, condamnabilă față de dreapta credință - zădărnicesc lucrarea de izbăvire.

Cultul Sfintei Inimi a lui Iisus, susținut și propagat prin vedeniile avute de Catherine Laboure în 1831, își are originea într-un alt caz de presupusă teofanie, petrecut în Franța anulului 1674, la Paray-le-Monial, cu Marguerite Marie, canonizată ulterior ca sfântă. Această vizionară a avut apariția materializată a Mântuitorului: *El i-a încredințat misiunea de a face cunoscut oamenilor să i se cinstească inima, înfățișând-o pe pieptul său printr-o inimă carnală a cărei icoană să fie expusă chiar pe partea inimii... Și oriunde va fi expusă această imagine pentru a fi venerată, El va răspândi daruri și binecuvântări* (95). Ispita subtilă strecurată prin această cerință a rămas neobservată și, ca urmare, Biserica Romano-Catolică și-a însușit fără rezerve cultul Sfintei Inimi, ca pe o nouă devoțiune. Astfel, în anul 1854, sub pontificatul lui Pius al II-lea, s-a proclamat, pe baza aparițiilor pe care le-a avut Catherine Laboure, această dogmă rătăcită a imaculatei concepțiuni, condamnată de Biserica Ortodoxă ca și de mării înaintași ai teologiei catolice. Sub același pontificat, în anul 1870, s-a decretat și greșita dogmă a infailibilității papale.

Neprihănită zămislire sau imaculata concepțiune a reprezentat o părere veche, reactualizată în Biserica Apuseană încă din secolul al VIII-lea, prin care s-a susținut că Fecioara Măria s-a născut fără păcatul strămoșesc. Această învățătura contrazice dogma consacrată a transmiterii, fără excepție, a păcatului protopărinților întregului neam omenesc. Susținerea punctului de vedere al imaculatei concepțiuni nu-și găsește nici o recunoaștere, nici în Sfânta Scriptură și nici în Sfânta Tradiție. Dimpotrivă, textele Scripturii precizează categoric că toți oamenii moștenesc păcatul strămoșesc, afară numai de Fiul lui Dumnezeu, care s-a născut din Tatăl, fără mamă, și din mamă, fără tată. Imaculata concepțiune a fost respinsă și de cei mai reputați scolastici ca Toma d'Aquino și Bernard. Nici unul din Sfinții Părinți nu a apărat această susținere, iar fericitul Augustin, marele teolog al Occidentului, chiar a condamnat-o (în *Op. imperf.* IV, 122).

Propagarea unor credințe deșarte, provenite prin intermediul unor apariții neobișnuite, cu aspecte suprafirești, dovedesc originea lor necurată. Apostolul Iacov se întreabă: *Oare din aceeași vână a izvorului poate să țâșnească și apă dulce și amară?* (Iac. 3, 11). Iar Mântuitorul atrage atenția: *Se vor ridica hristoși mincinoși și prooroci mincinoși și vor da semne mari și chiar minuni, ca să amăgească, de va fi cu puțință, și pe cei aleși* (Mt. 24, 24).

În cazul falselor teofanii pomenite, apariția tuturor vedeniilor a fost precedată de fenomene fizice spectaculoase: rafale de vânt, fulgere,

tunete, siluete de *îngeri*, fascicule luminoase care iradiau căldură în jurul aparițiilor.

Semne și minuni materializate s-au produs uneori și în văzul unor mulțimi numeroase, adunate cu pietism pe locurile în care apăruseră viziuni. În Spania, și anume la Fatima, *în amiaza zilei de 13 septembrie 1917, în fata unei mulțimi de peste douăzeci de mii de oameni, soarele strălucea pe un cer senin, când, deodată, a început să-și piardă puțin câte puțin strălucirea, iar atmosfera a căpătat o tentă gălbui-aurie. Era ziua celei de-a cincea apariții a Maicii Domnului în acele locuri. Cu toți aveau privirile ațintite spre cer. Un glob luminos se deplasa de la Răsărit spre Apus și aluneca încet și maiestuos, străbătând spațiul; globul degaja o lumină strălucitoare, dar plăcută la vedere; când dispăru această apariție, începură să cadă din cer un fel de flori albe sau de fulgi de zăpada care nu atingeau pământul, ci se spulberau la o oarecare înălțime. Un nor alb învăluia stejarul verde (pe care apărea în mod obișnuit vedenia Maicii Domnului) iar apoi se risipea în înălțime, în volute, până dispărea*⁹⁶. La 13 septembrie 1917 s-a produs, în același loc, a șasea apariție, în fața unei asistențe tot atât de numeroase: în jurul soarelui a apărut chipul *Sfintei Fecioare și al bătrânului Iosif, cu pruncul în brațe. Din cele scrise de sora Lucia, viziunara acestui ultim caz, reiese că minunea anunțată de Fecioara Măria se produse în fața tuturor. Imensa mulțime contemplă un semn nemaiauzit. Ploaia care cădea a încetat, norii s-au răspândit și soarele, care apăru la orizont, era asemănător unui disc de argint. După puțin, soarele începu să salte, să se balanseze, să se rotească în jurul lui ca o roata de foc și să împrăștie în toate direcțiile jerbe de lumină. Timp de patru minute, luminozitatea lui a devenit, succesiv, galbenă, verde, albastră, violeta... După o bruscă oprire, și-a reluat dansul fantastic. Martorii erau încremeniți, uluiți. Soarele s-a desprins apoi din cer, a coborât spre mulțime și căldura lui a devenit din ce în ce mai mare. Poporul stătea în genunchi, în noroi, și se auzeau strigăte din toate piepturile: Minune! Minune!, în timp ce alții spuneau crezul. Apoi soarele și-a reluat locul obișnuit pe cer...*⁹⁷.

Cu aceeași viclenie s-a travestit diavolul în chipul *Maicii Domnului* și la Vladimirești, când Veronica, fosta stareță a acelei mănăstiri, a văzut-o pe *Sfânta Fecioară* pe un nor, în haine aurii, cu o coroană pe cap, de o frumusețe ce nu se poate spune, și cu brațele cruce pe piept (98).

Prin aparițiile de la Salette, din 1846, vedenia cu chipul *Maicii Domnului* i-a încredințat fetiței Melanie Cavat o taină prin care

dezvăluia decăderea și perversitatea clerului, precum și nelegiuirile și lepădarea de credință a lumii contemporane, făcând totodată și o serie de preziceri despre sfârșitul lumii, dintre care unele neîntemeiate, putând să zdruncine încrederea credincioșilor față de proorocirile autentice.

Astfel, pentru multele păcate ale omenirii, apariția a vestit că în anul 1864, *Lucifer împreună cu un număr de demoni vor fi eliberați din iad*, iar în anul 1865 se va vedea urâciunea ("l'abomination ") în toate locurile sfinte". În continuarea aceluiași mesaj, presupusa apariție a *Maicii Domnului* a mai spus: *în mănăstiri, florile Bisericii vor fi putregăite și demonul se va înscăuna ca stăpânul al inimilor (100)*. Apariția a mai vestit și că *în aceeași vreme se va naște Antihristul (101)*.

Iată însă că de atunci a trecut mai bine de un secol și încă nu sunt semne că Antihristul s-ar fi născut. Pe de altă parte, nu s-a pomenit niciodată, în toată tradiția Vechiului și Noului Testament, ca dezvăluirile cerești, sau proorocirile, sau prezicerile să cuprindă date calendaristice. Totodată, dacă mulți membri ai clerului s-au năimit cu tot felul de păcate, atât în Occident cât și în Orient, nu înseamnă că acest oprobriu poate fi aruncat peste tot clerul și nici că *abominațiunea* s-ar fi înscăunat încă din anul 1865 în mănăstiri și în toate locurile sfinte. Pare de asemenea ciudat că, vorbindu-se despre nașterea Antihristului, nu s-a pomenit nici un cuvânt despre venirea lui Hristos ca Judecător.

Presupusele teofanii și anghelofanii, în urma cărora au apărut rătăcirii, dintre care și cele pomenite, s-au petrecut, în general, cu copii sau cu adolescenți, dinadins aleși de Ispititor, pentru ca nevinovăția lor să servească drept garanție a sfințeniei acelor apariții. Alteori au fost folosite în aceleași scopuri persoane în vârstă, foarte credincioase, dar ușor influențabile, înclinate a crede tot ceea ce era învăluit în suprafiresc. În toate cazurile menționate, nălucirile diferitelor întrupări cerești, și în special ale *Maicii Domnului*, urmăreau să câștige încrederea vizionarilor prin tot felul de promisiuni, recompense și aprecieri măgulitoare, flatându-le amorul propriu și stârnind în sufletul lor un duh de mândrie și de slavă deșartă. Vedeniile au comunicat și *secrete*, pe care vizionarii nu aveau voie să le spună nimănui, ceea ce îi subordona și mai mult nălucirii respective. Asemenea atitudini sunt însă potrivnice spiritului autenticelor teofanii, cunoscute din tradiția Bisericii și din viețile sfinților.

Ca să întărească Diavolul și mai mult convingerea lumii că arătările și vestirile pe care le difuzează sunt de la Dumnezeu, și deci nu au o origine dubioasă, el se servește uneori și de închipuirea crucii.

Căci nu îi este greu să înșele prin semnul biruinței Mântuitorului, dacă înșală prin chiar chipul Biruitorului.

În sens tradițional, o viziune poate fi obiectivă când provine de la o percepere exterioară (vizuală sau auditivă) sau poate fi subiectivă când provine de la perceperea unei imagini interioare (prin imaginație și rațiune). De cele mai multe ori, profeții au avut - pe cât se pare - viziuni interioare precum și viziuni pur intelectuale, prin care Dumnezeu le-a făcut anumite comunicări, fără imagini materializate, iar aceasta mai ales atunci când profetul își anunța mesajul prin cuvintele: *Asa grăiește Domnul*. Dar niciodată o descoperire de la Dumnezeu nu a fost făcută unui profet prin măguliri, prin promisiuni de binefaceri cerești și printr-o tendință de a-i trezi mândria, lăsându-l să creadă că este neprihănit și că i se va rezerva un loc de mare cinste în cer.

Apariții dubioase ale *Maicii Domnului*, cu un caracter *miraculos* și cu răsunet mondial au mai fost semnalate în Franța, la Salette, cu Melanie și Maximin, în 1846; la Pontmain, în 1871; la Fatima, în Spania, în 1917 (cu reveniri în 1921 și 1943); apoi la Bauvaing și la Kerezineu în Bretania, cu 71 de pretinse teofanii și anghelofanii, din 1936 și până în 1965.

Uneori ademeniri s-au făcut și unor înalți pontifi, prin mesajele transmise de unii vizionari. Este astfel revelatoriu cazul petrecut în timpul războiului civil din Spania, în 1936, cu o femeie paralizată, din Portugalia, Alexandrina Maria da Costa, din satul Balazas, la nord de Porto, căreia i s-a arătat închipuirea materializată a *Mântuitorului* care-i spunea: *Altădată am cerut consacrarea neamului omenesc divinei mele inimi. Acum o cer pentru inima imaculată a prea Sfintei Mele Maici. (...) Lq Roma, Sfântul Părinte îi va consacra lumea și o va invoca sub denumirea de Regina Lumii, Maica noastră a biruințelor. Cum acestui mesaj nu i s-a dat curs, aceeași apariție a revenit după un an și a ordonat să i se comunice papei că *daca nu se va împlini voința Sa, flagelul Spaniei se va întinde peste toată lumea (102)*. Dar nici de astă dată apelului nu i s-a dat curs. După un an, la 3 octombrie 1938, aceeași vedenie a *Mântuitorului* a făgăduit că *va conduce pe Sfântul Părinte de-a dreptul în cer, fără să mai treacă prin purgatoriu, dacă va face consacrarea lumii, imaculatei inimi a Mariei (103)*.*

Într-un asemenea apel se vedea deslușit nu numai momeala întinsă Pontifului, dar și propagarea acelei devoțiuni a *imaculatei inimi*, precum și confirmarea dogmei purgatoriului, osândită de Sfânta Tradiție a Bisericii Dreptmăritoare.

În urma acestor viziuni și a unor noi reveniri de același fel, la 24 iunie 1941 și la 29 mai 1942, Papa Pius al XII-lea, devenit din anul 1939 succesorul lui Pius al XI-lea, s-a decis și a promulgat în ziua de 8 decembrie 1942, în bazilica vaticană, în prezența unei mulțimi de circa 80.000 de persoane, actul solemn de consacrare a întregii lumi *imaculatei inimi a Măriei*, pe temeiul repetatelor cereri adresate de vedeniile *Maicii Domnului* și ale *Mântuitorului*. În acest scop a spus: *Am voit ca de sărbătoarea Imaculatei Concepțiuni a Prea Fericitei Fecioare Măria, din anul 1942, să fie consacrat tot neamul omenesc Imaculatei inimi*. Iar la 7 iulie 1952, același papă a consacrat, **într-un** mod cu totul special, toate popoarele Rusiei, *Imaculatei inimi a Maicii Domnului*, ca urmare a faptului că, în 1929, presupusa *Sfânta Fecioara* ceruse această consacrare și promisese că va împiedica **prin** acest mijloc propagarea erorilor acestei țări și va asigura convertirea ei.

Prin această consacrare specială s-a urmărit să se ajungă la convertirea Rusiei, adică nu numai la îndepărtarea comunismului, ci, în realitate, la integrarea Rusiei în sânul Bisericii Catolice (104).

Nălucirile dracilor au cerut ca Ortodoxia să revină la unitatea catolică și la supunerea și ascultarea față de pontiful roman, adică oia să se pocăiască pentru că lupul a voit s-o mănânce, iar acum să se bucure pentru că o cheamă la el.

De altfel, această concepție eretică se desprinde în mod vădit și din actul solemn de consacrare a cultului inimii imaculate a Măriei, pro-nunțat la 31 octombrie 1942 de papa Pius al XII-lea, în mesajul adresat națiunii portugheze cu ocazia împlinirii a 25 de ani de la aparițiile de la Fatima. Prin acest solemn act s-a făcut, între altele, și următoarea suplică, adresată Sfintei Fecioare: *Popoarelor separate, datorita rătăcirii sau discordiei, și în special acelor care nutresc pentru Tine (Prea Sfântă Fecioară) un anumit cult (...), dă-le lor pacea și întoarce-i pe ei la staulul unic al lui Christ, sub unicul și veritabilul Păstor*.

Din câte se vede, pravoslavnică Rusie și celelalte țări ortodoxe au fost acuzate pentru *rătăcirea și discordia* de a se fi separat de *unicul staul al lui Christ*, de la Roma, cerându-se ca aceste popoare separate să se reîntoarcă *sub unicul și veritabilul Păstor*. Totodată, consacrarea întregii lumii și, în mod cu totul special, a Rusiei la cultul imaculatei inimi a Măriei reprezintă o practică inovatorie a Bisericii Catolice, care contravine spiritului evanghelic și Sfintei Tradiții. Căci ce poate însemna, în realitate, să i se consacre Mântuitorului Hristos sau Maicii Domnului *întregul neam omenesc*, deci inclusiv și credin-

cioșii altor Biserici creștine, dimpreună cu mozaicii, cu musulmanii și cu toți păgânii, dar fără participarea liber-consimțită?

Orice abatere de la dreapta credință și de la adevăr este o rătăcire; și orice rătăcire are o origine tenebroasă, indiferent de mijloacele și de căile prin care a provenit. Prin orice credință greșită pe care Ispititorul o provoacă, el urmărește să câștige încrederea credinciosului, a unor întregi comunități creștine, pentru a le compromite mântuirea sufletelor. Și astfel, atât credinciosul care s-a înșelat cât și clerul Bisericii care a girat asemenea cazuri dubioase și obscure, ajung în cele din urmă să poarte stigmatul Satanei.

O rătăcire acceptată pe o astfel de cale și strecurată în obștea credincioșilor cu binecuvântări sacerdotale, antrenează apoi și alte rătăciri mai mari, în măsura în care Dumnezeu îngăduie asemenea uneltiri ale Satanei, din pricina stării de păcat în care se află lumea. Dumnezeu pune astfel la încercare evlavia creștinilor și înțelegerea duhovnicească a purtătorilor de grijă ai Bisericii, cu privire la păstrarea nealterată a credinței precum și a bunei îndrumări pe care ei trebuie să le-o dea credincioșilor. Dar, din păcate, multe se poticnesc, iar unii dintre cărmuitorii turmei lui Hristos lasă să intre în staul lupi răpitori în blană de oaie. Va veni totuși o zi - cândva - când atât ei cât și toți cei însetați de false teofanii vor vedea, cu alți ochi, că arătările din care s-au împărtășit aveau, de fapt, coame și coadă de capră.

Biserica Romano-Catolică și-a dat girul cu multă ușurință și fără nici o rezervă nenumăratelor apariții care au dus la noi dogme și de-voțiuni, iar vizionarii respectivi au fost canonizați în rândul sfinților. Totuși, în ultima vreme s-a produs o divergență față de autenticitatea acestor cazuri. Este concludentă în acest sens cartea lui Raul Au-clair, *Kerezinen - Apparitions en Bretagne (105)*.

◆ *

S-ar putea naște întrebarea: dacă așa de multe sunt înșelăciunile diavolului, prin care înșelătorul caută să rătăcească lumea, și dacă atâtea întâmplări, cu aparențe miraculoase, nu sunt minuni, ci rătăciri, atunci care sunt adevăratele minuni și în ce măsură se mai pot ele produce și recunoaște?

Este fără îndoială că intervenția Duhului Sfânt a rămas mereu prezentă în lume și se poate oricând manifesta sub orice formă, în orice împrejurări și peste orice legi ale naturii, cu putere mai presus de rânduielile firii. Dar minunile s-au rărit din ce în ce mai mult, iar

unele harisme, ca darul proorocirilor, al vindecărilor, al vorbirii în limbi, al învierii morților, au încetat. Și dacă în zilele de azi sfinții s-au rărit și, o dată cu ei, darul facerii de minuni, este de remarcat un alt aspect, esențial și revelatoriu, care explică rarele minuni sau chiar absența intervențiilor supranaturale provenite de la Dumnezeu. Nenumăratele minuni pe care le făcea Mântuitorul sau Sfinții Apostoli, sau alți sfinți și mari cuvioși în primele secole ale Creștinismului, au fost necesare atunci ca să întărească noua credință și să-i dea chezașia originii ei divine. Dar credința o dată statornicită prin dogmele ei, ca și prin Sfintele și Mântuitoarele Taine ale Bisericii, nu mai are nevoie să fie susținută prin mijloace suprafirești, după cum nici pomul care a crescut mare nu mai are nevoie de tutori care să-l proptească.

Și totuși! Ce minune mai mare s-ar putea petrece în realitate, pentru cine are credință, decât aceea a prefacerii Sfintelor Taine de la fiecare Sfântă Liturghie, prin transsubstanțierea pâinii și a vinului în Sângele și Trupul Mântuitorului, sau aceea a aghiasmei nestricate, sau a flăcării cerești care aprinde lumina, la învierea Domnului, pe altarul Sfântului Mormânt de la Ierusalim?

Credința pe care o vrea Dumnezeu de la oameni trebuie să fie curată, neșovăitoare, izvorâtă dintr-o neprecupețită adorare față de Cel Autoputernic și fără nevoia de a vedea mereu minuni. Printr-o difuzare continuă de minuni, credința ar înceta și, ca urmare, ni s-ar primejdi și puțința de mântuire a sufletelor. De altfel, însuși Hristos Domnul o spune: *Dacă nu veți vedea semne și minuni, nu veți crede* (In. 4,48). Iar pe Sfântul Toma și mai categoric l-a apostrofat Mântuitorul: *Pentru că M-ai văzut, ai crezut. Fericiți cei ce n-au văzut și au crezut!* (In. 20, 29). Dumnezeu vrea să fie căutat și descoperit în duh și în adevăr, și numai astfel să vină și El în întâmpinarea noastră. Căci *cel ce caută găsește, și celui care bate i se va deschide* (Le. 11, 10). Ce credință ar mai fi aceea care tot timpul ar trebui condiționată de semne și minuni, pentru a ne face să recunoaștem existența și atotputernicia Lui Dumnezeu!?

De fapt, tot ceea ce este necesar pentru mântuirea noastră s-a spus și s-a consfințit și toate mijloacele mântuitoare pentru dobândirea vieții veșnice ni s-au pus la dispoziție prin Biserică, iar Domnul ne-a prevestit prin viziuni eschatologice semnele vremurilor de apoi, precum și uneltirile de la sfârșit ale diavolului. Nimic în plus nu mai este deci necesar pentru desăvârșirea credinței noastre și nici vreo nouă dogmă sau inovație de credință nu mai este de așteptat, prin revelații sau apariții suprafirești, pentru mântuirea noastră.

Adevărate minuni se pot totuși împlini și în zilele de azi. În viața fiecărui om, prin intervenția Proniei cerești. Dar nu toți ajung să vadă și să înțeleagă tâlcul unor asemenea intervenții deoarece. În cele mai multe cazuri, ele sunt atribuite hazardului sau norocului și nu lui Dumnezeu. Iar dacă ar fi să se mai petreacă și azi teofanii, ele s-ar deosebi prin esența și prin țelul lor față de contrafacerile Ispititorului, întrucât s-ar integra cu totul în Adevărul și în Predani-ile consacrate ale Bisericii Dreptmăritoare, fără nici un fel de devieri, de inovații și de aspecte stranii ori spectaculoase, și nici cu ademeniri spre gânduri de slavă deșartă.

Falsele minuni și teofanii, ca și sugerările unor mistificări demonice, receptate pe cale mintală, poartă cu sine pecetea nedezmintită a unui spirit luciferic. Prin seducțiile cu care diavolul ne ademenește, el caută, prin orice mijloace, să ne întineze credința. Asemenea mistificări se pot recunoaște prin faptul că nu prezintă o elevație spirituală, nu-l mărturisesc pe Hristos ca Fiul al lui Dumnezeu și ca Răscumpărător al lumii și sunt întotdeauna secundate de apariții cerești sau de alte fenomene vizuale, auditive și senzoriale care trădează originea lor necurată.

Dacă minunile adevărate, cu înfățișări supranaturale, s-au rărit cu totul, în schimb, pe măsură ce înaintăm în vreme și ne apropiem de deznodământul sfârșitului, Dumnezeu va îngădui să se întetească și mai mult tot felul de arătări demonice, precum și înșelătoare semne naturale fizice neobișnuite, atât în văzduh cât și pe pământ, din cauza înmulțirii păcatului, deoarece păcatul pe toate le destramă și pe toate le strică față de rânduiala și rostul pentru care au fost create și binecuvântate de Dumnezeu.

Falsele minuni ale înșelătorului, numai smerenia, rugăciunea cu credință și puterea sfintei cruci, cu invocarea numelui lui Hristos, le pot spulbera pe toate, *risipindu-le ca fumul și topindu-le ca ceara de la fața focului*, spre rușinarea și alungarea diavolului și a minci-noaselor lui vedenii. Căci *Jertfa lui Dumnezeu* (este) *duhul umilit; inima înfrântă și smerita Dumnezeu nu o va urgisi* (Ps. 50, 18).

Prin smerenie, sfinții l-au rușinat pe diavol și l-au îndepărtat ori de câte ori a căutat să-i înșele. Se cunoaște astfel, din *Pateric*, cazul unui pustnic căruia i s-a arătat diavolul în strălucirea cerească, sub înfățișarea Mântuitorului, spunându-i: *Eu sunt Hristosul*, dar bătrânul, văzându-l, și-a închis ochii. Și când diavolul l-a întrebat: *Pentru ce închizi ochii, căci eu sunt Hristos?*, pustnicul i-a răspuns: *Anatema ție, căci Hristosului meu eu îi cred, care a spus că de va zice cineva: iată aici e Hristos, să nu credeți!* Și demonul, auzind acestea, s-a

făcut nevăzut. Mai pomenește *Patericul* și despre un frate căruia diavolul i s-a arătat în chip de înger luminat și i-a spus: *Eu sunt Ga-vriil și sunt trimis la tine ca să-ți aduc o veste bună.* Dar fratele cu smerenie i-a răspuns: *Caută că vei fi trimis la alții, că eu sunt păcătos și nu sunt vrednic să văd un înger.* Aceasta zicând fratele, a pierit diavolul dinaintea lui și s-a făcut nevăzut.

Dacă văzătorii de vedenii, atunci când au loc mincinoasele apariții, l-ar conjura pe diavol în numele lui Hristos sau al Sfintei Treimi prin semnul Sfintei Cruci, Vrajmașul ar dispărea din fața lor, ar pieri fără urmă și s-ar cufunda în adâncurile tartarului.

Dar, din păcate, credincioșii și numeroși slujitori ai Bisericii nu mai știu să aleagă adevărul, lipsindu-le înțelegerea mistică a marilor cu-vioși și sihastri de altădată, care știau să deslușească ceea ce era fals, **fapt** care uneori a făcut ca ei să fie bătuți de duhurile necurate. Iată deci pentru care motive, în aceste vremuri tulburi, Satana își poate semăna cu mai multă slobozenie neghina, iar lumea îi acordă cu mai multă ușurință girul. îndepărtându-se tot mai mult de adevărata cale spre Dumnezeu.

Capitolul 16

Existențe extraterestre în viziuni eschatologice

De la o vreme se susține, cu tot mai multă insistență, ideea existenței în Univers a unor alte lumi cu ființe raționale și cu *suprafiin-te* care ar popula alte corpuri cerești decât acela al bieților pământeni. Această susținere, pe care o fac în special astronomii, exobiologii, geneticienii și filosofii materialişti, pune în discuție, pe primul plan, punctul de vedere biblic, în sensul importanței pe care ar mai putea-o avea credința religioasă în actuala viziune cosmică.

Presupunerea existenței altor lumi cu civilizații extraterestre se spi-jină pe deducții astronomice, pe aparițiile unor obiecte zburătoare neidentificate (OZN-uri), pe enigmaticele monumente megalitice ale preistoriei și, pentru unii, pe răstălmăcirea unor texte biblice; dar nici una din aceste susțineri nu trece de pragul unor simple presupuneri sau ipoteze, care uneori cad în absurd.

Este sigur că în urma expedițiilor cosmice - omul a pășit pe Lună, se explorează alți aștri - concepția generală despre relația Pământ-Univers s-a modificat. Scrutându-se adâncurile siderale ale cerului, cu miliardele lui de aștri și de galaxii, pentru majoritatea lumii contemporane apare azi cu totul depășită credința înaintașilor că numai planeta noastră infimă este locuită, în timp ce toate celelalte corpuri cerești ar fi pustii și n-ar servi decât la luminarea cerului nocturn. O nouă viziune cosmică se profilează în lume.

Din punct de vedere astronomic, se afirmă că și pe alte multe planete ar exista condiții favorabile dezvoltării vieții, asemănătoare celei de pe Pământ, iar aceasta cu atât mai mult cu cât, din totalitatea stelelor din Calea Lactee, circa 10% aparțin clasei spectrale G, fiind deci asemănătoare Soarelui nostru și reprezentând cel puțin 10 miliarde de posibile sisteme planetare.

O conferință de specialitate despre *existența inteligențelor extraterestre* a avut loc, încă din noiembrie 1961, la National Astronomy Observatory din Green-Bank (Virginia de Vest), la care au participat 11 savanți, apreciind că în galaxia noastră ar exista un minimum de corpuri cerești, cu ființe inteligente și cu civilizații dezvoltate, dar că numărul lor s-ar putea ridica și la... milioane. Ipotezele acestor oameni de știință despre alte civilizații cosmice sau despre existența altor ființe superioare, mai evolute ca structură biologică decât pământeni, sunt argumentate logic și convingător. Dar, oricât de fascinante ar fi

aceste considerente, oricât de logice și plauzibile ar părea, ele nu sunt decât simple presupuneri, cu nimic verificate. Și orice raționament care pornește de la o premisă falsă, sau doar aparent întemeiată, ajunge la o concluzie eronată.

Este de necontestat că structura materiei - atât în microcosmos, cât și în macrocosmos - prezintă un principiu unitar în alcătuirea ei, având o aceeași identitate, o aceeași diviziune celulară, precum și o perfectă unitate a particulelor ei elementare. Legile care guvernează energia internă a materiei și care îi asigură existența și dezvoltarea sunt, de asemenea, aceleași în tot Universul. Cu toate acestea, cercetările științifice, întreprinse până în prezent, în legătură cu descoperirea unei activități biologice și pe celelalte planete ale sistemului nostru solar, nu au descoperit nici o urmă de viață.

După părerea majorității savanților, oricare ar fi forma de viață extraterestră, ea nu ar putea apărea decât pe o planetă sau pe un satelit și nicidecum în moleculele care plutesc în cosmos sau în nucleele stelelor. Dar despre existența identificată în câmpul telescopic și, mai ales, despre structura altor planete din afara sistemului nostru solar, știința nu are decât cunoștințe foarte reduse. Pe de altă parte, prezumția sau convingerea neconfirmată a acelor oameni de știință care susțin că și pe alte planete ar exista condiții naturale de viață, asemănătoare sau egale cu cele ale Pământului, nu implică și ideea că acolo ar exista efectiv viață, ba încă sub forma unor inteligențe superioare.

Luând în considerare teoria evoluției speciilor, care susține că, în condițiile naturale ale Pământului, la un moment dat ar fi apărut și s-ar fi dezvoltat viața, se afirmă, pe baza unui alt punct de vedere, tot neconfirmat, că, existând planete în condiții naturale egale cu ale Terrei, acolo trebuie să existe în mod sigur viață. Cât despre aceste condiții, dacă ele ar exista cu adevărat, ele ar apărea ca și condițiile necesare unei teoreme, dar insuficiente. Deci ipoteza unei gândiri științifice, oricât de logică ar părea, nu poate da cheazășie justității unei concluzii, fără să se expună și la dezaprobare.

Convingerile adeptilor unor asemenea prezumții se bazează și pe observații de alt ordin, și anume pe speculațiile care se fac în legătură cu fenomenul OZN, care tulbură mintea multora, dând loc la felurite explicații fantastico-științifice.

Nave cosmice stranii, sub forma unor corpuri luminoase necunoscute, au brăzdat în ultimele decenii bolta cerească a diferitelor continente și țări, lăsând în urma lor o dără de mister. Din câte se știe, ele își schimbă cu ușurință direcția de zbor, fac viraje în unghi

drept, se opresc, planând imobile în văzduh, se ridică brusc pe verticală și zboară cu viteze fantastice. Uneori, ele au aterizat fără veste în locuri retrase, după cum au și dispărut pe neașteptate la apropierea persoanelor curioase, în general, aceste obiecte apar ca discuri bi-convexe, cu un diametru variind între 5 și 30 de metri, emit lumini intermitente albastre, verzui sau portocalii, localizate în vârful cupolelor și la bază.

În diferite rânduri, au fost semnalate OZN-uri care au însoțit, pe anumite distanțe, avioane de pasageri, avioane militare și chiar as-tronavale *Gemini 4* și *Gemini 7*, în zborurile lor orbitale în jurul pământului.

OZN-uri au fost observate și confirmate în diferite țări, de nenumărați martori oculari. Încă mai importante s-au dovedit rapoartele, în acest sens, făcute de numeroși piloți, operatori radar, ofițeri de nave militare și de transport, meteorologi, astronomi profesioniști și chiar astrofizicieni. Mărturiile despre apariția unor corpuri zburătoare misterioase există și în trecut, chiar din antichitate, după cum rezultă din vechi manuscrise sau din unele indicii arheologice.

Dintre cazurile mai deosebite, sunt cunoscute câteva, din secolul al XIX-lea, cu aspecte din ce în ce mai complexe și mai tulburătoare, în noiembrie 1885, a apărut la Adrianopol un obiect roșu strălucitor, de formă alungită, de o luminozitate intensă, planând în aer, iar după doi ani, revista franceză *L'Astronomie*, relatează cele petrecute în largul Capului Race, Noua Scoție, unde un imens obiect strălucitor s-a înălțat din ocean.

De elucidarea cazurilor enigmaticelor nave zburătoare, s-a ocupat, cu toată seriozitatea, Comisia științifică de cercetare instituită în SUA, prin colaborarea dintre *Air Force* și Universitatea din Colorado, sub conducerea profesorului astrofizician Edward Condon. După cercetarea fenomenelor indirecte, atribuite OZN-urilor, Raportul Oficial Condon acordă însemnătatea numai fenomenului de blocare a motoarelor mașinilor aflate în raza de influență a acestor obiecte necunoscute: *Blocarea temporară a motoarelor de automobile, de către OZN-uri, constituie unul dintre cele mai deconcertante aspecte ale mărturiilor consemnate. Se relatează invariabil că automobilele pot reacționa normal, fără avarii permanente ale sistemelor de aprindere sau de luminat, numai după ce OZN-urile s-au îndepărtat (106).*

Printre efectele fizice indirecte provocate de OZN-uri se numără perturbările electromagnetice și radiațiile termice intense, fenomenele cele mai caracteristice produse de farfuriile zburătoare. Dereglări temporare au resimțit și avioanele în timpul zborului, și anume în-

treruperi în funcționarea radio-receptoarelor. Prezența OZN-urilor mai duce la interferențe radio și la întreruperi în producerea energiei electrice.

Conform declarației șefului serviciilor *Air France* din Madagascar. Ed Champagnac. *In luna august 1954, o sferă luminoasă a străbătut orașul Tananarive (capitala Madagascarului), deplasându-se fără nici un zgomot, în timp ce luminile s-au stins în tot orașul, dar nu deodată, ci gradat, urmând parcă înaintarea aparatului*(107). Aceiași fenomen s-a petrecut la Roma, la 3 august 1958, la Salta, în Argentina, și la Gerais, în Brazilia, în noaptea de 17 august 1959.

În 1965 - an record pentru apariția de OZN-uri - s-au produs în Statele Unite numeroase pene de curent în sistemele de distribuție electrică, datorate aceluiași cauze, iar pe șosele au rămas imobilizate mașini, prin stagnarea motoarelor. În cartea *The UFO evidence* (108), de Frank Edwards, se menționează că din cauza OZN-urilor lor s-au semnalat afecțiuni ale ochilor, efecte radioactive, paralizii parțiale temporare și diferite forme de tulburări fiziologice. Martori din diverse locuri au relatat că animalele devin nervoase în cazul apropierii unor asemenea obiecte, semnalându-le prezența înaintea oamenilor. În apropierea locurilor unde planau sau aterizau aceste obiecte ciudate, copacii erau pârjoliți, iarba și tufișurile, făcute scrum.

Apariția OZN-urilor a întărit convingerea despre existența unor lumi extraterestre, locuite de oameni sau de alte ființe superioare. Această presupunere și-a câștigat mulți adepți și și-a făcut drum în gândirea contemporană. Combătând *concepția antropocentrică medievală*, diferiți oameni de știință, între care James McDonald, Clyde Tombaugh, Fred Hoyle, Robert Hali și alții, sunt înclinați să creadă că *Pământul s-ar găsi în prezent sub observația altor ființe superioare, din spațiul cosmic*.

La cel de-al VII-lea Congres Internațional de Ufologie (*Unidentified Flying Objects* - Obiecte Zburătoare Neidentificate), savantul Herman Oberth, considerat părintele navigației spațiale, a făcut afirmația rezervată că OZN-urile nu constituie încă o problemă științifică, dar există probabilitatea că nave spațiale au venit din alte lumi.

Alți oameni de știință au opinat cu tărie că asemenea nave ar proveni chiar de pe planeta muribundă Marte, unde atmosfera, oxigenul și apa sunt pe cale de dispariție, și că ființe raționale, rămase acolo în viață, ar voi să se salveze. Dar aceste afirmații s-au dovedit nefondate. Spre decepția multora, în urma cercetărilor întreprinse de sondele spațiale Wiking I și II, în 1976, nu s-au găsit pe Marte nici canalele descoperite la sfârșitul secolului trecut de Schiaparelli și

acceptate teoretic de centrul astronomic Flagstaff din Arizona (SUA), nici martieni, nici urmele unei supercivilizații, nici măcar niște cât de reduse microorganisme. Alți savanți cu renume, între care cercetătorii centrului spațial NASA, au continuat să creadă că navele zburătoare neidentificate ar proveni totuși din alte sisteme solare.

La polul opus se află savanții acuzați de *provincialism*, dar cu o reputație la fel de proeminentă; aceștia contestă posibilitatea zborurilor pe distanțe de mulți ani lumină. Cu o autoritate recunoscută, astrofizicianul Iosif Sklovski a susținut, în revista Institutului de Filosofie al Academiei de Științe a URSS (*Probleme filosofice*, oct. 1976) că *doar singur omul exista în Univers*. După ce analizează teoriile despre *pluralitatea lumilor locuite în lumina celor mai noi date ale Științei cosmice*, Sklovski afirmă că *civilizația noastră este singura existentă, dacă nu din întregul Univers, cel puțin din sistemul galaxiilor din marea nebuloasă Andromeda*. El respinge ca nefondată părerea că extrapământeni ar vizita Terra cu nave zburătoare și afirmă că *nu exista nici o bază științifică în sprijinul unor asemenea ipoteze*.

Știința nu și-a putut deci spune ultimul cuvânt în această chestiune. Și pentru că fenomenele semnalate se petrec totuși în realitate, problema OZN-urilor rămâne deschisă.

Originea OZN-urilor va trebui căutată nu numai în zone extraterestre din necuprinsul galaxiilor, populate de presupuse superființe, ci mai curând în sferele extraspirituale ale puterilor demonice care, pentru a înșela lumea, folosesc orice mijloace care duc la fel de fel de rătăcirii, tocmai în aceste vremuri de derută spirituală.

În măsura în care, în demonologie, se cunosc mistificări atât de nebănuite, produse prin mijlocirea ocultismelor și a vrăjilor, nu poate fi de mirare faptul că fenomene de felul celor arătate mai sus pot avea aceeași origine. Asemenea apariții pot fi nu numai vizuale, ci pot fi însoțite și de efecte fizice provocate tot prin meșteșugiri drăcești. Năluciri spectaculoase, cu dezlănțuiri de fenomene luminoase, sonore, cu radiații termice, efecte fiziologice, meteorologice și altele, s-au petrecut în atâtea alte împrejurări, ca în cazul falselor teofanii și anghe- lofanii produse în prezența unor întregi mulțimi.

Chiar și relatările biblice pot face mărturie despre lucrările Satanei. Atunci când proorocul Moise, prin puterea supranaturală care i-a fost dată, a făcut atâtea minuni pentru a-l convinge pe faraon că Dumnezeu cerea să fie eliberat poporul evreu din robie, multe din acele semne le-au făcut și vrăjitorii aduși de faraon, cu ajutorul Satanei. Se știe și că, pe măsură ce ne apropiem de sfârșitul lumii, Satana se eliberează din ce în ce mai mult din legăturile în care a fost

pus la căderea lui, pentru a-și împlini, până la capăt, lucrarea nelegiuită și pentru a se consuma toată *taina Fărădelegii*. Apostolul Pavel ne atrage luarea-aminte: *îmbracati-vă cu toate armele lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotriva uneltirilor diavolului* (Ef. 6, 11). Iar în alt loc spune că arătarea Antihristului va fi însoțită de *tot felul de puteri și de semne și de minuni mincinoase* (2 Tes. 2, 9).

A sosit vremea ca diavolul să-și facă simțită prezența în lume prin tot felul de mijloace: falși exegeți și prooroci mincinoși, falși făcători de minuni și tot felul de apariții stranie înșelătoare, care pot fi văzute, auzite și simțite, ba chiar înregistrate de aparate de mare precizie, inducând și mai mult lumea în eroare. Prin toate aceste manifestări, Duhul Răului își dovedește marea putere asupra Naturii, precum și ce forțe nebănuite poate desfășura. Căci dacă Satana cu puțin izbutește să ne înșele, cu mult sigur va reuși, ducându-ne de la o rătăcire mică la una mai mare, spre păgubirea mântuirii noastre.

Dar să nu fie așa!

În sprijinul pluralității lumilor și civilizațiilor cosmice, se ridică, alături de numeroși astronomi și OZN-iști, și o pleiadă de pasionați publiciști și autori de cărți de mare tiraj care, sub alte forme, aduc argumente favorabile aceleiași teze. Cu o vădită dorință de senzational și de răstălmăcire, ei interpretează cu ușurință și nepricepere anumite texte biblice și relatări mitologice, precum și unele aspecte legate de originea unor monumente preistorice, cu pretenția de a vorbi, autorizat, în numele științei, și de a întări, prin teoriile lor, convingerea în *existența unor civilizații superioare celei pământene, civilizații care, din cele mai vechi timpuri, ar fi întreținut legături cu Pământul, prin anumite personaje ale Vechiului Testament* (109).

În acest sens, cu o siguranță care nu admite replică, Frank Edwards face o serie de afirmații cu totul gratuite (110). El spune că *îngerii* - care s-au arătat, în atâtea împrejurări, unor oameni aleși și sfinți, aducând diferite vestiri și prevestiri de la Dumnezeu - ar fi fost, de fapt, ființe trupești venite din alte constelații și nu făpturi cerești nemateriale, care au luat aparent formă umană, pentru a se putea face cunoscuți oamenilor și de aceștia înțeleși. Se mai susține și că ridicarea la cer, prin puterea Duhului Sfânt, a lui Enoh - al șaptelea patriarh antediluvian - și a proorocului Ilie, din secolul al VII-lea î.H., despre care pomenește Sfânta Scriptură (*Fac. 5, 24; 2 Reg.*), reprezintă cea mai

concludentă dovadă că cei doi prooroci au fost luați de nave cosmice pe o altă planetă, de către cosmonauți veniți din alte civilizații.

După Tradiția Bisericii, urmează ca martorii cei doi ai lui Dumnezeu să revină vii pe pământ. În același chip în care au fost ridicați la cer, pentru a-l mărturisi pe Hristos în timpul sfârșitului, când va domni Antihristul și va avea loc marea lepădare de credință. Misiunea harică, pe care urmează s-o aibă cei doi reprezentanți biblici la vremea de apoi, își va avea un rost mare și tainic pentru mântuirea lumii. Și tocmai din această cauză, misiunea lor divină este de pe acum contracarată de Satana, prin apologetii civilizațiilor extraterestre care acreditează versiunea că Enoh și Ilie n-au fost decât exponenții experiențelor unor fapte din cosmos și nicidecum proorocii investiți cu putere dumnezeiască. Susțineri asemănătoare se fac și despre Mântuitorul, spunându-se că El ar fi fost *reprezentantul unei civilizații extraterestre (111)*. În mod eronat se mai susține și că distrugerea prin foc și pucioasă a Sodomei și a Gomorei, prevestită lui Avraam, s-a datorat unei explozii atomice, provocate de ființe coborâte din cosmos(112). Atunci când se răstălmăcesc înțelesurile biblice și intervențiile miraculoase ale Proniei cerești, se ajunge la concluzii și mai absurde. Așa este cazul cu chivotul legii, îmbrăcat în aramă și prevăzut cu doi heruvimi de aur, așezați față față pe capacul chivotului, despre care se spune că a reprezentat, în realitate, un conductor electric de înaltă tensiune, întocmit după indicații primite dintr-o altă lume (113). Asemenea răstălmăciri hazardate se fac fie din neștiință, fie din necredință, fie din rea credință.

Se mai afirmă, cu aceeași ușurință, că enigmele preistoriei nu-și găsesc altă explicație decât aceea că *pământul ar fi fost vizitat în trecut de ființe cosmice evolute, pentru a deschide drumul civilizației pământenilor (114)*. Acest punct de vedere se sprijină, într-o mare măsură, pe greșita interpretare a legendelor și miturilor popoarelor arhaice.

Pentru neoraționaliștii acestui sfârșit de secol și de mileniu, atât miturile cât și Biblia constituie un variat și bogat material speculativ, cu ajutorul căruia pot formula cele mai nebănuite explicații și ipoteze în legătură cu tot trecutul fizic și metafizic al omenirii. Pe un același plan ei așază cărțile sacre budiste *Visuddhi-Magga*, *Avesta*, *Mahabha-rata* și *Ramayana* (tradiția brahmană), miturile sud-americane cuprinse în culegerea *Popol-Vuh*, apocrifa coptă a cărții lui Enoh, cartea ebraică *Zohar*, *Facerea* din Vechiul Testament, *Poemul lui Ghilga-mes*, versiunea sumeriană, teofaniile profeților Isaia și Iezechiel, *Apocalipsa* Sfântului Ioan Evanghelistul, *Teogonia* lui Hesiod, precum și diferite basme folclorice.

Prin prisma cunoștințelor actuale despre natura lucrurilor și a Universului, mitul nu mai este privit ca o ficțiune metaforică, ci ca o reprezentare figurativă a memoriei ancestrale. Din legendele pre-incașilor sau din texte mitologice originare din Sumer, Asiria, Babilon și Egipt, sau chiar din *Facerea*, s-a tras concluzia că populații cosmice s-au strămutat cândva pe pământ, *ca să fraternizeze cu fetele oamenilor, care au dat naștere unor uriași (115)*.

Autorii unor asemenea teorii răstălmăcesc nu numai vechile mituri dar și toată Sfânta Scriptură, tăgăduind sacralitatea cărților sfinte, divinitatea Mântuitorului și existența fapturilor netrupești ale îngerilor. Prin asemenea mijloace, demonul a izbutit - în trecut ca și în prezent - să-i înșele pe cât mai mulți, trăgându-i în întuneric. În trecut, prin credințe cu născociri de zei veniți din cer, ca la străbunii mayașilor, la care s-a născut cultul misteriosului *șarpe zburător*, iar în prezent, prin diversiuni de credință cu aspecte științifice și cu o risipire a minții în neant. Căci neantul este împărăția demonului și în neant vrea Cel Rău să-i tragă pe toți.

În sprijinul relației care ar fi existat, din cele mai vechi timpuri, între Pământ și unele civilizații extraterestre, se aduce și argumentul ciudatelor înfăptuiri ale popoarelor preistorice. Așa sunt enigmaticele monumente megalitice și construcțiile ciclopice din diferite părți ale lumii, care se consideră realizate cu ajutor extraterestru.

Aceste înfăptuiri gigantice - cum sunt unele construcții și monumente din Mexic, Peru, insula Paștelui, Liban, Egipt și din alte părți ale lumii - impresionează, fără îndoială, prin mărimea neobișnuită a blocurilor de piatră folosite. Cu privire la modalitățile de execuție a acestor colosale opere de piatră, care și în zilele noastre ar prezenta imense dificultăți de realizare, nu se pot da explicații plauzibile în toate cazurile, deoarece multe experiențe ale trecutului îndepărtat s-au pierdut și nu se mai cunosc. Cunoștințele despre civilizațiile străvechi, și mai ales despre mijloacelor tehnice pe care le foloseau, sunt încă foarte limitate sau incerte, așa cum și unele clasificări istorice sunt controversate încă. Iată de ce enigmele preistoriei devin și mai enigmatice. Pentru descifrarea lor, arheologia nu se poate limita la săpături, clasificarea obiectelor și fosilelor dezgropate și la emiterea ipotezelor; pentru verificarea acestora din urmă, arheologia trebuie să fie secundată și de alte științe.

Construcțiile de proporții neobișnuite, la care au fost folosite imense blocuri de piatră de, uneori, milioane de metri cubi, ca și monumentele monolitice de zeci sau sute de tone, ar părea poate mai puțin curioase și de neînțeles, dacă nu s-ar pierde din vedere că,

în unele din aceste cazuri, excavarea, fasonarea și manipularea acelor blocuri gigantice nu au fost făcute de oameni obișnuiți, ci de uriași, de acei *titani* care au populat altădată Pământul și care au rămas pomeniți în Biblie și în mituri ca *vestiții viteji din vechime* (*Fac. 6, 4*). Din cercetările efectuate asupra uneltelor de piatră folosite și a posibilității lor de mânăuire, reiese că omul preistoric din neolitic avea o putere - potrivit afirmațiilor arheologului sovietic Serghei Simionov - de opt ori mai mare decât a omului contemporan. Mai cred și că se subestimează faptul că aceste impunătoare edificii din preistorie, ca și altele de mai târziu, au fost executate în mulți ani, folosindu-se zeci și sute de mii de oameni care lucrau într-o organizare desăvârșită. Din Bibliei rezultă că pentru construirea templului din Ierusalim și a palatului lui Solomon s-au folosit 80.000 de pietrari la cariere, 70.000 de salahori la transporturi, 3.600 de supraveghetori, zeci de mii de cioplitori și dulgheri pentru procurarea și fasonarea materialului lemnos din Tir și Sidon, precum și un număr nedefinit de meșteri și lucrători, constructori, sculptori, cizeleri, aurari, argintari și vopsitori de purpură și țesături de in, pentru împodobirile interioare (*2 Paral. 2, 1-10*).

Faptul că multe enigme ale trecutului sunt încă pecetluite în tainele lor, nu înseamnă că ele nu și-ar putea găsi alte explicații, mai plauzibile sau mai excentrice, decât aceea cosmică. Nefondată apare părerea că imensa platformă de piatră de la Baalbek, din Liban, ar fi fost o pistă de aterizare pentru navele cosmice care veneau din alte lumi. Această ipoteză se infirmă chiar prin faptul că straniile nave zburătoare, așa cum rezultă din toate mărturiile, aterizează oriunde, fără piste, pe orice teren, și apoi se pot înălța pe verticală, fără dificultate.

Apologeții civilizațiilor cosmice afirmă, cu aceeași convingere, că și unele cunoștințe științifice, de mare precizie, din matematică, astronomie și geofizică au fost dobândite de la ființe superioare, provenite de pe alte corpuri cerești. O asemenea ipoteză nesocotește realitatea faptului că acele popoare au putut ajunge, prin propriile strădanii, la un grad mult mai înalt de progres științific decât s-a crezut până acum. Ele au putut poseda, în diferite domenii, foarte prețioase cunoștințe, ulterior pierdute și rămase de atunci ne-redescoperite, cu atât mai mult cu cât bibliotecile mari ale antichității au fost distruse. Printre aceste cunoștințe s-ar putea număra mijloacele de execuție a construcțiilor și monumentelor, prelucrarea minereurilor, bronzului și cuprului, topirea platinei la peste 1800°C, aliajul din care este făcută coloana de fier din Delhi, care nu prinde

rugină și nu este atacată de sulf, îmbălsămarea mumiilor și câte altele, care constituie încă enigme.

Popoarele preistoriei și-au putut dobândi anumite cunoștințe și pe o cale suprafirească, nu însă extraterestră. Este aici locul de a reaminti că printr-o descoperire dumnezeiască i s-au revelat lui Noe dimensiunile și compartimentările corăbiei, precum și esența lemnului din care trebuia lucrată. Tot astfel i s-au descoperit prorocului Moise dimensiunile și alcătuirea pe care urmau s-o aibă *cortul întâlnirii* și *chivotul legii*, iar mai apoi, pe o aceeași cale, i s-au transmis și împăratului David măsurătorile și planul templului din Ierusalim, dimpreună cu toate odoarele lui, în care totul era învăluit în atâtea simboluri și înțelesuri tainice (1 *Paral.* 28, 11-20). Deci tot printr-o revelație ar fi putut fi cunoscute și dimensiunile mării piramide a lui Kheops, în care se ascund atâtea date științifice, de mare precizie, descoperite abia în vremurile noastre. În favoarea acestei susțineri pledează și faptul că atât în cazul acestui monument al misterului cât și în cazul unor construcții sacre ebraice, s-ar fi folosit aceeași unitate de măsură: *cotul piramidelor* sau *cotul sacru ebraic*. Această unitate de măsură de 63,56 cm (în vechime, în Moldova, de 64 cm) se deosebea de cotul obișnuit egiptean, caldeean, asirian și de cel obișnuit ebraic și este posibil să fi ajuns în Egipt prin tradiție, de la urmașii lui Noe, iar apoi readus în țara sfântă, în urma exodului evreilor. *Cotul sacru*, pe care evreii îl considerau un dar al Divinității, a fost utilizat pentru anumite folosiri sfinte ca și pentru contruirea unor monumente de un mare simbolism.

În ceea ce privește piramida lui Kheops, din toate timpurile s-a constatat că ea cuprinde multe și mari taine. În manuscrisul denumit *Akbar-Ezzeman*, aflat la Oxford, scriitorul copt Masudi (mort în 957 d.H.) spune: *în piramida orientala - a lui Kheops - au fost înscrise sferele cerești și reprezentările stelelor și ale planetelor, ciclurile lor, precum și cronica timpurilor trecute și viitoare*. Din cercetările întreprinse de William Petrie, Ernest Wallis Budge, Piazzzi Smith, Gaston Maspero, Charles Lagrange, Marsham Adams și, mai ales, de Davidson și Aldersmith, s-a ajuns la concluzia că *sub forma unor dimensiuni precise, piramida ascunde soluții ale unora dintre cele mai mari probleme astronomice, geometrice și geofizice ale tuturor timpurilor*, în urma constatărilor făcute de conducătorul Observatorului astronomic Bouges, a rezultat că unitatea dejnăsură care a stat la baza construirii mării piramide a fost *cotul piramidei*, care are 0.635660m, reprezentând, cu o extremă precizie, a zecea milioana parte din raza polară a Pământului. Ca subunitate se folosea *palicele*

piramidei, care are 25,4264mm și reprezintă, cu o aceeași precizie, a suta miliarda parte din lungimea pe care o parcurge Pământul, pe orbita sa, în 24 de ore.

În legătură cu dimensiunile piramidei, s-a observat că între înălțimea, baza și latura ei se pot stabili o serie de corelații uimitoare, care corespund unor date și valori științifice de mare precizie, cum ar fi distanța de la Pământ la Soare sau alte date astronomice și geodezice. O strânsă corelație există și între dimensiunile exterioare și cele interioare, între gradul de înclinare al galeriilor și al distanței dintre pragurile lor respective, toate acestea dezvoltându-se, după cum se pare, în sens profetic, o cronologie geometrică ale celor mai reprezentative date ale marilor întâmplări din istoria umanității, reflectate în desfășurarea vremurilor (116).

Cele constatate sunt în favoarea presupunerii că toate neobișnuitele aspecte ale înaltelor cunoștințe științifice au fost dezvoltate unor mari inițiați. Iar scopul acestor dezvoltări ar fi fost acela de a atrage atenția lumii, în apropierea vremurilor de pe urmă, asupra înțeleșuri tainice înscrise în piatra piramidei. După cum susține Georges Barbarin (117), piramida lui Kheops nu a fost construită pentru a adăposti mormântul vreunui faraon, precum celelalte piramide, ci pentru a ilustra în piatră drumul spiritual al umanității, în ascensiunea ei spre mântuire.

Tainele pe care le cuprinde marea piramidă străjuită de sfinxul enigmatic, precum și sensul ei mistic față de vremurile noastre își găsesc anumite înțeleșuri și în istoria neamului omenesc. După cum se știe, Ham, al doilea fiu al lui Noe, rămas fără nici o binecuvântare, s-a strămutat dincolo de hotarele Gazei și ale Gherar-ului, în Egiptul de mai târziu, *tara lui Ham*, după cum o pomenesc psalmii. Și nu este fără semnificație că în Egipt, unde trăiau urmașii lui Ham, s-a plămădit poporul evreu și că din casa faraonului s-a ridicat proorocul și patriarhul Moise. Tot în Egipt s-a refugiat și pruncul Iisus; deci tot din Egipt, din mijlocul celor dezmoșteniți, a venit Lumina. Mai târziu, din Galileea neamurilor, din țara lui Zabulon și Neftali, unde norodul zăcea în întuneric, și-a început lucrarea de mântuire a lumii Mântuitorul Hristos, așa după cum fusese vestit prin prooroci. Deci nu trebuie să ne mire că tocmai în Egipt s-a ridicat acest monument al misterului și că tocmai în aceste vremuri își dezvoltă el sensul adevărat, trezind conștiințele adormite ale multora spre o cugetare mai profundă.

A crede însă că ființe superioare omului, străbătând spații siderale de zeci de ani lumină, au putut veni pe Pământ, din alte constelații,

ca să ia parte activă la execuția mausoleelor unor faraoni sau să ajute la presupuse excavări și transportări de monoliți giganti sau să topească platină și să modeleze giuvaeruri, este cu totul absurd.

Omului modern, format într-o concepție materialistă, îi este mai ușor să explice anumite enigme printr-o neverosimilă și absurdă ipoteză de ordin materialist, decât să accepte posibilitatea unei intervenții supranaturale, din voință divină. Pătrunderea omului în cosmos, ca și descoperirea (?) unei molecule organice (methilomina) în Calea Lactee, care face probabilă existența unor civilizații în cuprinsul Universului, îi fac pe mulți să afirme că religia a ajuns la asfințitul ei.

Acest punct de vedere este însă pe cât de fals, pe atât de lipsit de orice sens. Dacă s-ar accepta ideea că și pe alte corpuri cerești ar exista viață, indiferent de structura formelor biologice ale acelor ființe, o asemenea eventualitate nu ar putea infirma cu nimic concepția teistă și genetică despre crearea Universului și despre un Creator. Iar dacă nu toate tainele Creației ni le-a descoperit Dumnezeu, înseamnă că nu pe toate ar fi avut rost să le cunoaștem și nici pe toate le-am fi putut cuprinde cu mintea. Nimic din ceea ce este sau din ceea ce a fost nu s-a făcut de la sine și nici nu s-a adus la viață fără mijlocirea Aceluia Care pe toate le-a făcut și Care pe toate le rânduiește, după un plan al Său și după o finalitate bine determinată.

La actuala scară cosmică, la care omul începe să pătrundă în misterele vieții, devin firești și alte modalități de a privi cerul și destinele lumii, decât acelea care ne-au fost cunoscute până acum în ordinea lor spirituală. În acest caz s-ar putea pune întrebarea: *Ce va mai rămâne din tot ceea ce am crezut că știm și ce va mai fi cu tot ceea ce ne-am deprins să credem?* Pornind de la această răspântie a gândirii, adevărurile sacre ale credinței și ale religiei ajung să se estompeze și să fie reinventariate și reconsiderate, după alte criterii -ceea ce tocmai urmărește Satana.

În perspectiva putinței stabilirii de contacte cu lumea de pe alte corpuri cerești, totul pare să îmbrace o altă logică; iată de ce se consideră o *naivitate* să mai crezi în tot ceea ce au crezut bunicii și străbunicii noștri sau în tot ceea ce se pomenește în cele două Testamente. Statornicirile de credință, socotite inviolabile și intangibile, cu dogme pentru care s-a vărsat atâta sânge, devin astfel efemere relativități în hăul cosmic, pentru toți cei care și-au pierdut credința. Și adevărurile sacre care ajung să fie nesocotite sunt ca semințele evanghelice căzute la marginea drumului și mâncate de păsările cerului, sau căzute pe piatră, fără putința de a prinde rădăcină.

Judecățile și căile Domnului nu au nimic de-a face cu logica și cu gândirea profană a lumii. Pentru binecredincioși - care nu se îndoiesc de autenticitatea textelor revelate ale Vechiului și Noului Testament, inspirate de Duhul Sfânt - cuvântul Domnului reprezintă cheazăia Adevărului nedezmintit, cu valabilitate veșnică, prin care Creatorul i-a descoperit omului cunoștințele necesare cu privire la facerea lumii și la mântuirea sufletului. Faptul că mai există viață și pe alte corpuri cerești nu poate cu nimic exclude ideea unui Creator și a unei lumi create, precum și a unui rost pentru care toate au fost făcute. O asemenea premisă implică și ideea că Dumnezeu nu și-a părăsit creația, ci El o desăvârșește mereu. În acest scop suprem S-a revelat El oamenilor prin cele două Testamente și prin însăși prezența Sa, în persoana Fiului, descoperindu-ne Calea, Adevărul și Viața.

Despre existența sau inexistența unor lumi extraterestre, Sfânta Scriptură nu face nici o pomenire concretă. Nici Sfinții Părinți și nici Tradiția Bisericii nu relevă nimic în acest sens. Din punct de vedere biblic există destule temeiuri pentru combaterea, pe plan spiritual, a convingerilor despre existența altor ființe raționale corporale. pe alte corpuri cerești. În mod obișnuit, în concepția de totdeauna a lumii creștine și necreștine, a existat convingerea că numai pe scoarța acestui pământ s-a desfășurat viața și că numai aici trăiesc oameni, în sensul acesta, se știe din Sfânta Carte că Dumnezeu i-a hărăzit omului Pământul - ca singurul loc în care să trăiască. *Cerul cerului este al Domnului, iar pământul l-a dat fiilor oamenilor (Ps. 113, 24; Fac. 1, 28-29).*

Crearea Universului nu reprezintă decât dovada forței evocatoare și generatoare a unei energii infinite a Atotputerniciei lui Dumnezeu, cu un scop încă nedeslușit pentru cei muritori.

Așadar omul, ca ființă rațională întrupată și ca factor central al vieții spirituale, nu a fost creat, după afirmațiile Bibliei, decât pe acest Pământ și nu și pe celelalte corpuri cerești. Ca urmare, o ființă asemănătoare sau superioară omului, alcătuită din spirit și trup, nu rezultă că ar mai exista în vreo altă parte a lumii cosmice. Prin puține și expresive cuvinte, *Facerea* spune cum a fost creat întregul Univers, nu numai Pământul, încât din cuprinsul Creației sensibile se deduce că omul reprezintă încheierea tuturor celor create, ființa superioară în trup pământesc, după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. În ordinea făcerii lumii, a cerului și a pământului, ultima etapă cosmogonică a fost a șasea zi biblică, în care i s-a dat viață omului, cununa creației. Cu tina luată de pe acest Pământ a fost făcut omul și de aici a pornit dezvoltarea neamului omenesc. Aici a fost ispitit omul,

și tot pe acest Pământ s-a localizat conflictul spiritual, rezultat în urma responsabilității omului față de păcat. Și tot aici s-a înfruntat Satana cu Hristos. În situația de mai târziu, arena pe care a continuat să se dea lupta cu stăpânitorul întunericului nu s-a aflat în alte locuri ale **spațiului** cosmic, ci a rămas tot pe acest Pământ.

Spune Scriptura: *Și s-a făcut război în cer: Mihail și îngerii lui au pornit război cu balaurul. Și se războia și balaurul și îngerii lui. Și n-a izbutit el, nici nu s-a mai găsit pentru ei loc în cer. Și a fost arun-i ut balaurul cel mare, șarpele cel de demult care se cheamă diavol și satana, cel ce înșală toată lumea, aruncat a fost pe pământ și îngerii lui au fost aruncați cu el (Apoc. 12; 7-9).* Iar când cei șaptezeci de ucenici ai Domnului s-au întors cu bucurie din propovăduirea lor. Iisus le-a spus: *Am văzut pe satana ca un fulger căzând din cer (Lc. 10, 18).*

Aici pe pământ s-a întrupat Fiul lui Dumnezeu, iar El ca om S-a întrupat, și nu în chipul vreunei alte făpturi necunoscute, din altă lume. Aici S-a dus la Calvar, aici a înviat și aici a fost zdrobit capul șarpelui. În disputa dintre forțele Binelui și cele ale Răului, ia parte atât Fiul lui Dumnezeu cu îngerii Lui, cu toți sfinții și martirii Creștinătății, cât și Satana cu toate legiunile lui demonice, iar la sfârșit și cu Antihristul, *omul Fărădelegii*, prin care diavolul își va dezlănțui toate puterile infernale. Și abia după această ultimă înfruntare - în care mărturisitorii lui Hristos vor sluji, prin jertfa lor, drept mărturie Răstignitului - va urma Judecata.

În încheștarea finală a forțelor spirituale și a celor infernale, rezultate din lumină și din întuneric, nu va fi cu putință ca cineva, din orice parte a lumii ar fi, să rămână pe dinafară, ca spectator pasiv, fără să fie angrenat *direct* în această ciocnire. Lupta dezlănțuită de diavol se duce pe un front total. El a pornit război cu puterile îngerești în cer, cu Hristos, Mântuitorul lumii, și apoi, în final, cu omul, făptura îndumnezeită, cea după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Și dacă oameni sau alte ființe cugetătoare corporale ar exista și prin alte locuri ale universului, ele nu ar putea fi absolvite de participarea la acest conflict universal, ci ar trebui să-și fixeze poziția: alături de Dumnezeu sau împotriva Lui. Dintr-o ispită, omul a căzut și a trebuit să fie răscumpărat prin întruparea, patimile și moartea Domnului, care a reprezentat singurul mijloc de a satisface dreptatea lui Dumnezeu pentru salvarea omului. Dar dacă prin alte porțiuni galaxiilor siderale ar fi creat Dumnezeu ființe întrupate superioare omului, ceea ce ar contrazice relatarea din cartea *Facerii*, este de la sine înțeles că tocmai acolo s-ar fi năpustit Potrivnicul să-și săvârșească lucrarea de sur-

pare, întrucât acele ființe ar fi fost mai de preț înaintea lui Dumnezeu decât oamenii. Iar într-o asemenea eventualitate și Fiul lui Dumnezeu, care nu și-ar fi părăsit făpturile lui, ori de unde ar fi fost, pe acele corpuri cerești s-ar fi întrupat, pentru a le răscumpăra din stăpânirea diavolului. Dar acest lucru nu s-a întâmplat, deoarece nici oameni asemenea nouă, nici alte făpturi superioare omului nu se spune în Sfânta Scriptură că ar mai exista prin alte părți ale Universului. Hristos pe Pământ s-a întrupat și cu acest trup transfigurat a rămas. Cu omul s-a încheiat creația lui Dumnezeu; pe Pământ a fost făcut omul și tot aici a fost localizat să trăiască.

Judecata cea de pe urmă se va ține tot pe Pământ, unde a fost judecat și Hristos, unde a fost răstignit și unde a înviat, aici, unde va apărea și Antihristul. Căci nu ar avea nici un sens ca judecarea lumii și osândirea celor vinovați să aibă loc în altă parte a Universului, atâta timp cât delictul marelui sacrilegiu s-a săvârșit pe Pământ! Păstrându-și chipul Său de om, atât după înviere, cât și după înălțarea Sa la cer, cu această înfățișare sfântită va apărea Mântuitorul de-a pururi: ca Dumnezeu adevărat și om adevărat. Întrupat ca om, El l-a înfrânt ca om pe Satana și astfel a răscumpărat omenirea. Cu acest chip sfântit prin patimile și jertfa Sa, El Și-a mărit slava și mai mult decât a avut-o de la întemeierea lumii, și întru această mărire va reveni din nou la Parusie, la Arătare, la a doua venire, când va apărea ca Drept Judecător. Iar în preajma Tatălui ceresc, acolo unde nici heruvimii și nici serafimii nu se pot ridica, va străluci în veci chipul smerit al Fecioarei, Născătoarea de Dumnezeu, și nicidecum vreo altă super-ființă dintr-o alta lume. Căci Sfânta Fecioară Mana una este și una va fi pururea. Plămădită a fost ca Maică a Fiului lui Dumnezeu, pentru ca Fiul lui Dumnezeu ca Om să se nască și ca Dumne-zeu-Om să strălucească în toată slava Lui, de-a dreapta Tatălui ceresc.

Cum s-ar mai putea crede atunci că ar mai fi vreo altă ființă corporală superioară omului, care ar putea sta alături de Acela Care a luat chip de om și Care pe toate le-a făcut și pe toate le stăpânește? De la Facere, omul a fost hărăzit să reprezinte centrul spiritual al lumii sensibile, împărățind pe această fărâmă de univers unde Iisus, ipostas al Dumnezeirii, a luat același chip și nu acela al unei alte presupuse ființe superioare omului, dacă o asemenea ființă ar fi existat.

Între marile înșelăciuni pe care Satana le speculează ca să îndepărteze lumea de la credință este și aceasta, a convingerii existenței unor alte lumi, cu civilizații mai evoluat, cu ființe superioare omului și care au un alt destin decât al pământenilor. În acest fel, orice credință religioasă și-ar pierde cu totul sensul și semnificația.

Pasul omului pe Lună ca și dorința lui de a se ridica tot mai sus, spre înălțimile necunoscute ale cerului cosmic, reprezintă, fără îndoială, un triumfal tehnicii, al geniului creator al omului, dar amintește și de Babel, când - la fel - oamenii voiau să-și ridice turnul cât mai sus, cât mai aproape de cer; și tocmai atunci li s-au încurcat limbile și totul s-a prăbușit...

Cât despre apariția străniilor nave care brăzdează cerul lumii, știința a rămas neputincioasă în a da vreo explicație. Atâta timp cât astrofizicienii și astronomii vor continua să privească aceste corpuri zburătoare, dimpreună cu fenomenele care le însoțesc, cu ochi profani, ele nu-și vor dezvălui taina, rămânând învăluite în mister.

Prin cele care acum se săvârșesc, oamenii vor să tragă vâlul tainelor lui Dumnezeu. Numai că ispitându-L, ei riscă să-și încurce mințile.

Capitolul 17

Divagări și orientări în haos

Ca urmare a haoticelor stări revoluționare care au clătinat evul modern, ca și a înălțimilor din ce în ce mai amețitoare spre care se avântă știința, societatea contemporană a plăsmuit *un om nou*, dez-umanizându-l pe cel vechi și stricând chipul omului ceresc. S-a ajuns astfel la un mod nou de a privi viața, fără viziune spirituală, omul *eliberându-se de cătușele* religiei.

Secolul nostru a voit să întemeieze o nouă ordine socială, în afara ordinii dumnezeiești. În țările cu regimuri totalitare, cu economie planificată, cu muncă normată, cu libertate ținută sub reflectorul securității și cu ideologie dirijată, s-au creat cetățeni roboți, uniformi și fără personalitate, oameni în afara liniei adevăratului destin omenesc, variind între prototipul *nazist* și cel *marxist*. În *lumea democrată*, socotită *libera*, a pătruns un alt diavol, mai snob, mai gomos și mai rafinat, degajat de orice convenții morale și având ca precept că *totul este îngăduit*; omul occidental a devenit adulatorul propriei sale persoane.

Și astfel, sub o formă sau alta, oamenii de pretutindeni, voind să se elibereze de Dumnezeu, de care se simțeau incomodați, s-au robit naturii lor, decăzând în angrenajul unei societăți tehnocrate. Ca urmare, civilizația veacului al XX-lea a produs oameni psihici și nu spiritualizați, oameni care au pierdut legătura cea de har cu cerul serafic și heruvimic și care se exaltă spre cerul cosmic, material și glacial, care i-a obligat să se izoleze și să se refugieze în ei înșiși, fără o țintă și un liman spre cele veșnice; oameni care de la cele spirituale nu au ce înțelege iar de la cele ale nemuririi nu au ce aștepta. Fiind lipsiți de sensul vieții și de orizontul veșniciei, ei sunt preocupați numai de podoaba cea din afară și nu de cea dinăuntru. Pentru creștinii căldicei, înțelegerea adevărată a dumnezeieștilor Taine ale întrupării, ale Răscumpărării și ale învierii și-a pierdut sensul. Fecioria Maicii Domnului este discutată și tăgăduită, iar Sfânta Euharistie este privită simbolic și nu efectiv ca Sângele și Trupul Domnului.

Civilizația tehnică a timpurilor noastre reprezintă o civilizație fără suflet, iar cultura modernă, o cultură fără o viziune religioasă. Prin slăbirea mărturisirii creștine, a slăbit și trăirea credincioșilor prin Biserică. Pentru mulți, credința s-a stins sau este privită fără nici un interes; pentru alții, nu a mai rămas decât amintirea unei datini din anii

copilăriei, o provocare a unui trecut nostalgic, ca și acele romane care **mai** amintesc de sentimente apuse. Și dacă se mai trag clopotele pe la sfintele lăcașuri și se mai bate toaca pe la mănăstiri, demult ele nu se mai aud...

Ca o imagine tristă a spiritualității acestui sfârșit de veac, apar simbolic acele icoane din bătrâni, afumate de candelă și lumânări aprinse cu evlavie, dar golite acum de duh. Așa sunt și acele epitafe din fir de aur și mătase, țesute de cucernice mâini, la care se prosternaseră altădată închinătorii bătând metanii, dar care acum sunt roase de vreme, devenind simple obiecte numerotate de muzeu, pe lângă care trec distrați turiștii, privindu-le ca pe niște curiozități exotice.

Așa le-a ajuns și credința...

Inchipuindu-și în felul lor înțelesul religiei și al credinței, *ei li atribuie lui Dumnezeu propriul lor chip; L-au acoperit cu mărginirile și îngustimile lor, cu prejudecățile și interesele lor, sau L-au modelat după nevoile lor, făcând din El o ființă asemănătoare nouă* (118).

Erezii de toate felurile mistifică dogmele adevărate. Falese teo-fanii vatămă comunitatea creștină și o abat de la dreapta credință. Teosofia, antroposofia, spiritismul ca și celelalte practice ocultiste și parapsihice cresc ca paraziții pe trupul Bisericii și creează o falsă spiritualitate. Astrologia s-a extins în toată lumea occidentală, într-o măsură necunoscută până acum. Publicarea de horoscoape a devenit curentă pentru majoritatea ziarelor și revistelor din Occident. În SUA, dintr-un total de 1750 cotidiene, circa 1200 publică cu regulă horoscoape. Chiromanția, magia, căderile în transă au cuprins cele mai largi pături ale lumii apusene. După statisticile oficiale, în anul 1970 erau înregistrate în Statele Unite circa 5000 de firme de astrologi, dispunând de o rețea întinsă de filiale; în Franța erau înregistrați la administrațiile fiscale 40.000 de ghicitori; în Italia, numai la Neapole practicau chiromanția 8.000 de ghicitori. O situație asemănătoare există în Germania Federală și în Marea Britanică.

Dacă vrăjitori au existat din toate timpurile, dacă în vechime erau uciși, iar în Evul Mediu arși pe Rug, în zilele noastre ei au firme înregistrate, fac publicitate, răspândesc formule magice și se bucură de cea mai mare audiență în marele public, format din atâția oameni dezaxați și dezorientați, aflați sub influență luciferică (119).

În lumea modernă s-a pierdut conștiința realității veșnice și sensul simbolurilor. Chiar și arta și arhitectura, care altădată erau spiritualizate și învăluite în simboluri, exprimând o gândire și un sentiment cu adânci sensuri religioase, străbătând cu un suflu de viață materia pe care o lucrau, au devenit acum abstracții neînțelese. Trăim

într-o lume care s-a încâlcit în cifre, prescripții și ordonanțe, în statistici și formule convenționale, într-o standardizare a vieții în care nu mai pulsează nici o trăire lăuntrică. Totul pare turnat în șabloane uniforme, iar singurul țel al omului de azi este cum să-și materializeze în condiții mai bune viața, indiferent de mijloacele pe care le folosește. El nu mai știe să descifreze înțelesurile adevărate ale existenței și nu mai are o înțelegere intuitivă a naturii, o comuniune cu toată creația. Omul a devenit și el un produs industrial de serie: uniform, tipizat, convențional și impersonal.

Asemenea oameni se simt stingheriți să-și facă cruce, să se mai numească creștini sau să-și mărturisească credința în Dumnezeu ca și *babele sau maniacii religioși*. Ca să nu pară desueți, sunt gata să cedeze în fața primei înfruntări, să abdice de la credință și să-l trădeze pe Stăpânul cel veșnic. Absența Creștinismului din viața atâtor creștini constituie marea dramă a secolului nostru. Afișând o atitudine superioară, mulți vor să pară evoluți în comportament și în gândire; și pentru aceasta, la credință renunță în primul rând.

La adăpostul materialismului, Satana îl ademenește pe om printr-o risipire a duhului spre tot felul de diversiuni. Ca urmare, omul își pierde identitatea spirituală și devine un receptacol a tot ceea ce i se servește, gata amestecat, la radio, la televizor, în presă, la cinematograful. Omul trăiește mereu în afara lui, prin ceea ce alții gândesc pentru el; și așa nu mai ajunge să se întrebe asupra rostului adevărat. Nu se mai privește lăuntric, nu se mai regăsește pe sine și nu-l mai regăsește nici pe Dumnezeu.

Voind să țină pasul vremii, omul modern vrea să se elibereze de *prejudecăți* ca să nu mai fie *retrograd*. El își face o falsă concepție de viață și se complăce să rămână indiferent față de credință sau chiar să-i devină ostil, pentru a se număra în rândul celor cu vederi *avansate*. Din orice uscătură sau putregai al clerului, el își face un argument împotriva Bisericii și a credinței. Păstrarea tradițiilor religioase este socotită lipsită de sens; Biserica, o instituție perimată; monahismul și mănăstirile, un refugiu al trândăviei pentru niște declasați ai societății!

Dintre cei care se pretind credincioși, mulți au pierdut sensul adevărat al misterului. Chiar și săvârșirea unor Sfinte Taine, ca botezul și cununia, se practică de cele mai multe ori fără să li se atribuie adevărata semnificație. În Franța, dintre catolicii care iau parte cu regularitate la slujbele liturgice, un sfert nu mai cred sau nu sunt convinși că Hristos a fost și este Dumnezeu (120). Credincioșii care iau parte cu regularitatea la sfintele slujbe alcătuiesc un procent

neînsemnat din numărul celor care se declară catolici, dintre care însă unii nici n-au fost botezați. În Germania Federală, în urma unei anchete publicate în săptămânalul *Der Spiegel*, a rezultat că 94% dintre cei interogați s-au mărturisit a fi catolici sau protestanți, dintre aceștia 68% au declarat că sunt credincioși și numai 48% și-au afirmat credința într-o viață viitoare. Ancheta revistei s-a oprit totuși aici și nu a făcut un sondaj și asupra celor 48% pentru a ști dacă ei cred că Hristos este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu, întrupat din Fecioară și înviat din morți. La Londra, dintre parohienii care frecventează slujbele și care se consideră credincioși, 40% refuză să creadă într-o viață viitoare. Dintr-un sondaj efectuat în Franța, în 1970, de către *Institutul Francez de Opinie Publică* (IFOP), a rezultat că 34% din francezii adulți considerau ca sigură existența lui Dumnezeu, iar circa 46%, ca probabilă.

Credința în existența lui Dumnezeu, printre aceia care se mărturisesc a fi credincioși, nu îmbracă, în majoritatea cazurilor, concepția spiritualității și a crezului creștin, ci numai o convingere teistă. Pentru mulți dintre ei, Creștinismul este considerat doar un îndrumător de precepte moralizatoare, *un cod de morală*, față de care îmbiserizarea nu este necesară. Și din moment ce Creștinismul ajunge sinonim doar cu un comportament moral, Dumnezeu devine o ficțiune, consi-derându-se că se poate duce o viață morală și fără noțiunea de Dumnezeu. Și după cum sunt mai multe feluri de a crede, tot așa sunt și mai multe feluri de a nu crede!

Atitudinea de tăgăduire a existenței lui Dumnezeu a evoluat în cursul vremii, trecând de la o formă pasivă la una activă și agresivă. Dezvoltându-și ideile despre *ateism*, Voltaire scria în articolul respectiv din *Enciclopedie: pentru susținerea neexistenței lui Dumnezeu, ci trebuie trebuie să aducă probe. Căci este de datoria aceluia care neagă să facă dovada motivelor sale de tăgăduire*.

Dar de la păreri izolate și oarecum rezervate ale enciclopediștilor despre nerecunoașterea existenței lui Dumnezeu, ateismul a ajuns acum să cuprindă lumea, luând tot felul de forme bătaioase, până la persecuția Bisericii și a credincioșilor. Filosofii materialști, ca toți necredincioșii, de altfel, consideră acum credința în Dumnezeu ca o opinie care necesită justificări, dar mai serioase decât ale unor sentimente sau ale unor simple afirmații. Spre deosebire de ateismul lui Voltaire, acum nu necredinciosul trebuie să aducă dovezi, ci credinciosul trebuie să prezinte probe despre existența lui Dumnezeu, întocmai ca în justiție, când acuzatul trebuie să se dezvinovățească prin probe care să-i dovedească nevinovăția.

Tăgăduind revelația, ateii pretind dovezi concrete. Numai după prezentarea acestora ar fi dispuși să creadă și ei. Acești liber-cuge-tători și atei consideră Creștinismul ca pe o utopie eșuată. Domnul este tăgăduit și luat în răs ca și atunci când fariseii și cărturarii de altădată strigau batjocoritor Răstignitului să se dea jos de pe Cruce, pentru a-L crede că este Fiul lui Dumnezeu. Ca și atunci, nici acum acestor tăgăduitori de credință Dumnezeu nu le dă nici un răspuns. Iar dacă ar fi să le dea unul, printr-o dovadă a Atoputemiciei Lui, le-ar fi spre veșnică nefericire, întrucât prin înfricoșare ar ajunge să-L cunoască pe Dumnezeu și li s-ar închide ușa pentru totdeauna spre adevărata credință, spre pocăință și spre mântuire. Măcar în ceasul al unsprezecelea ar putea ei să se trezească din orbirea lor! Căci nu prin mijlocirea unei silnicii de conștiință Dumnezeu vrea să fie cunoscut și adorat. Cu îndelungă răbdare, El îi așteaptă pe toți să vină la El. Și este gata să răspundă oricărei tresăriri de conștiință, oricărei străfulgerări a duhului, când prin semerenie și dragoste de adevăr este căutat.

Păcate s-au săvârșit de când lumea; dar dacă omul de altădată cădea într-o nelegiuire, el se caia cu plângere mare și căuta cu tot dinadinsul să se ridice. Acum însă, dacă omul cade în păcat, el rămâne, de cele mai multe ori, definitiv căzut. În Evul Mediu, pentru ispășirea unor păcate mai grele, pocăința era mare și canonisirile aspre, iar creștinul pe toate le împlinea cu duh smerit și resemnat, cu dorința sfântă de a nu fi despărțit de Hristos. În lumea de azi, impudicitatea, desfrânarea, adulterul, avortul, ca și alte păcate de moarte, se săvârșesc pe față, fără reținere de conștiință și se repetă cu cugetul împăcat și cu seninătate, pentru că au intrat în uzul curent al conviețuirii generale, în spiritul vremii. Căci ceea ce este însușit de mulțime, nu se mai socotește păcat, ci fapt firesc, după cum au fost și măsurile inumane dictate în numele unor doctrine totalitare și orbește executate de toți adepții acelor regimuri, pentru că îmbrăcau aspectul unor legi, erau deci *legale*. Sufletul omului modern s-a pervertit, ca și viața lui, ca și concepția lui despre lume și despre credință, pentru că s-a dereglat și s-a întinat cugetarea lui.

Una din trăsăturile specifice ale profilului moral al acestei epoci este tocmai amoralitatea. Asupra omului modern și-a lăsat stigmatul duhul perversității și al rafinementelor diabolice care i-au viciat mintea, inima și trupul, spre deosebire de creștinul de altădată care, atunci când săvârșea un păcat, se rușina de cele făptuite, stătea la ușa bisericii, unde își făcea metaniile ca să ispășească, știind că numai prin pocăință va putea reveni la Hristos și va putea fi reprimat ca *și fiul pierdut (121)*. În acele vremuri, creștinii primeau canoane de po-

căință de la duhovnicii lor, potrivit cu pravila bisericească a Sfinților Părinți. Astăzi, majoritatea creștinilor nu se mai pocăiesc pentru că, într-o anumită măsură, nici nu mai au conștiința păcatelor și nu mai înțeleg sensul adevărat al pocăinței și al mărturisirii.

Cât despre acei credincioși care duc totuși o viață în comuniune cu Biserica, dar uneori cu păcate tănuite, ei atrag asupra lor canonisiri de la Dumnezeu - tot felul de încercări și suferințe. Tot astfel se întâmplă și cu unele popoare în istorie, care se fac vinovate de păcate grele, prin războaie nedrepte de agresiune, prin asupriri, prin decădere în imoralitate și viciu, prin lepădare de credință și altele, atragându-și astfel mânia lui Dumnezeu - suferințe și felurite urgii.

Influențele nefaste ale civilizației contemporane au atins adânc spiritualitatea creștină a maselor și mai ales a intelectualității. Ateismul unei culturi care s-a lepădat de Dumnezeu atacă de pretutindeni și suflă pustiitor, ca un vânt vestitor al morții. El hulește numele Domnului și își răspândește veninul peste toată creștinătatea. Dar la vreme de furtună se scutură toate poamele găunoase, ca să rămână numai cele bune. Și astfel, din iconomia lui Dumnezeu se va curați și așezarea pe care a fost zidită *Via Domnului*, purificându-se de necurățiile și compromisurile care au vătămat credința creștină. În locul unei religiozități ipocrite, se văd acum zările unei treziri de conștiință creștină, vie și luminată, străbătută de Duhul Sfânt, întocmai după cum pe locul unei clădiri insalubre se ridică o zidire nouă, trainică și frumoasă, spre cinstea Stăpânului, sau ca și ghiociei care apar de sub zăpadă.

Spre binecuvântarea Domnului, există în lume și o categorie de oameni suprasaturați de propria persoană și ajunși la dezgustul de sine. Sunt oameni apăsați de individualismul fără suflet al lumii contemporane și decepționați de experiențele sociale colective, de minciunile sociale colective. Ei simt nevoia să evadeze, să se elibereze din îngrădirea fără orizont în care și-au închis viața, pentru a respira un aer curat și proaspăt, râvnind, în subconștient, la o lume mai bună, în care viața să aibă un sens de care să-și ancoreze sufletul. Iar în această căutare a adevărului și a luminii, nu poate fi găsit decât Hristos.

Filosoful german Max Norkheimer, de orientare marxistă, într-un interviu acordat la începutul anului 1970, declara revistei *Spiegel* că *lumea a ajuns într-un stadiu în care ar trebui să se îndrepte spre Dumnezeu și spre teologie, pentru a contrabalansa condițiunile unei societăți complet planificate.*

În SUA, unde criminalitatea, gangsterismul, consumul de droguri și toate celelalte aberații - curentul *hippy* tocmai acolo s-a născut - au atins cote îngrijorătoare, apare acum mai pregnantă și deșteptarea

religioasă a multora. În urma unei anchete făcută de săptămânalul *Time*, 80% din studenții universităților americane s-au declarat partizanii necesității unei credințe religioase. Și este semnificativ că tocmai în această țară, cu precădere protestantă, marile evenimente științifice sunt însoțite de slujbe religioase, așa cum s-a întâmplat și în cazul explorărilor cosmice, al expedițiilor spre Lună.

Însă această trezire a conștiinței umane spre Dumnezeu, prin care omul își ridică privirea și mâinile spre cer, este pândită de diavol, care se prezintă sub diferite identități și travestiri. El poate fi oricine și orice: arătare înfricoșătoare sau arhanghel de lumină; revoluționar sângeros sau umanist pacifist; tiran sau seducător captivant; om de știință sau filosof pozitivist; freudist, literat suprarealist sau simplu *hippy*. îl putem întâlni îmbrăcat în sutană, misionar, cu Biblia în mână. Din orice postură, el poate denatura totul și poate să-și desfășoare activitatea malefică, pe față sau în ascuns, chiar și de la o catedră de teologie sau de la amvonul unei biserici. *„Și cât sunt de sarcastice râsul și privirea lui! (...) Se sustrage după cum minte; nu așteaptă niciodată, nu se oprește nicăieri. El este în privirea care îl bravează, în gura care îl neagă. El este în neliniștea mistică, în siguranța și seninătatea prostului. (...) Între duhovnic și penitent el apare întotdeauna ca un al treilea personaj, invizibil, care uneori tace, uneori murmură, iar alteori vorbește ca stăpân (122).* îl gonești, dar el revine fără rușine, ca acele păsări de pradă pe care le alungi, dar reapar pe același loc de unde cu puțin înainte au fost gonite.

Arena în care se dă lupta cu Stăpânitorul întunericului este chiar în inima noastră. Prin ispite, omul credincios poate învăța răbdarea iscusită și dreapta socoteală; prin încercări, el poate cunoaște vicleșugul și meșteșugul diavolului, ca să nu asculte și să nu se supună cu ușurință impulsurilor și gândurilor sale, care pot fi amăgitoare și rele. Tocmai de aceea Mântuitorul Hristos ne îndeamnă să ne rugăm neîncetat, ca să ne împotrivim ademenirilor și ispitelor diavolului. Când omul este ispitit și se roagă, este cu neputință să nu se afle de față și îngerul lui păzitor, ca să-l ajute. *Căci de rugăciune și de smerenie se împiedică dracii (Patericul).*

După cuvântul *Patericului*, multe sunt vicleșugurile diavolului. *Dacă prin sărăcie nu a clintit sufletul ca să-l întristeze și astfel să cârtească sau săpizmuiascăpe alții, îi dă ca amăgire bogăția, caprin ea să-l piardă în desfătărilor lumești. Dacă prin ocări și defăimări nu izbutește să producă tulburare, atunci îi pune dinainte laudă și slavă, ca să cadă în ispita truției. Iar dacă prin sănătate este biruit, face trupul bolnav, ca să aducă descurajare și pierderea răbdării. Dacă*

nu reușește să amăgească prin dezmierdări, prin osteneli fără voie încercă să facă surparea. Dar prin foc se leapădă rugina.

Dacă Satana a cutezat să-L înfrunte pe Mântuitorul, dar cu zadarnică încercare, cu atât mai mult el caută să-l înfrunte pe om, prin uneltiri felurite, ca să-i provoace căderea și să-l despartă de *staulul oilor*. Domnul ne pune în gardă: *Simone, Simone, iată satana v-a cerut să vă cearnă ca pe grâu (Lc. 22,31)*. Este un strigăt de trezire pentru omul din toate veacurile și locurile, ca să vegheze asupra sufletului său și să cunoască pe ce cale își duce zilele precum și felul cum și le duce. Căci vrednic lucru este nu numai ca omul să creadă în Cel Atoputernic, ci să fie străbătut și de o credință curată și involburată, iar aceasta să dea roade cât mai bogate.

Trăim o epocă în care poziția dintre Bine și Rău, poziția comodă a celor *căldicei* trebuie să dispară. Și va dispărea chiar în istorie, până la Judecată, căci cei căldicei nu-și vor mai găsi locul și vor trebui să-și aleagă starea: ori arzând ca focul, ori reci ca sloiul de gheață. Pentru că la Judecată nu vor fi trei stări, ci numai două; ori de-a dreapta lui Hristos, cu binecuvântații Tatălui, ori de-a stânga Lui, cu blestemații focului veșnic. Căci așa a fost și pe Golgota cu cei doi tâlhari; unul care L-a slăvit și altul care L-a hulit!

În nepăsarea religioasă care ne caracterizează veacul, este nevoie ca Hristos să fie cu tărie mărturisit, *cu vreme și fără vreme*, și la toate răspântiile pământului. Creștinismul nu trebuie să reprezinte privilegiul unei caste de inițiați și de puritani, care se izolează, îndărătul unor îngrădiri protecționiste, de restul lumii păcătoase, de *vameși* și de *curvari*, de cei care L-au uitat sau îl reneagă pe Dumnezeu. Fiecărui creștin îi revine sarcina de a fi vestitorul învierii și de a duce mai departe solia Evangheliei. Căci este inadmisibil, acum mai mult ca oricând, să-ți constitui o existență făcând abstracție de mediul în care trăiești, de omul cu care vii în contact în fiecare zi, fără să-ți pese dacă îl vezi rătăcindu-se sau nu. Orice creștin purtător de Hristos, peste care s-a pogorât Duhul Sfânt prin ungerea cu Sfântul Mir, a fost investit cu pecetea împărătească a harului și a devenit, implicit, un mărturisitor al lui Hristos. El este ucenic al lui Hristos și trebuie să contribuie la opera de mântuire a lumii, după cum spune atât de frumos Clement Olivier: *Preoția împărătească și profetică a laicului îl fac coliturghisitor și păzitor-răspunzător al Adevărului (123)*.

Intrucât am fost răscumpărați prin jertfa Fiului lui Dumnezeu, orice absență față de Hristos ar însemna o dezertare de la un post de veghe, prin care lăsăm o poartă deschisă Stăpânitorului întunericului. Când omul este bine intenționat față de împlinirea misiunii lui

creștine, atunci și Duhul Sfânt îl ajută. Prin cele mai imperceptibile impulsuri, El ne inspiră să facem voia Domnului. El ne îndeamnă când spre o faptă generoasă, când spre o mărturisire de credință sau spre o înfrângere a iubirii noastre de sine. Și cu cât omul ajunge mai spiritualizat, mai desprins de cele pământești și mai mortificat, cu atât mai mult el poate percepe, cu o mai ascuțită sensibilitate intuitivă, glasul Duhului Sfânt, pentru a-i da ascultare și a-i urma îndemnul. De atitudine pe care înțelegem s-o avem față de aceste impulsuri, putem avea parte de multe și mari daruri măntuitoare sau, dimpotrivă, de nebanuite păgubiri duhovnicești. Uneori, tot rostul și viitorul vieții noastre pământești și veșnice atârnă de o singură clipă, de felul în care am înțeles să răspundem la o anumită chemare, prin care ni se poate hotărî mântuirea sau pierzarea în eternitatea. Căci Adam, printr-o neascultare, și-a pierdut nemurirea; Iuda, prin prețul vânzării, și-a pierdut sufletul; iar tâlharul de pe cruce, prin trei cuvinte de pocăință, a dobândit împărăția cerească.

Însă, de cele mai multe ori, preferăm să dăm ascultare ademenirilor Ispititorului și nu chemării Duhului Sfânt. Și astfel, *povestea vieții noastre se rezuma adeseori la o istorie cu perpetue infidelități. (...) Dacă Dumnezeu are față de noi planuri mărețe, noi îi forțăm mereu să le modifice, dar în detrimentul nostru. Un anumit har pe care ar voi să ni-l dea, El trebuie apoi să-l suprimă pentru că noi nu ne-am învrednicit să-l merităm. (...) Și rețusdrile se adaugă la alte re-tusări. (...) Așa că, până la urmă, nici nu se mai știe ce-a mai rămas din intențiile inițiale (124).*

Atâtea suflete se pierd pentru că nu au înțeles să dea ascultare unui îndemn divin! Căci a se împotrivi unei acțiuni pe care Dumnezeu o voiește, înseamnă a-i contrazice voia și planurile și a-i arăta ingratitude, printr-un refuz nesocotit. Iar această atitudine devine cu atât mai vinovată cu cât, prin înfiere, am devenit fiii Lui, moștenitorii împărăției. Pe cât de rodnică în daruri ar putea fi lucrarea Duhului Sfânt față de cine ar vrea să-i audă glasul, pe atât de temută ar putea fi și căderea, pentru cine i-ar arăta nepăsare. *Puterile vrăjmașe sunt în noi într-o măsură mult mai mare decât în afara noastră. Orice creștin poartă pe buzele sale sărutul lui Iuda, cu posibilitatea ca și el să-l dea într-o zi. Oare cine nu i-a cutremurat, surprinzând într-însul această stranie facultate de a spune NU lui Dumnezeu, când El pretinde DA ?¹²⁵.*

Dacă la Judecata de apoi se vor afla mulți semeni de-ai noștri apăsați de păcate grele și vor aștepta cu înfrigurare sentința, ei vor putea acuza, la rândul lor, pe toți acei *credincioși* care, în viața lor

împăcată cu cugetul, au trecut nepăsători pe lângă ei, nu i-au mângâ-iat în durerile și în deznădejdea lor, nu i-au strâns la piept cu dragoste în încercările lor, nu i-au ferit de căderea în ispite, nu le-au trezit conștiința și nu le-au arătat calea spre împărăția lui Dumnezeu! Înaintea Dreptului Judecător, când se vor îndrepta acele priviri acuzatoare spre cei care au trecut pe lângă ei fără să-i vadă, cum se vor dezvinovăți aceștia din urmă? *Căci sufletul nemuritor al omului este ceva care depășește tot restul universului creat. Și un singur suflet valorează mai mult decât toate galaxiile laolaltă (124).*

Lipsa de atitudine creștină dospește răul din lume și germinează în sufletele oamenilor toate necurățiile. *Vai tie, spune cuvântul, de vezi pe fratele tău greșind și nu-i vei zice să-și cunoască greșeala, căci din mâinile tale se va căuta sângele lui. În acest ceas al istoriei, mai mult ca oricând, creștinul trebuie să fie conștient că are de îndeplinit o permanentă și sfântă misiune față de toți semenii lui, față de toată lumea, căci toată lumea ne-a fost încredințată de Dumnezeu fiecăruia dintre noi, în măsura în care am primit cuvântul Evangheliei, vestirea divină și consfințirea de creștin în Cartea Vieții. Cu această înțelegere, omul hristic trebuie să fie un mărturisitor al lui Hristos și să conlucreze la planul lui Dumnezeu pentru desăvârșirea Creației. însuși Mântuitorul ne îndeamnă în acest sens, aceasta fiind o condiție obligatorie a mântuirii noastre: *Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, și Fiul Omului va mărturisi pentru el înaintea îngerilor lui Dumnezeu. Iar cel ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor, lepădat va fi înaintea îngerilor lui Dumnezeu (Lc. 12, 8-9).**

Ca fii ai Tatălui Ceresc, nu ne este îngăduit să fim și cu Hristos și cu Mamona. Lumea este plină de tot felul de idoli, iar în acest veac în care atâta omenire este târâtă spre fundul Gheenei, este nevoie de o reîncreștinare generală. *Este nevoie de sfinți pretutindeni, în toate domeniile de activitate; sfinți în sutană și sfinți în haină de miner (...), sfinți în orice compartiment al vieții sociale (127).*

Dumnezeu este Dumnezeul Adevărului, al Dreptății și al Sfințeniei și, ca atare, El pretinde omului, făptura Lui, pe care a îndumnezeit-o și a înfiat-o prin Hristos, să fie vrednic de darurile primite, printr-o trăire în deplină sfințenie. De aceea fiecare creștin este dator să îndeplinească voința divină. În acest sens, în duh smerit, se tânguia Leon Bloy, spunând: *Cât este de trist să-ți dai seama că nu suntem sfinți (128).*

În evoluția istorică a omenirii, noi nu pășim spre un nou ev, după cum se crede, ci spre sfârșitul apropiat al lumii. De pe acest prag al

existenței umane, creștinul trebuie să-și revizuiască conștiința și să-și regăsească adevărata lui identitate spirituală pentru a-și cunoaște rostul și finalitatea pentru care a fost creat, răscumpărat și înfiat de Tatăl ceresc, prin Iisus Hristos.

Acum este vremea când pământul stăpânit și neroditor al credinței germinează din nou, când spiritul va străpunge materia și se va trezi în căutarea lui Dumnezeu, când toate neamurile creștine se vor uni în dragoste frățească, în numele lui Hristos. După un lung răstimp de hibernare spirituală, o dorință nestăpânită de Adevăr și Lumină, ca o adiere răcoroasă a zorilor, încolțește nostalgic în sufletele aceluia care îl cheamă pe Domnul. O elită aleasă din toate neamurile se re-deșteaptă la credință, la o credință reîmprospătată, curată, conștientă și luminată de Duhul Sfânt. Iată zilele când mărturisitorii cei de pe urmă vor trebui să se alinieze în rânduri strânse, pentru a-l înfrunța, în lupta finală, pe Stăpânitorul întinericului, pentru preaslăvirea lui Hristos, Domnul și Stăpânul nostru.

Vânturându-se lumea ca pleava în vânt, se cuvine *să stăm bine, să stăm cu frică*, iar strigătul Arhanghelului Mihail, care a răsunat cândva înaintea tuturor oștilor îngerești, cutremurându-se tot cerul, să se audă acum și în sufletele tuturor creștinilor care se împotrivesc înfruntărilor, din ce în ce mai primejdioase, ale Satanei. Ca un strigăt pentru trezirea conștiinței tuturor creștinilor, Apostolul Pavel spune: *Căci vouă vi s-a dăruit, pentru Hristos, nu numai să credeți în El, ci să și pătimiți pentru El (Fil. 1, 29)*. Mai presus de propria noastră mântuire trebuie să primeze datoria sfântă de a lupta pentru Hristos, pentru Evanghelia Lui, pentru apoteoza măririi Lui și pentru înfrângerea finală a Vrăjmașului lui Dumnezeu. Și astfel va veni ziua mult așteptată de toată Creștinătatea, de toți cei care nu au rupt legătura cu harul, ziua binecuvântată în care moartea va muri, în care se va face cer nou și pământ nou, ziua în care nu va mai fi nici tânguire, nici durere, pentru că toate câte vor fi fost vor fi atunci trecute și nimic întinat nu va mai fi.

Și Cel ce ședea pe tron a grăit: Iată, noi le facem pe toate. (...) Eu sunt Alfa și Omega, începutul și sfârșitul (Apoc. 21, 5-6).

Capitolul 18

Autocefaliile Bisericilor Ortodoxe și unitatea lor în ecumenicitate

Ideea de sobomicitate și de ecumenicitate a stat totdeauna la baza Bisericii Ortodoxe și i-a menținut unitatea sub acoperământul Duhului Sfânt, Care i-a dat cheazășia Adevărului. O asemenea năzuință a mărturisit-o Iisus Hristos în rugăciunea Sa de pe urmă; în preștiința Sa, El a prezis că unitatea Bisericii va fi periclitată și că lupi răpitori vor intra în staulul oilor. *Mă rog (...) ca toți să fie una, după cum Tu, Părinte, întru Mine și Eu întru Tine, așa și aceștia în Noi să fie una, ca lumea să creadă că Tu m-ai trimis (In. 17, 20-21)*. Iar ca simbol al acestei legături în unitate, a fost țesută, de Sfânta Fecioară, cămașa fără nici o cusătură a lui Iisus.

Din păcate, creștinătatea nu și-a păstrat unitatea dorită de Mântuitorul, ci s-a dezmembrat în atâtea confesiuni, cu diferite mărturisiri de credință, variind de la Biserica dreptei slăviri a Ortodoxiei până la cele mai îndepărtate secte care tăgăduiesc dumnezeirea Mântuitorului și fecioria Maicii Domnului.

De la o vreme însă, chiar legăturile sinodale dintre Bisericile Ortodoxe autocefale și locale au lăsat mult de dorit, iar această stare s-a agravat și mai mult în timpul regimului marxist din țările respective.

Un contrast neașteptat s-a petrecut în acțiunea de mărturisire a Bisericii Răsăritului. Astfel, în măsura în care teologi și misionari ortodocși aflați în exil au izbutit, în ultimele decenii, să trezească atenția Occidentului asupra *Bisericii celor șapte sinoade ecumenice* și să înființeze, până departe, în lume, seminarii și centre parohiale ortodoxe, Bisericile respective autocefale, cu ierarhiile lor, și-au închistat viața religioasă îndărătul hotarelor lor, fără nici o strălucire. Din cauza tutelării acestor Biserci de către stăpânirile atee care le-au subjugat, ele n-au mai putut acționa în mod liber, unitar și sobornicesc în cazurile unor consultări, dialoguri și inițiative care se puteau lua în cadrul lor, precum și în relațiile cu celelalte Biserici heterodoxe.

O asemenea situație vitregă, în care nimic nu se mai putea întreprinde fără prezența și amestecul factorului politic, a celor fără Dumnezeu, a condus la anumite hotărâri unilaterale, provocând divergențe în sânul Ortodoxiei, cu consecințe defavorabile pentru unitatea ei.

Este tipic cazul unei decizii arbitrare, luate de Patriarhul Moscovei, în legătură cu intercomuniunea decretată de catolici prin documentele Conciliului Vatican II. Printr-un ordin de zi (nr. 42, din 16 decembrie 1969) al Sfantului Sinod al Bisericii Ruse, s-a hotărât să fie primiți și să li dea Sfânta împărtășanie nu numai rascolnicilor ci și catolicilor. Această decretare a antrenat dezaprobarea categorică a Sfântului Sinod al Greciei. Printr-un comunicat oficial, publicat în presa greacă, Sinodul Bisericii Greciei a dezaprobat în unanimitate această acțiune, pe motivul că o asemenea hotărâre nu putea fi luată decât de toate Bisericile Ortodoxe locale, printr-o decizie unanimă și după un studiu amănunțit. În continuarea aceluiași comunicat, Sinodul a pus întrebarea: pe ce baze dogmatice, canonice și istorice a putut ajunge Biserica Rusă la această decizie? *Am fost afectați - se spune în comunicat - de o asemenea prapire în a realiza uniunea Bisericii Ortodoxe cu heterodocșii, ceea ce conduce la ruptura Ortodoxiei, mai ales într-un moment în care toată Creștinătatea încearcă nevoia absolută a contribuției sale lucide, întemeiate pe Adevărul veșnic, definit de către Părinții Bisericii (129).* Pe de altă parte, se constată că tocmai Biserica Greacă, în mod obișnuit intransigentă față de Tradiție, a luat, în 1971, hotărârea unilaterală de a scurta slujba liturghiei, ceea ce a produs o vie reacție în rândurile credincioșilor și a ridicat critici și proteste din partea unor cercuri clericale și a unor publicații religioase ateniene.

Dacă există, de la o vreme, o dorință din ce în ce mai manifestă pentru unirea Bisericilor Creștine, iar curentul ecumenismului a antrenat și Biserica Ortodoxă, se impune ca, înainte de toate, să se pună ordine și să se stabilească o unitate de vederi între toate Bisericile Ortodoxe locale, pentru a nu provoca spărturi în blocul Ortodoxiei și în unitatea ei.

Dacă în catolicism s-au produs multe fisuri datorate unor tendințe concesionante față de luteranism, de comunism și de mozaism, este regretabil că și în anumite cercuri teologice ortodoxe din România s-a strecurat o concepție foarte liberă în felul de privi *erezia* în raport cu celelalte confesiuni creștine. Se consideră astfel că *erezia nu-și mai poate găsi o justificare într-un veac ecumenic*. Iar o asemenea afirmație devine cu atât mai gravă cu cât a apărut în revista oficială a Arhiepiscopiei Timișoarei, Caransebeșului și Aradului¹³⁰. Cu drept cuvânt, filosoful francez Gustave Thibon spune: *L'Eglise est une boussole, clic n'est pas une girouette. Pauvres cures qui veulent se mettre à la mode! Ils sont completement deposes et ils trahissent l'Eternel (131).*

Printre diferitele probleme cu caracter interconfesional care s-au discutat în cursul anilor trecuți în cadrul Bisericilor Creștine, dar fără girul întregii Ortodoxii, și de pe poziții diferite, figurează și stabilirea unei date unice și fixe pentru serbarea Paștilor de către toți creștinii. Serbarea Învierii Domnului într-o aceeași zi pentru toată lumea creștină reprezintă o veche dorință a credincioșilor creștini de pretutindeni, pentru a evita anomalia ca în timp ce unii credincioși se află în postul mare și deplâng Patimile Domnului, alții se veselesc și serbează învierea Celui răstignit. În scopul reglementării acestei chestiuni, din inițiativa Consiliului Ecumenic al Bisericilor, în colaborare cu Secretariatul Vaticanului pentru Unitatea Creștinilor și cu Centrul Ortodox al Patriarhatului Ecumenic, s-a ținut la Geneva, în martie 1970, un colocviu cu o largă participare de delegați, la care a luat parte și un reprezentant al Bisericii Ortodoxe Române. Dezideratul pentru unificarea datei Paștelui fusese exprimat și în documentele Conciliului Vatican II din 1964, cu mențiunea: *Sărbătoarea Paștelui să fie fixată într-o duminică determinată din calendarul gregorian, cu asentimentul acelorora cărora le revine această chestiune, mai ales a fraților separați de comuniunea cu Scaunul apostolic*¹³².

Din sondajele preliminare ale Consiliului Ecumenic al Bisericilor, făcute pe lângă 74 de Biserici și comuniuni creștine, ca și din atmosfera desprinsă de la colocviul de la Geneva, din 1970, cu privire la propunerile pentru stabilirea datei Paștelui, a rezultat o lipsă de orientare în găsirea unei soluții potrivite, care să satisfacă semnificațiile mistice legate de sensul învierii Domnului. În general, s-a opinat ca Pastele să fie sărbătorit în prima sau a doua duminică din aprilie. Această prevedere, propusă și de Patriarhatul Constantinopolului (133), și privită cu simpatie și de unii delegați ortodocși de la consfătuirea de la Geneva, nu a ținut seama de o inadvertență față de Tradiția Răsăriteană, deoarece nu în toate cazurile ziua învierii ar mai putea avea loc după Pastele mozaic. După unii comentatori ai canonului 7 apostolic, privind stabilirea datei Paștelui, rezultă că n-ar fi nici un impediment ca Pastele creștin să corespundă cu Pastele mozaic, dacă s-ar respecta însă condițiile canonice ca această dată să aibă loc după echinocțiul de primăvară și după prima Lună plină de la data echinocțiului.

Conform Tradiției, Sfânta sărbătoare a Paștelui s-a prăznuit la ortodocși, din cele mai îndepărtate secole, după Pastele mozaic, care era rânduit să se țină cu azime, *pâinea nedospită a durerii*, pentru aducerea aminte a dezrobirii din pământul Egiptului. Prin sărbătorirea învierii la o dată ulterioară față de Pastele mozaic, s-a marcat

în mod definitiv trăsătura de despărțire între Vechiul și Noul Testament, lăsându-se în umbră Vechea Lege, cu toate datinile și semnificațiile ei, după cum și duminica a lăsat în umbră ziua sabatului, față de zorile unei lumi reînnoite prin har și care începea cu ziua învierii, ziua a opta. Mielul pascal pe care îl jertfeau evreii a rămas astfel prefigurata Jertfei Mielului dumnezeiesc, iar azima, pe re închipuirea aluatului dospit al trupului Domnului.

Biserica Catolica - spune canonistul-preot C. Dron - *n-a socotit necesar să înlăture coincidența cu pasteles evreilor, în anii în care aceasta ar avea loc. Dar această coincidență este potrivnică spiritului care a domnit la Sinodul de la Niceea (134).* Acest spirit nu rezultă însă din vreo dispoziție scrisă a Sinodului, ci din scrisoarea împăratului Constantin, care a condus lucrările acelu Sinod și a redat, prin acel document, punctul de vedere pe care l-au avut în această privință reprezentanții acelu Sfânt Sinod. Întrucât condiția respectivă era esențială și se înscăunase pe atunci în Tradiția Bisericii, nu s-a crezut că este necesar să fie prevăzută în canonul apostolic.

Occidentalii s-au limitat, greșit, numai la respectarea condițiilor astronomice și nu și la cele tradiționale, prin care ziua învierii - triumful vieții asupra morții - trebuia să aibă loc după Pastele mozaic. Pastele mozaic comemorează ieșirea din robia Egiptului, el are deci numai o semnificație de preînchipuire a Paștelui creștin care reprezintă răscumpărarea umanității din robia păcatului originar prin învierea Domnului. În consecință, este normal și logic ca tot ceea ce prefigurează ceva să și anticipeze ceea ce a prefigurat. Iar Iisus Hristos este începutul și sfârșitul. Așadar, prin semnificația pe care o are praznicul Paștelui, rezultă că nu în mod întâmplător și fără sens a avut loc învierea Domnului după Pastele mozaic.

Stabilirea, prin Tradiție, a acestei condiții pentru prăznuirea învierii s-a înscăunat în tot Orientul Creștin de mai bine de 17 secole, iar de atunci s-a înrădăcinat în toată lumea ortodoxă și s-a păstrat necurmat. A trece cu vederea peste această considerație, care a fost însușită de Sfinții Părinți, și a o socoti acum perimată, ar fi cam tot așa ca și cum, pentru anumite motive, s-ar transfera ziua Domnului de duminica, sâmbăta. Și astfel, bucuria învierii s-ar înlocui cu plângerea din ziua sâmbetei, când Iisus zăcea în mormânt. În acest fel, ziua Domnului ar ajunge să fie serbată nu numai cu adventiștii dar și cu mozaicii, revenindu-se astfel la sabatul Vechiului Testament.

Căci care ar putea fi adevărata rațiune că Pastele trebuie să aibă loc după echinocțiul de primăvară și după prima Lună plină, decât aceea că învierea Domnului corespunde biruinței Luminii asupra întune-

ricului, când lumina crește spre apogeul ei și când astrul schimbător al nopții, care închipuie duhul nestatornic al lunii și psihicul, descrește.

Dacă data Paștelui se fixează într-o zi anumită - în a doua duminică din aprilie - uneori praznicul învierii Domnului va putea chiar precede Pastele mozaic. O asemenea situație ar impieta nu numai asupra unor adânci sensuri spirituale, dar nu ar fi conformă nici cu realitățile istorice în care s-au petrecut Patimile și învierea Domnului. O decizie care s-ar lua în această chestiune de Bisericile Ortodoxe sau, unilateral, numai de unele din acestea, pe o altă bază decât cea mistică tradițională, ar putea provoca o gravă schismă în sânul Ortodoxiei.

Prin aceleași considerații ușuratice cu care se procedează actualmente pentru stabilirea datei Paștelui, s-a procedat și în anul 1924 când, la sugestiile și presiunea Masoneriei internaționale, s-a schimbat calendarul iulian în cel gregorian, dar numai de o parte a Bisericilor Ortodoxe, ceea ce a provocat schisma stilistă. Datorită felului greșit în care a fost privită această problemă, s-au desprins din rândurile credincioșilor ortodocși din România circa 300.000 de stiliști. Ulterior, în timpul regimului comunist, această comunitate a fost recunoscută oficial de stat, cu scopul de a lovi adevărata Biserică. Cât despre stiliștii din Grecia, numărul lor a crescut până la un milion.

Data fiind situație nefirească, în care în lumea bisericească ortodoxă se aplică două calendare diferite și care antrenează în cadrul Bisericilor Ortodoxe o decalare de 13 zile în prăznuirea sărbătorilor religioase, ce sens ar mai avea să se recurgă și la compromisuri cu heterodocșii, pentru stabilirea unei date fixe a Paștelui, cu riscul unor și mai grave dezbinări în Ortodoxie și al alterării unor semnificații mistice ale Creștinismului? În împrejurările actuale, atât de tulburi, când în toate chipurile se urmărește să se provoace spărturi în Biserică, problema unificării datei Paștelui nu este deloc atât de presantă pentru ca ea să fie fixată oricum, trecând peste Tradiția Ortodoxă. Iar invocarea motivului că, peste nenumărate secole, pasteles mozaic, calculat după calendarul lunar, se va deplasa către lunile de vară, antrenând o aceeași deplasare și a Paștelui Ortodox, nu constituie pentru moment o problemă care trebuie să fie luată în seamă. Dar după cum s-a mai întâmplat și în trecut, anomaliile calendarului lunar se corectează chiar de evrei, atunci când este cazul, pentru a evita ca pasteles lor să ajungă în vară. Deci nici sub acest aspect motivele arătate nu sunt convingătoare.

Atunci când, în 1924, s-a adoptat, de către o parte a Bisericilor Ortodoxe, calendarul gregorian, *îmbunătățit*, deși această problemă nu era esențială și nu prezenta nici o urgență în secolul nostru atât de

tulburat sub toate aspectele, nu s-a ținut seama cât de inoportună era această măsură pentru Biserica pravoslavnică Rusă. Căci orice schimbări s-ar fi produs în cadrul Bisericii Ruse, în condițiile de prigoană în care ea se afla, i-ar fi agravat și mai mult starea, printr-o schismă de mari proporții care ar fi măcinat-o, spre satisfacția hulitorilor ei. Din aceste motive, Biserica Rusă - cea mai importantă reprezentantă a Ortodoxiei - prigonită și martirizată, pentru a evita noi primejdii, și-a menținut vechiul calendar, ca și Patriarhia Ierusalimului, Biserica Sârbă și Muntele Athos.

Orice schismă care se produce în sânul unei Biserici are tendința, prin chiar faptul nesubordonării ei față de autoritatea recunoscută a acelei Biserici, să alunece spre noi abateri de cult sau de credință. Așa s-a întâmplat cu diferitele Biserici stiliste care au ajuns să reboțeze și să recunoscă pe cei proveniți din rândurile Bisericii Ortodoxe oficiale, ceea ce reprezintă o cât se poate de gravă desconsiderare a celor sfinte. Schimbarea, în mod unilateral, a calendarului, a dus la dezarmonia care există și astăzi în viața credincioșilor de aceeași credință în ceea ce privește posturile și sărbătorile de peste an, care nu mai pot fi ținute împreună de către toți, ci separat, cu o decalare de 13 zile.

Bisericile autocefale care au adoptat *stilul nou* sunt nevoite să adopte, alături de calendarul gregorian, pentru data Paștelui, vechea pascalie! Astfel, se întâmplă ca, în anumiți ani, lăsata secului pentru postul Sfântului Petru să cadă, ca în anul 1983, cu 5 zile după praznicul Sfinților Apostoli. Pentru a corecta această anomalie, se recurge atunci la compromisul de a fixa un post convențional, redus doar la 2-3 zile, pentru acest praznic, respectivele zile de post introducându-se chiar în săptămâna luminată a Rusaliilor, când toate zilele sunt de harți. Asemenea cazuri s-au întâlnit și în anii 1945 și 1964, când Pastele a fost pe 6 mai. O altă anomalie care decurge din adaptarea pascaliei vechi la calendarul gregorian este și aceea când data Paștelui cade după a doua Lună plină de la echinocțiul de primăvară, ca în 1975, încălcându-se astfel prevederile canonului 7 al Sinodului apostolic.

Dacă și calendarul iulian dădea loc la asemenea anomalii, din cauza rămânerii lui în urmă cu 13 zile, el asigura totuși împlinirea rânduielii slujbelor conform cu Tradiția. Prin contopirea celor două calendare însă, ca în situația actuală, slujbele religioase sunt perturbate pe toată perioada celor zece săptămâni de la Duminica Vameșului și până la Paști, precum și în cele șapte săptămâni de la Paști și până la Rusalii.

Consecințele survenite în urma modificărilor calendarului și, mai cu seamă, cele apărute în urma schismei stiliste care s-a produs, ar fi putut fi evitate dacă s-ar fi menținut calendarul vechi bisericesc, pentru toate Bisericile Ortodoxe, până la ivirea unei situații politice mai favorabile; dar și atunci această modificare ar fi trebuit să se facă după o prealabilă și temeinică pregătire a credincioșilor, pentru a se evita schisma și recurgerea la două calendare diferite.

În conjunctura anormală prin care trece omenirea și, în special, majoritatea țărilor ortodoxe unde, o dată cu instaurarea comunismului, a încetat exprimarea liberă a cuvântului, credința fiind oprimată, iar sinodalii demiși sau aleși după bunul plac al organelor de partid, orice modificări s-ar aduce în viața religioasă și orice hotărâri izolate s-ar lua în legătură cu Tradiția recunoscută de toată sobornicitatea, ar fi vătămătoare și ar slăbi Biserica. Iată de ce și schimbarea datei Paștelui, care s-ar face în condiții vitrege istorice, față de posibilitatea unei manifestări libere a unității ecumenice a Bisericii Ortodoxe, ar prezenta riscul unor implicații foarte grave pentru credincioșii ei, față de care ierarhia poartă răspunderea hotărârilor ei.

Anumite tendințe centrifuge de la spiritul ecumenic al Ortodoxiei s-au ivit, de la un timp, în cadrul Bisericilor autocefale, tendințe care îi slăbesc unitatea. De aceea se simte din ce în ce mai mult nevoia ca Biserica Ortodoxă să-și reconsolideze poziția, cu autoritatea ce-i revine, pentru a face față tuturor cerințelor care i se impun și mai ales influențelor nefaste care o subminează.

De altfel, vine vremea - și s-a și apropiat - când în cronică marilor evenimente ale lumii se va putea înscrie un nou capitol al istoriei despre anii grei care au tulburat omenirea din cauza celor fără Dumnezeu. Se va putea atunci, în deplină libertate de exprimare și sub lumina Duhului Sfânt, ca cei hărăziți de Dumnezeu să ia parte la marele Sinod panortodox, punând astfel rânduială, cu dreaptă socoteală, în toate treburile Bisericii Ortodoxe, spre preamărirea lui Iisus Hristos.

este preot, încheie astfel: *Trebuie să recunoaștem și spirit ist Hor un merit incontestabil. în intenția lor sinceră de a apăra religia (?) și, evident, pe cea creștină în special, ei cred că, luptând împotriva materialismului ateu prin definiție și uzând de procedee mai mult sau mai puțin științifice, vor putea să facă din creștinism o religie-științifică, prin strădania de a prezenta toate tainele și minunile în lumina unor adevăruri demonstrabile. Și, mai departe: Din preocupările spiritiste s-a născut noua știință metapsihică a lui Richet, care caută să interpreteze la justa valoare fenomenele supra- sau para-normale ale sufletului omenesc. Este cel mai de seamă merit al spiritismului. Prin dezvoltarea acestei științe, religia va avea de câștigat. (...) Religia nu va avea decât să se bucure când va vedea că cei cu calități de medium-fiii săi (?), au ajuns la puterea să vindece orice boală fără medicamente, să cunoască gândurile rele, spre a le putea împiedica înfăptuirea, să contribuie la alinarea suferințelor omenești și la înălțarea (?) sufletelor către Dumnezeu (136). Și o asemenea sminteală, a unui slujitor al Bisericii Ortodoxe care promovează spiritismul, nu a fost înfierată, ci a continuat să se manifeste în toată libertatea, fără nici o opreliște. Astfel, în anii care au precedat al doilea război mondial, unul din cele mai cunoscute cercuri spiritiste din București a fondat societate de binefacere, *Bunăitatea Samariteană*. Acesta organizație întreprindea, respectând comunicările spiritiste, diferite opere de binefacere, recruta membrii pe care îi socotea aleși ai Domnului și *reîncarnări ale unor personaje biblice*, strângea fonduri, organiza expoziții, ținea conferințe. A înființat apoi și un așezământ cu capelă, un azil și o cantină pentru săraci, sub aceleași auspicii, la inaugurare luând parte diferite notabilități; s-au dat chiar binecuvântări arhieresti și s-au ținut cuvântări omagiale, în prezența a numeroși preoți. În scopul de a difuza cât mai mult *revelația spiritista*, comitetul de conducere al acestei societăți a organizat, cu multă publicitate și afișaj, o conferință cu subiectul *Biserica și spiritismul*. Conferința a avut loc în 26 mai 1941, în sala Dalles din București, cu participarea unui mare număr de preoți, dimpreună cu directorul Sinodului de atunci. Vice-președinta societății, prof. Constanța Enigărescu, și-a dezvoltat subiectul, făcând o înflăcărată apologie spiritismului, explicând dogma reîncarnării potrivit cu *Evangelia spiritistă* și afirmând, împotriva ideii de mântuire și a adevărilor revelate, că ispășirea păcatelor, până la deplina mântuire a sufletului, nu se poate face decât printr-o serie de succesive reîntrupări ale omului. A definit apoi *karma* și alte precepte spiritiste și teosofice. Propovăduind o evanghelie, alta decât cea adevărată, conferințara a adresat în final un apel Bisericii,*

cerându-i să urmeze fără preget preceptele spiritiste și să-și însușească aceste *revelații* obținute, conform spuselor sale, pe calea comunicării cu însuși Mântuitorul Hristos.

Iar cei în drept de a apăra Biserica nu au luat nici o atitudine împotriva acestor prooroci mincinoși, apăruiți din mijlocul creștinilor ortodocși. Ba dimpotrivă, ulterior și-a făcut apariția printre tipăriturile misionare care s-au răspândit în popor, o mică scriere, *Karma*, tradusă din rusește de o înaltă față bisericească și care cuprindea rătăcirea teosofică a reîncarnării.

Iată că, din păcate, se întâlnesc membri ai clerului care nu condamnă aceste credințe antihristice, ci le tolerează sau le trec cu vederea, deși ele sunt osândite prin chiar cuvântul Domnului (137). Și dacă mulți din fiii Bisericii se vor pierde de la Hristos prin asemenea practici ocultiste sau prin alte rătăcirii de la credință, de care n-au fost preveniți, din mâinile cui se va cere sângele lor în ziua Judecării? Căci *trei lucruri cere Dumnezeu de la tot omul care a primit sfântul botez*, spune Sfântul Grigorie Teologul, *credința curată de la suflet, adevărul de la limbă și înfrânarea patimilor de la trup*.

Pe cei care nu vor să primească învățătura curată a Bisericii, Sfânta Scriptură îi socotește păgâni și vameși, despărțiți prin anatema de Hristos! Dureros este însă faptul că cel ce trebuie să fie călăuză îi rătăcește pe alții, ba îi face să cadă și în prăpastie!

Partea a treia

Capitolul 20

Criza Bisericii Catolice

Prin poticniri provenite-din afară și dinăuntru, Biserica Catolică străbate astăzi cea mai sumbră perioadă din istoria sa. Această criză, care s-a tot accentuat din deceniile trecute, este determinată acum de tendințe moderniste și de insubordonarea unei însemnate părți a clerului, de apatia religioasă a multor credincioși ai săi, de practici religioase dubioase, însușite în unele cazuri de autoritățile eclesias-tice, de manifestări și compromisuri ale unor ierarhi față de Masonerie și de iudaism, ca și de alte acțiuni condamnabile.

În anii din urmă mii de preoți au părăsit clerul catolic pentru a se căsători, iar alții refuză să mai asculte de autoritatea ierarhică¹³⁸. Cu deosebire în țările nordice, un număr din ce în ce mai mare de slujitori ai altarului se agită în favoarea reformei care le-ar permite, în același timp, să rămână în cler ca preoți deservenți și să se căsătorească, ceea ce contravine principiului de a nu se administra taina cununiei după hirotonia preoților. Pe de altă parte, din lipsa de vocație a credincioșilor pentru consacrarea lor în clerul de mir și din ordinele monahale, s-a ajuns la o situație alarmantă în majoritatea țărilor catolice din Occident. Din cauza necredinței și a indiferențismului religios care s-au abătut peste lumea occidentală, Biserica catolică recurge la tot felul de inițiative și acțiuni rău inspirate care, în loc să combată fără cruțare răul care o macină, o povârnesc tot mai mult pe panta compromisurilor.

S-a recurs astfel la introducerea muzicii de jazz în unele biserici din Olanda și din America Latină, pentru a atrage lumea. De asemenea, după modelul cinematografelelor americane în aer liber, *drive-in-movies*, pentru automobiliștii care vor să vizioneze filme fără să-și părăsească volanul și canapeaua confortabilă, s-a inițiat în Buffalo, în suburbia orașului New York, ținerea unor liturghii *drive-in*. O fotografie din revista *National Catholic Reporter*, din septembrie 1969, prezintă o asemenea imagine. Pe o estradă, apare, dintr-un grup de turisme, un fel de baracă purtând inscripția: *Altar exterior al Parohiei Sfântului Leon. Liturghie duminicală*. Îndărătul unei vitrine care protejează o încăpere transportabilă, un preot în odăjdii slujește sfânta liturghie, care se amplifică prin megafoane. Potrivit relatării din revista catolică menționată, participanții la aceste *liturghii de consumație* stau relaxați în interiorul turismelor, iar când preotul exclamă *Go*

in peace! (Mergeți în pace!), ei întorc cheile în contact și pacea este salvată în huruitul tuturor motoarelor!

Pe aceeași linie înnoitoare de atitudini eclesiastice, cardinalul Sue-nens, primatul Belgiei, a declarat, într-un interviu la Ottawa, că *admiterea femeilor în clerul catolic* - idee care se vântură în multe cercuri și care s-a admis de o parte a Bisericii anglicane - *ar trebui să facă obiectul unui studiu serios (139)*.

Vaticanul a dezlegat lumea credincioșilor de ținerea posturilor de peste an, considerând că asemenea acte de înfrânai e reprezintă constrângeri care, din cauza mentalității veacului nostru, îi îndepărtează pe oameni de la credință. În actuala criză a Bisericii catolice, un fapt semnificativ îl constituie și tendința multor credincioși de a se disocia de autoritatea bisericască. *Exista azi* - spunea reverendul Thomas Stansky, membru în Secretariatul pentru Unitatea Creștinilor din Roma - *o schismă tacită a unor rebeli care rămân catolici doar cu numele, dar care, în realitate, se îndepărtează din ce în ce mai mult de Biserica constituțională*. Iar un episcop american declara: *în ultima vreme, s-au conturat două biserici catolice: o biserică oficială, a papei și a ierarhiei, și o biserică liberă, care atrage un număr tot mai mare de laici și preoți*. În acest sens, ziarul *Time* (22 noiembrie 1968) menționa: *în ajunul conferinței semestriale din Washington, din anul 1968, a celor 238 de episcopi catolici din Statele Unite, 3500 de credincioși s-au pronunțat în sprijinul celor 40 de preoți locali, sancționați de cardinalul Patrick O'Boyle pentru că au criticat enciclica papei Paul al VI-lea, „Humane Vitae”. A doua zi însă, un grup de 150 de preoți au năvălit în sala unde se făcea conferința episco-pilor și și-au manifestat solidaritatea cu preoții sancționați. Catolici proeminenți din Washington au acordat apoi sprijin unui nou centru bisericesc, grupat în jurul unor preoți sancționați, unde s-a organizat un fel de cartier general al protestatarilor catolici*.

Un alt fapt neașteptat s-a petrecut în Franța, sub pontificatul lui Paul al VI-lea, prin apariția unui antipapă, Clement al XV-lea, care a grupat în jurul lui zeci de mii de credincioși de pretutindeni - din Germania, Elveția și chiar din Canada - veniți să i se prosterneze. Prin mistificările lui, acest caz scandalos a provocat o nouă schismă în Biserica Romei. Astfel, uzurpatorul papei Paul al VI-lea, Michel Cot-ten, fost preot în congregația Sacre-Coeur, în urma unei viziuni pe care pretinde că a avut-o în Biserica din Sarrebourg, la 7 octombrie 1950, s-a văzut încoronat ca papă de însuși Hristos (?), cu numele de Clement al XV-lea! În 1960 s-a instalat la Clemery (Meurthe-et-Moselle), unde și-a alcătuit un *mic Vatican*, cu cincizeci de cardinali și episcopi

de *ambele sexe* și cu o grupare de călugărițe, excomunicându-l chiar pe papa Paul al VI-lea, sub învinuirea de imoralitate¹⁴⁰. Deși unui asemenea caz nu i se poate acorda o importanță prea mare, el urmând să se stingă de la sine, acest fapt a provocat tulburare printre atâția credincioși, mărin și mai mult confuzia din sânul Bisericii Catolice.

O altă schismă, de altă natură, s-a produs tot sub pontificatul lui Paul al VI-lea, din partea episcopului Marcel Lefebre, fost arhiepiscop de Dakar și fondator al *Fraternității Sacerdotale Sfântul Pius al X-lea*, care l-a acuzat pe Paul al VI-lea de împăciuitorism cu comuniștii și de concesi vinovate față de Tradiția Bisericii Catolice, intervenite prin hotărârile Conciliului Vatican II. Episcopului rebel i s-au alăturat tradiționaliștii catolici, benedictinii disidenți, precum și o fracțiune a Ordinului Carmelit.

Monseniorul Lefebre a vizitat diferite țări catolice unde a ținut conferințe împotriva reformelor Conciliului Vatican II și unde, tot fără a cere consimțământul episcopilor diocezelor respective, a hirotonit preoți în cadrul *Fraternității Sacerdotale* pe care a fondat-o, și a condus trei seminarii: la Econ (Elveția), la Armanda (Michigan, SUA) și la Zeitskop (Germania)¹⁴¹. În anii care au urmat, schisma s-a aplanat, întrucât nu avea un fundament dogmatic, iar atitudinea episcopului a fost mult criticată.

O situație mai gravă și de o întindere mai mare zdruncină Biserica Catolică din cauza unei credințe îndoielnice pe care o manifestă o parte a clerului, care lasă să planeze asupra credincioșilor tot felul de dubii față de adevărurile fundamentale ale credinței creștine: păcatul originar este contestat; descendența neamului omenesc dintr-un singur cuplu este pusă la îndoială; la fel, fecioria Mariei ca Născătoare de Dumnezeu; ridicarea la cer a Mântuitorului este privită ca o *image* și nu ca o realitate; Iisus este considerat doar un *profet* etc.

Asemenea grave abateri au fost consemnate într-un amplu document al tradiționalilor catolici francezi, constituiți în asociația religioasă *Credo*, prezentat adunării plenare a episcopilor francezi în 1976 și publicat ulterior în lucrarea *Les Fumees de Satan*. Din același document reiese și felul delăsător în care se săvârșește liturghia și modul scandalos în care se administrează Euharistia, oferită celor nespovediți, celor de alte confesiuni sau celor bolnavi, prin expedierea Sfintei împărtășanii prin ramburs poștal.

Din cauza îndepărtării Bisericii Catolice de la adevărata tradiție și spiritualitate a drepte credințe, au apărut în această Biserică și mari anomalii față de Sfânta Taină a spovedaniei. În anumite cazuri, se dau, în masă, dezlegări depline de păcate sau se pronunță, tot în

masă, excomunicări din motive politice, încălcându-se adevăratele orânduiri bisericești. Așa s-a întâmplat sub pontificatul papei Pius al XII-lea, când cetatea Vaticanului a anunțat că slujba de Paști a acelui an va fi radiodifuzată, iar papa va da binecuvântarea *Urbi et Orbi* de la balconul bazilicii Sf. Petru, cu proclamarea iertării depline a păcatelor tuturor aceluia care vor asculta, în acea piață sau la posturile de radio, cuvântarea din acea zi de Paști. În acest fel, zeci de milioane de ascultători ale acelei emisiuni se puteau considera absolviți de toate păcatele, fără nici o prealabilă cercetare a cugetului, fără nici o rugăciune de pocăință, fără o mărturisire de păcate și fără nici un eventual canon. Taina spovedaniei era cu totul abolită!

Cu o aceeași greșită înțelegere a duhovniciei s-a dat și decretul papal din 13 iulie 1940, când același papă, Pius al XII-lea, a aprobat hotărârea Congregației Sfântului Oficiu de a *excomunica ipso facto din sânul Bisericii Catolice orice persoana care ar face parte din partidele comuniste și muncitorești sau care le-ar arata acestora simpatie*. Această hotărâre drastică pare aparent justificată, în măsura în care se referă la persoane care își însușesc o ideologie care îl re-neagă pe Dumnezeu. Însă în realitate există mulți comuniști care nu sunt *comuniști* de fapt. Mulți din aceștia s-au pomenit a fi membri de partid fără să li se ceară adeziunea. Așa s-a întâmplat, în țările răsăritene subjugate comunismului, cu toți socialiștii vărsați din oficiu în rândurile partidului marxist.

Ca urmare, dacă comunismul este ateu, nu înseamnă că toți comuniștii sunt atei. Și dacă sunt comuniști necredincioși, nu înseamnă că sunt și lepădați de Dumnezeu. Căci nu aceeași vină o poartă necredinciosul care nu l-a cunoscut pe Dumnezeu, și credinciosul care, cu bună știință, s-a lepădat de Hristos! Proorocul David, insuflat de Duhul Sfânt, spune: *Domnul cercetează pe cel drept și pe cel necredincios; iar pe cel ce iubește nedreptatea îl urăște sufletul Sau* (Ps. 10, 5). Necredincioșii pot deveni credincioși, ba chiar credincioși fervenți, dar iubitorii de fărădelege sunt izgoniți de Dumnezeu pe drumul pierzaniei, indiferent dacă sunt sau nu comuniști.

Din anul 1970, un fenomen religios, cu milioane de adepți, se manifestă în cadrul Bisericii Catolice prin mișcarea de *reînnoire harismatică*. Sub aparențele unei religiozități de mare spiritualitate creștină, această mișcare reprezintă, în realitate, o gravă abatere de

credință. Inspirată din secta pentecostalilor americani, cu manifestări de pretinse harisme, această nouă sectă este constituită în frății de câte zece persoane, înglobate la rândul lor în formații mai mari de sute de membri, fiecare frăție sau formație purtând câte o denumire biblică. Frățiile sunt organizate din mireni, pe un principiu de autonomie, dar se alcătuiesc și în comunități monastice cu celibatari, bărbați și femei, precum și din persoane căsătorite, care au deci familie și copii. Este de menționat că asemenea organizații - mai ales comunitățile monastice cu bărbați și femei în comun, și cu familia întregi - nu au existat niciodată în Creștinism, ele fiind experiențe noi care aduc o inevitabilă sminteală.

Această mișcare se subordonează episcopatelor catolice, căutând să reediteze viața primilor creștini, dar sub o cu totul altă formă. Toate veniturile, salariile, bunurile și proprietățile harismaticilor se administrează în comun, ei ducând o viață de obște. În mod deosebit, mișcarea înțelege să reînvie harismele de altădată, de care pomenește Apostolul Pavel: darul vindecărilor, al proorociei, al discernământului și al glosolaliei (facultatea de a vorbi în limbi necunoscute).

Despre această acțiune religioasă, anchetată de benedictinul Man-teau-Boramy, doctor în teologie și expert la Vatican II, și de cardinalul Suenens, primatul Belgiei, papa Paul al VI-lea s-a pronunțat că în perioada critică prin care trece Catolicismul, o asemenea mișcare reprezintă *la chance de l'Eglise* (142).

Dată fiind amploarea mișcării, în 1975 s-a ținut la Roma un congres al harismaticilor, cu 10.000 de reprezentanți, care au primit binecuvântarea papei, în bazilica Sf. Petru. În 1978, harismaticii au ținut la Dublin un congres și mai mare, la care au luat parte 2 cardinali, 38 de episcopi, 1500 de preoți și 30.000 de credincioși din 75 de țări¹⁴⁶.

Acești credincioși se adună periodic în biserici și în capele, mai cu seamă prin bisericile fără preoți, din cauza lipsei de slujitori, dar și în casele lor. În aceste adunări ei citesc și comentează Biblia, se roagă, legănându-se cu mâinile ridicate, și apoi, în mod spontan, articulează sunete armonizate, pronunțate monoton sau cântate la unison, într-o manieră medievală. În pauzele dintre aceste manifestări, cântă cântece moderne, bat din palme, dansează și se îmbrățișează, soco-tindu-se frați și surori (144). Sunt frecvente cazurile când unii din acești *harismatici* vorbesc în limbi arhaice sau moderne, necunoscute lor. Se citează astfel cazul unui francez care a vorbit în limba chineză; sau al unui irlandez care a vorbit unui rabin în ebraică, dezvăluindu-i taine din viața lui trecută, ca și din cea a tatălui lui (145). Alteori s-au produs vindecări neașteptate de paralizii, verificate și de medici¹⁴⁶.

Aceste fenomene de vorbiri în limbi, de vindecări spectaculoase sau de preziceri sunt cât se poate de dubioase și trădează prezenta demonului. Având în vedere originea acestei mișcări religioase, generată de secta Penticostalilor, rezultă că ea poartă din capul locului o pecete dubioasă. Pastorul metodist Charles Parham, întemeietorul sectei Penticostalilor, în intenția de a reînvia harismele, a stabilit *condiția* prin care Duhul Sfânt poate coborî asupra unei persoane, învrednicind-o cu anumite harisme, și anume atunci când mai mulți credincioși își pun mâinile pe capul acelei persoane și fac o anumită invocare. Deci pe măsură ce harismele s-au tot rărit în cursul timpului, din motive binecuvântate de Dumnezeu, iată că acum adepții reînnoirii cred că Duhul Sfânt vine la cerere, în urma unor manifestări neobișnuite, dar exhibiționiste și lipsite de orice înălțime spirituală.

Dacă Apostolii, printr-o lucrare a Duhului Sfânt, au primit darul de a face minuni și de a vorbi în limbi, în scopul de a propovădui Evanghelia în rândul atâtor neamuri păgâne, aceasta a avut o rațiune a momentului - începutul Creștinismului. Iar Apostolii predicau în diferitele limbi ale timpului într-o deplină înțelegere a celor ce spuneau, și nu prin cuvinte bolborosite și neînțelese, cum se întâmplă *ha-rismaticilor*.

Cât despre prezicerile pe care unii din acești credincioși le fac în adunările lor, ele nu se deosebesc cu nimic de acelea ale chiro-manților sau a oricăruia medium care cade în transă, întrucât sursa inspirațiilor este aceeași, dubioasă și necurată, și numai modalitatea manifestărilor diferă de la unii la alții. Adevăratele preziceri aveau un scop duhovnicesc, și nu ținte banale, cu demonstrații publice.

Felul straniu de manifestare, practica rugăciunilor, faptul că se socotesc vrednici a avea pretinse daruri de la Duhul Sfânt, arată că această mișcare este o sectă, chiar dacă ea s-a constituit ca o bisericuță în sânul Bisericii Catolice. Adepții acestei mișcări religioase se află în primejdia de a aluneca din ce în ce mai jos în rătăcirea lor, în măsura în care se socotesc aleși și au o încredere nelimitată în duhul care îi inspiră. A forța voința divină să trimită Duhul Sfânt pentru a împlini *minuni*, a folosi în acest scop practici necunoscute, neobișnuite și în contradicție cu toată Tradiția Bisericii și cu adevărata spiritualitate creștină, înseamnă nu numai o mare eroare de credință, ci o alunecare în vrăjitorie, sub un impuls demonic.

În ceea ce privește împărțirea și folosirea în comun a bunurilor, aceasta a reprezentat o experiență trecătoare în primii ani ai Creștinismului, dar care nu a dăinuit din pricina condițiilor în care s-a desfășurat viața. Cât despre strădania acestor *harismatici* de a duce o via-

ță după Evanghelie, ea este sinceră și vrednică de laudă, dacă acest imbold nu ar fi o momeală a celui vicelan.-

Cu toate acestea, înaltul Pontif și sftetnicii săi au girat mișcarea harismatică, au binecuvântat-o, au încurajat-o și au considerat-o *un noroc al Bisericii*.

Fapte tulburătoare, de altă natură, se petrec în sânul Bisericii Catolice și ca urmare a unor ciudate inițiative ale Vaticanului față de lumea protestantă. Astfel, pentru a complăce protestantismului în scop propagandistic, Biserica Romano-Catolică a ridicat problema eventualei reconsiderări a lui Martin Luther. În același sens, cardinalul Willebrands, președintele Secretariatului pentru Unitatea Creștinilor de pe lângă Vatican, cu prilejul adunării protestante din anul 1970, de la Evian, a făcut chiar elogiul marelui reformator. Această neașteptată ieșire din partea unei asemenea marcante autorități catolice a produs o vie reacție în unele cercuri clericale romane care, în frunte cu monseniorul Francesco Spadaforo, l-au calificat pe ilustrul cardinal drept eretic.

Ațiuni misionare de o orientare spirituală cu totul greșită s-au manifestat, în ultima vreme, în Catholicism, și față de mozaism, în vederea convertirii evreilor la Creștinism. În acest scop, căutând să li se niveleze drumul pentru a-i apropia de Biserică și a le ușura - după părerea Vaticanului - accesul la botez, s-a mers cu cedările până la măsluirea unor adevăruri evanghelice și istorice (147). Ca urmare, s-a înțeles să se atenueze cât mai mult răspunderea pe care o poartă evreii, ca neam și ca indivizi, pentru răstignirea Mântuitorului, păcat pe care Hristos nu l-a iertat, ci mai greu l-a acuzat. Aceasta nu înseamnă însă că o discriminare cu caracter antisemit ar fi cât de puțin justificată, ci dimpotrivă, ar fi foarte reprobabilă. Căci fiecare om este o parte din umanitatea în care se reflectă Divinitatea, și el trebuie iubit cu dragostea cu care Hristos S-a jertfit pentru el. Dar de la această atitudine creștină, față de care se cuvine toată înțelegerea evanghelică, și până la a se arăta îngăduință față de spiritul antihris-tic al iudaismului sau până la a minimaliza uciderea sacrilegă, săvârșită în numele întregului neam evreiesc și al urmașilor săi, este o distanță enormă. Căci blestemul cu care au fost blestemați preoții și poporul apasă și azi pe fiecare evreu care continuă să se lepede de Hristos și să-I hulească numele.

Un asemenea punct de vedere, cu care Biserica Ortodoxă nu va putea fi niciodată de acord, este pe cât de greșit, pe atât de primejdios, prin capitularea în fața iudaismului, ca rezultat al infiltrațiilor masonice în mijlocul ierarhiei catolice. O asemenea atitudine lasă ușa deschisă

și altor posibile concesii care se vor face Masoneriei și angajează la răspunderi foarte grave ierarhia Bisericii Catolice.

Pretenția ca evreii să fie absolviți de învinuirea uciderii lui Hris-tos a fost ridicată, în mai multe rânduri, chiar din mijlocul cercurilor iudaice¹⁴⁸. În anii din urmă, șeful rabin din România spunea: *în loc de a îmbrățișa cu dragoste și recunoștință poporul care păstrează curat și nealterat străvechiul Legământ, s-a șoptit mereu, fie cavalerilor îmbrăcați în armură de cruciați, fie monahilor înveșmântați în sutană, fie țaranului neștiutor, că acest popor e vinovat de deicid. Răuri de sânge au curs de pe urma acestei absurde îmbinări de noțiuni, care admite că Dumnezeu poate fi ucis și dezmente însăși versiunea faptelor, așa cum este ea narata de Scriptura cea nouă. (...) Trebuie să răsune un zguduitor și universal Pecavi care să pună capăt absurdelor născociri ale unui dramatic trecut și să pună bazele unei **înfrățiri**¹⁴⁹.*

Deci conform acestui punct de vedere, propriu iudaismului, nu evreii ar trebui să se pocăiască pentru nelegiuitul lor sacrilegiu, ci creștinii ar trebui să recunoască păcatul, printr-un zguduitor și universal Pecavi. Ca un ecou întârziat de acum două mii de ani, al învinuirilor aduse de marele preot de atunci împotriva lui Hristos, pătrunde acum glasul șefului rabin Moses Rosen împotriva creștinilor care nu s-au pocăit pentru *absurdele lor născociri* despre cei care L-au răstignit pe Domnul.

Când Iisus a fost dus spre judecată în fața lui Pilat, *arhieriei și bătrânii au ațâțat mulțimile ca să ceară pe Baraba, iar pe Iisus să-L piardă. (...) Toți au răspuns: Să fie răstignit! A zis iarăși Pilat: Dar ce rău a făcut? (...) Nevinovat sunt de sângele Dreptului acestuia. Voi veți vedea. Iar tot poporul a răspuns și a zis: Sângele Lui asupra noastră și asupra copiilor noștri! (Mt. 27, 20-25)*. Iar când, la locul numit *Capățana*, Iisus a zis: *Tată, iartă-i, că nu știu ce fac*, El se referea la ostașii romani - păgâni și inconștienți, care împlineau ordinul execuției, fără să-și dea seama de cele ce făceau - iar nu la acei care i-au cerut răstignirea și și-au luat asupra lor și a copiilor lor Fărădelegea acestui sacrilegiu. *De n-aș fi venit și nu le-aș fi vorbit, păcat nu ar avea; dar acum n-au cuvânt de dezvinovățire pentru păcatul lor (In. 15, 22). De nu aș fi făcut între ei lucrări pe care nimeni altul nu le-a făcut, păcat nu ar avea; dar acum M-au și văzut și M-au urât și pe Mine și pe Tatăl Meu (In. 15, 24)*. Iar lui Pilat, Iisus i-a răspuns: *De aceea cel ce M-a predat ție mai mare păcat are (In. 19, 11)*.

Iisus nu i-a iertat. Dar Vaticanul a căutat să circumscrie răspunderea sacrilegiului comis numai la

acuzatorii lui direcți de atunci,

absolvind tot restul Israelului de implicațiile acestei Fărădelegi. Dar pentru că blestemul cu care s-a blestemat norodul a fost rostit de bătrânii sinedriului, de preoți și de mai marele preot, el a căzut asupra întregului popor și nu numai a celor de față. Iar dacă ar fi să se facă azi un sondaj printre rabinii, cărturarii și bătrânii acestui popor, cu privire la hotărârea luată de înaintașii lor față de Iisus, crede oare Conciliul Vaticanului că s-ar desolidariza ei de acea hotărâre sau că ar contesta consecințele aceluia blestem arhieresc?

Iată de ce, evreilor care vor să primească botezul credinței ortodoxe, Biserica le cere, pe temeiul Tradiției, ca la prima cateheză să se facă, între altele, următoarele lepădări, cuprinse în Evhologhiu: *Mă lepăd de toată credința iudaică și blestem toată hula lor pe care o au asupra Domnului Iisus Hristos, asupra Preacuratei Maicii Sale, asupra tuturor Sfinților și asupra tuturor creștinilor. Mă lepăd de cele ale legii vechi, ca de cele ce acum au trecut, și de alte obiceiuri evreiești, cele de Dumnezeu hulitoare, și de blestemata lor carte, Talmudul, precum și de toate tâlmăcirile acestuia și le blestem pe ele.*

În afara absolvirilor pe care Catolicismul le-a acordat evreilor pentru starea de păcat în care se află față de Hristos, Biserica Romei a întreprins și alte acțiuni deosebit de vinovate, ca orientare spirituală și canonică, privind relațiile dintre Creștinism și iudaism.

În luna august 1968, a avut loc în America Latină, la Bogota, prima reuniune la scară continentală între catolici și evrei, cu participarea a 27 de personalități, printre care și cardinalul Răul Silva Henriquez de Santiago de Chile, dimpreună cu mai mulți episcopi. Cu această ocazie s-au formulat o serie de concluzii mai importante. În ceea ce privește comunitățile religioase, reuniunea a recomandat o colaborare cât mai strânsă între organizațiile evreiești și cele creștine, hotărând, între altele: *Să se desfășoare o lucrare comună, pe cât posibil mai extinsă și unitară, a celor două confesiuni religioase fală de necesitățile umane; să se încurajeze ținerea reciprocă de cursuri, de seminarii și conferințe, pe tot cuprinsul continentului latino-ame-rican, pe teme specifice, susținute de teologi evrei și creștini, care să-și expună propria religie și cultură etc.*

Între temele propuse figurează: *Israelul și locul său în teologia evreiască; Mântuirea în creștinism și în iudaism; Ateismul etc.*

Dar reuniunea de la Bogota a mai hotărât: *Revizuirea cărților de texte ale catehismelor, ale manualelor de rugăciuni, ale dicționarelor și enciclopediilor pentru a elimina orice formă de prejudiciere reciprocă; promovarea, în ambele comunități, a cunoașterii liturghiilor respective; participarea evreilor și a creștinilor la rugăciuni în comun,*

servindu-se de Tanas (Vechiul Testament). In acest scop, textele biblice si de rugăciuni vor fi alese cu grijă pentru a se elimina pasajele care se pot preta la controverse, iar pentru rugăciunile în comun va fi preferabil să se utilizeze alte formulări decât acelea pe care le comportă în mod obișnuit liturghia (150).

Prin asemenea inițiative, devenite acte normative pentru Biserica Catolică, se nesocotesc cu totul canoanele apostolice care interzic, sub pedeapsa caterisirii și a afurisirii, pe acei clerici sau laici care ar face rugăciuni împreună cu ereticii sau cu cei înlăturați din obștea creștinilor¹⁵¹.

Dacă această acțiune este oprită și condamnată de Biserică, cu cât mai grav este faptul că asemenea rugăciuni și formulări din Vechiul Testament se oficiază nu cu ereticii, care sunt totuși creștini, ci cu evreii talmudiști, desconsiderând canoanelor ecumenice și, mai mult, cu binecuvântarea oficială a Bisericii! Cât despre revizuirea cărților de texte ale catehismelor, manualelor de rugăciuni etc, în vederea eliminării oricărei forme de prejudiciere reciprocă, aceasta înseamnă shimonosirea credinței creștine în scopul de a fi pe placul mozaismului, adică al „Sinagogii Satanei”, înseamnă a răstălmăci Predaniile Sfinților Părinți și a perverti duhul credinței creștine!

În urma inițiativelor luate în America Latină, se constată că relațiile dintre Biserica Catolică și iudaism au devenit, între timp, mai strânse și mai organizate. În decembrie 1970, a avut loc la Vatican o primă întâlnire între reprezentanții Comitetului Internațional Evreiesc pentru Consultări Interreligioase, membrii Secretariatului pentru Unitate și alți delegați ai Bisericii Catolice. Reuniunea, care a fost inaugurată de cardinalul Willebrands, a studiat un proiect de organizare a raporturilor dintre Biserica Catolică și iudaism. A fost instituit un *Comitet de legătură*, cu câte 5 membri, ca reprezentanți pentru fiecare din parteneri. De atunci există o strânsă colaborare între cele două organisme, deși chiar de la bun început reprezentanța evreiască a precizat că *toate chestiunile care îi privesc pe evrei și iudaismul au un aspect religios, și deci tradițional iudaic (152)*. A șaptea reuniune a Comitetului de legătură dintre reprezentanța catolică și cea evreiască s-a ținut la Madrid, în 1978, unde s-a discutat legea pentru prozelitismul misionar, votată de Knesset, la Ierusalim, în același an.

Dar ce legătură poate avea Hristos cu Antihristul? Căci atitudinea iudaizantă, adoptată de Biserica Romei, pune din nou în actualitate câteva puncte fundamentale programate de Francmasonerie: *Misiunea cea mai importantă a Francmasoneriei este să glorifice iudaismul (revista francmasonică Symbolisme, iulie 1928); Francmasoneria vrea să fie Super-Biserică, Biserica aceea care le va reuni pe toate {Bul-*

letin du grand Orient, nr. 37); *Scopul nostru final este distrugerea pentru totdeauna a catolicismului și chiar a ideii creștine* (citată din *La revelation*, Mgr. de Segur). În vederea distrugerii Catolicismului, gruparea secretă *Haute Vente* urmărește dispariția puterii temporale a papilor și coruperea Bisericii Catolice (153).

În afara multiplelor răstălmăciri dogmatice, cultice, canonice și eclesiastice, care au dus la divergențe între Biserica Ortodoxă și cea Romano-Catolică, în ultima vreme s-au ivit altele noi, grave, care s-au adăugat la cele existente, adâncind și mai mult hotarul despărțitor dintre cele două Biserici Creștine.

În situația tulbură existentă, s-a mers atât de departe cu neînțelegerile și cu opacitatea, încât s-a ridicat și anatema care fusese pronunțată altădată asupra Francmasoneriei. În noaptea de 22 iunie 1971, Biserica Catolică și Marea Lojă a Franței au pus capăt unui secol și jumătate de interdicții, condamnări și excomunicări. Opt sute de frați evrei, creștini, musulmani și ateï, în frunte cu marele maestru al Marii Loji, serenissimul Pierre Simon, l-au primit cu mare alai, în templul lor de la Paris (Rue de Puteaux), pe monseniorul Daniel Pezeril, consilierul arhiepiscopului de Paris, cardinalul Francois Mar-ty, care a făcut împăcarea Bisericii catolice cu Masoneria Marii Loji a Franței. Iar în 1986, în mod surprinzător, papa Ioan Paul al II-lea s-a dus la sinagoga mare din Roma, într-o vizită oficială, închipuindu-și că astfel va putea capta bunăvoința talmudică. Marele rabin și asistența l-au primit protocolar, dar rece.

Deci ce garanție spirituală ar mai putea oferi Biserica Catolică, în condițiile gravei crize care o frământă, pentru deschiderea unui drum luminos, de împăcare în duh și în adevăr, cu pravoslavnică Biserică Ortodoxă, în vederea unirii lor?

Cunoscutul teolog elvețian Hans Kung, având dese confruntări cu Vaticanul, declară că *marile răspunderi ale crizei Bisericii Catolice sunt datorate Romei, cu toate ereziile comise, de la condamnarea lui Galilei și până la scandalurile financiare ale Vaticanului*. Cât despre pontificatul lui Ioan Paul al II-lea, el reprezintă până în prezent *un sold negativ, ce frânează mișcarea conciliară și reforma Bisericii*.

Numai atunci când se va smeri trufia papală și a conclavului său ambițios, numai atunci se va putea netezi drumul anevoios al împăcării celor două Biserici sub lumina Duhului Sfânt. Numai atunci vor putea privi și frații apuseni cu ochi curați și inima fără viclesug, ca și Nathanael din Evanghelie, spre frații orientali caïre, cu brațele deschise, îi așteaptă de o mie de ani cu nelipsită răbdare, pentru ca în aceeași credință și în aceeași dragoste să înalțe rugăciuni de preamărire lui Dumnezeu, pentru regăsirea lor în Duh și în Adevăr.

Capitolul 21

Renașterea Ortodoxiei

Pentru cine nu a cunoscut adâncurile spiritualității creștine a Ortodoxiei, această Biserică, ce a rămas deoparte, în umbra vremii, pare lipsită de strălucirea Creștinismului apusean.

Prin suferințele și grelele încercări prin care a trecut Orientul -prigoniri păgâne, nelegiuiri, masacre - li s-a rânduit neamurilor creștine din această parte a lumii să cunoască, încă de la începutul în-creștinării lor, precum și în tot cursul Evului Mediu, o cale a lacrimilor. Această cale spinoasă, de care lumea Răsăritului a avut parte în istoria sa frământată, i-a fost dată ca un dar deosebit de mântuire și de sfințire, înnobilându-i credința *printr-un dar al lacrimilor, un botez al lacrimilor, o sfântă tristețe sau o teologie a lacrimilor*; după cum cu dreptate spunea misticul Karl Hell, un dar care stă în fruntea celorlalte vocații, ca postirea, fecioria, sărăcia, pustnicia...

Inima Ortodoxiei nu este un chivot în care să se săvârșească o ierurgie esoterică, sau vreo speculație subtilă de alt ordin, ci este *un har al Duhului Sfânt*, al dragostei, al isihasmului și al contemplării.

Din ziua în care femeia păcătoasă a îngenuncheat la picioarele lui Iisus și l-a spălat cu lacrimile ei, calea lacrimilor creștine ni s-a deschis și nouă. Este privilegiul Răsăritului creștin - atât de sărac, atât de slab, atât de lipsit de ajutor și atât de păcătos -de a fi înțeles și iubit aceasta cale și de a o fi păstrat deschisă (154).

În trecutul istoric al Orientului, în primele veacuri ale erei noastre, credința creștină a fost propovăduită în vechi centre de civilizație, bogate în tradiții culturale. Acolo s-au combătut ereziile care duceau în rătăcire Biserica; acolo s-au concretizat și s-au canonizat dogmele sub lucrarea Duhului Sfânt; acolo s-a încheiat definitiv dreapta credință care s-a păstrat de atunci nealterată. Ortodoxia a avut marele merit de a rezista în fața tuturor condițiilor vitrege ale istoriei, înfrutând, prin Bisericile sale locale, atâtea opreliști și dominații vrăjmașe intereselor lor.

Această situație a zădărnicit posibilitatea unor mai strânse legături de conlucrare și de afirmare în cadrul Patriarhatului ecumenic. Din păcate, sub apăsarea, de-a lungul veacurilor, a multor potrivnicii, Biserica și Teologia Ortodoxă, mângâindu-se cu laurii adunați de Sfinții Părinți, s-au izolat de restul Creștinătății și al lumii, fără să se mai integreze în ritmul și în cerințele vremii. Si astfel, făclia dreptei

credițe nu s-a mai ridicat spre luminarea tuturor, până la marginile pământului, ca în vremurile de strălucire ale primelor secole sau ale Bizanțului. Dar pentru că fiecare Biserică și fiecare creștin vor da socoteală de talanții primiți, se impune ca acum - ca și atunci, când Răsăritul Ortodox se lupta cu toate ereziile, spre a le birui - Biserica să-și înalțe din nou glasul misiunii apostolice și să mărturisească tuturor, cu putere mare, credința cea adevărată. După o reflecție a Mitropolitului Melitin al Calcedoniei, *teologia, în lumea aceasta ortodoxă de azi, a rămas, din păcate, statică, fără nici un efort de reînnoire și de adaptare la capacitatea de înțelegere a Creștinismului contemporan. Gândirea teologică ortodoxă va trebui deci scoasă din hibernare, redându-i-se trăsătura principală și esențială care îi este proprie, dinamismul, după exemplul Părinților, pentru a avea din nou o teologie dinamică neopatristică, eliberată de cătușele neo-tradiționale ale cugetării teologice și juridice occidentale. Ea trebuie să dea dimensiunea libertății și a teologiei mistice și apofatice (155).*

În trecut, Biserica Ortodoxă nu a dat dovada unor inițiative stăruitoare pentru o apropiere de occidentali și nici măcar de orientalii mai apropiați de Ortodoxie, ci s-a menținut în izolare și în imobilitate. Abia către sfârșitul secolului al XVIII-lea, o înviore a Ortodoxiei a început să se resimtă, mai mult din mijlocul monahismului. Și astfel, în timp ce, în Occident, scepticismul ajunsese, în secolul al XIX-lea, până la desființarea concepției de religie și de Dumnezeu, în timp ce catolicismul decreta noi dogme arbitrare sau consacra teofanii dubioase și căuta să-și facă prozeliți printre binecredincioșii țărilor ortodoxe, iar blocul protestant se măcina prin apariția sectelor, în Răsăritul Ortodox se iveau zorile unei renașteri religioase.

Athosul, farul și cetatea Ortodoxiei, republica monahală a Maicii Domnului, fără de care Biserica Ortodoxă nu și-ar fi aflat mireasma ei duhovnicească și nu și-ar fi găsit impulsul evlaviei, s-a trezit din declinul în care se afla și a reînceput să se repopuleze și să se revigoreze la lumina harului. Vechile manuscrise, uitate de vremuri prin ungherele bibliotecilor din Marea Lavră de la Rusicon sau de la Vatoped și Prodromu, au început să fie scoase la lumină, citite, comentate și difuzate.

Un vestit călugăr atonit, pe cât de ascet pe atât de iscusit scriitor bisericesc, Nicodim Aghioritul (t 1804), a dat la iveală o serie de scrieri originale, variate și de mare adâncime mistică, ce au pătruns cu timpul până în cele mai îndepărtate centre ale Ortodoxiei. Același călugăr a grupat, într-o bogată culegere, un număr mare de texte patristice, sub denumirea *Filocalia*, lucrare editată în grecește, la 1782,

cu sprijinul învățatului episcop de Corint, Macarie. La scurtă vreme, *Filocalia* a fost tradusă și tipărită în rusește, cu completarea unor valoroase texte ale Sfântului Palama, de către un alt mare atonit, Paisie Velicikovski (+1794), ctitorul marelui centru monahal rusesc al Sfântului Prooroc Ilie, apoi reorganizatorul monahismului moldovenesc și stareț al Mănăstirii Neamț.

Un curent sănătos de reînnoire spirituală începuse să primească atmosfera religioasă a Orientului Ortodox, datorită legăturilor foarte strânse pe care le avea Sfântul Munte cu monahismul din toate țările ortodoxe, precum și datorită atâtor pelerini care veneau să se închine în aceste locuri. Isihasmul, rugăciunea neîntreruptă a inimii, câștiga din ce în ce mai mulți adepți, atât la Athos cât și în numeroase mănăstiri, ba chiar și în rândul mirenilor mai evlavioși.

În Rusia pravoslavnică, unde se produsese schima rascalnicilor și unde se cuibăriseră diferite secte și credințe superstițioase, Biserica era încă aservită cu totul statului. Clerul se reducea la un simplu aparat administrativ, preoții fiind considerați funcționari informatori ai poliției secrete, care trebuiau să denunțe orice manifestări subversive care s-ar fi semnalat în popor; pentru orice act de nesupunere erau sancționați cu bătaia cu cnutul, pedeapsă aplicată în mod oficial până în 1801, dar suprimată efectiv abia în 1862, când s-a abrogat serbia.

Cu toate acestea, semnele unei renașteri se făceau simțite în toată Rusia, iar o dată cu începutul secolului al XIX-lea, o trăire nouă de viață religioasă se pornea de pretutindeni. Acest veac de înflorire pentru Ortodoxia rusă a fost dominat de mari figuri de sfinți, ca Serafim de Sarov, Teofan Schimnicul, Ioan din Kronstadt, precum și de nenumărați asceți, pustnici, pelerini ai clerului, nebuni pentru Hris-tos precum și de teologi de seamă ca: mitropolitul Macarie¹⁵⁶, mitropolitul-arhiepiscop de Cemikov, Filaret¹⁵⁷, arhiepiscopul Serghie de Vladimir și alții, iar dintre mireni, Homiakov sau Lopuhin¹⁵¹. În toată această perioadă a strălucit și monahismul misionar, care s-a desfășurat cu rezultate vrednice de cinste, până departe, în extremul Orientul, în China, în Japonia și chiar în zonele arctice.

Un balsam de credință a fost în Rusia apariția *Filocaliei*, retipărită în mai multe ediții și devenită cartea de căpătâi a tuturor credincioșilor, pentru desăvârșirea vieții lor și pentru practicarea rugăciunii ini-

mii. în acea vreme a fost câștigată la credință o mare parte din clasa cultă, desprinsă prin influențele enciclopediștilor și ale pozitivismului de care se lăsase captată, reintegrându-se în aspirațiile profunde de sfințenie ale poporului rus, în mitul Sfintei Rusii, *moștenitoarea Bizanțului, a treia Romă*.

Așa s-a născut, din reacțiunea împotriva ideilor Revoluției franceze, mișcarea slavofilă creștin-ortodoxă, inițiată de Ivan Kirievski. Pe aceste temeuri, atât gândirea filosofică cât și literatura rusă a acestei epoci au fost străbătute de o manifestare spirituală inspirată din credința ortodoxă, excelând cu gânditori și scriitori de mare adâncime, dintre care amintim câțiva.

Alexei Homiakov (1804-1863), teolog al mișcării slavofile și adversar neînduplecat al catolicismului și al protestantismului, care cu tărie spunea: *Catolicismul reprezintă o unitate fără libertate, Protestantismul o libertate fără unitate, iar Ortodoxia o unitate și o libertate în dragoste*.

F.M. Dostoievski (1821-1881), marele frământat al geniului rus, care a exaltat spiritualitatea creștină până la cel mai înalt grad, prin ciocnirea de cremene dintre credință și ateism.

Constantin Leontiev (1831-1891), natură de foc, a întruchipat tradiția absolută a Ortodoxiei și a combătut cu îndârjire umanismul, modernismul și inovațiile aduse credinței și sfintelor rânduieli; și-a încheiat viața în Mănăstirea Optina, ca ultimul dintre monahi.

Vladimir Soloviov (1853-1900), dialectician și poet, și-a mărturisit credința într-o lucrare de mare răsunet, *Fundamentele spirituale ale vieții*, militând pentru unitatea Bisericii creștine.

De mare strălucire pentru renașterea Ortodoxiei, din secolul al XIX-lea și până la revoluția din 1917, a fost evlavia care iradia de la Mănăstirea Optina, cel mai viu centru de spiritualitate al Rusiei, datorită marilor cuvioși care au stărețit-o, dintre care a excelat în mod deosebit ieroschimonahul Ambrozie, marele cuvios și duhovnic plin de har care l-a înduhovnicit pe Gogol, pe marele duce Constantin, pe Homiakov, pe Leontiev, pe Dostoievski și pe alți bărbați de seamă ai acelei epoci, ca și poporul obidit care venea din toate depărtările împărăției ca să-i ceară binecuvântare sau o povață și o dezlegare de păcate.

Propășirea pe căile Domnului a atâtor manifestări de credință s-a trunchiat însă brusc prin *marea revoluție din octombrie*. Peste pravoslavnică Rusia s-a înfipt, în locul crucii, drapelul roșu cu seceră și ciocanul. Dar religia nu a slăbit din cauza urii dezlănțuite împotriva-i;

ca pomul tuns, ea a înverzit cu și mai sănătoase ramuri. Prin sânge, le martirilor căzuți ca jertfa fără număr, credința s-a călit și strălucește mai mult ca oricând. *Se ivesc zorile unor împliniri mari. Procesul reînvierii Rusiei s-a pornit implacabil și este ireversibil. Amploarea și intensitatea vieții religioase din URSS este nebănuită și*

se prezintă ca vulcanul cel mai mare al creștinătății (159).

* *

În Grecia, mișcarea de redeșteptare a credinței s-a produs prin acțiunea întreprinsă de *Frăția I ZOI*, înființată de un mic grup de clerici și laici în 1906, în frunte cu preotul Eusebiu Mathopoulos (f 1929), și care s-a dezvoltat prin realizarea a tot felul de opere de apostolat. Constituită din teologi de frunte și mai ales din elemente aprinse de credință, în majoritate mireni, *Frăția* și-a publicat un proiect de reorganizare a Bisericii și a vieții religioase din Grecia, în revista *Anaplapsis*, pe care a fondat-o în 1909; în 1911, *Frăția* a început să tipărească publicația săptămânală pentru marele public / *ZOI*, care a atins tirajul de 45.000 de exemplare, constituind un mare succes pentru o țară mică, așa cum este Grecia. Mai târziu a fost lansată și o revistă teologică, *EKKLESIA*, pentru cercurile teologice; din sânul acestei mișcări s-au dezvoltat două organizații feminine cu scopuri social-creștine: *Asociația Sfânta Eunice*, pentru surori de caritate în spitale, și *Eusebia*, cu scop catehetic.

Datorită mișcării *IZOI*, a luat un mare avânt predicarea în biserici a mirenilor cu pregătire teologică, răspândirea cărților sfinte, dintre care Noul Testament, tipărit în 650.000 de exemplare, organizarea de cursuri de religie în coloniile de vară ale tineretului școlar, înmulțirea bibliotecilor populare cu scrieri religioase, înființarea a numeroase școli catehetice în toate orașele etc. *Frăția* a întemeiat și o școală superioară de predicatori, un mare seminar și un cerc universitar; ea controlează și organizațiile religioase *Uniunea creștină a studenților*, *Uniunea creștină a muncitorilor* și *Uniunea creștină a intelectualilor*. La rândul ei, această ultimă uniune are o editură în care publică scrierile mai importante ale literaturii creștine contemporane și unde redactează revista teologică *Aktines*, de o înaltă ținută și cu inițiative interesante, dintre care unele cu mare răsunset și în Occident¹⁶⁰. Cu ocazia Crăciunului din 1946, *Uniunea Creștinilor Intelectuali* a publicat un manifest privind rolul Creștinismului în opera de reorgani-

zare a lumii, semnat de 181 de profesori, scriitori și savanți, și contrasemnat de marcante personalități din Apus, printre care: Andre Maurois, Paul Claudel, Lecomte de Noii, Daniel Rops, Henry Bordeaux și alții.

După moartea arhimandritului Papacostas (t 1954), s-a produs însă o ruptură în sânul *Frăției*, înființându-se o nouă confrerie, *O Sotir (Mântuitorul)*, alcătuită din elemente tradiționaliste, sub conducerea arhimandritului Dinopoulos.

La primul Congres de Teologie Ortodoxă din 1936, ținut la Atena, delegatul Facultății de Teologie din București, profesorul Tudor M. Popescu, a propus înființarea unui institut misionar ortodox în străinătate, propunere acceptată, dar care s-a împlinit abia în 1956, cu sprijinul coloniei grecești din Statele Unite, când a luat ființă, în Brooklyn, *Societatea Misionară a Sfintei Cruci Ortodoxe Grecești*, cu aprobarea Patriarhului ecumenic.

În afara mișcării de redeșteptarea religioasă inițiată de *Frăția I ZOI*, Grecia a cunoscut și reversul acestei situații, printr-un mare regres numeric al preoților de mir și al monahilor. Numeroase parohii au rămas fără slujitori, iar o parte importantă a clerului nu are pregătire teologică superioară. Din aproximativ 24.000 de călugări, aflați în 1920 la Muntele Athos, în 1975 mai erau doar 1105, tendința fiind de continuă descreștere. Această depopulare masivă a Sfântului Munte s-a produs, în mare parte, din cauza stăpânirii comuniste sub care se aflau țările răsăritene, de unde cu greu s-au mai putut recruta călugări, dar și a lipsei de vocație pentru monahism; în plus, mulți dintre bătrânii călugări au murit, iar alții au fost transferați pe la diferite parohii vacante din Grecia.

La starea de mare declin la care a ajuns Athosul, după renașterea pe care o cunoscuse până în primul pătrar al secolului al XX-lea, au contribuit mult și măsurile masonice luate în ultima vreme de statul grec față de vechile orânduirii autonome ale acestei republici monahale:

- s-a suprimat prin lege dreptul de stabilire în Athos a călugărilor
- de altă naționalitate decât cea greacă, iar cei străini au fost obligați să
- preia naționalitatea greacă;
- prin decretul 124/1969 s-au extins puterile pe care statul grec le
- acorda guvernatorului laic asupra administrării
- Muntelui Athos, ceea
- ce a provocat un conflict între *Hiere Koinotis*
- (guvernământul monahal al Sfântului Munte) și statul grec;

-s-au impus condiții defavorabile cu privire la competențele pentru întreținerea clădirilor și salvagardarea comorilor artistice;
-s-au efectuat numeroase exproprieri ale bunurilor monahale,
iar în 1971 guvernul grec a suprimat subvenția anuală *Metochiaca misthomata*, pentru indemnizarea bunurilor expropriate;
-s-a anulat privilegiul de exceptare fiscală asupra veniturilor Muntelui Athos și s-a dispus ca o parte a teritoriului din cuprinsul Muntelui să devină zonă turistică, tulburându-se astfel pacea și sfânta reculegere isihastă a acestor locuri.

În Principatele Române, perioada din secolul al XIX-lea până la Cuza Vodă a reprezentat o continuă afirmare a monahismului, atât în Moldova, unde se menținea tradiția paisiană, cât și în Muntenia și Oltenia, sub influența Sfântului Calinic (+ 1868), starețul Mănăstirii Cernica, iar apoi episcop al Râmnicului. În această perioadă, numeroși schimnici au strălucit, prin viața lor, atât în Moldova cât și în Muntenia.

O grijă mare s-a acordat în acea vreme și editurii. Astfel, la tipografia Episcopiei Râmnicului, s-au tipărit - în timpul vieții marelui Calinic și după moartea lui - numeroase scrieri teologice, cărți bisericești și de morală creștină, precum *Patericul*, cartea de viață ascetică, sau *Pidalionul*, îndrumător canonic, și altele. În perioada care a urmat au fost date la iveală numeroase scrieri de erudiție teologică, îmbogățind literatura religioasă a Ortodoxiei Române. Pe plan misionar, au apărut diferite publicații și s-au întreprins acțiuni valoroase și din rândul mirenilor¹⁶¹.

În perioada dintre cele două războaie mondiale, o adiere de spiritualitate a înviorat și lumea intelectuală. De la catedra de filosofie a Universității din București, de unde până atunci ar fi fost de neconceput să se vorbească despre Hristos ca Fiul al lui Dumnezeu, născut din Fecioară și înviat din morți, profesorul de logică Nae Ionescu făcea acum mărturisiri de credință creștin-ortodoxă și împlinirea, prin prelegerile lui, atmosfera de lăncezeală religioasă a tineretului universitar. Un alt profesor de filosofie, Stere Diamandi, a editat trei volume ale unei aprofundate lucrări documentare, *Istoria lui Iisus*. Sub călăuză spirituală a mitropolitului Tit Simeonia, lua ființă *Asociația Studenților Creștini Români* (ASCR), din mijlocul membrilor ei fi-

ind trimiși delegați la unele congrese misionare străine. Din păcate, această asociație nu a avut o existență prea lungă, mai târziu fiind, în parte, captată de mișcarea legionară.

În perioada care a urmat, teologi de seamă, cunoscuți și peste hotare - preot profesor Dumitru Stăniloae, profesor Tudor M. Popes-cu, preot profesor D. Fecioru, preot profesor I.G. Coman, Nichifor Crainic și alții - s-au remarcat prin diferite scrieri originale și prin traduceri prețioase din operele patristice. O renaștere filocalică a cuprins, tot atunci, România și țările balcanice, traducându-se și editându-se *Filocalia* în limbile respective, prin colecții ample și frumos editate, deși această prețioasă culegere din scrierile Sfinților Părinți pătrunsese în cercurile monastice din Moldova, în ediție greacă, încă din timpul starețului Paisie de la Neamț. O colecție din operele Sfinților Părinți, *Izvoarele Ortodoxiei*, a fost inițiată, susținută și îngrijită de cunoscutul doctor în teologie, preotul profesor Dumitru Fecioru.

În anii care au precedat al doilea război mondial, reviste teologice ca *Predania*, *Studii teologice*, *Sinaxarul*, *Credința Ortodoxă* și altele au pătruns tot mai mult în cercurile societății românești, întărind credința și mărinind preocupările pentru cercetările teologice. S-au afirmat atunci, dintre mireni, apologeți și misionari de mare râvnă, ca G. Racoveanu, Al. Lascarov-Moldovanu și alții, care au deschis multe inimi spre credință.

În anii comunismului, cu toate adversitățile întâmpinate de Biserică, s-a reluat totuși editarea, în continuare, a *Filocaliei* și au apărut noi volume din Sfinții Părinți, care nu fuseseră încă publicate. Un mare merit îi revine în această privință preotului profesor Dumitru Stăniloae, nu numai pentru traducerea lor frumoasă, din grecește, dar mai ales pentru prețioasele comentarii care însoțesc aceste opere, în chip deosebit strălucit în teologia Bisericii Ortodoxe Române, ca și în toată Ortodoxia contemporană, venerabilul preot Stăniloae, prin scrierile sale originale și, mai ales, prin magistrala sa *Dogmatica*, în trei volume, traduse în grecește și editate și în limba germană de un grup de catolici și protestanți. Cunoscut în toate cercurile teologice din Occident, el s-a remarcat în numeroase dialoguri precum și la simpozioane și congrese din Europa și America, unde a fost invitat să țină conferințe și unde a fost omagiat cu distincția de *Doctor Honoris Causa*.

În relațiile Bisericii Ortodoxe Române cu celelalte Biserici confesionale creștine, s-a remarcat, din mijlocul ierarhilor români, ca o figură cu totul proeminentă de vrednic mărturisitor al drepte credințe, mitropolitul Antonie Plămădeală, excelând în dialogul ținut la Mun-

chen, în anul 1982, între toate Bisericile Ortodoxe și reprezentanții oficiali ai Bisericilor Catolice, când s-a încheiat un protocol unanim recunoscut, privind dreapta înțelegere cu privire la dogma Sfintei Treimi, prin care Duhul Sfânt purcede numai de la Tatăl și nu și de la Fiul.

♦ *

Bisericile din Bulgaria și Iugoslavia au cunoscut o renaștere religioasă până la întronarea comunismului, dar apoi și-au continuat cu greu existența, ca și Bisericile din celelalte țări cotozite de același regim ateu, dând totuși dovadă de vitalitate. Astfel, în Bulgaria, Academia Teologică *Sfântul Clement* din Ohrida și-a continuat tradiția prin valoroși profesori și îndrumători, iar *Anuarul Academiei* s-a impus ca o revistă scrisă cu multă competență. În Iugoslavia, Biserica a reușit să obțină încuviințarea guvernului pentru a-și trimite călugări sau frați la Muntele Athos, întărind astfel monahismul de la Sfântul Munte, atât de greu încercat.

*
* *

Cu privire la Patriarhatul Antiohiei, sunt demne de interes împrejurările care au determinat trezirea, dintr-o lungă amorfie, a acestei Biserici străvechi. Revenindu-și din somnul de demult, în care se adâncise, acest Patriarhat de mare renume, călăuză de altădată a Bisericii Creștine, care a cunoscut strălucirea din timpul Sfinților Ioan Hrisostom, Efrem Sirul, Ioan Damaschinul și a atâtor alți Părinți și mari Cuvioși, dar care, din cauza adversităților istorice, a ajuns să decadă într-o stare de cvasi-inexistență și de uscăciune duhovnicească, a reușit, în ultimele decenii, să se redeștepte cu tinerească vigoare.

Această neașteptată renaștere se datorează, în cea mai mare parte, avântului mistic al câtorva elemente laice din rândul tineretului. În numele lui Iisus Hristos și cu nădejdea în atotputerea lui, câțiva studenți și liceeni din clasele superioare, care au înțeles să restatornicească o comunitate creștină în duhul primelor veacuri, au pornit acțiunea lor înnoitoare de la propria lor reîncreștinare. Două grupe, la început separate și necunoscute între ele, dar contopite într-o aceeași organizație, au avut ca animatori principali pe Gheorghe Khodr și Albert Laham din Liban și pe Marcel Marcos și Gabriel Sahade din

Siria. Geloși pe opera misionară a ordinilor catolice din Orient, ei au pus la Beirut, la 16 martie 1942, bazele *Mișcării Tineretului Ortodox*, pe care Sinodul Patriarhatului a recunoscut-o în anul 1945. În numeroase părți ale Libanului și ale Siriei, *Mișcarea* a antrenat în rândurile ei tineri intelectuali, funcționari și muncitori, cărora li s-au alăturat apoi clerici și teologi, constituindu-se în *celule* din câte zece participanți. Acești *martori ai lui Hristos* - după cum singuri s-au denumit - și-au impus o trăire duhovnicească după comandamentele divine, trăind prin Biserică, în împărțășire cu Sfintele Taine și răspândind învățăturile Ortodoxiei.

În scurt timp, *Mișcarea* a depășit 2000 de membri și a înființat o revistă de bună îndrumare ortodoxă, *An-Nour (Lumina)*, precum și un buletin pentru popor. În celule, participanții citeau Sfânta Scriptură, lucrări din Sfinții Părinți, publicațiile *Mișcării* și cântau imnuri religioase.

Mișcarea Tineretului Ortodox din Patriarhatul Antiohiei a izbutit, cu timpul și prin râvna care a însuflețit-o, să înființeze numeroase așezăminte social-creștine, să dezvolte un misionarism activ și să dea un impuls de viață nouă monahismului din Siria și din Liban, în măsura în care unii din promotorii ei s-au consacrat preoției sau au intrat în călugărie.

Bisericilor Ortodoxe din Liban le-au fost de ajutor și unii reprezentanți ai Bisericii Ortodoxe Române: arhimandritul Andrei Scrima, de-venit o perioadă profesor de teologie, arhimandritul Sofian și frații Moroșan, care au pictat diferite biserici din cuprinsul acestui Patriarhat.

Pentru creștinii din Liban au urmat apoi ani grei, din cauza luptelor dezlănțuite împotriva lor de către musulmani și a represiunilor Israelului asupra Libanului de Sud, care au afectat și Biserica din această țară.

Pe același drum al renașterii religioase, a luat ființă la Atena, în 1952, un organism central, *Syndesmos*, prin care mișcarea antiohiană s-a asociat cu cea grecească I ZOI și cu cea a tinerilor studenți ortodocși din emigrația occidentală, constituindu-se într-o organizație religioasă internațională puternică, cu mari posibilități de realizare în viitor pentru toată Ortodoxia.

Prin rezoluția de la Rottvik (1968), *Syndesmos* și-a propus, ca rațiune a existenței sale, *practicarea, în toate sferile activității umane, a credinței vivificatoare; credința urma să nu mai fie literă moartă sau piesă de muzeu, ci să răspundă problemelor puse de lumea modernă.*

în timp ce, în zona necomunizată a Orientului, Ortodoxia a continuat să se manifeste neîntrerupt și liber, în restul Răsăritului, rămas în spatele cortinei de fier, persecuțiile religioase, fățișe sau perfide, au zădărnicit multe inițiative promițătoare și au frânat numeroase realizări importante. În iconomia lui Dumnezeu a fost rânduit ca, de arunci, făclia dreptei credințe să fie purtată în afara hotarelor Rusiei. O influență binefăcătoare asupra Occidentului au avut-o scrierile teologilor și filosofilor ruși din exil, între care: Berdiaev, Bulgakov, Lossky, Evdokimov, Florenski, Arseniev, Kniazef și alții. Dintre occidentalii convertiți la Ortodoxie îl cităm pe Olivier Clement.

Niciodată, de la producerea schismei din 1054 și până în zilele de azi, atenția lumii creștine occidentale nu și-a îndreptat mai mult privirile asupra Ortodoxiei ca în ultima vreme, căutând să stabilească punți de legătură cu această Biserică Sacramentală, să se documenteze de la izvoarele ei. Un suflu nou de primenire duhovnicească a rupt zăgăzurile lumii ortodoxe și străbate acum până departe, în toată creștinătatea, stârnind interes și deschizând drumuri noi Harului.

Tendința din ultima vreme a Occidentalilor de *întoarcere la izvoare (ressourcement)* a condus la traducerea, în 1953, în limba franceză, a mai multor fragmente din *Filocalie*, sub titlul: *Petite Philocalie de la priere du coeur*; iar în 1958 a apărut studiul *Priere de Jesus*, semnat *Un moine de l'Eglise d'Orient*.

În antiteză cu poziția raționaliștilor-materialiști, Occidentul poate acum să privească din nou, în duh smerit, spre izvoarele adevărului veșnic al credinței și spre scrierile Sfinților Părinți, care fuseseră uitate și acoperite de praful vremii. O inițiativă de răsunet a fost luată tot în Franța de un grup de teologi și gânditori catolici, care au indicat calea pentru o *Ortodoxie occidentală*, preconizând ca viața spirituală a Occidentului să se adapteze la Tradiția Orientului creștin (162).

Apostolatul ortodox a dat multe roade și în America, unde spiritualitatea orientală, înclinată spre contemplare și misticism, cu o modalitate mai austeră de viață, a exercitat o puternică influență asupra unor cercuri americane, suprasaturate de excentrismul și supermodernismul la care se ajunsese, tendința fiind de întoarcere la o trăire simplă, curată și spirituală. Sub influența Bisericilor Ortodoxe din SUA, tinerii intelectuali americani, trecuți la Ortodoxie, sunt în curs de a organiza un monahism propriu, unii frecventând Seminarul *Sfântul Vladimir* din New York, iar alții urmând cursurile diferitelor facultăți de teologie din Europa - și chiar din România.

O mișcare patristică a luat astfel ființă în lumea apuseană, stârnind un interes din ce în ce mai mare în unele cercuri de catolici și protes-

tanti- Călugării dominicani de la centrul de studii *Istina*, cu sediul la Paris, precum și benedictinii de la mănăstirea Chevetogne, din Belgia, se străduiesc să facă mai cunoscută Bisericii catolice spiritualitatea Orientului creștin, pe care o cercetează și o aprofundează în mod deosebit. Călugării de la Chevetogne au luat legătură directă cu mănăstiri din România, în special cu Sihăstria, pentru o mai bună documentare. Prin participarea Bisericilor Ortodoxe la mișcarea ecumenică și la adunările *Consiliului Ecumenic al Bisericilor*, au devenit mai eficiente și posibilitățile de informare, pentru protestanți, asupra Ortodoxiei. Mai multe convertiri de anglicani au avut loc în Anglia, pe lângă exarhatul ortodox grec de la Londra, existent din 1920, în cadrul căruia arhimandritul Timothy Ware s-a dovedit un mare teolog prin opera sa, tradusă și în limba franceză., *L'Eglise des sept conciles*, apărută în 1966 la Desclee de Brouwer. În Franța, după ce fostul vicar catolic Winaert, trecut la Ortodoxie, a înființat Biserica Ortodoxă a Franței, s-a întemeiat la Paris, din inițiativa preotului Kovalevski, Parohia Sfântului Irineu și Institutul Ortodox Francez, ambele subordonate Patriarhatului de la Constantinopol, iar ulterior Sinodului în emigrație, întrucât credincioșii erau, în majoritate, ruși albi. Tot la Paris există și Biserica Ortodoxă Franceză de la Montagne Sainte-Genevieve, afiliată Moscovei, unde liturghia se oficiază în limba franceză, parohul fondator fiind preotul Lhuillier. Alți francezi, în frunte cu preotul Leon Gillet, s-au afiliat Bisericii Ortodoxe grecești.

Interesant este și cazul episcopului Germain de Saint-Denis, conducătorul Bisericii Catolice ortodoxe a Franței, Biserică aflată în relații canonice cu Biserica Ortodoxă Română. Mgr. Germain a fost tuns în monahism la mănăstirea Antim din București, iar la 29 aprilie 1972 a fost ridicat la rangul de arhimandrit în Catedrala Patriarhiei Române, fiind hirotonit în același an ca arhieru în Biserica Sf. Irineu din Paris, de mitropolitul Nicolae al Banatului și de alți doi arhieri români.

La începutul anului 1973, episcopatul Bisericii Catolice ortodoxe a Franței dispunea de 16 parohii, 18 preoți, 2 mănăstiri, 7000 de credincioși, un institut teologic și o presă religioasă din care putem cita revista *Presence orthodoxe*.

Cu aflul mare de exilați ruși de după revoluția din 1917 (circa două milioane de expatriați) și cu emigranții din democrațiile populare, stabiliți în țările occidentale, în SUA, Canada și America Latină, Ortodoxia din *diaspora* s-a constituit în comunități bine încheiate, și-a întărit diocesele anterior existente și a înființat altele noi. În special

în America, încă de la mijlocul secolului al XIX-lea, s-a produs exodul multor ortodocși - greci, transilvăneni, basarabeni, ruși, sârbi, libanezi și sirieni - care au plecat în căutarea unei vieți mai bune. În 1864 s-a înființat la New-Orleans prima biserică greacă din America.

În măsura în care aceste colonii au crescut după primul război mondial, ele s-au organizat în episcopate cu numeroase parohii, alcătuind trei centre mari eclesiastice: unul în frunte cu fostul mitropolit Vladimir, subordonat Patriarhatului Moscovei, și care s-a declarat în 1970 Biserică Autocefală Rusă, dar nu a primit recunoașterea oficială a celorlalte Biserici Ortodoxe; altul afiliat Patriarhatului Ecumenic; și al treilea, afiliat Sinodului de la Caslovit, actualmente Mo-nopac, în apropiere de New York - toate trei întreținând legături și cu celelalte Biserici și confesiuni creștine locale.

Contactul dintre ortodocși și ceilalți creștini din Apus s-a făcut, în mare parte, și prin *Acțiunea Creștină a Studenților Ruși din Emigrație*, fondată în anul 1923, la Peherov (Cehoslovacia), mișcare de tineret a Bisericii Ruse, susținută de Bulgakov și de Berdiaev. Această mișcare cunoscută, sub influența preotului Vasili Zenkovski (1881-1962), un adevărat apostol, o mare dezvoltare, întinzându-și ramificațiile în tot vestul Europei și în toată America. Mișcarea dispune de publicații proprii și dezvoltă un interes mare prin congresele și simpozioanele pe care le ține. Depășind faza unei asociații studențești, această mișcare este mai activă în Franța și reprezintă, după cum afirmă Daniel Rops, *elementul cel mai înflăcărat și mai lucid al diasporei ruse*.

Institutul Ortodox de teologie *Saint-Serge* de la Paris, fondat în 1925 cu sprijinul rușilor albi și care și-a câștigat un mare prestigiu, a atras spre studiu elemente valoroase, atât din rândul tinerilor de obârșie ortodoxă cât și din rândul autohtonilor convertiți la Ortodoxie; el exercită o crescândă influență asupra gândirii filosofice și religioase a intelectualității apusene. Din inițiativa tineretului ortodox din Franța, s-a înființat la Paris serviciul *Sonotec* pentru difuzarea pe discuri ale cursurilor teologice de la Institutul *Saint Serge*. Din aceeași inițiativă s-a organizat, în 1971, și un prim congres general al tineretului ortodox din Franța. La 22 ianuarie 1971, s-a constituit Arhiepiscopia Ortodoxă a Franței și a Europei Occidentale, sub jurisdicția Patriarhatului Ecumenic din Constantinopol.

Un duh nou pătrunde astfel în lumea blazată a Occidentului, îmbibată de umanismul ateist și de ideile progresiste ale revoluției franceze și ale doctrinei marxiste.

Pentru afirmarea Creștinismului oriental în lumea occidentală, Patriarhatul Ecumenic din Constantinopol a întemeiat la Bessy, lângă Geneva, un institut ecumenic ortodox de mare prestigiu, unde se țin colocvii interconfesionale între orientali și occidentali, și unde anual, în timpul vacanței de Paști, se organizează simpozioane și seminarii despre Cultul și Teologia Ortodoxă. În același centru ortodox de la Geneva se editează buletinul bilunar *Episkepsis*, în versiune greacă și franceză, publicația conținând studii, bibliografii, recenzii și informații din viața religioasă mondială a Bisericii Ortodoxe.

Pentru renașterea Ortodoxiei, preoți și călugări misionari greci, sirieni și români s-au răspândit în diferite părți ale lumii, punând bazele unor nuclee ortodoxe care exercită o influență mereu crescândă. Puternice comunități au luat ființă în Argentina, în Brazilia și în Africa. Numai în Kenya, unde în 1936 s-a ctitorit o biserică greacă, subordonată Ciprului, numărul indigenilor convertiți la Ortodoxie se ridică, în 1971, la peste 100.000, iar de atunci a avut loc o creștere continuă.

Patriarhatul Bisericii Ortodoxe Române, în condițiile istorice critice în care s-a aflat de la instaurarea comunismului în România, s-a străduit să înființeze noi parohii în străinătate; acestea împreună cu cele deja existente, se ridică la un total de 16, cu sedii răspândite în multe țări. Este locul să pomenim de mănăstirea românească de la 1:11-wood City, din Pennsylvania, SUA, ctitorită de fosta principesă Ileana a României, devenită monahia Alexandra, și care, dimpreună cu alte câteva călugărițe, unele de la Văratec, și o japoneză, au alcătuit această obște ortodoxă, deservită de un preot american ortodox care slujește în limba engleză, în timp ce răspunsurile de la strană se dau în limba română. La slujbele mănăstirii iau parte nu numai românii din localitățile învecinate, dar și americani de diferite confesiuni.

Din anul 1961 s-au reluat contactele între Bisericile Autocefale Ortodoxe, în vederea proiectatului sinod panortodox, și s-au făcut schimburi de informații și vizite între profesori de teologie ai acestor Biserici.

Ceea ce nu s-a putut obține cu ocazia congresului panortodox de la Constantinopol, în 1923, și de la Athos, în 1930, s-a împlinit la Rhodos, în 1961, când, din inițiativa luată în 1952 de Patriarhul ecumenic Athenagoras, s-au putut pune bazele pregătirii unui mare sinod ecumenic al Ortodoxiei, iar în acest scop au fost inițiate lucrări preliminare în vederea stabilirii problemelor care se vor dezbate.

Comisia interortodoxă preparatoare a Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe s-a reunit, în prima jumătate a lui martie 1971, la Centrul Ortodox de la Geneva. Dar un mare sinod ecumenic al Bisericilor

Ortodoxe nu ar fi indicat să se tină atâta timp cât acestea sunt subordonate regimurilor atee din țările comuniste, ci numai atunci când ele vor fi cu adevărat libere și când ierarhiile lor nu vor mai fi aleși după preferințele politice ale prigonitorilor de Dumnezeu.

În vederea unei mai strânse conlucrări pastorale și teologice care ar putea ajuta poziția Bisericii Ortodoxe în problemele ecumenismului, a fost luată, în 1971, o valoroasă inițiativă în Grecia, prin inaugurarea *Centrului Ortodox* de la Penteli. Acest centru de îndrumare ortodoxă, cu distinși teologi și cunoscute fețe bisericești, și-a propus să contribuie la strângerea legăturilor dintre Bisericile Ortodoxe printr-un studiu în comun al problemelor de interes pentru toată Biserica Ortodoxă și să promoveze o colaborare panortodoxă, devenind astfel receptorul și emițătorul conștiinței teologice și eclesiologice a lumii ortodoxe. Curentul de reînnoire și de afirmare a Ortodoxiei, dincolo de hotarele sale geografice, înăuntrul cărora Biserica Răsăritului se îngrădise de veacuri, este în mare parte alimentat de interesul pe care o elită intelectuală laică îl acordă originilor spiritualității creștine.

Biserica creștină de pretutindeni va trebui să-și regăsească adevărata conștiință teologică, precum și autentică substanță euharistică și, după cum spunea un valoros teolog grec, *va trebui să-și lepede criteriile străine, ale unei morale mondene și sociale, și să se elibereze de îngrădirile unei religii a omului decepționat* (163).

Sub aceste auspicii își află sensul adevărat și dorința, manifestată de întreaga creștinătate, de unire a Bisericilor despărțite. Iată de ce Ortodoxiei îi revine întreaga răspundere pentru a lumina drumul mântuirii și a arăta care este adevărata Biserică instituită de Iisus Hristos, în care ar trebui să se regăsească întreaga creștinătate, spre preamărirea Sfintei Treimi.

Capitolul 22

Iconomia lui Dumnezeu în istoria lumii

Din cele mai îndepărtate vremuri ale omenirii, de când s-au înghebat primele triburi și până s-au plămădit primele națiuni și state, cu uzurpări de tronuri și vărsări de sânge, cu războaie de cucerire și asupra, ochiul lui Dumnezeu n-a pregetat să privească pururea peste tot ceea ce se întocmea și se pritocea între fiii oamenilor. Și nu în zadar, în vremea lui Noe, El S-a căit în sine pentru că l-a făcut pe om, deoarece multe răutăți se săvârșeau pe fata pământului.

Și chiar dacă istoria lumii, cu toate nenumăratele ei biruințe și înfrângeri, înfloriri și decăderi, și-a făurit-o omul prin ambițiile-i nestăvilite, pecetluind pentru veacuri atâtea evenimente care au marcat pietre de hotar în viața omenirii, înălțându-i pe unii și coborându-i pe alții, nimic nu s-a petrecut fără știința și îngăduința lui Dumnezeu. Căci de-a lungul acestor fapte a existat un fir imaterial care s-a împletit în urzeala istoriei, o intervenție invizibilă, care uneori s-a interpus în desfășurarea evenimentelor și le-a oprit cursul, iar alteori le-a schimbat mersul pentru a le subordona apoi unei finalități, pe care Dumnezeu o voia împlinită, alta decât cea plăsmuită de oameni. Prin iconomia lui Dumnezeu, anumite realități și situații istorice au fost îndrumate spre un făgaș nebănuit față de cel în care erau angajate, deschizând noi orizonturi în viața lumii și în destinul unor popoare. Căci *Domnul risipește sfaturile neamurilor; El leapădă gândurile popoarelor și defăima sfaturile căpeteniilor* (Ps. 32, 10).

Așa s-a întâmplat și cu evreii care, după ce au fost lăsați în greaua asupra a Egiptului, au fost ajutați prin mijlocire cerească să se elibereze, să fugă în pustie, să se salveze de urmărirea faraonului și să biruiască atâtea neamuri idolatre. Suferința și plângerea le-a fost chezașia ca să primească Tablele Legii și să dobândească Canaanul, țara în care curgea lapte și miere.

Nu fără un rost adânc, Palestina, în timpul Mântuitorului, se afla sub ocupație romană. În acest fel avea loc recensământul populației ordonat de Octavian, deci și înscrierea lui Iosif și a Măriei în catastifele împărătești de la Betleem, ca o mărturie a nașterii Pruncului, a istoricității acestui sfânt eveniment. Și nu întâmplător și fără sens, la sfârșitul vieții pământești a Mântuitorului a avut loc, printr-un alt act, pecetluit tot în fața istoriei, judecarea și condamnarea lui Iisus, *Regele Iudeilor*, de către guvernatorul roman păgân, sub acuzațiile

conducătorilor și ale poporului evreu, care s-au lepădat de Iisus și l-au cerut răstignirea. Faptele istoriei nu rămân izolate față de voința divină; de aceea Mântuitorului i-a spus lui Pilat: *N-ai avea nici o putere asupra Mea, dacă nu ti-ar fi fost dat tie de sus. De aceea cel ce M-a predat ție mai mare păcat are* (In. 19, 11). Stăpânirea romană asupra Palestinei a însemnat și piatra de poticnire pusă în calea poporului evreu, care îl aștepta pe Mesia ca pe un eliberator național de sub stăpânirea păgână și nu ca pe Mântuitorul lumii. Existența acestui vast imperiu a înlesnit contactul apostolilor și al ucenicilor cu Occidentul, precum și închegarea Creștinismului apusean.

În perioada celor trei secole de prigonire a Creștinismului, pe care Dumnezeu le-a îngăduit, credința creștină s-a întărit, iar martirii, care au preferat mucenicia în locul lepădării de Hristos, au dovedit pentru totdeauna că această credință nu a pornit dintr-o psihoză a mulțimii, ci din cea mai adâncă convingere asupra realităților supranaturale: viața, moartea și învierea Domnului.

Mileniul care a urmat de la Teodosie cel Mare, când păgânismul a fost definitiv desființat, iar Biserica Creștină și-a dobândit aureola, și până la căderea Bizanțului sub musulmani și a apariției umanismului, el amintește de *mia de ani* din *Apocalipsa* Sfântului Ioan, care a spus: *Si a prins pe balaur, șarpele cel vechi care este diavolul și satana, și l-a legat pe mii de ani și l-a aruncat în adânc (...), ca să nu mai amăgească neamurile, până ce se vor sfârși miile de ani* (Apoc. 20, 2-3).

Evul Mediu, în care au luat ființă și s-au consolidat sub semnul Crucii atâtea neamuri creștine ale Europei, nu a fost un ev al întunericului, după cum o pretind umaniștii raționaliști; ci unul de viață spirituală, în care Biserica a strălucit prin sinoadele ei ecumenice, prin *teologhisirea* Sfinților Părinți, prin sensul duhovnicesc pe care l-au avut credincioșii față de mântuirea sufletului, prin arta și zidirile de inspirată frumusețe ale sfintelor lăcașuri care s-au ridicat atât în Răsărit, cât și, mai ales, în Apus. Evul Mediu a reprezentat mileniul de încreștinare a Europei și de înscăunare în lume a civilizație creștine.

Evul Modern reprezintă Evul marilor cuceriri științifice ale materialismului și ale liberei cugetări, dar și al plămădirii și consolidării progresive, ca entități istorice și statale, a celorlalte neamuri ale lumii, din celelalte continente, chemate și ele, rând pe rând, la Hristos. Prin misionarii creștini care au pătruns până în ținuturi îndepărtate, s-a răspândit printre băștinași Biblia și vestirea despre Cel răstignit și înviat din morți, s-au înființat lazarete și leprozerii, s-au zidit școli

confesionale, case de rugăciuni și biserici, care au botezat mulți indigeni, alții continuând să vină spre credință.

Încrăstinaarea lumii nu s-a făcut pentru toate neamurile la fel și nici printr-o aceeași luminată înțelegere spirituală. Grecii, care îl cunoșteau pe Socrate, pe Platon și pe Aristot, și traco-dacii, care erau monoteiști și duceau o viață ascetică, sau celtii din Galia, cu o înțelegere spirituală mai evoluată decât a altor popoare, au primit vestirea Evangheliei cu o participare mai lucidă, în conștiința lor religioasă, decât alte neamuri păgâne, refractare sau interesate în a primi Creștinismul în scopuri politice și pământești, fapt pentru care unele din ele au fost ușor captate spre erezii, iar altele au recăzut ulterior în păgânism. Așa s-a întâmplat cu vizigoții, care s-au creștinat în urma unui târg încheiat cu împăratul Valens, în schimbul îngăduinței de a se așeza în Tracia și în Moesia; cu ostrogoții, cu gepizii și longobarzii, deveniți arieni fanatici; cu ungurii, care s-au întors în parte la păgânism, cu polonii, care s-au botezat împreună cu idolii lor, sau cu prusacii care, prin cerbicia lor, s-au convertit abia în secolul al XIII-lea.

Consecințele unor asemenea convertiri și-au arătat roadele mai târziu: pentru greci, prin pleiada Sfinților Părinți ai Bisericii; pentru români și macedoneni, prin numeroasele sihăstria și pustnicii care au împânzit pădurile și văgăunile munților; pentru francezi, printr-un misionarism activ și o mare operă creștină.

Nu la fel s-a întâmplat cu popoarele germanice, care s-au poticnit în erezia arianismului și au persecutat Biserica din Occident până -în secolul al VI-lea; care mai târziu, prin Luther, au generat protestantismul, iar în vremurile contemporane au dat anticreștinismul lui Nietzsche și doctrina rasistă, culminând cu nazismul și cu reînțoarțerea, în parte, la păgânism, la cultul lui Thor și Wotan; în ceea ce-i privește pe unguri, nici după zece secole de Creștinism nu s-au lecut de șovinism și de cruzimile care decurg de aici.

S-a împlinit vremea când toți locuitorii pământului s-au constituit în națiuni de sine stătătoare. *Că împietrirea s-a făcut lui Israel în parte, până ce va intra tot numărul neamurilor* (în Biserica lui Hris-tos) (Rom. 11, 25). Simbolică este *pescuirea miraculoasă* din Marea Tiberiadei (In. 21, 11), când Apostolii au aruncat mreaja, după îndemnul Mântuitorului, în partea dreaptă a corăbiei și au prins *153 de peștișori*, prefigurând numărul de neamuri la care a ajuns omenirea. Simbolic este și că *o noapte întreaga*, adică toată perioada corespunzătoare Vechiului Testament, Apostolii nu au putut prinde nimic. Iar însumarea celor trei cifre ale numărului 153 poate însemna cele 9 cete îngerești ale împărăției cerești.

Chemarea lumii la Hristos nu s-a făcut pentru toate neamurile deodată și nici în mod întâmplător, ci pentru fiecare neam în parte, atunci când i-a venit rândul, conform iconomiei lui Dumnezeu. Parabola cu gospodarul care a ieșit să-și tocmească lucrători în vie, la diferite ore din zi, se potrivește nu numai pentru momentul trezirii la credință a fiecărui om, ci și a fiecărui neam, plata pentru toți fiind cea învoită, indiferent când au fost chemați (Mt. 20, 1-16). Pentru fiecare popor ca și pentru fiecare individ în parte, *Dumnezeu toate le lucrează spre binele celor ce iubesc pe Dumnezeu, al celor care sunt chemați după voia Lui* (Rom. 8, 28).

În planul divin pentru încreștinarea omenirii și pentru desăvârșirea ei pe scara spirituală, toate neamurile sunt rânduite pentru o anume misiune. După darurile împărțite de Dumnezeu în vederea împlinirii acestei misiuni, unele neamuri au fost hărăzite să îmbogățească operele teologice și patristice sau să combată ereziile, altele să se mu-cenicească împotriva năvălirilor barbare și păgâne și să păstreze credința curată; sunt neamuri cărora le-a revenit misionarismul, pro-povăduirea Evanghelia în toată lumea sau împlinirea de acțiuni samaritene de importanță mondială, prin felurite opere de binefacere. Sunt și națiuni care nu și-au înmulțit talantul, ci dimpotrivă, în loc să fi adunat pentru Hristos, au risipit și ce li s-a dat. De aceea există și o judecată a Neamurilor: *Certat-ai neamurile și au pierit nelegiuiții* (Ps. 9, 5); *Să fie judecate neamurile înaintea Ta! Pune, Doamne, legiuitor peste ele, ca să cunoască neamurile că oameni sunt* (Ps. 9, 19-20); *Vei judeca popoarele cu dreptate și neamurile pe pământ veipovăfui* (Ps. 66, 4). Iar atunci când se va face cer nou și pământ nou, *Pomul vieții, făcând rod* (în Ierusalimul ceresc) *de douăsprezece ori pe an, în fiecare lună* (va rodi), *și frunzele pomului sunt spre tămăduirea neamurilor* (Apoc. 22, 1-2).

Între fiecare creștin și națiunea lui se produce o simbioză spirituală în acțiunea Binelui și a Răului, care se cristalizează în credința religioasă, în simțirea, în gândirea și în toate manifestările aceluia neam. Când însă conștiința creștină a suprastructurii politice și eclesiastice a unei națiuni se răcește, scade și pulsul credinței aceluia neam. Atunci numai o rămășiță aleasă rămâne vrednică, precum în vremea proorocului Ilie, ca să ducă, nestinsă, flacăra credinței aceluia neam.

Dacă fiara apocaliptică a comunismului ateu s-a ridicat din adânc pentru a-L smulge pe Hristos din inimile credincioșilor și pentru a împiedica propovăduirea Evangheliei, în schimb Creștinismul, însângerat prin martirii lui ca în primele trei secole ale persecuțiilor, se purifică și se redresează, pentru a porni cu și mai multă putere la cu-

cerirea întregii lumi, în numele credinței celei adevărate. Extinderea stăpânirii comunismului și a doctrinei lui materialiste, până în țările continentului galben și ale celui negru, își găsește rostul în iconomia lui Dumnezeu, deștelenind acel pământ pustiu de mă răcinii credințelor religioase rămase în întuneric, în vederea pregătirii zilelor când Apostolii cei de la urmă vor putea vesti și semăna cuvântul Domnului și printre toate acele neamuri. Căci atunci când Biserica lui Hristos se va reînnoi și cuvântul Adevărului va străluci din nou până la marginile pământului, va fi mai ușor să se convertească la Creștinism cei care și-au pierdut credințele păgâne sau cei care au căzut într-o dezorientare spirituală, decât cei integrați în credințe ancestrale. Pentru că orice credință religioasă - budistă, brahmană, musulmană sau idolatră - generează fanatici, greu convertibili la o altă religie, în timp ce doctrinele politice și filosofice, cu lozinci materialiste și mituri trecătoare, nu pot face rădăcini adânci în sufletele oamenilor, care sunt gata să vibreze către cele supranaturale și veșnice. Experiențele ratate ale vieții, clătănând pe mulți din convingerile lor față de nimicniciile pământești, îi predispun spre o receptivitate mai mare la chemarea Duhului Sfânt.

Prin războaie și revoluții, Cel Atotputernic lovește toate neamurile pământului, le coboară în plângere și deznădejde, ca pe cei păgâni să-i izbăvească de credințele lor păgâne, iar pe creștinii căzuți în necredință să-i trezească la pocăință, pentru ca și pe unii și pe alții să-i ridice spre cele spirituale și să le deschidă calea mântuirii. Căci numai ochii înlăcrimați și inima zdrobită îl văd pe Dumnezeu, iar Tatăl ceresc se poate folosi de orice mijloace spre a îndrepta cele nedrepte și a-i aduce la lumină pe cei din întuneric.

Lumea se precipită spre încheierea unui mare capitol al istoriei; dar după plângerea și jalea în care s-a cufundat tot pământul, vine vremea când hărăzit omenirii îi va fi un răstimp de liniște și pace, răstimpul binecuvântat ce va urma după prăbușirea Babilonului - *curva* apocaliptică, imaginea lumii moderne cu toate rătăcirile și spurcăciunile ei. Atunci vor ieși la toate răspântiile pământului binevestitorii Evangheliei, ca să-i cheme pe toți la Hristos, la masa *Fiului de împărat*, pentru că în casa Domnului sunt multe locuri - pentru cât mai mulți.

Ortodoxia și ecumenismul

Năzuința unirii Bisericilor, mult dorită de toată Creștinătatea, pentru ajungerea la *o singura turma și un păstor*, nu poate fi decât binevoită și binecuvântată de Dumnezeu.

Dar pentru ca această contopire a creștinilor, într-una sfântă, sobornicească și apostolească Biserică, să corespundă unui scop sfânt și să se înfăptuiască după voia lui Dumnezeu, ar trebui ca acele Biserici înstrăinate și acele comunități creștine heterodoxe, care ar voi în mod sincer să ajungă la această realizare, să adere la dreapta credință cu o întreagă participare și cu o deplină recunoaștere a Adevărului. Biserica Ortodoxă are menirea sacră, *cu vreme și fără vreme*, să facă să fie cunoscut acest Adevăr și să *descopere lumina de sub obroc*. Dar, de dragul unirii Bisericilor, nu trebuie ca Biserica Ortodoxă să ajungă la compromisuri ce **i-ar** aduce vătămare de credință. Ca deținătoare deplină a tezaurului creștin, a mijloacelor sacrosancte de mântuire și a unei credințe nealterate, ea simte chemarea să se ridice în dumnezeiască strălucire ca să binevestească și să lumineze lumea. Este vremea ca toată creștinătatea să revină la credința primară, la predaniile Sfinților Părinți și la rânduielile canonice.

Intr-o asemenea viziune, Biserica-mamă înțelege să primească în sărbătoare împărătească, la matca Adevărului, pe toții frații creștini care s-au îndepărtat de Biserica Ortodoxă, ca și pe toți necreștinii care ar voi să se mântuiască și să primească dreapta credință.

Dar după cum întoarcerea heterodocșilor la Biserica primară nu s-ar putea împlini decât într-un duh de smerenie, tot astfel, într-ace-lași duh, trebuie privită această întoarcere și de lumea ortodoxă, căci nu din vredniciile omenești ale celor aflați în această credință se va putea ajunge la Unire, ci din dragostea și lucrarea lui Dumnezeu, atunci când se va surpa Babilonul cel mare al tuturor ereziilor și pri-hănilor, când toată creștinătatea va putea vorbi o singură și aceeași limbă - cea a Harului.

Un rol de seamă în apropierea și unirea lumii creștine îi revine Bisericii Romano-Catolice, reprezentanta celei mai numeroase grupări creștine. Această Biserică a avut meritul, în decursul istoriei, de a-și fi făurit o puternică organizație ecleziastică, de a fi înființat numeroase ordine călugărești, de a fi întemeiat instituții și așezăminte so-cial-creștine, de a fi dezvoltat și editat o bogată literatură religioasă,

teologică, apologetică și morală și de a fi desfășurat o acțiune misionară, prin propovăduirea Evangheliei în toată lumea, prin jertfa multor martiri.

Experiența organizatorică a Catolicismului ar putea fi luată ca exemplu, în multe privințe, de Bisericile Ortodoxe. Dar Catolicismul s-a considerat *Biserica universală* și singura în drept să reprezinte *plinătatea harului*; el are o conducere centralizată și veleități de *supremație și infailibilitate*, ceea ce a dus la pierderea caracterului de sobornicitate și de ecumenicitate; tendința spre inovații a condus la mutilări dogmatice; tendința spre păgubirea lui spirituală. Cruciadele, cu împilări dezlănțuite asupra bisericilor și mănăstirilor ortodoxe din Orient, inchizițiile, indulgențele, intoleranța religioasă față de protestanți, precum și politica de stat a Vaticanului, cu veleitățile de a se considera și putere temporară, au reprezentat devieri ale Bisericii Romane față de spiritualitatea Ortodoxiei.

Ruptura comunității creștine, prin îndepărtarea lumii catolice occidentale de Orientalii ortodocși, își găsește prefigurarea în Vechiul Testament, prin scindarea împărăției lui Solomon.

Semnul vizibil lăsat de Dumnezeu pentru abaterile Bisericii Catolice de la adevărata credință și tradiție, este faptul că numai ortodocșilor le-a rămas darul să primească, în noaptea învierii, lumina cerească de la flacăra arzătoare care coboară în chip minunat pe Mormântul Domnului, iar catolicilor și armenilor, nu.

În cursul secolelor trecute, clericalismul a pus stăpânire pe viața și gândirea religioasă a lumii catolice, mai întâi în Evul Mediu, cu scopul de a ține piept ingerințelor feudalilor, iar apoi, după Conciliul de la Trent, pentru a se opune Protestantismului. *Cu cât Biserica Catolică și-a întemeiat o organizație mai rigidă pentru a rezista asalturilor Protestantismului, cu atât mai mult s-a adâncit hotarul de despărțire între ea și sora sa din Orient; și cu cât organizația Bisericii Catolice a devenit mai centralizată, cu atât ierarhia ei s-a îndepărtat și mai mult de concepțiile orientale (164).*

În vederea ecumenismului, nu este nevoie ca Biserica Romei să primească Ortodoxia de la urmașii Bizanțului; e suficient ca ea să revină la propria-i credință, cea pe care a avut-o înainte de schismă, la credința mărturisită de venerabilul papă Leon al III-lea și de venerabilul papă Ioan al VH-lea, renunțând astfel la toate inovațiile ulterioare adăugate Crezului și dogmelor.

Impotriva antagonismului și separatismului între catolici și ortodocși, au intervenit, în ultimii ani, schimburi de scrisori oficiale între reprezentanții celor două Biserici, mesaje și alte acțiuni de apropiere-

re, în vederea realizării unui dialog. În dorința manifestării unei atitudini de bună înțelegere reciprocă, Patriarhatul ecumenic din Constantinopol a consimțit să fie reprezentat prin observatori la Conciliul Vatican II, din 1964. Acest fapt a stârnit critici din partea unor episcopi ai Bisericilor Ortodoxe, în special din Grecia. Tot în 1964 a avut loc întâlnirea de la Ierusalim, într-o atmosferă de dragoste creștină, dintre papa Paul al VI-lea și patriarhul ecumenic Athenagoras. De asemenea, o delegație catolică a fost trimisă la Moscova cu ocazia celebrării a 50 de ani de la investirea, ca episcop, a fostului Patriarh Alexis. Au atras apoi atenția vizitele protocolare pe care le-au făcut cei doi capi ai Bisericii despărțite: patriarhul Athenagoras, la Roma, și papa Paul al VI-lea, la Constantinopol, precum și darurile simbolice pe care și le-au dat: un potir, semn al unității euharistice, și un felon episcopal, semn al unității sacerdotale.

Pe baza principiului de colaborare, stabilit prin declarația comună din 28 octombrie 1967, s-a înființat la New York o comisie compusă din prelați catolici și ortodocși, pentru asistența refugiaților din Orientul Apropiat. Pe temeiul aceleiași declarații s-a inițiat și o colaborare între profesorii catolici și ortodocși, în domeniul istoriei și tradițiilor celor două Biserici, privind patristica și liturgia. În același spirit s-a organizat la Roma, de către Institutul Pontifical al Studiilor Orientale, un congres cu tema: *Patriarhatele din primul mileniu al istoriei Bisericii*.

Biserica Romei, făcând pomenire de *creștinii orientali separați de Sfântul Scaun*, a recunoscut importanța pe care o reprezintă Ortodoxia în sânul Bisericii Universale, nu numai din punct de vedere numeric (circa 16 milioane, sau 21% din toți creștinii), ci mai ales prin tot ceea ce reprezintă ea ca *tradiție, gândire teologică și evlavie mistică*.

Între timp au avut loc și alte manifestări între Orientul Ortodox și Occidentul Catolic: colocviul de la Bari (Italia), din 1970, între reprezentanții Patriarhatului din Moscova, în frunte cu mitropolitul Ni-codim, și reprezentanții Bisericii Catolice; în 1971, cardinalul Wille-brandt a vizitat Biserica din Grecia; conferința de la München, din 1982, între ortodocși și catolici, când teologii catolici au recunoscut, prin protocolul încheiat, valabilitatea Crezului Ortodox, fără *Filioque*. Augurii par să fie favorabili apropierei celor două Biserici surori.

Bisericile și confesiunile protestante, sub aspect dogmatic și ecle-siologic, prezintă erori mult mai grave față de Ortodoxie decât Catholicismul, întrucât ele sunt mai săracite de lucrarea Sfântului Duh. Bisericile protestante au însă marele merit de a fi tradus Biblia în toate limbile¹⁶⁵, de a fi răspândit Evanghelia până în cele mai îndepărtate

colțuri ale pământului prin puternice organizații misionare, de a fi înființat, în toată lumea, nenumărate instituții cu scopuri caritabile. În ultima vreme, ele au deschis calea ecumenismului, perseverând, prin diferite mijloace, pentru apropierea și unirea Bisericilor lui Hristos. Și nu este fără tâlc, în iconomia lui Dumnezeu, că Protestantismul și, în special, Biserica Luterană și Anglicană, care odinioară au provocat dezbinarea Creștinismului prin Reformă, își manifestă acum tendința spre ecumenicitate, spre regăsirea în unitate și în Adevăr.

Pentru atingerea acestui scop, a luat ființă organizația interconfesională *Consiliul Ecumenic al Bisericilor*, cu sediul la Geneva, care, sub deviza *ecumenismului*, desfășoară o campanie mondială asiduă. Dar, din păcate, această organizație a luat ființă din inițiative masonice și nu urmărește scopuri sincere pentru Biserică. Paralel cu acțiunea acestui Consiliu, a luat naștere, în cadrul Vaticanului, sub pontificatul lui Ioan al XXIII-lea, *Secretariatul pentru Unitatea Creștinilor*, o altă organizație proeminentă cu caracter ecumenic, ce desfășoară o intensă activitate pentru apropierea creștinilor despărțiți. Dar toate aceste acțiuni religioase cu caracter ecumenic, și care se întrec în declarații de dragoste interconfesională, prezintă, în realitate, grave erori, cu neînțelegeri de fond față de esența acestei probleme.

Ecumenismul, prin sensul deformat care i se atribuie azi, nu reflectă întotdeauna adevăratul înțeles de unitate și sobornicitate a Bisericii, într-o hristocentrică de dreaptă credință în care să se contopească întreaga creștinătate. Adeseori, prin ecumenism se înțelege urmărirea unei activități interconfesionale, fără un scop de unitate în credință, ci de conlucrare socială. În Protestantism, ideea de apropiere între Biserici se sprijină mai mult pe considerații samaritene și social-politice, pe baza cărora să se organizeze lumea, și mai puțin, sau aproape deloc, pe temeiuri teologice și dogmatice, care să asigure credincioșilor o unitate în Duh și Adevăr.

Când se ajunge însă la problemelor teologice și dogmatice, Bisericile și confesiunile protestante doresc tratative la masa rotundă, negocieri, divergențele existente eliminându-se prin acceptări minore din partea unora și prin cedări majore din partea celorlalți.

La rândul său, prin ecumenism, Biserica Romei ar vrea să i se recunoască supremația absolută de către toți creștinii *separați de Scaunul apostolic*, deci și de ortodocși, considerându-se că *singura Biserică a lui Hristos prin care se poate obține toată plenitudinea mijloacelor de mântuire este cea catolică* (Conciliul Vatican II).

O asemenea mentalitate denotă că nici protestanții și nici catolicii nu au înțelegerea necesară pe care ierarhiile acestor Biserici ar trebui

să o aibă cu privire la sensul adevărat al reintrării lor în ecumenici-tate. Fiecare rămâne pe poziția sa rigidă, dogmatică și eclesiastică. Și nu se vede o smerită cugetare și un duh de pocăință pentru abaterile trecutului care, indiferent din ce cauză ar fi provenit, au dus, prin uneltirile diavolului, la dezunire, la *ruperea cămășii fără cusătură a lui Hristos*. Căci nu ortodocșii s-au desprins din trunchiul Bisericii Apostolice, ci toți aceia care s-au îndepărtat de Biserica primară prin denaturări și inovații.

Exprimând dorința unirii Bisericilor, papalitatea se manifestă față de orientali cu acea bunăvoință îngăduitorare care se arată unei rude scăpătate, așteptându-i pe ortodocși *cu ușile deschise* (Conciliul Vatican II). O asemenea atitudine pune, de la început, în mod cu totul greșit, problema ecumenicității și compromite scopul unirii, după cum s-a întâmplat în atâtea rânduri din partea Bisericii Romane.

În 1848, papa Pius al IX-lea, reluând tratativele mai vechi ale predecesorilor săi în vederea unirii Bisericilor, a trecut în mod voit cu vederea peste toate divergențele care au constituit schisma, precum și peste toate semnalările făcute prin enciclica patriarhilor ortodocși din 1831, împotriva inovațiilor latine. În acest scop el a adresat creștinilor orientali o epistolă, *In suprema Petri apostoli Sedi*, cu invitația de a se uni cu Roma, de a *reveni la Biserica cea adevărată, la comuniunea cu Sfântul Scaun*, și la *unicul staul al lui Hristos*, folosind în acest scop felurite insinuări cu pretenții neîntemeiate. La acest apel, redactat cu *paternă* grijă dar și cu autoritatea superiorității, pentru a impune ascultare, patriarhii ortodocși, dimpreună cu sinoadele lor, au dat papei un răspuns negativ și viguros, prin enciclica din același an, 1848, punând la punct, fără ocol, problema reîntregirii Bisericii. S-a susținut astfel, înainte de toate, că unirea, dorită de altfel și de ortodocși, nu poate fi posibilă decât prin revenirea ro-mano-catolicilor la vechile statorniciri dogmatice, canonice și liturgice dinaintea schismei și de la care ei s-au îndepărtat, precum și prin revizuirea concepției papistașe prin care s-au abătut de la Sfânta Tradiție și au ajuns la pretenția de hegemonie asupra întregii Creștinătăți. Acest răspuns a produs o mare dezamăgire Vaticanului, precum și papei Pius al IX-lea, care spunea despre sine: *Eu sunt Tradiția și Eu sunt Biserica (166)*. Prin primatul papal, care a condus la erezia infailibilității papale, s-a nesocotit autoritatea supremă a Bisericii, care este aceea a sobomicității, după cum o mărturisește și Crezul, înlocuindu-se cu aceea a unui singur arhipăstor. S-a contravenit în acest fel chiar punctului de vedere al papei Grigorie cel Mare, Dia-

logul, și al lui Irineu, care recunoșteau Sinodul ca singură autoritate a Bisericii, iar nu întâietatea unui episcop.

Analizarea obiectivă a divergențelor esențiale, menționate prin Enciclica sinodală de la 1848, a constituit documentul important care a reprezentat baza condițiilor principale pe care s-ar fi putut realiza unirea. Textul Enciclicii de la 1848 a fost ulterior publicat de ortodocși, în două ediții franceze - 1850 și 1863 - iar un studiu valoros, în legătură cu acel schimb de întâmpinări, a fost editat în 1935 de profesorul teolog Tudor Popescu, sub titlul: *Enciclica Patriarhilor Ortodocși de la 1848*.

Prin invitația la unirea cu Roma, Pius al IX-lea și-a închipuit că, făgăduind presupuse privilegii ierarhiei Bisericii Ortodoxe, precum și menținerea cultului oriental, ar fi putut obține unirea în condițiile subordonării patriarhilor orientali autorității scaunului papal. De altfel, *Privilegiile* și împuternicirile acordate înainte Bisericii Unite (greco-catolice) au fost relative și provizorii (167).

Deși încercarea de a aduce la *Staulul Romei* pe orientali a rămas fără rezultat, ea a fost repetată de Leon al XII-lea, de Benedict al XV-lea, de Pius al XI-lea, de Ioan al XXIII-lea și, în ultima vreme, de Paul al VI-lea. În toate aceste încercări de apropiere, atitudinea papalității și, în general, a Catolicismului, a lăsat mult de dorit prin lipsa de sinceritate și prin intențiile ascunse pe care le-au nutrit față de Biserica Ortodoxă. Acest fapt ar trebui să trezească în cea mai mare măsură atenția ierarhiei Bisericii Ortodoxe și să le pună îri gardă față de orice relații stabilite de Apuseni în scopul unirii.

Se știe, de exemplu, că în perioada în care se făceau, din partea papalității, apeluri *părintești* pentru unire, diplomația Vaticanului căuta să submineze situația creștinilor din Orient. Uneltirile romano-catolice împotriva *ereticii despărțiți de Sfântul Scaun* s-au constatat în numeroase împrejurări istorice și nu s-au dezmințit nici atunci când ortodocșii treceau prin cele mai grele încercări din cauza prigonirilor dezlănțuite de musulmani, nici atunci când în Ardeal, din cauza imperialismului habsburgic și a agresiunilor maghiare, o parte din românii transilvăneni au fost obligați să treacă la unire.

După cum cruciații de altădată au asediat Constantinopolul bizantin, **l-au** jefuit, i-au devastat bisericile, au dat foc mănăstirilor din Athos și au provocat atâtea măceluri printre ortodocșii *eretici*, tot astfel papistații de mai târziu s-au alăturat musulmanilor, această alianță îndreptându-se împotriva credincioșilor ortodocși și concre-tizându-se printr-o medalie jubiliară, bătută la Paris, cu inscripția: *Dieu protege le catholicisme, le protestantisme et l'islamisme* (168). Ca

urmare, Pius al IX-lea, care izbutise în 1847 să-și asigure numirea unui legat apostolic la Constantinopol, urmărea acum să ia asupra sa protectoratul tuturor creștinilor din Imperiul Otoman.

Considerând Orientul ortodox în rândul *infidelilor* care trebuiau convertiți (*terra missionis*), *papismul n-a încetat să tulbure Biserica cea liniștită a lui Dumnezeu, trimițând pretutindeni misionari traficanți de suflete care, înconjurând pământul și marea ca să facă un prozelit, să poată astfel înșela și pe vreunul dintre ortodocși, stricând învățătura Domnului* (169).

Prin răspunsul patriarhilor ortodocși din 1848 s-a stăruit într-o mare măsură asupra ereziei *Filioque*, atât pentru faptul că această dogmă *a introdus raporturi diferite și inegale între ipostasurile cele de aceeași putere și împreună mărite, prin confundarea sau amestecarea lor*, cât și prin faptul că a deschis drumul altor inovații însușite de Biserica romană care, prin subtilități scolastice, au adus alterări sfintelor Taine ale Botezului și ale Euharistiei, au ciuntit ierurgia în partea ei esențială și au întronat *papismul*. Cu toate erorile lui.

Toate aceste inovații și abateri de la Sfânta Tradiție fac imposibilă unirea, atâta timp cât catolicismul nu va renunța definitiv și fără rezerve la toate aceste rătăcirii.

Tentative pentru apropierea celor două Biserici au fost încercate în ultimele decenii, cu bună intenție, de Biserica Ortodoxă. Prin învoirea reciprocă dintre papa Paul al VI-lea și patriarhul Athenagoras, s-au ridicat, în anul 1965, la Roma și Constantinople, anatemele reciproce pronunțate cu ocazia Schismei din 1054. A fost un fapt epocal. Dar surpătura adâncă ce s-a format între Occidentul catolic și Orientul ortodox nu s-a putut închide doar prin ridicarea anatemelor.

În legătură cu dumnezeiescul Simbol al Credinței, care este piatra de temelie a Bisericii, Părinții Sinodului al III-lea ecumenic, de la Efes, au hotărât *să fie pedepsiți cu pedeapsă nedezlegată, a excomunicării din orice treaptă a clerului, toți acei care vor mărturisi un alt crez decât acela de la Niceea, referitor la Sfântul Duh*. Întrucât însă sinodali de la Efes, din anul 431, cunoșteau canoanele Sinodului din Constantinopol, din 381, și deci implicit și completarea adusă Crezului de la Niceea despre purcederea Duhului Sfânt, rezultă că pedeapsa excomunicării hotărâte prin canonul 7 de la Efes, a căzut asupra ierarhilor Bisericii Catolice. Acest canon pronunțat de un Sinod Ecumenic a rămas în vigoare și nu va fi niciodată abrogat de Biserica Drept-măritoare a Răsăritului. De aceea nu va fi cu puțință să existe nici o comuniune la același Potir cu Biserica Romei, atâta timp cât această Biserică își va menține greșita dogmă a purcedem Duhului Sfânt și

de la Fiul, precum și a celorlalte dogme greșite cu care s-a încărcat după anul 1054 și până în prezent.

Episcopul Romei de mare cinste, care a fost papa Leon al III-lea (+ 816), a dezaprobat în chip solemn greșita credință despre *Filioque*, care-și făcuse drum în Apus, și a aplicat pe zidurile bazilicii Sfântului Petru două plăci de argint pe care s-a săpat Crezul Ortodox - fără *Filioque* - scris în greacă și în latină, și menținut acolo până în 1054. De asemenea, papa Ioan al VIII-lea, prin *Epistola către venerabilul Patriarh Fotie*, a pus în rândul lui Iuda pe cei care au introdus schimbarea dumnezeiescului Simbol (170). Acest fapt a fost și mai mult întărit prin Sinodul de la Constantinopol (879-880), ținut sub Patriarhul Fotie, și la care au participat și împunătorii papei Ioan al VIII-lea, cu care ocazie s-a pronunțat pedeapsa anatemei pentru toți aceia care s-ar atinge de Simbolul Credinței Ortodoxe *că ar lăsa, ar adăuga, ar schimba sau ar falsifica cu ceva acest Simbol* (171). Și totuși erezia și-a făcut drum mai departe.

La Aix-la-Chapelle (809), Carol cel Mare a favorizat introducerea dogmei *Filioque* în Simbolul Credinței, iar ulterior *episcopii romani și-au permis să treacă peste hotărârile Părinților și ale Sinoadelor, pentru interesul de a impune voința Romei ca normă de credință și a ridica astfel autoritatea papală*. În acest sens apare și declarația papei Ștefan al V-lea (+ 891), pe care a făcut-o moravilor, după moartea Sfântului Metodiu și în ciuda Ortodoxiei bizantine a acestuia, privitor la purcederea Duhului Sfânt: *Dacă vor zice că este oprit de către Sfinții Părinți de a adăuga sau a reduce ceva în Simbol, răspundeți că Sfânta Biserică romană este paznica și confirmatoarea sfintelor dogme* (172).

Despre semeția episcopilor latini și mai cu seamă a papei, Sfântul Vasile cel Mare, încă de pe vremea lui, spunea: *Dacă va mai ține mânia lui Dumnezeu, ce ajutor vom avea de la mândria apuseană? Căci ei nici nu cunosc Adevărul, nici nu suferă să-l învețe ci, prejudicând cu bănuiele mincinoase, acelea le fac și acum, care (le-au făcut) și mai înainte, cu Marcel (Marcel al Ancyrei) condamnat în Orient ca eretic (canon 336, 338, 339, 343) și găsit binecredincios la Roma (canon 340 și Sardica 343). Certându-se cu cei ce vor să le arate Adevărul, ei întăresc erezia prin ei insisi* (173).

Ca urmare a acestor fapte care, din vinovăția Romei, au condus, rând pe rând, la Schisma din 1054, la Reforma din 1521 și la toate implicațiile ulterioare ale fărâmițării blocului protestant, precum și la schisma vechilor catolici de la 1871, s-a deschis, în anul 1964, Conci-liul Vatican II care și-a propus *ecumenismul* ca problemă centrală, prin

promovarea restaurării unității între toți creștii. Din păcate, această frumoasă intenție nu a fost însoțită și de dovezile necesare de sinceritate, de înțelegere adevărată și de recunoaștere a propriilor greșeli ci, dimpotrivă, s-a păstrat aceeași semeție din trecut, folosind însă mai multă diplomatie în raport cu celelalte Biserici și în particular cu Ortodoxia.

Este adevărat că o lucrare de mari proporții nu se poate face din-tr-o dată, ci necesită o pregătire de durată pentru creșterea și împlinirea ei; iar o cotitură importantă în orientarea Catholicismului nu s-ar putea face decât cu tact, pentru a nu aduce tulburare și sminteală în rândul clerului și al credincioșilor. Dar... Conciliul Vatican II s-a străduit să arate că deși celelalte Biserici creștine, inclusiv cea Ortodoxă, *nu sunt lipsite de semnificație și de valoare în taina mântuirii, ele sunt totuși în eroare, încât numai Biserica Romano-Catolică este cea adevărată.* Se spune deopotrivă: *Comunități considerabile se separă de plinătatea comuniunii cu Biserica Catolică (...) Acei care se nasc astăzi în asemenea comunități și care trăiesc cu credința în Hristos, nu pot fi acuzați de păcatul despărțirii, iar Biserica Catolică îi înconjoară cu respect frățesc și cu dragoste. În adevăr, acei care cred în Hristos și care au primit în mod valid botezul, se află într-o anumită comuniune, deși imperfectă, cu Biserica Catolică (174).*

Asupra superiorității Bisericii Romano-Catolice (175) precum și asupra insuficienței harice pe care o prezintă celelalte Biserici separate, se revine în mod stăruitor în documentele Conciliului Vatican II.

Deși Conciliul Vatican II a consimțit intercomuniunea cu Biserica Ortodoxă, având în vedere validitatea Euharistiei ortodoxe, totuși decretul respectiv avertizează pe credincioșii săi despre *rătăcirea* acestei Biserici, spunând: *Participarea la Sfintele Taine, care ar jigni unitatea Bisericii (Catolice) și ar include aderarea la rătăcire sau pericolul de greșală în credință, de sminteala și de indiferentism, este interzisă de legea divină (176).*

Din declarațiile oficiale, întărite prin hotărârile Conciliului Vatican II, se deduce cât este de obstrucționistă poziția Bisericii romane față de adevăratul duh care ar trebui să călăuzească o sinceră dorință de unire.

Despre felul în care este privită Ortodoxia în lumea catolică, este lămuritoare și declarația pe care a făcut-o, la Atena, mitropolitul Vasile al Varșoviei: *Pentru romano-catolicii din Polonia, prin ecumenism se înțelege subordonarea Bisericii Ortodoxe omoforului de la Roma (177).* La aceeași adunare, mitropolitul Dorotej din Praga a făcut cunoscut că în Cehoslovacia deciziile publicate de Conciliul Vatican

II. referitoare la căsătoriile mixte, nu sunt câtuși de puțin aplicate. În realitate, episcopatul romano-catolic a hotărât ca valabile numai căsătoriile mixte care sunt binecuvântate de un preot catolic, cu condiția obligatorie ca și copiii rezultați din asemenea căsătorii să fie botezați catolici.

Cele de mai sus denotă rea credință și ipocrizie din partea reprezentanților Bisericii Catolice; iată de ce dorința de apropiere și de unire a celor două Biserici creștine nu va putea fi realizată, cel puțin atât timp cât slava deșartă, erezia și orgoliul vor împiedica Vaticanul să vadă Adevărul.

Pretenția pe care o au unii latini, ca unirea să se înfăptuiască prin-tr-o recunoaștere din partea ortodocșilor a supremației papale și a inovațiilor catolice de credință, închide orice drum spre unire. În asemenea condiții, degeaba a declarat Conciliul Vatican II că îi așteaptă pe *creștinii separați cu ușile deschise*. Reverendul Charles Boyer, într-un articol în care comenta cartea lui Max Thurian, *Sacerdoce et ministere*, conchidea, în mod categoric: *Dintre toate comunitățile creștine, Biserica Romano-Catolică este aceea care cel mai puțin se poate schimba (...) și de a cărei doctrină nu se poate atinge (178)*.

Unirea Bisericilor Creștine rămâne condiționată, mai presus de toate, de mărturisirea unui aceluiași crez, a unei aceleiași doctrine și a unui aceluiași cult. În vederea unirii, Biserica Ortodoxă nu poate impune ca toți creștinii să se adapteze unui aceluiași tipar de viață religioasă, unui aceluiași tipic, cel propriu orientalilor. Fiecare Biserică și-a avut o experiență bine definită, s-a dezvoltat după un anumit specific, și-a constituit o organizare proprie, a ajuns la o anumită realizare istorică și s-a concretizat într-o determinată cultură și manifestare asupra modului de a gândi, de a-și făuri o artă bisericească, o muzică religioasă, precum și o proprie exprimare de viață, după darurile primite de la Dumnezeu. Unitatea Bisericii nu trebuie deci să însemne uniformitate în exprimare, ci armonie în unitate. Ca urmare, anumite diferențieri eclesiologice, care nu sunt esențiale, nu trebuie să constituie obstacole în calea unirii. Aceasta înseamnă că trebuie să primeze în mod absolut esențialul, pentru a nu se ajunge la compromisuri, căci *mai bun este războiul decât o pace care desparte de Dumnezeu*, după cum spunea Sfântul Grigorie despre arieni.

Ortodoxia consideră că ecumenismul trebuie să însemne o revenire a Creștinătății împărțite la o conștiință teologică unitară și autentică, o reînțoarcere la substanța adevărată și nu o unire formală, de dragul unirii, printr-un creștinism pietist și printr-o morală conformistă so-

cială, ca o cheie universală care ar deschide toate lacătele, dar față de care Sfinții Părinți ar prefera să rămână cât mai departe.

Entuziasmul cu care este privită problema ecumenismului de unele Biserici Ortodoxe, în vederea grăbirii unirii, ar putea aduce mari vătămări scopului adevărat, prin cedări neîngăduite, în detrimentul Sfintei Tradiții și al unității Bisericilor Ortodoxe, provocând schisme grave în sânul credincioșilor.

În urma unui mesaj, trimis la 8 februarie 1971, de către papa Paul al VI-lea, patriarhului ecumenic Athenagoras, Biroul patriarhal a publicat un comunicat prin care preciza că *mesajul a fost salutat de Fanar și pretutindeni ca un mare eveniment care ar putea să servească drept bază pentru o evoluție foarte rapidă a relațiilor dintre cele două Biserici, în vederea unirii*. Mai semnificative și mai neînțelese apar însă următoarele declarații, din cuprinsul aceluiași comunicat oficial: *Iată că schisma a fost abolită, și încă în cea mai măreață și mai surprinzătoare formă, la 7 decembrie 1965 (data ridicării anatemei care fuseseră pronunțate reciproc în 1054). În acest fel, totul a revenit automat la starea anterioară anului 1054. Iar în continuare se adaugă: De ce nu revenim automat și la Potirul comun, având în vedere că în 1054 nici un obstacol mai grav nu s-a ivit, în timp ce diferențierile existente se reduc în mod constant (179).*

Cuprinsul acestui comunicat surprinde în mod neplăcut. În primul rând, atâta timp cât se mențin importante deosebiri dogmatice, canonice și cultice, schisma nu a fost deloc abolită, ci doar anatemele ridicate, schisma continuând să existe ca o stare de fapt. În al doilea rând, nu s-a putut reveni la starea anterioară anului 1054, atâta timp cât datele problemei teologice și eclesiastice dintre cele două Biserici nu mai sunt aceleași ca înainte de 1054, ci mult mai grave și mai greu de reconciliat. În mod curios se susține că, de la 1054, nici un obstacol mai grav nu s-a ivit în calea acestor Biserici, când, în realitate, o serie de dogme noi, condamnate de Biserica Ortodoxă, au fost însușite de Biserica Romei, ca și numeroase alte abateri, al căror număr crește mereu și nicidecum nu se reduce *în mod constant*.

Atitudinea foarte conciliantă a fostului patriarh Athenagoras față de Roma a produs unele reacții regretabile. Astfel, trei episcopi din Grecia, care au refuzat să-l mai pomenească pe patriarh la ectenii, au fost demiși, ceea ce a dus la nemulțumiri și mai mari din partea clerului și a credincioșilor. Pe de altă parte, conducerea revistei *Or-thodoxos Typos*, de atitudine *integristă*, în frunte cu arhimandritul Haralambos Vasilopoulos și cu un grup de șase colaboratori, a trebuit să compară în fața unui tribunal corecțional din Atena, învinuiți ca în-

stigatorii ai unei mișcări de opoziție față de Biserica Greacă pe care au acuzat-o de tendințe protestante și de atitudine prea liberală în acțiunea ecumenică. Masoneria și-a ridicat astfel capul.

Divergențele de păreri ale Scaunului ecumenic erau datorate și faptului că răspunsul patriarhal, din 1971, la mesajul papei, îi considera pe ortodocși deopotrivă de răspunzători cu catolicii pentru gravul păcat al despărțirii. În mod categoric și fără nici o rezervă, documentul declara: *NOI am devenit străini față de dragostea mutuală. NOI am urmat un drum negativ care a condus la separare. (...) Să ne căim și să revenim, din Orient și din Occident, la vechea unitatea fericită a Apostolilor și a Părinților.*

Printr-o asemenea autocritică, este direct acuzată Biserica Ortodoxă că a înțeles să rămână intransigentă în apărarea adevăratelor dogme și nu a cedat ereziei! Datorită tendințelor prea liberale de unire, manifestate față de Roma, atât de fostul patriarh Athenago-ras, cât și de Biserica Greacă, s-a produs o mare sciziune în rândurile credincioșilor greci. Foarte mulți, nemulțumiți de atitudinea adoptată de ierarhie, au părăsit Biserica oficială de sub primatul arhiepiscopului Hyeronimus și au trecut în rândurile stiliștilor - adepții vechiului calendar - care reprezintă tradiția intransigentă a Ortodoxiei. Ca urmare, stilismul, recunoscut ca o Biserică independentă, de sine stătătoare, a ajuns să dețină în Grecia zece episcopate, cu un total de un milion și jumătate de credincioși.

Dacă ecumenismul este actualmente privit de numeroși teologi și credincioși ortodocși cu toată rezerva, considerându-l, în forma în care se prezintă, un mare pericol pentru Biserica tradițională, în schimb *autoritățile oficiale* ortodoxe, din diferite centre, continuă să manifeste un optimism nejustificat atât în relațiile cu Roma, cât și în dialogurile interconfesionale care au loc cu participarea delegațiilor Bisericilor Ortodoxe. Se apreciază, astfel, în mod eronat, că se realizează un progres constant în raporturile ecumenice, în timp ce, de fapt, există tendințe contrarii, care denaturează adevărata înțelegere ecumenică.

Cu multă clarviziune ortodoxă, preotul Jean Meyendorff, profesor la Seminarul Teologic *Sfântul Vladimir* din New-York, analizează această situație: *Participarea Bisericii Ortodoxe la mișcarea ecumenică a intrat într-o perioadă critică de reevaluare și de ajustare. Diferitele organizații ecumenice susțin, prin vocea lor majoritară, poziții care sunt vădit ireconciliabile cu credința ortodoxă. (...) Ca urmare, o mărturisire ortodoxă articulată devine din ce în ce mai dificilă. (...) Din nefericire, ecumenismul organizat al ceasului de față este adeseori bazat pe principii în întregime inadmisibile din punct*

de vedere ecumenic: fie prin supoziția greșită că felul cum credem nu are importanța, fie prin supoziția că orice convingere profundă ar dăuna operei de unitate, fie prin ideea - naivă sau blasfematoare — că unitatea va fi realizată atunci când vom înceta să dezbaterem chestiuni de credință, pentru a ne angaja, de comun acord, în cauzele sociale și politice. Deosebirea între un bun și autentic ecumenism, care poate fi îmbrățișat de ortodocși și care se rezumă la o îndatorire de dragoste în vederea mărturisirii adevăratei credințe, și un rău și fals ecumenism, care confundă problemele și nu ajunge să le soluționeze, trebuie să fie cât mai bine înțeleasă de noi toți. (...) Conștiința că un ecumenism rău înțeles este o erezie nu trebuie să ne facă să uităm misiunea Bisericii noastre în lume, față de toți cei din jurul nostru care caută în mod sincer adevărul; căci uitând această misiune, am înceta să mai fim cu adevărat sobornici și ortodocși, și am deveni doar o secta. (...) Un pericol și mai mare ar fi să acceptăm relativismul, superficialul și secularismul ca principii ale angajării noastre ecumenice (180).

În situația actuală, o revenire a Bisericii Catolice și a celorlalte Biserici Ortodoxe la vechea matcă a credinței este prematură și nu se poate împlini, deocamdată, decât izolat, prin convertirea individuală, săvârșită prin lucrarea Duhului Sfant, a unora dintre cei aleși din ceilalți frați întru Hristos.

Dacă Biserica Romei trece actualmente printr-o gravă criză, este totuși de remarcat că o spiritualitate nouă a început să se trezească în sufletele multor credincioși ai săi. Ca un semn bun pentru renașterea acestei Biserici apare și tendința manifestată de fostul papă Paul al VI-lea, ca și de cel de scurtă durată, Ioan-Paul I, de a reînființa -dacă nu doctrinal, cel puțin în fapt - principiul sinodal al *colegialității* în locul prezumțioasei dogme a infailibilității papale. La această tendință spre sobornicitate s-a adăugat și renunțarea la tradiționala pompă teatralizantă a Vaticanului, care amintea de zeificarea împăraților romani, prin care papa, încoronat cu tiara solemnă, apărea în fața poporului îngenunchat în bazilica Sfantul Petru, purtat pe sus, într-o lectică, pe un tron strălucitor, în strigătele de *Viva ii Papa, viva il Re*; s-a renunțat, de asemenea, și la sărutul papucului său. Ce mai rămânea, în această priveliște, din pilda smereniei și a desprinderii de Sine a Mântuitorului Care, în Dumnezeirea Sa, nu S-a sfiit să spele picioarele ucenicilor Săi și să intre în Ierusalim pe mănzul asinei?

Prin pontificatul ultimilor papi s-au ivit speranțe de redresare a Bisericii Catolice. Si dacă între Biserica Ortodoxă și cea Catolică există diferențe dogmatice care zădărnicesc unirea, în schimb este o

adevărată bucurie pentru toată Creștinătatea că dinamicul papă Ioan Paul al II-lea izbutește, prin acțiunile lui viguroase, să mobilizeze mulțimile din toată lumea prin prezența și cuvântul lui înflăcărat. Prin acțiunea lui laborioasă, el trăiește în mijlocul lumii și nu se izolează de realitățile zilei pe tronul pontifical. El deschide un drum nou Bisericii Catolice, în perspectiva unei perioade de înflorire, nu numai pentru această Biserică, ci pentru toată Creștinătatea.

Alegerea acestui papă nu s-a făcut prin obișnuitele aranjamente ale curiei Vaticanului, ci printr-o lucrare a Duhului Sfânt. Papa Ioan Paul al II-lea, provenit din surghiunul celor fără Dumnezeu, are misiunea să scoată Creștinismul din imobilitatea lui, iar papalitatea, din vechile ei tipare. Din îndemnul lui s-a inițiat, la 30 noiembrie 1979, cu ocazia vizitei la Constantinopol, dialogul dintre cele două Biserici, în vederea viitoarei uniri, hotărându-se totodată să aibă loc reciproce vizite anuale prin reprezentanții acestor Biserici și anume: la Roma, pe 29 iunie, de hramul Sfinților Apostoli Petru și Pavel, patronii Romei, și la 30 noiembrie, de ziua Sfântului Apostol Andrei, patronul Patriarhatului ecumenic.

În perspectiva realizării unui adevărat ecumenism, se întărește și speranța ca începutul unirii să pornească mai întâi din Orient, cu Biserica coptă, cu cea armeană și cu celelalte comunități creștine locale, care s-ar putea mai ușor desprinde din vechile erori. În acest sens, colocviile neoficiale ținute între teologii ortodocși și cei neocalcedonieni au deschis noi posibilități și speranța pentru ca cele două Biserici să ajungă la o înțelegere deplină în vederea unirii lor. Un asemenea rezultat ar putea avea un puternic răsunet pentru afirmarea Ortodoxiei în toată Creștinătatea și ar putea trezi multe conștiințe la chemarea Domnului, ca și atunci când, pe drumul Damascului, lui Saul i s-a arătat Mântuitorul sau când, la Emaus, ochii lui Cleopa s-au luminat când Hristos a frânt pâinea.

Capitolul 24

Ecumenismul și devierile lui

După cum s-a arătat în capitolul precedent, năzuința, mult vânturată în ultimele decenii, de a se întregi Biserica lui Hristos în unitatea ei primară, înfruntă încă multe piedici. Această sfântă năzuință, care numai prin lucrarea Duhului Sfânt s-ar putea împlini, este contracarată și de unele acțiuni cu totul deviate de la linia adevăratului spirit ecumenic, care constituie o primejdie mare pentru Biserică.

Între aceste mișcări ocupă un loc de frunte *Consiliul Ecumenic al Bisericilor*. Această organizație cu caracter mondial grupează în jurul său delegațiile majorității Bisericilor și confesiunilor protestante, anglicane, neoprotestante și ortodoxe, iar ca observatori, și pe reprezentanți ai Bisericii Romano-Catolice.

Consiliul Ecumenic al Bisericilor (COE, în română CEB) dispune de tot felul de mijloace propagandistice, precum și de importante fonduri destinate pentru ajutoare misionare și scopuri sociale. Consiliul și-a înfiripat existența în 1941 și s-a constituit în formă definitivă în

1948, la Amsterdam, sub auspiciile unor mari speranțe pentru întărirea unității creștine. Cu timpul, această instituție a provocat decepții din ce în ce mai mari și a compromis scopul pentru care s-a instituit prin felul în care a înțeles să reprezinte spiritualitatea și rosturile Creștinismului.

Pentru a-și mării autoritatea ecumenică, în anul 1961, cu ocazia Adunării generale de la New Delhi, CEB a admis intrarea în rândurile sale a tuturor Bisericilor Ortodoxe din republicile sovietice și din țările satelite. În urma acestei decizii, au pătruns în cadrul acestei organizații 75 de delegații din țările comuniste, iar Bisericile respective au fost primite ca membre cu drepturi depline printre conducătorii supremi ai Comitetului Central CEB. Cu această ocazie, fostul arhiepiscop Nicodim, secundul patriarhului Pimen al Moscovei, și-a stabilit sediul la Geneva, iar CEB a căpătat tot atunci o coloratură marxistă.

Prezența reprezentanților oficiali ai Bisericilor răsăritene în cadrul acestei organizații interconfesionale și internaționale nu s-a putut face, după cum este lesne de înțeles, decât cu învoirea și sub controlul riguros al autorităților politice și de securitate polițienească ale statelor comuniste respective. Din această cauză, misiunea încredințată delegaților se rezuma la consemnele primite din partea acestor au-

torități. Într-o asemenea situație, delegații respectivi nu au mai prezentat nici o garanție pentru cauza dreaptă a Bisericilor lor, fiind nevoiți, de voie sau de nevoie, să apere, în primul rând, punctele de vedere ale intereselor politice ale comunismului, fiind deci niște simple instrumente ale acestui regim. Acestei tendințe nocive, resimțite de atunci în CEB, i s-a adăugat și influența, de aceeași natură, exercitată de delegații americani, reprezentanți ai unor Biserici sectante, cu manifestări politice pro-comuniste.

După cum menționează revista *American Opinion*, din februarie 1970, *Dr. John C. Bennet, unul dintre principalii conducători ai delegației americane care a luat parte la adunarea generală a CEB din 1968, de la Upsala, era afiliat la 27 de comitete și asociații susținute și recomandate cu regularitate de presa comunistă. Totodată, Consiliul Național al Bisericilor lui Hristos, provenit din convenția ținută la Cleveland de către Consiliul Federal al Bisericilor, număra, printre cei 29 de membri fondatori principali, 11 pastori cunoscuți în mod oficial prin participarea lor la anumite fronturi și comitete de inspirație și încredere comunistă.*

Ca urmare, orice relatări și plângeri care s-au adus de atunci în adunările CEB în legătură cu persecuțiile religioase din URSS sau din celelalte țări aservite comunismului, suferite de credincioșii creștini, au fost contracarate de delegații oficiali ai Bisericilor din Est. Toate documentele care mărturiseau despre violări libertății dreptului de cult și ale misionarismului, despre constrângerile perfide impuse Bisericilor respective, sau despre ateismul infiltrat cu de-a sila în conștiințele creștinilor, nu au fost luate în seamă ci dimpotrivă, au fost clasate ca nefondate. Deși, în 1965, Consiliul a publicat cele șapte condiții pentru asigurarea libertății religioase, totuși nu a făcut nici o aluzie la nerespectarea acestor condiții în țările de dincolo de cortina de fier și mai ales în URSS. Ceva mai mult: în 1968, conducerea CEB a refuzat, în fața a 750 de delegați din 80 de țări, să poarte discuții în legătură cu persecuțiile credinței din Est.

Pe de altă parte, pe motivul unor considerații juridice și a unor *constituții legale*, s-a refuzat admiterea în CEB ca membri a reprezentanților unor Biserici (cele luterane din republicile baltice, aflate în exil), pentru a nu indispuce delegațiile din URSS, în frunte cu arhiepiscopul Nicodim. Cât despre doleanțele Bisericilor prigonite, ele nici n-au fost admise în dezbaterile adunărilor.

Sub tăcere au rămas și numeroaselor violări de legi privind drepturile Bisericilor din țările respective sau încălcările unor pacte internaționale în legătură cu *drepturile omului* semnate de URSS și

de țările de democrație populară, devenite apoi republici socialiste, în consecință, au căzut în desuetudine și orice întâmpinări bazate pe dovezi concrete din partea atâtor creștini persecutați, care cu prețul libertății și al vieții își strigau amarul suferințelor și al prigonirilor religioase din partea autorităților sovietice, chineze, cubaneze și a celorlalte țări cotochite de stăpânirile celor fără Dumnezeu.

Infiltrările comunismului în CEB s-au resimțit și sub alte forme. Prin diferitele funcțiuni care în această instituție au fost încredințate reprezentanților Bisericilor din Est, sprijinitori ai cauzei marxismului, Consiliul și-a trădat misiunea și s-a învoit să susțină diferite acțiuni politice, cu totul străine de problema ecumenismului. Pășind pe acest drum, Consiliul Ecumenic a condamnat, în 1962, *acțiunea unilaterală a SUA din Cuba*, dar fără să pomenească nimic despre construirea, de către sovietici, pe acel teritoriu, a bazelor de lansare a rachetelor. Totodată, *reprezentanții* Bisericilor din Est și-au arătat simpatia față de acea *teorie a revoluției* privind lupta dusă de insurgenții din America Latină și din Asia împotriva guvernelor lor. Pe de altă parte, Consiliul a susținut, dimpreună cu 209 delegați americani, o petiție în favoarea reverendului Sloan Coffin, inculpat în SUA pentru amestec în rețeaua de propagandă și încurajare a dezertării militarilor americani din Vietnam.

Ca urmare a conferințelor de la Geneva (1966) și de la Uppsala (1968), cei 27 de membri ai Comitetului Executiv ai Consiliului - reprezentând 293 de Biserici protestante, anglicane, ortodoxe, ale vechilor catolici și ale penticostalilor - au votat, în unanimitate, sub-

vențio
narea
cu
200.00
0 de
dolari
a celor
19
*mişcări
de
eliberare
din
Africa*
,
dintre
care
11
erau

notorii comuniste, fără totuși să prevadă nici un mijloc de control asupra utilizării acestor fonduri. Și după cum s-a aflat ulterior, o parte din aceste ajutoare au fost folosite pentru procurarea de arme. Un alt ajutor asemănător, de 265.000 de dolari, a fost acordat, în 1977, de același Consiliu și în același scop, pentru mișcările de eliberare din Africa Centrală. Pentru a complăce Kremlinului, CEB a mai hotărât să deschidă și alte credite, între care 252.000 de dolari guvernului polonez, sub titlul de ajutor social, sau 100.000 de dolari pentru dezertorii americani din Vietnam, refugiați în diferite țări.

Și în contrapunct cu aceste acțiuni, secretarul general al Consiliului Ecumenic a găsit de cuviință să respingă ca *nemotivata* întâmpinarea din 18 ianuarie 1972, prezentată de episcopul luteran norvegian Monrad Nordeval, prin care se solicita Consiliului să acorde ajutoare Bisericilor din URSS (Bibliei și sprijin material). Acest refuz

a determinat pe prelatul norvegian să acuze Consiliul că s-a alăturat persecutorilor, acordând încredere numai șefilor Bisericilor aserviți Kremlinului. *Este cu deosebire tragic - spune teologul protestant J.C.H. Hoffman - că orice persecuție religioasă de origine mar-xist-leninistă care se produce în lume nu este luată în seamă de Consiliul Ecumenic al Bisericilor. Și este scandalos faptul că acest Consiliu acordă beneficiul său moral, considerabil de mare, prin girul dai de Bisericile acestei organizații unor mișcări revoluționare care recurg la violență, în timp ce Bisericile oprimate nu obțin nici măcar dreptul unui apel pentru o intervenție în favoarea lor (181).*

În sensul celor arătate este grăitoare și atitudinea fostului secretar general al Consiliului, dr. Eugen Blake, care îl sfătuia cu insistență pe pastorul Richard Wurmbrand (originar din România, unde și-a petrecut 14 ani în pușcăriile comuniste) să nu mai pomenească nimic despre toate persecuțiile pe care le-a suferit. *Predicați-L pe Hristos (...), dar nu mai vorbiți de comunism și mai cu seamă nu mai vorbiți împotriva comunismului (182).*

Acțiunile cu caracter procomunist și masonic ale acestui Consiliu, CEB, cu emblemă ecumenică, nu s-au dezis nici cu ocazia reuniunilor de la Geneva, din 1977, și de la Kingston (Jamaica), din 1979, unde, prin aceleași manifestări adoptate, Hristos a fost absent și creștinătatea trădată. Trebuie relevat că, sub un aspect înșelător, CEB acordă ajutoare unor Biserici, dar care în realitate pomesc din aceeași viclenie, pe care o are și Satana; îți întind o mână de ajutor ca să te tragă mai bine la fund.

Așa s-a întâmplat și cu Biserica Ortodoxă Română, care în anii trecuți a primit o importantă donație în dolari, în vederea construirii Institutului Teologic Ecumenic, dar care reprezintă de fapt *cuiul lui Pepelea* în Casa Domnului. Donația respectivă a fost acceptată cu toată grațitudinea de oficialitatea Bisericii noastre strămoșești, precum și cu agrementul Departamentului comunist al Cultelor. În acest fel, Institutul nostru Teologic, devenit *ecumenic*, se va simți dator să-și dovedească darul primirii de oaspeți prin tot felul de predicatori și studenți adventiști, baptiști și de alte secte, care se vor strădui să niveleze cât mai bine terenul confesional care ne desparte, în vederea unirii Bisericilor. Iar prin aservirea Bisericii noastre donatorilor eretici, în loc ca studenții noștri teologi, viitorii preoți, să combată într-un spirit cât mai ortodox asemenea sectanți, vor trebui să le asculte, tăcuți, toate rătăcirile.

În afară de CEB, organizație cu caracter mondial, există în Apus și alte forțe, mai mult sau mai puțin cunoscute, care prin presă, prin

conferințe și prin alte mijloace propagandistice militează pentru ideea ecumenismului, dar nu într-un adevărat duh ecumenic.

Așa se prezintă acțiunea desfășurată de revista religioasă franceză *Catacombes* și de organizația religioasă radiofonică *La Chaine*, înființate în 1971 și, respectiv, 1972, ambele fără apartenențe eclesio-logice și politice și de o coloratură supraconfesională.

Revista *Catacombes* combate ateismul, ideologia marxistă și atitudinea comunizantă a Bisericilor din Est, preconizând pentru toate Bisericile și confesiunile creștine o *crediința supradogmatică* și un *ecu-menism supraconfesional*. Revista *Catacombes*, cu subtitlul *Messa-ger supraconfessionnel de l'Eglise du Silence*, este redactată cu participarea publicistică a diferiți reprezentanți ai unor culte creștine, ziaristi și scriitori cunoscuți, având ca animator și redactor-șef pe ortodoxul român Sergiu Grossu (aderent al Oastei Domnului), care a cunoscut rigorile pușcăriilor din România comunistă.

Printr-un bogat material informativ, această publicație dezvăluie cu mult curaj persecuțiile religioase din țările cotochite de regimurile comuniste, căutând astfel să mobilizeze conștiința occidentală *împotriva defetismului moral al Bisericilor din toată lumea liberă*, față de primejdia ateismului. În măsura însă în care această acțiune se dovedește vrednică de apreciere pentru poziția sa intransigentă an-timarxistă, ea deviază de la adevărata linie a ecumenismului, urmărind, peste orice orientare teologică, realizarea unui *misionarism supraconfesional, independent și fără nici o subordonare eclesio-logică*. Ideologia heterodoxă a acestei grupări creștine, fără un Crez anume și fără o încadrare dogmatică, după cum apare în revista *Catacombes*, este pe larg expusă în cartea lui Sergiu Grossu, *Nous at-tendons une nouvelle terre* (La pensee universelle, 1971, Paris). Cu o atitudine polemică, autorul atacă toată instituția bisericească a tuturor confesiunilor creștine și militează pentru o *Biserică supraconfesională și lipsită de orice dogmatism*. În sprijinul principiilor sale despre *adevăratul ecumenism*, autorul cărții citate trece cu vederea peste semnificația dogmelor, a tradiției, a cultului și a ierarhiei Bisericii, precum și toate diferențierile de valabilitate harică a Sfințelor Taine, după cum variază ele pentru fiecare Biserică, de la o confesiune la alta, de la plenitudinea harică a unora, la pauperizarea altora sau la reducerea lor la niște simple simboluri. În mod intempestiv, el vorbește despre *un creștinism devenit o religie neputincioasă* (p. 41), despre *un creștinism în faliment, reprezentat de o Biserică subminată de anacronism și de involuție spirituală* (p. 76), despre *divergențe dogmatice mucegăite* (p. 94).

Prin ideile cu care Sergiu Grossu vrea să reformeze Creștinismul, el pledează pentru *unificarea tuturor militanților creștini și a tuturor mișcărilor misionare într-un organism viu și eficace, supraconfesional* (p. 105) care să *sfărâme clișeele rituale și să ridice peste artificialele îngrădiri dogmatice* (p. 100) o *unificare spirituală a lumii întregi, având în vedere identificarea idealurilor morale comune tuturor religiilor (...), în perspectiva unui nou pământ în care Biseri-cile-instituții vor dispărea ca inutile* (p. 173).

O asemenea doctrină, prin care se face *tabula rasa* din orice dogme, din orice Crez, din toată Tradiția Bisericii, din toți Sfinții Părinți și din toate Sinoadele Ecumenice, răstoarnă tot adevărul Evangheliei! Căci Biserica creștină, ca instituție, ierarhie și preoție, a fost instituită de Mântuitorul Hristos prin lucrarea harică a Duhului Sfânt; iar această Biserică Sacramentală și Simțitoare una este, și numai *această* Biserică, a Dreptei Credințe, nu va putea fi biruită nici de porțile iadului!

A propovădui pe Iisus pentru a-i aduce la Iisus pe cei necredincioși și a-i catehiza în cele ale credinței înseamnă, în primul rând, a-i lămuri cine este Iisus și care este relația dintre El și celelalte ipostasuri ale Sfintei Treimi. Aceasta este, de fapt, prima dogmă care deschide calea înțelegerii credinței creștine. Deci fără dogme nu poate fi concepută o credință. Dar nu prin orice fel de criterii poate fi considerată și înțeleasă o dogmă. Așa se întâmplă, în primul rând, cu învățătura despre Sfânta Treime, care într-un fel este predicată în Ortodoxie, într-un fel apare în Catolicism, altfel a fost mărturisită în Arianism, în Dohetism sau în alte erezii. Și totuși Adevărul numai unul singur este, și lui trebuie să-i slujească creștinul.

Fără o structură dogmatică precisă nu se poate contura o credință, iar o credință ciuntită față de integritatea Adevărului la care se referă reprezintă o falsă credință. Ca urmare, nu orice fel de credință poate conduce la Adevăr, căci Adevărul nu poate fi sofisticat după criterii subiective și după împrejurări ocazionale. Așadar, nici indiferent nu poate fi *cum* credem și nici totuna nu poate fi în care *staul* ne-am afla! Pentru că fără dreapta credință descoperită prin Duhul Sfânt de la Mântuitorul Hristos, de la Apostoli și de la Sfinții Părinți, și fără plenitudinea Sfințelor Taine, nealterate, nu poate fi mântuire adevărată.

Prin propagarea unui misionarism nesubordonat Bisericii nu se slujește cauza Adevărului și nu se realizează o ecumenicitate a Bisericilor creștine, ci se desfășoară o lucrare negativă de risipire și uzurpare, de falsă mântuire și de subminare a Creștinismului, prin care se

sădește în suflete orgoliul. Si în acest fel se deschid larg porțile Satanei. Dacă credința fără fapte este moartă, nici laptele fără credință curată nu au viață, căci Hristos este Viața și El este izvorul vieții. A crede în Hristos se cuvine mai presus de toate, a crede și nu oricum. căci altfel zadarnică e credința și nici putere sfințitoare nu are. Iar Domnul spune: *Adevărat, adevărat zic vouă, dacă nu veți mâneci trupul Fiului Omului și nu veți bea sângele Lui, nu veți avea viață în voi* (In. 6, 53). Cât despre Trupul și Sângele Domnului, numai în Potirul și Tabernacolul Bisericii Sacramentale se află ele, iar nu la ereticii de toate felurile.

Eroarea, prin care Protestantismul a lăsat fiecăruia libertatea interpretării individuale a Scripturii, a determinat ruptura sa de Sfânta Tradiție, fără să mai țină seamă de Biserică și nici de felul în care s-a realizat Biserica, fărâmițând Creștinismul într-o multitudine de confesiuni, de biserițe și secte care s-au îndepărtat apoi, din ce în ce mai mult, de harul divin și de lucrarea mântuitoare a Sfantului Duh. Cât despre toți aceia care se împărtășesc din asemenea credințe eretice, ei sunt ca niște puțuri fără apă, ca niște răsaduri fără rădăcină.

A ieși din ascultarea Bisericii Dreptmăritoare, după cum au făcut toți ereziarhii, a propovădui Evanghelia printr-o interpretare proprie fiecăruia, cu gândul de a-i sluji astfel lui Hristos, dar arucând cu noroi în dreapta și în stânga, pe tot trecutul Bisericii și pe toată ierarhia ei, înseamnă a uzurpa așezământul de mântuire al Mântuitorului, ceea ce dorește în realitate și Masoneria. Și dacă sămânța care a fost semănată a fost rea, ea nu va pieri, ci va crește, va rodi și se va înmulți, iar roadele ei vor fi rele și vor vătăma pe toți cei care vor mânca din ele, apoi cei vătămați vor vătăma pe alții, și răul va crește tot mai mult.

Intr-o și mai avansată concepție de înțelegere *universală*, de unire și de armonie a lumii, a luat ființă în Apus și o Organizație Mondială a Religiiilor Unite (OMRU). Și astfel, descătușați din orice legături *în-vechite*, purcezând din reformă în reformă, cu Biserică sau fără Biserică, cu sacrameinte sau fără sacrameinte, cu Hristos sau fără Hristos, nu contează decât să se ajungă la o *unire*, iar pe această calc să se meargă mereu înainte, pentru *civilizație și progres social*.

Dar Hristos n-a venit să aducă pacea pe pământ!

OMRU este o mișcare diversionistă de mare amploare, care caută să înmănușeze, sub o falsă dogmă de credință și sub o falsă concepție de dragoste și frățietate, pe toți oamenii, de orice convingere religioasă, contestând ideea de revelație la toate religiile, pentru a le discredita pe toate, în frunte cu Creștinismul, de al cărui nume se

folosește numai ca momeală. Această alcătuire pseudo-religioasă și aconfesională, având ca fațadă un simulacru de precepte moralizatoare, se prezintă sub forma aparentă a unui ecumenism, dar cu un fond și un aspect fals față de noțiunea adevăratului ecumenism creștin, prin care Biserica Dreptmăritoare a lui Hristos trebuie să fie temelie pentru unirea tuturor și aducerea la această matcă nu numai a hete-rodocișilor, dar și a lumii necreștine, printr-o comuniune a tuturor *în duh și adevăr*.

În sfârșit, o altă mișcare de răsunet mondial și cu veleități ecumenice, purtând o netegăduită pecete francmasonică, este *Asociația Unirii Creștinismului Mondial* (AUCM), care pretinde a fi creștină, dar de fapt exclude ideea de Biserică și de Hristos.

În opoziție cu *l'Eglise du Silence* și cu publicația ei, *Catacombes*, care se declară *supraconfesională* și propagă un misionarism evanghelic în numele lui Hristos, dar cu un caracter antidogmatic și antiierarhic, AUCM se consideră *aconfesională*, iar în doctrina ei menține câteva precepte morale, fără însă a pomeni nimic despre nici o Sântă Taină. Această mișcare a fost inițiată de coreeanul Sun Myung Moon, *profetul erei cosmice a Noului Ev*, iar învățăturile sale au fost publicate de Young Oon Kim în cartea *Les principes divins et leurs applications*. Printr-o diabolică încercare de mistificare, această mișcare caută să determine o *unificare a creștinismului mondial*, golindu-1 însă de orice conținut și de orice sens hristic. Lansată și susținută în America, mișcarea îl are ca reprezentant principal în Europa pe Reiner Vincenz care, de la locuința lui princiară din Paris, conduce o activitate *misionara* febrilă și multilaterală pentru convertirea celor *dezaxați*.

* *
*

Fenomenele negative observate, de la un timp, pe tărâmul ecumenismului demonstrează că un fals ecumenism aconfesional a pătruns atât în sânul Consiliului Ecumenic al Bisericilor (CEB), cât și în atâtea alte organizații pretins religioase.

La 14 august 1972, în cadrul celei de a 25-a sesiuni a Comitetului Central CEB, ținută la Utrecht, în fața reprezentanților eclesiastici a 50 de Biserici și confesiuni creștine, s-a susținut, între altele, prin expozeul teologului german Jiirgen Moltmann, teza masonică a *unui guvern mondial indispensabil* pentru a putea face față actualelor nevoi ale societății, precum și necesitatea ca *Biserica să se dega-*

jeze de particularitățile ei confesionale și structurale care o împiedică de la misiunea ei (183). Misiunea Bisericii, în înțelegerea Consiliului Ecumenic și a celorlalte organizații similare, este axată, în cea mai mare parte, pe probleme de ordin social, și nu pe preocupări spirituale, având ca principale obiective combaterea sărăciei și a exploatării, a violentei și opresiunii, a alienării rasiale și culturale și a distrugerii naturii prin industrie.

Printr-un asemenea *program*, dominat de aspectul social și politic, Biserica încetează de a mai fi Biserică și se reduce la o instituție de binefacere pentru bunăstarea, progresul și prosperitatea oamenilor, de toate culorile și rasele, devenind astfel slujitoarea împărăției pământești în locul celei cerești!

Asemenea influente organizații mondiale, având drept deviză ecumenismul Bisericilor creștine, dar urmărind, sub pretextul apărării intereselor materiale ale umanității, extirparea *particularităților* și a conștiinței confesionale din Biserică, ar putea fi patronate nu numai de venerabili maeștri ai Francmasoneriei, ci chiar de însuși Belzebut, domnul dracilor, prin autoritatea pe care o are în această materie.

Apariția unor organizații religioase prin care se reformează tot Creștinismul, până la anihilarea lui ca religie, contopindu-se într-un același alambic cu toate confesiunile creștine, în abstracție de orice crez, de orice doctrină și tradiție, fără preoție și fără Sfinte Taine, dar păstrând numai o emblemă formală de creștinism, nu reprezintă un fenomen întâmplător al unor smintiți, ci este o acțiune dirijată, conformă unui plan masonic.

După ce a urmărit și a încurajat, prin toate ramificațiile ei, fărâmițarea Creștinismului, Masoneria caută acum, sub pretexte ecumenice, să regrupeze toate confesiunile creștine într-o credință lipsită de har și având ca aspirație numai scopuri sociale.

Prin astfel de tendințe, care au luat aspecte bine conturate și foarte transparente, s-a apropiat vremea când se va întrona în toată lumea o guvernare mondială iudaică, provocând marea apostazie a creștinilor, proorocită de Hristos, cu o înfricoșată prigonire de moarte împotriva celor care nu se vor închina Antihristului, adică Satanei.

Cât despre mărturisitorii lui Hristos de la urmă, ei vor fi mai mari decât cei dintâi.

Semnele vremurilor de apoi

Cu o vrăjmășie plină de viclenie și cutezanță, începătorul răutății l-a înfruntat pe Fiul lui Dumnezeu cu diferite tentații, ca să-I provoace căderea și să-I compromită lucrarea de răscumpărare a neamului omenesc, dar n-a izbutit, fiind alungat și rușinat de Cel neprihănit și sfânt.

Cu mijloace perfide, el de atunci uneltește să scufunde *corabia de mântuire* a lumii, Biserica sfințitoare, și să batjocorească opera salvatoare a Făcătorului. Căci fără Biserică nu este mântuire și fără Sfintele Taine nu se deschid porțile împărăției cerești, decât foarte cu greu și prin intervențiile duhovnicești ale celor rămași în viață.

Încetând Sfânta Jertfă, ar încremeni viața în moarte. Iar prăbușin-du-se Biserica, s-ar rupe puntea de legătură dintre pământ și cer. Și tocmai împotriva Bisericii, *mireasa lui Hristos*, s-a năpustit și Vrăjmașul de la început, ca să închidă calea spre Ierusalimul ceresc. Prin toate mijloacele, el caută de atunci să distrugă Biserica și astfel să suprimе mijloacele sfințitoare de mântuire a omului, pe care Mântuitorul le-a lăsat prin Jertfa Sa. Căci numai Biserica ne poate face parte de împărtășirea cu Sfântul Trup și Sânge al Domnului - Taina Sfintei Euharistii.

Dar Biserica Dreptei Credințe a rezistat mereu, ca o cetate tare, împotriva tuturor uneltirilor și atacurilor pe care Potrivnicul le-a provocat ca s-o nimicească (prin prigoniri, prin corupții, prin înșelăciuni și prin erezii de toate felurile), ca să-i altereze sau ca să-i anihileze puterea lucrătoare a Sfintelor Taine. Biserica rezistă neclintită, înfruntând vitregiile vremurilor, ducându-și lupta izbânditoare până la capăt, sub acoperământul Duhului Sfânt, deși de unii a fost trădată și de mulți părăsită. După cuvântul Domnului, Biserica *nici porțile iadului nu o vor birui* (Mt. 16, 18). Ea va dăinui biruitoare până la sfârșitul veacurilor, chiar de va fi redusă doar la o neînsemnată comunitate de credincioși care își vor păstra o legiuită ierarhie, în adevărata credință creștină, neștirbită și nestricată de nici o învățătură și dogmă greșită.

Pentru a surpa Biserica, Satana și-a îndreptat uneltele morții, cu toată puterea, împotriva întregii umanități, ca s-o dezrădăcineze de la credință și să-i întunece mintea, iar prin Omul Fărădelegii, Antihristul, care va apărea la urmă, s-o îngenuncheze și s-o aducă într-o stare

de totală decădere, pentru ca numai lui să i se închine toată lumea. Și astfel *taina Fărădelegii* își poate toarce mereu, cu și mai mare primejdie, urzirea infernală, până la venirea de-a doua a Mântuitorului ca Judecător, la Parusie.

În această înfrigurată așteptare se sorocesc vremurile sfârșitului. Semne de toate felurile vădesc apropierea deznodământului. Cuvântul Domnului ne-a prevenit: *învățați de la smochin pilda: când mlă-dița lui se face fragedă și odrăsleşte frunze, cunoașteți că vara este aproape. Asemenea și voi, când veți vedea toate acestea, să știți că (Fiul Omului) este aproape, la uși (Mt. 24, 32-33).*

Din cuvintele Scripturii nu reies însă date istorice cu privire la anii când ar trebui să se petreacă toate cele vestite despre întâmplările de sfârșit ale lumii. O asemenea cunoaștere n-ar fi fost de folos și nici n-ar fi lăsat libertatea necesară credinței, pentru a ține trează inima credincioșilor, ca să fie mereu cu candelile aprinse în așteptarea Mirelui.

Prin vestirile profetice care ni s-au lăsat despre împlinirea acelor vremi, ni s-au indicat însă diferite semne, din a căror recunoaștere și înțelegere, potrivit cu textele Scripturii, să putem contura, în timp, toate întâmplările sfârșitului. Precizările profetice cu privire la vremurile de apoi aruncă astfel o suficientă lumină pentru a întrezări esențialul. Ele se concretizează prin mai multe întâmplări și semne, între care nouă sunt mai sugestive, și anume:

1. Războaie și revoluții mondiale

Despre războaiele apocaliptice ale vremurilor din apropierea sfârșitului, Mântuitorul vestește: *Căci se va ridica neam și împărăție peste împărăție (Mt. 24, 7); iar în alt loc spune: Când veți auzi de războaie și de răzmerițe, să nu vă înspăimântați; căci acestea trebuie să fie întâi, dar sfârșitul nu va fi curând (Lc. 21,9).*

Fără îndoială că războaie au fost de când lumea și vor mai fi până la sfârșitul lumii. De fapt, dincolo de orice socoteli omenești, bune sau rele, dincolo de orice dispute, întemeiate sau nu, de care stăpânitorii popoarelor vor da cei dintâi socoteală înaintea lui Dumnezeu, pentru felul cum și-au folosit puterea, războaiele poartă cu ele. În afară de spectrul morții, al urii și al uciderii, și un sens duhovnicesc, canon de pocăință pentru cei mai mulți și ispășire de păcate, iar pentru cei drepecți, cunună mucenicească pentru pătimirea lor fără cârtire.

Dacă războaiele au existat întotdeauna, din pricina uneltirilor Potrivnicului și a stării de păcat a omenirii, în schimb niciodată, ca în vremea contemporană, nu s-a mai întâmplat ca tot pământul, de la o margine la alta, să fie cuprins de foc și sânge, în înțeleștări fără

seamăn între toate popoarele, între toate continentele, bătându-se unii cu alții pe pământ, în văzduh, pe apă și sub toate apele mărilor și ale oceanelor.

După statisticile oficiale, războiul din 1914-1918 a totalizat 10 milioane de morți, 19 milioane de răniți, 10 milioane de mutilați, 9 milioane de orfani și 5 milioane de văduve, iar pagubele materiale au depășit 10 milioane franci aur. Cât despre al doilea război mondial, conflagrație ce a cuprins 72 de state, el s-a soldat cu 67 de milioane de morți, răniți și mutilați, în afară de victimele din rândul populației civile, de pe urma bombardamentelor.

Din potirul mâniei Domnului au început să se verse urgiile Sale. Dacă oștiri fără număr s-au războit în cele două conflicte mondiale, iată că în vremea de față se pregătește un mai năpraznic război, *ar-maghedonul* care - prin armele de dezagregare de care dispun marile puteri, ca și prin alte arme de distrugere în masă - poate afunda pământul în moarte și ruină. Căci astăzi o singură rachetă nucleară poate transporta încărcătura distructivă echivalentă cu totalitatea explozibilelor folosite în timpul celui de-al doilea război mondial.

În afară de marile vărsări de sânge ale războaielor planetare, i-au fost sorocite omenirii și grozăviile marilor revoluții care au culminat prin comunismul ateu, ce a cuprins atâtea țări și continente.

Viziuni cu caracter apocaliptic despre războaiele și revoluțiile vremurilor de apoi apar nu numai în textele biblice, dar și în unele scrieri mitologice care, îndărătul unor aspecte alegorice, ascund înțe leșuri mistice și profetice. Asemenea relatări enigmatice se întâlnesc în străvechile epopei ale indienilor, ale sumerienilor și ale incașilor.

După cum și sibilele din antichitatea precreștină au fost inspirate de Duhul Sfânt ca să prevestească venirea în lume a lui Hristos, născut dintr-o fecioară, și au pregătit astfel calea Creștinismului pentru acele neamuri păgâne, tot astfel apar și unele din aceste mărturii ale trecutului care aruncă o lumină tainică față de destinele de sfârșit ale omenirii. De altfel, nu este întâmplător faptul că tocmai din sânul acelor străvechi noroade ale Răsăritului s-au ivit acele enigmatice scrieri cu viziuni profetice, descriind prăpădul războaielor apocaliptice, pentru ca și acea lume păgână din străfundurile Asiei să treacă printr-un foc curățitor, în vederea purificării și a încreștinării ei. Căci numai prin suferință și lacrimi vor putea și acele neamuri rămase în întuneric să primească, după planul lui Dumnezeu, cunoștința Adevărului, pe Hristos Domnul, după cum și evreii de altădată numai prin suferințele pătimate în robia Egiptului, au putut primi Tablele Legii și Țara Făgăduinței.

Prevestiri de războaie și urgii înfricoșate se întâlnesc în poemul indian *Mahabharata*, despre *Bihma* care străbătea văzduhul cu un car zburător, *vimana*, ce lăsa o dâră uriașă de lumină, cu o strălucire ca a soarelui și al cărui zgomot era asemenea tunetului. În același text se vorbește de distrugerile produse de o armă capabilă să pârjolească o țară întreagă. *Dintr-un vimana, Gurka a azvârlit o singură ghiulea asupra unui oraș mare; un fum alb strălucitor, de zeci de mii de ori mai strălucitor decât soarele, s-a ridicat într-o incandescență fără seamăn, lăsând în urmă un oraș prefăcut în cenușă. Totul s-a pe trecut de parcă ar fi fost o dezlănțuire a elementelor. Soarele se în vârtea în cerc. Pârjolită complet de dogoarea armiei, lumea umbla buimacă în văpaie. Arși de pârjol, elefanții fugeau înnebuniți care în cotro, căutând o scăpare în fața groaznicului flagel. Apa clocotea, animalele mureau, iar oamenii erau secerați; pârjolul cuprinsese arborii care se prăvăleau în șir, ca într-o pădure cuprinsă de foc. Priveliștea era înfiorătoare. Hoiturile celor căzuți se zgânciseră din cauza căldurii nemaipomenite, încât nici nu mai arătau a oameni* (C. Roy, *Donna Pamve*, 1889).

Ca și în *Apocalipsa* Sfântului Ioan, tot astfel și în aceste străvechi carti tainice ale popoarelor păgâne, viziunile pomenite uneori erau descrise la un timp trecut sau la momentul în care au fost scrise, dar ele în realitate priveau viitorul.

Apare semnificativă corelația care se desprinde între relatarea din *Mahabharata*, despre prăpădul ucigător, și viziunea Sfântului Ioan Evanghelistul: *Și am văzut o stea căzută din cer pe pământ, și i s-a dat cheia fântânii adâncului (...) și fum s-a ridicat din fântână, ca fumul unui cuptor mare, și soarele și văzduhul s-au întunecat de fumul fântânii. Si din fum au ieșit lăcuste pe pământ și li s-a dat lor putere precum au putere scorpiile pământului* (Apoc. 9, 1-3). *Iar în fățișarea lăcustelor era asemenea unor cai pregătiți de război* (Apoc. 9,7). *Și aveau platoșe ca platoșele de fier, iar vuietul aripilor lor era la fel cu vuietul unor mulțimi de care și de cai care aleargă la luptă* (Apoc. 9, 9). Iar mai departe spune: *Și numărul oștilor era de douăzeci de mii de ori câte zece mii de călăreți, căci am auzit numărul lor. Și așa am văzut, în vedenie, caii și pe cei ce ședeau pe*

*ei, având
platoșe ca de foc și de iachint și de pucioasă; iar
capetele **cailor**
semănau cu capetele leilor și din gurile lor ieșea foc și
fum și pu
cioasă. De aceste trei plăgi: de focul și de fumul și de
pucioasa care
ieșea din gurile lor a fost ucisă a treia parte din oameni.
Pentru că
puterea cailor este în gura lor; căci cozile lor sunt
asemenea șerpi
lor, având capete, și cu acestea vatămă (Apoc. 9, 16-19).*

După cum se vede, prin aceste înfricoșate viziuni par a fi fost descrise arme moderne de distrugere: bombele termonucleare, avioanele de bombardament și tancurile. Iar în urma unor asemenea soli ai morții, nu vor mai exista învingători, ci numai supraviețuitori înnebuniți de groază.

2. Calamități naturale

În afară de războaiele și revoluțiile prezise, cu caracter mondial, cuvântul Mântuitorului, purces din străfundurile tainelor care străbat veacurile, pomenește și de marile calamități naturale, ca și de alte urgii care vor lovi fața pământului și pe locuitorii lui, în apropiere de sfârșitul lumii. *Va fi foamete și ciumă și cutremure pe alocuri. Dar toate acestea sunt începutul durerilor (Mt. 24, 7-8).*

În Nicaragua, în ajunul Crăciunului din 1972, un cutremur de pământ a distrus 250.000 de clădiri, cu nebănuite pierderi omenești și materiale. În 1976, cutremurele din Guatemala au făcut peste 100.000 de victime, au dezafectat o suprafață de teren de 600.000 kmp precum și 72 de localități; 300.000 de clădiri s-au prăbușit iar în scoarța pământului s-a făcut o despicătură de 180 km lungime pe 30 km, tăind în două teritoriul Guatemalei.

Mișcările tectonice, modificările fundului mărilor și erupțiile vulcanice s-au întetit în ultimele decenii și cresc în intensitate, iar ghețari de zeci de kilometri lungime și de zeci de metri înălțime se desprind din Arctica și plutesc în derivă pe diferite oceane. Nu sunt fără semnificație nici fenomenele naturale de mari proporții care se întreș unele cu altele, ca inundații, secete și incendii catastrofale. *Chiar și timpurile anului, cele patru, cu multa prefacere se vor schimba (Sfântul Nil din Athos).*

De altfel, anomalii meteorologice apar tot mai vădit în diferite părți ale lumii. Vie este încă în mintea multora amintirea taifunului din Pakistanul Oriental care, în 1970, a provocat moartea unui milion și jumătate de oameni, scufundând, timp de șapte ore, o regiune cu un diametru de aproximativ 800 km, sub un strat de apă de opt metri. Și în timp ce ciclonul împingea spre coaste valuri de zece metri înălțime, marea a crescut și ea, umflând și mai mult oceanul.

În contrast cu inundațiile catastrofale din Pakistan și din alte părți ale lumii, seceta necurmată, de 6 ani, din Mauritania, Senegal, Mali, Volta Superioară, Niger și Ciad, a ajuns, în vara anului 1973, să amenințe cu pieirea prin foamete vasta regiune Sahel, cu o populație de 10 milioane de oameni.

Anomaliile meteorologice atrag tot mai mult atenția prin frecvența și intensitatea lor. Un raport al Agenției meteorologice a Japoniei din 1973 constată că *anomaliile atmosferice determina, pe plan global, perturbări dramatice ale ambianței, provocând fenomene anormale care se țin lanț, cum ar fi: secete, ploi diluviene, valuri de frig și de căldură excesive, neobișnuite frământări oceanice și câte altele. Aceste fenomene au devenit deosebit de frecvente începând din anul 1963, iar accentuarea scăderii temperaturilor în zonele situate la latitudini superioare ale emisferei nordice s-a semnalat încă din anul 1940.*

În ceea ce privește cauzele, încă insuficient elucidate, ale acestor fenomene anormale, s-au formulat mai multe ipoteze. Dar nu cauzele de ordin științific interesează, ci semnificațiile mistice ale acestor anomalii și cataclisme, care rezultă din devierea orientării spirituale a lumii față de Dumnezeu.

3. Propovăduirea Evanghelici în toată lumea

Un semn deosebit de concludent pentru recunoașterea vremurilor de apoi, poate cel mai sugestiv, este acela al propovăduirii Evangheliei în toată lumea. *Și se va propovădui această Evanghelie a împărăției în toată lumea, spre mărturie la toate neamurile; și atunci va veni sfârșitul (Mt. 24, 14).* Această condiție se poate considera în mare parte împlinită și este în curs de a se desăvârși.

Evanghelia a fost tradusă în aproape 2.000 de limbi și dialecte, în toate graiurile lumii, și a fost răspândită pe toată fața pământului. Societatea Biblică Universală distribuie anual aproape 200.000.000 de exemplare ale Bibliei. Din condiția eschatologică a proorociei Mântuitorului nu reiese că toată omenirea va fi încreștinată la venirea Domnului, ci că Evanghelia se va propovădui în toată lumea, pentru a sluji neamurilor drept mărturie.

Ca o preînchipuire a ceea ce acum se întâmplă cu toată omenirea, așa s-a întâmplat și în timpul Mântuitorului, când Iisus a propovăduit Evanghelia în tot Israelul, în toate ținuturile lui, încât toți au luat cunoștință de cuvântul Lui, dar nu toți au crezut. Apostolul Pavel spune că atunci când *va intra tot numărul neamurilor, atunci întregul Israel se va mântui, precum este scris: Din Sion va veni Izbăvitorul (Rom. 11; 25-26).*

4. Falsele teofanii și hristoșii mincinoși

De o mare semnificație spirituală apare și faptul că în aceste vremuri care preced sfârșitul s-au înmulțit cazurile atâtor teofanii și

aparitii cerești, ca și atâtor închipuite minuni, apărute prin ocultisme, prin spiritism, sau prin alte feluri de magii, care propovăduiesc o altă evanghelie decât cea adevărată, a împărăției.

Sunt semnele atâtor vizionari, din Apus și din Răsărit, cărora li s-au arătat prin înfățișări măsluite *Tatăl ceresc, îngerii, Hristos* sau *Sfânta Fecioara*, chemând lumea la pocăință prin predici moralizatoare, dar presărate cu credințe înșelătoare și superstițioase, precum și cu dogme și precepte religioase în totală contradicție cu învățătura Bisericii.

Se vor ridica hristoși mincinoși și prooroci mincinoși și vor da semne mari și chiar minuni, ca să amăgească, de va fi cu puțința, și pe cei aleși (Mt. 24, 24).

5. Reîntoarcerea evreilor din diaspora și reînființarea Statului Israel

Deosebit de semnificativ a răsunat în decursul ultimelor decenii și glasul sionismului, prin care evreii s-au redșteptat la conștiința națională și au început să revină din lunga peregrinare la matca milenară, repopulând pământul vechiului Canaan, unde și-au reînființat statul lor, Israelul.

Cu aproape 2.000 de ani înaintea erei creștine, Dumnezeu a încheiat legământul cu Avraam, prin care s-a deschis calea în istorie a Israelului. Iar în anul 1917 de la Hristos, adică după alți 2.000 de ani, Ierusalimul a fost eliberat de armatele aliate creștine, punându-se jaloanele înființării Statului Israel, care a luat ființă, oficial, în 1948.

În așteptarea întemeierii regatului lui Israel, pe care evreii îl vor socoti *mesianic*, dar care îi va duce în rătăcire cea de pe urmă, a rămas neocupat scaunul de domnie al împăratului David, pregătit de sioniști pentru acela pe care îl vor crede și încorona ca Mesia, dar care, în realitate, va fi falsul mesia, Antihristul. *Dumnezeu va ridica sceptrul israeliților* - spune Sfântul Andrei cel Nebun după Hristos (anul 882) - *ca ei să împărătească în vremurile de pe urmă, despre care a vorbit proorocul Isaia.*

Acest stat care, virtualmente, se consideră teocratic și are ca emblemă candelabrul cu șapte brațe de pe altar, este organizat după cele mai stricte precepte iudaice ale Vechiului Testament și ale Talmudului. Templul - a cărui temelie David nu se simțea vrednic s-o pună, pe care Solomon 1-a zidit și 1-a închinat Domnului, care a fost dărâmat de Nabucodonosor și jelit de Ieremia, care s-a reclădit cu toată evlavia de Zorobabel și a fost dărâmat, a doua pară, în anul 70, când a fost asediat și ars de Titus - va fi reclădit a treia oară, pentru ca acolo să se pregătească intrarea Antihristului, care se va înfățișa drept Dumnezeu. Asupra nașterii și apariției lui, evreii sunt într-o încordată

așteptare. Se aude apropiindu-se pasul lui Messiah, era titlu unui articol de fond din ziarul *Renașterea noastră* (anul XXI, seria a II-a. nr. 81; 21 martie 1946 20 Veades 5706).

În aceeași ordine de idei, într-un articol apărut în revista *Cultul Mozaic* din România (1966), cu ocazia împlinirii a zece ani de existență a revistei, sub titlul *O punte de hârtie* se scria: *La începutul celui de-al doilea deceniu de existență, constatam că, dacă e adevărat ca Mesia nu a venit încă, e neîndoios că ne simțim mai aproape de dansul decât acum zece ani.*

Părăsind ghetourile, **ridicându-și** capul cu semeție și făcându-și auzit glasul de la tot felul de tribune, iudaismul caută acum să apolo-gieze teologia talmudică a Vechiului Testament, **față** de teologia creștină. În publicații cunoscute din Occident apar comentarii care nu se dau în lături de **la** a-l ataca pe Apostolul **Pavel** și pe Fericitul Au-gustin sau însăși Biserica (Catholică) pentru felul în care au deformat și denigrat mesajul biblic cu privire la *anumite înțelegeri*, între care și acelea despre cum s-a privit în Creștinism păcatul original, trupul omenesc, *sexualitatea și femeia* (v. prof. Georges Mamane, *Amour et judaisme*, în *Le Monde*. 25 aprilie 1978).

Cărturarii și fariseii de altădată au ieșit la lumină din mijlocul sinedriului ca să netezească, aceluia pe care îl așteaptă, calea. Căci la întronarea Antihristului, socotit de evrei drept mesia, iudaismul **va fi glorificat în** toată lumea.

6. Redeșteptarea și prăbușirea Islamului

Pentru **vremurile** tulburi în care am intrat și pentru cele ale sfârșitului, Sfântul Andrei cel Nebun pentru **Hristos**, a prezis redeșteptarea Islamului

Un aspect al revirimentului Islamului îl constituie emanciparea neamurilor arabe, care s-au descătușat din starea colonialistă și **și-au** întemeiat state independente. La această împlinire istorică **se** mai adaugă și faptul **că** lumea arabă este contopită **într-o** unitate de **rasă și s-a** consolidat într-un bloc politic și economic **ce** reprezintă o forță **expansivă**, prin situația geografică, strategică și numerică pe care **o** deține, ca și prin atutul marilor posesiuni de petrol. **Un integrism** musulman se **relevă** astfel prin aplicarea legilor **coranice** în constituțiile și legislațiile statale **din** Libia, Arabia **Saudită**, Iran, Pakistan, **Indonezia** și altele, precum și prin mișcarea **antikemalista din Turcia** sau prin tulburările anticreștine din Liban și din Egipt. În aceeași măsură, pelerinajele la **Mecca au** luat o amploare până acum **necunoscută**.

Solia lui **Mohamed a devenit în** ultima vreme deosebit de **activă**. Islamismul **s-a** infiltrat masiv în continentul **negru** cuprinzând circa 60 din cele 200 de milioane de **suflete**. De altfel, mahomedanismul, **fiind** o religie mai puțin dogmatică, fără credința unui Dumnezeu **întrupat**, răstignit și **înviat**, fără dogmă trinitară, fără sacramente și fără **liturghie**, este mai ușor asimilabil. La aceasta se mai adaugă faptul că urmele colonialismului, cu păcatele lui, nu s-au șters încă din mintea **băștinașilor**, legate de **omul alb** asupritor.

Dar ridicându-și islamismul capul în fața lumii creștine și înfruntându-l, prin mijloacele de care dispune, el va fi până la urmă înfrânt și puterea lui desființată (185). Înfrângerea țărilor arabe va antrena și înfrângerea agarenilor, adică a celorlalți musulmani, descendenți din Agar. După aceeași proorocie a Sfântului Andrei, o parte a ismaelitenilor se va **încreștina**.

Și astfel vine vremea și se apropie, când se va ridica mahrama de pe ochii evreilor și ai musulmanilor, trezindu-se ei la lumina Adevărului, pentru a se închina lui Hristos, Mântuitorul lumii.

7. Dărâmarea **Babilonului**

După viziunile și prevestirile unor sfinți și mari pustnici ai Bisericii Ortodoxe, ar urma ca, după înfrângerea neamurilor musulmane, să-i fie dată omenirii o perioadă de pace, cu o revărsare de Duh Sfânt și de bunăstare în lume. Această răspântie în istoria omenirii este **preînchipuită** prin *dărâmarea Babilonului*, care s-a povestit în *Apocalip-sa* Sfântului Ioan și care prefigurează prăbușirea concepției materialiste, a tendințelor telurice și a aberațiilor moderniste de toate felurile, amestecate cu un fals misticism sau cu ateismul agresiv al comunismului blasfemator.

Babilonul reprezintă și marile metropole ale lumii, devenite locașuri ale dracilor și ale fărâdelegilor care, în vedenia Sfântului Ioan Evanghelistul, i-au apărut ca o mare desfrânată care ședea *pe ape multe* (popoare multe). *Si femeia era îmbrăcată în purpură și în stofă stacojie și împodobită cu aur și cu pietre scumpe și cu mărgăritare, având în mâna un pahar de aur plin ele urâciunile și de neurătiile desfrânații ei. Iar pe fruntea ei scris nume tainic: Babilonul cel mare, mania desfrânatelor și a urâciunilor pământului* (Apoc. 17. 4-5).

Răstimpul de pace și **de binecuvântare harazit** omenirii și începând *cu prăbușirea Babilonului*, va **reprezenta** un răgaz de redeșteptare a lumii spre Dumnezeu, când **Ortodoxia** se va ridica la marea strălucire de viață spirituală, când se va tine al optulea sinod ecumenic și când **Evanghelia** va fi **propovăduita** la toată suflarea omenească, pentru con-

vertirea multor necredincioși și popoare păgâne, la Hristos. Atunci se vor întoarce din ereziile lor și mai mulți rătăciți, revenind la dreapta credință a Sfinților Părinți, la tradiția cea adevărată, și se vor uni cu Biserica Răsăritului.

O referire despre aceste împliniri o avem și de la Sfântul Nil din Athos, care spunea: *în vremurile de la mijlocul celui de-al optulea mileniu de la facerea lumii (7500), adică pe la anul 1950, o să se pricească lumea neîncetat și nu o să se găsească nici începutul nici sfârșitul. Atunci se vor face curvii și sodomii, răpiri, stricări de copii și alte fărădelegi. Va urma apoi sfârșitul agarenilor (turcilor). Atunci va fi scârbă și strâmtorare mare în toată lumea. După pierderea agawtșilor, se va face al optulea sobor ecumenic. Și se va alege grâul din paie (dreapta credință din erezii). Se va face pace pentru puțină vreme, pre'-cum zice Sfântul Andrei, adică 32 de ani, în vremea împăratului celui bun, ales de Dumnezeu, și care va împărați la Constantinopol. Dar pe urmă iar se vor întoarce oamenii la viclesuguri și curvii spre pierzare, ca la Sodoma și Gomora, căci fratele va avea de muiere pe sora lui și fiul pe mama lui. Acestea și alte răutăți se vor face pe vremea celui de-al doilea împărat de la căderea turcilor. Oamenii se vor deda la nedreptăți, la vrăjbi, la iubirea de averi și la pomenirea de rău, intunecându-se simțirile din rău în mai rău și așa va veni apoi și Antihristul (186).*

Despre aceleași împliniri i s-a revelat și Sfântului Metodie că se va desfășura un măcel mare în zona Mediteranei din jurul Constantinopolului și a Asiei Mici. *Atunci se vor înșira vase multe pe apă și se vor călca hotarele ei; și se vor tulbura limbile care șed în un-ghiurile Ostrovului și se va ridica Filip cu 18 limbi (națiuni) și se vor aduna la Vizanția (Constantinopol) și se va porni război care n-a mai fost niciodată (187).*

Filip, cu cele 18 limbi, prefigurează o mare coalitie militară care, după prezicerea Sfântului Andrei, *se va ridica împotriva ismaelitenilor și îi va trece prin foc, va supune Egiptul, își va întinde mâna dreaptă pe mare și va îmblânzi pe neamul cel plăviț, iar cetatea cea sfântă, Constantinopolul, se va izbăvi din mâna păgânilor. Prin această biruință se va aduce pacea în lume, se va elibera Constantinopolul, iar în Răsăritul Ortodox se va instaura o stăpânire puternică, reclădi-tă pe vechiul Bizanț, care va întări credința și va pedepsi toate nelegiuirile. În acest sens, Sfântul Andrei spune în continuare: *în zilele cele mai de pe urmă se va ridica la împărăție dintre cei săraci și va împărați cu multă dreptate și vor înceta războaiele. În zilele acelea se vor afla oamenii într-o multă pace. În vremea acestui împărat se vor zidi**

sfintele altare si se vor înnoi bisericile cele ruinate. Si va fi atuncea multă bucurie și veselie. Dar după ce va trece această împărăție, vor începe anii durerilor (188).

După căderea agarenilor, se va smeri și trufia latinului (Catholicismul și papalitatea), iar o parte a ismaelitenilor se vor boteza (Sfântul Metodie). Se va izbăvi atunci Constantinopolul, vechiul centru al Bizanțului, de sub stăpânirea păgână, iar Crucea se va înălța din nou peste Pantocratorul Sfintei Sofia, în locul Semilunii. Această perioadă va dura atât cât va ține în Răsărit stăpânirea omului lui Dumnezeu, acel cărmuitor drept și credincios, după care omenirea va ajunge într-o stare de mare decădere morală, de orgii și destrămarea credinței, care va deschide drumul marilor persecuții religioase, precum și Antihristului. În suferință și plângere își va toarce lumea mai departe anii sfârșitului, prin încercări din ce în ce mai grele, pe calea șerpuită, cu urcușuri și coborâșuri, care va duce până la urmă la înnoirea a toată firea, când Domnul va veni cu oștirile sale îngerești, spre bucuria în veci a aleșilor Săi. Dar până atunci va trebui să mai curgă multe lacrimi și sânge, și multe suspinuri vor străbate către cer ca să ceară mila Domnului pentru toate urgiile care se vor abate peste lume.

8. Stricăciunea lumii și îndepărtarea oamenilor de Dumnezeu

Despre starea sufletească a omenirii din perioada eschatologică în care am intrat, Sfântul Apostol Pavel îl previne pe Timotei prin următoarele cuvinte: *Să știi că în zilele din urmă vor fi vremuri grele. Că vor fi oameni iubitori de sine, iubitori de arginti, laudăroși, trufași, hulitori, neascultători de părinți, nemulțumitori, fără cucernicie, lipsiți de dragoste, neînduplecați, clevetitori, neînfrânați, cruzi, neiubitori de bine, trădători, necuviincioși, îngâmfați, iubitori de desfătări mai mult decât iubitori de Dumnezeu, având înfățișarea adevăratei credințe, dar tăgăduind puterea ei (2 Tim. 3, 1-5).*

Despre aceleași vremuri în care se afundă lumea spune și Sfântul Apostol Petru: *întâi trebuie să știți că în zilele cele de apoi vor veni, cu batjocura, batjocoritori care vor umbla după poftele lor și vor zice: Unde este făgăduința venirii Lui? Că de când au adormit părinții, toate așa rămân, ca de la începutul făpturii (2 Petr. 3, 3-4).*

La fel previne și Sfântul Mucenic Ipolit (episcop al Ostiei, sec. al III-lea), în proorocirea care i se atribuie despre vremurile sfârșitului: *în vremea aceea vor fi defăimați preoții de norod și norodul va fi părăsit de purtarea de grijă a preoților. Tinerii vor umbla în voia lor și fiii își vor uri părinții. Părinții își vor ucide fiii, muierile își vor da bărbații la moarte, bărbații vor trage la judecată femeile lor. Stă-*

panii se vor face e nemilostivi catre slugi si slugile împotriva stăpânilor. Bătrânii nu vor fi cinstiți de cei tineri si tinerii nu se vor folosi de viața bătrânilor. Bisericiile se vor schimba in grajduri. Scripturile se vor calca. Evanghelia se va defăima, curvia va prisosi, preacurvia se va înmulți, iar minciunile, clevetirile, nedreptățile, călcările de jurământ și toate viclesugurile se vor înmulți și ele.

Când toate aceste urgii se vor dezlănțui pe fața pământului, se vor produce și toate rătăcirile cele de pe urmă. Atunci, de vă va zice cineva: *Iată, Mesia este aici sau dincolo, să nu-l credeți (Mt. 24, 23).*

9. Răsturnarea orânduinelor divine

Intr-o vreme de năruire apocaliptică, precum cea actuală, totul tinde spre dezagregare, atât în ordinea fizică, materială, cât și în cea spirituală. Ca urmare, la toate cele enunțate mai sus și la multe altele, se adaugă și o serie de manifestări nefirești în relațiile omului cu Natura și cu orânduirile statornicite de Dumnezeu.

Prin dezlegarea structurii umane și a condițiilor viciate în care se desfășoară viața contemporană, omul se îndepărtează din ce în ce mai mult de Natură și de legile ei, Natura devenind ostilă omului și omul mai vulnerabil în fața ei.

Făurindu-și omul o viață artificializată, el decade și degenerază din ce în ce mai mult. Sănătatea și vigoarea lui sunt într-un continuu declin. În măsura în care maturizarea omului a devenit mai timpurie, trăirea lui a devenit mai trepidantă și uzura lui mai precipitată. În ceea ce privește vârsta medie a omului, ea a înregistrat o continuă descreștere, din cele mai arhaice vremuri. După relatările biblice, vârsta omului a descrescut progresiv, din generație, în generație, de la Adam, 930 de ani, până la Avraam, 175 de ani, iar în vremea lui Da-vid până la 70 de ani.

Cât despre actuala longevitate medie a omului, ea a crescut de la 50 la 72 ani. Această recentă creștere a vârstei omului, raportată la condițiile fizice ale individului, este iluzorie și reflectă un aspect relativ, întrucât nu vârsta omului a crescut, ci mortalitatea infantilă și epidemică au descrescut, datorită mijloacelor profilactice care influențează astfel indicele mediu al longevității. În ceea ce privește însă aspectul fizic al individului, el marchează un continuu declin.

În realitate, omul își pierde mereu din vitalitatea și rezistența naturale, din forța fizică, precum și din facultățile de apărare împotriva germenilor patologici. Iar dacă aparent este vorba de o creștere a longevității, ea este virtuală, căci se reduce la prelungirea zilelor unor bolnavi secătuiți de vlagă, care supraviețuiesc ca niște epave.

Încă de la o vârstă timpurie se produc boli organice, apar fenomene de scleroză, dinții se cariază și se înlocuiesc cu proteze, vederea și auzul slăbesc până la atrofiere, părul cade, cazurile de impotență sexuală se întâlnesc tot mai frecvent, nașterile au devenit mai grele, mamele nu-și mai pot alăpta copiii, sistemul nervos se dereglează, iar cazurile de astenii sunt din ce în ce mai numeroase. Numărul copiilor născuți cu diferite tare înregistrează o creștere continuă. Cancerul face ravagii și a atins și cele mai fragede vârste.

Prin civilizația pe care și-a făurit-o, cu atâtea posibilități de a-și îmbunătăți mereu confortul și condițiile materiale ale vieții, omul și-a artificializat existența; în jurul lui el răspândește moartea și pervertește Natura.

De pretutindeni, miasmele Satanei se fac resimțite... Industriile de toate felurile și motoarele poluează atmosfera. Apele reziduale ale uzinelor se deversează în râuri și distrug fauna. Mările sunt infectate de experiențele atomice, de revărsările a milioane de tone de țitei care se scurg de la petrolierele eșuate. Din declarația făcută presei, în septembrie 1976, de Jacques-Yves Cousteau, cunoscutul cercetător al mărilor și oceanelor, a rezultat că, datorită poluării apelor, întregi specii ale faunei marine sunt pe cale de dispariție. Constatări asemănătoare au fost făcute și de navigatorul norvegian Thor Heyerdahl. Utilizarea, într-o măsură crescândă, a substanțelor chimice în agricultură, în farmacopee, în filtrarea apelor și în câte altele, intoxica organismul uman, predispunându-l la tot felul de boli. Armele moderne de distrugere în masă răspândesc moartea nu numai în populații întregi, dar distrug și orice urmă de viață și de vegetație pe întinderile unor provincii întregi. În urma folosirii substanțelor defoliante și ierbicide în acțiunile războiului din Vietnam, câmpii, altădată mănoase, au devenit sterpe, asemănătoare unor pustiuri, prin otrăvirea solului cu efecte de lungă durată. Principalul defoliant folosit în Vietnam (2-4-5-T) a provocat un număr extrem de mare de malformații la noii născuți¹⁸⁹.

Omul din rasa albă s-a abătut, în general, de la menirea lui naturală de a procrea, înrobindu-se viciului și desfrânării. Ca urmare, femeia folosește, încă din adolescență, *pilula anticoncepțională*, iar de la această pilulă s-a ajuns la injecția lunară anticoncepțională, urmând să se treacă la o soluție de imunologie mai radicală, printr-un vaccin antisperm cu proprietatea de a face imposibilă și pentru totdeauna fecundarea. Răspândirea în viața sexuală a *amorului liber*, cu consecințe demografice defavorabile asupra rasei albe și, în special,

a lumii creștine, nesocotește nu numai legile morale divine, dar și **legile** naturale.

Pentru motive speculative, omul ucide animale de toate felurile, distrugând echilibrul ecologic al Naturii. Într-un raport publicat în ianuarie 1972, de Organizația Națiunilor Unite pentru Agricultură și Alimentație (F.A.O.), se menționează că numai în continentul african sunt pe cale de dispariție alte 147 de specii de animale sălbatice, dintre care 63 de specii de mamifere, 46 de specii de păsări și 32 de alte tipuri de viețuitoare. În afară de modul sălbatic în care se practică vânatul, această situație este agravată în toată lumea și de distrugerea mediului natural. În urma unor recente studii efectuate de *Fondul Mondial pentru Ocrotirea Naturii*, s-a constatat că sunt în pericol de dispariție de pe suprafața pământului alte 276 de specii de mamifere, 345 de specii de păsări, 186 de specii de amfibii și reptile, 90 de specii de pești și 20.000 de specii de plante.

Prin mijloace avansate de chirurgie s-a ajuns la tot felul de transplantări de organe, unele luate de la muribunzi sau de la cadavre, imediat după decese, iar altele luate de la diferite animale, ceea ce, în toate cazurile, reprezintă o profanare și o siluire a naturii. Geneticienii și biologii întreprind, împotriva Naturii, tot felul de experiențe. Și astfel omul, considerând că totul i se cuvine, că toate le poate face și că toate îi sunt îngăduite, vrea să fie Dumnezeu, după cum a fost ademenit să creadă și când era în Rai.

În legătură cu nenumăratele semne neobișnuite care se petrec pe fața pământului, cu anomaliile naturale, spirituale, sociale și morale care se întâlnesc pretutindeni, după cum le-au vestit proorocii, apare simbolic și faptul că șarpele, preînchipuirea Satanei, blestemat pentru părtășia lui la căderea omului, a devenit, în zilele noastre din ce în ce mai periculos. *Viperale invadează Italia*, anunțau, de curând, știrile publicate în presă, relatând, printre altele, că, datorită unor cauze ecologice și a unor schimbări ale mediului natural, reptilele au devenit mai mari, mai numeroase și mai primejdioase. Fenomene biologice asemănătoare s-au petrecut și în Canada, unde, în 1974, regiunea Alansa a fost invadată de omizi neobișnuit de mari care au format un adevărat covor viu, lung de 160 km, lat de 100 km și gros de 15 cm, distrugând întreaga recoltă și năpădind casele oamenilor.

Omul a devenit vrăjmașul ordinii lui Dumnezeu și, ca urmare, toată Natura se răzbuună împotriva omului.

Pretenția prin care se susține echivalența dintre fericire, progres și știință se dovedește astfel din ce în ce mai nefondată, atât pentru om cât și pentru toate ființele de care omul va răspunde la Judecată. În mă-

sura în care gândirea actuală umană nu mai este izvorâtă dintr-o concepție spirituală creștină, ea este vulnerabilă a devia de la dreapta socoteală și de la Adevăr, dând loc la aberații, sub admirația **marilor** descoperiri ale civilizației.

Și așa, pe nesimțite, ne afundăm mereu într-o mlaștină din ce în ce mai tulbure, care ne trage la fund, fără scăpare. Pe această cale a descompunerii, lumea merge inconștientă, într-o deplină orbire, amăgindu-se cu frivolitățile vieții, pradă unei euforii dionisiace a simțurilor și a progresului, spre adâncurile tartarului.

Capitolul 26

Preludiul sfârșitului și domnia Antihristului

După cum s-a prezis în Sfânta Scriptură, în apropiere de sfârșitul lumii și mai înainte de venirea lui Hristos ca Judecător, se va descoperi *omul nelegiurii, fiul pierzării, potrivnicul care se înalță mai presus de tot ce se numește Dumnezeu, sau se cinstește cu închinare, așa încât să se așeze el în templul lui Dumnezeu, dându-se pe sine drept Dumnezeu. (...) Iar venirea aceluia va fi prin lucrarea lui satan, însoțita de tot felul de puteri și de semne și de minuni mincinoase, și de amăgiri nelegiuite, pentru fiii pierzării, fiindcă n-au primit iubirea adevărului, ca ei să se mântuiască (2 Tes. 2, 3-4; 9-10).*

Sorocirea vremurilor de apoi s-a proorocit în Vechiul Testament prin viziunile profetilor Isaia, Iezechiel și Daniel, iar mai apoi de Mântuitorul Hristos și de Apostolii Petru și Pavel, care au conturat, prin diferite semne și fenomene cerești, răstimpul de sfârșit de lume în care vor urma să se producă. De asemenea, marii sfinți și cuvioși ai Bisericii, văzători și luminați de Duhul Sfânt, au tâlcut cu pătrundere mare toate aceste proorociri ale Sfintei Scripturi, pentru prevenirea credincioșilor.

Implinirea vestirilor eschatologice, care vor cuprinde lumea în așteptarea Parusiei, este legată de trei etape principale:

-perioada premergătoare apariției

Antihristului, în care am intrat

și în care o parte din semnele prezise s-au și arătat și sunt în curs de

desfășurare, iar o altă parte urmează să se îplinească de aici înainte, într-un ritm din ce în ce mai intens; -a doua perioadă va dura trei ani și jumătate, cât va ține domnia Antihristului, și va corespunde cu marea prigoană împotriva creștinilor și cu lepădare de credință; -a treia perioadă va dura de la nimicirea Antihristului și până la apariția lui Hristos, când va începe Judecata. Iar acest răstimp, conform *Apocalipsei* Sfântului Ioan, va dura 45 de zile și va corespunde cu marile cataclisme ale Pământului și cu fenomene cosmice.

În ceea ce privește vremurile de apoi, mulți au fost ispitiți, în decursul istoriei, să afirme ca sigure anumite date ale sfârșitului sau să indice anumite persoane ca fiind Antihristul, *omul Fărădelegii*. Toate aceste afirmații s-au dovedit ulterior inexacte și au derutat lumea.

Prin tâlcuiri lipsite de discernământ și pornite din inspirații înșelătoare, cu privire la prognosticarea unor date și împliniri ale vre-

murilor de apoi, Satana caută să discrediteze profețiile și să abată conștiința Creștinătății de la credința venirii de-a doua a Mântuitorului, precum și de la adevăratele semne care o vor premerge.

Pentru numele lui Antihrist și pentru semnele venirii lui, mulți au căutat să deducă din alfabetul grec sau latin anumite litere folosite ca valori numerice din care au rezultat: Lateinos, Teitan, Lampetis, Alitis, Vlaveros, Amnos, Adicos, Antemios etc. În vremurile contemporane, nu au lipsit nici presupunerile, susținute cu tărie, că Hitler sau Stalin ar fi personificat pe *omul Fărădelegii*. După cum însă și alți conducători de popoare din antichitate, sau de mai târziu, au fost mari tirani, despoți și prigonitori ai Creștinismului, tot așa și acești de duh antihristic posedați, ai vremurilor noastre, au fost numai deschizători de drum ai marelui Nelegiuit de la urmă, dar nu întruchiparea lui. Cu aceeași lipsă de temei, mulți sunt înclinați să creadă că anul 2.000 va fi anul sfârșitului, ceea ce este tot o părere hazardată. Că va fi sfârșitul atunci, sau mai devreme, sau mai târziu, nimeni nu poate ști!

Așezământul lumii se cutremură din temelii lui, dar Antihristul nu a apărut încă și nici *Gogul* și *Magogul* nu și-au dezlănțuit încă prăpădul, după cum s-a proorocit. Pecețile apocaliptice păstrează încă taine adânci.

Trăim zilele în care *împărații pământului și căpeteniile s-au adunat împreună împotriva Domnului și a Unsului Său zicând: Să rupem legăturile lor și să lepădăm de la noi jugul lor (Ps. 2, 2-3)*. Iar în alt loc, psalmii vestesc: *Si s-au fâlit cei ce Te urăsc pe Tine în mijlocii locului de prăznuire al Tău, pus-au semnele lor drept semne. Sfârâ-mat-au intrarea cea de deasupra. Ca în codru cu topoarele au tăiat ușile locașului Tău, cu topoare și ciocane l-au sfârâmat. Ars-au cu foc locașul cel sfânt al Tău, până la pământ; spurcat-au locul numelui Tău (Ps. 73, 5-8)*.

S-au împlinit astfel zilele în care hulitorii lui Dumnezeu și ai Unsului Său, Hristosul, au ridicat, în locul Crucii, secera și ciocanul Mamonei. Pe nesimțite, lumea se apropie de hotarul vremelniciilor, de ceasul sfârșitului, când toate vor apune și va veni Hristosul la Judecată. În această stare, Dumnezeu ridică binecuvântarea de pe fața pământului.

Cârmuitori tirani, sacrilegi și prigonitori ai Bisericii se vor ivi din ce în ce mai mulți către sfârșit, după cum au apărut și în ultimele decenii, dar cu și mai mare urgie și stăpânire, asupra lumii. *În acea vreme se vor răpi sfintele vase bisericesti și sfintele icoane, crucile, evangheliile și toate cărțile de rugăciuni, ca să fie adunate și arse (Sfântul Andrei cel Nebun pentru Hristos)*. Domnul vestește: *Căci pre-*

cum în zilele acelea dinainte de potop, oamenii mâncau și beau, se însurau și se măritau, până în ziua când a intrat Noe în corabie și n-au știut până ce a venit potopul și i-a luat pe toți, la fel va fi și venirea Fiului Omului (Mt. 24, 38-39). O altă viziune asupra vremurilor de apoi o redă și Sfântul Metodie, episcopul Patarelor (278): Când pământul va rodi însutit și oamenii se vor îmbogăți și vor fi aprinși de curvie, iar cei sfinți se vor împușina cu totul, va veni pe neașteptate sfârșitul. Iar Sfântul Apostol Pavel precizează: Atunci când vor zice: pace și liniște, atunci, fără de veste, va veni peste ei piei rea, ca și durerile peste cea însărcinată, și scăpare nu vor avea (1 Tes. 5, 2-3).

Vor năvăli atunci printre creștini neamurile cele de la marginea temeliei cerului, și va fi în lume o plângere fără asemănare, despre care Adonai Domnul îi vestește lui Iezechiel prin aceste cuvinte: *Rostește proorocie, fiul omului, și spune lui Gog: Așa grăiește Domnul Dumnezeu: Nu este așa oare că în ziua când poporul Meu Israel va trăi în siguranță, tu vei porni la drum? Și vei pleca de la locul tău, din hotarele de la miazănoapte, tu și multe popoare împreună cu tine, toți călări pe cai, tabără mare și oștire nenumărată? Și te vei ridica împotriva poporului Meu, împotriva lui Israel, ca un nor care acoperă pământul; aceasta va fi în zilele cele de pe urmă când te voi aduce împotriva țării Mele, ca popoarele să Mă cunoască pe Mine, când Eu voi fi arătat sfințenia Mea înaintea ochilor lor, asupra ta, o, Gog!(Iez. 38, 14-16).*

Tot astfel i s-a vestit și lui Agheu, proorocul: *Voi răsturna tronurile regatelor și voi nimici puterea regilor neamurilor și voi trânti la pământ carele și pe războinicii din ele, iar caii și călăreții se vor prăbuși unul pe altul în ascuțișul săbiei (Ag. 2, 22).*

Așa zice Domnul Savaot: Iată nenorocirea se întinde de la neam la neam și vijelie mare se ridică de la marginile pământului. Și în ziua aceea, cei loviți de Domnul vor zăcea de la un capăt la celalalt al pământului și nu vor fi bocțiți, nici nu vor fi adunați și îngropați, ci vor sta ca gunoiul pe fața pământului (Ier. 25, 32-33).

Despre Gog și Magog, cei mai mulți dintre Sfinții Părinții susțin că această coaliție de neamuri păgâne va năvăli asupra țărilor creștine înainte de venirea Antihristului. Din profețiile de mai sus, s-ar putea deduce că această înfricoșată invazie va avea loc într-o relativ scurtă perioadă de pace, de bunăstare materială și de mare decădere morală, prin revărsarea rasei galbene asupra lumii creștine.

Fericitul Augustin crede însă că prăpădul dezlănțuit de către Gog și Magog va avea loc chiar în anii marelui nelegiuit, *Omul Fără-*

delegii. Va fi atunci ceasul Antihristului, ceasul celei mai mari înfruntări, care va începe din mijlocul poporului iudeu și va cuprinde toată lumea. Căci după ce se vor împlini vremurile tuturor neamurilor care, în diferite răstimpuri, și-au avut împărăția lor, se vor aduna atunci în cetatea Ierusalimului și oile risipite ale vechiului Israel (ceea ce s-a și întâmplat) și se va înălța acolo sceptrul israelitenilor, ca să împărătească și ei la vremea cea de pe urmă, ca să nu se poată dezvinovăți la Judecată, spunând că Dumnezeu nu i-a miluit și nu le-a redat locurile părintești, iubind astfel mai mult neamurile (190).

Fiind risipiți în toată lumea, de când Ierusalimul a fost pustiit de Titus, evreii au rămas fără templu, fără jertfă, fără prooroci și fără regat, fiind umiliți și rătăcitori peste tot, iar de atunci ei îl așteaptă pe Mesia ca să-i izbăvească din pribegia lor milenară, dar care, în realitate, va fi Antihristul. În rătăcirea și orbirea lor, evreii îl așteaptă pe Mesia ca pe un împărat puternic, atotbiruitor, care să le ridice stăpânirea peste toată lumea. Căci pe teslarul din Nazaret, a cărui împărăție nu era din lumea aceasta și care nu pentru cele vremelnice a venit pe pământ, nu au voit să-L recunoască și L-au renegat. Față de orbirea lor, Mântuitorul i-a avertizat, spunându-le: *Eu am venit în numele Tatălui Meu și voi nu Mă primiți; dacă va veni un altul în numele său, pe acela îl veți primi (In. 5, 43)*. De aceea și rătăcirea cea de la urmă va fi mai mare.

Din tâlcuirile Sfintei Scripturi ca și din descoperirile unor Sfinți Părinți, cu privire la vremurile de apoi și la Antihrist, rezultă că *omul Fărădelegii* se va naște dintr-o firească împreunare, ca om adevărat, și nu va fi o întrupare a Satanei. Despre Potrivnicul care se va înălța mai presus de Dumnezeu, fiu al pierzării, Sfântul Ioan Damaschin spune: *Nu diavolul se va face om, după asemănarea întrupării Domnului, să nu fie, ci om se va naște din curvie și va primi toată lucrarea Satanei. Și va crește într-ascuns și fără de veste se va scula și se va împotrivi și va împărați. Si întru început se va fățarnici; iar după ce va lua stăpânirea, va prigoni Biserica lui Dumnezeu și își va arăta toată răutatea (191)*.

După cum Hristos s-a născut din Prea Curata Fecioară din neamul lui David, potrivnicul lui Hristos se va naște dintr-o prea desfrânată femeie evreică ce se va socoti fecioară și care va face parte din seminția lepădată a lui Dan. Dintru început, Patriarhul Iacov a proorocit despre fiul său, Dan, născut dintr-o roabă, că va fi șarpe otrăvitor. *Dan va fi șarpe la drum, viperă la potecă, înveninând piciorul calului, ca să cadă călărețul (Fac. 49, 17)*. Despre această origine a An-

tihristului sunt și convingerile lui Irineu, ale lui Ipolit, ale lui Ambrozie, ale lui Ieronim și ale lui Augustin.

Antihristul se va naște din curvie, dintr-o obârșie pângărită și blestemată; el va fi tăiat împrejur, căci necircumcis nu l-ar primi evreii, întrucât ca fiu al lui Avraam îl așteaptă ei pe Mesia. Și va veni ca un izbăvitor. Va întruchipa speranța unei omeniri în derivă, a unei lumi descompuse. Va fi socotit ca un liman de salvare. Iar pentru a izbuti în uneltirile lui, Antihristul va folosi cele mai viclene mijloace. La început se va arăta bun, milostiv și drept; va fi seducător și frumos și va face semne mari și minuni mincinoase cu puterea Satanei, căci din tinerețea lui se va sălășlui în el Diavolul. *De va fi cu puțință, va înșela chiar și pe unii din cei aleși (Mt. 24, 24). Și va lua chipul adevăratului păstor, ca să rătăcească oile turmei lui Hris-tos (Sfântul Efrem Sirul). Imitându-L pe învățătorul, va propovădui și el, dar o altă evanghelie decât aceea a împărăției cerești. De aceea ne îndeamnă Mântuitorul: Când veți vedea urâciunea pustiirii, ce s-a zis prin Daniel proorocul, stând în locul cel sfânt - cine citește să înțeleagă! — atunci cei din Iudeea să fugă în munți. Cel ce va fi pe casă să nu se coboare ca să-și ia lucrurile din casă. Iar cel ce va fi în țarină să nu se întoarcă înapoi, ca să-și ia haina (Mt. 24, 15-18).* Cu tot dinadinsul va căuta atunci Vicleanul să prăbușească Biserica lui Hristos și să provoace lepădarea de credință a întregii Creștinătăți.

În împlinirea *tainei Fărădelegii* și a săvârșirii dreptății divine, Cel Atotputernic va lăsa omenirea să fie încercată prin toate uneltirile Nelegiuitului, pradă celor mai cumplite ispitiri, pentru ca din conflictul dintre Bine și Rău, dintre Hristos și Belzebut, să se aleagă grâul de neghină, în vederea *secerișului*.

Dar în zvârcolirile de neputință ale șarpeului, care caută să muște cu venin ucigător toată omenirea, el va fi până la urmă strivit, în neputința lui, dovedindu-se astfel că numai lui Dumnezeu I se cuvin supunerea, ascultarea și închinarea, și numai Lui I se cuvine preamărirea în cer și pe pământ, iar aceasta nu din constrângere și din frică, ci numai din bună voie și din dragoste deplină.

Tâlcuind *Apocalipsa*, Sfântul Andrei al Cezareei pomenește de marele Nelegiuit, spunând: *Își va pune scaunul de domnie în Ierusalim. după asemănarea lui David, ca prin aceasta să se arate pe sine că este Mesia și că împlinește cuvântul pmorocului care zice: Ridica-voi cortul lui David cel căzut și cele căzute ale lui iarăși le voi zidi.*

Cunoscând Antihristul înclinările șovine ale poporului iudeu, care se socotește privilegiat peste toate celelalte neamuri, el va căuta dintru început să-i satisfacă vanitatea, făcând război cu trei stăpâ-

niri care au fost și au rămas din timpurile biblice, Egiptul, Libia și Etiopia, și pe toate trei le va birui. Despre aceste cuceriri așa vorbește proorocul Daniel: *Si va întinde mâna sa peste țări si tara Egiptului nu va scăpa. Si va ajunge stăpân peste comorile de aur si de argint si peste toate lucrurile prețioase ale Egiptului, iar Libienii și Etiopienii vor merge după el* (Dan. 11. 42-43).

După cum rezultă din textele Sfintei Scripturi, stăpânirea lui se va întinde peste toate popoarele (Dan. 11, 36; 7. 25; Apoc. 13, 2). *Când va birui Antihristul pe împărații Egiptului, ai Libiei și ai Etiopiei, ceilalți i se vor supune lui și atunci va începe a fi monarh, singur stăpânitor în toată lumea* (Sfântul Ipolit). Iar Sfântul Ioan Hrisostomul spune: *Când se va prăbuși stăpânirea Romei, atunci va veni si Antihristul întru putere* (192). La aceasta, Sfântul Chiril adaugă: *Antihristul va stăpâni și peste monarhia Romanilor.*

Iar venirea aceluia va fi prin lucrarea lui satan, însoțită de tot felul de puteri și de semne și de minuni mincinoase (2 Tes. 2, 9). El va face semne nebănuite, prin năluciri și vedenii, după cum făceau de demult și vrăjitorii egipteni. *Stând înaintea lui noroade multe, îl vor lăuda pe el pentru nălucirile ce le va face și vor striga cu glas mare încât se va cutremura și locul acela, iar el va grăi cu îndrăzneală ca să cunoască toți puterea si stăpânirea* (193). Iar Sfântul Ioan Gură de Aur spune: *Va învăța legea cea veche, păzirea tăierii împrejur și ținerea sâmbetelor pentru că iudeii îl vor primi în locul lui Mesia și toate cele iudaice va face.*

Va propovădui despre sine că este adevăratul Mesia, făgăduit prin Lege și prin prooroci. Întrucât se va înălța ca împărat al poporului iudeu, își va avea reședința la Ierusalim unde, în pregătirea venirii lui, se va reclădi templul lui Solomon, în care se va și înfățișa, dându-se drept Mesia.

În antiteză cu Hristos, Antihristul va căuta să pângărească lucrarea Mântuitorului, imitând diferitele aspecte ale credinței, dar stricându-le sensul. Prin farmece și false minuni va tămădui felurite boli, va închipui învieri din morți și va face să se pogoare și foc din cer pe pământ. În fața oamenilor, ca și în cazul lui Iov când, după slobozenia lui Dumnezeu, Satana a făcut să se aprindă și să ardă cu foc de sus toate dobitoacele și averile aceluia drept.

Pentru a înșela lumea, se va ridica și în văzduh, înconjurat de mulțimile de demoni care vor lua înfățișare de îngeri luminați, și astfel va fi lăudat și slăvit ca un Dumnezeu.

Dar în acele zile de mare restriște, când minciuna va stăpâni lumea. Dumnezeu nu va lăsa poporul să rătăcească și să rămână în

întuneric, fără îndrumători. El va rându-i atunci ca sfinții prooroci Enoh și Ilie, *cei doi martori ai lui Dumnezeu*, să revină pe pământ prin putere divină, în același chip în care au fost ridicați la cer de vii. *Iată că Eu vă trimit pe Ilie proorocul, înainte de a veni ziua Domnului cea mare și înfricoșătoare; el va întoarce inima părinților către fii și inima fiilor către părinții lor; ca să nu vin și să lovesc țara cu blestem!* (Mal. 3, 23-24).

Enoh a fost al șaptelea patriarh antediluvian și martor al lui Dumnezeu din prima etapă umană a credinței, când *Legea naturală* domnea în lume, ca singura religie a conștiinței și a rațiunii. Ilie, proorocul temerar al Vechiului Testament, a fost martorul lui Dumnezeu din vremea când *Legea Decalogului* era norma de viață religioasă și morală a poporului ales.

În zilele Antihristului, susțin anumite voci neautorizate, va apărea și Sfântul Ioan Evanghelistul, proorocul *Apocalipsei*, ca martor al Noului Testament, cea de-a treia etapă a credinței, când *Legea Harului* a fost dată ca îndrumar de viață religioasă umanității. Despre Ioan se știe că atunci când Mântuitorul i-a vestit lui Petru cu ce moarte va muri, i-a spus și despre Ioan, ucenicul pe care îl iubea mai mult: *Dacă voiesc ca acesta să rămână până voi veni, ce ai tu? (...) De aceea a ieșit cuvântul acesta între frați, că ucenicul acela nu va muri* (In. 21, 22-23).

Enoh și Ilie, *martorii lui Dumnezeu*, vor avea misiunea să lămurească lumea, în primul rând pe evrei, despre credința cea adevărată, osândind rătăcirea Antihristului. Despre venirea lui Ilie adeverește Mântuitorul spunând: *Ilie într-adevăr va veni și va așeza la loc toate* (Mt. 17, 11). *Vor fi trimiși - pomenește și Sfântul Ioan Da-maschinul - Ilie Tesviteanul și Enoh, și vor întoarce inima părinților către fii, adică Sinagoga către Domnul nostru Iisus Hristos, spre propovăduirea apostolească, iar de Antihrist se vor ucide.* Martorii lui Dumnezeu își vor însoți propovăduirea cu semne mari. *Aceștia au putere să închidă cerul, ca ploaia să nu plouă în zilele proorociei lor și putere au peste ape să le preschimbe în sânge și să bată pământul cu orice fel de urgie, ori de câte ori vor voi. Iar când vor isprăvi cu mărturia lor, fiara care se ridică din adânc va face război cu ei, și-i va birui și-i va omorî* (Apoc. 11, 6-7).

Când Omul Nelegiuirii va ajunge să dețină toată puterea, își va arăta adevărata fire: tiranic, trufaș, hulitor, aprins de mânie și plin de ură. Cunoscând el că vremea stăpânirii lui este limitată și că nu va izbuti numai cu înșelăciunea semnelor și a farmecelor să abată Creștinătatea de la credința adevărată, se va porni cu o cumplită prigoană

împotriva tuturor credincioșilor creștini, ca prin silnicie să-i îngenuncheze și să le provoace lepădarea de Hristos. Despre acele vremuri. Mântuitorul ne-a prevenit, spunându-ne: *Luați seama la voi înșivă. Că vă vor da în adunări și veți fi bătuiți în sinagogi și veți sta înaintea conducătorilor și a regilor, pentru Mine, spre mărturia lor (Mc. 13, 9). Ducându-Și Crucea însângărată spre locul Căpățanii, pe umerii Lui sfârtecați de bătaii și biciuri, Iisus a spus: Dacă fac acestea cu lemnul verde, cu cel uscat ce va fi? (Lc. 23, 31).*

Impuținându-se din ce în ce mai mult posibilitățile de existență de pe fața pământului, prin nerodirea câmpului și secarea apelor, ca urmare a secetei de trei ani și jumătate care va cuprinde tot pământul, iar lumea fiind terorizată de grozăvia persecuțiilor, a foametei și a secetei, cei mai mulți se vor pleca Antihristului prin lepădarea de Hristos, pentru a-și prelungi zilele printr-o *cartela* de pâine și apă, redusă, dar cu condiția de a primi semnul fiarei pe mână sau pe frunte.

Apariția în lume a Antihristului se ascunde sub diferite enigme, iar acestea își găsesc tâlcuirca în semnificația mistică, cea cu înțelesuri simbolice ale unor *numere biblice*. Astfel, numărul-nume al Antihristului, după cum îl indică Sfântul Ioan Teologul, este 666. Sub aspect simbolic, numărul 666 evocă, prin întreita repetare a numărului 6, împlinirea marilor acțiuni biblice legate de lucrarea lui Dumnezeu în lume, pe care Satana a căutat să le pângărească. Iar acestea sunt: cele 6 zile ale Creației; ziua a 6-a, în care a fost creat omul; și cele 6 perioade hristologice din istoria umanității, în care Hristos S-a dezvăluit omului, pentru desăvârșirea lui spirituală. Aceste perioade sunt: petrecerea protopărinților în Eden; patriarhii, de la izgonirea din Rai și până la Potop; de la Potop și până la legământul cu Avraam; de la Avraam și până la darea Legii prin Moise; de la Moise până la Mântuitorul Hristos; de la învierea Domnului până la încetarea jertfei fără sânge, din timpul Antihristului.

Intr-un alt sens și cu un alt înțeles, descompunerea valorică a numărului 666 în componentele lui - 6+60+600 - închipuie simbolic o creștere progresivă a Răului, provocată de Satana, în ordinea Creației divine: la început, în împărăția cerească, prin insubordonarea Luceafărului față de Dumnezeu și prin tulburarea provocată față de îngeri; apoi, prin surparea omului din nemurire, om ce i-a devenit astfel demonului ostatic, cu tot neamul omenesc; și, în final, în timpul Antihristului, cu marea apostazie generală, când toți i se vor închina și-1 vor slăvi ca pe un Dumnezeu, când Răul va fi la apogeu și toate se vor strica și se vor pângări.

După cum păcatul a crescut în lume de la 6 la 60 și de la 60 la 600, prin asemănare, prin înfierarea Răului, Cain urma să fie răzbunat de șapte ori, iar ucigașul Lameh, strănepotul lui Cain, de șaptezeci de ori câte șapte (*Fac.* 4, 24). Prin similitudine, pentru iertarea păcatelor față de cei ce ne greșesc, Mântuitorul le spune Apostolilor ca să-l iertăm pe cel ce ne greșește până la de șaptezeci de ori șapte într-o zi, arătând astfel până la ce înălțare trebuie să sporească dragostea și iertarea noastră față de aproapele.

Numărul 666 mai cuprinde și o altă semnificație. Prin adunarea celor trei de 6 se obține 18 sau 3×6 . Numărul 18 reprezintă gradul, din scara ierarhică a Masoneriei, prin care un membru al lojelor masonice este considerat adevărat mason, frate cu ceilalți masoni și unit în același crez și scop cu ceilalți.

În Vechiul Testament, numărul 6 a apărut simbolic în steaua lui Da-vid, *scutul lui David* sau hexagrama, alcătuită din două triunghiuri echilaterale care se întrepătrund, unul cu vârful în sus și altul cu vârful în jos, și având șase laturi în șase colțuri și care formează șase triunghiuri mai mici. Acest semn a fost preluat de evrei de la vechii egipteni și a avut un sens sacramental, cu o origină probabilă mult mai veche, poate chiar din timpul lui Noe. Cu o semnificație simbolică, cele două triunghiuri ale hexagramei se înfruntă: unul, îndreptat spre cer, înfățișează spiritualitatea care tinde spre Divinitate și evocă primele trei zile ale Creației, ale lumii de sus, în care Dumnezeu a făcut cerul cu puterile nevăzute îngerești, cu lumina harică și flora, iar celălalt triunghi este îndreptat spre cele pământești, spre cele ale materiei, amintind de ultimele trei zile ale finalizării lumii materiale, ale lumii de jos. După atribuirile kabalei, steaua lui David simbolizează evoluția și involuția, precum și legătura lumii văzute cu cea nevăzută. Ea reprezintă deopotrivă cele șase zile biblice ale Creației, cu Sabatul și cu Adam în centrul stelei (194).

Prin insubordonarea fapturii față de Făcătorul, cele șase zile ale Facerii, pe care le evocă hexagrama, sunt umbrite de păcatul ada-mic, fără armonia de la început, când toate au fost create bune. Sabatul și Adam în centrul stelei lui David reprezintă Legea Veche și pe Adam, după cădere și încă nerăscumpărat.

Cât despre cele șase zile ale Creației, ele sunt umbrite de păcatul neascultării și au fost resfințite prin *ziua a opta*, ziua neînserată și nesfârșită, care este în afară de ciclul săptămânii în care s-au resfințit cele șase zile biblice, ca și Adam, dimpreună cu cele șase etape care marchează drumul duhovnicesc al omenirii de la Adam și până la sfârșitul lumii.

De hexagramă au rămas legate Sinagoga și Legea Veche. Ea a străjuit pe zidurile cetății Ierusalimului, dar, o dată cu apariția Creștinismului, semnificația ei a fost depășită de Sfânta Cruce și a devenit adversă față de Legea Harului. În Evul Mediu, steaua lui David a apărut în diferite texte bizantine de farmece și a devenit un semn al magiei.

Prin jertfa și învierea lui Hristos, răscumpărându-se omul din păcatul strămoșesc, Crucea a luat locul stelei cu șase colțuri, simbol al biruinței Noului Adam asupra Diavolului care a zămislit Răul. Crucea a devenit astfel semnul Noului Israel, trofeul Răstignitului, ridicat pe catapetasma și pe sfintele lăcașuri în care stăpânește Domnul Puterilor. Și astfel, triunghiul cu vârful spre cer, desprins din steaua care a apus, a rămas simbolul celor trei ipostasuri ale Divinității, în timp ce triunghiul cu vârful în jos a rămas o închipuire a lumii decăzute prin păcat, legată de cele pământești. Dar triunghiul cu vârful spre cer, ca semn simbolic al divinității trinitare, se întâlnește nu numai în Creștinism, ci apare și la mozaici, ca o preîn-chipuire, pe anumite morminte din cimitirele evreiești, prin reprezentarea a două palme alăturate în poziția verticală, formând un triunghi echilateral, care are ca bază cele două police, unite în linie dreaptă, cap la cap, iar celelalte două laturi formate din degetele arătătoare, care se ating la vârfurile lor.

Prin nașterea și învierea Domnului, în locul stelei cu șase colțuri a răsărit lumii steaua cu opt colțuri, care a strălucit la ieslea pruncului, așa după cum se arată în iconografia ortodoxă, și mai cu seamă în icoana Maicii Domnului, strălucind în opt colțuri pe fruntea și pe umerii săii, ca simbol al întregii sale feciorii: înainte de naștere, în naștere și după naștere. Ca urmare, steaua cu opt colțuri, vestitoarea întrupării Domnului, cuprinde tainic viziunea învierii de a opta zi a lui Iisus, în care s-au redeschis porțile raiului.

Numărul 8, prin simbolismul pe care îl reprezintă conform tâlcuirii pe care i-a dat-o Origen, cuprinde virtutea învierii și înfățișează chipul lumii ce va să vie. De același simbolism mistic se leagă și forma octogonală a vechilor baptisterii, în măsura în care, prin botez, cel născut în Duh devine un participant al învierii. Prin învierea Domnului, steaua cu șase colțuri a rămas un semn talmudic al celor ce zic despre ei înșiși că sunt iudei și nu sunt, ci sinagogă a satanei (Apoc. 2, 9).

Semnificația pe care și-a dobândit-o emblema Sinagogii, după răspândirea evreilor în lume, este aceea a sionismului și a supremației iudaismului. Ea a devenit un semn potrivit Crucii, o pecete luciferică a magiei și a Antihristului. Ea reprezintă omenirea subju-

gata păcatului, pe Adam, încă neeliberat din mâinile Vrăjmașului, care își plânge neascultarea în fața ușilor închise ale împărăției cerești. Iată de ce hexagrama, cu sabatul și cu Adam încătușat în mijlocul celor două triumphiuri, evocă acum ziua mohorâtă a Vinerii, ziua a șase din luna a șasea, când Satana, stăpânitorul lumii acesteia, l-a răstignit pe Hristos, când Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul lumii, a stat șase ore atârnat pe Cruce și când inima Fecioarei a fost străpunsă de sabie. Răscumpărarea păcatului făptuit în Rai se săvârșea acum în aceeași zi a săptămânii și la aceeași oră a zilei în care a căzut omul din Har. Tot astfel și Mântuitorul, la fântâna lui Iacob, la aceeași oră din zi, la ceasul al 6-lea (ora 12, la amiază) s-a dezvăluit femeii samaritene că El este Hristosul și că El deține apa vie din care cine bea, nu va mai înseta.

Precum sub pomul cunoștinței Binelui și Răului, Satana a amăgit-o pe Eva, așa trebuia acum, la puțul lui Iacob, ca Hristos unei femei să i se descopere întâi, care 6 bărbați avusese înainte, iar al șaselea nu-i era cu adevărat bărbat, ca prin împlinirea unei depline dreptăți dumnezeiești și printr-o similitudine a celor ce s-au săvârșit în Rai, să se poată șterge acum lacrimile Evei.

Prin cinstirea stelei cu șase colțuri, care a rămas de atunci închipuirea lumii adamice, înrobită păcatului, șarpele cel bătrân caută să pângărească opera de mântuire a lumii, prin care Mântuitorul a re-sfântit toată creația prin învierea Lui, în cea de-a opta zi.

De numărul 6, pângărit de păcat, a rămas legat și *numărul-nume* al Antihristului. Când numele-număr al Nelegiuitului își va descoperi toată enigma, Antihristul își va pângări închinătorii, pecetluindu-i pe frunte și pe mâna dreaptă cu semnul stăpânirii lui, în locul pecetei darului Duhului, primit de creștini la botez. Arunci nici steaua cu șase colțuri nu va fi străină de această pângărire, precum nici cifra 6 față de numărul literelor numelui lui, așa după cum și numele lui Iisus, compus din cele cinci litere, cuprinde, simbolic, ideia trinitară a celor trei ipostasuri ale Dumnezeirii, precum și îndoita fire a Mântuitorului, ca Dumnezeu și Om. Cu aceeași înțelegere simbolică, în unele icoane vechi, apare figura Mântuitorului cu două șuvițe de păr pe umărul drept și cu trei șuvițe pe umărul stâng.

Ridicându-se Antihristul la stăpânirea lumii, se va produce atunci marea apostazie. Si după cum s-a proorocit, Biserica rănită își va plânge pe fiii ei căzuți în lepădare, ca și Rahela, care își jelea copiii uciși și nu voia să se mai mângâie. *Atunci va plânge tot pământul; va plânge marea și aerul împreună cu dobitoacele sălbatice și cu păsările cerului; vor plânge munții și dealurile și lemnele câmpului; vor plân-*

ge și luminătorii cerului **dimpună** cu stelele pentru neamul **omenesc**, **căci** de bună voie s-au încredințat tiranului (Sfântul Efrem \SȘirul).

Despre acele zile ale sfârșitului și despre acel Nelegiuit care va semăna în lume moarte mucenicească, iar pentru cei mai mulți moartea duhovnicească, așa vorbește proorocul: *Și și-a deschis gura sa spre hula lui Dumnezeu, ca să hulească numele Lui și cortul Lui și pe cei ce locuiesc în cer. Și i s-a dat să facă război cu sfinții și să-i biruiască și i s-a dat ei stăpânire peste toată seminția și poporul și limba și neamul. Și i se vor închina ei toți cei ce locuiesc pe pământ, ale căror nume nu sunt scrise, de la întemeierea lumii, în cartea vieții Mielului (Apoc. 13, 6-8).*

Atunci vă vor da pe voi spre asuprire și vă vor ucide și veți fi urâți de toate neamurile pentru numele Meu. Atunci mulți se vor sminti și se vor vinde unii pe alții; și se vor uri unii pe alții (Mt. 24, 9-10). Dar cel ce va răbda până la sfârșit, acela se va mântui (Mt. 24, 13).

Antihristul își va așeza chipul nelegiuit pretutindeni, ca să fie cinstit ca o icoană, și va face să vorbească icoana lui spre uimirea multora. Despre înșelătoarele minuni ale Satanei, Sfântul Andrei al Ceza-reei amintește că *de multe ori, cu puterea farmecelor, vorbeau dracii prin idoli și chipuri cioplite, prin lemne, prin apă, ca și prin trupuri moarte; tot astfel a fost și cu Simon Magul care, făcând să vorbească un mort, a fost înfruntat de Apostolul Petru care i-a vădit amăgirea.*

Din Apocalipsă rezultă că Antihristul va avea un înainte-mergător, de care se va servi ca de un prooroc mincinos. Este fiara care avea două coarne asemenea mielului, dar grația ca un balaur (Apoc. 13, II). *Și i s-a dat ei să insufle duh chipului fiarei, ca chipul fiarei să și grăiască și să omoare pe toți câți nu se vor închina chipului fiarei. Și ea îi silește pe toți, pe cei mici și pe cei mari, și pe cei bogați și pe cei săraci, și pe cei slobozi și pe cei robi, ca să-și pună semn pe mâna lor cea dreapta sau pe frunte, încât nimeni să nu poată cumpăra sau vinde, decât numai cel ce are semnul, adică numele fiarei sau numărul numelui fiarei (Apoc. 13, 15-17).*

Puțini vor fi atunci aceia care vor vrea să asculte și să creadă în propovăduirea proorocilor Enoh și Ilie. Iar dintre cei bine credincioși care vor mai fi rămas în viață și care vor putea, vor fugi în pustietăți, în munți și în peșteri, ascunzându-se de la fața fiarei.

După o proorocie atribuită Sfântului Mucenic Ipolit, episcopul Ostiei (sec. al III-lea), se spune că *în vremea lui Antihrist, jertfa cea fără de sânge și tot prinosul ce se aduce în biserică vor înceta; și se vor strica bisericile lui Dumnezeu și se vor schimba în peșteri tâlhărești și vor pieri cu necinste. Și va înceta cântarea psalmilor, iar*

toata buna podoabă, orânduiala și evlavia se va stinge de la Sfânta Biserică, pentru că toate ale lui Hristos le va strica potrivit lui Hristos. Tot astfel spune și Sfântul Efrem Sirul: Vor plânga toate bisericile lui Hristos, cu plângere mare, pentru că nu se va mai sluji sfințirea și prinosul. Cu totul va înceta glasul psalmului și al rugăciunii din gura omului (195).

Deopotrivă cu răstimpul cât a durat activitatea publică pe pământ a Mântuitorului, i se va lăsa și Antihristului libertatea să-și săvârșească *Fărădelegea* timp de trei ani și jumătate, sau *patruzeci și două de luni*, sau *o mie două sute nouăzeci de zile*, sau *o vreme, două vremi și o jumătate de vreme*, după cum pomenesc proorociile. *Si din vremea când va înceta jertfa cea de-a pururi și va începe urâciunea pustiirii, vor fi o mie două sute nouăzeci de zile. Fericit va fi cel ce va aștepta și va ajunge la o mie trei sute treizeci și cinci de zile {Dan. 12, 11-12}.*

Inchinându-se popoarele înaintea Antihristului și lăudându-l ca pe un Dumnezeu, Cel Preaînalt se va mânia și se vor porni atunci pe fața pământului toate urgiile iadului. În cuvinte sugestive, Sfântul Efrem Sirul descrie viziunile apocaliptice din timpul celor trei ani și jumătate ai Nelegiuitorului, precum și agonia omenirii din zilele de apoi: *Va urma o foamete neîncetată, cutremure necurmăte, morți neconținute și temeri înfricoșate. Atunci cerul nu va mai ploua, pământul nu va mai rodi, izvoarele vor seca, râurile se vor usca, verdeța nu va mai răsări, copacii din rădăcină se vor usca și nu vor mai odrăsli, iar de vuetul valurilor mării vor muri oamenii de frică. Atunci va plânga și va suspina cumplit tot sufletul și va avea necaz neconținut. Nicăieri nu va avea unde să-și astâmpere foamea, căci cârmuitori tirani de noroade se vor pune în tot locul, încât numai cine va arăta pecetea fiarei, însemnată pe frunte și pe mâna dreaptă, va putea cumpăra puțin din cele ce se vor afla. Atunci vor muri pruncii la sanurile maicilor lor; va muri tatăl cu fiii și cu femeia lui pe uliță și nu va fi cine să-i îngroape sau să-i strângă în morminte. Si vor mânca oamenii cărnuri de oameni morți, nemaiputând suferi leșinarea și foamea; dar mâncând trupuri moarte, vor muri și ei. Putoarea rea se va face din **mortăciunile** cele multe, ce vor fi aruncate pe ulițe, ca și pretutindeni, ceea ce complet va necăji pe cei vii. Atunci se va veșteji frumusețea a tot trupul, se vor face fețele lor dezgustătoare, ca de morți, și va fi urâtă frumusețea femeilor; iar toți cei ce s-au plecat fiarei și au luat pecetea aceleia, alergând către dânsul, vor zice cu durere: *dă-ne nouă să mâncăm și să bem, că toți murim de foame și de sete; gonește de la noi fiarele veninoase care vin să ne muște. Dar el nu va avea să**

le dea si norodul va plânge si se va tângui cu totul, neavând nici o mângâiere (196).

În această temută perioadă de domnie a întunericului, se va porni cea mai aprigă dezlănțuire de moarte martirică pentru toți creștinii care îl vor mărturisi pe Hristos, pentru toți credincioșii care nu vor voi să se închine Fiarei și nu vor voi să primească semnul aceluia blestemat hulitor. Atunci cine va căuta să-și scape sufletul, îl va pierde; iar cine îl va pierde, acela îl va dobândi (Lc. 17, 33). Acei vajnici luptători care vor servi de mărturie Domnului prin moartea lor înfricoșată, vor fi cei mai mari mucenici și eroi ai Creștinătății, care vor duce vestirea credinței până la capăt, pentru preamărirea lui Dumnezeu. Vor fi biruitorii Antihristului și ai Satanei, despre care Mântuitorul a spus: *Si iată, sunt unii de pe urmă care vor fi întâi, și sunt uliii întâi care vor fi pe urmă (Le. 13, 30)*. Ei vor fi neînfricați apărători ai Sfintei Cruci și ai Evangheliei. Prin ei se va proslăvi Dumnezeu și de ei se vor bucura toate Puterile cerești.

Din mijlocul dezlănțuirii tuturor forțelor infernale, când va înceta Sfânta Jertfă, atunci purtătorii de Hristos, mărturisitorii Mielului, vor deveni ei înșiși o jertfă de ispășire și de laudă, pe care o vor aduce înaintea Tatălui în lipsa Sfintei Euharistii care nu se va mai săvârși. Precum făcliile aprinse din ceară curată, adunată din nectarul florilor de albinele fecioare, se aduc spre ardere cu bună mireasmă duhovnicească pe Sfintele Jertfelnice, tot așa se vor aduce ca jertfă arzândă, de laudă și de sfântă dragoste în Hristos, toți acei mari mucenici ai celor din urmă vremuri. Înfruntând toate puterile și stăpânirile întunericului, Hristos va fi mărturisit până la cel din urmă capăt, până în ultima suflare de viață, de către adevărații Lui credincioși, rușinând pe Balaurul cel înfricoșător. Cu bărbăție aprigă va fi muștrat atunci Antihristul, iar Hristos va fi glorificat.

Această crâncenă încheștare în lupta cu diavolul va fi dusă de cei aleși, de cei puțini, de cei de pretutindeni de pe fața pământului, prin propriile lor puteri și fără mijlociri supranaturale. Ca și atunci când Fiul Omului atâma pe Cruce, așa va fi cu omenirea cea de la urmă. Căci și Domnul, înfruntând Calvarul, a rămas singur, părăsit de toți, numai în seama slăbiciunilor lui omenești, fără să mai primească nici un ajutor de Sus, încât striga cu suflarea stinsă: *Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, de ce M-ai părăsit' (Mc. 15, 34)*.

Va fi, pentru mărturisitorii lui Hristos care îl vor înfrunta pe Antihrist, ca și pentru toată Creștinătatea, o biruință sfântă asupra șarpelui celui bătrân, o sfântă replică față de înfrângerea suferită altădată de om, în Rai. Atunci se va dovedi zădărnicia potrivniciei Satanei, *tatăl*

minciunii, care s-a mândrit de a fi asemenea lui Dumnezeu, crezând că va putea smulge din stăpânirea Domnului toată moștenirea Lui. Câți nu se vor amăgi - spune Sfântul Andrei cel Nebun pentru Hris-tos - și nu vor primi semnul fiarei, se vor mântui și prietenii ai lui Hris-toș se vor arata. (...) Fericiți vor fi toți sfinții, iar mai fericiți vor fi mucenicii din vremea lui Antihrist; fericiți și de trei ori mai fericiți. pentru că marea slava se va da lor intru nesfârșirii vecilor (din Cuvânt pentru sfârșitul lumii). Biruitori ai Antihristului se vor găsi atunci din toate neamurile, pentru ca izbânda în numele lui Hristos să fie deplină, într-o adevărată ecumenicitate creștină și martirică.

Poporul ales, din care s-a născut Hristos și din care se va naște și *Omul pierzării*, a servit ca piatră de încercare în confruntarea dintre Fiul lui Dumnezeu și Satana. Față de acest popor se va împlini atunci proorocirea prin care îngerul Domnului va pecetlui *o sută patruzeci și patru de mii din toate semințiile fiilor lui Israel (Apoc. 7,4)*, câte douăsprezece mii din fiecare seminție, care se vor afla neprihăniți, *urmând pe Miel oriunde merge El și rușinând astfel pe Vrajmașul și înșelătorul. Aceștia au fost răscumpărați dintre oameni, pargă lui Dumnezeu și Mielului (Apoc. 14, 4)*. Va fi aceasta o nedezmănițită înfrângere a Antihristului, a fiarei care s-a războit cu Hristos, o zdrobire a șarpelui înșelător, a trufașului Lucifer, care a voit să robească tot Israelul, poporul ales, și toată Creștinătatea. Dar nu va izbuti și va rămâne batjocorit și îngenunchat în fața Celui Drept și Atotputernic, urmând să-și primească pedeapsa în lanțurile veșniciei.

M-am uitat și iată mulțime multă, pe care nimeni nu putea s-o numere, din tot neamul și semințiile și popoarele și limbile, stând înaintea tronului și înaintea Mielului, îmbrăcați în veșminte albe și având în mână ramuri definic. Și mulțimea striga cu glas mare, zicând: Mântuirea este de la Dumnezeuul nostru. Care sade pe tron, și de la Mielul (Apoc. 7,9-10).

Din cele douăsprezece seminții ale Israelului, zece au dispărut de 2300 de ani și nimeni nu mai are cunoștință de ele; numai îngerul le va ști, pentru a-i însemna pe cei aparținători de acestea ca mărturie. Când toți acești descendenți ai Israelului din vechime s-au amestecat, din tată în fiu, în sânul atâtor neamuri, legându-se prin încuscriri de acele alte etnii, ei și-au pierdut amintirea ancestrală despre adevărata lor origine. Ca urmare, la plinirea vremurilor, prin acești mari neprihăniți martirizați de Antihrist și aparținând atâtor naționalități diferite, se vor putea atunci integra în Hristos și toți urmașii celor zece seminții dispărute. Iar integrarea în Hristos a tuturor acestora va

fi determinată de binecuvântările și făgăduințele date de Dumnezeu patriarhului Avraam.

Biruința finală și deplină a lui Hristos asupra trufașului înger al tenebrelor va trebui să înregistreze șase izbânzi, corespunzătoare pângăririi celor șase zile ale Creației. Dintre cele șase înfrângeri, două au avut deja loc: neînvoirea celor nouă cete îngerești de a-l urma pe începătorul răutății, și care au rămas supuse lui Dumnezeu; răscumpărarea neamului omenesc din robia păcatului prin jertfa de pe Cruce și învierea lui Hristos. Cât despre celelalte înfrângeri pe care le va suferi Satana în timpul Antihristului, ele sunt dinainte condiționate de Dumnezeu: Biserica va dăinui până la sfârșitul lumii, cu toate atacurile desperate ale Vrăjmașului, pentru că, după cuvântul Domnului, *nici porțile iadului nu vor putea birui Biserica*; îngerul Domnului va însemna 144.000 de neprihăniți, sfinți și mucenici din cele douăsprezece seminții ale lui Israel, care îl vor mărturisi și urma pe Hristos până la capăt; din numărul global de 144.000 de biruitori ai Antihristului vor face parte câte 12.000 din fiecare seminție, și nu mai puțin; Antihristul va fi înfruntat de vrednici mărturisitori și neînfricați mucenici din orice popor și din orice neam.

Prin biruința finală asupra Antihristului și a Satanei, epopeea creștină își va lua sfârșitul în apoteoza lui Hristos și a tuturor dreptilor, sfinților și marilor mucenici creștini care l-au urmat pe El până la capăt. După afirmația Sfinților Maxim Mărturisitul și Simeon Noul Teolog, *când se va împlini lumea de sus, va veni sfârșitul*. Cât despre numărul acelor care, din orice popor și neam, vor completa lumea de sus a îngerilor căzuți și deveniți demoni, prin care se va întregi trupul mistic al lui Hristos, el este un număr bine determinat pe care numai Dumnezeu îl știe. Sfantul Atanasie al Antiohiei spune: *Si Domnul știe toate mai dinainte despre cele ce nu sunt încă întâmplare. Dar zic Sfinții Părinți că atunci când se va umple lumea cea de sus, se va face și sfârșenia lumii, adică atunci când se va împlini socoteala cu numărul oamenilor drepti, întru același număr cu al îngerilor celor căzuți, pentru a se umple acel loc din care au căzut*. Tot astfel zice și dumnezeiescul Grigorie Teologul: *Cade-se să se umple mai întâi lumea cea de sus (Pravilele împărătești, Iași, 1646)*.

După trei ani și jumătate de stăpânire a Antihristului și după ce vor fi prisosit pe fața pământului cele mai nebănuite urgii, iar întreaga omenire va fi trecut prin ciurul Nelegiuitului, atunci *Domnul Iisus îl va ucide cu suflarea gurii Sale și-l va nimici cu strălucirea venirii Sale (2 Tes. 2, 8)*. Va fi ceasul răzbunării Domnului, despre care glă-suiește Scriptura: *Si fiara a fost răpusă și, cu ea, proorocul mincinos,*

cel ce făcea înaintea ei semnele cu care amăgea pe cei ce au purtat semnul fiarei și pe cei ce s-au închinat chipului ei. Amândoi au fost aruncați de vii în iezerul de foc unde arde cu pucioasă. Iar ceilalți au fost uciși cu sabia care iese din gura Celui ce sade pe cal, și toate păsările s-au săturat din trupurile lor (Apoc. 19, 20-21). Atunci, toți aceia care se vor fi lăsat înșelați de duhul pierzării, lepădându-se de la dreapta credință, toți aceia care de frică nu-L vor mărturisi pe Hristos, ci vor ceda în fața prigonirii, trecând în rândul apostatilor și al trădătorilor de Dumnezeu, o mare și înfricoșată deznădejde le va fi lor. Cu remușcări chinuitoare ei își vor deplânge arunca starea nenorocită, pentru că s-au lepădat de Hristos și au pierdut împărăția cerească.

Cât despre toate câte vor urma să fie, ele se vor împlini fora dezicere, după cum au fost vestite și proorocite, căci *mai lesne este să treacă cerul și pământul, decât să cada din Lege un corn de literă (Le. 16, 17).*

Capitolul 27

Parusia

După ce se vor scurge cei trei ani și jumătate de nelegiuri ai Antihristului, iar Omul Pierzării va fi nimicuit de Domnul Puterilor, va mai trece un oarecare scurt răstimp până la înfricoșata zi a Judecății, la cea de-a doua venire a Mântuitorului, la Parusie, care răstimp, după unii Sfinți Părinți și după interpretarea proorocirii lui Daniel (12, 12), ar fi de patruzeci și cinci de zile.

Va fi o precipitată și haotică perioadă în care se vor produce cele mai mari cataclisme naturale de proporții cosmice, care se vor dez-lănțui rapid unele după altele, zdruncinând din temelie toată zidirea lui Dumnezeu. *Și de nu s-ar fi scurtat acele zile - spune Domnul -n-ar mai scăpa nici un trup; dar pentru cei aleși se vor scurta acele zile (Mt. 24, 22).* După sfârșitul Antihristului, pe care Domnul îl va pierde cu urgie mare, *soarele se va întuneca și luna nu va mai da lumina ei, iar stelele vor cădea din cer și puterile cerurilor se vor zgudui (Mt. 24, 29).*

Tot astfel vestesc și alte proorociri. *Vă voi arăta semne minunate în cer și pe pământ; sânge, foc și stâlpi de fum; soarele se va întuneca și luna va fi roșie ca sângele, înainte de venirea zilei celei mari și înfricoșate a Domnului (Ioil 3, 3-4).* *Voi prăbuși cerurile; și pământul se va clatină din locul lui, din pricina mâniei Domnului Savaot, în ziua iutimii mâniei Lui (Is. 13, 13).* *Cerurile vor pieri cu vuet mare; stihiiile, arzând, se vor desface și pământul și lucrurile de pe el se vor mistui (2 Petr. 3, 10).*

Convulsiiunile tectonice ale pământului vor fi însoțite și de cutremure siderale. Aceste fenomene astronomice din Univers sunt o consecință a perturbării produse în lumea spirituală din împărăția cerească prin răzvrătirea lui Lucitor față de ordinea divină, ceea ce a constituit, pentru toată creația materială a lumii, pentru tot cosmosul, o generală dereglare. Iar atunci când se va încheia definitiv conflictul ceresc între Hristos și Belzebut, se vor reface, după cuvântul Domnului, ceruri noi și pământ nou, purificate prin foc de urmele păcatului și resfințite pentru totdeauna.

Cutremurele înspăimântătoare de pământ care se vor produce, așa cum nu au mai fost de la începutul lumii, vor dez-lănțui și fenomene geologice de proporții planetare. În urma viziunilor pe care le-a avut, proorocul Isaia spune: *Pământul se sfărâmă, pământul sa-*

re în bucăți, se clatină pământul. Pământul se mișcă încoace și încolo ca un om bețiv, se dă în sus și în jos ca un scrânciob; păcatele apasă asupra lui, ca să nu se mai scoale! (Is. 24, 19-20). La fel vestesc și proorocul David și proorocul Miheia: *Munții ca ceara s-au topit de fața Domnului (Ps. 96, 5); Munții se vor topi sub El ca ceara în fața focului și văile vor curge, cum se pornesc la vale apele pe povârniș (Mih. 1, 4).*

Din cauza erupțiilor vulcanice de proporții uriașe, atât terestre cât și submarine, apa mărilor va fierbe și va întuneca tot pământul de aburul ei (197). După o proorocie atribuită Sfântului Mucenic Ipolit, *marea se va revărsa în lături ca o păcură puturoasă. Iar Sfântul Ioan Teologul spune: Si am văzut o stea căzută din cer pe pământ și i s-a dat cheia fântânii adâncului. Și a deschis fântâna adâncului și fum s-a ridicat din fântână, ca fumul unui cuptor mare, și soarele și văzduhul s-au întunecat de fumul fântânii (Apoc. 9, 1-2).* O asemenea viziune a avut-o mai lămurit Sfântul Nil, izvorătorul de mir, care spune: *Marea își va lua starea cea dintâi și se va sui focul cel de sub pământ, dintru care se înfierbânta apele cele calde, și are să fiarbă apa mării precum fierb apele cele de la metalele topite. Din fierberea mării se va strica pământul și se va urca și nu va răsări iarba, copacii nu vor odrăsli vlăstari și vinele apelor se vor usca, dobitoacele și păsările vor muri de aburii mării și ai pucioasei (198).* În afara acestor cataclisme, vor cădea și mulțime de meteoriți, ca o grindină ucigătoare: *și grindină mare, cât talantul, se prăvăli din cer peste oameni (Apoc. 16, 21).*

Sfântul Apostol Ioan pomenește și de viziunea pe care a avut-o când *Mielul a rupt pecetea a șasea a cărții cu șapte peceti: S-a făcut cutremur mare, soarele s-a făcut negru ca un sac de păr și luna întreagă s-a făcut ca sângele, și stelele cerului au căzut pe pământ, precum smochinul își leapădă smochinele sale verzi, când este zguduit de vijelie. Iar cerul s-a dat în lături, ca o carte de piele pe care o faci sul și toți munții și toate insulele s-au mișcat din locurile lor (Apoc. 6, 12-14).*

Dar pentru cei drepti și neprihăniți, proorocul David arată că ei fără temere și cu nădejde la Domnul vor fi: *Dumnezeu este scăparea și puterea noastră, ajutor întru necazurile ce ne împresoară. Pentru aceasta nu ne vom teme când se va cutremura pământul și se vor muta munții în inima mărilor. Venit-au și s-au tulburat apele lor, cutremu-ratu-s-au munții de tăria lui (Ps. 45, 1-3).*

Din descoperirea pe care au avut-o unii Sfinți Părinți, la vremurile sfârșitului diferite urgii vor distruge toată fața pământului în 14

zile, fiind socotite zilele o succesiune de fenomene în desfășurarea lor. în *ziua întâi* se vor înălța toate apele mărilor, de patruzeci de coți; în *ziua a doua* se vor prăbuși apele mărilor întru adânc, încât abia se vor mai vedea, și de vuietul valurilor lumea se va îngrozi, iar dintre cei aproape de mare, mulți vor muri de frică; în *ziua a treia* toate jivinele mării vor ieși la țarmuri și vor urla, încât se vor spăimânta toți oamenii; în *ziua a patra* se vor aprinde apele mărilor, cele curgătoare și cele stătătoare, și vor clocoti și se vor preface în smoală; în *ziua a cincea*, marea și izvoarele se vor umple de sânge; în *ziua a șasea* va fi cutremur atât de mare în tot pământul, cum n-a fost de la începutul lumii, încât se vor sfărâma și munții; în *ziua a șaptea* va fi iar cutremur peste tot pământul, încât și pietrele se vor sfărâma unele de altele, iar oamenii și dobitoacele vor muri zdruncinați; în *ziua a opta* se vor aduna toate păsările cerului și vor striga cu mare jale; în *ziua a noua* toate fiarele pământului, fiecare după firea lor, se vor aduna și vor striga cu glas sfâșietor, iar în lume va fi frică și spaimă mare; în *ziua a zecea* vor fi oamenii deopotrivă, din pricina necazului celui mare, nu se vor mai cunoaște bogați și săraci, toți întru aceleași amărăciuni fiind și nimeni nemaicăutând la aur, la argint sau la pietre scumpe, care vor fi lepădate ca niște gunoaie pe drumuri, căci toată pofta va pieri de la oameni și va fi jale în toată lumea; în *ziua a unsprezecea* vor ieși toți din locuințele lor, iar cei ce vor fi ascunși se vor plânge cu amar și se vor usca de frică; în *ziua a douăsprezecea*, după cum zice cuvântul Evangheliei, *soarele se va întuneca și luna în sânge se va schimba și stelele cerului vor cădea* și vai și amar de frica celor ce se vor fi închinat Antihristului. Se va întrista atunci și Marele Nelegiuit cu toate slugile lui, văzându-și pierzarea; în *ziua a treisprezecea* se vor trimite îngerii dumnezeiești peste toată fața pământului și vor prinde ei pe toți cei pecetluiți de Antihrist, precum spulberă vântul plevele de pe fața pământului, și vor lua pe Antihrist și pe slugile lui și îi vor arunca în muncile veșnice, iar cei dreți vor fi ridicați în văzduh și vor împărați cu Iisus Hristos în vecii vecilor; în *ziua a paisprezecea* cerul și pământul se vor aprinde de foc și se vor face cer nou și pământ nou.

După cum altădată omenirea antediluviană, adâncită în toate păcatele, a fost curățată prin apă, tot astfel, la sfârșitul lumii, focul va cuprinde tot pământul. *Foc înaintea Lui va merge și va arde împrejur pe vrăjmașii Lui (Ps. 96, 3). Râu defocurgea dinaintea Lui. Și va ploua Dumnezeu cu foc asupra pământului și va arde de trei coți și atunci va striga pământul către Dumnezeu și Ziditorul său, spu-*

nând: Curat sunt înaintea Ta, Doamne, și întru mine nu este greșală (Sfântul Metodie, arhiepiscopul Patarelor, anul 278).

Va fi ceasul cel din urmă, înaintea Parusiei, a venirii de-a doua a Mântuitorului. Din textele sfinte, și mai ales din revelațiile proorocului Isaia, reiese că înainte de venirea Domnului, prin urgiile înfricoșate care vor bântui lumea, **toți** păcătoșii de pe pământ vor fi nimiciți, încât nu vor mai supraviețui decât puțini oameni aleși, **plăcuți lui Dumnezeu: Iată ziua Domnului, ea vine aprigă, mânioasă și întărâtată la mânie, ca să pustiască pământul și să stârpească pe păcătoși de pe el. Luceferii de pe cer și grămezile de stele nu-și vor mai da lumina lor; soarele se va întuneca în răsăritul lui și luna nu va mai străluci. Atunci voi pedepsi lumea pentru fărădelegile ei și pe cei nelegiuți pentru păcatele lor. Voi smeri mândria celor îngâmfați și obrăznicia celor cruzi o voi arunca la pământ. Voi face ca oamenii să fie mai rari decât aurul cel mai scump, mai căutați decât aurul de Ofir. Pentru aceasta voi prăbuși cerurile; și pământul se va clătina din locul lui, din pricina mâniei Domnului Savaot, în ziua iuțimii mâniei lui (Is. 13, 9-13).**

La capătul tuturor celor vestite pentru vremea de apoi, se va arăta pe cer **semnul Fiului Omului și vor plânge toate neamurile pământului și vor vedea pe Fiul Omului venind pe norii cerului, cu putere și cu slavă multă (Mt. 24, 30). Atunci, precum fulgerul iese de la răsărit și se arată până la apus, așa va fi și venirea Fiului Omului (Mt. 24, 27).**

Semnul Răstignitului va vesti venirea Stăpânului și a Judecătorului. Arătarea Sfintei Cruci se va face spre preamărirea Biruitorului, spre mângâierea creștinilor dreptmăritori care s-au închinat Crucii, spre rușinarea și umilirea potrivnicilor care au batjocorit acest semn, spre muștrarea acelor care L-au atârnat pe lemn și spre înștiințarea tuturor că prin Cruce a luat Hristos înputernicirea Judecății. **Vine ceasul în care toți cei din morminte vor auzi glasul Lui și vor ieși cei ce au făcut cele bune, spre învierea vieții, iar cei ce au făcut cele rele, spre învierea osândirii (In. 5, 28-29).**

După cum reiese din prevestirile Mântuitorului, ale Sfinților Evangheliști și ale Proorocilor, nu toți morții vor învia la aceeași strigare, ci mai întâi **cei morți în Hristos**, aceia care au primit botezul și s-au numărat în rândul creștinilor, iar mai târziu vor învia și necreș-tinii, cei de la începutul lumii, credincioșii Vechiului Testament, păgânii tuturor neamurilor, ca și cei nebotezați dintre copiii creștinilor lepădați de credință. Astfel, după cuvântul Apostolului Pavel, învierea morților se va face pe cete și pe etape. *Căci precum în Adam toți*

mor, așa și în Hristos toți vor învia. Dar fiecare în rândul cetei sale: Hristos începătură, apoi cei ai **lui** Hristos, la venirea Lui (1 Cor. 15, 22-23). Pentru că însuși Domnul, **întru** poruncă, la glasul arhanghelului și întru trâmbița lui Dumnezeu, Se va pogori din cer, și cei **morți** întru Hristos vor învia întâi. După aceea noi, cei vii, care vom fi rămas, vom fi răpiți, împreună cu ei, în nori, ca să întâmpinăm pe Domnul în văzduh, și așa pururea vom fi cu Domnul (1 Tes. 4, 16-17).

Iar dintre toți cei înviați în Hristos - după cum spune Evanghelistul Matei - numai cei *aleși* vor fi strânși pentru a-L întâmpina pe Domnul în văzduh, dimpreună cu acei slăviți creștini care vor mai fi rămas atunci în viață. *Fiul Omului* (va veni) *pe norii cerului, cu putere și cu slavă multă. Si va trimite pe îngerii Săi, cu sunet mare de trâmbiță, și vor aduna pe cei aleși ai Lui din cele patru vânturi, de la marginile cerurilor până la celelalte margini* (Mt. 24, 30-31). Aleșii Domnului vor fi toți sfinții și toți mucenicii, cuvioșii și dreptii care L-au proslăvit pe Dumnezeu și care s-au învrednicit să-I facă voia și să-I dăruiască toată viața lor. Despre învierea morților și despre cei vii rămași la venirea Domnului, spune Apostolul Pavel: *Nu toți vom muri, dar toți ne vom schimba, deodată, într-o clipeală de ochi, la trâmbița cea de apoi. Căci trâmbița va suna și morții vor învia nesticăcioși, iar noi ne vom schimba. Căci trebuie ca acest trup stricăcios să se îmbrace în nesticăciune, și acest (trup) muritor să se îmbrace în nemurire* (1 Cor. 15, 51-53).

Deci fiecare se va ridica transfigurat din țărâna în care a putrezit sau din cenușa în care i s-au risipit oasele, într-un trup nesticăcios și nepieritor, întreg și fără beteșuguri; iar după o veche tradiție, cei înviați vor fi ca la vârsta de 30 de ani și vor fi ca îngerii. Se vor ridica din gropile lor toți cei adormiți de la începutul lumii, înviind în Hristos, și vor sta cu frică în așteptarea Judecării. După cum altădată Arhanghelul Mihail, în fruntea oștirilor îngerești, l-a înfruntat pe Lucifer, care a provocat răzvrătirea cerească, tot el va vesti acum ceasul Judecării. La strigarea lui, *se vor aduna înaintea Lui toate neamurile, și-i va despărți pe unii de alții, precum desparte păstorul oile de capre* (Mt. 25, 32).

Mulți dintre primii creștini, ca și mulți dintre sectanții zilelor de azi, au considerat că învierea morților se va împlini în două etape consecutive, între care se va intercala *împărăția de o mie de ani a lui Hristos*. Această învățătură, denumită *hiliasm*, este dedusă din *Apo-calipsă* (cap. 20) și este considerată de majoritatea comentatorilor ortodocși ca nefondată. După cuvântul Domnului, va fi o singură înviere a morților, învierea universală. *Mileniul înseamnă, conform*

părerii celor mai mulți, o perioadă nedeterminată de pace pentru Biserică, precum și participarea dreptilor, prin botez și prin celelalte mijloace de mântuire, la învierea Mântuitorului. În realitate, *mileniul* reprezintă o perioadă bine determinată, cuprinsă între secolul al V-lea, când împăratul Teodosie a desființat păgânismul, iar Creștinismul a devenit religie de stat, și secolul al XV-lea, când s-a prăbușit Bizanțul și a început umanismul. Cât despre *prima înviere*, aceasta este de la primirea botezului, când din omul cel vechi învie omul cel nou, în Iisus Hristos, iar *a doua înviere* este a *păcătoșilor pocăiți, la obșteasca înviere*.

Judecata va avea loc în valea Iosafat, la muntele Eleonului, lângă Ierusalim, după cuvântul Scripturii. Se știe, de altfel, că Fiul Omului S-a înălțat la cer din muntele Eleonului, unde este și valea Iosafat; și, după tradiție, Judecata se va face tot acolo unde Hristos a făcut atâtea minuni. El se va proslăvi unde a fost hulit, va judeca pe locul unde a fost judecat și va apărea acolo de unde S-a înălțat la cer, pentru ca vrăjmașii care L-au batjocorit să se rușineze și să se tânguiască pentru sacrilegiul comis.

Căci totul a făcut Hristos ca să-L preamărească pe Tatăl. Călcând peste toate uneltirile Potrivnicului și spulberându-i cutezanța, Domnul puterilor Se va ridica izbânditor peste toate câte au fost și câte vor fi. Va fi biruința Mielului asupra Balaurului! Va fi biruința Adevărului, a Binelui, a Dreptății și a Vieții, cu care se va înnoi și se va împodobi toată Creația, într-o deplină și veșnică strălucire și pace.

Atunci își va vedea Nelegiuitul călcată în picioare trufia, își va simți deznădejdea și neputința, se va zdrobi cu duhul că și-a pierdut cinstea pe care a avut-o în împărăția cerească, de care sfinții și dreptii s-au învrednicit, și va plânge cu amar pentru că L-a înfruntat pe Dumnezeu și a adus în suferință veșnică pe toți îngerii care i-au urmat și pe toate sufletele pe care le-a înșelat. Potrivnicul lui Dumnezeu se va vedea atunci rușinat, disprețuit și ingenuncheat în fața Fiului lui Dumnezeu, a tuturor cetelor îngerești, a neînfricaților mărturisitori cărora li s-a tăiat capul sau care au fost arși de vii pentru că L-au preamărit pe Hristos și nu s-au închinat Fiarei. Strivit de pro-priile-i uneltiri, de păcatele-i ucigătoare și fără de număr și de înșelăciunile în toată lumea urzite, el se va tângui amarnic, dar va fi prea târziu, căci nici de pocăință nu va putea avea parte.

În acea stare de răscruce pentru fiecare faptură, cei drepti și sfinți se vor ridica în văzduh spre întâmpinarea Mirelui. Toate neamurile vor fi adunate înaintea Judecătorului. Și, în numele Dreptății divine, va începe Judecata. Atunci, străbătând văzduhul, se vor auzi cuvintele

împăratului slavei, ale Judecătorului dumnezeiesc, ale Celui ce a fost sfidat în cer și batjocorit pe pământ și Care va spune: **Veniți**, binecuvântații Tatălui Meu, moșteniți împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii. Căci flămând am fost și Mi-ti ti dat să mănânc: însetat am fost și Mi-ați dat să beau; străin am fost și M-ați primit; gol am fost și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la Mine (Mt. 25, 34-36).

Se va popula atunci cerul cu toți aleșii Domnului, cu cei învredniciți prin ascultarea lor de voia Tatălui, prin sfințenia la care s-au ridicat sau prin mărturisirea lor mucenicească. După cuvântul Mântuitorului, apostolii vor judeca Israelul, căci lor le-a spus Iisus: *Voi, cei ce Mi-ați urmat Mie, la înnoirea lumii, când Fiul Omului va șede pe tronul slavei Sale, veți șede și voi pe douăsprezece tronuri, judecând cele douăsprezece seminții ale lui Israel* (Mt. 19, 28). Apostolul Pavel, în *Epistola către Corinteni*, căutând să mărească răspunderea morală a credincioșilor față de conștiința lor creștină, le-a scris: *Nu știți că sfinții vor judeca lumea? (...) Nu știți oare că noi vom judeca pe îngeri? (1 Cor. 6, 2-3)*. Și Judecata va fi nepărtinitoare pentru toți, în numele Dreptului Judecător.

Cât despre cei de la stânga Domnului, care s-au desfrânat și nemilostivi au fost, care cu nedreptate și cu mânie s-au pomit asupra aproapelui și în necurații și dezmierdări și-au irosit viața, fără să se fi pocăit, precum și toți cei care s-au lepădat de Hristos și s-au închinat Antihristului, așa vor auzi de la Domnul: *Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic care este gătit diavolului și îngerilor lui* (Mt. 25, 41). În acel ceas al zilelor de apoi, lanțurile temniței veșnice se vor strânge deopotrivă și în jurul grumazului trufaș al lui Lucifer, care va fi târât în adâncuri, cu toți demonii lui și cu toți nelegiuții tuturor vremurilor, care au nesocotit și au bravat voința divină. *Si în ziua aceea Domnul va cerceta cu asprime, acolo sus, oștirea cea de sus și pe pământ pe regii pământului. Si ca robii vor fi închiși într-o închisoare sub pământ și după multe zile vor fi cercetați* (Is. 24, 21 -22).

Judecata Satanei nu se va face dimpreună cu aceea a Antihristului, așa cum se deduce și din *Apocalipsa Sfântului Ioan* (Apoc. 19, 19-21; 20, 1-10). Atunci se vor dezvălui toate tainele, învăluite încă, ale Sfintei Scripturi. Diavolul își va primi osânda definitivă și va fi aruncat în iezerul de foc și de pucioasa, unde este și fiara și proorocul mincinos, și vor fi chinuiți acolo, zi și noapte, în vecii vecilor (Apoc. 20, 10).

Atunci, cei din locașurile Iadului vor spune trufașului diavol: *Si tu ești slab ca noi si te asemeni nouă. In iad s-a pogorât mărirea ta, în cântecul harfelor tale. Sub tine se vor așterne viermii și viermii vor fi acoperământul tău. Cum ai căzut tu din ceruri, stea strălucitoare, fecior al dimineții! Cum ai fost aruncat la pământ tu, biruitor de neamuri! Tu, care ziceai în cugetul tău: „Ridica-mă-voi în ceruri și mai presus de stelele Dumnezeului celui puternic voi așeza jilțul meu! In muntele cel sfânt voi pune sălașul meu, în fundurile laturei celei de miazănoapte. Sui-mă-voi deasupra norilor si asemenea cu cel Preaînalt voi fi". Si acum, tu te pogori în iad, în cele mai de jos ale adâncului! (Is. 14, 10-15).*

Rostindu-se sentința, fiecare își va primi plata sa; iar răsplata se va răsfrânge deopotrivă, în bine sau în rău, atât asupra sufletului, cât și a trupului transfigurat, în măsura în care și trupul a participat la viața duhovnicească prin posturi, înfrânări, curăție, mortificări sau, dimpotrivă, s-a lăsat stăpânit de toate patimile și a devenit un sălaș de necurații. *Iar cine n-a fost aflat scris în Cartea Vieții, a fost aruncat în iezerul de foc (Apoc. 20, 15).* Inviind cei morți și transfigu-rându-se, trupurile sfinților vor fi fără suferință și vor străluci ca soarele în împărăția Tatălui lor; iar trupurile osândiților vor fi pă-timitoare în muncile veșnice. Cu învierea morților și cu transfigurarea lor, se va transforma și întreaga Natură, întregul Univers. *Noi așteptăm, potrivit făgăduințelor Lui, ceruri noi și pământ nou, în care locuiește dreptatea (2 Petr. 3, 13).*

Și întrucât cerul dintâi și pământul dintâi vor pieri, se va face un cer nou și un pământ nou și se va resfinți astfel toată zidirea. *Pentru că Eu voi face ceruri noi și pământ nou. Nimeni nu-și va mai aduce aminte de vremurile trecute și nimănui nu-i vor mai veni în minte (Is. 65,17).*

Prin transfigurarea Naturii, se vor crea condiții care să asigure nemurirea corpurilor incoruptibile. *Pentru că făptura așteaptă cu nerăbdare descoperirea fiilor lui Dumnezeu. (...) Pentru că și făptura însăși se va izbăvi din robia stricăciunii, ca să fie părtașă la libertatea mării fiilor lui Dumnezeu (Rom. 8, 19; 21).*

In lauda și în cântările de slavă ale tuturor puterilor cerești, când Dumnezeu Tatăl va prelua împărăția din mâinile Fiului, atunci Iisus va fi preamărit pentru toate virtuțile Lui nemărginite:

- pentru supunerea Lui deplină față de Tatăl;
- pentru smerenia Lui mai prejos de toată făptura omenească;
- pentru dragostea și bunătatea Lui nesfârșite;
- pentru îndelunga Lui răbdare;

- pentru desăvârșita Lui neprihănire;
- pentru pacea netulburată a sufletului Său;
- pentru neînfricată Lui dârzenie;
- pentru suprema Lui jertfire de Sine;
- pentru iertarea vrăjmașilor Lui în dragoste deplină;
- pentru cumpăna dreptății cu care va face Judecata.

Prin izbânda lui Hristos asupra celui Potrivnic, omul căzut s-a putut ridica din locul căderii lui, a putut renaște ca om nou, s-a îndumnezeit și a reluat chipul Făcătorului și al Stăpânului său, cu o strălucire în virtute mai mare decât aceea de la începutul întocmirii lui, înainte de căderea din Rai; iar firea îngerilor s-a întărit printr-o conștiință mai luminată și printr-o unire mai strânsă cu Făcătorul a toate. Lucrarea de desăvârșire a lumii, a tuturor celor văzute și a celor nevăzute, își va vedea astfel împlinită deplina ei menire, prin Iisus Hristos, Domnul Puterilor, Biruitorul Morții și al Iadului. *Pentru aceea și Dumnezeu L-a preainălțat și l-a dăruit Lui nume, care este mai presus de orice nume; ca întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cerești și al celor pământești și al celor de dedesubt. Și să mărturisească toată limba că Domn este Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu-Tatăl (Filip. 2, 9-11).*

Și astfel se va împlini și rugăciunea fiilor lui Dumnezeu, ca să vină împărăția Tatălui și să se facă voia Lui. Atunci se va șterge orice lacrimă de pe toată fața și va domni dreptatea, pacea, dragostea și buna voire între toți oamenii, peste toată suflarea, în vecii vecilor.

Prin încreștinarea dobândită la Botez, prin ungerea cu Sfântul Mir și prin împărtășirea cu Sfintele Taine ale Trupului și Sângelui Domnului, fiecare creștin dreptmăritor s-a unit cu Hristos și poartă răspunderea darului primit și a numelui lui Hristos cu care s-a sfințit, după cum Biserica spune: *Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați îmbrăcat.*

De la Botez ne-am lepădat de Satana și de toate lucrurile lui, de pompa lui, de slujirea lui și de tot ce ține de el, și ne-am unit cu Hristos, urmând ca *toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm*. Darul spiritual cu care am fost investiți prin Duhul Sfânt ne angajează destinul față de starea noastră în eternitate, dar mai ales față de datoria pe care o aveam de a-L proslăvi pe Dumnezeu, prin orice gând, prin orice cuvânt și faptă, spre o cât mai mare gloriificare a

Lui. Căci numai printr-o trăire neprihănită, și fără părtașie cu păcatul, poate fi diavolul alungat din inima noastră, aducând astfel jertfă curată lui Dumnezeu, ca un trofeu de biruință lăta de Legea Lui. Iar lepădatea de sine și acceptarea cu bucurie, în numele Domnului, a oricărei renunțări, trebuie să urmărească nu atât răsplata proprie pentru dobândirea împărăției cerești, cât gândul de a preamări numele Celui Atotputernic. *Fiecare om ar trebui să fie pentru Dumnezeu un rai al delectării Sale (199).*

A rămâne în delăsare față de această supremă chemare și a capitula în lupta cu Vrăjmașul lui Dumnezeu, înseamnă a dezerta de la cea mai mare îndatorire a vieții noastre și a comite o trădare față de cel Răstignit. Prin fiecare creștin care părăsește această luptă, se pierde un mărturisitor în disputa care se duce, pentru mântuirea lumii, între forțele Binelui și ale Răului; iar prin aceasta nu numai că se osândește un suflet la moarte, ci se aduce o scârbire lui Dumnezeu, spre bucuria diavolului. Căci dacă *se face bucurie îngerilor lui Dumnezeu pentru un păcătos care se pocăiește (Lc. 15, 10)*, tot astfel și pentru oricare suflet care se pierde, se întristează tot cerul.

În războiul cel nevăzut, care se desfășoară pe toate fronturile existenței spirituale și materiale, cu Stăpânitorul întunericului și domnul dracilor, pe Hristos îl slujim și opera Lui o apărăm. Iar celui ce va birui, așa a vestit Domnul Puterilor: *îi voi fi lui Dumnezeu și el Îmi va fi Mie fiu (Apoc. 21,7)*. Dintr-o nemărginită dragoste a Făcătorului pentru faptele Sale omenești, care-I poartă chipul și asemănarea, ni s-a făgăduit înfierea, devenind astfel fiii Tatălui ceresc și frați, prin har, ai Domnului Iisus Hristos. *Dumnezei sunteți și toți fiii ai Celui Preaînalt (Ps. 81,6)*.

Dumnezeu ne cheamă pe toți la Sine. Ferice de cine se pregătește să-L întâmpine pe Domnul! *Fericite sunt slugile acelea pe care, venind, stăpânul le va afla veghind (Le. 12, 37)*.

Iată, vin curând și plata Mea este cu Mine, ca să dau fiecăruia după cum este fapta lui. Eu sunt Alfa și Omega, cel dintâi și cel de pe urmă, începutul și sfârșitul. Fericii cei ce spală veșmintele lor ca să aibă stăpânire peste pomul vieții și prin porți să intre în cetate! Afară câinii și vrăjitorii și desfrânații și ucigașii și închinătorii de idoli și toți cei ce lucrează și iubesc minciuna (Apoc. 22, 12-15).

Binecuvântații Tatălui vor fi toți aceia care nu și-au plecat genunchii în fața lui Baal, care nu și-au dezmințit credința față de Stăpânul și împăratul Slavei, care L-au mărturisit fără sfială, care au vărsat lacrimi la Crucea Lui însângerată și care și-au înălțat mâinile către Cer,

în neîncetată rugăciune, ca să se sfințească numele Lui, ca să vie împărăția Lui și să se facă voia Lui, precum în cer, așa și pe pământ.

Acum vremea își vestește sfârșitul. Smochinul a înverzit și secerișul va începe. Împărăția lui Dumnezeu este aproape și Domnul vine. El vine la Judecată. Din negura nopții încep să se ivească zorile.

Cine nu și-a cumpărat încă untdelemn ca să-și umple candelile și să le aprindă, pentru a ieși în întâmpinarea Mirelui, mai poate s-o facă - dar azi, nu mâine, când se vor închide ușile!

În așteptarea învierii și în nădejdea vieții veșnice, umilul scrib al celor de față își pleacă genunchii înaintea Domnului Slavei și al Puterilor, Biruitorul Morții și al Iadului, strigând: Hristoase Dumnezeule, când vei veni întru împărăția Ta, pomenește-mă și pe mine, păcătosul!

Note

1. Sfântul Ioan Damaschinul, *Dogmatica*, col. „Izvoarele Ortodoxiei”, Ed. Librăriei Teologice, București, 1938, p. 64.
2. Numai omul a fost făcut după chipul lui Dumnezeu, nu și îngerii.
3. Silvestru, episcop de Cernev, *Teologia dogmatică ortodoxă*, p. 185.
4. Dionisic Areopagitul, *Ierarhia cerească*, cap. 6.
5. *Dialog cu iudeul Tryphon*, 57.
6. Sfântul Ioan Damaschinul, *Dogmatica*, cartea a 11-a. cap. 3, *Despre îngeri*.
7. Sfântul Ioan Damaschinul. *op. cit.*, p. 64.
8. E. Magenot, *Demons dans la Bible et la Theologie juive*, Dictionnaire de Theologie Catholique, voi. IV, col. 323-324.
9. V. Suciuc, *Teologia dogmatică specială*, voi. I, p. 250.
10. Din *Catastihul cu întrebări și răspunsuri ale Sfântului Anastasie la Cu vântul despre sfârșenia lumii*, din *Pravilele împărătești de la Vasile, Domnul Moldovei*, Iași, 1846, p. 451.
11. V. Suciuc, *op. cit.*, p. 264.
12. Hristos Andrutsoș, *Dogmatica Bisericii Ortodoxe Răsăritene*, p. 117.
13. Suarez, *De Angelis*, lib. VIII, c 11.
14. Petru Damaschinul, *Invățăturile duhovnicești*, în *Filocalia*, voi. V, pp. 163-164.
15. Hristu Andrutsoș, *op. cit.*, p. 158.
16. Gerhard von Rad, *Dos erste Buch Mose*, Gottingen, 1949, p. 94.
17. AP. Lopuhin, *Istoria biblică. Vechiul Testament*, voi. I, pp. 136-137.
18. I. Mihălcescu, *Manual de teologie dogmatică*, pp. 145-146.
19. V. Suciuc, *op. cit.*, vol. I, p. 337.
20. *L'esprit de L'Orthodoxie*, în *Irenikon*, 71/1927; cf. *Filocalia*, voi. 5, p. 205-206.
21. Cu mai multe milenii înainte de era creștină, Luceafărul strălucea mult mai puternic pe bolta cerească; apoi și-a schimbat orbita, îndepărtându-se cu 17 milioane de km de Pământ.
22. Longevități neobișnuite apar uneori și în zilele noastre. Brazilianul Doroteo de Susa împlinise, în 1975, venerabila vârstă de 167 de ani (*Journal de Brasil*, 15 mai 1975). În Azerbaidjan a trăit, până în 1973, ciobanul Kirali Mislimov, care la acea dată împlinise 163 de ani și avea 151 de descendenți.
23. Basorelieful în care zeul egiptean Hnum este înfățișat ca olar (British Museum). Evocări asemănătoare figurează și în cosmogonia preincașilor.
24. Detaliu aflat pe un cilindru babilonian.
25. Basorelieful aflate pe monumente asiriene.
26. Charles Lyell, *Antiquity of Man*, p. 378.
27. Nicolae Cabasilas, *P.G.*, t. CL, col. 463.
28. Din învățăturile Sfântului Anastasie, Patriarhul Antiohiei, despre dreptii care s-au botezat, gl. 22.
29. Olivier Clement, *L'Eglise Orthodoxe*, PUF., Paris, 1961, p. 96.
30. Prof. Panayotis, delegat al Patriarhiei ecumenice de la Constantinopol; extras din referatul prezentat la 10 mai 1969, la Geneva, pentru unificarea datei pascale.
31. Daniel Rops, *Ces chretiens, nos freres*, Faguet, 1965, pp. 425-426.

32. Pentru ca principiile revoluției și cultului rațiunii să se manifeste cu un cât mai mare răsunset, a fost atunci profanată și Catedrala Notre-Dame din Paris:
 în cinstea zeiței Rațiunii, o prostituată s-a suit pe altar, în aclamațiile mulțimii,
 în timp ce statuile sfinților erau decapitate.
33. Leon de Poncins, *La dictature des Puissances Occultes*, Paris, 1934, p. 64.
34. *Ibid.*, p. 95.
35. Engelbert Hubert, *Freimaurerei*.
36. *Acacia*, revista francmasonilor din Ungaria, 1908.
37. *The Israelit*, 3 aprilie 1855, după Engelbert Hubert, *op. cit.*, p. 148.
38. Oswald Wirth, *Le livre du Maître*, Paris, ediția a V-a, pp. 67-84.
39. Mgr. Delassus, *La conjuration antichretienne*, voi. 1, p. 68.
40. Extras din discursul pe care Soljenițin l-a transmis la Stockholm, cu ocazia acordării premiului Nobel; *L'Express*, nr. 1104, 4-10 septembrie 1972, Paris.
41. F. Auburtin, *Le régime abject*, p. 13.
42. Date extrase din discursul ținut la Senat de Patriarhul Miron, în cadrul dezbaterilor proiectului de lege pentru organizarea cultelor; ziarul *Universul*, 15 mai 1937.
43. Exemple de asemenea spectacole: în perioada august-septembrie 1941, figurau, pe afișele teatrelor din București, la matineu, următoarele piese:
Adam
 și *Eva*, în care Biblia era calul de bătaie al tuturor șlagărelor (Teatrul de Revis-tă „Sărindar”); *O soacra frumoasa*, cu un balet al *cruciaților*, reprezentați de treizeci de balerine care purtau pe piept o cruce mare, galbenă (Teatrul „Regina Maria”); *Ce vrea femeia, vrea și dracul*, comedie; *Un dracușor de fata*, în care o fetiță de nouă ani rostea cu sfruntare: *Nu cred că Iisus este Fiul lui Dumnezeu, fiindcă pe Fecioara Măria au apucat-o durerile nașterii mergând spre Betleem* (Teatrul Municipal); *Copiii pământului*, comedie, în care autorul, Corteanu, lua în derâdere credința în Dumnezeu și ironiza clerul; *Frate cu dracul*, piesă anunțată a se juca în ziua de Crăciun (Teatrul Național).
44. M.U., *Necinstirea Sfintei împărășanii*, 1938.
45. Cuplete imorale au fost lansate pe undele postului de televiziune *Europe 1*; pe scenele pariziene, s-au bucurat mult timp de un mare succes piesa de scandal *Hair*, cu o figurație de bărbați și femei care apăreau goi pe scenă, și piesele *Che* și *Calcutta*, în care comediații simulau nu numai actul sexual, dar și tot felul de perversiuni.
46. La Paris și în alte orașe din Franța, se desfac, în mod regulat, prin *porno magazine*, pentru circa un milion de persoane, publicații prin care se prezintă o mie de moduri de a păcătui cu aproapele, cu fiul sau cu fiica (*Amoruri blestemate*, *Incest și Voluptate*, *Amoruri primitive cu negrii*, *Zoofilia* etc). Sunt de aseme-nea propuse spre vânzare discuri și filme de același gen. În Germania Federală, trustul *Beate Uhse* comercializează astfel de produse și are nu mai puțin de două milioane de clienți și o încasare anuală de peste 50 de milioane de mărci (1970).
47. Date culese din săptămânalul *Paris Match*, 1970.
48. Date culese din interviul acordat de John Lennon revistei *L'Express*, nr. 976, 23-29 martie 1970, Paris.
49. Extras din revista italiană *L'Espresso*, 2 noiembrie 1969.

50. Ziarul *Le Monde*, din 17-18 septembrie 1972, citează următoarele exemple: în Italia, *Fronte unitario omosessuale rivoluzionario italiano*; în Franța, *Le Front homosexuel d'action revolutionnaire*; în Anglia, *Gay Liberation Front*; în Belgia, *M.H.A.R. - Mouvement homosexuel d'action revolutionnaire*.
51. *Il n'y a pas de morale, hormis celle de l'amour*, în *Le Monde*, 1978.
52. *Ibid.*
53. *McGovern repond aux questions de l'Express*, în *L'Express*, nr. 1104, 10 septembrie 1972, Paris.
54. Engelbert Hubert, *op. cit.*, p. 152.
55. Max Scheler, *Sociologia cunoașterii*.
56. R. Wurmbrand, *Marx el Satan*, Paris, 1976.
57. *Ibid.*
58. Dr. Pr. Wichtl: *Weltfreimaurerei, Weltrevolution, Weltpublic*, Munchen, 1928.
59. A. Notchbodov, *L'Empereur Nicolas II et les Juifs*, Cheron, Paris, 1924, pp. 98-99.
60. V.I. Lenin, *Parti ouvrier et religion*, în *Pages choisies*, voi. 2, p. 315.
61. *Fils du Gulag*, în *L'Express*, nr. 1298, din 24 mai 1976.
62. *Ibid.*
63. Gleb A. Rahr, *Combien d'orthodoxes y a-t-il en Russie?*, în *Catacombes*, februarie 1973.
64. Jean C.H. Hoffman, *Resistances en Union Sovietique*, Paris, 1971.
65. Decretul nr. 410, din 19 noiembrie 1959, hotăra că nu vor mai putea intra în monahism decât femeii peste 55 de ani și bărbați peste 60 - adică persoanele care aveau dreptul să iasă la pensie - și că, în acest caz, se pierdea dreptul la pensie; același decret decidea și că intrarea în monahism nu se putea face decât cu acordul Departamentului Cultelor (recte, al Securității Statului).
66. Șef Rabin Dr. Moscs Rosen, *In lumina Torei*, p. 211.
67. Roger Rebut, *Les Messages de la Vierge Marie*, P. Tequi, Paris, pp. 270-271. Originalul scrisorii este păstrat în Biblioteca British Museum din Londra.
68. Extras din articolul comandoului W. Guy Carr R.D. din Marina de război canadiană, publicat în *New Billing News*, vol 2, nr.6, aprilie 1958, editat de *Publications du Comite National de la Federation des laics chretiens*.
69. Roger Rebut, *op. cit.*, p. 273.
70. Paul Tillich, *Reply to Interpretation and Criticism*, în vol. *The Theology of Paul Tillich*; apud Antonie Plămădeală, *Biserica Slujitoare*, 1972, p. 467.
71. Dietrich Bonhoeffer, *Letters and Papers*, pp. 91, 116.
72. Arthur E. Walmsley, *The Mission of the Church in the New Era*, în vol. *The Church in a Society of Abundance*, 1963, p. 68; cf. Antonie Plămădeală, *op. cit.*, p. 457.
73. Georges Suffert, *Le Cadavre de Dieu bouge encore*, Grasset.
74. *L'épreuve du Labyrinthe. Entretiens avec Claude-Henri Roquet*, p. 136.
75. *Infiltrații comuniste în sânul Bisericii*, în *Midnight Cry*, iulie 1968.
76. *Ibid.*
77. *Ibid.*

78. Pierre de Villemarest, articolul *Le Conseil (Oecumenique des Eglises, instrument de la subversion*, extras din revista *Catacombes*, nr. 8, Paris, mai 1972. pp. 7, 14.
79. Entretien avec Fr. Mauriac, în *L Express*, nr. 982/5 mai 1970.
80. Soren Kierkegaard, *Memorii - Din jurnalul intim*.
81. Denis de Rougemont, *La part du Diable*, ed. A. La Bacenniere, Neuchâtel, p. 120.
82. Simeon Metafrastul, *Parafraza la Macarie Egipteanul*, în *Filocalia*, voi. 5, p. 327.
83. Mihai Urzică, *Minuni si false minuni*, 1940, pp. 210-226.
84. *Minunile de la Vladimirești*, în *Semne, vedenii și vestiri dumnezeiești*, ed. a IV-a, 1943, p. 91.
85. *Ibid.*
86. *Ibid.*
87. Din prefața episcopului Nifon al Dunării de Jos la cartea *Visul Maicii Domnului*, tipărită în câteva sute de mii de exemplare de către filantropul Iorgu Dumitrescu, pentru folosul ostașilor, și apărută în 1914. Această ediție a cuprins, în afară de rugăciuni obișnuite, toate elementele bogomilice legate de acel vis și de acea descoperire apocrifă care-i poartă numele.
88. Roger Rebut, *op. cit.*, p. 101.
89. *Ibid.*
90. *Ibid.*, p. 154.
91. *Ibid.*, p. 153
92. *Ibid.*, p. 44.
93. *Minunile de la Vladimirești*, în *op. cit.*, p. 52.
94. Roger Rebut, *op. cit.*, p. 192. In lucrarea citată, toate aparițiile menționate au fost considerate adevărate teofanii.
95. A. Haran, *Histoire de la devotion au Sacre-Coeur*, vol. 1, p. 198.
96. Roger Rebut, *op. cit.*, p. 198.
97. Soeur Lucie, *Relations des evenements de Fatima*, în *Memoires*.
98. *Minunile de la Vladimirești*, în *op. cit.*, p. 60.
99. *L'apparition de la Tres Sainte Vierge sur la Montagne de la Salette*, text publicat cu aprobarea Sfintei Congregații a Romei, în 1879 și 1904.
100. *Ibid.*
101. *Ibid.*
102. Pinho, *Alexandrina Maria da Costa*, cap. XIII.
103. *Ibid.*
104. Citatele sunt extrase din Roger Rebut, *op. cit.*, p. 217.
105. Raul Auclair, *Kerezinen - Apparitions en Bretagne*, Nouvelles editions latines, Paris, 1968.
106. Wilkins H. Percy, *Scientific Study of Unidentified Flying Objects*, Bantam Books, 1969, pp. 100-101.
107. I. Hobana, Julien Weverberg, *OZN-o sfidare pentru rațiunea umana*, E.B., 1971, pp. 127-128.
108. Frank Edwards, *The UFO Evidence*, NICAP, New York, 1968; traducere de Ion Pescaru, 1969.
109. Morris Jeosup, *The UFO and the Bible*.

110. Frank Edwards, *op. cit.*
111. Victor Kembach, *Enigmele miturilor astrale*, Albatros, 1970, pp. 196-197.
112. Erich von Daniken, *Erinerung an die Zukunft*, Dusseldorf, 1969.
113. *Ibid.*, p. 59.
114. *Ibid.*
115. Victor Kembach, *op. cit.*
116. Georges Barbarin, *Le Secret de la grande pyramide*, Paris, 1936, pp. 30-31.
117. Georges Barbarin, *op. cit.*
118. Maurice Zendel, *L'Évangile interieure*, p. 32.
119. O organizație cunoscută sub numele de *Asociația Evanghelică*, cu se diul în orașul Tulsa (Statul Oklahoma, SUA), popularizează minunile lui Oral Roberts, care pretinde că vindecă orice fel de boli prin *formule magice* și difuzează zeci de milioane de prospecte și broșuri cu conținut ocultist.
- Societatea *Time Pattern Research Institute* a construit recent un computer căruia i-a imprimat 19 milioane de date astrologice, pentru a prezenta publicului amator, la cerere și cât mai rapid, horoscoape, contra unui cost de 20 de dolari. În librării se găsește o variată literatură ocultistă, între care și o *Enciclopedie a artelor divinatorii*.
120. *L'Express*, nr. 977, 1970; *Moeurs*, nr. 52, Paris.
121. Împăratul Teodosie cel Mare (379-395) s-a supus penitenței date de Sfântul Ambrozie pentru măcelul răzvrătiților de la Tesalonic. Iar Henric al IV-lea, împăratul Germanici, fiind excomunicat de Papa Grigorie al II-lea, a primit canonul de pocăință de a merge pe jos și desculț până la Canossa, în Italia, pentru a i se ridica anatema.
122. Georges Bernanos, *Sous le soleil de Satan*, Pion, Paris, pp. 293, 236.
123. Clement Olivier, *L'Eglise Orthodoxe*, ed. cit., p. 82.
124. P. Gratry, *Commentaire sur L'Évangile de Saint Mathieu*, voi. II, pp. 205, 209, 257.
125. Raul Plus, *Dans le Christ Jesus*, în *Apostolat de la priere*, Toulouse, 1926, p. 142.
126. Louis Cognet, *Le Pere Teilhard de Chardin et la pensee contemporaine*.
127. Henri Bardeau, *Les chretiens et le monde*. Desclee de Brouwer, Paris.
128. Leon Bloy, *La femme pauvre*.
129. *Episepsis - Bulletin bimensuel d'Information, publie par le Centre Orthodoxe du Patriarcat Oecumenique de Geneve*, nr. 2, din 2 martie 1970, p. 11.
130. *Intre comunism si erezie*, în revista **Mitropolia Bihorului**, nr. 10-12, 1970, p. 753.
131. Gustave Thibon, *L'ignorance etoilee*.
132. *Revision du Calendrier*, in *Les Actes du Concile Vatican II*, vol. I, Editions du Cerf, Paris, 1966, p. 186.
133. *Episepsis*, nr. 3, din 17 martie 1970.
134. Pr. C. Dron, *Canoanele*. 1932, p. 51.
135. Pr. C. D. Gologan, *Spiritismul si minunile Mântuitorului*, Ed. Librăriei Teologice, 1939.
136. *Ibid.*, pp. 320-321.
137. *Deut.* 18, 9-14; 28, 15-68. *Lev.* 19, 31. *Gal.* I, 8-9. *1 Cor.* 15, 1-2

138. In decursul anului 1968, numai în SUA au părăsit clerul catolic aproape 500 de preoți, mulți dintre ei în scopul de a se căsători. În același an, în dosarele Congregației din Roma se aflau peste 3000 de alte cereri ale unor clerici care do-reau întoarcerea la viața laică. Această situație a continuat și în alte țări catolice.
139. *Service oecumenique de presse et d'information (SCEPI)*, nr.7, anul 38, 11 martie 1971, p. 9.
140. *Paris-Match*, 6 ianuarie 1973.
141. *Le Figaro*, 20 noiembrie 1978, p. 9.
142. *Le Point*, nr. 275, 26 decembrie 1977.
143. *Le Point*, nr. 301, 26 iunie 1978.
144. Andre Mehat, *Comment peut-on etre charismatique?*, Seuil, Paris.
145. *Les nouveaux mystiques*, în *Le Point*, nr. 275.
146. G. Pierre, *Il est vivant*, în *Revue française du Renouveau*, 1976.
147. *Declaration sur les relations de l'Eglise avec les religions non chretiennes - la religion juive*, în *Les Actes du Concile Vatican II*, vol. III, pp. 162-165.
148. In România, în 1945, marele rabin Safran, la un congres al tuturor cultelor, tinut la București, sub ocârmuirea regimului comunist, a cerut, în fața în tregului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române și a reprezentanților celorlalte culte, adunați la acel congres, să se termine o dată pentru totdeauna cu acuzațiunile aduse împotriva evreilor în legătură cu uciderea lui Iisus care, în realitate, a fost condamnat la moarte de procuratorul roman și nu de evrei, iar ca urmare ei nu poarta nici o răspundere. Ca răspuns la cutezanța marelui rabin, s-a auzit atunci un glas care a răsunat în toată adunarea. Era glasul evreului misionar creștin Richard Wurmbbrandt, care i-a strigat lui Safran (și celorlalți rabini prezenți) câteva cuvinte cu putere profetică: *Voi, care reprezentați Sinagoga și îl tăgăduiți pe Mesia, până nu veți sta în genunchi în fața Crucii și până când nu veți cere iertare Răstignitului pentru fărâdeleaga comisă, nu vi se cade să-I pomeniți numele!* La aceste cuvinte, rostite, ca altădată, de proorocii Vechiului Testament, tot clerul ortodox, de față la acel congres hibrid, a izbucnit în ovații și aplauze, în timp ce marele rabin și suita lui au părăsit ostentativ adunarea, într-o larmă generală, iar congresul s-a spulberat. În aceeași zi, Wurmbbrandt a fost arestat și condamnat la 14 ani închisoare.
149. Dr. Moses Rosen, *Rădăcinile Bunului Măslin*, din cartea *In lumina Torei*, 1971, pp. 183-185.
150. *Relations entre l'Eglise et le Judaisme*, SCEPI, nr. 6, ianuarie 1969, pp. 20-21.
151. Canoanele apostolice hotărâsc: Can. 10: *Dacă cineva s-ar ruga în preuna cu cel înlaturat din obștea creștinilor, chiar în casă, să se afurisească.* Can. 11: *Dacă cineva ar face rugăciuni cu un preot caterisit, să se afurisească.* Can. 45: *Episcopul, preotul care se roagă numai împreună cu ereticii să se afurisească.* Can. 64: *Dacă un cleric sau laic ar merge la sinagoga iudeilor sau a ereticilor, pentru a se ruga, să se caterisească.*
152. SCEPI, nr. 17, aprilie 1972, II, p. 20.
153. Roger Rebut, *op. cit.*, p. 21.
154. Leon Cillet, preot ortodox francez la Paris; extras din *Darul*

lacrimilor
în vechea Predanie a Răsăritului Creștin, p. 11. (trad. de ierom. Nicodem
Ioniță).

155. Mitropolitul Meliton, *L'Eglise Orthodoxe s'est engagee dans le processus conciliaire*, în *Episepsis*.
156. Mitropolitul Macarie, *Teologia dogmatica*, 1853.
157. Mitropolitul Filaret, *Teologia ortodoxa*, 1866.
158. A.P. Lopuhin, *op. cit.*
159. Alain Woodrow, *La vie religieuse en URSS*, în *Le Monde*, 8 septembrie 1978.
160. Daniel Rops, *op. cit.*, pp. 457-458.
161. În anul 1895 și în cei următori, un vrednic creștin, Iorgu Dumitrescu, a publicat, pe cheltuiala sa, zeci și sute de mii de exemplare din viețile sfinților (retipărite după mineiele din 1835), precum și alte cărți - *Mântuirea păcătoșilor*, *Urmarea lui Iisus*, cărți de rugăciune și de învățături morale - împărțite apoi în dar, în școli și în popor.
162. Cf. Leon Zander, *L'Orthodoxie occidentale*. Paris, 1958.
163. Christos Yannaras, *La morale de la liberte*, Atena, 1970, p. 236.
164. Daniel Rops, *op. cit.*, p. 427.
165. Biblia este tradusă, în prezent, în 1431 de limbi și dialecte diferite.
166. *La tradizione sono io*, în *Ce qu'on a fait de l'Eglise - Etude d'histoire religieuse*, ed. a II-a, F. Alean, Paris, 1912, pp. 16; 75. *Io sono la Chiesa*, în art. *Resultats de l'ancien catholicisme* al lui E. Michaud, publicat în *Revue internationale de theologie*, anul V, nr. 19, Berna, 1897, p. 513.
167. În anul 1867, Pius al IX-lea a anulat dreptul anterior recunoscut uniților de a-și alege singuri episcopi.
168. G.A. Mavrocordatos, *L'ultramontanisme demasque par lui-meme*, răspuns dat autorilor broșurii *Hellenisme ou Moscovisme*, Atena, 1854, p. 22.
169. Extras din paragraful 8 al *Enciclicei* grecești către papa Pius al IX-lea.
170. Epistola 350, *Ad Photium Patriarcham Constantinopolitanum, anno 879-882. De processione Spiritus Sancti*, Migne, P.L 126, col. 944-946 (locul citat la col. 945 C).
171. Hotărârea excomunicării a fost luată de comun acord cu toți participanții la acel Sinod, în ședința din 6 martie 880 și s-a referit și la *Filioque*.
Vezi actele sinodului pentru ședințele citate în *Tomos Haras*, Râmnicu-Vâlcea, 1705, pp. 96-102.
172. F. Dvornik, *Les Slaves, Byzance et Rome au IXesiècle*, (*Travaux publics par l'Institut d'etudes slaves IV*), Paris, 1926, p. 287.
173. Extras din Epistola 239 a Sfântului Vasile către Eusebiu al Samosatei; Migne, P.G. 32, 889-893; col. 893 B.
174. *Les Actes du Concile Vatican II*, Cerf, Paris, 1966, vol. I, p. 197.
175. *Ibid.*, p. 200.
176. *Ibid.*, pp. 235-236.
177. *Episepsis*, nr. 24, din 6 iulie 1971, p. 10.
178. *Osservatore Romano*, oficiul Vaticanului, nr. 1055, din 6 martie 1970.
179. Patriarcat Oecumenique: *Une entente et un accord prealables entre les Eglises Orthodoxes*, comunicat publicat în *Episepsis* nr. 28, din 6 aprilie 1971, pp. 192-193.
180. Pr. Jean Meyendorff, *Ecumensimul, o erezie?*, în revista *The Orthodox Church*, ianuarie 1973.

- 181 .J.C. Hoffman, *Le Conseil Oecumenique des Eglises et l'Eglise du Silence*, în revista *Catacombes*, mai 1972, p. 13.
182. *Ibid.*
- 183 .Jurgen Moltmann, *Comunitate fraternală într-o lume divizată*, SOEPI, 17 august 1972, pp. 9-10.
184. *Sfârșitul omului*, culegere de proorocii după vechi manuscrise de la Muntele Athos, editată de monahul Zosima Pascal Prodromitul, București, 1927.
185. *Ibid.*
186. *Ibid.* Extras din proorocirea Sfântului Nil din Athos.
187. *Sfârșitul omului*, p. 66.
188. *Ibid.*, p. 74.
189. Declarație făcută de dr. Lee De Bridge, consilier științific al fostului președinte Nixon, în 1971.
190. Sfântul Andrei cel Nebun pentru Hristos; extras din proorocirea ce i se atribuie, aflată în culegerea *Sfârșitul omului*.
191. Sfântul Ioan Damaschinul, *Pentru Antihrist*, cartea IV, cap. 26.
192. Prin stăpânirea Romei se înțelege aceea a Vaticanului.
193. Sfântul Efreem Sirul, *Cuvântul pentru Antihrist și pentru a doua venire a Domnului nostru Iisus Hristos*.
194. *Judisches Lexikon*, Band I, *Mogen David* (Dr. G. Herlitz und Dr. Kirschen).
195. Sfântul Efreem Sirul, *op. cit.*, vol. 2.
196. *Ibid.*
197. Ca un preludiu, la scară mică, al unor asemenea fenomene, s-au înregistrat, în anul 1970, la Pozzuoli, lângă Neapole, mișcări seismice care au făcut să fiarbă apele mării din regiunea portului, iar solul să se ridice, în 48 ore, cu 25 cm. *Fenomenul de la Pozzuoli* - spunea savantul vulcanolog japonez Izumo Yakoïama - se datorează, probabil, unui strat de gaz care exercită presiune asupra scoarței terestre și care, dacă ar persista, ar face ca situația să devină foarte gravă.
198. *Sfârșitul omului*, p. 23.
199. Amos Comenius, *Didactica Magna*, 1657.

Redactor: *Ileana*
BUCULEI Tehnoredactor:
Cristian Lupeanu

Tiparul executat la Regia Autonomă
„Monitorul Oficial”



COLECȚIA



TEOLOGIC

Regretatul arhitect Mihai Urzică (1902-1988) a lăsat o seama de manuscrise de mare interes socio-religios, dintre care unuia fost editat deja la Anastasia; cunoscând un deosebit succes: Minuni și false minuni. Volumul de față - Biserica și viermii cei neadormiți sau Cum lucrează în lume «taina fărădelegii» - reprezintă o analiză lucidă a lumii contemporane din perspectiva escatologiei creștine. Diferitele intruchipări ale Raului sunt semnalate și supuse unei critici necruțătoare, fie că este vorba de fundamentalismul religios, de idealismul filosofic, de pozitivismul științific, de relativismul moral sau de teroarea ideologiilor. Scrisă în anii comunismului, cartea este animată de un patos deopotrivă misionar și subversiv, arătând, o dată în plus, puternica reacție de culise a laicatatului ortodox împotriva abuzurilor totalitare. Deși redactată la modul eseistic, cartea se întemeiază pe o documentație enormă, atât religioasă și culturală, cât și istorică și sociologică, pendulând între reperele teologice și factologia exemplificatoare.

E D I T U R A



A N A S T A S I A

«